

Muzeul Maramureșului
Sighetul Marmăției

Satul maramureșean 1945-1989

**Viața socială, economică, politică, culturală și
religioasă**

STUDII ȘI DOCUMENTE

- 2005 -

Muzeul Maramureșului Sighetul Marmăției

Satul maramureșean 1945-1989

Viața socială, economică, politică, culturală și religioasă

STUDII ȘI DOCUMENTE

I

volum coordonat și îngrijit de Dr. Mihai Dăncuș

- 2005 -

Coperta I: Pe Valea Cosăului

foto Mihai Dăncuș

Coperta IV: Țărani din Cuhea - Bogdan Vodă (1976)

foto Mihai Dăncuș

Pregătirea documentelor pentru tipar și corectură:

Todinca Gheorghe, Boroica Ioan, Dăncuș Ioana, Pralea Alin,
Boroica Ileana

Culegere computerizată: Nemeș Nicoleta, Barz Mirela,
Michnea Andrei, Boboșan Dănuța, Maghiari Narcisa, Vârsta
Ana Maria

Redactor responsabil: Mihai Dăncuș

Redactori: Nicoleta Nemeș, Ioana Dăncuș

Tipar executat de: Aska Grafika - Sighet, tel: 0262-312915

ISBN: 973-0-03925-9

Copyright 2005 © Muzeul Maramureșului

Sighetul Marmăției 435500, Pța Libertății nr. 15

Tel/Fax: 0262-311521

Acest volum de studii și documente s-a realizat prin gratitudinea Guvernului SUA - Secțiunea Afaceri Publice din cadrul Ambasadei SUA la București, care prin Asociația “Prietenii Muzeului Maramureșului” au finanțat proiectul.

Motto:

„Măieran cu frunză creață
Cât am făcut într-o viață
Am dat într-o dimineață
Și n-am dat pă băutura
Ci pântr-o iscălitură
Și nu le-am dat pântru zloț'
Ci le-am băgat în colhoz”
(leud, 1995)

„Focu te ardă colhoz
Că pă mulți din sat i-ai scos
Mi-ai scos și mândrele mele
De ele mi-e dor și jele...”
(leud, 1990)

“...În temniță la Gherla
Nu și-o lăsat credința
Credința adevărată
Ce-i de Petru-ntemeiată.
O biserică iubită
Cât ai fost de prigonită
Prigonită de dușmani
Peste patruzăci de ani”
(leud, 1995)

Mihai Dăncuș,

O carte, o expoziție documentară și o bancă de date despre satul maramureșean în perioada 1945-1989 9

*****, Mesaje și cuvinte de salut la Simpozion**

și la deschiderea Expoziției 17

I. COMUNICĂRI

Mihai Dăncuș,

Disoluția valorilor satului maramureșean în perioada de după al II-lea Război Mondial. Schiță tematică a expoziției "Satul maramureșean 1945-1989" (viața socială, culturală, religioasă, politică) 37

Ioan Boroica,

Două ierni fierbinți în Maramureș: 18 octombrie 1944-9 aprilie 1945 și 18 octombrie 1945-13 martie 1946 46

Mihai Dăncuș,

Un erou-martir al poporului român – Ion Bițiu-Dăncuș, Secretar al Sfatului Național Român din Maramureș, decembrie 1918 și Președinte al Consiliului Național Român din Maramureș în anii 1944-1945 57

Viorel Rusu,

Aspecte privind colectivizarea în Maramureș. Mărturia documentelor ... 79

Gheorghe Mihai Bârlea,

Colectivizarea forțată din perspectivă sociologică 86

Andrea Dobeș,

Țăranii maramureșeni și cotele obligatorii 92

Ioan Boroica,

Aspecte ale comunizării satului maramureșean în anul 1948. Acțiune politică și „reacțiune” 104

Diana Elischer,

„Reîntregirea” bisericii ortodoxe în județul Maramureș (1948). Contribuții documentare 144

Ioana Dăncuș, <i>Mutații în structura gospodăriei tradiționale maramureșene – consecință a socializării agriculturii – perspectivă etnologică</i>	153
Pamfil Bilițiu, <i>Folclor și istorie (1950-1989)</i>	159
Alin Pralea, <i>Agricultura maramureșeană înainte și după cel de al doilea Război Mondial</i>	172
Nicolae Boar, <i>Mutații în viața satelor românești din Maramureșul de la nord de Tisa (Ucraina)</i>	177
Ion Botoș, <i>Apșa de Jos (Ucraina) în primii ani de sovietizare</i>	185
Gheorghe Todinca, <i>Viața satului maramureșean în paginile ziarului „Viața liberă” (1950-1952)</i>	190
 II. ISTORIE ORALĂ	
Pleș-Chindriș Găvrilă-Berău – leud	200
Iuliana Dăncuș-Nișoreanu – leud	208
Chindriș Vasile Vălenaru – leud	208
Chiș Simion-Bloju – Săliștea de Sus	220
Iuga Vasile-Nucu - Săliștea de Sus	221
Vasile Hotico – Dragomirești	222
 III. DOCUMENTE DE ARHIVĂ	
<i>Selecțiuni de documente privind Maramureșul pe perioada 1945-1989</i>	227

O carte, o expoziție documentară și o bancă de date despre satul maramureșean în perioada 1945-1989

Dr. Mihai Dăncuș

Directorul Muzeului Maramureșului

Coordonatorul Proiectului

Toate acestea au fost posibile prin gratitudinea Ambasadei SUA la București, care prin Centrul Cultural American a promovat un program de revitalizare a muzeelor în care au fost cuprinse câteva dintre instituțiile patrimoniale de profil din țară printre care și Muzeul Maramureșului din Sighetul Marmăției.

Programul viza noi concepte bazate pe experiența colegilor americani privind educarea publicului, a tineretului în special, formarea acestora în spiritul adevărului istoric, descoperirea trecutului apropiat și punerea în evidență a acestui segment dureros din istoria României, a poporului român, adică drama care s-a produs după al doilea Război Mondial.

Tema Proiectului și a Expoziției: „Viața socială, economică, politică, culturală și religioasă în satul maramureșean. Perioada 1945-1989”

Scopul și obiectivele proiectului:

- cercetarea de arhivă și de teren privind tema în vederea obținerii unui fond documentar cât mai amplu precum și culegerea de informații de istorie orală de la cei care au trăit aceste evenimente.
- Investigarea presei locale pentru a înregistra rolul nefast al acesteia în manifestarea oamenilor și atacurile concentrate asupra sistemului de valori care guverna satele.
- Procesarea pe calculator a documentelor de arhivă, a informațiilor de istorie orală, a întregului material cules pentru a constitui o bancă de date care să stea la baza valorificării acestora prin expoziții muzeale, publicații etc.
- Organizarea unui simpozion în care să prezentăm prin lucrările cercetătorilor angajați în proiect a concluziilor la care au ajuns.
- Tipărirea unui volum de studii și documente în care să valorificăm cercetarea de arhivă, cercetările de istorie orală efectuate în satele Maramureșului, mărturiile culese și înregistrate.
- Organizarea unei expoziții documentare pe tema proiectului:
- Valorificarea expozițională a documentelor de arhivă, presa vremii, obiecte tridimensionale, benzi cu înregistrări audio-video de istorie orală, care aduc în atenția opiniei publice din țară, dar și din străinătate, celor care ne vizitează și în special generațiilor de tineri a unui segment dureros din istoria noastră națională și implicit a Maramureșului, perioada 1945-1989.

Chiar dacă nu putem la stadiul actual al cercetării precum și a mijloacelor de care dispunem să facem o prezentare mai amplă, exhaustivă a ceea ce s-a întâmplat în satele noastre, considerăm că este un început.

Volumul de față cuprinde două părți distincte.

În prima parte sunt evidențiate contribuțiile teoretice ca rezultat al cercetării de arhivă, a presei vremii și cele de istorie orală și care au fost prezentate la simpozionul care a fost organizat de Muzeul Maramureșului și Asociația Prietenii Muzeului și susținută material de către Serviciul Cultural American prin grantul acordat. S-au ținut 14 comunicări și au fost făcute 4 intervenții de istorie orală, care toate sunt publicate în volumul de față.

O a doua parte a volumului o constituie corpusul de documente selectate din cele peste 4.000 de dosare, precum și mărturiile de istorie orală transcrise de pe benzi (grosul acestora sperăm să se regăsească într-un alt volum).

Considerăm că ne facem o datorie de onoare în a aminti cu alese mulțumiri contribuțiile unor instituții și oameni fără de care nu ar fi fost posibil realizarea proiectului, astfel:

- Direcția județeană Maramureș a Arhivelor Naționale, prin Domnul director dr. Viorel Rusu;
- Primăria municipiului Sighetul Marmăției prin Doamna primar Eugenia Godja, Domnul secretar Sorin Rednic;
- Biblioteca municipală Sighetul Marmăției, prin Domnul Echim Vancea;
- Memorialul Sighet prin Domnul Gheorghe Mihai Bârlea și Andrea Dobeș;
- OCOT Baia Mare prin Domnul Ing. Dumitru Ciuman;
- Asociația Prietenii Muzeului Maramureșului, președinte Gheorghe Iancu.

De asemenea mulțumim universitarilor, cercetătorilor și muzeografilor, istorici, etnografi, sociologi, folcloriști, onoraților preoți, dar și țăranilor care au participat la simpozion cu contribuții diverse și care se regăsesc în paginile acestei cărți.

Nu putem să-l omitem pe Dr. Ion Botoș, Președintele „Uniunii regionale din Transcarpatia DACIA” – Ucraina, care a participat activ la simpozion.

Pentru posibila realizare și susținerea întregului proiect gândul nostru se îndreaptă cu recunoștință spre partenerii noștri americani: Doamna Kiki Munshi – Consilier pentru presă și cultură, inițiatorul proiectului, Domnul Mark Tauber – atașat cultural al Ambasadei SUA la București, tenace și competent susținător, dar și doamnei Carmen Fecioru care ne-a ajutat să înțelegem mai bine resorturile proiectului. Nu uităm colegile noastre de profesie întru ale muzeologiei Linda Orr King și Elena Mickelson cu ajutorul cărora am reușit să deslușim câteva din resorturile muzeologie americane și Doamna Consul Lisa Heilbron și Domnul consilier Tudor Șeuleanu de la Consulatul Cluj care au participat la simpozion și vernisajul expoziției.

Mulțumim colegilor de la muzeu care s-au implicat în acest proiect, fiecăruia în parte și întregului colectiv.

Expoziția documentară a cărei schiță tematică o publicăm în volum, precum și volumul în sine nu pot acoperi problematica extrem de complexă cu care s-a confruntat satul maramureșean după război. Comunizarea și/sau

colectivizarea încercarea de distrugere a structurilor de bază ale satului consolidate de-a lungul sutelor de ani, naționalizările, cotele obligatorii, provocările și manipulările la care au fost supuși oamenii, inversarea valorilor în genere, distrugerea simțului de proprietate, atacul mârșav la conștiință și credință, desființarea Bisericii Naționale Greco-catolice, manipularea Bisericii Naționale Ortodoxe române, toate acestea și multe altele încet, încet se elucidează. Ceea ce am făcut și facem noi este doar un început... sperăm că este de bun augur.

În finalul acestor rânduri gândul nostru se îndreaptă spre frații și părinții noștri din satele Maramureșului și din România, care au pățit calvarul acestor ani în sărăcie și teroare, în închisori și la canal, dar și pe megalomanele șantiere ale acestei jumătăți de secol.

A book, an exhibition and a data bank about the Maramures villages between 1945-1989

*Dr. Mihai Dancus
Director of The Maramures Museum
Project Coordinator*

All these were possible through the gratitude of the US Embassy Staff in Bucharest, who - through the American Cultural Center - have promoted a program of revitalization of museums in which some of the patrimonial institutions of profile were included in our country among which The Maramures of Sighetul Marmatiei.

The program had in view new concepts based on the experience of our American fellows concerning the education of the public, of the youth especially in building up their knowledge in the spirit of the historical truth, the discovery of the near past and the come up with new evidences in connection to this painful segment of Romanian history, of the Romanian people, that is the tragedy that happened after World War II.

The theme of the Project and Exhibition: "Social, economic, political, cultural and religious life in the Maramures villages. Period between 1945-1989"

The aim and the objectives of the project:

- Archive and terrain research concerning the theme in order to obtain a large amount of documentary material as well as collecting information of oral history from those who have lived those events.
- Investigation of the local printed press in order to make a record of its negative role in people's actions and the concentrated attacks upon the system of values governing the world of the villages.

- Computer processing of archive documents, of oral historical information, of the whole material collected in order to make up a data bank meant to stay in store at the basis of later museum exhibitions, publications etc.
- Organizing a symposium in which we intend to present papers written by our research staff involved in the project with their own conclusions.
- Printing a volume of studies and documents in which we intend to account the archive research, the oral history research made in the Maramures villages, collected testimonies and recordings.
- Organizing a documentary exhibition on the theme of the project.
- Account through an exhibition of all archive documents, contemporary printed press, three dimensional objects, audio-video tapes recording oral history which will bring into public attention in our country and abroad, for those who visit us and especially for the young generations of this painful segment of our national history and the history of Maramures, along the period between 1945-1989.

Even if we can not make, at this stage of research and with our means at hand for the moment, a more exhaustive presentation of what has happened in our villages, however, we do consider this project just a beginning.

This volume has two distinctive parts.

In its first part we show the theoretical contributions as results of archive research, contemporary printed press and oral history which have been presented on the occasion of our symposium organized by The Maramures Museum and The Museum Friends' Association, materially sustained by the American Cultural Service through its grant. We had 14 communications along with 4 oral history interventions, all published in this volume.

Its second part contains the selected documents coming from more than 4.000 files, together with the transcripts of oral history testimonies formerly recorded on tapes (most of which we hope to publish in another volume).

We do consider as our duty of honor to make special acknowledgements to contributors both institutions and persons without whom our project would not have been possible, like:

- The Maramures County Division of National Archives, by its Director dr. Viorel Rusu.
- The Town Hall of the Municipality Sighetul Marmatiei, by its Mayor Mrs. Eugenia Godja and Secretary Mr. Sorin Rednic;
- The Sighetul Marmatiei Municipal Library, by Mr. Echim Vancea;
- The Sighet Memorial, by Mr. Gheorghe Mihai Barlea and Andrea Dobes;
- OCOT Baia Mare, by Mr. eng. Dumitru Ciuman;
- The Maramures Museum Friends' Association, by its President Mr. Gheorghe Iancu.

We also must acknowledge to all university people, researchers, museum staff, historians, ethnographers, sociologists, folklorists, honored priests and peasants who took part to our symposium with several contributions which are to be found in this book.

We also can not forget Dr. Ion Botos, President of the "Regional Union of Transcarpatia DACIA" – Ukraine, who was an active participant to the symposium.

For making possible and sustaining of our whole project we thankfully appreciate our American friends' efforts: Mrs. Kiki Munshi / Press and Cultural Advisor, initiator of the project, Mr. Mark Tauber / Cultural Attache of the US Embassy in Bucharest, strong and competent sustainer, and also Mrs. Carmen Fecioru who has helped us better understand the inner springs of the project. We would neither forget our fellow museum experts Linda Orr King and Elena Mickelson who introduces us into the nowadays American museum research.

We thanks our fellows from our own museum who were involved in this project, to each separately and to the entire team.

The thematic scheme of our documentary exhibition published in this volume, as well as the volume itself can not cover the extremely complex subject/problem that the Maramures villages went through after the war. The communization and/or collectivizing trying to destroy the very basic structures of well consolidated villages through hundreds of years, nationalizations, compulsory quotas, challenges and manipulations to which the people were subjected, the reversal values in general, destroying the sense of property, the knavish attacks against consciousness and belief, abolishing the National Greek - Catholic Church, the manipulation of the National Romanian Orthodox Church, all these and many others little by little come to light. What we have already done and what we still do is just a beginning... we hope it is of good omen.

And closing these lines our thoughts are flying towards our brothers and parents from the Maramures villages and from Romania, who have suffered the ordeals of these years of poverty and terror, in jails and at the channel and on other megalomaniac buildings sites of this half century.

Tema Proiectului

Viața socială, economică, politică, culturală și religioasă în satul maramureșean 1945-1989

Research of the Maramures County villages from historical, ethnographical, social-economical, political, cultural and religious point of view for the period 1945-1989

Durata proiectului: 1 septembrie 2003 – 31 martie 2005

Coordonator proiect: Prof. Dr. Mihai Dăncuș, cercetător etnolog Muzeul Maramureșului

Expoziția de față, contribuțiile la simpozion și mai ales volumul de studii și documente au fost posibile datorită grațitudinii *Guvernului SUA – Secțiunea Afaceri Publice din cadrul Ambasadei SUA la București*, care prin Asociația „Prietenii Muzeului Maramureșului” au asigurat finanțarea proiectului.

Scopul și obiectivele proiectului

- Cercetarea de arhive și de teren pentru obținerea informațiilor;
- Procesarea pe calculator și prelucrarea materialului cules;
- Valorificarea expozițională și prin publicații.
- Constituirea unei bănci de date și astfel stocarea informațiilor de istorie orală;
- Prin valorificarea expozițională și prin publicații punerea la dispoziția noilor generații a unui segment dureros din istoria acestor locuri

Colectivul de cercetare

- Cercetător, director al Muzeului Dr. Mihai Dăncuș, coordonator proiect
- Muzeograf Drd. Ioan Boroica
- Muzeograf Gheorghe Todinca
- Muzeograf Ioana Dăncuș
- Muzeograf Alin Pralea
- Muzeograf Grigore Hotico

Colaboratori:

- Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale, director cercetător Dr. Viorel Rusu
- Biblioteca municipală Sighetul Marmăției, director Echim Vancea
- Primăria municipiului Sighetul Marmăției, primar Eugenia Godja, secretar Sorin Rednic, arhivar Petru Iura
- OCOT Baia Mare, director Ing. Dumitru Ciuman

Fonduri arhivistice cercetate:

- la Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale
 - Fondul PCR Maramureș;
 - Fondul "Sfatul Popular Regional. Consiliul Agricol"
- la Primăria Sighetul Marmăției
 - Fondurile arhivistice "CAP Iza", "CAP Tisa"
- la Biblioteca Municipală Sighetul Marmăției
 - Colecția ziarului "Pentru Socialism" (1952-1972)
- la Muzeul Maramureșului
 - Arhiva documentară
 - Colecția ziarului „Viața Liberă” (1952-1964),
 - Colecția ziarului „Graiul Maramureșului” (1946-1948),
 - Colecția ziarului „Lupta Maramureșului” (1945-1946)

S-au cercetat în total circa 4.000 de dosare și s-au selectat documente, făcându-se copii și fotografii digitale după aproximativ 1700 documente, însumând peste 5000 pagini.

- Total zile de teren efectuate de către cercetătorii implicați în proiect – 90 zile
- Total benzi de casetofon înregistrate – 60 casete a 90 minute
- Total clișee fotografice color – 3700 bucăți
- Total clișee alb-negru – 1200 bucăți

Tematică si concepție expoziție

- Elaborarea tematicii de organizare a Expoziției Dr. Mihai Dăncuș
- Selecția documentelor de arhivă muzeograf Drd. Ioan Boroica
- Selecția articolelor de presă muzeograf șef Gheorghe Todinca
- Selecția fotografiilor și obiectelor etnografice: muzeograf Ioana Dăncuș

Procesare pe calculator a documentelor

- Nicoleta Nemeș
- Mirela Barz
- Andrei Michnea

Transcriere de pe benzile de casetofon

- Narcisa Maghiari
- Sorin Kosinszki
- muzeograf Grigore Hotico

Echipa de pregătire a execuției expoziției

- Mihai Dăncuș
- Ioan Boroica
- Gheorghe Todinca
- Ioana Dăncuș
- Eugen Mateș
- Dănuța Boboșan
- Ileana Boroica
- Timur Chiș
- Mihai Manole

Echipa de panotare

- Găvrilă Hotico
- Nelu Știrb
- Vasile Ardelean
- Ioan Pop
- Liviu Bledea
- Ioan Fodoruț
- Ioan Stan

Logistică și evidență

- Gheorghe Iancu, Asociația „Prietenii Muzeului Maramureșului”
- Chiș Anuța, responsabil financiar

Prof. Dr. Mihai Dăncuș – directorul Muzeului Maramureșului - cuvânt de deschidere la simpozion

Buna ziua. Bine ați venit!

Vreau să vă spun ce se-ntâmplă și ce se va întâmpla în continuare aici; și apoi să încercăm fiecare să ne aducem contribuția la acest program.

Cu aproximativ doi ani în urmă, la propunerea câtorva muzee din țară, Ambasada SUA prin Serviciul Cultural s-a sensibilizat, a considerat ca este foarte importantă acea propunere și a acceptat să finanțeze materializarea ei. Despre ce este vorba? Cercetarea satului românesc, implicit și a conaționalilor pe perioada de după cel de-al doilea Război Mondial, când știm că acesta a fost supus, “bombardat”, dacă vreți, prin diverse mijloace, unele din ele sau poate cele mai multe, extrem de dure, pentru a fi distruse vechile structuri care s-au format la nivelul satelor, pentru a fi anulate elementele firavei democrației care s-a instaurat în România în perioada interbelică, pentru a schimba tot ceea ce ne definește și a ne încadra într-un altfel de sistem de valori, într-o altă lume cu care noi nu aveam nimic comun, sub raport spiritual și nu numai. Era vorba despre lumea propagată de către Moscova prin ideologia comunistă, prin ceea ce la vremea respectivă se numea “internaționalism proletar” și alte concepte de acest gen, mergând până acolo, având consecințe grave lovind în lucrul cel mai sfânt pentru fiecare popor, distrugerea ființei naționale și a ceea ce o definește ca atare. Aceasta a fost întâia etapă, dacă vreți “etapa stalinist-dejistă”, cu câteva momente cruciale, pe care le știu cei mai în vârstă, pentru că le-au parcurs, generațiile mai tinere le-au aflat de la părinții lor, le-au aflat din cărțile pe care le-au citit sau din relatările celor care le-au petrecut.

Să ne amintim de anul 1945, cu așa-zisa reformă agrară, să ne amintim de acel fals istoric, ne referim la alegerile care au promovat guvernul “Groza”, care, știm foarte bine, a fost cea mai grosolană mistificare din istorie în ceea ce privește adevărul despre alegeri. Apoi anul 1947 cu abolirea monarhiei, de care nu era foarte legat poporul român, dar care era o instituție la care toți se uitau ca la ceva foarte integru, ceva foarte aproape de lucrurile intangibile, ceva care era important atunci când se întâmplau fapte cruciale în istorie și care se afirma luând decizii hotărâtoare pe care poporul apoi le urma.

Actul cel mai dureros dacă vreți, cu consecințe absolut imprevizibile, poate nici astăzi cunoscute cu adevărat, s-a petrecut în 1948, an absolut hotărâtor în schimbarea destinului poporului și al țării, an care a adus legea naționalizării, de la 11 iunie, „marile reforme”: reforma învățământului, naționalizarea instituțiilor care guvernau țara, învățământul confesional, desființarea prin lege și sacrificarea Bisericii greco-catolice care era preponderentă în acest spațiu românesc și în Transilvania de nord în general, închiderea tuturor demnitarilor pe care i-am avut începând de la cei politici, vârfurile, prim-miniștri, zeci și zeci de miniștri, generali de armată, conducătorii bisericilor care n-au acceptat un regim care se-ntrona elitele culturale, universitare și academice și marea masă, imensa masă de țărani. Mii și mii de țărani, pentru că ei au fost cei care au făcut opoziția directă, dură, și care, sigur

au suportat consecințele acestei opoziții. Știm cu toții că au fost pline închisorile și apoi, rând pe rând au luat drumul canalului ca o formă nu numai de sancțiune ci și de exterminare.

În anul imediat următor se pun bazele unui nou sistem, preluând modelul sovietic, bazele socializării agriculturii, adică a încadrării în forme instituționalizate a ceea ce s-a întâmplat prin naționalizare, marile latifundii și apoi, prin forme zise “democratice”, de acceptare prin cerere, când au fost constrânși toți țăranii din toate satele Maramureșului la colectivizare. Spun că toate lucrurile acestea s-au manifestat în mod diferit, în funcție de tradițiile din fiecare zonă a țării.

Îmi permit ca etnograf să abordez problema din această perspectivă, să vă spun că Maramureșul a avut alte forme de reacție la colectivizare, la sovietizare, la comunizare în general. Și de ce? Fac o foarte mică paranteză. Pentru că aici au guvernat oarecum „alte legi” la nivelul satului decât în celelalte „țări” române. Aici, aproape toți oamenii au avut statut de oameni liberi, au avut statutul acela cunoscut sub numele de “nemeși”. Acest lucru i-a determinat să aibă o altă poziție și față de proprietate decât au avut-o cei din vechiul regat, care, majoritatea au fost țărani aserviți, care au fost împrorietăriți foarte târziu, prin reformele care s-au produs: Cuza, Războiul de Independență Națională, apoi Primul Război Mondial etc., în urma acestor reforme agrare le-au dat pământ țăranilor, dar ei încă nu au avut timpul necesar să-ți formeze conștiința apartenenței la acel pământ, a proprietății asupra lui. Spre deosebire de aceste zone, Maramureșul, unde dintotdeauna oamenii s-au simțit stăpâni și, fiind stăpâni pe pământuri au fost și pe sine stăpâni și, de aceea, drama lor a fost și mai mare.

Au venit și ani mai buni. S-a produs electrificarea țării, s-a adus “lumina lui Ilici”, dar lumina electrică. S-a început alfabetizarea, dumneavoastră știți că au fost foarte mulți oameni neștiutori de carte. Sigur, toate s-au făcut constrâns, forțat, fără să adere oamenii din proprie nevoie, din proprie conștiință, dar ele au avut consecințe benefice care nu se pot nega.

Imagini de la Simpozion

Procesul cel mai dureros și despre toate acestea și despre fiecare în parte se va vorbi aici, a fost acela al colectivizării cu etapele pe care le-a parcurs, cu formele pe care le-a îmbrăcat în fiecare localitate, în fiecare zonă, în fiecare parte a țării după specificul și activiștii care lucrau în acele zone.

A urmat o a doua parte de dictatură, o altă formă și cu alte consecințe, a fost perioada "Nicolae Ceaușescu" care a durat aproximativ 25 de ani. Dumneavoastră știți, cei mai vârstnici, revin din nou, cei mai tineri vor afla sau au aflat deja, cum s-a lansat acest „om” care în primii ani ai activismului său politic, format la Moscova, a lucrat în cadrul Ministerului Agriculturii și nu întâmplător spun acest lucru, ci pentru a înțelege că a avut o contribuție esențială la drama țăranilor din această țară. El avea de altfel o ură viscerală față de tot ceea ce înseamnă satul.

Noi, acuma suntem în Muzeul Satului Maramureșean spre a înțelege mai bine ce vă spun, amintesc pentru mulți care nu știu că a dat o dispoziție ca să se desființeze toate muzeele satului din România. A acceptat doar unul singur, cel de la București și acela să se mute din capitală undeva în afara acesteia, la marginea Bucureștiului. Nu iubea satul și nu iubea țăranii. Mai târziu, pentru a se apropia de popor și de țară, având probabil sfătuitori mai buni, a deschis o nouă perspectivă asupra istoriei noastre, asupra poporului, care a avut consecințe mai faste o perioadă de aproximativ 8-10 ani, când poporul a mai putut să „răsufle” să se simtă mai bine. A repus în drepturi o parte din însemnele noastre naționale, de la imnul național (sigur și acesta mutilat) la cântecele care au stat întotdeauna în sufletul poporului mai ales atunci când s-a luptat pentru libertatea pământului românesc. A stimulat toate aceste elemente care sunt foarte apropiate de om, deci a umblat la sufletul lui tocmai pentru a-l cuceri și a reușit. Să ne aducem aminte ce entuziasm ne-a cuprins pe toți, în august 1968 când a protestat împotriva invaziei sovietice în Cehoslovacia un entuziasm național. Deci iată, că de la „internaționalismul proletar” trecem la un „naționalism comunist românesc” promovat tot de la vârful conducerii partidului care dicta la vremea respectivă în România. Foarte mulți, aș zice majoritatea intelectualilor țării, dar nu numai, toate categoriile sociale au aderat la acest fenomen. Dar în același timp trebuie să ne aducem aminte de adevărata teroare care s-a produs nu peste multa vreme, când oamenii erau urmăriți, când nu puteai să te întâlnești, să discuți în libertate. Îmi aduc aminte că am inaugurat monumentul lui „Ioan Mihalyi de Apșa” în piațeta din fața fostei prefecturi. Costul marmurei l-am plătit eu, iar sculptura a făcut-o Mihai Borodi. La inaugurare s-a interzis participarea în același timp a mai mult de trei persoane. Deci, când a început sărăcia, sărăcie promovată de plata datoriilor făcute de către guvernele de atunci, de costurile enorme ale megalomaniei lui Ceaușescu, când cozile erau imense, când lumina era raționalizată și copii învățau acasă și în școli la lumânări, când la televiziune era un program de o oră și jumătate sau două și vorbea o singură persoană, când s-au întâmplat atâtea lucruri odioase pe care foarte mulți le-au uitat și nu este rău că le-am uitat dar este bine ca măcar câteodată-n timp să ni le aducem aminte și să le spunem și celorlalți pentru a nu cădea în greșeală, pentru a nu se repeta.

Cele două segmente din istoria noastră de după al doilea război mondial, au avut repercusiuni asupra a ceea ce înseamnă viața satului și ele sunt de o varietate extraordinară. Toate aceste fenomene le-au cercetat un colectiv de cercetători de la muzeu și colaboratori de la alte instituții pe parcursul a doi ani. Despre rezultatul acestei cercetări vrem să vă spunem. S-au parcurs peste 6000

de documente de arhivă, aş putea zice, inedite. S-a cercetat toată presa de după război, ziarul "Poporul" care au apărut în '45, noua serie a "Graiului", "Viaţa liberă", ziarul "Pentru socialism". S-au parcurs arhive de la primării, de la instituţii care au asemenea fonduri constituite. S-au înregistrat circa 68 de benzi de casetofon a câte 60 şi 90 de minute, de istorie orală, deci înregistrări cu oameni care au trăit acele evenimente în diferite sate ale Maramureşului. Acestea se constituie ca o bancă de date de istorie orală. Câteva mii de clişee foto alb-negru şi color care au imortalizat pentru vecie satul aşa cum este, dar şi oamenii care au trecut prin acele momente.

Toate aceste lucruri sunt stocate într-un calculator, sunt în curs de selecţionare, selecţia aproape este făcută şi se vor concretiza într-un volum, pe care-l vom scoate şi-l vom lansa în 14 mai cu ocazia "*Zilei Internaţionale a Muzeelor*" aici în acest spaţiu şi când vom invita să vină mult mai mulţi oameni decât suntem azi. Şi azi suntem foarte mulţi şi vă mulţumesc că aţi venit, dar vom aduce în special pe cei care au trăit aceste momente, fraţii noştri, părinţii noştri din satele Maramureşului, pentru a rememora împreună şi pentru a ne bucura de zilele pe care le trăim astăzi, pe care sper că suntem de acord cu toţii că sunt mai bune.

În acest context vreau să aduc mulţumiri instituţiilor care s-au implicat în acest proiect: Asociaţia "Prietenii Muzeului Maramureşului", D-lui Iancu Gheorghe, d-lui Viorel Rusu, director, doctor în ştiinţe istorice, directorul Arhivelor Naţionale, filiala Maramureş, care cu multă graţitudine, dânsul şi lucrătorii din subordinea dânsului, ne-au pus la dispoziţie fondurile arhivistice pentru a putea investiga fenomenul, Bibliotecii municipale, care ne-a înlesnit accesul la presa pe care n-o aveam noi, Primăria Sighet, care ne-a înlesnit accesul la fondurile arhivistice proprii, OCOT Baia Mare şi multe alte instituţii. Aducem mulţumiri bisericilor noastre naţionale, Biserica greco-catolică, Biserica ortodoxă, care, într-un fel sau altul, fie prin mărturii directe, fie prin posibilitatea de a consulta anumite documente care le-au mai rămas, ne-au oferit prilejul să avem o perspectivă asupra acestei perioade şi din acest punct de vedere .

Despre aceste lucruri vrem să vorbim astăzi. Vă mulţumesc că m-aţi ascultat şi Vă rog să-mi permiteţi să dau cuvântul, conform programului, celor care au venit cu lucrări despre subiectul în discuţie. Intrăm în sesiunea propriu-zisă ... Vă mulţumesc!

P.S.

La simpozion au participat intelectuali din oraş, preoţi din zonă, primari, ţărani din satele Maramureşului (Sălişte de Sus, Bârsana etc.), studenţi, cadre universitare şi profesori, cercetători de la muzee şi arhive din ţară, bibliotecari, oameni politici ş.a., în total 87 persoane. Retipărim aici programul simpozionului spre edificare.

Muzeul Maramureșului Sighetul Marmăției
Ambasada USA la București – Serviciul Cultural
Asociația “Prietenii Muzeului Maramureșului”

Simpozion

Satul maramureșean - viața socială, economică,
culturală, religioasă în perioada 1945-1989

Muzeul Satului Maramureșean - 28 martie 2005

**Simpozionul și expoziția au ca temă Satul
maramureșean - Viața socială, economică, politică,
culturală și religioasă - perspectivă istorico-
etnografică 1945-1989**

**Research of the Maramures County villages from
historical, ethnographical, social-economical,
political, cultural and religious point of view for the
period 1945-1989**

Cercetarea, organizarea expoziției, pregătirea simpozionului și a volumului au
fost finanțate de către Ambasada SUA la București prin Asociația "Prietenii
Muzeului Maramureșului", președinte Ing. Gheorghe Iancu

Coordonator proiect: Prof. Dr. Mihai Dăncuș

Colaboratori: Biblioteca municipiului Sighetul Marmăției, director Echim Vancea
Primăria Sighetul Marmăției prin Domnul Secretar Sorin Rednic

Colaborator principal: Arhivele Naționale - Direcția Județeană Maramureș director Dr. Viorel Rusu

Muzeul Satului Maramureșean - Doboieș

Orele 10.00 Deschiderea lucrărilor Simpozionului

- **Prof. Dr. Mihai Dăncuș**, directorul Muzeului Maramureșului - Cuvânt de deschidere
- **Prof. Eugenia Godja**, primarul Municipiului Sighetul Marmăției - cuvânt de salut
- **Lisa Heilbron**, Consul Ambasada USA la București - cuvânt de salut
- **ing. Gheorghe Achim**, subprefectul Maramureșului - cuvânt de salut
- **dr. Ion Botoș**, președintele Asociației culturale "DACIA" din Apșa de Jos, Ucraina - cuvânt de salut
- **ing. Gheorghe Iancu**, președinteșe Asociației "Prietenii Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției" - cuvânt de salut
- **Petru Cudrici**, primarul comunei Bârsana - cuvânt de salut
- **Preot Prot. Canonic Vasile Hotico**, Dragomirești - cuvânt de salut din partea Bisericii greco-catolice unite cu Roma
- **Preot Prot. Onisim Filip**, Sighetul Marmăției - cuvânt de salut
- **Preot Prot. Vasile Pop**, Sighetul Marmăției - cuvânt de salut
- **Preot Paul Tomoioagă**, Sighetul Marmăției - cuvânt de salut
- **Alexandru Cora**, Bârsana - cuvânt de salut din partea AFDPR Maramureș
- **Gheorghe Bulacu**, Budești - cuvânt de salut din partea AFDPR Maramureș

Comunicări

- **Conf. Dr. Gheorghe Mihai Bârlea** - *Colectivizarea forțată din perspectivă sociologică*
- **Prof. Pamfil Biltiu, cercetător, Baia Mare** - *Folclor și istorie în satul maramureșean (1945-1989)*
- **Prof. Dr. Boar Nicolae, Universitatea Babeș Bolyai, Colegiul Universitar Sighetul Marmăției** - *Mutații în viața satelor românești maramureșene*
- **Drd. Boroica Ioan, muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Aspecte ale consolidării comunismului în satul maramureșean în anul 1948*
- **Dr. Ion Botoș, Președinte al Asociației Culturale "DACIA", Maramureșul din dreapta Tisei, Ucraina** - *Apșa de Jos în primii ani ai sovietizării*
- **Dăncuș Ioana, muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Mutații în structura gospodăriei tradiționale maramureșene, consecință a socializării agriculturii*
- **Prof. Dr. Mihai Dăncuș, Muzeului Maramureșului** - *Disoluția valorilor satului maramureșean în perioada de după al II-lea Război Mondial*
- **Drd. Andrea Dobeș, muzeograf Muzeul Memorial Sighetul Marmăției** - *Țăranii maramureșeni și cotele maramureșene*
- **Elischer Diana, Arhivist, Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale** - *"Reîntregirea" bisericii ortodoxe în județul Maramureș (1948) - contribuții documentare*
- **Ing. Grigore Hotico, muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Colectivizarea și rezistența la leud - istorie orală*
- **Prof. Univ. Dr. Doc. Gheorghe Pop, Universitatea Baia Mare** - *Graiul Maramureșean - Interferențe cu limba literară și conotații politice*
- **Alin Spiridon Pralea, muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Agricultura înainte și după război în Maramureș*
- **Dr. Viorel Rusu, Director Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale** - *Aspecte privind colectivizarea în Maramureș - mărturia documentelor*
- **Gheorghe Todinca, muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Satul maramureșean în ziarul "Viața Liberă" - 1951-1964*

Mai participă:

- Prof. Ștefan Mariș, directorul Centru Județean de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Maramureș;
- Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural al județului Maramureș;
- primari, țărani și intelectuali din satele Maramureșului.

14.00 Vernisajul expoziției documentare "Satul maramureșean - viața socială, economică, culturală, religioasă în perioada 1945-1989"

Cuvântul Domnului Gheorghe Iancu – Președintele Asociației „Prietenii Muzeului Maramureșului”

Excelența Voastră Lisa Heilbron,
Stimate Doamne și Stimați Domni,

Am deosebita onoare și bucurie ca din partea Asociației „Prietenii Muzeului Maramureșului” din Sighetul Marmăției să vă adresez un salut de bun venit la această manifestare cultural muzeală.

Sentimentele mele de bucurie și de emoție ca participant la această acțiune sunt mărite de faptul că este prima activitate mai de amploare a muzeului din Sighetul Marmăției la care își aduce contribuția asociația noastră.

Pentru că organizația noastră este relativ nouă și mai puțin cunoscută vă rog să-mi permiteți o sintetică prezentare a statutului și obiectivelor ei.

După cum se știe unitățile culturale de la noi, fiind bugetare, se confruntă cu probleme majore privind resursele economico-financiare necesare pentru buna desfășurare a activităților ce le au.

Pentru Muzeul Maramureșului din Sighetul Marmăției această problemă a resurselor economico-financiare este din păcate acutizată datorită următoarelor situații:

- resursele financiare alocate de la buget pentru cultură sunt în general mici, așa cum este de fapt întregul buget local în această perioadă de reforme prin care trecem;
- Muzeul Maramureșului din Sighetul Marmăției nefiind la sediul județului, chiar resursele economico-financiare mici existente se acordă cu prioritate la unitățile culturale de la județ și numai după aceea celorlalte unități din teritoriu;
- Zona Maramureșului istoric este deosebit de bogată în moșteniri istorice, etnografice, precum și prin tradițiile specifice ample a căror conservare și valorificare implică cheltuieli și muncă însemnate.

În aceste împrejurări și cu dorința de a menține și chiar dezvolta activitatea Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției, în anul 2002, la inițiativa conducerii muzeului, a Domnului Director Dr. Mihai Dăncuș personal, a luat ființă cu statut de persoană juridică – cf. O.G. 26/2000 – Asociația „Prietenii Muzeului Maramureșului” care de fapt a însemnat oficializarea „cercului de amici ai muzeului”. Cercul de „amici ai muzeului” funcționa într-un fel, fiind compus din persoane participante cu dragoste și admirație la simpozioane, sesiuni științifice, expoziții și alte acțiuni organizate de conducerea muzeului.

Scopul principal al Asociației „Prietenii Muzeului Maramureșului” din Sighetul Marmăției este sprijinirea economico-financiară a consiliului științific și a administrației muzeului în vederea îmbunătățirii condițiilor de a-și realiza atribuțiile.

La înființarea și activitatea asociației noastre a contribuit faptul că am beneficiat în anul 2002 și în continuare de sugestii, instructaj profesional și sprijin

economico-financiar din partea ambasadei SUA de la București prin specialiști cu pregătire și experiență deosebită de la ei din țară.

Însuși proiectul acestei acțiuni ce conține o vastă activitate de cercetare – dezvoltare cu tema: „Satul maramureșean -. Viața socială, economică, culturală, religioasă în perioada 1945-1989” este finanțat de guvernul SUA prin Asociația „Prietenii Muzeului Maramureșului”, pentru care le adresăm mulțumiri deosebite și îi apreciem printre cei mai apropiați prieteni ai asociației și ai muzeului din Sighetul Marmăției.

Doresc să subliniez că la realizarea acestui proiect, atât sub aspectul obținerii finanțării cât și la conceperea și realizarea lui, un aport hotărâtor și-a adus Dr. Mihai Dăncuș – directorul muzeului, care și-a dovedit și cu acest prilej profesionalismul, experiența, aptitudinile și aprecierile de care se bucură în rândul muzeografilor și oamenilor de cultură din țară și din străinătate.

Asociația noastră a susținut și contribuit la acest proiect care vizează punerea în evidență a istoriei dramatice prin care a trecut satul maramureșean și nu numai, în perioada comunistă, pentru a fi cunoscute atrocitățile ce s-au petrecut atunci, în dorința de a ne debarasa cât mai repede de acele comportamente și a nu se mai repeta niciodată nicăieri.

Sprijinul asociației noastre a constat și în obținerea de la unele unități economice locale a unor materiale, confecții de mobilier, unele sume modeste de bani și altele, pentru care le aducem tuturor mulțumirile noastre.

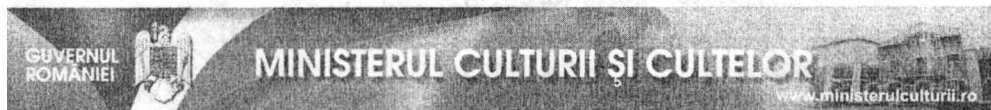
Printre unitățile și persoanele care ne-au sprijinit până în prezent amintim: S.C. ARCER ARL – Dl. Dir. Ofrim Gh., S.C. SIGSTRAT S.A. – Dl. Dir. Ing. Kertész Ștefan, S.C. SITEL S.A. – Dl. Dir. Cudrici Vasile, Banc Post – D-na Dir. Szabó E. și alții.

Sperăm ca în viitor să reușim obținerea unui sprijin economico-financiar mai consistent pentru muzeu din partea asociației noastre, găsind receptivitate și resurse potențiale tot mai multe la unitățile locale și la persoanele manageriale ale acestora pe care îi dorim membri activi ai asociației „Prietenii Muzeului Maramureșului” din Sighetul Marmăției.

Solicitările noastre de sponsorizare a unor activități culturale ale muzeului sperăm să nu fie interpretate de unitățile economice numai ca acte filantropice ci și ca mijloace de a le aduce popularitate, respectiv reclame pentru produsele și serviciile pe care le execută, așa cum se practică în țările cu piață liberă dezvoltată.

Ar fi cu efect pozitiv atât pentru unitățile economice cât și pentru specialiștii de aici ca să devină nu numai admiratori ai pieselor și documentelor din muzeu, care sunt deosebit de bogate și instructive ci și colaboratori, sprijinitori ai acțiunilor cultural-muzeale din această zonă atât de frumoasă și bogată în istorie și tradiții cum este Maramureșul istoric.

Urăm succes bunei desfășurări a simpozionului!

SECRETAR DE STAT

Muzeul Maramureșului

Domnului Director Mihai DĂNCUȘ

Stimate Domnule Director,

Vă transmit sincerele mele mulțumiri pentru invitația pe care mi-ați adresat-o de a participa la vernisajul expoziției documentare „*Viața economică, politică, socială, culturală și religioasă în satul maramureșean 1945–1989*”. Generozitatea temei aduse în discuție și în cadrul simpozionului național pe care-l organizați cu această ocazie mă face să regret și mai mult faptul că nu pot fi prezent alături de dumneavoastră.

Această temă demonstrează faptul că a sosit momentul să se facă o asemenea cercetare, bazată pe criterii strict științifice, astfel încât să putem avea o evaluare exactă a impactului transformărilor pe care satul maramureșean le-a suportat după cel de-al Doilea Război Mondial. De asemenea, dovedește importanța pe care aceasta instituție o are în câmpul cercetării științifice românești, îndeplinind astfel o altă funcție fundamentală a muzeului, alături de conservarea și punerea în valoare a patrimoniului.

De aceea, voi face tot posibilul pentru a încerca să onorez orice viitoare invitație de acest gen pe care mi-o veți adresa.

Sunt convins că, prin organizarea unor asemenea evenimente de prim rang, cultura românească are numai de câștigat.

Virgil Ștefan NIȚULESCU
SECRETAR DE STAT

**Cuvântul Domnului Dr. Mihai Dăncuș, directorul Muzeului Maramureșului
Sighetul Marmăției la deschiderea expoziției
„Satul Maramureșean 1945-1989”
(viața socială, culturală, religioasă, politică)**

Iată-ne și la acest moment al manifestării noastre, care într-un fel încununează, așa cum spuneam la începutul simpozionului, munca de aproximativ doi ani a unui grup de cercetători, a unor buni prieteni din alte instituții decât muzeul și a unor instituții care cu generozitate și-au deschis nu ușile ci seifurile secrete, pentru a ne da acces la documente care până astăzi nu le-a cercetat, o spun cu certitudine, aproape nimeni. O parte, o foarte mică parte din ele într-o selecție riguroasă, dar extrem de greu de realizat am expus-o aici în această expoziție, în această casă care așa cum spuneam mai înainte inaugurează un nou sector la Muzeul Satului Maramureșean. Îngăduiți-mi încă o dată să o salut pe excelența sa Lisa Heilbrone, consul al Ambasadei SUA la Cluj, să ne bucurăm ca de fiecare dată de prezența doamnei primar, profesor, Eugenia Godja, să ne bucurăm și cred că din ce în ce mai des o să o facem de prezența prefecturii prin domnul subprefect, Gheorghe Achim, un vechi prieten al muzeului nostru. Își amintea Domnia sa, cum, cu ani în urmă, nu mulți, în acest spațiu construiam o biserică din lemn, pe care, cu generozitate cineva a plătit-o

pentru românii din America Latină, astăzi ridicată în Caracas, capitala Venezuelei.

Vreau să mulțumesc directorilor de instituții, colegilor, bunilor prieteni ai muzeului nostru, d-lui Gheorghe Iancu, președintele Asociației „Prietenii Muzeului Maramureșului”, vreau să vă mulțumesc în mod special domnilor consilieri din Consiliul Local Sighetu Marmăției care ne onorați cu prezența. Vreau să vă mulțumesc tuturor: preoților, țăranilor, cercetătorilor, ofițerilor,

intelectualilor, primarilor din satele și orașele Maramureșului, din țară și din alte țări, celor care au vorbit și celor care ne ascultă. Vă mulțumesc. T tuturor vă mulțumesc

**Cuvântul Doamnei primar al municipiului Sighetul Marmăției,
Prof.Eugenia Godja**

Este o zi minunată, este o zi splendidă, este timpul la care unii dintre semenii noștri sărbătoresc Paștele, de aceea eu vreau, în primul rând lor să le doresc un „Paște Fericit” și binecuvântat și în al doilea rând să vă salut cu foarte mult și mare respect și cu aleasă prețuire, pe toți cei care ați venit de mai departe de Sighet, de la Cluj și din alte părți, de peste Tisa. Văd aicea și pe sigheteni pentru că este și pentru noi o zi deosebită, este o zi deosebită, pentru că acțiunea care se desfășoară în cadrul Muzeului Maramureșean sub titlul ei extrem de generos prins în comunicările științifice pe care le-ați audiat și în expoziția pe care urmează să o vernisăm acum, înseamnă ceva foarte mult, mai ales pentru noi cei care posedăm o informație, dar o informație ciuită, care să ne permită să explicăm fenomene actuale și nu să ne scuzăm cu informația pe care o câștigăm aicea. Este, cred, și merită, ca să aducem cuvinte de apreciere domnului director al muzeului și întregului colectiv din muzeu. S-a reușit această activitate prin implicarea directă a profesioniștilor din muzeu, a cercetătorilor și cred că pentru fiecare cercetător, pentru istoric pentru sociolog, dar nu numai, pentru intelectuali în general, acțiunile de felul acesta au consecințe extraordinare pentru informația pe care o câștigăm dintr-o sursă directă aceea a istoriei narate, povestite de oameni care de-a lungul timpului au pierdut mai mult decât au câștigat. Eu mă bucur că văd aici țărani din satele noastre care ne pot da informațiile exacte asupra faptelor istorice care s-au petrecut în satele Maramureșului.

Din punctul meu de vedere ca profesor de istorie, vreau să vă spun că pentru mine, satul este un univers material și spiritual, care ne ajută să definim ca formă de habitat mai bine ca mediul urban, tot ceea ce structurează domeniile vieții economice, sociale, tot ceea ce ține de mentalul individual sau colectiv, de cultură sau de relații interumane. Cred că avea mare dreptate Steinhardt, atunci când spunea într-una din cărțile sale „Jurnalul Fericirii”, acesta este titlul, când spunea că satul Maramureșului este un univers pentru toți, de ce? pentru că aicea s-au păstrat nealterate tot ceea ce înseamnă trecut, care să vină să te ajute să înțelegi prezentul. Aici ne găsim rădăcinile de care avem atât de mare nevoie pentru a căuta mai puțin drumul drept pe care-l avem de urmat. Eu vreau să spun că este extrem de important să ajungem la sursă, este extrem de valoros să putem folosi informația pe care cei care mai trăiesc încă, ne-o pot da, pentru că ea se adaugă cunoștințelor pe care noi le-am dobândit fie în mod direct, dar mai ales din poveștile adevărate ale moșilor și ale strămoșilor noștri.

Cred că fiecare vom pleca de aicea cu mai multă informație dobândită și în același timp cu bucuria că avem un trecut care ne ajută să constatăm și să dezvelim un adevăr, și anume, că Maramureșul a fost prezent în toate marile evenimente naționale românești, și mai mult chiar, că au fost și etape de timp când pentru istoria locală, filele au fost mai multe, mai bogate în evenimente semnificative decât pentru istoria națională și aș vrea să amintesc doar primăvara anului 1945. Una peste alta, dacă dumneavoastră cei care ați audiat referatele

prezentate la simpozion, rămâneți la o concluzie care nouă ne place extraordinar de mult și anume că Maramureșul nu este numai un nume pe care un spațiu geografic îl poartă, pentru că este un spațiu frumos, este încărcat de istorie, dar că Maramureșul este o chintesență, este un simbol, este și un semn sub care se ascunde sufletul românesc în forma lui cea mai curată.

Cred că n-ați petrecut ziua de astăzi degeaba în muzeul din Sighetu Marmăției pe care noi îl apreciem cu orice ocazie de felul acesta, ca fiind una din instituțiile de cultură remarcabile pentru spațiul intelectual al tuturor sighetenilor.

Vreau să vă mulțumesc că ați venit într-un număr important la acțiunea de astăzi și cu siguranță ați venit toți acei care ați simțit că mai aveți ceva de lămurit, că mai aveți ceva de câștigat, pentru a vă face procesul de înțelegere al devenirii mai ușor.

Vreau să felicit pe domnul director Dăncuș, toată echipa muzeului care pregătește o dată cu primăvara acțiuni importante pentru noi, ca oameni, nu numai de cultură, dar ca oameni adevărați, care avem rădăcinile undeva înfipte la jumătatea drumului dintre pământ și cer pentru că aici este locul neprihănit, neviciat, nepoluat, din care trebuie să ne tragem seva atât de necesară pentru ceea ce înseamnă cunoașterea exactă, reală a unor procese și evenimente, care trebuie știute așa cum ele s-au desfășurat și cred că acesta este lucrul cel mai de preț pe care îl realizează muzeul de la Sighetul Marmăției. Este, pentru noi o acțiune care nu numai că ne satisface orgoliul intelectul și adaugă carate în plus la sentimentul acesta de oameni adevărați, de maramureșeni adevărați, dar este un lucru cred, care interesează.

După modelul nostru, și alte ținuturi românești, își dezvelesc istoria unui trecut atât de important pentru ceea ce înseamnă explicație, pentru înțelegerea unor fenomene de istorie contemporană.

Eu vă felicit încă o dată și vreau și eu să adresez și doamnei Consul mulțumiri pentru faptul că a venit la Sighet într-un program interesant câștigat de muzeu pentru a putea adăuga așa cum spuneam valori suplimentare la orizontul acesta al cunoașterii istoriei unui timp de care nu ne desparte prea multă vreme, dar, care este totuși, la multe capitole învelit în mister. Vă mulțumesc foarte mult.

Cuvântul Domnului Ing. Gheorghe Achim - Subprefectul Maramureșului

Excelența Voastră, doamnă Consul, doamnă primar, domnule director, onorat auditoriu. Dacă sunt printre noi persoane care azi sărbătoresc Sfintele Paști, le zicem "Hristos a Înviat!" și "Sărbători Fericite!" (deschiderea Expoziției a coincis cu sărbătoarea Paștilor romano-catolice). Aș vrea să vă spun foarte sincer că invitația domnului director Dăncuș, m-a făcut să fiu prezent azi aici. Nu puteam să-l refuz. Este un șef de instituție cu care eu am colaborat și Prefectura a colaborat cât se poate de bine și în perioada celui alt mandat al meu, fiindcă eu

sunt la al doilea mandat de subprefect și, vreau să vă spun că am venit, efectiv cu o mare emoție în suflet. Din păcate eu nu am elocința necesară pentru a spune ceea ce simt. Am apreciat-o și-o apreciez pe doamna primar, care este și profesoară, cât de frumos și cu patos vorbește. Eu o să încerc în câteva cuvinte să vă spun și ceea ce simt și anume faptul că suntem în acest pământ sfânt și binecuvântat de Dumnezeu, dar parcă și cu multe probleme. Îmi aduc aminte că nu departe este cimitirul săracilor în care și-au găsit sfârșitul o mare parte a intelectualității românești, mulți miniștri, profesori universitari și, de câte ori am vizitat închisoarea care a devenit muzeu, te apucă așa o durere în suflet pentru ce și pentru cât au trebuit să îndure unii dintre înaintașii noștri ca astăzi noi să fim ceea ce suntem și a trebuit să fim mult mai mult.

Acest muzeu al Satului de la Sighetu Marmatiei este o oglindă și sper să fie peste veacuri o oglindă a ceea ce a fost satul românesc și satul maramureșean cu tot ce a însemnat mai bun, mai sfânt atât în aceste clădiri cât și în sufletul tuturor românilor noștri. Vă spun acestea efectiv cu sinceritate. Nu vă ascund, și eu sunt fiu de țăran, mi-s dragi țăranii, sunt născut la țară, crescut la țară și știu ceea ce înseamnă spiritul țăranesc. Vreau să-l felicit pe domnul director Dăncuș pentru organizarea acestui simpozion, care iată, este și un arc peste timp, este și o lecție de istorie, este și o lecție de cultură, este și o lecție de tot ce vreți dumneavoastră. Vreau să salut participarea a atâtor tineri, care sunt convins că au ascultat multe prelegeri de istorie adevărată, de istorie trăită, care este tulburătoare. Probabil, domnule director, că ar fi bine ca în această vară și în cele care vin când va fi soare și cald, pe aceste câmpuri să fie și mai mulți tineri și să vină lectori și profesori sau cei care au trăit istoria să o povestească, fiindcă sunt convins că pe undeva pielea li se furnică când aud cât au pățimit înaintașii noștri. Sperăm ca apropierea și intrarea în Uniunea Europeană să fie un sfârșit al tuturor calvarurilor pe care românii le-au trecut de-a lungul secolelor din urmă și în viitorul apropiat și în viitorul mediu și îndepărtat, România, noi toți să avem o viață mult mai ușoară. Apropierea de valorile Uniunii Europene să însemne și un trai mai bun pentru noi toți.

Felicitându-l încă o dată pe domnul director, mulțumind tuturor celor prezenți, vă doresc o vizionare plăcută a acestei expoziții, sănătate și "Sărbători Ferice!" pentru cei care sărbătorim Paștele peste circa o lună.

**Cuvântul doamnei Lisa Heilbron – consulul SUA la Cluj Napoca la deschiderea expoziției „Satul Maramureșean 1945-1989”
(viața socială, culturală, religioasă, politică)**

Bună ziua. Mulțumesc mult domnului director, doamnei primar, domnului subprefect pentru prezența voastră aici și pentru invitația primită de a participa la acest eveniment. Mă bucur că Ambasada noastră a fost capabilă să dea un

ajutor pentru acest proiect al muzeului prin Asociația Prietenii Muzeului Maramureșului și care se încununează cu această expoziție de istorie contemporană.

Cred că într-o democrație istoria nu este numai o poveste despre regi și alți rezidenți, sau despre lideri, istoria este despre poporul unei țări, este a poporului.

Este foarte interesant pentru mine, sunt nerăbdătoare de a vedea această expoziție pentru că sunt în România de numai două luni. Până acum simt un interes mare pentru poporul din această regiune.

Nu Vă spun mai mult acum, dar o să vedem ce este mai important în interiorul acestei case, în expoziție.

Cuvânt după vernisaj (a înregistrat I.J. Popescu)

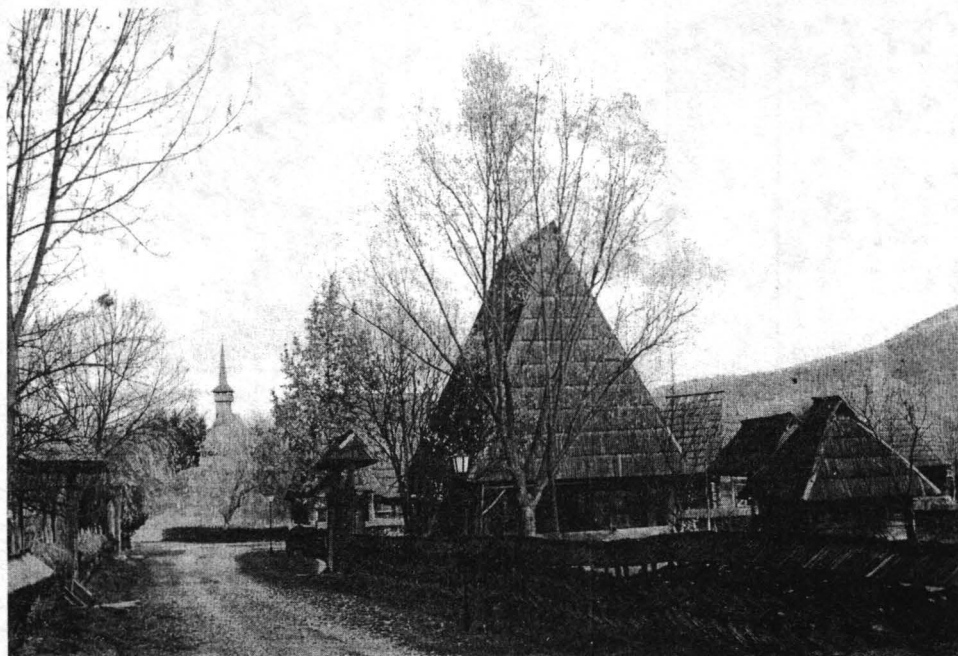
Sun foarte impresionată. Înțeleg că Muzeul Maramureșului a fost unul dintre muzeele care au primit suport financiar de la Ambasada SUA și că aici s-a lucrat cel mai mult și a fost ultimul care a deschis expoziția, dar este într-adevăr impresionant. Are un număr mare de exponate, etichetarea este foarte bună, varietatea exponatelor este edificatoare. Sunt convinsă că cercetarea de istorie orală și expunerea informației este foarte importantă, deoarece ajungem la un moment dat ca cei care au trăit evenimentele să nu mai fie printre noi pentru a ne oferi aceste informații.

Istoria nu înseamnă numai regi și președinți. Este importantă recunoașterea valorii individului, a cetățeanului care-și poate aduce contribuția la societate. De mult timp istoricii accentuează importanța istoriei orale dar privită și la nivelul vieții de zi cu zi a oamenilor, precum și impactul evenimentelor istorice asupra comunității. A fost emoționant să ascuți oamenii povestind despre schimbările pe care evenimentele din județul Maramureș le-au produs în viața lor.

Este important să clădești viitorul, înțelegând trecutul, și nu doar prin datele majore ci și prin impactul pe care evenimentele majore le-au produs.

I'm very impressed. I understand that the museum was one of the several which received grant from the Embassy and they have worked for longest and opened their exhibit last, but it is really very impressive. It has a large number of items, the labeling is very good, the range of objects seems very good. I think is very important to start collecting oral history and displaying this information because we're reaching a point where many people of course are being lost and are not going to be available to give this kind of information anymore.

History doesn't mean only kings and presidents. It is important to recognize the value that individual people, individual citizens can make and their contribution to the society. So, for a long time now, historians have stress the importance of things like oral history but also looking at the day-to-day life of people and the impact of historical events on community. It's been very touching listening to people's accounts how their life were changed by this large scale of events in Maramureș county. It is important to build a future by understanding the past, and not just big dates, but real impact that this things have.

I. COMUNICĂRI

**Disoluția valorilor satului maramureșean în perioada de după
al II-lea Război Mondial. Schiță tematică a expoziției
„Satul Maramureșean 1945-1989”
(viața socială, culturală, religioasă, politică)**

Dr. Mihai Dăncus

Anii de după cel de-al II-lea Război Mondial au însemnat pentru România și implicit pentru Maramureș anularea și abandonarea unui sistem de valori bazat pe proprietate, morala creștină europeană și trecerea la sistemul comunist care era în totală contradicție cu tot ce a creat societatea românească până atunci.

Când ne raportăm la comunizare și/sau colectivizare în mod obligatoriu trebuie să facem trimitere la consecințele celui de-al II-lea Război Mondial și în primul rând la cea mai dureroasă dintre acestea „arondarea” României la blocul sovietic, ceea ce se va numi o bună perioadă de timp „lagărul sovietic” sau „lagărul țărilor socialiste”.

Cutremurător... termenul de „lagăr” a fost acceptat și chiar promovat de către guvernul de atunci fără a-i sesiza adevăratul sens.

Fiind țara cu cea mai puternică influență sovietică¹, cu armatele de ocupație în granițele teritoriului național, cu guvernanți străini, formați și instruiți la Moscova este explicabil de ce foarte repede România a devenit, putem zice, o „gubernie” a Moscovei.

Totul a fost posibil prin acțiunile concertate duse pentru distrugerea clasei politice formate și consolidate în perioada interbelică în spiritul democrației europene, epurarea și distrugerea elitelor armatei române (care, paradoxal, avea statut de „învingătoare” cu toate sacrificiile făcute) dizolvarea instituțiilor statului de drept, manipularea Bisericii ortodoxe române, interzicerea și decapitarea Bisericii Greco-catolice (ambele biserici naționale). Desigur, toate acestea au fost posibile datorită planurilor mârșave experimentate la Moscova și aplicate la noi, folosindu-se de teroarea cea mai aprigă care a umplut țara de groază și de frică.

Dacă reforma agrară din 1945 „se voia” un act de „dreptate socială”, s-a dovedit mai târziu că totul a fost o mare manipulare. Confiscarea marilor proprietăți prin „legile naționalizării” (1948) și apoi colectivizarea forțată nu vizau altceva decât distrugerea conștiinței de proprietate care să facă oamenii dependenți total de „bunul partid” și „bunul stat”, în felul acesta fiind foarte ușor manipulabili.

Am făcut aceste considerații generale pentru a înțelege ce s-a întâmplat în plan național în acest segment dramatic al istoriei noastre, perioada 1945-1948. Nu putem vorbi despre satul maramureșean și valorile sale tradiționale și moderne fără a încerca o înțelegere cât mai reală a schimbărilor politice petrecute în această perioadă, care au determinat schimbări radicale în viața satelor și aici ne referim la Maramureș, în viața comunităților, a oamenilor,

¹ Vezi “celebra” notă a lui Churchill adresată lui Stalin – 90% influență sovietică în România.

indivizilor, cu consecințe nefaste în privința pervertirii adevăratelor valori, și mai grav a mentalității individuale și colective.

În această perioadă prin mijloace specifice, satul a fost lovit în elementele sale de structură. S-a încercat și în mare măsură s-a reușit spargerea vechilor structuri ale acestuia care a avut consecințe dureroase ducând la dezagregarea și disoluția valorilor tradiționale ale satului. Toate acestea încercăm să le redăm prin mijloace muzeologice în expoziția pe care ne-am propus-o.

Redăm mai jos „Schița tematică” a expoziției intitulată **„Viața socială, economică, politică, culturală și religioasă în satul maramureșean. Perioada 1945-1989”**.

De la început, când ne-am propus organizarea acestei expoziții, am decis că trebuie amplasată în cadrul Muzeului etnografic. Dacă prima variantă viza un spațiu în Muzeul etnografic pavilionar, după mai multă chibzuință am decis că locul ei este în incinta Muzeului satului maramureșean, subiectul fiind legat de sat și de evoluția acestuia. O casă din Poienile Izei (fostă proprietate a unei familii de evrei) transferată în muzeu și care era într-un stadiu destul de avansat de restaurare, amplasată în spațiul care vizează o nouă etapă de dezvoltare a „satului muzeu”, având un plan generos (patru încăperi spațioase) a devenit locul de organizare a expoziției.

Expoziția „Satul maramureșean 1945-1989” (viața socială, culturală, religioasă, politică)

Schiță tematică

Sala introductivă:

- fotografii mari

Panouri: „Bate toba: S-a terminat colectivizarea” (ultimul dobaș din Călinești).

„Românii din dreapta Tisei” (obiceiuri, religie, port național etc.)

„Sat, țărani, stâna, mulsul măsuri etc.”

„Ruteni din Maramureș”

„Maghiari din Maramureș”

„Evrei din Maramureș”

„Germani – țipțeri din Maramureș”

Sala I

Momente importante ce trebuie avute în vedere și prezentate muzeologic

1945

– Anexarea Maramureșului la Ucraina Sovietică și încercarea de sovietizare a Maramureșului – 6 martie 1945 – Guvernul Dr. Petru Groza

1945-1946

– Reforma Agrară (23 martie 1945) - Vizita miniștrilor Emil Bodnăraș și Romulus Zaroni

1946

- Alegerile (19 mai 1946) - Foto Poarta cu șerpii (Săliștea de Sus), documente și extrase de presă privind manipularea și falsificarea alegerilor;
- Crearea B.P.D. – alături de C. Parhon și I. Urdea, pentru Maramureș candidat și Pr. Prot. Ortodox Iosif Țint, Maria Lazăr (PNȚ).

1947

- Abolirea monarhiei – Consolidarea comunismului.

1948

- Marea Naționalizare, 11 iunie, Reforma Învățământului, Interzicerea Bisericii greco-catolice, primele forme de rezistență organizată. Începutul alfabetizării care va continua până în 1955. Arestările preoților greco-catolici și tăranelor – Vișovan, Balea Ștefan, Pop Roibu, Grupul de la leud, Grupul de la Dragomirești.

- În vitrină se vor expune cărțile rare și de mare valoare tipărite la Blaj; Manuscrise ale învățătorilor confesionali: Petru Biliu – Dăncuș, Nicolae Fabian. În alte vitrine se vor expune icoane pe sticlă și pe lemn, „Cristi” – „Răstignire” (secolul al XVIII-lea) sculptură ronde-bosse, neogotică (de valoare europeană), dar și „Cristii” sculptați clandestin de artizanul popular Gheorghe Borodi. Toate acestea și alte obiecte au fost scoase din bisericile greco-catolice, confiscate și majoritatea lor distruse.

- Panouri: Reforma învățământului – Scoaterea religiei din școli, desființarea asociațiilor culturale etc.

1949-1950

- planul de electrificare a țării
- primele două planuri anuale
- se pun bazele primelor planuri cincinale – economia planificată

1950-1951

- Demararea Colectivizării agriculturii
 - GAC-uri, GAS-uri, SMT-uri, TOV-uri
 - CAP-uri, IAS-uri, SMT-uri, CUASC-uri
- Cotele obligatorii = formă diabolică de distrugere a clasei mijlocii la sate;
- Reforma administrativ teritorială = desființarea județelor care erau focare de rezistență; Introducerea modelului sovietic care a dus la distrugerea Maramureșului – nici astăzi nu s-a rezolvat.
- Baia Mare – Mineritul, Industria, Clasa muncitoare,
- Izolarea Maramureșului
- Problema depopulării, comunelor de pe frontieră de populația românească, întărirea elementelor alogene;
- Distrugerea sistematică a „identității culturale a Maramureșului” – topirea specificului zonal în Regiunea eterogen constituită.
- De ce nu s-a refăcut județul Maramureș cu reședința la Sighet?!? (1968) - rezistență, ultimele „luminițe” de libertate ...
- vitrină – Sovietizarea învățământului, carte de propagandă, manuale sovietice traduse etc., Editura „Cartea Rusă”.

- Vitrină – broșuri comuniste și sovietice Marx, Engels, Lenin, Stalin, propagandă

1950-1952 – Înființarea GAC-urilor

1951

- Înființarea Consiliilor populare – consecințele Reformei administrativ teritoriale

1955-1957 Lupta de clasă:

- Panouri: „O justiție de clasă”, Distrugerea chiaburilor
- Panouri – 1948 – Simularea alegerilor în M.A.N.

Sala II

Perioada anilor **1957-1962** – a doua etapă a colectivizării

- rezistență, obligativitate, forme, metode
- Panouri: „Demascarea chiaburilor”
- Panouri: „Lichidarea micilor industrii țărănești”
- Panouri: ARLUS – formă de introducere a modelului sovietic
- Pe podium: mașini de scris de epocă, telefoane cu manivelă, aparate de radio și difuzoare.
- Vitrină: cărți și broșuri comuniste de propagandă – lada ... a istoriei
- Vitrină: drapele comuniste și naționale cu însemne comuniste.
- Vitrină: medalii, decorații – recompensa activiștilor, dar și muncitorilor cinstiți, a universitarilor etc. pentru a crea confuzie.
- Panouri: închisoarea demnitarilor – actualul Memorial

Sala III

Deceniile VI-VIII – politici de industrializare – navetismul la Sighet, la mină la Borșa (urmăriții politici din toată țara etc. ca să-și piardă urma), dar și îngrijorătoarea migrație a țăranilor (Bărăgan, Dodrogea, Banat, Ardeal, etc.)

- Proiectele de sistematizare a satelor (OCOT-ul) planuri, hărți
- schimbarea arhitecturii caselor (Vad, Petrova, Rozavlea – BCA, leud-ul – Bârsana – case noi)
- schimbarea structurii populației orașului Sighet, și Vișeu – preponderent română – venirea de la sate a țăranilor care vor deveni „clasa muncitoare”.

Deceniul VIII – așa-zisul „bine”

Deceniul IX – sărăcie, raționalizări, cozi, întuneric etc. etc.

- „nebunia” lui Ceaușescu – episoadele cu străinii, cercetători americani
- Ceaușescu: „... Să dispară cuibul de nobili din Maramureș” – cu ocazia vizitelor la Sighet
- panouri: Consolidarea Bisericii ortodoxe (construcțiile de biserici noi: Strâmtura, Sighet, leud, Sarasău, Șieu, Botiza, Vișeu de Sus, etc., etc.)
- vitrină: documente de arhivă, colecții, ziare, benzi casetofon etc. materiale cercetate.
- Tablouri: „Am fô ș'oi si”, Traian Bîlțiu Dăncuș
„Triptic cu mineri”, Traian Bîlțiu Dăncuș

- Grafică: „Aprozar” – Vasile Kazar
- Vitrine cu artă populară autentică și altele cu Kitch-uri.

Propaganda – forme și modalități

- presa
- radioul și radiodifuziunea - difuzoare etc.
- gazetele de perete, gazetele de stradă
- grupele de agitatori
- SRSC – Societatea de răspundere a științei și culturii (propagandă ateistă)
- Căminele culturale
- Cinematografia satească – toate filmele erau cu stahanoviști, știința și economia sovietică, agricultura sovietică , războiul antihitlerist, eroii sovietici etc.
- Minoritățile naționale – incitarea lor împotriva majorității române ..
- **Agitația vizuală:** lozinci, portrete, texte
- Îndoctrinarea tineretului prin școală
- Propaganda ateist – comunistă – Răspândirea cărții ateiste.
- Brigăzile artistice – căminele culturale
- Brigăzile de agitație – cămine, întreprinderi, instituții
- Brigăzile științifice – ateismul – se deplasau la sate în special în sărbători religioase pentru a contracara religia
- Casele de creație au promovat manifestări pentru deturnarea sărbătorilor religioase
- Mănăstirea de la Moisei ↔ Festivalul „Hora de la Prislop” o bună perioadă pentru a contracara hramul Sf. Maria Mare – 15 August
- Festivalul național „Cântarea României” pozitiv – negativ

Religia:

- crearea organismelor de control ale bisericilor
- departamentul cultelor – Inspectoratul cultelor – Secretarii de Sfaturi populare – mai târziu primării răspundeau direct de culte;
- sarcini directe și foarte concrete privind înăbușirea totală a Bisericii greco-catolice, aducerea de preoți din vechiul regat, scoaterea însemnelor catolice:
 - elemente sculpturale
 - calea crucii
 - steagurile de procesiuni religioase
 - desființarea „Societății Mariane”
 - interzicerea presei religioase
 - șicanarea și amenințarea permanentă a preoților greco-catolici și apoi a celor trecuți forțat la ortodoxie
- biserica greco-catolică a grupat formațiunile de rezistență împotriva ocupantului sovietic și împotriva implementării comunismului
 - urmărirea bisericii romano-catolice
 - urmărirea bisericii reformate

- urmărirea cultelor neoprotestante și în special a așa-ziselor secte religioase – agenți ai „imperialismului american”...!!

Școala

- Reforma învățământului
- Programul de alfabetizare
- Organizațiile de pionieri – 1950...credința poporului: „Îi duc în Rusia ...!”
- Învățământul de 8 clase, de 10 clase, experimente, consecințe,
- Primatul „Școlii sovietice” în toate: radioul, Lâsenko, Miciurin, Kostroma, Lepesinskaia, mașina cu aburi, etc.
- Interzicerea practicării religiei și urmărirea dascălilor și elevilor care mergeau la biserică
- Scoaterea din învățământ a Preoteselor

Forme de coerciție și intimidare pentru colectivizare și comunizare

- scoaterea copiilor din școli
- darea afară din serviciu a soților, copiilor, rudeniilor, etc.
- amenințarea cu deportarea
- razii în orașe și comune
- perchezițiile în case, școli, în tot ce înseamnă viața intimă etc.

Panouri

- biserica martir greco-catolică; rezistența împotriva comunismului prin biserică – grupul leud - Dragomirești
- cultele neoprotestante
- cultele interzise

Grafic, statistici, pe localități

- construcții de biserici noi – dărâmarea celor vechi – fanatismul
- **organele represiunii**

- miliția –securitatea, PCR
- departamentul cultelor

- **Panou** – Naționalizarea – clădirilor foștilor moșieri care devin sedii CAP, IAS, CAC, cămine culturale etc. distrugeri ...

- conacele: Iurca de Călinești, Man Sarasău, Iurca Sarasău, Șoț Bela – leud, Pop Toader Bârsana, Mihalyi Petru Sarasău.
- casele stas de colectivist: exemple Petrova, leud, Săliștea.

Hărți:

- CAP-uri - SMT-uri – GAC-uri
- TOZ-uri - CUASC-uri
- IAS-uir - Stațiuni – GAS-uri
- Regiunea și raioanele – formele administrative specifice ocupantului sovietic - mai persistă

Instituțiile satului:

- primăria – consiliile locale
- biserica – culte interzise – biserica martir greco-catolică
- școala
- dispensarul sanitar - desființarea băilor comunale
- căminul cultural

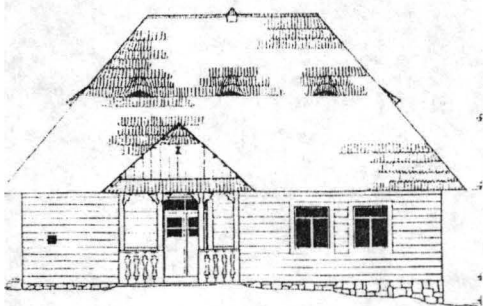
Economia satului:

- comerțul – „mnisărnițele”, „boldurile” etc.
 - comerțianții de fructe, animale, etc.
 - agricultura – culturi agricole
 - plante textile
 - mori, pive, vâltori, batoze, joagăre, foto și statistici – desființare și distrugere
 - Miciurin, Lâsenko, Olga Lepesinskaia, Kostroma
 - Pomicultura – zonă distrusă, livezile interbelice → conștră
- Socializarea agriculturii – activiștii – medalia colectivizării, statute, broșuri de propagandă

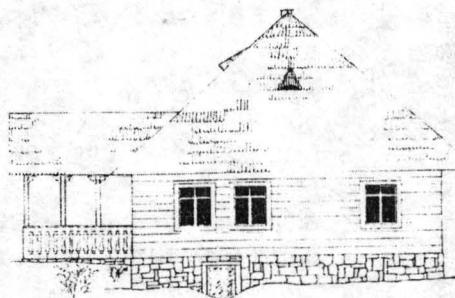
Obiecte expuse:

- cizmele de cauciuc - bota paznicului – „ultima dobă”
- pufoaica sovietică, șalopeta, rubașca – foto ultimul dobaș Călinești
- ABAC-ul, mașina de scris, telefonul,
- Geanta activistului (cu clape mari)
- Cărțile de propagandă GAC, CAP, statute, cărțile activistului, drapelurile roșii, gazeta de perete
- Bicicleta brigadierului
- Inventar agricol cu care s-a intrat în GAC
- Fotografii sediu și grajduri anexe CAP, IAS
- Fotografii aeriene
- Hărți OGA – sistematizarea satelor
- Aparate Radio Pionier, T.V. vechi, difuzoare
- Piese sculpturale, icoane, cărți de cult, steaguri greco catolice scoase din biserici și distruse;
- Tablourile lui Biltiu Dăncuș – „Am fo' ș'oi si”, tripticul cu minerii
- Lucrările lui Stan Ion Pătraș – Ceaușescu, Dej, Comitetul Central, Comitetul Județean PCR
- Fondul carte Tomoioagă
- Gazeta de perete – organ de propoagandă
- „PITA DE MĂLAI” – grafică de Kazar Vasile
- Tablou – Partizanii sovietici
- Machete, GAC, GAS, SMT –

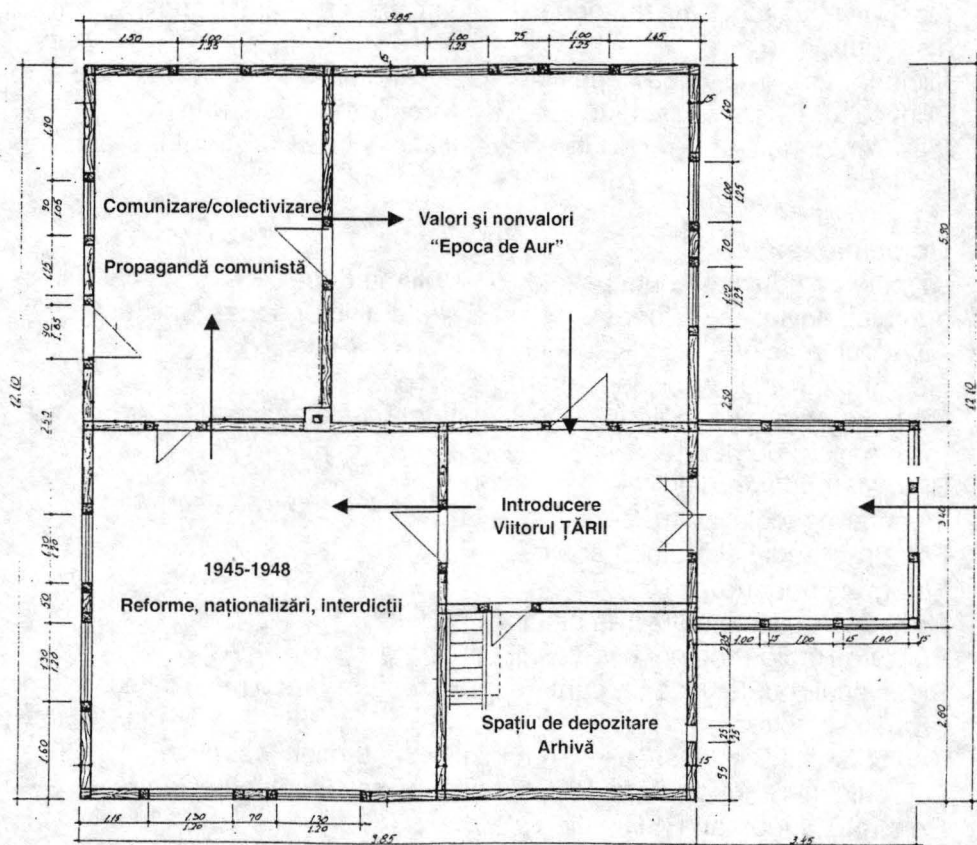
Spațiul expoziției

Casa din Poienile Izei – fațada principală

Casa din Poienile Izei – fațada laterală

Planul expoziției: *Viața socială, culturală, religioasă - satul maramureșean 1945-1989*

Casa din Poienile Izei
sec. Al XIX-lea

Aminteam de disoluția și dezagregarea valorilor satului maramureșean. O cercetare atentă a perioadei ne relevă două segmente distincte, fiecare din ele fiind puse sub semnul unor dictatori. Astfel, putem vorbi de o perioadă până în 1965 pe care o numim „dictatura dejistă” și o altă perioadă a „dictaturii ceaușiste” care a durat până în decembrie 1989.

Perioada 1945-1965 (în 19 martie 1965 moare Gheorghe Gheorghiu Dej) a fost hotărâtoare pentru destinul comunităților rurale maramureșene din perspectiva păstrării tradițiilor și a specificului zonal. Totul s-a petrecut sub ocupația sovietică cu toate consecințele ei: comunizarea / colectivizarea satelor, introducerea și încercarea de validare în practică a „conceptului de nouă tradiție”, abolirea monarhiei, naționalizarea, desființarea prin lege a Bisericii Naționale Greco-catolice, arestarea și distrugerea elitelor culturale, politice, ecleziastice, militare, dar și marea masă de țărani mijlocași și înstăriți, dascălii și preoții satelor care au avut rolul primordial în păstrarea și cultivarea în plan superior a valorilor noastre naționale.

Sloganul noului regim era „internaționalismul proletar” care impunea distrugerea valorilor naționale.

Regimul nou instalat la putere (1945) încearcă să-și creeze instituții proprii prin care să pună în aplicare doctrina comunistă acționând în special asupra conștiinței individului, asupra concepției filozofice despre lume și viață, propagând ateismul, materialismul dialectic și istoric. Astfel, școala, casele județene de creație, muzeele, căminele culturale sătești, casele de cultură de la orașe, toate acestea și alte instituții erau chemate să propage noua doctrină care, desigur avea efecte distructive intrând în conflict total cu satul cu valorile lui tradiționale. Lupta a fost acerbă. S-a reușit să se „spargă” vechile structuri tradiționale care funcționau la nivelul comunităților rurale pe baza unor legi nescrise, dar valabile de secole, dar nu s-a reușit în aproape o jumătate de secol să se creeze altele noi, pe baza noilor doctrine și care să fie funcționale.

Pentru Maramureș desființarea județului cu centrul la Sighet a dus la neglijarea zonei, la disoluția valorilor specifice, la condamnarea rămânerii în urmă.

A doua perioadă, cea a „dictaturii ceaușiste” (1965-1989) a culminat cu impunerea „naționalismului comunist” (ceea ce era un non sens). Satul a intrat într-o degringoladă și disoluție totală: navetismul, dislocările de populații, exodul spre orașe, țărani muncitori etc.

Legea sistematizării localităților rurale cu urmările ei nefaste și tot ce a însemnat atacul dur asupra satului și țăranilor pe care nu-i putea agreea dictatorul au culminat în „anii luminii” cu *întunericul și înfometarea*.

Două ierni fierbinți în Maramureș: 18 octombrie 1944 – 9 aprilie 1945 și 18 octombrie 1945 – 13 martie 1946

Muzeograf Boroica Ioan

De ce ierni fierbinți? Mai întâi prima iarnă a însemnat lupta izbutită pentru zădărnicierea planurilor anexioniste a Maramureșului românesc conduse de aventurieri ucraineni în care eroul principal va fi în cele din urmă țăranul maramureșean. Apoi cea de a doua iarnă înseamnă debutul unei rezistențe la acțiunile politice ale partidului comunist, instalat la putere de sovietici. Cele două ierni au aproape aceeași actori, acționând însă în condiții diferite.

La 18 octombrie 1945 la Sighetul Marmăției se aniversa printr-o „serbare comemorativă” de către FND-ul local împlinirea unui an de la eliberarea orașului. Coloanele gazetei „Poporul Maramureșului”, într-un limbaj voit distant, fac o succintă descriere a evenimentului. Programul zilei a fost mai degrabă unul discret. La orele 12 s-a oficiat un Te Deum în toate bisericile cultelor din oraș. La orele 3 după amiază, „organizațiile democratice, muncitorii, funcționarii, cetățenii orașului” s-au adunat în fața Prefecturii, după care, încolonați, cu drapele, urmând fanfara Batalionului 10 Vânători de Munte s-au îndreptat spre Comandamentul Sovietic și de aici spre monumentul eroilor din piață. Primarul orașului, medicul Iuliu Hodor și comandantul garnizoanei au vorbit despre însemnătatea zilei și au depus coroane de flori. Actul trei al manifestațiilor s-a consumat în sala Cinematografului Muncitoresc începând cu ora patru după amiază, unde este remarcată prezența generalului Zaencicovski însoțit de statul său major, a colonelului Pandelescu - reprezentantul armatei române, a lt.col. Dumitrescu de la Cercul Teritorial precum și a reprezentanților cultelor și șefii autorităților județene.

Primarul Sighetului, Iuliu Hodor, în cuvântul de deschidere, dincolo de obișnuita și necesara măgulire a urechilor sovietice, a descris dimineața cețoasă de octombrie a anului 1944 în care trupele Armatei Roșii au pătruns în oraș.

Mesajul generalului sovietic este tălmăcit de maiorul Alichovschi, care transmite mesajul Armatei Roșii cu ocazia primei aniversări a eliberării Maramureșului. Vorbitorul arată printre altele „că Uniunea Sovietică nu dorește să se amestece în treburile interne ale României și amintește cuvintele Generalissimului Stalin care a spus că fiecare popor iubitor de libertate așa își va croi soarta cum crede mai bine”. Iar România poate să-și aleagă „liber” guvernul care-i convine cu condiția ca acel guvern să „aibă la inimă muncitorime!”.

Un cuvânt cu accente de demnitate militară și patriotică a fost rostit de căpitanul Mihalcea, vorbind în numele armatei române, care a accentuat în vorbirea sa faptul ca eliberarea Maramureșului să fie posibilă, s-a vărsat mult sânge din partea Armatei Roșii și a Armatei Române și invită asistența să păstreze un moment de reculegere pentru eroii care au adus suprema jertfă.

În numele FND Maramureș a vorbit Moiş Ioan, un discurs pe placul sovieticilor, despre nedreptatea dictatului de la Viena și despre războiul „nedrept împotriva Uniunii Sovietice”. Pentru asistența maghiară a vorbit Magyary Carol

arătându-și recunoștința pentru cele 15 milioane de oameni pe care i-a jertfit Uniunea Sovietică.

La încheierea serbării a urmat un program artistic.¹

Așadar la un an de la eliberare Sighetul, ca de altfel întreg Maramureșul se găsea sub ocupație sovietică, ocupație care a mijlocit și a grăbit introducerea modelului sovietic în tot ce constituia element autentic românesc în toate segmentele vieții economice, politice, administrative afectând ireversibil până și cea mai dârză și mai îndărătnică formă de societate autarhică - satul maramureșean.

Ce s-a întâmplat însă cu un an în urmă? Rezumând faptele, în 18 octombrie trupele sovietice din frontul ucrainean intră în Sighet, în cursul orelor dimineții. Colonelul Ghiomin, comandantul trupelor combatante urmând instrucțiunile primite prin radio de la Moscova, după ce le ceruse în prealabil sfat prin radio de la Moscova, a predat conducerea administrativă a județului structurii constituite clandestin în închisoare Sfatul Național Român - concepută înainte de intrarea trupelor sovietice în Maramureș de către frunzașii români arestați după 23 august de către autoritățile militare și condusă de profesorul Ion Bîltiu - Dăncuș. Maramureșul este declarat de către comandantul sovietic teritoriu al României iar noua administrație românească instalată, cuprinzând și elemente aparținând partidului comunist, s-a confruntat încă de la început cu probleme ce păreau insurmontabile: aprovizionarea populației, întreținerea administrației menținerea ordinii publice. În vederea asigurării unei colaborări între forțele politice existente în județ dar și ca suport politic pentru actele S.N.R. reprezentativ în județ, s-a constituit Blocul Democrat (după modelul Blocului Național Democrat constituit în luna iunie în țară), fiecare partid și-a prezentat câte trei delegați.

Probleme majore apar pentru noua administrație odată cu retragerea trupelor de jandarmi din noiembrie 1945 care vor afecta menținerea ordinii publice dar și o comunicare eficientă cu Bucureștiul. În aceste condiții legătura cu capitala va fi realizată doar sporadic prin curieri sau delegații solicitându-se de fiecare dată sprijin pentru rezolvarea problemelor județului.

În această atmosferă de relativ calm politic în care toate formațiunile aveau țel comun scoaterea din criză a Maramureșului, pe cealaltă parte a Tisei se consuma actul alipirii Ucrainei Subcarpatice, proclamată mai întâi republică autonomă, la Ucraina Sovietică, la care se voia și alipirea Maramureșului românesc. Calmul politic de după eliberare este însă numai aparent pentru că în luna decembrie se constituie F.N.D.- ul local care va submina autoritatea S.N.R., fiind un paravan pentru ascensiunea comuniștilor.

Autoritatea fragilă a S.N.R. este rapid asaltată de propaganda dusă de către agitatorii ucraineni sosiți de peste frontieră dusă în favoarea alipirii Maramureșului la Ucraina Subcarpatică, având sprijinul tacit al Comandamentului militar sovietic și îndrumarea ofițerilor N.K.V.D. Acest fapt îi obligă pe membrii S.N.R. să inițieze primele măsuri de contracarare a propagandei ucrainene, prima dintre acestea chiar solicitarea sprijinului politic al

¹ „Aniversarea eliberării Sighetului”, în Poporul Maramureșului, nr. 40, 25 octombrie 1945. p 3.

Bucureștiului. Dar tocmai textul Convenției de armistițiu semnat la Moscova prevedea ambiguu că „Transilvania sau cea mai mare parte a ei” va fi cedată României, lăsând spații largi de interpretare, speculate de N.K.V.D.(în partea locului prin persoana maiorului Davidenko) ca mijloc de șantaj politic.

Debutul oficial al acțiunii de anexare a Maramureșului are loc la 20 ianuarie 1945 când este organizat un meeting consacrat adunării de semnături dar și realizare concretă a demersurilor anexioniste. Parte din fruntașii S.N.R. sunt obligați să semneze manifestul de alipire: dr. Petre Mihaly, fost prefect, dr. Iuliu Hodor, medic primar, protopopul greco – catolic Titus Berinde, Ion Turda directorul Liceului de băieți și alți fruntași locali. Înlăturarea propriu zisă a S.N.R.-ului a avut loc cu o săptămână mai târziu, pe 28 ianuarie când în adunarea organizată la Cinematograful muncitoresc din Sighetu Marmăției, prezidată de avocatul Ion Odoviciuc, aventurier recrutat de serviciile secrete sovietice pentru a desăvârși alipirea Maramureșului românesc la Ucraina Sovietică, adunare la care au fost somați să se prezinte și câțiva fruntași români: Mihaly Petre, dr. Grigore Bota, fost locțiitor de primar, avocatul Gheorghe Oros, fost secretar general de primărie, Paul Laszlo – Lupuțiu fost șef de poliție, Titus Berinde, învățătorul Nicolae Vancea, Vasile Ștef și Gheorghe Sfât care sub amenințarea maiorului N.K.V.D. Davidenko și a maiorului Emil Zaharcenko, emisar al Comisiunii Aliate de Control, au semnat moțiunea de alipire a județului la Rusia Subcarpatică. Terminând cu acest act autoritățile F.N.D. sunt practic desființate, conducerea județului și a orașului fiind preluate Comitetul Poporului, condus de Ion Odoviciuc. Transferul a fost în fapt facilitat de F.N.D., pentru că parte din membrii săi au fost încadrați în Comitetul Poporului, majoritar Ucrainean. A urmat imediat o campanie de strângere de semnături care să fie alăturate moțiunii, recoltate din casă în casă sub amenințarea deportării în Siberia de echipe de doi ucraineni (sau unguri) însoțiți de câte un soldat rus înarmat, reușind să adune vreo 7 – 8.000 de iscălituri.

De remarcat că Bucureștiul a fost informat de cele ce se petreceau în Maramureș, primii trei emisari ai săi Goldberger Nicolae, Ion Cumnacu și Zoltan Szmuk (ultimul de la Cluj) s-au dovedit a fi nefavorabili cauzei Maramureșului.

În urma protestelor unei delegații a S.N.R. compuse din dr. Petre Mihaly, dr. Grigore Bota și învățătorul Vancea adresate maiorului – comandant și în absența ofițerilor N.K.V.D., li se permite acestora să tipărească liste de subscriere pentru unirea cu România care vor fi tipărite la Tipografia Ciple și difuzate prin curieri de încredere în întreg județul urmând a fi atașate unei moțiuni de alipire la România (tipograful Ciple și învățătorul Vancea sunt temporar arestați de către Poliția Politică).

Dacă până acum teatrul evenimentelor pare să se fi desfășurat aproape în întregime la Sighet, din acest moment se mută în satul maramureșean. Membrii S.N.R. oarecum demoralizați sunt încurajați de Ion Bilițiu Dăncuș, proaspăt sosit de la București, trimițând curieri în fiecare sat pentru a contracara acțiunile de propagandă ale ucrainenilor în satele românești. Și într-adevăr în urma acestora agenții ucraineni sunt primiți ci strigăte: „Trăiască România Mare! Trăiască Regele! Trăiască Unirea cu România! Trăiască Mareșalul Stalin!

Trăiască Armata Roșie care ne-a eliberat dar de ucraineni nu vrem să știm!". Astfel că din multe comune românești aceștia au fost izgoniți. S-ar fi reușit ca într-o săptămână să se strângă vreo 71. 000 de semnături, din care la București au putut fi trimise vreo 50.000.

Au urmat acțiuni de intimidare a frunțașilor români, pregătindu-se chiar arestarea unora precum Ioan Bîlțiu - Dăncuș sau primpretorul Tite Ion care aflând ce li se pregătea au trecut munții dincolo, în Ardeal.

În 4 februarie în aceeași sală a Cinematografului muncitoresc este organizată o altă adunare de strângere de semnături la care sunt aduși elevii Liceului Dragoș Vodă, cărora vorbindu-li-se în ungurește și în ucraineană, neînțelegând nimic fiind majoritatea români, au început să bată din picioare sau să iasă afară, cinci dintre ei fiind temporar arestați, cu excepția fiului doctorului Ioan Dan Din Vișeu de Sus.

Apogeul acestor acțiuni de rezistență a satului românesc, solidarizat în fața pericolului anexării îl reprezintă insurecția organizată intelectualii români la începutul lunii martie. Frunțașii români primind acordul de a organiza un miting de manifestare a alipirii Maramureșului la România pe data de 5 martie, aceștia mobilizează aproape toate satele românești, remarcate fiind satele de pe cursul superior al Izei, îndeosebi leudul cu acțiuni chiar de rezistență armată și luări de ostatici dintre activiștii ucraineni, precum și a Borșei. Astfel că preziua sortită pentru meeting satele încep să coboare de-a lungul Izei, bună parte din țărani având asupra lor și armament din cel abandonat de trupele germano - hortiste. În dimineața zilei de 5 martie țăranii sunt întâmpinați de 10 camioane cu soldați sovietici la podul de la Vad, care au somat poporul să depună armele. În urma refuzului aceștia deschid focul, în urma căruia trei țărani au murit și mai mulți au fost răniți. Grosul mulțimii s-a salvat cu fuga. Au urmat arestări dintre participanți dar lăsați să fugă în noaptea cea urmate și mai târziu celor bănuți că au organizat insurecția.

Din acest moment problema anexării Maramureșului la Ucraina Sovietică devine preocuparea mai susținută a guvernului de la București, informat în permanență de despre cele întâmplate care-și dirijează acțiunile pentru redobândirea Maramureșului pe două direcții: una diplomatică îndreptată spre Moscova în paralel cu trimiterea unor emisari mai energici care să rezolve la fața locului problema. Emisarul însărcinat cu rezolvarea problemei a fost Vasile Luca care s-a dovedit abil în negocierile cu ofițerii sovietici cât și cu guvernul de la Muncaci, cu președintele Ivan Tureanița în urma cărora reprezentantul guvernului de la Muncaci a primit ordin să-și retragă bezpecii (poliția politică) și toți acoliții.

Astfel la 9 aprilie Vasile Luca își încheie misiunea în Maramureș cu reintroducerea administrației românești. Dar și a lui Ion Odoviciuc, „sfătuit” să se retragă dincolo de Tisa în Sat Slatina deși după cum se va vedea mai încolo orgoliul nu-l lasă în pace nici în următoarea iarnă.¹

¹ Ilie Gherheș, *Maramureșul între dictatul de la Viena și Conferința de Pace de la Paris (30 august 1940 – 10 februarie 1947)*, Baia Mare, 2002, pp. 79-132; Ioan Bîlțiu -Dăncuș, *Notă Informativă*, din

Din cele rezumate mai sus este evidentă coeziunea socială a românilor din Maramureș în fața pericolului anexării. Inițiată și condusă de intelectualitatea Maramureșului rezistența satului față de acțiunea de sovietizare, impusă abrupt de regimul Odoviciuc, nu este altceva decât detonatorul care va iniția reacția în lanț a rezistenței satului românesc la sovietizare și comunizare în vremurile care vor urma. Translând perioada dintre cele două evenimente salutare în istoria Maramureșului, 18 octombrie 1944 – 9 aprilie 1945 în perioada 18 octombrie 1945 – 9 aprilie 1946 vom constata prin prisma evenimentelor că dacă a scăpat de sovietizare nu va scăpa de comunizare. Cea de-a doua perioadă este marcată cel puțin formal manifestări aniversare tocmai pentru ai releva importanța: aniversarea unui an de la intrarea trupelor sovietice în Sighet și aniversarea unui an de la instalarea administrației românești în Ardealul de Nord.

Manifestația de aniversare a unui an de la eliberarea Sighetului, este precedată de adunarea administrativă județeană, o reală manifestare de românism, în ciuda scopului adunării, la care au fost convocați de către prefectul Iulian Chitta la care au fost convocați primarii, subprimarii, preoții, învățătorii și notarii comunali. A fost redactat un act comemorativ „prin care se manifestă recunoștința față de Armata Roșie eliberatoare, și viteza armată Română pentru curajul și dărzenia cu care a știut să lupte pentru eliberarea Țării Voievozilor.” Acest act semnat de toți cei prezenți, exprimă voința celor peste 140 de mii de români „de a trăi pe veci nedespărțiți de patria mamă România.” Adunarea de fapt organizată ca o consecință a aplicării Legii 271/1945, din 30 martie 1945 pentru purificarea administrației publice, ocazie cu care a avut loc depunerea solemnă a jurământului de către primarii și subprimarii comunali și prezentarea dărilor de seamă a fiecărui șef de resort din cadrul prefecturii.¹

La data de 21 octombrie, duminică, a avut prima manifestare publică a Partidului Social Democrat din care făceau parte mai ales clasa mijlocie cu vederi de stânga. Sunt remarcate intervențiile lui Ioan Stan, președinte-Vasile Ananie, Teodor Turda. Expunerea doctrinară a făcut-o învățătorul Ioan Berinde.²

Tot în această perioadă (la 1 octombrie) este constituită la nivel local Apărarea Patriotică cu scopul declarat de a ajutama invalizii, orfanii, vădulele de război și deportații. La sfârșitul lunii, duminică 28 octombrie, organizează prima manifestare artistică și punând în funcțiune o țesătorie cu scopul de a da câteva locuri de muncă victimelor războiului.³

În aceeași zi se desfășoară în sediul Prefecturii primul Congres local al acestei formațiuni politice, ocazie cu care delegațiile sătenilor își exprimă nemulțumirile față de situația existentă și formulează o serie de revendicări

13 februarie 1945, redactată în București (copie), Ierima Vasile, *Problema alipirii Maramureșului românesc la URSS*, fragment din memorii (copie) aflate la Muzeul Maramureșului.

¹ „Adunarea administrativă județeană”, în *Poporul Maramureșului*, nr. 40, 25 octombrie 1945. p. 3.

² „Adunarea Partidului Social Democrat”, în *Poporul Maramureșului*, nr. 40, 25 octombrie 1945. p. 4.

³ Vezi articolele „Pentru vindecarea rănilor războiului”, în *Poporul Maramureșului*, nr. 37, 4 octombrie 1945 și „De la apărarea Patriotică”, în *Poporul Maramureșului*, nr. 41, 1 noiembrie 1945, p.1.

legate de situația proastă a căilor de comunicație, abuzurile jandarmilor față de impunerea zilelor de „prestație”, lipsa lemnului de foc și construcție, specula cu chibriturile. Ședința este prezidată de prefectul Iulian Chitta care în discursul de deschidere încearcă o explicație a stării economice precare aruncând vina pe umerii partidelor istorice care timp de 22 ani „n-au făcut nimic pentru Maramureș, nici chiar să lege Maramureșul cu restul țării”. Moiş Ioan, secretarul Frontului Plugarilor face o scurtă dare de seamă iar (sub)inginerul Cernicica, proaspăt întors din București de la Conferința Națională Partidului Comunist Român, prezintă din intențiile politice ale guvernului Groza de a desființa senatul ca o instituție „reacționară” și modificarea legii electorale. Ierima Vasile, prezenta câteva din realizările organizațiilor locale ale Frontului Plugarilor a căror activitate a început la 20 aprilie 1945, cu organizații în 43 de comune, din inițiativa cărora s-ar fi înființat 10 cooperative cu 594 membri și cu un capital de 5.609.000 lei. Activitatea Frontului Plugarilor a fost extinsă și în rândul tineretului de la sate unde în cadrul organizațiilor locale au luat ființă și organizații ale „tineretului progresist”. A fost ales comitetul județean al Frontului Plugarilor, a cărui președinte a rămas prefectul Iulian Chitta, la fel secretar Moiş Ioan, S-a ales și un birou politic, delegații pentru FND, unii din activiștii acestei organizații au fost citați pe județ „pentru muncă excepțională organizatorică” și bineînțeles nelipsite telegrame adresate lui Petru Groza, Comitetului Central al Frontului Plugarilor și Partidului Comunist Român.¹ Prin această ședință cu dublu scop politic și administrativ și Maramureșul s-a înscris cuminte în extinderea controlului Partidului Comunist la nivelul Prefecturii prin stelitul său Frontul Plugarilor care era atotputernic în această instituție.

Și alte organizații au fost create cu scopul de a ușura impunerea modelului sovietic. Vineri, 26 octombrie, ARLUS-ul (Asociația română pentru strângerea legăturilor cu Uniunea Sovietică), ținea a patra conferință în sala festivă a Prefecturii. A conferențiat învățătorul Vasile Ananie, care a făcut o apologie a muncii în U.R.S.S. aflată în faza inferioară sau începătoare a comunismului, și evident a urmat un mic program artistic.²

Cu o lună mai târziu de la pomenita manifestare aniversară la Sighet, la 18 noiembrie, se striga în regia F.N.D. – lui local la o manifestare cerută cu siguranță de centru și organizată în sala cinematografului muncitoresc „pentru a înfiera crimele făptuite de bandele huliganice ale lui Maniu și Brătianu”, ocazie cu care unul dintre vorbitori, Cernicica Dumitru „demascând” cu „o logică de fier” sensul „adevărat al evenimentelor din 8 noiembrie toate uneltirile reacțiunii”(este vorba de manifestațiile din fața Palatului Regal, inițiate de organizațiile de tineret P.N.Ț. și P.N.L. atacate de așa ziși muncitori, iar din clădirea Ministerului de Interne s-a deschis foc asupra demonstranților urmând arestări în rândul membrilor partidelor democratice). Vorbitorii dr. Iuliu Hodor, președintele F.N.D. Maramureș, Codrea Vasile din partea Frontului Plugarilor, Traian Ioan din partea

¹ Grigore Holdiș, „Congresul Frontului Plugarilor din Maramureș”, în Poporul Maramureșului, nr. 41, 1 noiembrie 1945, p. 2.

² „Ideea de muncă în civilizația modernă”, în Poporul Maramureșului, nr. 41, 1 noiembrie, 1945, p. 2.

sindicatelor unite, precum și Cernicica au elogiat realizările guvernului Groza, au „cerut” curățirea radicală a aparatului de stat, hotărând într-o moțiune să susțină guvernul Groza, arestarea Maniu și Brătianu și „a bandelor lor huliganice”.¹

Pe 20 noiembrie Sighetul primește vizita ministrului naționalităților din guvernul Groza, Vlădescu - Răcoasa, sosit se pare mai mult cu misiune de informare într-o zonă în care în care manifestările naționaliste nici pe departe nu s-au liniștit dar și de luare de contact cu problemele economice specifice județului. Formal se afirmă ca a venit pentru a inspecta modul de colaborare între autoritățile locale și organizațiile democratice. Cu această ocazie pe lângă raportul F.N.D. prezentat, Eugen Baias i-a cerut insistent realizarea unei legături feroviare cu Baia Mare prin Gutâi.² Acest proiect nu va fi însă aprobat de către Ministerul Comunicațiilor, primind din partea acestui minister răspuns negativ pe la începutul lunii februarie 1946.³ Prefectul Iulian Chitta solicita ministrului ușurarea birocrăției în transportul sării în exteriorul Maramureșului, fiind în acel moment aproape singura bogăție valorificabilă în acel moment, iar transportul spre Baia Mare se desfășoară cu dificultate. Sindicalistul Traian Ion îi făcea cunoscut ministrului iminența rămânerii fără motorină a salinei de la Ocna Șugătag.⁴

Cu toate măsurile luate, Maramureșul se găsea la începutul iernii într-o situație economică critică. Primele zăpezi izolează practic Maramureșul de restul țării, populația fiind expusă foametei prin întreruperea aprovizionării. Această situație îl determină pe prefectul Iulian Chitta să convoace partidele, sindicatele și societățile interesate cu scopul de a constitui o comisie economică a F.N.D. – lui care să funcționeze pe lângă prefectură cu rolul de a funcționa ca o celulă de criză. Aceasta urma să soluționeze împreună cu Oficiul Economic toate problemele de aprovizionare a județului. Prefectul oferea și explicații pentru starea de fapt: economatele și cooperativele nu și-au luat în serios atribuțiile de aprovizionare a județului, făcând operații comerciale fără importanță pentru economia județului, dar profitabile pentru ele însele; întreprinderile nu și-au constituit economatele care să asigure aprovizionarea salariaților respectivi; cei care au primit autorizații de export pentru sare s-au ocupat de afaceri personale în detrimentul aprovizionării cu cereale a județului; la fel și autovehiculele au fost folosite pentru interese particulare, proprietarii de autovehicole n-au avut nici o preocupare să aducă porumbul repartizat Maramureșului și aflat încă în Sălaj. Populația așteaptă prea mult de la Oficiul Economic pe care-l confundă cu un magazin de alimente. Pe deasupra, costata cu ironie prefectul, că în timp ce pe teren politic există divergențe, pe tărâm economic acestea dispar și toți la un loc lucrează cu mult zel la sabotarea legilor în vigoare, și realizarea beneficiilor ilicite. Situație dezastruoasă o au funcționarii cu salarii fixe care nu sunt capabili

¹ „Marea adunare de protest împotriva crimelor reacțiunii din București. Adunarea cere dizolvarea partidelor profasciste Țărănesc și liberal”, în Poporul Maramureșului, 22 noiembrie 1945, p. 1.

² „D. Ministru Vlădescu – Răcoasa la Sighet. A început soluționarea problemelor maramurășene”, în Poporul Maramureșului, nr. 44, 22 noiembrie 1945, p. 4

³ Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale (în continuare DJMMAN), fond Prefectura județului Maramureș, dosar 108/1946, f. 1.

⁴ Idem nota 9

să-și câștige pâinea. S-a elaborat cadrul în care să funcționeze această comisie. Tot această ședință se comunică din partea partidului comunist că o delegație a acestui partid a depus diligențe pe lângă autoritățile de la Ushorod, în vederea asigurării transitului pe linia peage.¹

Este remarcată prezența în județ începând cu 31 octombrie pe durata aproape a trei săptămâni, acuzatorului public Grigore Râpeanu de la Tribunalul Poporului, Cluj, însoțit de un grefier pentru a cerceta în cooperare cu Parchetul Tribunalului Maramureș toate crimele de război săvârșite pe teritoriul județului având ca obiective ghetourile, deportările, schingiuirile, masacrele, persecuțiile de tot felul contra românilor și evreilor, uciderea partizanilor sau alte asemenea fapte odioase. Activitatea acuzatorului va fi încredințată în continuare prim - procurorului Romoniță și procurorului Munteanu. Concluziile parțiale ale anchetei oferă în sine un istoric al grozăviilor războiului săvârșite pe teritoriul Maramureșului.²

La sfârșitul lunii decembrie prefectul dr. Iulian Chitta și secretarul organizației județene de partidului comunist au participat la Conferința Generală administrativă ținută în intervalul 17 – 21 decembrie, în care li se trasează consolidării „regimului democratic” al țării. Are loc în ziua de 20 decembrie și o ședință a Frontului Unic Muncitoresc, cu participarea șefilor organizațiilor județene a partidului comunist și partidului social democrat, cu scopul constituirii viitoarei „alianțe” electorale.³

Tot la sfârșitul anului sosește în județ noul locotenent de episcop, în persoana episcopului Policarp Morușca, fost episcop al românilor din America pentru a păstori Episcopia Ortodoxă a Maramureșului.⁴

Imediat după conferința administrativă, în noul an 1946 se realizează remanierea organizației județene a F.N.D. Comitetul executiv va cuprinde 27 de membri „cu o justă participare a tuturor grupărilor democratice” iar Consiliul va fi format din 52 de membri „cu o largă participare a satelor maramureșene”. Ca președinte a fost reales dr. Iuliu Hodor, primarul orașului Sighet. Noii structuri Eugen Baias îi comunică directivele Conferinței Administrative ținută în capitală.⁵

Un bilanț al anului 1945, făcut de noua gazetă „Lupta Maramureșului” (de fapt doar o schimbare de nume, conducătorul gazetei rămânând tot Grigore Holdiș), arată doar realizări modeste la nivelul județului materializate în reparații de căi de comunicații (poduri, drumuri județene, căi ferate), repunerea în

¹ „Importante măsuri pentru soluționarea problemelor de aprovizionare a Maramureșului”, în Poporul Maramureșului, nr. 46, 6 decembrie 1945, p. 3.

² „Anchetarea crimelor de război din Maramureș. Declarațiile acuzatorului public făcute gazetei noastre”, în Poporul Maramureșului, nr. 42, 8 noiembrie 1945, p. 3 și „Anchetarea criminalilor de război în Maramureș. Pe urmele masacrelor săvârșite la Borșa, Moisei de armatele hortiste în retragere. Cruzimile din ghetourile maramureșene.”, în Poporul Maramureșului, 22 noiembrie 1945, p. 3

³ „Darea de seamă a asupra conferinței administrative din București”, în Poporul Maramureșului, nr. 49, 31 decembrie 1945, pp. 1-2.

⁴ „A sosit noul locotenent de Episcop al Maramureșului”, în Poporul Maramureșului, nr. 49, 31 decembrie 1945, p. 1.

⁵ „De la F.N.D.”, în Lupta Maramureșului, nr. 1, 10 ianuarie 1946, p. 1.

funcțiune a Uzinei Electrice, reparații ale unor modeste instalații de debitare lemn, asigurarea funcționării cu concursul Apărării Patriotice a celor patru spitale din județ și stăpânirea într-o oarecare măsură a extinderii unor boli epidemice. Cu ce se laudă cel mai mult este reforma agrară, deși în județ terenurile expropriate decât în foarte mică măsură sunt apte pentru culturi agricole, ea s-a realizat și în aceste condiții, expropriindu-se astfel 3.260 jugăre cadastrale, împărțite la 1461 familii din care 120 voluntari, 75 soldați, 160 invalizi, 45 orfani, 78 de văduve, 850 țărani fără pământ și 350 țărani cu pământ puțin.¹

Și la următoarea adunare populară ținută la cinematograful muncitoresc este o apologie adusă „rezultatelor frumoase” obținute la conferința de la Moscova precum și o „susținere” a acestui guvern care a datorită căruia Maramureșul a fost realipit la țara noastră România”, a cărui misiune va fi reprezentarea țării la conferința de pace.² În schimb la prefectură o un ordin circular precizează noi condiții de administrare a pădurilor particulare a căror naționalizare este în studiu.³

În luna ianuarie situația economică a Maramureșului este critică: la 5 ianuarie Prefectura protestează la împluternicitul comisiei aliate de control care permite libera trecere de-o parte și alta a tisei peste linia de frontieră, aducând grave perturbări în economia județului deoarece se face contrabandă cu mărfuri care se cumpără de la Sighet cu prețuri mari care duc la scumpiri exagerate și la lipsa unor mărfuri care trec astfel peste frontieră.⁴

Prefectul Iulian Chitta solicita 18 ianuarie 1946, Direcției Generale a Poliției București din cadrul MAI menținerea unui post de gardian permanent la Prefectura din următoarele pricini:” Palatul Prefecturii este la 400 m de frontieră. Pază la frontieră nu avem, în urma dispoziției Comisiunii Aliate de Control, grănicerii au trebuit retrași la o distanță de 25-30 km de frontieră. La Prefectura în afară de actele importante ce avem, staționează 6 mașini, camioane și turisme, însărcinate cu transportul public. În afară de aceasta, de peste frontieră elemente șovine ucrainene în frunte cu dr. Odoviciuc Ioan, fostul fuehrer al Maramureșului, sub dominația ucraineană, mă amenință mereu personal. De asemenea prin Sighet trec zeci de mii de indivizi fie spre URSS, fie venind dinspre URSS pentru repatriere.⁵Retragerea grănicerilor de pe linia de frontieră Halmeu – Sighet – Vișeu va provoca panică în rândul populației civile, circulând printre locuitori zvonul că Maramureșul va fi cedat ce a determinat pe unii locuitori să-și vândă avutul și să se retragă înspre interior. Ministerul afacerilor Interne indica Prefecturii măsuri de liniștire, deoarece aceste zvonuri nu au un caracter real.⁶

Situația aprovizionării cu cereale este oricum deficitară; se aprecia la sfârșitul anului 1945 un deficit de grâu cifrat la 17. 717.636 kg. Astfel că în

¹ „Democrația se construiește”, în Lupta Maramureșului, nr. 1, 10 ianuarie 1946, p.4

² „La conferința păcii guvernul Groza ne va reprezenta cu demnitate. Impozanta adunare populară a F.N.D.-ului de la Sighet.”, în Lupta Maramureșului, nr. 2, 17 ianuarie 1946, p. 1.

³ DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 38/1946. f.1.

⁴ DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 294/1946, f.1.

⁵ DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 289/1946, f.1.

⁶ DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 306/1946, f. 5.

aprilie a anului 1946, județul Maramureș era deja considerat județ înfometat, înființându-se în București un Comitet pentru ajutorarea Maramureșului, comitet care a dat ajutoare în valoare de peste 400 milioane de lei.¹ În primul semestru al anului 1946 se exportau în Ungaria peste 300 vagoane de sare în schimbul a 100 de vagoane de porumb.² Astfel că Decretul – lege pentru organizarea colectării produselor agricole, vegetale și animale și distribuirii de produse industriale și alimentare în comunele rurale din 16 februarie va spori în realitate neîncrederea în guvernul Groza contrar celor afirmate în raportul de activitate pe luna mai al Prefecturii, care s-ar fi manifestat și cu ocazia Congresului local al Frontului Plugarilor.³

În aceste condiții se imaginează o strategie de eliminare a analfabetismului, emițându-se de la nivelul Prefecturii și al Inspectoratului Școlar dispoziții în acest sens, încă din decembrie 1945, cursuri serale organizate la început cu mai puțină implicație politică ca în anii următori, despre care gazeta „Lupta Maramureșului” acum că „se vor aduce legi prin care cei care nu știu ceti și scrie vor plăti impozite și vor fi lipsiți de anumite drepturi”.⁴

În 14 februarie membrii partidului comunist din Sighet se întrunesc într-o adunare generală, în Sala Festivă a Prefecturii și decid practic începerea campaniei electorale, Cernicica profetind aici că „alegerile nu vor fi o simplă numărătoare de voturi.” Oricum Baiaș Eugen constata că partidul comunist nu e mulțumit pentru că nu e singur la putere iar partidele democratice trebuie să „învingă forțele întunericului.”⁵

La sfârșitul lunii februarie Iulian Chitta este înlocuit din funcție, următorul prefect fiind colonelul în rezervă Andrei Deac – Dragomirești, fost al Cercului de recrutări din perioada anterioară dictatului de la Viena și retras din Maramureș odată cu administrația românească.⁶ Om energic, își face debutul în public imediat după numire într-o adunare de tip festiv organizată pe 6 martie partidul comunist cu pancarte, discursuri cu defilări și parade, în care prăznuia un an de guvernare „democratică” unde ține un discurs obișnuit pentru funcționarii din perioada de referință.⁷

O săptămână mai târziu o altă festivitate, organizată de F.N.D. sărbătorea un an de la realipirea Ardealului de Nord, ocazie cu care dr. Iuliu Hodor, primarul orașului și președintele F.N.D., în cuvântul de deschidere arata că deși din cauza împrejurărilor locale Maramureșul a fost alipit cu o lună mai târziu, „Totuși acest colț de țară serbează cu toată căldura inimii acest mareț eveniment venit ca o a o adevărată mântuire. Vorbitorul arată recunoștința pe

¹ DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 308/1946, f. 1.

² DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 155/1946, f. 1-7.

³ DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 188/1946, f. 1-6.

⁴ DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureș, dosar 342/1945, f.1-14 și „În atenția neștiutorilor de carte”, în Lupta Maramureșului, nr. 3, 24 ianuarie 1946, p.2.

⁵ „Adunarea membrilor organizației Partidului Comunist Român din Sighet”, în Lupta Maramureșului, nr. 6, 14 februarie 1946, p. 2.

⁶ „Noul prefect al Maramureșului”, în Lupta Maramureșului, nr. 8, 28 februarie 1946, p. 1.

⁷ „Sărbătorirea unui an de guvernare democratică la Sighet. O mare demonstrație de simpatie față de guvernul Groza”, în Lupta Maramureșului, nr. 9, 7 martie 1946, p. 1.

care o datorează Maramureșul guvernului Groza care are meritul realipii la patria mamă.¹

Nu știm să se fi serbat oficial ziua în ziua de 9 aprilie un an de la reintroducerea administrației românești în Maramureș, probabil că spiritele erau încă încinse și nu dorea nimeni deschiderea vechilor răni.

Relativ uniți în fața primejdiei comune din prima iarnă, elite și popor în cea de a doua iarnă între aceștia încep să apară falii cu atât mai mult cu cât partidul comunist în Maramureș, o elită impusă de emisarii sovietici, nu a avut un sprijin popular real cu tot efortul acestora de a realiza reforma agrară sau măsuri de aprovizionare a populației cu cereale. În aceștia satul Maramureșean vedea promotorii colhozului și sărăciei, aceste imagini fiind întreținute de convoaiele de prizonieri reînțorși din Uniunea Sovietică aflate în tranzit prin Sighet.

¹ „Un an de la realipirea Ardealului de Nord”, în Lupta Maramureșului, nr. 10, 14 martie 1946, p. 1

**Un erou martir al poporului român - Ion Bîlțiu-Dăncuș, Secretar al
Sfatului Național Român din Maramureș în decembrie 1918 și
Președinte al Consiliului Național Român din Maramureș
în anii 1944-1945**

Dr. Mihai Dăncuș

Finele celui de-al II-lea Război Mondial de la care anul acesta, 2005, se împlinesc 60 de ani a surprins unele teritorii ale Europei care aveau un statut incert și de care unele cercuri interesate cu sprijin și susținere puternică din partea beligeranților învingători, au încercat să profite în sensul de a-și alipi țărilor învingătoare teritorii indiferent de voința populației majoritare.

Așa s-a întâmplat cu Maramureșul istoric după 1918 despărțit în două, râul Tisa devenind frontieră pentru România și statele în care au fost încorporate cele două treimi de teritoriu din dreapta Tisei, respectiv Statul nou creat Cehoslovacia, după Primul Război Mondial și Ucraina Sovietică după cel de-al II-lea Război Mondial, teritoriul numindu-se Transcarpatica.¹

Actul istoric de la 23 August 1944 a schimbat poziția României împotriva Puterilor Axei, asociindu-se Armatei sovietice cu care continuă războiul eliberând Transilvania de Nord și teritoriile Ungariei și Cehoslovaciei.

Orașul Sighetul Marmației a fost eliberat la 18 octombrie 1944 de către Armata a 40-a sovietică condusă de comandantul sovietic Ghiomin.

În aceeași zi – 18 octombrie 1944 – orașul este predat Consiliului Național Român, constituit din conducătorii românilor imediat după 23 August 1944 și care va cuprinde reprezentanți din toate grupările politice.

Consiliul Național Român, avându-l ca președinte pe profesorul de limbă franceză Ion Bîlțiu-Dăncuș a preluat conducerea orașului și a județului instituind ordinea, refacerea gravelor deteriorări provocate de război (poduri, drumuri de acces, aprovizionarea populației, apărarea acestora împotriva atacurilor făcute de hoți și bandiți).

După eliberare, la Sighet se instalează Comisia Aliată de Control care în final s-a dovedit părtinitoare și favorizantă elementelor pro-sovietice.

Se știe că, încă din ianuarie 1945 în zonă, și în special la Sighet, o mișcare ruteană condusă de Ivan Odoviciuc, avocat din Sighet, acționa pentru alipirea Maramureșului românesc la Ucraina Subcarpatică, respectiv integrarea în Uniunea Sovietică.

În sensul acesta, rutenii din stânga Tisei conduși de Ivan Odoviciuc și Nicolae Lazarciuc lansează un apel de strângere de semnături pentru unirea Maramureșului cu Ucraina. Apelând la diverse șiretlicuri (semnături pe liste pentru a primi zahăr, ulei etc.), dar și amenințări fățișe s-a ajuns la un anume număr de semnături de acceptare – la 2 februarie 1945 se „oficializează” acest

¹ Pentru toată problematica ce o implică acest teritoriu românesc central european și evoluția istorică, inclusiv perioada 1940-1944 – ocupația hothystă. Vezi G. Cristea și M. Dăncuș, *Maramureș, un muzeu viu în centrul Europei*, București, 2000, p. 20-23

demers. În dreapta Tisei acționa în acest sens NKVD și Armata Sovietică. Populația românească din stânga Tisei net majoritară, printr-o moțiune în care-și exprimă dorința nestrămutată și dintotdeauna de a face parte din România, consemnează „... în număr de una sută de mii suflete care formează majoritatea absolută a locuitorilor din acest județ ... poporul român din Maramureș nu recunoaște nici un fel de acțiune care ar tinde la ruperea județului de Trunchiul Țării Românești căreia îi aparține de drept și de fapt, atât prin anularea Tratatului de la Viena cât și prin majoritatea locuitorilor români.”

Am amintit mai sus că președinte al Consiliului Național Român a fost ales profesorul Ion Biltiu – Dăncuș. Mare patriot, Ion Biltiu-Dăncuș a jucat un rol extrem de important în acest moment crucial al istoriei noastre. Ne-am propus să dăm câteva date biografice și să amintim câteva momente cruciale din viața lui, pentru a înțelege (în special generația de azi și de mâine) importanța personalităților în istorie, curajul și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă înaintașii noștri.

Ion Biltiu - Dăncuș a fost un strălucit exponent al intelectualității maramureșene care, alături de frații săi Traian – artist plastic și profesor, Titus – folclorist și dascăl, Florentin – notar și militar rezervist, dar și Artemie Anderco, Gheorghe Dăncuș, Mihai Marina, Mihai Pop, Andrei Radu și alți corifei ai generației de aur din perioada interbelică, au militat prin toate mijloacele de care dispuneau pentru binele poporului, pentru propășirea lui într-o cultură, pentru Maramureșul lor drag și pentru Țară.

Ion Biltiu – Dăncuș s-a născut în comuna frunțașă leud, la 13 martie 1892 în casa institutorului de pie memorie, Petru Biltiu – Dăncuș, intelectual de marcă al sfârșitului de secol al XIX-lea, colaborator al lui B. P. Hașdeu și Nicolae Densușeanu. A fost primul din cei opt copii ai distinsului dascăl. Urmează școala primară în leud și gimnaziu la Sighet și tot aici face școala pedagogică cu toate că a fost recomandat după absolvirea gimnaziului pentru a merge la studii superioare la Budapesta. Dispariția prematură a tatălui l-a determinat pe tânărul Ion să facă școala pedagogică spre a putea contribui la creșterea celor șapte frați mai mici rămași orfani. A fost premiant din prima clasă primară. Mai târziu își va completa studiile la Universitatea din Cluj, absolvind Facultatea de Filologie, apoi a făcut studii de limbă franceză la Universitatea din Dijon – Franța, devenind profesor de limba franceză.

La 1 septembrie 1912 devine învățător în Sat Slatina (în dreapta Tisei). După doi ani, în 1914 este mobilizat pe front împreună cu frații Mihai și Florentin. La 15 februarie 1915 este grav rănit pe frontul din Carpații Bucovinei, corpul său fiind lovit de 11 gloanțe de mitralieră. Este luat prizonier în Rusia țaristă până în anul 1918.

La 11 noiembrie 1918 împreună cu alți frunțași ai românilor maramureșeni semnează cunoscutul Manifest – Apel prin care se convoacă pentru 22 noiembrie 1918 Marea adunare a românilor maramureșeni care va alege Sfatul Național Român din Maramureș și va desemna cu „credențional” reprezentanții care vor semna Unirea Maramureșului cu Țara Mamă. La Marea Adunare ce s-a ținut la Sighet, Ion Biltiu – Dăncuș a fost ales secretar al Sfatului Național Român din

Maramureș, iar fratele său Florentin Bîlțiu – Dăncuș a fost ales comandantul Gărzilor Naționale. Cu inteligența și tenacitatea cunoscute sub impulsul profundeii educații patriotice primite de la Tatăl său, Ion Bîlțiu - Dăncuș se va implica cu toată ființa sa în acțiunea Unirii.

Dacă steagul tricolor pe care au jurat președintele, secretarul și membri Sfatului Național Român la Adunarea din 22 decembrie a fost trimis de Iuliu Maniu prin Longin Mihalyi, frații Ion și Florentin Bîlțiu – Dăncuș cu mari riscuri au adus de la Arad primind din mâinile lui Vasile Goldiș baloți de pânză tricoloră din care au confecționat multitudinea de steaguri tricolore cu care au plecat delegații maramureșeni la Alba Iulia. Din inițiativa și prin grija lui Ion Bîlțiu – Dăncuș și a unui Comitet a apărut la 7 decembrie 1918 ziarul „Sfatul” ca organ de presă al Consiliului Național Român Central din Maramureș. În primul număr al ziarului, Ion Bîlțiu – Dăncuș publică celebrul articol „Drumul spre Alba Iulia” în care evocă drumul delegației maramureșene la Marea Unire de la Alba Iulia. Și tot aici publică și articolul „22 Novembrie 1918” în care prezintă adunarea de la Sighet.

Activitatea patriotică a lui Ion Bîlțiu – Dăncuș a fost permanent și consecvent urmărită de cei care au reprezentat fostul Imperiu Austro-Ungar. Amintim succint episodul petrecut imediat după 1 decembrie 1918 (februarie 1919) când Ion Bîlțiu – Dăncuș, în mod voluntar a făcut parte dintr-o patrulă de „roșiori” care a cercetat linia demarcațională, respectiv frontiera de nord-vest a României. În dreptul comunei Săpânța, Ion Bîlțiu - Dăncuș a căzut prizonier într-o ambuscadă organizată de trupe maghiare. A fost transportat urgent la Satu Mare și închis în temnița orașului. După trei luni a fost condamnat la moarte prin spânzurare alături de alți șapte prizonieri români. „Execuția a fost fixată pe ziua denumită „Vinerea Mare”. În dimineața acestei zile de primăvară, ușa celulei s-a deschis, dar în locul procurorului și jandarmilor au apărut câțiva dintre conducătorii municipali, care l-au rugat mios să îndeplinească misiunea de sol în fața trupelor române ce se apropiau pentru a le oferi capitularea fără condiții. Desigur, prizonierul a fost fericit să îndeplinească o astfel de misiune. Pe foștii călăi nu s-a răzbunat, dovedind calități de adevărat umanist”.¹

După ce s-au stabilizat problemele politice de după război, a devenit profesor la Școala normală de la Sighet susținând cu ferveare fiii de țărani din satele maramureșene. A fost un mare dascăl, pedagog, animator cultural, a condus „Societatea de lectură” și biblioteca școlii.

Ion Bîlțiu - Dăncuș a trăit intens viața societății intelectuale din perioada interbelică. A fost un bun gazetar fiind un colaborator fervent al publicației „Graiul Maramureșului” cu articole de istorie dar și articole cu caracter social.

În anul 1940, după odiosul Diktat de la Viena, alături de alți intelectuali patrioți a decis să rămână în Maramureșul său natal, să nu se refugieze, era conștient de riscurile la care se supune. A fost de mai multe ori arestat. Ziaristul Ion Berinde consemnează: „În toamna anului 1944 la apropierea trupelor eliberatoare, Ion Bîlțiu - Dăncuș a fost scos din închisoare, pentru a îndeplini misiunea de parlamentar, lucru pe care-l făcuse și în 1919. Coincidență? Destin? Probabil și una și alta.”

¹ Ion Berinde, *Portrete de dascăli maramureșeni*, manuscris.

Dacă profesorul Ion Bîlțiu Dăncuș, la Marea Unire din decembrie 1918 și-a asumat uriașă responsabilitate la vârsta de atunci, iată-L pe eroul din 1918, cu același angajament patriotic, de data aceasta Președinte al Consiliului Național Român din Maramureș ales în închisoare în toamna anului 1944 și care își asuma și funcția de primar al orașului de reședință județeană Sighet.

Anul 1945 a fost pentru Ion Bîlțiu - Dăncuș anul hotărâtor în viața sa. Acum și-a hotărât destinul ca lider al românilor maramureșeni. S-a ridicat împotriva invadatorului sovietic, împotriva întronării comunismului în această țară. „Recompensa” a venit; a fost arestat și omorât în închisoare în anul 1952. Este îngropat în cimitirul orașului Satu Mare.

A lăsat în manuscris mai multe lucrări. Amintim:

- „*Legende maramureșene*”;
- „*Heraldica Maramureșului*”;
- „*Cetatea Cingalăului*” (versuri istorice);
- „*Romomban și Robonban*”, epopee a Neamului Românesc în 12 cânturi.

Articole în: „Sfatul”, „Graiul Maramureșului”, „Maramureșul”, „Gazeta Maramureșului”, „Tribuna Ardealului”, „Transilvania noastră” ș.a.

* * *

Documentele pe care le publicăm în continuare sunt edificatoare pentru ultima perioadă a vieții acestui mare intelectual român și EROU MARTIR AL NEAMULUI.

București, 13 februarie 1945

Notă informativă scrisă de Președintele Sfatului Național Român Ion Bîlțiu Dăncuș, privind evenimentele din Maramureș octombrie 1944 martie 1945

Notă informativă

După 23 August 1944, toți fruntașii români din jud. Maramureș au fost închiși de către autoritățile maghiare.

Pentru a fi pregătiți în fața evenimentelor care trebuiau să urmeze, cei internați s-au constituit în Sfatul Național Român. Acest sfat a ales de Președinte pe Dl. Ion Bîlțiu Dăncuș.

În ziua de 18 Octombrie – ziua eliberării orașului Sighet, Comandantul trupelor combatante sovietice Col. Ghiomin în urma instrucțiunilor pe care le-a primit dela Moscova după ce le-a cerut prin Radio, a predat conducerea județului D-lui președinte Bîlțiu-Dăncuș respectiv S.N.R., declarând județul teritoriu al României.

Ca urmare a consfăturilor anterioare ținute încă în închisoare, la fiecare autoritate S.N.R.-ului a delegat câte un șef. Astfel Dl. P. Mihalyi este delegat prefect, Dl. Bîlțiu-Dăncuș este delegat primar, Dl. Laszlo-Lupuțiu Paul șef de poliție, etc. Pretențiunile partidului comunist au fost îndeplinite întrucât li s-a pus

la dispoziție locul de subprimar, de subșef de poliție, și de șef de cabinet la prefectură.

În timpul care a urmat eliberării, județul a avut 12 comandanți, militari sovietici care s-au schimbat repede unul după altul până la numirea maiorului Emil Zaharcenko de comandant al județului și emisar al comisiei Aliate de Control.

La prima desfășurare avută cu conducătorii S.N.R.-ului maiorul comandant a declarat că Maramureșul este teritoriu românesc și că misiunea lui este de a asigura îndeplinirea cauzelor armistițiului încheiat între România și U.R.S.S.

Pentru a asigura o colaborare cu toate elementele politice din județ s-a creat Blocul Democrat, în care fiecare partid a fost reprezentat prin câte 3 delegați. Acest for a fost creat pentru a asigura colaborarea întregului județ și pentru ca prin dreptul de control pe care-l are să gireze în numele întregii populații a județului – actele S.N.R.-ului.

Imediat după instalarea noilor autorități s-a procedat la românizarea vieții publice. Având în vedere că nici în oraș și nici în județ nici o naționalitate minoritară nu întrunește 30% nu s-a introdus nici un statut al minorităților dar s-a vegheat cu strictețe egalitatea tuturor în fața autorităților. Toate actele culpabile săvârșite în anii 1940-1944 urmau să fie judecate de forurile judiciare competente și numai în baza legilor.

După trecerea trupelor combatante, în județ, au rămas foarte puțini militari sovietici. Datorită mai ales energiei comandantului militar incidente mai serioase nu au fost semnalate. Rechizițiile făcute nu au întrecut normalul, mai ales că comandantul militar înțelegând nevoile județului a încercat totdeauna să micșoreze cotele de rechiziție repartizate pe județ.

Unitatea perfectă a românilor, colaborarea S.N.R.-ului cu P.C. și F.P. (Partidul Comunist și Frontul Plugarilor) și atitudinea comandantului militar deși de o reală valoare politică, totuși nu au fost în stare să rezolve problemele vitale ale județului (aprovizionarea, întreținerea administrației și menținerea ordinii publice).

Deoarece după retragerea Legiunii de jandarmi S.N.R.-ul n-a avut nici o legătură cu Bucureștii, s-a hotărât trimiterea unei delegații, care să ia contact cu Guvernul și să ceară rezolvarea problemelor județului. La 30 Decembrie delegații comunică S.N.R.-ului că au primit asigurări în cece privește rezolvarea favorabilă a problemelor Maramureșului.

În această atmosferă liniștită din punct de vedere politic, dar cu problemele vitale nerezolvate, se ține la Muncacevo o adunare populară organizată de Partidul Ucrainian care votează o moțiune de alipire a Rusiei Subcarpatice la Ucraina Sovietică.

În urma acestei adunări și în urma investigațiilor agitatorilor Ucrainieni veniți de peste frontieră, începe o mare acțiune de propagandă. Deoarece această propagandă putea fi contrabalansată numai cu rezultate concrete S.N.R.-ul trimite o nouă delegație la București, având în frunte pe Dl. Președinte Bilițiu. Primar al orașului Sighet.

Această delegație a plecat nu numai cu asentimentul, ci din îndemnul Comandantului militar care le-a promis acte de recomandare către autoritățile sovietice din Capitală, dar în ultimul moment făcându-se beat a vizat doar autoritățile de călătorie. Se poate presupune că aceasta a fost o cursă menită să îndepărteze din oraș primarul și subprimarul, respectivele președintele și secretarul general al S.N.R.-ului.

Imediat după plecarea delegației s-a pornit la o vie acțiune propagandistică secundată mai târziu de o acțiune de intimidare. Această acțiune a fost subliniată prin apariția în județ a doi agenți dela N.K.D.V. (calitatea lor reiese din declarațiile fruntașilor F.N.D.-ului și din activitatea lor).

Prima manifestare oficială a acțiunii de anexare a Maramureșului la Rusia Subcarpatică a fost o adunare populară ținută la Sighet în ziua de 28 Ianuarie. La aceasta adunare au participat pe lângă membri F.N.D.-ului din Sighet, minierii unguri dela salinele din Coștiui și Șugatag și rutenii satelor din împrejurimile Sighetului – aduși cu trenul industrial special pus la dispoziția organizatorilor adunării. La Sighet s-a comunicat și prin bătaie de tobă fără știrea autorităților S.N.R. că „se va ține o adunare la care toți locuitorii trebuie să ia parte”. Induși în eroare au luat parte și vreo 15-20 țărani români. Adunarea a fost prezidată de Dl. Dr. Ioan Odoviciuc, conducătorul mișcării ucrainene. Prin discursurile rostite s-au urmărit crearea unei atmosfere ostile României. Fiecare discurs s-a terminat cu concluzia „Budapesta nu ne-a dat nimica, nici Bucureștiul nu vrea să ne dea nimica – numai Muncaciul, respectiv Moscova va satisface doleanțele noastre”. La sfârșitul adunării s-a votat prin aclamație o moțiune care cere anexarea Maramureșului la Rusia Subcarpatică, respectiv la Ucraina Sovietică. În același timp a început să se trimită agenți în tot orașul cu liste pe care trebuia să le iscălească în alb locuitorii. Aceste liste erau fără antet. Se poate presupune că urma să fie alăturate moțiunii votate la adunarea populară. Cei mai mulți care au iscălit nici nu au știut de ce este vorba – unora li s-a spus că sunt liste pentru cei care vor primi zahăr.

Cu o zi înainte de această adunare a sosit dela București Dl. Cumnacu, din partea F.N.D.-ului. Auzind ce se pregătește la adunarea de a doua zi, a declarat că ar fi o nebunie să se facă așa ceva, dar a doua zi la adunare și el a iscălit pentru anexarea la Ucraina, iar mai târziu, când s-a instalat Comitetul Poporului, a acceptat să fie în consiliul acestui Comitet.

În acest timp sosește dela Cluj un organizator al Comitetului central al P.C. – tânărul Zoltan Szmuk, care de acum încolo joacă un rol important în acțiunea P.C., el fiind acela care a zădărnicit orice încercare de înțelegere între P.C. și S.N.R.-ul, încercări la care conducătorii locali al P.C. au aderat.

Ca urmare, se destituie autoritățile instalate de S.N.R., care este declarat ca dizolvat. În această situație confuză F.N.D.-ul numește noi autorități după cum urmează: Teodor Bocotei, prefect, Dr. Iuliu Hodor, primar, Moiş Ion, șeful poliției etc. În tot acest timp acțiunea de intimidare este în creștere fiind secundată de 3 ofițeri dela N.K.V.D., unul din ei fiind maiorul Davidenko. Toate radiourile fiind ridicate, nici un ziar nesosind din Capitală. Fruntașii români absolut neinformați

sunt vizați a afla de evenimentele politice din țară și streinătate, numai cernite și tendențios redade, uneori chiar inventate.

În această atmosferă se comunică ținerea unei adunări populare. În prealabil unii membri ai S.N.R.-ului – care între timp a fost considerat ca fiind desființat – au fost somați să participe la această adunare absența lor fiind considerată ca sabotaj și ofensă la adresa U.R.S.S.-ului și care în consecință se pedepsește cu deportarea respectivilor și a familiilor lor. Au fost dese și aluziile la devastarea locuinței, la batjocorirea familiei, etc. aceste amenințări au fost aduse la cunoștința celor vizați, în mod semioficial, prin prefectul Teodor Bocotei, el știind rușește a fost agentul de legătură între S.N.R. și Comandantul Sovietic.

Au fost somați să se prezinte și s-au prezentat la adunare următorii: Dr. P. Mihalyi, fost Prefect, Dr. Grigore Bota, fost locțiitor de Primar, Av. Gheorghe Oros, fost Sectr. General la Primărie, Paul Laszlo-Lupțiu, fost șef de poliție, Titus Berinde, Protopop, Vasile Nistor, învățătorul Nicolae Vancea, Vasile Ștef și Gheorghe Sfăt. Adunarea a fost patronată de Maiorul N.K.V.D. Davidenko, prezent fiind și Maiorul Emil Zaharcenko emisar al Comisiunii Aliate de Control. Dl. Dr. Ioan Odiviciuc – șeful Mișcării Ucrainiene, după un scurt discurs termină zicând: „Poporul Ucrainean din Maramureș dorește unirea județului cu Rusia Sovietică, anexarea este deja un fapt împlinit!”. Are cineva de spus ceva? Maiorul NKDV stătea într-o atitudine amenințătoare, cu mâna pe tocul revolverului, la spatele fostului prefect Mihalyi. A urmat o clipă de tăcere după care Dl. Dr. Ungur Tiberius Szollosi a declarat „Nimeni nu are de spus ceva în contra acestui fapt, ceea ce (este) înseamnă că și noi cei prezenți dorim în unanimitate alipirea Maramureșului la Rusia Subcarpatică”. Maiorul a continuat „Vă rog să dați în scris această declarație”. Rând pe rând, prima dată fostul Prefect, au fost somați să se prezinte și să iscălească moțiunea. Inv. Vancea a încercat să se sustragă ieșind din sală, dar a fost silit să revină. E de notat că nimeni dintre cei somați să se prezinte și să iscălească că nu s-a putut sustrage.

După această adunare autoritățile F.N.D.-ului au fost înlăturate, conducerea județului și a orașului fiind preluată de Comitetul Poporului. În acest Comitet sunt încadrați și membri ai FND-ului, dar marea majoritate o formează Rutenii mulți fiind originari din Rusia Subcarpatică.

A urmat apoi o a doua acțiune de iscălire pe liste care să fie alăturate moțiunii de anexare. Au mers din casă în casă, câte doi ucraineni (sau unguri) și cu câte un soldat rus înarmat, iar în stradă aștepta un camion gol. Soldatul rus nu zicea nimic, dar cei doi agenți atrăgeau atenția celor vizați, că refuzul iscălirii echivalează cu deportarea în Siberia. După zvonurile lansate, au putut fi adunate în oraș aproximativ (8000) de iscălituri. E de notat că nevestele românilor care au fost siliți la adunarea sus amintită, să iscălească moțiunea de anexare, au refuzat iscălire.

În urma presiunilor făcute de agenții ucraineni și sesizați fiind de acestea, o delegație a S.N.R.-ului s-a prezentat Maiorului Comandant pentru a protesta. Delegația a fost compusă din D-nii Dr. P. Mihalyi, Dr. Gr. Bota și inv. Vancea. Nefiind de față ofițerii N.K.D.V. care să-l influențeze. Comandantul a declarat că și românii ar trebui să pornească o acțiune de iscălire pentru România. Ca

urmare S.N.R.-ul a hotărât distribuirea la sate de liste de subscripție, care să fie alăturate unei mișcări care cere alipirea Maramureșului la România. Formularele au fost tipărite încă în acea noapte, iar a doua zi au și fost distribuite preoților din tot județul. Masele au primit foarte bine această acțiune iscălită de toți care au putut.

Sesizați fiind de reușita acțiunii SNR-ului, Biroul Politic l-a arestat pe tipograful Ciplea, pe profesorul Alexandru Chindriș, confiscând în același timp toate listele găsite la el și pe înv. Vancea, fiind purtați de mai multe ori la Poliția Politică învinuiți fiind de publicarea unei declarații necenzurate. Mai târziu cei arestați au fost lăsați liberi.

Anunțați fiind prin doi curieri Președintele Biltiu pleacă din București înapoi la Sighet. Imediat după sosire convoacă o consfătuire în care face un expozeu al situației politice din țară – fapt care a reușit să redea încrederea membrilor S.N.R. demoralizați și se hotărăște informarea despre acestea a conducătorilor de la sate dându-li-se instrucțiunea că dacă vin propagandiștii ucraineni să fie primiți cu strigăte de „Trăiască România Mare”, „Trăiască Unirea cu România”, „Trăiască Regele”, „Trăiască Mareșalul Stalin și Armata Sovietică care ne-au eliberat – dar de Ucraina noi nu vrem să știm – plecați de unde ați venit!”. Curierii au plecat în fiecare sat cu instrucțiunile necesare.

Satele românești s-au dovedit la înălțimea chemării lor în comuna Rona de Jos, Vișeu de Sus au fost scoși din sat iar în comuna Sarasău nici nu au fost ascultați. Într-o săptămână au fost gata 71.000 iscălituri.

Dar nici satele Ucrainene nu au arătat un interes deosebit față de mișcarea ucraineană, mai ales după ce s-au făcut recrutări de voluntari din cadrele organizațiilor ucrainene. Voluntarii recrutați au fost duși, după o scurtă instrucție pe front de unde s-au și semnalat mai multe cazuri de moarte. Mulți ruteni au trecut în satele românești și se declară de români numai să scape de recrutare. Între ruteni doar o pătură conducătoare s-a angajat în campania de propagandă pentru anexarea la Ucraina – ei sperând să-și creeze astfel o situație.

Încă în seara sosirii sale la Sighet, în timpul consfăturii cu membri S.N.R.-ului s-a prezentat la locuința Președintelui Comisarul Biroului Politic Alexandru (Bubi) Kaufman (el a fost la școala N.K.D.V.) însoțit de doi agenți. Comisarul a adus la cunoștința Președintelui că este trimis din partea Comandamentului Militar pentru a-l soma să predea suma de 1.000.000.000 lei pe care a adus-o din partea Guvernului român. Când președintele a spus că nu a adus nici un leu, i s-a răspuns: „vom vedea ... vom face control!”. Dar deși Președintele insistă, nu s-a mai procedat la control, încercând doar să-l mai intimideze.

A doua zi s-a ținut o nouă consfătuire la care urma să se redacteze textul de retractare al acelor care au fost siliți să iscălească mișcarea de arestare. Abia începută consfătuirea vin doi agenți somând Președintele să se prezinte imediat la Comandamentul Militar, pentru a face unele declarații. La Comandament au fost ținuți trei ore în anticameră, iar apoi a fost trimis după procurorul Dr. Ioan Odoviciuc, șeful mișcării ucrainene. În birou, în afară de maiorul comandant Emil Zaharcenko, emisar al Comisiei Aliate de Control, a mai

fost prezent maiorul Davidenko, din N.K.D.V. și Comandantul Militar al orașului. Audierea a decurs în felul următor:

Maiorul Davidenko: Cum ați cutezat Dvs. să dați la tipar Necenzurat textul „Declarației” (moțiunea de anexare la România) și alte tipărituri, gazete etc., deși vă aduceți aminte D-le Biltiu ca atunci când am fost la Sighet cu generalul (Petrov) ați primit ordin să nu tipăriți nimica fără cenzura Comandantului Militar?

Preș. Biltiu: Domnule Maior Davidenko, este adevărat că am primit ordin în acest sens dela Dl. General cînd am cerut permisul de a tipări o gazetă Românească, dar Dl. General mi-a spus că aci fiind Transilvania de Nord asupra căruia suverană este România, ei să mă adresez, deci guvernului resp. autorităților Române, iar până atunci să nu dai la tipar nimica fără cenzura prealabilă a comandantului, lucru pe care l-am și făcut, până la venirea domnului comandant CPT. Karapet Saghiniani, al 12-lea comandant militar. Dl. Căpitan a format o comisie de cenzură dintre membrii S.N.R.-ului, Dl. Iusco Secretarul General, dl. Sfăt pe care i-a însărcinat să facă cenzura pentru a nu-l deranja. Mai departe, deoarece ungurii agitau mereu spiritul populației, cu tot felul de știri tendențioase și minciuni „că rușii ar fi mâncat bătaie, că vin ai noștri, că vin nemții” etc. Dl. Căpitan Saghinian, pentru a contrabalansa zvonurile subversive, ne-a dat chiar ordin să pornim imediat tipărirea unei gazete Românești în care să facem propagandă pentru amicitia cu U.R.S.S.-ul, lucru pe care l-a făcut întotdeauna în cea mai mare înțelegere cu cei 12 Comandanți. Nu este așa domnule Zaharacenko? N-ai zis și D-ta că aici e România și că Rusiei nu îi trebuie nici un centimetru pătrat din teritoriul României și al Transilvaniei de Nord? Rusia ne-a eliberat de sub jugul hitleristo-maghiar și ne predă României. În acest sens ne-a vorbit și primul comandant, eliberatorul nostru, Dl. Colonel Demin și apoi toți cei 12 Comandanți dinaintea Dvs. Mai departe Consiliul Național Român s-a constituit formal într-o adunare publică la care a asistat și Dl. Căpitan Sachta de la legat N.K.D.V. Totul s-a întîmplat la văzul și cu aprobarea D-lui Căpitan care ne-a și ținut un discurs declarându-ne acelaș lucru, adică aici este România, și că U.R.S.S. nu pretinde nici un centimetru pătrat din teritoriul Ardealului de Nord. Ba mai mult, Dle maior Zaharacenko, fiind numit comandant al județului a declarat că este trimis de Comisia Aliată de Control pentru a vechea la îndeplinirea clauzelor Armistițiului. Fiind aici teritoriu Românesc a pus la punct și a răspins toate încercările de amestec al unor comandanți sovietici de peste Tisa, care se amestecau în treburile și organizau satele rutene din Maramureșul Românesc. Așa este Dle maior?(maiorul n-a spus nimica) Atunci nu înțeleg nimica Dlilor din ceace s-a întîmplat aici după plecarea mea la București, unde am fost trimis de Dl. Maior Zaharacenko, pentru a cere dela Guvernul de la București să trimită funcționari, specialiști, fonduri și materiale pentru refacerea județului. Noi după ce am colaborat în cea mai bună înțelegere cu toți cei 12 Comandanți ai județului, atunci când de exemplu am fost însărcinați de Dl. Colonel Demin, încă în 18 Octombrie 1944, ca să organizez județul și orașul spunîndumi-se „Eu vă predau toate puterile”, atunci când peste 2 zile ni s-a comunicat tot de către Dl. Col. Demin că a vorbit cu Moscova de unde a primit să predea județul S.N.R.-ului. Eu am fost primul care am salutat Armata Roșie, care

ne-a eliberat de sub jugul unguresc, am fost ales primar de întreaga populație a orașului, eu însă am refuzat nedorind a primi nici o demnitate și numai după insistențele, chiar și a populației maghiare care spunea că în mine are absolută încredere, am acceptat să fiu primar. Eu sunt președintele S.N.R.-ului și ca atare reprezint 100.000 Români care sînt de trei ori mai mulți decât toate celelalte naționalități la un loc.

Maior Davidenko! D-le Biltiu! Dta ești un mare șmecher, eu te cunosc bine, da să știi că eu sunt un șmecher și mai mare. Să știi următoarele: d-ta nu ești nimica, ai fost primar – azi nu mai ești. Aceeaș populație care te-a ales, te-a destituit și a ales un alt primar. În ceace privește Președenția S.N.R.-ului nu mai ești, deoarece nu se admite nici o organizație subversivă pe bază de naționalități, ci numai organizația ucrainiană care unește în sine toate naționalitățile conviețuitoare.

Președintele Biltiu: Dar D-le Maior D.Voastră faceți aici adunări, puneți în circulație liste de subscrieri, pentru Ucraina. Mi s-a spus și mi se spune mereu că luptăm pentru democrație, ori democrația dă drepturi egale fiecărui cetățean să-și exprime liber părerile sale. Îmi dați voie să fac și eu o singură adunare la care să chem poporul Român din Maramureș pentru ca să-și exprime liber dorința căreia țări dorește să aparțină?

Maior Davidenko: D-le Biltiu, ești un obraznic! Auziți ce obraznicie îmi cere acest om? Cum așa? După ce toată populația ucrainiană din județ și-a exprimat liber dorința de a se alătura la patria sa mamă? Ucraina Subcarpatică și Ucraina Mare, după ce toți conducătorii tuturor naționalităților, Românilor, ungurilor, rutenilor și evreilor și-au exprimat liber și cu însuflețire dorința de a se lipi la Ucraina Mare, atunci D-ta vii să faci din nou zăzanie între oameni, să conturbi buna înțelegere ce este între oameni, vrînd să separi Românii agitându-i contra voinței lor. D-le Biltiu aceasta este o obraznicie și ai grijă că ai s-o pățești!

Președintele Biltiu: D-le Maior refuz amenințările Dvs. Care nu mă sperie. Eu am fost închis de 4 ori de fasciștii unguri pentru că am luptat pentru neamul meu. Eu nu fac parte din nici un partid politic dar sînt democrat. Îmi iau răspunderea de tot ce s-a întîmplat.

Maior Davidenko: În ceceace privește declarațiile pentru România...Să iscălească Dl Biltiu, declarația de alipire la Ucraina.

Președintele Biltiu: Domnule maior! Eu, să mă tăiați în patru și tot nu iscălesc decât pentru România. Eu reprezint punctul de vedere Românesc. Doriți să mă arestați, să mă împușcați, sînt aici dar nu iscălesc decât pentru România și protestez contra teroarei ce o aplicați.

Maior Davidenko: Ce teroare? Auzi D-ta ce obraznicie?

Președintele Biltiu: Ați trimis agenți N.K.D.V. împreună cu ucrainieni pe la casele oamenilor ca să-i intimideze și să-i silească să iscălească. Chiar și soldații ruși au fost trimiși pe la case.

Maior Davidenko: Cine ți-a spus D-tale acestea? Spune-i numele!

Președintele Biltiu: Nu-l știu!

Maior Davidenko: D-le Biltiu, D-ta ești foarte obraznic! Ai grijă să nu pățești! Dacă D-ta nu te temi, se vor teme prietenii D-tale care au cutezat să te

urmeze. Vor păți-o și ei și familiile lor, m-ai înțeles? D-ta spui minciuni. Spui că ai fost încredințat de Guvernul din Moscova. Ai aceasta în scris?

Președintele Bîlțiu: În scris nu am, dar dacă col. Demin n-a spus adevărul în față a 6 martori, atunci mint și eu.

Maior Davidenko: Copilării. Mai departe, D-ta ai venit dela București și ai spus că aici este România. Este minciună D-le Bîlțiu, aici nu este România, ci este Rusia Sovietică. D-ta ești aici în Rusia Sovietică, să nu uiți aceasta, aici nu este și nu va fi niciodată România. Dumneata pervertești textul armistițiului.

Președintele Bîlțiu: Vă rog arătați-mi textul autentic.

Se scoate un text al armistițiului și se arată că „România va primi, cu condiția ratificării ulterioare la conferința de Pace, toată Transilvania de nord (sau cea mai mare parte)”.

Maior Davidenko: Vezi D-le Bîlțiu! La tratatul de pace, dar până atunci România nu primește nimica. Degeaba aștepți autoritățile să vină, ele nu vor veni. Iar până la tratatul de pace Ardealul de Nord în întregime și D-ta D-le Bîlțiu sunteți în Rusia Sovietică. Iar la tratatul de pace România va primi cea mai mare parte din Ardealul de Nord, deci nu Maramureșul care prin voința liberă a poporului se anexează Ucrainei Subcarpatice. Prin expresia „cea mai mare parte” Rusia și-a rezervat dreptul de a lua o parte din Ardeal de Nord, deci ea are dreptul la dezlipirea Maramureșului chiar în baza armistițiului. În ceea ce privește cele vorbite aici este în interesul d-tale de a păstra cel mai mare secret.

Dela audierea această Președintele s-a întors acasă pentru a continua consfătuirea începută. După ce se discută cele întâmplate se cade de acord de a amâna retractarea în public a iscăliturilor a celor care au fost siliți să o facă.

La sate însă mai ales după ce au sosit curierii cu instrucțiuni din partea SNR-ului, țărănimea a rezistat cu îndârjire tuturor încercărilor de propagandă pentru Ucraina. Țărănimea scotea afară din sat orice propagandist spunând: „Noi am iscălit pentru România Mare, pentru altceva nu iscălim”.

În urma rezistenței pe care au întâmpinat-o propaganda ucraineană în satele românești atitudine datorită activității S.N.R.-ului, în ziua de 3 a II-a sa-u emis mandate de arestare contra mai multor fruntași români. Președintele Bîlțiu aflând prin Inv. Vancea și un polițist român ce se pregătește a putut fugi peste munți din județ, tot așa și prin pretorul Tite Ion din Șugatag. Președintele Bîlțiu a strâns o parte din listele de subscriere pentru România – a putut aduce liste cu aproximativ 50.000 iscălituri pe care le-a predat D-lui Ministru Pătrășcanu prin intermediul D-lui Ambasador Vasile Stoica.

După acestea în ziua de 4 februarie s-a convocat o adunare în sala cinematografului din Sighet. La această adunare au trebuit să participe elevii de liceu, aduși cu scopul de a-i sili să iscălească și ei pentru anexarea Maramureșului la Ucraina. Elevii au fost în mare majoritate români, dar oratorii au vorbit numai ungurește și rusește. Văzând acestea, unii elevi s-au sculat și au ieșit din sală ca urmare 5 elevi au fost arestați un timp oarecare și apoi lăsați liberi cu excepția băiatului Doctorului Ioan Dan din Vișeu de Sus.

Comitetul Poporului a introdus limba ucraineană ca limbă oficială înlăturând limba română. Făina cumpărată de S.N.R. cu 4 pengö și merită să

acopere necesitățile aprovizionării orașului pe luna februarie este vândută cu 0,50 pengö spunându-se că este pâine ucraineană. De asemenea s-a plătit leafa pe o lună la funcționarii angajați la Comitetul Poporului. Acești bani sunt probabil aduși de la Guvernul Ucrainean din Muncacevo.

BUCUREȘTI, în 13 februarie 1945

Ion Bîlțiu Dăncuș
Preș. S.N.R. din Maramureș

Calendarul Consiliului Național Român din Maramureș – 1945, ediție îngrijită de Nicolae Vancea, editura Gheorghe Ciple, p. 34-35

Preluarea conducerii județului de către Consiliul Național Român

Era natural ca într-un ținut aproape curat românesc, îndată ce baioneta opresoare n-a fost la spate, conducerea județului să treacă în mâini românești.

Încă în închisoare, unde ecoul apropiatei prăbușiri a dominației nedrepte pătrunsese, s-a constituit un nucleu de Organizație Națională din intelectualii arestați.

Ariergarda armatei germano-ungare nici nu părăsise bine teritoriul orașului când d. prof. Ion Bîlțiu Dăncuș ia în mână conducerea Sighetului și așază câte un bărbat de încredere în fruntea fiecărei instituții.

La câteva zile numai pentru a organiza conducerea întregului județ, după tradiția rămasă încă din 1918, se convoacă Marele Sfat Național.

Din adunare fac parte de drept, toți intelectualii, preoții și învățătorii și câte doi delegați țărani din fiecare comună.

Adunarea alege ca președinți de onoare pe d-nii: dr. Mihali Petru, dr. Ilie Kindriș și AL. Cuza Anderco. Ca președinte activ pe dl. Ion Bîlțiu Dăncuș, iar ca secretar pe d. Gh. Iusco. Din Sînul său adunarea mai alege un comitet executiv: Președinte, d. prof. Ion Bîlțiu Dăncuș, secretar Gh. Iusco, membrii: dr. Bota Grigore, prot. Titus Berinde, Iuliu Epure, Laszlo Lupuț Paul, Florea Desideriu, Vasile Ștef, Mihai Oros, Vasile Ierima, Gh. Sfât, Vasile Nistor, Gavrilpă Godja, Gh. Gherheș, Ion Moiş și Nicolae Vancea. Membrii pe județ: dr. Zizi Man, dr. Ivan Dan, preot Iuliu Ardelean și preot Dunca Ioan. Secretari de ședință: Oros Gheorghe, Ion Tite și Vasile Pleș.

Consiliul Național imediat s-a pus pe lucru. A dat dispozițiuni pentru organizarea administrativă a județului și orașului pe baze cât mai largi și democratice.

În județ administrația comunală s-a format dintr-un comitet de cinci membrii, în frunte cu primarul și notarul, iar paza ordinii s-a dat unei gărzii naționale.

Toate instituțiile au început să lucreze cu funcționarii existenți, sub conducere românească.

S-au luat măsuri ca peste tot unde liniile de comunicație, telefoane, poduri, pot fi reparate cu mijloace proprii, să se repare și să se dea folosinței publice imediat. Sunt deja gata mai multe poduri de interes național. Liniile ferate înguste, Sighet-Coștiui și Sighet- Ocna Șugatag s-au pus în funcțiune.

Poșta de asemenea lucrează, primind scrisori și telegrame, pentru orice parte a țării sau teritorii ocupate. Uzina electrică a orașului distrusă, a fost pusă în stare de lucru în câteva zile. De asemenea alimentarea orașului după distrugerea depozitelor greu amenințată-s-a rezolvat cel puțin pentru câțva timp.

Așa conducerea românească, cu participarea tuturor forțelor democratice a izbucnit spontan, din mijlocul celor oprimați și și-a afirmat, în împrejurări extrem de grele, puterea și dreptul de întâietate pe aceste plaiuri.

Calendarul Consiliului Național Român din Maramureș – 1945, ediție îngrijită de Nicolae Vancea, editura Gheorghe Ciple, manifestul “Către țărani”p. 32-33

Către țărani!

Frați țărani din Maramureș! Din mila Domnului, cu ajutorul mării noastre aliate, Rusia sovietică, și cu vitejia armatei noastre dragi, azi, iar suntem liberi aci, la noi acasă!...

Noi, intelectualii Români din Maramureș, conducătorii voștri firești, cari ne tragem toți din opincă, am luat în mâinile noastre, din prima zi, conducerea județului și abia în câteva săptămâni, răzimați numai pe puterile noastre, am reușit, ca să reintroducem pe străvechile plaiuri ale Țării Voievozilor, o viață democratică românească.

Dar aceasta n-am fi putut-o face fraților, dacă ne-am fi depărtat de voi, bravii țărani Români din Maramureș, cari ne sunteți tăria noastră a tuturor!...

Noi, Românii din Maramureș suntem cel mai democrat popor, unde, de la vlădică, până la opincă, frați suntem și una suntem.

Nimeni nu vă știe mai bine ca noi, durerile! Și cât puterile noastre ne îngăduie, căutăm a le alina. Dar vremurile sunt grele, suntem puțini, și nu putem face tot ceia ce dorim a vă face!...

Ca să vă putem ajuta însă mai bine și ca misiunea noastră să ne-o putem îndeplini trebuie, ca să ne dați ajutor!

Deci iată ce vă cerem:

1. Nu vă împărțiți în partide și tabere dușmănoase ci: fiți una!...
2. Păstrați ordinea și buna rânduială! Cruțați și apărați avutul vostru și avutul statului, căci Statul sunteți voi și noi, laolaltă!
3. Cruțați și adunați tot felul de alimente, căci ne vine o iarnă grea! Nu vă bizuiți pe ajutorul altora, ci numai pe ajutorul vostru.

4. Dați tot concursul autorităților și supuneți-vă lor, căci temelia unei țări este sfințenia legilor și buna rânduială!
5. Nu ascultați de svonurile mincinoase ale dușmanilor. Armatele aliate, înaintează victorios pe toate fronturile, dintre cari, slavă Domnului, cel mai apropiat, este la câteva sute de kilometri de noi!...
6. Ajutați-vă și voi între-olaltă și nu așteptați ajutor de la alții.
7. Informați-ne de tot ce se petrece la voi în sat! Spuneți-ne durerile voastre, cereți-ne sfatul nostru frățesc!...Ce putem, vă facem!
8. Dați-vă copiii la școală! Har Domnului, azi în toate satele din Maramureș sunt școli românești! Ajutați-vă preoții și învățătorii, cari numai binele vostru îl vreau!
9. Nu vă îndepărtați nici o clipă de poruncile legii noastre strămoșești. Păziți legile lui Dumnezeu, și nu ascultați de iscoadele și amăgirile diavolului!
10. Credeți cu toată tăria credinței voastre, în izbânda democrației românești și în unirea noastră a tuturor, căci numai unirea este puterea noastră!

Ion Bilițiu-Dăncuș
președintele Consiliului Național
Român din Maramureș

PUBLICAȚIUNE

Primăria oraşului prin prezenta aduce la cunoştinţa cetăţenilor din oraşul Sighet următoarele :

1. Cu ziua de azi trebuie să înceapă viaţă normală în oraş, adică : toate atelierele, prăvăliile, şcolile, oficiile să fie deschise şi să-şi înceapă funcţionarea lor normală.

2. Primăria oraşului aduce la cunoştinţa tuturor producătorilor de orice fel de alimente, că sunt obligaţi, să-şi aducă mărfurile lor la piaţă, ca în mod normal, deschizându-şi toate prăvăliile, ca măcelăriile, brutăriile şi așa mai de parte. Cumpărăturile se vor face numai în banii de circulație (adică în pengă).

Pentru facerea de cumpărături şi aducerea de provizii se deschide circulația în toate direcțiile în afară de direcția frontului.

Pentru cumpărături armata se va adresa direct conducerii oraşului.

3. În toate cazurile de încălcare a ordinii publice şi a vieţii normale publice, atât de către civili cât şi de către militari, cetăţeni să se adreseze Comandamentului militar al pieţii, care stă la Tribunal, la etaj şi poliţiei, care va lua măsurile necesare.

4. Pentru susţinerea ordinii Comandamentul militar al pieţii a trimis patrule şi totodată primăria a înfiinţat şi poliţia oraşului, cu cari populația este obligată să colaboreze, denunţând cazurile de infracțiuni.

5. Toate armele militare, munițiile, vor fi predate poliţiei oraşului cu excepția armelor de vânătoare. Toți cei ce nu vor preda armele vor fi învinși parchetelor militare spre judecare.

6. Toate confesiunile au voie, ca să-şi practice liber religia şi serviciile religioase. Toate bisericile deci vor fi deschise şi urmează să se facă ca şi înainte toate practicile cultului.

7. Toate aparatele de radio, vor fi anunțate între zilele de 24—28 Octombrie c. la Primăria oraşului. Este obligatorie şi anunțarea aparatelor, încredințate de alte persoane cuiva.

8. Ascultarea posturilor de radio germane şi megliare este oprită.

9. Toți infractorii militari vor fi judecați şi sancționați de către organele militare competente, iar infractorii civili conform codului penal civil românesc.

Sighet, la 24 Octomvrie 1944.

Primarul oraşului :

ION BILȚIU-DANCUȘ

Consiliul Național Român al județului Maramureș.

No: 1/6 /1944.

D e c i z i u n e

Noi, Consiliul Național Român din Maramureș,-
Având în vedere interesul organizării administrației
în județul Maramureș eliberat,

D e c i d e m :

Se delega dl. *Dr. Petre Mihail*
ca conducerea județului în calitate de ..
Prefect al județului.

Sighet, la 29 Oct. 1944.

Președintele Cons. Naț. Român
din Maramureș

[Signature]

[Signature]
Secretar general

1944. X. 13 .

Adio !

Române, -ți las de moțtenire
Că: pentru-a Neamului mărire
Și pentru-a țării înțelegere,
'Florind, la moarte să te duci!
Să vie' ea, din glont sau furcă!
Așa, plecat - au ^{mulți} cu mine:
Cântând: „D este apăsătoare Române”
Până ce-a murtă firi reci
Ne amuți ^{clăndul} ~~gura~~ pe veci!

JW

Faximil după versurile scrise în închisoarea horthystă, după condamnarea la moarte

Proces verbal nr.6

Dresat din conferința metodică a Corpului Didactic dela liceele „Domnița Ileana” și „Dragoș Vodă” din Sighet în ziua de 24 Febr. 1945. prezenți toți membri corpului didactic și cei doi directori.

1. D-na dir. Iuga citește la toate materiile dispozițiunile Onor Min. Cu referire la schimbarea programei analitice. Se discută și se iau la cunoștință pe fiecare materie noua întocmire spre confirmare.

2. Întrucât dela început s-a aplicat vechea repartiție de ore, orarul nu suferă prea mari devieri, doar că **prin teroare ni se dispune de către organizatorii gimnasului ucrainean: Odoviciuc, Kusnir și Mezei să introducem șase ore săptămânale la fiecare clasă de limba ucraineană.** Dela început, considerând că nu propunem altă limbă modernă, neavând specialist, s-a introdus câte două ore de limbă rusă în clasele superioare dela a V-a în sus. În urma vexațiunilor zilnice și a hotărârii Comitetului poporului s-au introdus câte trei ore în fiecare clasă

reducând astfel câte o oră dela gimnastică, lucru manual, desen, cu excepția cl. II-a și muzică.

3. Corpul didactic dela început a refuzat categoric orice impunere și dispoziție străină de neamul nostru, conformându-se exclusiv ordinelor Onor Ministerului și Inspectorat școlar din Cluj. A avut o ținută demnă de repetate ori în fața acestor preinși dominatori fictivi în toate întrunirile forțate de D-lor. S-a protestat cu energie când sigilul liceului mixt înființat de Consiliul Național Român, a fost cu forța rupt din mâna secretarei Cornelia Cotorig. S-a protestat contra arestării elevului Dan Ion clasa a VIII-a și a profesorului coleg: Paul Vasile și a Părintelui Rițiu și a Unirii Maramureșului cu Ucraina.

Directoare
Flora Iuga

DI.M.S.
Membri Corp. Did.

Director

Din Registrul de procese verbale al Liceului de fete Domnița Ileana – arhiva de documente a Muzeului Maramureșului din Sighetul Marmăției.

Notă

Elevul Dan Ion era fiul strălucitului intelectual patriot și mare medic de la Vișeu, Dr. Dan Ivan. Însuși fostul elev devine medic, mare specialist și om de o moralitate și distincție rară. Trăiește la Sighetul Marmăției retras la pensie.

Profesorul Paul Vasile a fost și preot greco-catolic, distins intelectual sighetean. A fost printre noi până în anii trecuți când s-a stins.

Părintele Rițiu, preot greco-catolic ca și Ioan Bilițiu Dăncuș (ginere a preotului Simeon Balea din Săpânța, marele patriot român care a jucat un rol important la Marea Unire).

Din membrii corpului didactic semnează și prof. Ioan Bilițiu Dăncuș.

Iată, toți cei arestați au fost mari patrioți și oameni cu înalte calități morale și creștine (adnotări de Dr. Mihai Dăncuș).

Publicăm (tot aici și) un fragment din „Memoriile” scrise de Vasile Ierima, membru în Consiliul Național Român ca exponent al P.C.R. (fost ilegalist) – care a deținut funcții politice și executive până în anul 1947 când a fost exclus din P.C.R. Textul chiar dacă implică subiectivism în redactare este important pentru elucidarea controversatului an 1945 în Maramureș.

PROBLEMA ALIPIRII MARAMUREȘULUI ROMÂNESC LA URSS

Un element nou la ordinea zilei. În a doua jumătate a lunii nov. 1944 a venit la mine căpitanul Saghinian comandantul orașului și m-a rugat să adun mai mulți tovarăși care să participăm la ceremonia împământării eroilor căzuți în lupta contra fascismului care va avea loc în orașul Muncaci din Ucraina Subcarpatică.

Am convocat în ședință pe tov. Ion Moiş, Ierima Pompei, Mocan Ion, Fisch Ernest, Pop Francisc, Benko Adela, Smuc Tali, Bratianov Ion, Kaufman Bubi, Roth Armin, Covaci Alex și le-am comunicat propunerea căpitanului, la care au fost de acord în unanimitate. După ședință ne-am îmbarcat într-un camion și un maior sovietic ne-a dus până în orașul Muncaci, unde am ajuns noaptea. A doua zi duminică, m-am interesat când se va ține ceremonia. Mi s-a spus că deoarece președintele Tureamțea nu se află în localitate, ceremonia nu se va ține numai după ce va veni el, marți sau miercuri.

Între timp, am dat peste un manifest din care reieșea, că scopul ceremoniei este, constituirea Republicii Ucrainiene Subcarpatice și alipirea Maramureșului românesc la ea, și că delegații sunt chemați să-și manifeste adeviziunea alipirii.

Marți după ce a venit președintele Ioan Zureanița, a ținut o ședință la care am asistat și noi, dar nu am luat cuvântul. Era o forfotă de ofițeri Sovietici printre care am recunoscut pe generalii Jucov și Malinovschi și Clement Godvald secretarul P.C. Cehoslovac. După ședință, însoțit de tov. Fisch Ernest, m-am dus la președinte și i-am comunicat, că delegația noastră nu-și poate manifesta adeviziunea alipirii Maramureșului românesc la Ucraina Subcarpatică întrucât n-are mandat din partea poporului. L-am rugat să ne dea un camion cu care să ne întoarcem la Sighet unde vom informa poporul și după aceea îi vom comunica rezultatul. În loc de camion ne-a înjurat și ne-a dat afară din birou.

După multe stăruințe ne-a spus că un camion al armatei Sovietice se află în fața președinției care merge în direcția Sighet, să ne întoarcem cu el. Întradevar în fața președinției sta un camion sovietic în care ne-am urcat și a pornit cu noi spre Sighet. Am ajus la Hust pe la ora 23. În centru, în mijlocul șoselei sta un soldat sovietic. Acela a oprit camionul, a vorbit ceva cu șoferul și a plecat. După ce a plecat soldatul, șoferul ne-a spus că mașina-i defectă, să ne dăm jos că trebuie să o ducă la reparat și după ce o va repara vom continua drumul spre Sighet. Ne-am dat jos. Camionul a intrat pe poartă la comandament și noi am rămas în drum pe o ploaie cu zăpadă. Am tot așteptat, dar camionul n-a mai apărut. Am încercat să intru pe poartă unde a intrat camionul ca să văd de ce nu vine dar santinela nu mi-a dat voia. În mijlocul șoselei, pe ploaie și frig, ne întrebam: ce-i de făcut?

La o depărtare de un km am văzut licărind o lumină. Am pornit cu toții în direcția aceea. La locul unde licărea lumina, am aflat că era sediul miliției populare. Am rugat pe șeful miliției să ne permită să ne adăpostim în local până dimineată. Ne-a permis. Cum eram uzi, tremurând de frig, ne-am cuibărit lângă sobă, ne-am încălzit și am ațipit șezând pe scaune. A doua zi dimineata am încercat să intru la maiorul Katlars un Leton, șeful N.K.V.D. de pe lângă unitatea care a eliberat Sighetul, cu care am colaborat când era la Sighet și care se afla cu unitatea la Hust, dar santinela nu mi-a dat voie să intru. Spre Sighet mergeau convoaiele de camioane sovietice. Îi rugam pe șoferi să ne ia și pe noi, dar parcă erau vorbiți, toți ne refuzau. Dacă am văzut că nu putem ajunge la un mijloc de transport, am pornit „perpedis apostolorum”. Drumul era rău. Podurile de peste râuri erau distruse, trebuia să trecem prin apă. Așa am parcurs vreo zece km.

Între Hust și Teceu, cam pe la ora 13 am făcut un popas pe marginea șoselei și ne-am odihnit. După un timp mă uit la șosea și la o depărtare destul de mare, zăresc o camionetă care gonea cu o viteză mare spre noi. Am zis: acumă fie ce o fi, am să stau în mijlocul șoselei, am să opresc camioneta și am să-l rog pe șofer să ne ia și pe noi până la Sighet. Stau în mijlocul șoselei. Când camioneta era la vre-o zece m. pe cine văd în camionetă dacă nu prietenul meu maiorul Katlars. A oprit camioneta, a sărit jos, a venit la mine, mi-a strâns mâna și râzând m-a întrebat, cu ce ocazie am rătăcit pe acolo? Îi spun. El râde și zise: "Tocmai aveam de venit la Sighet, aveți noroc, urcați-vă în camionetă." Am urcat toți și ne-a adus până la Sighet.

Ajunși acasă am hotărât să nu vorbim cu nimeni despre cele întâmplate, dar cam după vreo zece zile după ce fuseserăm la Muncaci, maiorul Davidenko N.K.V.D.-ist care dirija opera de alipire a Maramureșului la Ucraina Subcarpatică mi-a dat o întâlnire care a avut loc în locuința tov. Benko Adela, la care a luat parte și Moiș. A ținut cu noi o ședință care a durat până la ora 2 noaptea. Prin tălmăci în persoana unui Lt. major care vorbea bine românește ne-a explicat că este voința tov. Stalin, ca Maramureșul românesc să facă parte din URSS pentru nodul de cale ferată: Valea Vișeuului-Câmpulung la Tisa, pentru că zicea el: URSS va purta război cu SUA și cu Anglia, pentru aceea, această linie ferată trebuie să fie în mâna sovietică, ca trenurile sovietice să nu fie supuse controlului în tranzit. Așadar a zis el: Am încredere în voi că sunteți buni comuniști și veți da tot concursul la înfăptuirea acestei opere și veți convinge și pe ceilalți tovarăși, dar deocamdată convorbirea să rămână secretă.

Cu toată munca de lămurire pe care ne-a făcut-o, noi n-am manifestat împotrivire, dar n-am arătat nici că suntem de acord cu propunerea lui.

Maiorul Davidenko, a dedus din atitudinea noastră, că nu se poate bizui pe noi și a luat legătura cu tov. Smuc Tali, Benko Adela și Benko Luci care au intrat în acțiune. Îndrumată de maiorul Davidenko, Benko Luci se deplasează la Muncaci în calitate de reprezentant al popurului din Maramureșul românesc și duce tratative cu președintele Ioan Tureanița pentru alipire. În urma acelor tratative președintele Tureanița a trimis la Sighet doi miniștri ai guvernului de la Muncaci, pe Matiola ministrul afacerilor interne și pe Veisz ministrul industriei și comerțului însoțiți de o companie de bespeci /agenți ai securității ucrainiene/ ca să desăvârșească alipirea.

La 2 februarie 1945, maiorul Davidenko însoțit de maiorii Șteșnicov și Bîicov, ajutați de avocatul Ivan Odoviciuc și alți ucrainieni au organizat un miting în sala cinematografului la care au adus cu camioane populație din satele ucrainiene. Au format un prezidiu din: Ivan Odoviciuc, cei doi miniștri Matiola și Veisz, dr. Iuliu Hodor primar al orașului, Ioan Moiș adjunctul șefului de poliție și eu Ierima Vasile viceprimar. Pe dr. Hodor l-au pus să prezideze mitingul și să rostească cuvântul de deschidere. La miting au venit și români. Dr. Hodor după ce a rostit cuvântul de deschidere îmi dă cuvântul mie. Am rostit următoarea cuvântare: „Fraților în istoria Maramureșului nu s-a petrecut un eveniment așa de important ca acesta la care luați parte astăzi. Datorită stării de mizerie în care ne găsim din cauza distrugerilor pricinuite de hoardele nazifasciste în retragere, frații

de dincolo de Tisa vor să ne întingă o mână de ajutor, să ne salveze din sărăcie alipindu-ne de ei. Aceasta bineînțeles depinde de voi, dacă vreți sau nu vreți". Și în câteva cuvinte de salut am încheiat cuvântarea.

După mine au luat cuvântul cei doi miniștri, iar după ei a luat cuvântul Ivan Odoviciuc. În cuvântarea sa, Ivan a dizolvat Consiliul Național, și a proclamat /Savețki vlasti/ puterea sovietică pe tot cuprinsul județului; s-a declarat de posina /Holova Ocnynu Comitat/, președintele comitatului județean; a suspendat din funcții pe toți șefii de autorități înlocuindu-i cu ucrainieni, a numit primar pe Hotroba Gyurka și adjunct pe Mihoc Petra.

După acel evniment, bespecii ajutați de ucrainienii localnici sub supravegherea lui Matiola, au organizat echipe care pe timp de noapte se introduceau în locuințele cetățenilor pașnici și sub pretext că caută bandiți fasciști, deschideau dulapurile și făceau prizoniere obiectele de valoare aflate prin dulapuri ducându-le cu ei; atacau personalul gării pentru a pune stăpânire pe ea; dar la îndrumarea noastră Ionescu șeful gării, cu întreg personalul au rezistat și nu au predat gara.

Maiorul Davidenko a format echipe de activiști cărora le-a dat manifeste ca să meargă cu ele prin comunele românești ca oamenii să-și semneze numele pe ele. Noi comuniștii, afară de surorile Benko și Smuc Tali, cel puțin de formă am fost nevoiți să activăm la ordinul maiorului Davidenko, dar ne-a prezentat cu manifestele fără semnături, raportând că oamenii ne-au gonit cu pietrii.

Intelectualii români din județ: avocați, învățători, preoți, etc. au organizat poporul din comunele românești înarmându-l cu puști, puști mitraliere, mitraliere, branduri, pornindu-l spre Sighet ca să-l ocupe cu asalt. În dimineața aceea când ne-am prezentat la sediul partidului, maiorul Davidenko ne-a consemnat să nu ieșim din sediu până la noi dispoziții. Nu știam ce s-o fi putut întâmpla, dar am aflat mai târziu, că în comuna Vad poporul înarmat a fost întâmpinat de un detașament de zece camioane cu soldați sovietici care au somat poporul să depună armele și să se retragă. Dar poporul refuzând să depună armele, a urmat ciocnirea, în care trei țărani au căzut morți și mai mulți răniți iar grosul a fugit care-ncotro lăsând armele. A urmat arestarea celor care au organizat insurecția.

Înainte de a se produce ciocnirea armată, la prefectură s-a ținut o ședință mai restrânsă, majoritatea participanților fiind ucrainieni, în care au luat cuvântul arătând că după învățătura lui Lenin, popoarele au dreptul la autodeterminare așa încât poporul român din Maramureș fiind în majoritate are dreptul să fie consultat și să-și spună cuvântul în chestiunea alipirii. Nu au luat în considerare expunerea mea.

Văzând starea aceea haotică și de teroare, am scris o scrisoare tov. Vasile Pogăceanu, cu care țineam legătura în ilegalitate, în care i-am descris cum se prezintă situația la noi și în care l-am rugat să sesizeze C.C. al P.C.R. ca să trimită pe cineva să facă ordine. Scrisoarea am trimis-o tov. Pogăceanu prin fratele meu Ierima Pompei, la Cluj.

În urma acelei scrisori C.C. al P.C.R. a delegat pe Goldbergher Nicolae cu sarcina de a rezolva problema. La sosire în Sighet, a luat legătura cu noi. L-am informat cum stă situația, de cine este dirijată opera de alipire și l-am rugat să

nu cedeze presiunilor ce se vor face asupra lui, dar după ce a discutat cu maiorul Davidenko a venit și ne-a spus, că nu se poate face nimic, că Maramureșul rămâne alipit. Apoi, la 12 februarie 1945, Goldbergher s-a întors la București.

După o săptămână, după plecarea lui Goldbergher, C.C. al P.C.R. a delegat pe tov. Ion Cumancu cu rezolvarea problemei alipirii. Dar tov. Cumancu nu numai că nu a făcut față situației, dar s-a lăsat influențat de maiorul Davidenko și timp de două săptămâni cât a stat la mine a umblat cu tov. Benko Adela prin comunele românești făcând muncă de lămurire, că Maramureșul românesc trebuie să rămână alipit la U.R.S.S. Ca să-l împiedic de la acea activitate, am luat legătura cu avocatul Găvrilă Năsui din Vișeu de Sus, un prieten al meu și l-am rugat ca atunci când va merge cu Mancu cu mașina la ei să pună niște vlăjgani să ridice mașina cu el, dar să nu-i facă nici un rău, numai să-l sperie. Într-o dimineață numai ce-l văd pe tov. Cumancu cum stă tare mâhnit, apoi s-a pregătit, și-a luat de la mine rămas bun și a plecat la București.

La 18 martie 1945, a venit la noi la Sighet Vasile Luca însoțit de un muncitor ceferist și de Țăranu Ioan din Oaș. După ce i-am dat informațiile necesare, a luat legătura cu ofițeri superiori sovietici. Aceia s-au eschivat dela răspundere. Generalul Zaicicovski a zis că el nu are nici un amestec în chestiune, să discute cu Matiola reprezentantul guvernului de la Muncaci. Maiorul Davidenko a spus că nici el nu are nici un amestec dar are ordin să mențină ordinea și siguranța în dosul frontului. Matiola a spus, că el are ordin de la președintele Tureanița să apere regimul ucrainean. Timp de două săptămâni cât a stat la mine Vasile Luca, a dus tratative cu Ivan Tureanița, președintele guvernului de la Muncaci pe care până la urmă l-a capacitat să-și retragă reprezentanții în subordine. Numai în urma acelor tratative Matiola a primit ordin de retragere, și-a luat bespecii și pe toți care îi aparțineau.

Vasile Luca și-a încheiat misiunea cu introducerea administrației românești în județ, printr-un miting organizat de noi comuniștii.

Aspecte privind colectivizarea în Maramureș.

Mărturia documentelor

Prof. Viorel Rusu – Arhivele Naționale Maramureș

În planul comunizării României, satul și țăranul au ocupat un loc prioritar, chiar dacă elementele de strategie au determinat factorii decizionali să adopte o politică de tip gradual, imediat după 23 august 1944 aceștia infirmând intenția de colectivizare a agriculturii românești. În acest context se înscrie și reforma agrară din martie 1945 al cărei scop imediat a fost obținerea susținerii în lumea satului, în perspectiva campaniei electorale.

Politica față de țăranime promovată de către comuniști în perioada 1944-1947 a fost "expresia raportului de forțe real și a incapacității elitei comuniste de a deschide alte ostilități pe un nou front, pe lângă acelea pe care le purta în plan politic contra elitei burgheze".¹

Abia după lichidarea tuturor obstacolelor și a adversarilor în calea comunizării – partide politice, monarhie etc. – s-a inițiat, la sfârșitul anului 1948, o amplă campanie propagandistică în favoarea colectivizării.²

La 27 decembrie 1948 Gheorghiu-Dej declara că "trecerea țăranimii în gospodării colective este singurul mijloc prin care țăranimea săracă și mijloacășă poate scăpa de starea de mizerie și înapoiere".³

Anul 1949 a fost decisiv în ceea ce privește politica P.M.R. în problema agrară, în principal prin Plenara din 3-5 martie 1949, unde liderii comuniști au indicat noua direcție care trebuia urmată, aceea a colectivizării graduale a teritoriului țării. Exprimată politic prin "ascuțirea luptei de clasă la sate", această măsură trebuia să conducă la asigurarea hranei pentru noua clasă muncitoare, ce urma să fie baza noului regim. În fapt, în martie 1949 comuniștii români atacau cu duritate ultima structură a democrației și tradițiilor românești: lumea rurală.⁴

Proces complex, care a alternat perioadele de asalt cu cele de relaxare, metodele violente cu mijloacele de persuasiune, pe fondul unei legislații coercitive, colectivizarea a cuprins, cronologic, mai multe etape. Prima, între 1949-1953 s-a caracterizat prin crearea unui mare număr de gospodării agricole colective (G.A.C.) la nivelul întregii țări și prin folosirea pe scară largă a mijloacelor de constrângere a țăranilor.⁵

A doua etapă, încadrată cronologic între anii 1953-1958 a însemnat mutarea accentului pe crearea de întovărășiri agricole, considerate o formulă

¹ Stelian Tănase, *Elite și societate. Guvernarea Gheorghiu-Dej (1948-1965)*, București, 1998, p.72

² Andrea Dobeș, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, *Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962)*, București, 2004, p.13

³ Apud, Mariana Cojoc, *Dobrogea, de la reforma agrară la colectivizarea forțată*, Constanța, 2001, p.34

⁴ Gheorghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative 1945-1962*, Cluj Napoca, 2000, p.XXII

⁵ A.Dobeș, G. M. Bârlea, R. Fürtös, *op.cit.*, p.8

intermediară, o modalitate mai ușor acceptată de către țărani în evoluția de la proprietatea individuală la cea colectivă.¹

În fine, anii 1959-1962 au însemnat ofensiva pentru colectivizarea forțată și totală a satului românesc.

Aceste aspecte se regăsesc în linii mari și în procesul de transformare socialistă a agriculturii maramureșene. Din punct de vedere metodologic trebuie să menționăm faptul că, în 1950 a fost adoptată o nouă împărțire administrativ-teritorială, în urma căreia sistemul tradițional al județelor și al plășilor a fost înlocuit cu modelul sovietic al regiunilor și raioanelor. Reorganizarea a afectat puternic Maramureșul istoric, județul fiind organizat în două raioane, Sighetul care intra în componența regiunii Baia Mare (aceasta cuprindea și zone aparținând fostelor județe Satu Mare, Someș și Sălaj), respectiv Vișeu (partea de est a fostului județ Maramureș) care făcea parte din regiunea Rodna.

Un alt aspect vizează sursele care stau la baza reconstituirii istorice. Suntem de acord cu afirmația că arhivele în sine nu fac istoria, dar că istoria fără arhive constituie un demers riscant și, în cele din urmă supus eșecului. Din această perspectivă, vom încerca să surprindem câteva din caracteristicile procesului de colectivizare în Maramureș, pe baza documentelor create de către fostul Comitet Regional Baia Mare al P.M.R., documente păstrate la Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale. Organismului menționat îi erau subordonate comitetele raionale Satu Mare, Carei, Negrești, Cehu Silvaniei, Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș, Sighet și Vișeu (ultimul din 1952).

Bilanțul primei etape a colectivizării în Maramureș (1949-1953) nu era îmbucurător pentru liderii comuniști, însumând 7 G.A.C.-uri constituite: 4 în raionul Sighet (la Remeți, Săpânța, Câmpulung la Tisa, Sighet) și 3 în raionul Vișeu (Ieud, Săliștea de Sus, Cuhea).

În aceste condiții, la Congresul al II-lea al P.M.R. s-a decis intensificarea ritmului colectivizării, Gheorghiu-Dej declarând că "în țara noastră nu au fost lichidate încă clasa chiaburilor și unele rămășițe ale claselor exploatare, iar atâta timp cât clasele exploatare nu au fost complet lichidate, lupta de clasă este legea dezvoltării societății noastre".²

În aceeași perioadă, în cele 8 raioane ale regiunii Baia Mare existau 76 G.A.C.-uri, față de 62 în februarie 1953, procesul de colectivizare fiind mai avansat în raioanele Satu Mare (30 G.A.C.-uri și 39 întovărășiri) și Carei (12 G.A.C.-uri și 43 întovărășiri) și mai încetinit în raioanele constituite în Maramureșul istoric – Sighet (5 G.A.C.-uri și 2 întovărășiri) și Vișeu (3 G.A.C.-uri și o singură întovărășire).³

Un plan întocmit de Comitetul regional "privind dezvoltarea sectorului socialist din agricultură în regiunea Baia Mare până în 1960" considera că rezultatele de până atunci, concretizate în faptul că G.A.C.-urile reprezentau doar

¹ *Ibidem*

² Apud Octavian Roske, *Colectivizarea agriculturii. Represiunea totală (1957-1962)*, în "Arhivele Totalitarismului", an III, nr.1/1995, p.164

³ Arhivele Naționale, Direcția Județeană Maramureș (în continuare, A.N. D.J. MM), fond Comitetul Regional Maramureș al P.C.R., dosar 54/1955, f.21

4,7% din suprafața agricolă, iar întovărășirile 2,5% "puteau fi mai bune dacă nu s-ar fi neglijat munca de partid în anii 1954-1955", în 1954 nefiind înființată nici o G.A.C.¹

Față de această situație, documentul sublinia că în primul semestru al anului 1956 au fost înființate, la nivelul regiunii, 15 G.A.C.-uri și 72 întovărășiri agricole, fapt care denotă accelerarea procesului de colectivizare.²

Ritmul era considerat însă departe de cel posibil, una dintre cauze constituind-o, în opinia oficialilor, lipsa "unei atitudini juste a membrilor de partid pentru a cere toți să intre în G.A.C.-uri și întovărășiri. Așa se explică faptul că din 5114 membri de partid agricultori mai avem 2756 membri care nu sînt încadrați în sectorul cooperatist al agriculturii".³

Regimul nu se putea baza deci în cadrul politicii de colectivizare decât pe jumătate dintre țărani care deveniseră membri de partid, ceea ce denotă că popularitatea sa în mediul rural era o iluzie. Documentul face referiri și la câteva dintre motivele care au influențat ritmul nesatisfăcător al colectivizării, amintind că țăranilor din localități precum Seini, Copalnic, Răzoare, Remetea Chioarului, Borlești care intraseră cu suprafețe de teren în perimetrul comasat nu li s-au dat altele, "unora deloc, altora mai puțin decât trebuia să li se dea sau li s-au dat terenuri mult inferioare calitativ decât terenurile avute", ceea ce a creat mari nemulțumiri.⁴

O altă cauză o constituia faptul că, în multe întovărășiri, țăranii intraseră cu suprafețe foarte mici, de calitate slabă sau neproductivă, fiind exemplificate localitățile Pomi, Lăpușel, Bârgău, Nănești.⁵

De asemenea, eforturile pentru a-i convinge pe țărani să intre în întovărășire cu întreaga suprafață de teren nu dăduseră rezultate. Astfel, în comuna Bârsana intraseră în întovărășire 45 de familii cu 15 ha, în timp ce în proprietatea lor rămăseseră 95 ha.⁶

De altfel, în raioanele Sighet, Vișeu, Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș, Satu Mare nu exista în 1958 nici o întovărășire în care membrii săi să fi intrat cu întreaga suprafață deținută.⁷

În fața politicii de colectivizare formele de rezistență ale țăranilor au fost diverse, documentele create de Comitetul Regional al partidului conținând și elemente în acest sens. Astfel, modul în care se realiza comasarea terenurilor în cadrul întovărășirilor crea, mai mereu, nemulțumiri. Dintre documentele care fac referiri la această problemă ne-am oprit asupra celui care reliefează incidentele petrecute în comuna Oncești la 23 aprilie 1956 în urma cărora s-a întocmit o "informare în legătură cu unele greșeli săvârșite în transformarea socialistă a

¹ *Ibidem*, dosar 41/1956, f.232

² *Ibidem*, f.14

³ *Ibidem*

⁴ *Ibidem*, f.16

⁵ *Ibidem*

⁶ *Ibidem*

⁷ *Ibidem*, dosar 42/1958, f.253

agriculturii în comuna Oncești, raionul Sighet și atmosfera creată în rândul țăranimii muncitoare.”¹

Fiind relevant pentru mentalitatea responsabililor politici, dar și pentru modul de raportare al acestora la utilizarea limbii române într-un text, vom cita documentul în anexă, păstrând întocmai ortografia, cazul de la Oncești nefiind singular, alte asemenea incidente fiind reflectate documentar pentru localitățile Căpleni (raionul Carei) – 6 iulie 1956, Bârsana (raionul Sighet) – 10 noiembrie 1959, Cuhea (raionul Vișeu) – 21 februarie 1962.

Nemulțumirile exprimă modul de realizare a colectivizării, al cărei ritm era considerat nesatisfăcător de către Gheorghiu-Dej care critica în aprilie 1958 comitetele regionale ale partidului din Hunedoara, Cluj, Bacău și Baia Mare, unde doar 10-15% din suprafața agricolă era colectivizată.²

Asaltul decisiv pentru finalizarea colectivizării s-a declanșat în 1959, incluzând măsuri de ordin legislativ care urmăreau fluidizarea procesului de trecere de la întovărășiri la G.A.C.-uri (ianuarie) și distrugerea chiaburilor (Decretul 115 din 30 martie privind “lichidarea oricăror forme de exploatare a omului de către om”). În aceste condiții, documentele oficiale relevă că în decembrie 1960 la nivelul regiunii Baia Mare existau 17 G.A.C.-uri cu o suprafață de 134.467 ha, adică 28% din suprafața agricolă și 445 întovărășiri agricole cu 124.853 ha, reprezentând 26% din suprafața agricolă.³

Ritmul colectivizării era sensibil mai lent în raioanele de munte, Vișeu și Sighet, o informare din 1960 a comitetului regional Baia Mare recunoscând că G.A.C.-urile și întovărășirile agricole din cele 2 raioane erau slab dezvoltate, iar “colectiviștii și întovărășiții nu își pot asigura cerealele necesare pentru hrana lor și a familiilor”.⁴

Faptul se datora atât fertilității scăzute a terenurilor agricole, cât și faptului că în zonă exista o împotrivire mai mare a țăranilor în fața impunerii structurilor de tip colectivist. Cert este că oficialii comuniști au găsit soluția pentru a eluda realitatea din zona Maramureșului istoric: au exclus zona de munte din informările periodice adresate Comitetului Central referitoare la ritmul colectivizării în regiune.

În asemenea condiții nu ne poate surprinde faptul că, la 10 aprilie 1962 Comitetul Regional raporta că în regiunea Baia Mare 99,3% din suprafața agricolă (fără deal și munte) era colectivizată.⁵

Același procent era menționat în cadrul raionului Sighet, în timp ce Vișeu era declarat ca fiind colectivizat în procent de 100%, evident fără zona de deal și munte.⁶

Cifrele nu pot ascunde faptul că realitatea nu era atât de uniformă precum o prezentau responsabilii politici. Zona de deal și de munte, preponderentă în cazul raioanelor Sighet și Vișeu a rămas într-o proporție însemnată în afara

¹ *Ibidem*, dosar 41/1956, f.72-74

² O.Roske, *op.cit.*, p.165

³ A.N. D.J. MM, fond citat, dosar 47/1960, f.127

⁴ *Ibidem*, f.65

⁵ *Ibidem*, dosar 42/1962, f. 109

⁶ *Ibidem*

procesului de colectivizare, printre locuitorii de aici regimul identificând cei mai mulți "dușmani" ai săi, după cum rezultă din mai multe documente oficiale.

Concluzionând, considerăm că atât factorii geografici, cât și cei care țin de mentalitatea colectivă pot să explice particularitățile procesului de colectivizare desfășurat în Maramureșul istoric, iar metodologia cercetării trebuie să includă atât documentele oficiale, cărora trebuie să li se aplice o riguroasă critică, cât și mărturiile orale ale celor care au fost supuși de către regimul comunist acestui cinic experiment.

Anexe

**PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL REGIONAL
BAIA MARE**

INFORMARE

În legătură cu unele greșeli săvârșite în transformarea socialistă a agriculturii în comuna Oncești, raionul Sighet și atmosfera creată în rîndul țărănimei muncitoare.

În comuna Oncești raionul Sighet încă în anul 1952 s-a început să se ducă muncă politică în vederea transformării socialiste a agriculturii ca urmare au fost depuse 20 de cereri pentru a forma o G.A.C. însă din cauza că suprafața de teren a celor înscriși a fost mică, nu s-a format G.A.C., neglijându-se pe mai departe și munca politică în această direcție.

Pe baza sarcinilor izvorite din documentele celui de-al II-lea Congres al P.M.R. Comitetul Raional Sighet a analizat într-o ședință de comitet problema transformării socialiste a agriculturii și a hotărît ca în comunele unde sînt create condiții pentru a forma G.A.C. sau întovărășire agricolă să trimeată brigăzi compuși din activiști de partid, de stat și org.de masă, printre care a trimis o brigadă și în comuna Oncești în frunte cu tov.Moiș Ioan secretar al Comitetului Raional de Partid.

Brigada trimisă în aceasta comună împreună cu Biroul Organizației de Bază au revizuit acele 20 cereri depuse încă în 1952 și s-a stat de vorbă cu cetățeni individual pentru a se convinge care susține și pe mai departe cererea pentru a forma întovărășirea cu care ocazie 7 țărani și-au retras cererile rămînînd astfel 13 cereri.

În urma muncii politice desfășurate sau mai depus 5 cereri; reușind astfel să fie depuse 18 cereri care totalizează o suprafață de 4,43 ha teren.

Abaterea sîvîrșită în această direcție a fost că la fixarea terenului pentru a fi comasat nu s-a ținut cont de indicațiile C.C. al P.M.R. să se comaseze acolo unde cei întovărășiți au cea mai mare suprafață, ci activiștii de partid sau lăsat

influențați de biroul organizației de bază și comitetul de inițiativă să se comaseze terenul în altă parte sub pretextul că este un pământ mai bun unde avea numai un singur țăran care a depus cerere 0,6 ha, astfel urma să se facă 17 schimburi de teren.

Cu toată munca de lămurire dusă timp de mai multe săptămîni numai 8 cetățeni au acceptat semnarea pentru a schimba terenul, iar restul au refuzat categoric.

Sub pretextul de a nu se compromite în fața țăranimii muncitoare din comună și pentru a ara cu tractorul suprafața propusă pentru comasarea, Tov. Moiş Ioan secretar al Comitetului Raional de partid a propus membrilor de partid și comit. de inițiativă să stea de vorbă cu acei cetățeni care au terenuri în perimetru propus pentru comasare, spre ai lămuri să-și lucreze pământul în tarla și să spargă haturile, la început majoritatea țăranilor au acceptat această propunere și au fost de acord cu excepția unei femei care era împotriva.

Astfel în dimineața zilei de 23 aprilie a.c., pe la orele 6 cînd tractorul care se găsea de 2 zile în comună a vrut să treacă la aratul pământului mai sus menționat, sau adunat și au barat drumul tractorului circa 60 – 80 de femei printre care și cîțva bărbați și au început să facă scandal și să plîngă că ei nu au nevoie ca tractorul să le are pământul lor și că ei nu sînt de acord cu întovărășirea agricolă și să se ia măsuri ca tractorul imediat să plece din comună.

În timp ce se petreceau aceste lucruri a fost anunțat și Comitetul Raional de Partid după care s-a deplasat la fața locului, tov. Primsecretar Pazdera Alexandru și tov.secretar Moiş Ioan care tovarăși au început să lămurească femeile ca nu s-a intenționat să le are pământul lor cu tractorul ci lotul Zootehnic, ca apoi cu mari greutate femeile au dat drumul tractorului să se ducă la lotul Zootehnic.

Astfel în această comună nu a putut lua ființă întovărășirea agricolă. Biroul Comitetului Raional de Partid în ședința de birou extraordinară din ziua de 27 aprilie a analizat această stare de lucruri și situația creiată și au ajuns la concluzia că datorită lipsei muncii colective, biroul raional nu a dezbătut înainte de a trece la acțiune situația creiată în comuna Oncești, astfel tov. Moiş Ioan secretar al Comitetului raional de partid a încercat să folosească metode străine și să se dea indicații contrare liniei partidului, încălcîndu-se liberul consimțămînt al țăranilor muncitori pentru care fapt a fost aspru criticat de biroul raional de partid. De menționat est faptul că, nu toți membrii de partid din acea comună au fost de acord cu formarea întovărășirii agricole.

În urma acestei ședințe de birou s-a luat Hotărîre, care va duce la eliminarea acestor lipsuri și va întări munca politică în comuna Oncești.

De pildă în cel mai scurt timp Biroul Raional va prelucra această abatere cu întreg aparatul de Partid și va instrui mai temeinic activiștii trimiși pe teren în problema transformării socialistă a agriculturii. Se vor organiza vizite cu țăranii muncitori din comuna Oncești la GAC-urile și întovărășirile agricole cele mai bune din raion, pentru a se convinge singuri de avantajele lucrării pământului în tarlalele mari. Se va intensifica munca culturală în comună în fiecare duminică în cadrul căminului cultural vor fi expuse conferințe pe teme legate de

transformarea socialistă a agriculturii. Iar echipele culturale a Sindicatului Lemn Forestier și a Casei Raionale de Cultură, bilunar vor prezenta programe culturale adecvate transformării socialiste a agriculturii.

Organizația de bază din comuna Oncești va fi îndrumată ca într-o adunare a organizației de bază să analizeze munca depusă de fiecare membru de partid în transformarea socialistă a agriculturii.

Biroul Comitetului Regional de partid a indicat Comitetului Raional de Partid Sighet ca această problemă să fie discutată în prima ședință a Comitetului Raional de partid și să se ia măsuri statutare împotriva tov. Moiş Ioan secretar al Comitetului Raional de Partid, pentru folosirea metodelor străine de la linia Partidului în transformarea socialistă a agriculturii.

Baia Mare la 5 mai 1956.

PRIM SECRETAR

L.S., ss.indescifrabil

Documentele de arhivă¹, indiferent de proveniență, cazuistica propriu-zisă, extrem de complexă, permit formularea unei concluzii generale: procesul de colectivizare a impus tipologii și practici comune la scară națională.

Studiile apărute până în prezent, fie că se focalizează pe succesiunea și tensiunea evenimentelor, pe contextul politic intern și internațional, pe metodele utilizate, ori pe actorii politici instituționalizați, și mai ales pe consecințele produse, confirmă această teză. Dar o imagine exhaustivă, coerentă și corectă, nu poate rezulta decât din contribuțiile complementare ale istoricilor, politologilor, sociologilor, economiștilor ș.a.m.d., întrucât colectivizarea a fost un proces istoric relativ îndelungat și complex, angrenând toate mecanismele sistemului comunist. Investigarea acestui proces, pretinde multiple valorizări, iar confruntarea de idei, științific vorbind, nu a atins încă momentul concluziilor definitive; de aceea orice contribuție, fie ea de sinteză locală, este importantă și oportună. Suntem încă prea aproape de momentul colapsului comunismului ca sistem, în Europa Centrală și de Est, iar în viața cotidiană întâlnim încă supărătoare surogate atitudinale și mentalități ce amintesc de comunism. Este recomandabil să ne asumăm condiția elevului conștiincios, aflat la ora de recapitulare a unui capitol terifiant de istorie politică recentă, în care colectivizarea este doar o parte dintr-un scenariu de apocalipsă ideologică.

Barbaria metodelor de colectivizare a destructurat valorile identitare ale lumii rurale. Miturile mincinoase despre egalitate, dreptate socială, bunăstare etc., au agresat imaginarul social tradițional până la falsificarea lui. Manipularea, propaganda ostentativă, fără precedent în istorie, au limitat individul și comunitatea la un tragic exercițiu de conformare și supraviețuire.

Se poate vorbi de o halucinantă conviețuire în realități și istorii paralele, aflate într-o radicală divergență de natură și idealitate politică. Colectivizarea s-a realizat prin coerciție și teroare, suprimând valori sociale fundamentale, ca proprietatea și libertatea, în pofida unor repetate încercări de cosmetizare politico-ideologică. Marea masă a țărănimii se refugiase în propria-i disperare, alții au fost trimiși în închisori sau domiciliu forțate, iar unii docilizați întru complicitate cu sistemul. Totul în numele procesului de transformare socialistă a agriculturii. Au existat și opozanții autentici, nu foarte organizați, dar suficienți pentru a salva speranța și demnitatea.

Pe marginea documentelor comentate, nu este lipsit de importanță să formulăm câteva concluzii teoretice privitoare la fenomenul colectivizării în ansamblul lui. Care ar fi, deci, în sinteză, dimensiunile/trăsăturile specifice procesului de colectivizare din România și ce particularități putem identifica pentru zonele și subzonele Maramureșului?

¹ Concluziile acestui studiu au la bază documentele din volumul *Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962)*. București, Fundația Academia Civică, 2004.

Un răspuns pertinent nu poate omite, în opinia noastră, cel puțin următoarele dimensiuni:

- *Dimensiunea politică.* Colectivizarea a fost concretizarea socio-istorică a unui proiect ideologic de inspirație sovietică și stalinistă, iar politica/politicul nu este/sunt altceva decât ideologie în acțiune practică, în cotidian. Documentele strategice ale partidului comunist, din momentul accederii la putere, se inspiră deliberat din propaganda sovietică, devenită normă politică pentru toate țările Central și Est Europene, constrânse în menhina internaționalismului proletar.

Unul din obiective privea lichidarea proprietăților rurale, substituirea lor cu structuri colectiviste, pentru care sacrificarea țăranimii înstărite era o problemă de timp și de mijloace. Se distrugea astfel întreaga comunitate rurală, structura sa instituțională și de relații interumane. Procesele politice și destinele sacrificate fără remușcare, au convins că pentru sistem, urmărindu-și cu obstinație obiectivele, omul/țăranul avea mai degrabă o valoare statistică.

- *Dimensiunea economică.* Colectivizarea a lovit în fundamentul economiei rurale, adică în proprietatea funciară. Lăsat fără pământ, devenit colectivist prin forță și coerciție, umilințe și șantaj, țăranul devenise, la fel ca muncitorul, poziționat existențial într-o strictă dependență de stat, și astfel, în absența oricăror repere de identitate și libertate, manipularea lui de către sistem devenise mult mai facilă. Ca și în cazul confiscării proprietăților industriale, colectivizarea a contribuit la consolidarea statului comunist monopolist, la desconsiderarea pieții și a producției de mărfuri provenite din agricultură. Gospodăriile colective s-au dovedit, în marea lor majoritate, incapabile să asigure resursele pentru propria supraviețuire. Pauperizarea și privațiunea de drepturi a țăranimii, legată nemijlocit, prin forța împrejurărilor, de structurile agrare colectiviste, s-au accentuat, motivând exodul masiv către industriile gigant din mediul urban. Efectul a fost pervers în planul existenței cotidiene: țăranul dezrădăcinat se depersonalizase și deviasse în caducitatea unei axiologii sociale străine, alienantă până la deriziune. Efectele se resimt și azi, când șomajul din mediile industriale stimulează tendințe de reruralizare a unui important segment de populație disponibilizată.

- *Dimensiunea juridico-legislativă.* În perioada comunistă s-a edictat un fond legislativ masiv, din nevoia de a legaliza și legitima formal procesele de colectivizare și comunizare. Un mod de a salva aparențele, deoarece, în fond, instituțiile sistemului juridic erau confiscate și dirijate politic, statul de drept suprimat, actul de justiție luând forme caricaturale, totul concurând la indemnitatea magistraturii, convertită în complice la sancțiunile politice ale sistemului împotriva opozanților. Stau mărturie documentele despre zecile de mii de procese politice, publice sau cu ușile închise, veritabile ficțiuni juridice, cu sentințe dinainte stabilite de către partid și securitate, administrate în disprețul adevărului și al respectului pentru ființa umană. Pe de altă parte, excesul de legislație era în sine un simptom al crizei sistemului.

- *Dimensiunea socială.* Colectivizarea a provocat disoluția sistemului tradițional de valori morale, spirituale, economice și de credință din mediul rural. Deposedat de proprietate, ca temei al libertății, țăranul, actor social al comunității,

intră în cea mai lungă perioadă de criză identitară din toată istoria contemporană. Reacțiile la sistem, mai degrabă spontane, neintegrate într-o strategie, au fost brutal suprimate în anii '50, iar în anii '60 se poate constata un indiferentism accentuat față de colectivizare. Lipsea un liant motivațional autentic. Gospodăriile colective, limitate la funcția lor economică, nu contribuiau la o dezvoltare comunitară armonioasă, nu propuneau valori credibile. Societatea locală devenise puternic atomizată și individualizată, adică în sens contrar căutatei coeziunii sociale clamată demagogic de sistemul totalitar comunist. În absența libertății de opțiune, statul paternalist colectivizat dirija întregul spațiu social, suprimând inițiativa și creativitatea publică, varietatea instituțională, respectul și toleranța pentru diferență. Documentele rețin drama comunităților rurale suspendate între parantezele politice ale sistemului. Consecințele sunt incalculabile, încât deficitul de normalitate provocat de colectivizare nu a putut fi compensat de măsurile reparatorii în sfera proprietății în perioada de tranziție. Factorii de coeziune socială, sentimentele, emoțiile și pasiunile colective, libertatea și identitatea credinței, comunicarea socială, au fost negativ afectați, defavorizând atât individul cât și comunitatea. Pe scurt, colectivizarea agriculturii a deturnat și a întârziat evoluția istorică firească a comunităților rurale și a țăranimii, a sistemului de norme, valori, credințe și mentalități.

• *Metodele de convingere și coerciție.* Colectivizarea a fost un proces complex, alternând perioadele de asalt cu cele de relaxare, angrenând numeroși factori umani și instituționali, multiple mijloace și metode, de la cele punitive, cel mai adesea ilegale și brutale, la cele mai rafinate, psihologice. Ademenirea cu iluziile și utopiile proiectului colectivizat, propaganda mincinoasă, urmăreau a convinge că prin confiscarea proprietăților, lichidarea țăranimii înstărite, adică a chiaburimii rurale, și prin colectivizare, se favorizează marea masă de țărani. Pe lângă activiștii de profesie, în munca de lămurire a fost implicată o parte din intelectualitatea rurală și urbană, în special dascălii, prejudiciind pentru o lungă perioadă de timp prestigiul social și educativ al școlii. Miliției și Securității le-au revenit rolul de a supraveghea întregul proces de colectivizare. Acolo unde au eșuat activiștii au intervenit securiștii, în forță. Putem spune că, de la debut, colectivizarea a căpătat un caracter represiv, ceea ce pune în evidență incapacitatea autorităților în atragerea de bună voie a țăranimii. Muncii de convingere i-a urmat amenințările: eliminarea din școli, demiterea din funcții publice, impunerea de cote și impozite peste limitele suportabilității, înscenarea de procese, apelându-se la incriminări penale (sabotajul), finalizate cu condamnări la ani grei de temniță sau deportări. Zecile de mii de cauze „soluționate” sunt relevante pentru amploarea și gravitatea represiunii împotriva oricărei rezistențe la colectivizare. Chiar și membrii de partid au refuzat înscrierea benevolă în gospodăriile colective, dovadă epurările repetate. Confiscările și schimburile de terenuri, neechivalente economic, presiunile administrative și financiare, completează instrumentarul și metodologia represiunii. Până și unele rapoarte de partid au semnalat încălcarea liberului consimțământ și utilizarea unor metode de constrângere.

- *Izolarea și compromiterea cultelor.* Biserica, indiferent de confesiune, a fost una din țintele predilecte pentru autoritățile comuniste, cu intenția declarată de a-i compromite vocația creștină și spirituală. Se urmărea, sociologic vorbind, dezinstituționalizarea ei treptată, până la formalizare, prin limitarea sau chiar interzicerea exercitării cultului (cazul Bisericii Greco-Catolice sau a unor culte neoprotestante), prin izolarea de celelalte instituții comunitare, dar mai ales prin politica agresivă de ateizare a tineretului și intelectualității rurale.

- *Festivismul rural și coruperea tradiției.* Comunismul a instituționalizat festivismul ca metodă emoțională de manipulare a inocenței colective. Produsul „cultural” rezultat, dedicat partidului, republicii, colectivizării, liderilor comuniști, grotesc în formă și finalitate, prin rimele sale folclorice surclasa performanțele imaginative ale absurdului, ca de exemplu: „Foaie verde și una (!?) / Să trăia’ republica / Foaie verde și unu / Să trăiască partidu’.” (sau colectivul’, după împrejurări). Așa se explică de ce festivismul a însoțit fiecare „succes” în bălălia pentru colectivizare. La orice inaugurare de gospodărie colectivă sau întovărașire, formații artistice de elevi și tineri erau obligate să confere momentului aparența de sărbătoare, în prezența sătenilor deposezați de proprietate și a activiștilor de partid. Se inventează sărbători precum *ziua recoltei* și astfel, se produc primele acte de corupere și denaturare a tradiției și memoriei culturale locale.

Acestea fiind cadrele generale și dimensiunile definitorii pentru procesul colectivizării în România, nu este lipsită de interes și identificarea unor particularități regionale ale aceluiași proces. Ele sunt, de obicei, determinate de factori geografici, economici, dar și de anumite trăsături specifice, paradigme culturale și evoluție istorică, sau de mentalități colective. Fosta regiune administrativă Baia Mare din anii '50-'60 era un spațiu social multietnic și foarte variat geografic, cu munți, dealuri și zone de câmpie. Așa se explică și dinamica diferită a colectivizării în diferite subzone. Documentele privitoare la Maramureș sunt concludente în acest sens. Studiul acestora, mărturiile orale ale localnicilor implicați nemijlocit în procesul de colectivizare forțată, ne îndreptătesc să formulăm câteva considerații și particularități ce țin de spațiul maramureșean, cu impact puternic în viața comunităților și mentalitatea oamenilor.

- După ce în anul 1949, în Maramureș nu se reușise înființarea nici măcar a unei singure gospodării agricole, prima localitate unde se forțază colectivizarea este leud. Și nu întâmplător. Localitate maramureșeană reprezentativă ca populație și tradiție istorică, leudul a dat de-a lungul timpului un număr impresionant de intelectuali, preoți și învățători, îndeosebi. Geografic, hotarul satului este foarte întins, de aici și suspiciunea că ar exista și mulți țărani înstăriți, chiaburi, care trebuiau cu prioritate lichidați, iar proprietățile lor confiscate și comasate în gospodăria agricolă. Se miza că odată cu colectivizarea leudului se va crea un precedent convingător. Dar opoziția și rezistența la colectivizare au surprins neplăcut autoritățile, în gospodărie înscriindu-se un număr mic de țărani săraci. Cei înstăriți, așa-zii chiaburi, au refuzat, fără a fi exceptați de la comasări, confiscări sau, în cel mai fericit caz, de la schimburi dezavantajoase de terenuri din punct de vedere economic. Însă nici

umilințele, nici cotele și impozitele, exmatriculările din școli, domiciliile forțate sau anii grei de închisoare, nu i-au convins să renunțe la proprietatea strămoșească.

- Satele Maramureșului, în quasitotalitatea lor, nu au fost niciodată convinse de oportunitatea socio-economică a colectivizării și de aceea în primii ani s-au realizat puține gospodării agricole sau întovărășiri (care mai târziu s-au autodizolvat). „Munca de lămurire” nu a dat rezultatele scontate.

- Rapoartele politice, notele informative ale Miliției și Securității, semnalează numeroase acțiuni de împotrivire și nesupunere colectivă, refuzul categoric al țăranilor de a-și înstrăina proprietățile, aspecte remarcate în abundență în documentele oficiale ale vremii. Răzmerițele de la Leordina, Petrova, Oncești, Bârsana din fostele raioane Sighet și Vișeu, sunt de notorietate în zonă.

- De obicei, în fruntea administrațiilor locale și a gospodăriilor colective, ca primari, președinți, contabili, brigadier, erau numiți țărani săraci, făcuți peste noapte membri de partid, lipsiți de instrucție și spirit gospodăresc, dar considerați apriori fideli regimului. Această realitate răsturnată de valori sociale și umane a fost inspirat surprinsă și satirizată în folclorul local. Bunăoară, în Vadul Izei, la inaugurarea gospodăriei agricole, una din țărăncile mai curajoase și-a pus amarul în cântec: „Uită-te Doamne, de sus, / Și vezi Stalin ce-o adus. / Din cai o făcut cârnați, / Și din țigani deputați, / Și i-o îmbrăcat cu paltoane, / Și i-o pus pe la Raioane. / Din câini o făcut sopoane, / Și din curve o făcut doamne”. Interogată de Securitate, femeia a scăpat, beneficiind de circumstanța „beției involuntare”. Într-un alt sat maramureșean, un funcționar de la Primărie decedase de supărare, după ce a fost deposedat de avere. La înmormântare, soția l-a bocit astfel: „Măi Ionuc, bărbatu' meu, / Ai avut avans și plată, / Și-amu' mă lași supărată. / Du-te măi Ionuc, 'nainte, / Și fă loc la președinte. / Și te roagă la altar, / Și fă loc la secretar”. Sărăcia lucie, demagogia și propaganda prin presă sunt plastic surprinse în versuri de genul: „Colectiv ți-o trebuit, / Dormi în ziar acoperit, / În Scânțiea 'nțepenit”, care circulau în lumea satului.

- Țăranii maramureșeni nu s-au înghesuit să muncească în gospodăriile colective, nesimțindu-se motivați de normele în baza cărora li se dădeau dividendele de pe propriile lor terenuri. Puțini au azi pensii pentru munca „în colectiv”. Preferau migrația pe șantierul de construcții din diferite zone ale țării, culesul recoltelor de pe câmpiile Bărganului și Banatului, la muncile forestiere sau în minele din zonă. Gospodăriile colective, lipsite de forță de muncă, tehnologie și resurse materiale, decapitalizate și prost administrate, au devenit în marea lor majoritate neviabile economic și social; structuri mai degrabă politico-birocratice, în care, vorba unei țărănci din leud, găseai „mai mulți din aceia care să te mâie și să te adune”, adică „unul cu sapa și cinci cu mapa”.

- Chiar după înființarea G.A.C.-urilor, în unele localități, țărănimea înstărită neînscrisă, așa zisa chiaburime a satelor, continua să aibă o influență destul de mare, dovadă că poziționarea ei socială, în pofida precarității materiale în care au fost adusă, a rămas aceeași în mentalitatea oamenilor, ceea ce înseamnă că instituțiile tradiționale din Maramureș, cum sunt familia, neamul, statutul social moștenit, omenia, educația, și-au conservat valoarea socială,

dovedindu-se în sine o formă de rezistență. Sunt cunoscute și cazuri când foștii chiaburi erau disprețuiți în public de cei care altădată munceau pe proprietățile lor, atitudini încurajate de propaganda politică.

- Unele acte de opoziție și rezistență, de care oamenii își mai amintesc, impresionează și azi prin dramatismul și tragismul lor: femei și copii aruncându-se înaintea tractoarelor; milițieni și securiști maltratându-i pe țărani, de obicei noaptea, pentru a-i determina să se înscrie în colectiv. O modalitate de umilire a țăranilor era și aceea de a-i scoate la lucrările agricole în zilele de duminică și sărbătorile religioase.

- Nu au lipsit nici răzbunările celor înscriși cu forța în colectiv, cunoscute fiind cazurile când s-a dat foc caselor și gospodăriilor unor activiști de partid locali, a informatorilor Miliției și a Securității, a funcționarilor și brigadierilor de la primării și gospodăriile agricole.

- Și astăzi persistă în memoria colectivă și individuală a țăranilor maramureșeni coșmarul colectivizării, mărturiile orale ale unora fiind indispensabile valorizării corecte a documentelor de arhivă.

- S-a realizat un act de justete istorică prin legile de restituire a proprietăților funciare colectivizate sau confiscate, dar nici un text de lege nu a propus și o formă de compensare pentru folosința ilicită, timp de decenii, a proprietăților țărănești; dacă nu materială, măcar morală; dacă nici atât, măcar prezentându-se scuze țăranului, în numele statului român, pentru privarea lui de drepturi fundamentale, precum proprietatea și libertatea.

- Din paranteza istorică a colectivizării, ruralul românesc a ieșit cu dezechilibre structurale, exprimate în subdezvoltarea economică, în modele culturale și educaționale din care lipsește motivația muncii și atractivitatea vieții la sat. Gospodăria țărănească tradițională era destinată ruinării și dispariției. Mentalitatea oamenilor s-a îndepărtat de multe din valorile și simbolurile proprii, iar tranziția i-a adăugat anumite elemente de superficialitate. Scăderea indicelui demografic, încă din comunism, migrația forței de muncă tânără pe piețe ale muncii din afara țării, eficiența scăzută a instituțiilor comunitare – administrație, școală, biserică, organizații neguvernamentale, infrastructura rurală precară (mai ales în satele izolate, unde nu există cele mai elementare utilități, precum gazul, electricitatea, aducțiunile de apă), afectează grav calitatea vieții cotidiene în mediul rural la începutul mileniului trei.

Normalitatea poate fi recuperată pentru evoluția modernă a comunităților rurale pe baza moștenirilor culturale, a tradițiilor viabile, prin asumarea unor strategii menite să responsabilizeze actorii sociali din comunitățile rurale, prin motivarea muncii, modernizarea și eficientizarea ei, valorificarea optimă a resurselor materiale și de inteligență. Și mai ales prin adecvarea și însușirea de modele și norme comunitare care și-au dovedit eficiența europeană, adică prin creativitate socială și competitivitate axiologică.

“O fost cotă de grâu, o fost cotă de mălai, o fost cotă de orz și ovăz. Și apoi impozitul. Cu banii de pe o vacă am putut plăti numai jumătate din impozit. Așa l-au pus. Șase sute de lităre de lapte a trebuit să dai cotă după vacă. Vițelul să-l ții. Nu ai avut voie să-l vinzi sau să-l tai, să te ferească Dumnezeu! Mâncare la copii a trebuit. Ce să faci? Numai Dumnezeu Sfântul știe câte au câte au tras bieții oameni.”¹

Discursul antibolșevic din România interbelică prezent în lumea satului, în special prin tema colhozului, a contribuit la fixarea imaginii că instaurarea comunismului va duce la apariția structurilor colectiviste, cu toate consecințele sale, inclusiv confiscarea pământurilor. Această temere s-a intensificat odată cu prezența țăranilor români pe Frontul de Est, când aceștia au putut observa direct realitatea din satele sovietice și la revenirea în sat „spuneau că în colhoz țăranul nu are nimic, e ca un rob: nici pământ, nici vacă, nici oaie, nimic”.² În aceste condiții, deși țăranii așteptau cu nerăbdare să primească pământ printr-o nouă reformă agrară, ei erau împotriva oricărei forme de exploatare a pământului de tip colectivist.³

Imediat după 23 August 1944, comuniștii români au respins categoric afirmațiile potrivit cărora ar intenționa să realizeze colectivizarea agriculturii și au acționat pentru a promova ideea că doresc sprijinirea țăranului român. În această strategie promovată de partidul comunist pentru atragerea țăranilor din satele românești se încadrează și reforma agrară din martie 1945, în urma căreia au fost expropriate 1.468.000 ha de pământ, iar în agricultura românească a devenit predominantă proprietatea țărănească sub 5 ha.⁴ Scopul imediat al reformei agrare din martie 1945 a fost obținerea unei susțineri în lumea satului, în vederea campaniei electorale, autoritățile catalogând drept mincinoase afirmațiile opoziției privind intenția partidului comunist de a introduce sistemul sovietic al colhozurilor în agricultura românească.⁵

¹ Interviu cu Ileana Pleș, Arhiva de Istorie Orală a Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului din cadrul Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței Sighet, caseta nr. 1889. (în continuare A.I.O.C.I.M.S.)

² Interviu cu Gavrilă Pleș, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1889.

³ Gheorghe Onișoru, *Propagandă și contrapropagandă: tema colhozului (1944-1949)*, în *Analele Sighet 2: Instaurarea comunismului între rezistență și represiune*, editor Romulus Rusan, Fundația Academia Civică, București, 1995, p. 33.

⁴ Gheorghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative (1945-1962)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, p. XIII.

⁵ Gheorghe Onișoru, *România în anii 1944-1948. Transformări economice și realități sociale*, Fundația Academia Civică, București, 1998, p.146-156.

Deși, oficial, colectivizarea agriculturii a debutat în primăvara anului 1949, instaurarea guvernului Groza, la 6 martie 1945, a marcat începutul unor transformări majore cu implicații asupra vieții politice, economice și sociale. Agricultură, nu putea rămâne în afara acestor schimbări care au afectat societatea românească în ansamblul ei, întrucât, în 1948, aproximativ 75% din totalul populației trăia în mediul rural. Au fost adoptate o serie de măsuri de natură politică și legislativă care au reprezentat, de fapt, un prolog al acțiunii de colectivizare.¹ Printre acestea un loc important era reprezentat sistemului cotelor, văzute ca un răspuns imediat la nevoile alimentare ale populației și la presiunile ocupantului sovietic.

Cu toate că primele reglementări privind sistemul de colectări ale produselor agricole au apărut în cursul anului 1945, abia la începutul anului următor s-a produs o clarificare în acest sector. Astfel, Legea nr. 68 din 16 februarie 1946, prevedea la art. 1 că sarcina „colectării de produse agricole vegetale și animale (...) se va face, în fiecare județ de una sau mai multe unități de colectare și distribuire puse sub îndrumarea și controlul Oficiului Economic Județean”.² Legea nu preciza produsele ce urmau să fie supuse colectării, organismul menit a stabili cuantumul cotelor și nici termenele de predare a produselor agricole de către țărani.³

Prin Legea nr. 251 din 12 iulie 1947, care reglementa circulația produselor agricole se stabilea că producătorii agricoli „aveau dreptul de a dispune în mod liber de produsele lor, cu excepția cotei de predare care trebuia vândută obligatoriu statului”, iar Ministerul Industriei și Comerțului urma să decidă „felul, cantitățile de produse agricole, prețul, timpul, locul și condițiile în care urma să fie vândută cota de predare”.⁴ Această lege a accentuat atât presiunea exercitată de stat asupra producătorilor particulari cât și procesul de sărăcire a gospodăriilor țărănești, generând o atmosferă ostilă puterii comuniste în lumea satului.

O altă etapă în legislația colectărilor o reprezintă Decretul nr. 121 din 5 iulie 1948 prin care țăranii erau obligați „să predea statului, contra plată, o parte din prisosul recoltei lor de cereale, în raport cu posibilitățile exploatărilor lor”.⁵ Cotele ce urmau să fie predate erau stabilite în funcție de suprafața deținută și de structura exploatării agricole, iar prețurile de achiziție erau stabilite de Ministerul Comerțului și Alimentației.

După lichidarea tuturor obstacolelor și adversarilor din calea comunizării țării – partide politice, monarhie, biserică etc. – comuniștii au trecut, la sfârșitul anului 1948, la promovarea unei ample campanii propagandistice în favoarea colectivizării. În acest context la 27 decembrie 1948, Gheorghiu-Dej a declarat că

¹ Vezi pe larg această problematică în Gheroghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *op. cit.*, p. 1-88.

² *Ibidem*, p. XIV.

³ Octavian Roske, *Colectivizarea și mecanismul colectărilor: istorii paralele*, în Dorin Dobrinu, Constantin Iordachi (editori), *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Editura Polirom, Iași, 2005, p. 115.

⁴ Gheroghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *op. cit.*, p. XVII.

⁵ Octavian Roske, *op. cit.*, loc. cit., p. 116.

„trecerea țărănimii în gospodării colective este singurul mijloc prin care țărăimea săracă și mijlocașă poate scăpa de starea de mizerie și înapoiere”.¹

Între 3-5 martie 1949 a avut loc la București, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist, unde liderii comuniști indicau noua direcție ce trebuia urmată în lumea satului românesc prin colectivizarea graduală a suprafețelor agricole. Textul Rezoluției adoptată cu acel prilej, definea foarte clar politica pe care partidul urma să o promoveze în lumea rurală: „Ne sprijinim pe țărăimea săracă, strângem alianță cu țărăimea mijlocașă și ducem o luptă neîntreruptă împotriva chiaburimii”.²

Înființarea noilor structuri colectiviste se realiza numai cu aprobarea Comitetului Central și a guvernului. Ele urmau să funcționeze pe baza unui statut care trebuia să prevadă interzicerea accesului „chiaburilor”.³ La 6 iulie 1949, Comisia agrară a Comitetului Central a întocmit primul statut model al gospodăriei agricole colective, în care se preciza că scopul G.A.C.-urilor era de a asigura „victoria asupra chiaburilor, exploatatorilor și dușmanilor celor ce muncesc”.⁴

În perioada următoare au fost adoptate o serie de decrete, decizii și hotărâri, care aveau drept scop stabilirea cadrului legislativ în vederea declanșării procesului de colectivizare a agriculturii. Dintre acestea cele mai importante erau legea impozitului agricol și decretul privind regimul colectării cerealelor.

Conform Legii nr. 18 din 14 iulie 1949, erau impozabile toate veniturile anuale agricole și neagricole realizate de o gospodărie agricolă din mediul rural. Impunerea era diferențiată, menită a sprijini gospodăriile agricole colective și de a îngrădi „puterea economică a chiaburilor, obligându-i a vărsa statului o parte însemnată din veniturile lor create din exploatarea sărăcimii satelor”.⁵ În expunerea de motive privind Legea impozitului agricol se preciza că „legea punea greul pe chiaburi, întrucât unui chiabur care are un venit anual mediu de 200.000 lei i se socotea impozit 56.770 lei (adică 28,4), la care Sfatul Popular poate propune pentru gospodăriile chiabure adăugarea unui plus de 20 până la 50%”.⁶

S-a declanșat o ofensivă ce a utilizat diverse mijloace administrative împotriva țăranilor care utilizau munca salariată, fiind cu toții integrați chiaburimii, văzuți ca niște „indivizi care au supt până acum vлага din oamenii săraci, care lucrau la acești chiaburi pentru un pumn de mălai mucegăit și pentru o mână de brânză cu codați”.⁷ În teritoriu, s-a trecut la întocmirea listelor de chiaburi, alcătuite de foarte multe ori, după cum recunoșteau chiar și autoritățile „în spirit

¹ Marian Cojoc, *Dobogea de la reforma agrară la colectivizarea forțată*, Editura Muntenia & Leda, Constanța, 2001, p. 34.

² *Rezoluții și Hotărâri ale Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român 1948-1950*, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1951, p. 95.

³ *Ibidem*, p. 103.

⁴ Marian Cojoc, *op. cit.*, p. 39.

⁵ Gheroghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *op. cit.*, p. XXIII.

⁶ Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale, Fond Comitetul Județean Maramureș (Sighet) al P.M.R., Dosar 65/1949, f. 105. (în continuare D.J.MM a A.N.)

⁷ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Provizoriu al Județului Maramureș, Dosar 148/1949, f. 9-10.

subiectiv, mergându-se pe făgașul condamnat al răsbunărilor personale”¹, fiind trecuți pe aceste liste numeroși țărani mijlocași sau chiar săraci.²

La 21 iulie 1949 a fost publicat Decretul 306, prin care producătorii agricoli erau obligați să predea statului la preț oficial „o parte din prisosul lor de cereale”. Cotele urmau să fie stabilite de Consiliul de Miniștri, pe baza propunerilor Comisiei de Stat pentru Colectare, iar sistemul de impunere era unul progresiv, în funcție de suprafața totală și a producției medii la hectar a regiunii din care provine gospodăria agricolă. Pe baza acestui decret, Comitetele Provizorii din teritoriu, viitoarele Consilii Populare, stabileau planurile locale de colectări, iar fiecare gospodărie primea un proces verbal ce cuprindea cantitățile de cereale pe care erau obligat să le predea.³

Pentru ca planul de colectare să aibă o eficiență cât mai mare, s-a adoptat un ansamblu de legi care să sancționeze orice abatere de la sistemul de predare a cotelor. Bazele acestuia au fost puse în aprilie 1949, prin Decretul nr. 183 privind sancționarea infracțiunilor economice. Conform actului normativ, nepredarea integrală a cotelor era pedepsită cu închisoare corecțională de la 1 la 12 ani și amendă de la 10.000 la 100.000 lei, iar dosirea produselor agricole se sancționa cu muncă silnică de la 5 la 15 ani și amendă de la 50.000 la 200.000 lei.⁴

În 1949, în județul Maramureș, o regiune montană cu prea puțin pământ arabil, din care majoritatea pe coaste și dealuri, suprafața agricolă se împărțea astfel: pământ arabil 37.292 ha, adică 10,90%; pășune 47.777 ha, reprezentând 13,97%; fânaț 79.649 ha, însemnând 23,24%; pădure 154.537 ha, adică 47,51%. Structura proprietății asupra pământului era următoarea: țărani fără pământ - 1.475 gospodării (3,27%); țărani cu până la 0,50 ha - 7.852 gospodării (17,04%); între 0,50 și 1 ha - 7.314 gospodării (16,21%); între 1 și 2 ha - 10.138 gospodării (22,46%); între 2 și 3 ha - 6.819 gospodării (15,11%); între 3 și 5 ha - 6.246 gospodării (13,84%); între 5 și 10 ha - 3.916 gospodării (8,68%); între 10 și 20 ha - 1.033 gospodării (2,29%); între 20 și 50 ha - 207 gospodării (0,46%); peste 50 ha 130 - gospodării (0,29%).⁵ Dacă la nivelul întregii țări proprietățile sub 5 ha reprezentau 57,7 %, în Maramureș procentul era de peste 87 % din totalul gospodăriilor țărănești.

Întrucât în stabilirea cotelor s-a ținut seama de suprafața totală a terenului arabil, nu de productivitatea lui, iar în Maramureș majoritatea suprafețelor de pământ erau incluse în categoria a V-a de fertilitate, cu cât un țăran avea mai mult pământ, cu atât cotele erau mai presante. Aceasta însemna o pierdere considerabilă pentru țărani, deoarece suma primită nu reprezenta valoarea reală a produselor, iar în cazul unor calamități naturale proprietarii trebuiau să suporte

¹ Ibidem, f. 3-8.

² Câteva exemple privind modalitatea de întocmire a listelor de chiaburi în Maramureș vezi la Andrea Dobes, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, *Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962)*, volumul I, Fundația Academia Civică, București, 2004, p. 86-93; p. 147.

³ Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989)*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 118.

⁴ Octavian Roske, *op. cit., loc. cit.*, p. 126.

⁵ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Județean Maramureș (Sighet) al P.M.R., Dosar 62/1949, f. 4.

toate pierderile, la care se adăugau cotele obligatorii. S-a ajuns până acolo încât, de teamă să nu fie închiși, mulți țărani au fost nevoiți să cumpere produse agricole de pe piața liberă pentru a putea achita cota. Iată mărturia unei țărănci din comuna Ieud, raionul Vișeu, privind greutățile provocate de impozitul agricol și sistemul cotelor: „O fost cotă de grâu, o fost cotă de mălai, o fost cotă de orz și ovăz. Și apoi impozitul. Cu banii de pe o vacă am putut plăti numai jumătate din impozit. Așa l-au pus. Șase sute de lităre de lapte a trebuit să dai cotă după vacă. Vițelul să-l ții. Nu ai avut voie să-l vinzi sau să-l tai, să te ferească Dumnezeu! Măncare la copii a trebuit. Ce să faci? Numai Dumnezeu Sfântul știe câte au tras bieții oameni. Într-o vară a trebuit să dăm cota de lapte. Nu avea vaca așa greutate. Ni s-a spus ori punem jos în termen de 3 zile, nu mai știu câte litere am avut de plătit, ori vine mașina și ne duce. Vai de mine, ce-i de făcut? Am făcut cum am putut rând de bani, am luat împrumut și am mers și am cumpărat unt. Am mers la omul acela. I-am dat bani și ne-o înfricat! *Auzi, dacă vor întreba spuneți că ați cumpărat unt de la Vișeu și ați venit și ați achitat.* Am fost siliți să achităm. Noi o trebuit să dăm o mulțime de bani, să ne achite să nu-l ducă cu mașina pe soțul meu, că vină mașina noaptea și-l duce la temniță”.¹

În alte cazuri, pentru a ocoli prevederile legilor de colectare, țăranii au apelat la diverse soluții, de la sustragerea unor produse și refuzul de a preda cotele, până la declanșarea unor veritabile răscoale. Dacă în cazul Maramureșului au existat doar unele incidente izolate, cum a fost cazul comunelor Leordina și Petrova unde, în vara anului 1950, țăranii au refuzat să ridice bonurile de predare a cotelor considerând că „impunerile au fost făcute într-un mod injust”,² în partea de vest a țării, în județele Bihor și Arad, au avut loc adevărate revolte țărănești.³

Ritmul accelerat al colectivizării a coincis cu intensificarea prigonirii chiaburilor, întrucât în vara anului 1950 partidul a considerat că „chiaburii trebuie să fie trimiși în judecată, iar pământurile să li se confiște”.⁴ Astfel, foarte mulți țărani maramureșeni, clasificați drept chiaburi, au fost judecați și condamnați pentru așa-zise „infracțiuni economice” cum ar fi: nepredarea cotei de lapte, nepredarea batozei, nedesmiriștire, nedepunerea păioaselor la arii pentru treierat, refuzul muncilor de transport etc.⁵

Rapoartele întocmite de Comitetului raional de partid Vișeu, descriu cazurile de „sabotaj” ale planului de colectări din raion în toamna anului 1950. Câteva exemple în această privință sunt sugestive: un țăran din comuna Poienile de sub Munte „a căutat să nu ducă toți snopii la treierat, ducând o parte din ei la

¹ Interviu cu Ileana Pleș, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1889.

² Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Fond D, Dosar 7, vol. 5, f. 82-83. (în continuare A.C.N.S.A.S.).

³ Vezi Dorin Dobrințu, *Colectivizarea, cote și revolte țărănești în vestul României (1949) în Depsre Holocaust și Comunism*, Anuarul Institutului de Istorie Recentă, vol. I, Editura Polirom, Iași, 2003, p. 282-318.

⁴ Dennis Deletant, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc (1948-1965)*, Editura Polirom, Iași, 2001 p. 108.

⁵ Arhiva Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței Sighet, Fond Maramureș, Dosar 1, f. 8.

o casă în câmp, care era tot a lui ca să-i împlătească acolo, dar fiind prins asupra faptului s-a luat măsuri asupra lui",¹ în timp ce la Borșa „chiaburul A.G. a însămânțat o suprafață de circa 25 ari cu orz, iar când a sosit timpul ca să secere orzul nu a mers ca să-l secere, trecându-i timpul orzul a căzut la pământ și a putrezit, prins cu faptul de către membri de partid a fost dat în judecată și impus să cumpere recolta sabotată de el", iar în satul Cuhea „chiaburul B.I. a încercat să ascundă suprafața însămânțată cu grâu pe ½ ha, dar a fost prins la treierat de către țărani și dat în judecată”.²

Întregul sistem agricol, atât cel „socialist” cât și cel privat, era atent supravegheat de un ansamblu de instituții, specific sistemului comunist. Deciziile erau elaborate de Comitetul Central al partidului și Consiliul de Miniștri, iar aplicarea lor revenea în sarcina structurilor de partid din teritoriu. Securitatea era mandatată cu supravegherea și punerea în aplicare prin forță a planurilor elaborate de puterea politică³. La 13 ianuarie 1951, Direcția Generală a Securității Poporului a trimis tuturor direcțiilor regionale din țară un ordin prin care li se cerea să verifice „situația cotelor, rezistența și instigațiile chiaburilor și starea de spirit a țăranimii muncitoare”.⁴

Într-o notă din 5 ianuarie 1951 a Comitetului raional de partid Vișeu privind situația colectărilor din raion se preciza că, la 31 decembrie 1950, a rămas neachitată cantitatea de 5.672 kg cereale însemnând 17.500 lei, pentru țăranii din mai toate comunele raionului: Săcel 3.000 lei, Săliștea 1.000 lei, leud 2.000 lei, Borșa 5.000 lei, Vișeu de Jos 2.000 lei, Ruscova 2.500 lei, Petrova 2.000 lei. Același document recunoștea că „impunerile la cotele obligatorii s-au făcut din birou, în mod mecanic, fără a se cunoaște terenul, aplicând cotele fără ca să se țină cont de clasa socială și planul de cultură pe care l-a avut gospodăria imposibilă, iar deși județul Maramureș face parte din categoria a V-a de fertilitate, pentru mijlocași și chiaburi impunerea s-a aplicat pentru categoria a III - a și a II - a ceea ce nu se poate realiza, deoarece terenurile nu sunt de aceeași fertilitate ca în alte părți”⁵.

În raionul Vișeu, planul de colectări pentru anul 1950 s-a realizat doar în proporție de 62,2%, procentele cele mai ridicate fiind la secară 88,5%, orz 54,5% și ovăz 53,7%, iar cele mai reduse la porumb 0,23% și grâu 9,5%. Comunele cu procente ridicate în acțiunea de colectare erau Leordina (90%), Săcel (85%) și Vișeu de Jos (80%), favorizate de terenul prielnic pentru agricultură. La polul opus se găseau comunele leud, Rozavlea, Botiza și Petrova.⁶ Neadaptarea planului de colectări la specificul local, a generat, în opinia conducerii raionale de partid, numeroasele întârzieri și nerealizări în acțiunea de strângere a cotelor obligatorii.

O situație asemănătoare era și în raionul Sighet, unde potrivit unui raport al conducerii regionale de partid din 31 decembrie 1950, nu s-a reușit realizarea

¹ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vișeu al P.C.R., Dosar 2/1950, f. 52.

² Ibidem, f. 48.

³ Gheroghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *op. cit.*, p. XXVII.

⁴ Arhiva Serviciului Român de Informații, Fond D, Dosar 9404, vol.15, f. 1. (în continuare Arh. SRI).

⁵ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vișeu al P.C.R., Dosar 10/1951, f. 52.

⁶ Ibidem, Dosar 8/1951, f. 59 – 60.

planului de colectări întrucât „impunerea nu s-a făcut în mod real, nu s-a ținut seama de terenuri neproductive și păduri, iar unele gospodării, în unele cazuri chiar cu intenție rea, au fost încărcate cu o suprafață de teren mult mai mare decât ceea ce era în realitate”¹.

Țăranii maramureșeni erau nemulțumiți și în privința cotei de lapte, după cum rezultă dintr-un raport din 2 aprilie 1951 a Comitetului raional de partid Vișeu, în care se menționa că „265 de țărani din raion dintre care 80 de țărani săraci, 90 mijlocași, 30 chiaburi și 65 vârfuri de mijlocași au refuzat să primească cota impusă de lapte”, în timp ce în comuna Dragomirești „președintele și secretarul Sfatului Popular au camuflat 293 vaci cu lapte, însă ele au fost descoperite de collectorul L. I. și s-au luat măsuri de a fi impuse la cotă”.²

În lunile aprilie și mai 1951 au fost adoptate mai multe acte normative privind regimul cotelor cu termene precise pentru cotele fixate la diferite produse, cele mai mari fiind impunerile micilor proprietari, cu terenuri cuprinse între 3 și 6 ha. În schimb, gospodăriile agricole colective beneficiau în primii ani de funcționare de scutiri de până la 20%, iar membrii lor erau scutiți parțial de la cote pentru terenurile aflate încă în proprietatea lor. De aceleași reduceri beneficiau și membrii întovărașirilor agricole. Cotele nu erau calculate în funcție de producția obținută, ci rezultau din calculele organelor locale de partid pe baza planului general. Produsele trebuiau predate imediat după recoltare, iar nepredarea la timp sau desfacerea produselor pe piața liberă înainte de predarea cotelor atrăgea sancțiuni de natură penală³. Iată cum descrie un țăran din leud, raionul Vișeu sistemul apăsător al cotelor: „Am avut pământ, am avut mult pământ. Semănam grâu, semănam porumb, semănam ovăz și am pus chiar și orz. La strângerea recoltei, trebuia să mergem la batoză și nu veneam cu nimic. Cu nimic, decât cu paie, cu atâta veneam”.⁴

La 6 iunie 1951, Direcțiile Regionale de Securitate din țară erau îndemnate, printr-un ordin, să urmărească „pregătirea și desfășurarea campaniei de colectări și activitatea elementelor dușmănoase, chiaburimea și uneltele ei”. În comunele unde „reacțiunea este puternică și influența chiaburimii asupra unor elemente șovăitoare din rândul țăranimii muncitoare este mai mare”, trebuiau luate măsuri pentru încadrarea „în ordinul 100 Cabinet a elementelor chiabure cele mai active”⁵, adică internarea lor administrativă. Activiștii de partid de la nivelul regionalei și a raioanelor erau trimiși să identifice și să verifice trecutul „chiaburilor ce au reușit să intre în G.A.C.-uri”.⁶

În multe comune autoritățile au organizat procese publice, la căminul cultural, unde așa-ziși chiaburi erau judecați pentru a oferi un exemplu țăranilor din sat. Un astfel de proces a avut loc și în comuna leud, din raionul Vișeu, în 1951: „O venit procuratura și judecătorul la leud și aicia s-o ținut, la căminul cultural. În judecată o fost unul Dunca Dumitru Boboioc. Și pe acela l-o judecat și

¹ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 2/1950, f. 98-99.

² Ididem, f. 66.

³ Gheroghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *op. cit.*, p. XXXI.

⁴ Interviu cu Gavrilă Pleș, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1889.

⁵ Arh. SRI, Fond D, Dosar 9404, vol.9, f. 56-57.

⁶ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Regional Maramureș al P.C.R., Dosar 50/1951, f. 59.

I-o batjocorit, fără ca omul să aibă un cuvânt, nu l-o lăsat să vorbească nimic. În sală era plin de securitate, îmbrăcați în civil, pentru că se puteau aștepta la orice, știau că în leud nu-s iubiți și se poate răscula lumea. Or pus un martor mincinos, pă unul Chindriș Grigore, ce era colector și asta o zâs că o fost slugă la chiaburul asta și aiesta nu i-o plătit nimic, și-o bătut joc de el și l-o culcat între vaci și tot felul de minciuni. Da' asta nu o fost slugă niciodată, iar acuzatul nu putea spune nimic și astfel l-o condamnat și l-o dus la temniță".¹ Deși limbajul folosit în procesele publice din anii '50, în care erau judecați așa ziși chiaburi, era deosebit de agresiv, aceștia fiind numiți „șerpi veninoși” și „năpârci”, țăranii înstăriți din comunele maramureșene reprezentau, în general, un model pentru majoritatea sătenilor.

La 6 noiembrie 1951, comitetul raional Sighet raporta situația colectărilor din raion în perioada ianuarie – noiembrie 1951. Procentele cele mai ridicate erau la porumb (83%) și lână (79,6%), iar cele mai reduse la floarea – soarelui (4,2%), cartofi (27%) și lapte de vacă (45,2%). Conducerea de partid a raionului considera că aceste rezultatele nesatisfăcătoare se datorau în primul rând „lipsurilor colectorilor, care nu au o evidență clară despre colectare și nu cunosc cum trebuie să ducă munca de lămurire între țăranimea muncitoare pentru colectare și nu impresionează chiaburii pentru predarea cotelor la timp.”² Potrivit documentelor de partid, existau și țărani care „au cerut majorarea cotei, fiindcă au fost impuși cu mai puțin pământ”, cum a fost cazul a doi țărani săraci din comuna Sarasău.³

În raionul Vișeu, vinovați pentru nerealizarea planului de colectări la cereale pe anul 1951, erau, potrivit conducerii de partid a raionului, „chiaburii” din comunele Petrova și leud, care „și-au îndosit produsele în urma cărui fapt nu s-a putut realiza colectarea de cereale cca. 5 vagoane și fân 4 vagoane”.⁴

Predarea cotelor a creat nemulțumiri între țăranii maramureșeni întrucât, în acțiunea de colectare a produselor agricole au avut loc o serie de abuzuri. Astfel, potrivit unui raport al Comitetului raional de partid Sighet, din 5 noiembrie 1952, în comuna Rona de Sus colectorii „văzând că cantitatea nu a ieșit, au impus pe unii și de două ori, sau chiar de trei ori, iar pe urmă au fost trecuți pe lista chiaburilor și mijlocașii”, iar la Bârsana, pentru a crește colectarea cărnii de porc, „s-a pornit la această acțiune și în câteva zile s-a și scos cantitatea cerută în urma căreia [unii] aproape că au fost arestați”⁵. La Cuhea, în raionul Vișeu, un „chiabur care nu a vrut să dea cota a fost reținut la sfat până ce membrii familiei lui au predat cota”, iar „chiaburii care nu si-au predat cota au fost demascați în întreg raionul”.⁶ În comuna leud, colectorul a spus „să se ia de la țăranii mijlocași forțat, cu miliția”, în timp ce „unii chiaburi au fost obligați să-și predea porcii, în contul achizițiilor, în mod forțat”.⁷

¹ Interviu cu Grigore Pop, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1891.

² D.J. MM a A.N., Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 22/1951, f. 62-63.

³ Ibidem, f. 64.

⁴ Ibidem, Dosar 33/1952, f. 10.

⁵ Ibidem, Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 51/1952, f. 78-82.

⁶ Ibidem, Fond Comitetul Raional Vișeu al P.C.R., Dosar 33/1952, f. 112.

⁷ Ibidem, f. 80-81.

Existau cazuri în care o serie de „țărani vigilenți”, membrii ai Partidului Comunist sau ai Frontului Plugarilor „demascău” activitatea unor „elemente dușmănoase” din comună, cum a fost cazul unui țăran mijlocăș din satul Șieu, raionul Vișeu, care „a dus la treieriş snopii unei chiaburoaice, spunând că sunt ai lui, dar după treieriş a ieşit o producție de 2.400 kg la ha și atunci a fost demascat și s-a văzut că el treiera snopii chiaburoaicei, ca aceasta să se poată sustrage de la cote”.¹ Comuniștii au încurajat delațiunea în lumea satului, întrucât țăranii care îi „demascău” pe așa-ziși chiaburi ce aveau cereale ascunse, pentru a nu fi confiscate de colectori, primeau 25% din cantitatea descoperită în urma denunțului. Așa se face că autoritățile recunoșteau că, deși, la început „țăranii muncitori au participat oarecum cu timiditate la confiscarea cerealelor de la chiaburi, procentul de 25% din cantitățile descoperite la chiaburi care s-au predat celor care le-au descoperit au făcut ca țăranimea muncitoare să ia parte activă la această acțiune, demascând pe chiaburi pe față și insistând să li se confişte cerealele”.²

Regimul cotelor obligatorii i-a afectat nu doar pe țăranii catalogați drept chiaburi de către reprezentanții locali ai partidului, ci au avut de suferit și țăranii mijlocăș sau chiar și cei săraci. Astfel, potrivit unei note informative a Comitetului raional de partid Sighet, din 26 ianuarie 1952, în comuna Sarasău s-a confiscat „de la țăranii săraci care nu au predat cota în întregime fețe de masă și trei oi, de la mijlocășii au confiscat două bucăți tăurași, una jurincă și 40 bucăți oi”, la Giulești „s-au confiscat 5 oi și o vită cornută din cauză că țăranul nu a avut de unde să dea cota respectivă”, la Budești „s-a confiscat de la țăranii săraci și mijlocășii 31 bucăți oi, 6 bucăți capre, 2 bucăți vitei și 2 bucăți vaci”, iar în comuna Câmpulung, pentru „2 kg. lapte care nu s-a predat din motivul că cetățeanul nu a avut de unde, s-a confiscat toate cerealele pe care le-a avut respectivul”.³

Pentru a-i răsplăti pe țăranii săraci și mijlocășii care au achitat în întregime cotele, autoritățile comuniste au organizat adunări în cadrul căminelor culturale unde „s-a prelucrat importanța colectărilor, iar în cinstea celor care și-au făcut datoria în fața cotelor obligatorii s-au organizat dansuri, cântece și poezii”.⁴

Țăranii care nu reușeau să-și achite cotele erau considerați sabotori, întrucât prin nepredarea cotei se considera că „sabotau măsurile luate pentru asigurarea aprovizionării populației muncitoare cu produse agricole vegetale și a industriei socialiste cu materii prime agricole”, după cum menționau majoritatea sentințelor prin care țăranii maramureșeni erau condamnați la ani grei de temniță.
5

Un exemplu de sabotaj este și cel al unui țăran considerat de autorități „dușman al clasei muncitoare”, din comuna Leordina, raionul Vișeu, care a fost condamnat la 5 ani închisoare corecțională pentru că „a adus la baza de recepție

¹ Ibidem, f. 47.

² Ibidem, Fond Comitetul Regional Maramureș al P.C.R., Dosar 51/1951, f. 264-265.

³ Ibidem, Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 51/1952, f. 3.

⁴ Ibidem, Fond Comitetul Regional Maramureș al P.C.R., Dosar 51/1951, f. 263.

⁵ Arhiva Judecătoriei Vișeu, Fond Penal, Dosarele 1077/1952; 1078/1952; 1085/1952; 1425/1952.

cereale infiltrate cu gărgărițe, intenționând astfel să distrugă și celelalte cereale din baza de recepție”.¹

Alături de sentințele din anii `50, mărturiile celor condamnați permit conturarea unei imagini mai complete privind sistemul cotelor. Iată mărturia unui țăran din leud, raionul Vișeu, condamnat în anii `51-`52 pentru că nu a reușit să-și achite în întregime cota: „Io n-am putut da mălaiul cât mi-o pus cotă, la 24 de hectare trebuia mult, iar io nu aveam cu adevărat nici jumătate din suprafață, n-am putut da grâul și nici laptele tăt, că mi-o pus cu 1.000-1.600 de kilograme după o vacă. N-am putut și mi-o făcut vreo patru procese, fiecare cu câte patru, cinci sau trei luni de închisoare.”²

Existau nemulțumiri ale țăranilor privind sistemul împovăraător al cotelor în mai multe comune de pe valea Izei, după cum rezultă din notele informative întocmite de Comitetul raional de partid Vișeu. Astfel, în aprilie 1952, o țărană din comuna Dragomirești a spus că „va rezista atât cât poate suferi, iar când nu vor mai putea suferi atunci vor lua razna în Dealul Măgurii și vor lua cu ei și o mitralieră”, în satul Cuhea un țăran afirma că „toate cerealele de la noi din țară și alte mărfuri sunt încărcate în trenuri și trimise în Rusia”, iar un „tânăr U.T.M.-ist, când a fost vorba de mers la arat, a spus să vină cei de la Comitetul Central să are”.³ Un alt caz este semnalat în comuna Bârsana, în iunie 1952, unde după treieratul grâului delegatul de la batoză a vrut să-i rețină unui țăran „uiumul de 7% conform instrucțiunilor din calitatea I de grâu, iar proprietarul a vrut să predea numai din calitatea a II-a de grâu, iar delegatul de batoză nevrând să primească din acest grâu a fost înjurat de proprietar cu cuvinte murdare și chiar a vrut să-l lovească”.⁴

Documentele oficiale de partid recunoșteau, în 1953, folosirea constrângerii și a înfricoșării țăranilor prin majorarea cotelor cu ocazia încercărilor autorităților de înființare a unor gospodării agricole colective în cursul anului 1950. Un exemplu în acest sens este gospodăria agricolă colectivă „Gheorghe Doja” din Câmpulung la Tisa, unde „organele miliției și securității, precum și unii activiști de partid au bătut pe țăranii Coșa Daniel, Gorjay Balint și Nemeș Iosif și i-au amenințat cu majorarea cotelor de produse agricole”. În aceeași comună s-au folosit și alte metode de constrângere a țăranilor, ca „mărirea cotelor de lapte și produse agricole, confiscări de produse de la țărani săraci și mijlocași, chiar și pentru 2 litri de lapte restantă.” Ca urmare, la 6 august 1950, „în spaima acestor amenințări”, 58 familii au depus cereri de înscrieri în gospodărie.⁵

Intrucât în această perioadă producția agricolă a scăzut, iar pentru aprovizionarea populației urbane, în plină expansiune, era nevoie de o producție agricolă sporită și sigură, autoritățile comuniste au slăbit ritmul colectivizării, într-o primă fază în 1951, iar a doua oară în 1953. Vreme de câțiva ani, până în 1957-1958, asaltul direct asupra gospodăriilor țărănești a fost înlocuit cu o politică de

¹ Ibidem, Dosar 1560/1952.

² Interviu cu Ioan Kindriș, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1890.

³ D.J. MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vișeu al P.C.R., Dosar 33/1952, f. 13.

⁴ A.C.N.S.A.S., Fond D, Dosar 7, vol 11, f. 53.

⁵ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 85/1953, f. 61-62.

transformare graduală a proprietăților particulare în gospodării agricole colective, trecând prin formula intermediară a întovărășirilor. În această perioadă locul arestărilor în masă, al confiscărilor de inventar agricol și recoltă, l-au luat mijloacele administrative, restricțiile comerciale și interdicțiile. Însă obiectivul lichidării proprietății private țărănești nu a fost nici un moment abandonat, fiind urmărit consecvent, deoarece reprezenta o condiție sine qua non a impunerii controlului asupra întregii societăți.

În această perioadă gospodăriile țăranilor individuali continuau să furnizeze o parte importantă din necesarul de hrană al populației. Dacă în 1953, proprietățile particulare furnizau 75% din necesarul de cereale, în 1955, prin sistemul colectărilor și al legislației împovărătoare, 44% din producția de grâu, 29% din cea de porumb, 32% de carne și 40% de lapte era, obținut, de producătorii individuali.¹

În vederea creșterii producției agricole și a preluării ei la fondul de stat, autoritățile comuniste au înăsprit, în ianuarie 1954, sancțiunile pentru nepredarea la termen a cotelor. De acum cei însărcinați cu colectarea produselor agricole puteau pune sechestru pe produsele agricole sau pe alte bunuri din gospodăria țăranului respectiv, iar dacă „datornicul nu prezintă încredere”, bunurile puteau fi ridicate, fără a fi necesară „vreo încuviințare specială din partea organelor judiciare”. Țăranii erau obligați să ducă ei la bazele de recepție cotele datorate, în termenele prevăzute de lege, excepție făcând produse cerealiere.²

Într-o notă informativă, din 17 noiembrie 1954, a Comitetului regional de partid Baia Mare erau amintite câteva „cazuri de rea voință, în cea mai mare parte la chiaburi, care se manifestau prin aceea că îndosesc produsele și refuză să predea cota spunând că nu au de unde. În aceste cazuri, când sunt descoperite, se sechestrează produsele, astfel, de pildă în comuna Berveni, raionul Carei, chiaburul Makoi Ludovik a îndosit 7500 kg. cartofi, Csaki Francisc 4800 kg cartofi”. În unele cazuri o parte din produse erau ascunse chiar în gospodăria unor membri de partid, „cum a fost de exemplu chiaburul Bozga Mihai, din satul Larga, raionul Târgu Lăpuș, care a îndosit 4 clăi de grâu netreierat la membrul de partid Petruț Ioan”.³ Asemenea manifestări „ale dușmanului de clasă” sunt semnalate în toamna anului 1954 și în documentele Comitetului raional de partid Sighet, de exemplu un „chiabur” din comuna Bârsana a „îndosit cereale într-o casă părăsită, iar acasă nu se găsea nimic, iar în casa părăsită s-au găsit mai mult de 500 kg cereale și alte bunuri”, pe când în satul Berbești un alt „chiabur” a îndosit o cantitate de peste 300 kg la un țăran sărac din sat, precum a mai îndosit și fân la alți țărani, însă țăranii muncitori din sat l-au demascat și chiar au dat ajutor la ridicarea acestor produse îndosite, mergând cu căruța lor”.⁴

¹ Ion Bălan, *Procesul de colectivizare în regiunea București (1954-1960)*, în *Analele Sighet 8 - Anii 1954-1960: Fluxurile și refluxurile stalinismului*, Fundația Academia Civică, editor Romulus Rusan, București, 2000, p. 274.

² Gheroghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *op. cit.*, p. XLVI-XLVII.

³ D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Regional Maramureș al P.C.R., Dosar 53/1954, f. 246 - 247.

⁴ Ibidem, Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 118/1954, f. 109.

În toamna anului 1954, la nivelul regiunii Baia Mare era semnalată existența unei suprafețe de aproape 2.000 ha care nu au fost lucrate din diverse motive. Fie că erau „terenuri părăsite, deoarece chiaburii au fugit din sat, ca de exemplu în comuna Ieud”, fie „chiaburii refuză să-l însămânțeze, spunând că nu au semințe fiindcă s-a luat întreaga cantitate de grâu la batoză”.¹

La Plenara Comitetului Central al PMR din decembrie 1956, Gheorghiu Dej anunța înlocuirea „cotelor obligatorii la majoritatea produselor agricole prin sistemul de contracte și achiziții”.² Primul pas în acest sens a fost eliminarea cotelor obligatorii la produsele agricole, vegetale și lapte prin Decretul nr. 728 din ianuarie 1957. Conform actului normativ „cu începere de la 1 ianuarie 1957, se desființează cotele obligatorii la grâu, secară, porumb, floarea-soarelui, orz, ovăz, mazăre, fasole, linte, cartofi, fân și lapte”.³ Nu au fost desființate cote obligatorii la carne și lână, iar în paralel, funcționa și un sistem de contractări și achiziții la animale, lapte și produse lactate prin care producători agricoli erau afectați întrucât prețurile plătite țăranilor pentru animalele contractate și plătite erau considerabil mai mici decât pe piața liberă.

Prin renunțarea la cote, autoritățile sperau într-o mărire a producției agricole atât de necesară consumului unei populații urbane aflate într-un proces rapid de creștere datorat politicii de industrializare. În paralel cu desființarea cotelor, a început un proces de majorare a fiscalității și o înmulțire a măsurilor administrative împotriva gospodăriilor țărănești individuale, cu scopul de a-i determina pe țărani să renunțe la proprietăți și să se înscrie în gospodăriile colective.

¹ Ibidem.

² Octavian Roske, *op. cit., lo. cit.*, p. 128.

³ Gheroghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *op. cit.*, p. LVII - LVIII.

Aspecte ale comunizării satului maramureșean în anul 1948. Acțiune politică și „reacțiune”

Muzeograf Boroica Ioan

În ziua de 28 decembrie 1947, Sighetul primește vizita lui Romulus Zăroni, pe atunci vicepreședinte al Frontului Plugarilor și ministru al cooperăției. În seara aceleiași zile, în sala Cinematografului muncitoresc, Zăroni prezenta auditoriului intenția guvernului Groza de a îmbunătăți condițiile de viață ale țăranimii și că situația proletariatului agricol s-ar fi îmbunătățit „pentru că nu mai sunt slugi exploatate de moșieri și chiaburi” pentru că prin reforma agrară au primit pământ iar prin cooperăție li se distribuie produse la prețuri mici. Apoi vorbitorul a argumentat ideologic acțiunile de condamnare a trădătorilor maniști și scoaterea din guvern „a putregaiului” patronat de Tătărăscu, care vor aduce „mari victorii în folosul poporului muncitor”¹.

Un alt eveniment notabil al sfârșitului de an 1947 este și înscăunarea lui Sebastian Rusan în scaunul miciei episcopii ortodoxe a Maramureșului, eveniment la care au participat din viața politică și bisericească a țării.²

Evenimentul major al răspântiei dintre ani rămâne, fără îndoială abdicarea regelui și proclamarea republicii cu consecințe majore viața întregii țări și care s-a resimțit imediat și Maramureș printr-o campanie politică, fără scrupule de justificare a necesității acestui act. Stăpânii politici ai județului erau partidul comunist și formațiunile satelite. Iată cum se prezenta în linii mari situația județului la începutul anului 1948 situația cu atenție înspre lumea satului.

Conform unei statistici întocmite la începutul anului 1948 de către Secția de Educație Politică a Comitetului județean PCR, Maramureșul cuprindea din punct de vedere administrativ 59 de comune grupate în patru plăși: Sighet, Iza, Șugătag și Vișeu de Sus. Localități mai mari erau Sighetul cu aproape 20.150 locuitori- fără industrie semnificativă, Vișeu de Sus cu aproximativ 7.000 de locuitori având ceva industrie forestieră. Dintre localitățile rurale avea industrie minieră comuna Ocna Șugătag iar Câmpulung la Tisa avea industrie forestieră- așa numita Cheresteaua „Bixada” precum și exploatarea forestiere ale CAPS-ului la Leordina.

Compoziția etnică, după aceeași statistică era la acea dată de 114.000 români, 26.400 ruteni, 14.600 maghiari cuprinși într-o populație însumând 159205.

În acest context structurile locale ale partidului comunist cuprindeau 3.557 membri de partid ceea ce reprezenta 2,23 % din totalul populației coagulate în

¹ „Vizita ministrului Romulus Zăroni la Sighet. Declarații făcute în cadrul mitingului organizat de Frontul Plugarilor”, în Graiul Maramureșului (în continuare GMM), an, XVII, nr. 1, 1 ianuarie 1948, p. 1.

² Rubrica „Știri județene”, în GMM, an, XVII, nr. 1, 1 ianuarie 1948, p 4. Sebastian Rusan , a fost mai întâi protopop al Odorheiului, apoi al Sătmăruului și instalat ca locotent de episcop în noiembrie 1946 (vezi GMM, nr. 6, 24 noiembrie 1946), ales episcop în Camera Deputaților în 28 noiembrie 1947(GMM,nr.24, 22 noiembrie 1947)

organizații și celule, mai exact doar o organizație de partid orășenească și patru satești iar celule de partid citadine erau 27 iar satești 66.

Structurile satelite ale partidului comunist, dacă e să dăm crezare cifrelor, erau pe la începutul lunii ianuarie 1948 după proclamarea Republicii se compuneau din 18 sindicate cu 5.600 de membri fie din organizații partinice precum organizațiile locale ale Frontului Plugarilor cu 6.900 membri a căror lider era învățătorul Vancea, bine cotate de către partidul comunist, UPM-ul cu 9.550, ARLUS-ul cu 1.080 membri, UTM-ul cu 38 membri și UFAR-ul cu 1.140.

Din punct de vedere economic „caracteristica județului: agricol- pomicol – creșterea vitelor” a determinat și în anul 1948 focalizarea atenției partidului comunist spre zonele rurale mai rezistente la acțiunile sale politice.¹

În prima lună a anului 1948, atenția Secției Organizatorice a PCR din Maramureș s-a îndreptat mai cu seamă asupra controlului centrelor economice dar și acelor cu populație majoritar maghiară, reorganizând (de fapt restructurând) comitetele locale din Câmpulung, Ocna Șugătag cât și organizația de partid CFR Sighet. Tot în această perioadă structurile locale ale partidului comunist au fost preocupate cu reorganizarea partidului sub o nouă denotație-Partidul Unic Muncitoresc prelucrându-se „unificarea” în aproximativ 100 de celule din cele 115 existente constituindu-se ad-hoc comisii mixte de unificare. Însă reacția PSD-ului local a fost una rezervată întrucât nici un membru nu i-a fost „ales” în conducere urmând exemplul forurilor centrale.² Propusa unificare organizatorică, politică și ideologică a fost precedată în săptămâna 12-17 ianuarie, de o suită de adunări organizate de ambele partide, precum și de „alegeri în unanimitate” ale noilor conduceri ale organizațiilor locale cât și de delegați pentru adunarea județeană a PUM. Aceste alegeri au fost supravegheate de comisia județeană PUM și desfășurate în ședințe festive (la Ocna Șugătag, Câmpulung la Tisa, Sighet în organizațiile CFR, Uzina Electrică, primărie, prefectură, P.T.T, penitenciar și spital).³

Adunarea generală județeană a PUM-ului s-a desfășurat la 25 ianuarie în sala festivă a ateneului, după ritualul bine cunoscut unor astfel de evenimente, cu participarea a 80 de delegați din tot județul, fiind reprezentate Consiliul Județean al Sindicatelor Unite, Femeile Democrate, UTM-ul, Frontul Plugarilor, UPM-ul, CDE-ul, prefectura și armata, adunarea a fost prezidată de Andrei Pătrașcu, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist și delegat al Comisiei Centrale pentru organizarea Partidului Unic Muncitoresc, ocazie cu care a făcut un expozeu tipic acestei perioade, cu accente pe politică externă. Delegatul centrului preciza că noua democrație populară, deplin instalată după abdicarea regelui, nu poate conta pe inițiativa particulară și că prima sarcină ce i se pune PUM-ului este crearea unui regim economic favorabil evoluției spre socialism. Totodată anunță și obiectivele imediate ale PUM-ului concentrate într-un set de

¹ Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale (în continuare DJMMAN), Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 3

² Idem, dosar 43/1948

³ „Înfăptuirea Partidului Unic Muncitoresc...”, în Graiul Maramureșului, anul XVII, nr. 3, 17 ianuarie, 1948, p. 3.

reforme: întemeierea comerțului de stat, întărirea cooperăției și curățirea ei de „lipitorile satelor”, reforme ale administrației, justiției și învățământului precum și elaborarea noii constituții la viitorul congres al PUM din 7-8 februarie. Ioan Crețu, secretarul organizației județene a PCR, formulează după aceea obiectivele concrete ale PUM-ului local, în consonanță cu cele ale antevorbitorului său: stărpirea analfabetismului, dezvoltarea industriei forestiere, restabilirea circulației feroviare cu restul țării, refacrea căilor de comunicație mai ales prin „educarea simțului de voluntariat pentru muncă; *lupta împotriva cuiburilor reacționare prin extirparea fără cruțare a acestora* (s. n), dezvoltarea sectorului cooperatist, al comerțului de stat”. Este interesantă explicația găsită de coordonatorul adunării rămânerii în urmă a Maramureșului, ca o conspirație a fostelor regimuri reacționare cu intenția de a crea un rezervor de brațe de muncă pentru a fi aruncate unde răbufneau grevele proletarietului. Importantă prin formularea liniilor de politică imediată care vor aplicate în cursul anului 1948 în Maramureș, adunarea se va încheia cu „alegerea” fruntașilor locali ai PUM-lui pentru viitorul congres și adoptarea unei moțiuni ce îmbină elemente de politică economică și socială locală cu obiectivele programatice ale PUM-lui. Reținem din această moțiune promisiunea făcută agriculturii județului care conține în germene viitoarele direcții ce i se vor imprima în următoarea perioadă: „De asemenea vom intensifica munca pentru îmbunătățirea nivelului agriculturii, a creșterii vitelor și a pomiculturii. În acest sens va trebui să întărim fermele de stat, prin care țărâniea va putea fi dotată cu semințe alese, pomi și cu vite de soi. Considerăm ca o sarcină imediată mobilizarea forțelor întregului județ pentru reușita campaniei de însămânțări de primăvară.”¹

De fapt întreaga lună ianuarie, și ca să anticipăm, întreaga perioadă în cauză a fost înțesată cu adunări populare, manifestări mult apreciate și organizate de către partidul comunist. Dând crezare cifrelor furnizate de rapoartele Secției Organizatorice a Comitetului Județean PMR sunt enumerate 21 de adunări populare „cu abdicarea regelui”, 6 adunări populare cu prelucrarea reformei justiției, 4 conferințe cu activele de la plăși, 2 adunări populare cu comemorarea morții lui Lenin precum și adunarea delegaților PCR și PSD mai sus pomenită, stradă, evident la Sighet.² Se apreciază că la astfel de manifestări ar fi fost prezenți în întreaga lună peste 18000 de participanți.³

Toate aceste manifestări au avut în spate un important aparat de propagandă susținut prin „îndrumători”, unii dintre ei pregătiți în „școli de îndrumare”. În mediul rural activau peste 120 de astfel de activiști, aflați sub controlul comisiei de îndrumare din componența Secției de Propagandă și Educație Politică. Activitatea acestora se rezuma deocamdată la răspândirea

¹ „Partidul Unic Muncitoresc va lupta cu hotărâre și intransigentă pentru lichidarea urgentă a distanței regimul nostru democratic și baza lui economică. Cum au decurs dezbaterile primei adunări generale județene a PUM-lui. Marele expozeu politic făcut de d. Andrei Pătrașcu, membru în Comitetul Central al Partidului Comunist Român și delegat al Comisiei Centrale pentru înfătuirea Partidului Unic Muncitoresc” precum și „Moțiunea votată în adunarea PUM-lui” în GMM, an XVII, nr. 5, 31 ianuarie 1948, pp 1 și 3-4

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f.1.

³ Idem, f.2

ziarelor și cititul colectiv. Erau periodic convocați pentru instructaj, în luna ianuarie ținându-se ședințe cu 49 dintre ei. Este perioada când s-au organizat forme sumare de „învățământ de partid” pentru nevoile imediate ale propagandei, funcționând astfel la nivelul județului primul curs al școlii de cadre țărănești cu 18 cursanți care au obținut „rezultate satisfăcătoare” însă se recunoaște că în realitate rezultatele au fost foarte slabe. Mai funcționa și o așa numită „școală de cadre rurală” pentru etnicii maghiari cu 20 de cursanți. Există însă intenția celor de la secția de propagandă de a deschide încă două astfel de școli de cadre precum și deschiderea cursului doi a școlii serale de partid. În același sistem vor deschide câte un curs seral și UTM-ul și sindicatele. Ca instrument de propagandă va fi folosită caravana cinematografică cu care s-a dat în cursul lunii 21 de reprezentații. Sub controlul partidului se aflau și școlile de alfabetizare frecventate după cifrele furnizate de Secția de Propagandă de 1800 de „participanți”. Mijloc important de propagandă rămâne în continuare presa apoi cartea și broșurile, gazeta locală – „Graiul Maramureșului” se difuza într-un tiraj de 1300 de exemplare, existau 120 de abonamente la „Scânteia”, se mai difuza „Vestea satelor” (600 de exemplare în ianuarie).

Tot acest efort concertat al propagandei urmărea realizarea câtorva sarcini dictate de structurile locale ale partidului și anume lămurirea pe teren despre însemnătatea RPR” reușindu-se „ca atmosfera în jurul acestui eveniment să fie ușor îmbunătățită” apoi viitoarea înfăptuire a PUM-lui față de care intelectualii social democrați maramureșeni se arătau „rezervați”. În plus față de sarcinile planului de muncă, apărut problema recensământului cu evidente scopuri politice, care la oraș a decurs fără mari greutăți, însă în comunitățile rurale înstărită sub influența „reacțiunii” nu declara sincer cele cerute.¹

Recensământul agricol, al populației, clădirilor și locuințelor ce urmă să înceapă în 25 ianuarie, făcea parte din strategia guvernului de introducere a modelului sovietic în țară și era mediatizat și de presa locală ca fiind o bază pentru planul de refacere economică.²

Țărănimea Maramureșului era încorsetată prin multiple constrângeri legislative menite doar în parte să diminueze grava criză economică și alimentară postbelică enumerând aici regimul cotelor impus prin legea nr. 68 din 16 februarie 1946, prevederile legii pentru reglementarea circulației și stabilirea regimului juridic al imobilelor agricole din 21 iunie 1947 care restrânge umilitor posibilitatea valorificării terenurilor agricole, legea nr. 251 pentru regimul circulației produselor agricole din 12 iulie 1947 și mai represiv legea pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic din 3 mai 1945 cu completările ei ulterioare precum și a altor măsuri administrative, toate întreținând un climat de nesiguranță.³

¹ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR

² „Recensământul o necesitate națională”, în Graiul Maramureșului, anXVII, nr.3, 17 ianuarie 1948, p.2.

³ Gheorghe Iancu, Virgil Țărău, Ottmar Trașcă- *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative 1945- 1962*, Presa Universitară Clujeană, Cluj- Napoca, 2000, pp. 16- 18, 20- 29 și 40- 42.

Recensământul trâmbițat s-a soldat în mediul rural cu colectarea unor date care nu corespundeau realității, de frica de-a nu-și vedea ridicate vitele de către stat și catalogat de către activiștii partidului ca un svon lansat de către reacțiune. Factorii locali au imaginat și pus în practică imediat o metodă de a colecta date mai apropiate de realitate, folosind amenințarea cu nerepartizarea pășunilor ca mijloc de-a-i convinge pe țărani să-și declare vitele. S-au și repartizat comunelor suprafețe de pășune insuficiente pentru necesitățile reale creind un val de neînțelegeri și conflicte în urma cărora mulți dintre acei care au declarat în fals au avut de suferit.¹

De altfel și reforma agrară, începută înainte de intrarea administrației românești în Ardealul de nord, pe baza unei dispozițiuni de ordin administrativ dată de guvernul provizoriu ucrainean, nu s-a soldat cu rezultatele așteptate de partidul comunist. S-au făcut exproprieri în 25 de comune din totalul de 60, de la 101 proprietari expropriindu-se 3700 jugăre din care au fost atribuite la 1559 de plugari numai 2752 jugăre, restul de 963 jugăre a fost trecut cu suprafață de rezervă a statului. Numai că totalul celor îndreptățiți în sensul Legii de reformă agrară din 1945 a fost de 5877. Țăranii însă au refuzat a întocmi liste de îndreptățiți în cele 35 de comune unde nu s-au făcut exproprieri. S-a propus de către directorul Camerei Agricole –Dumitru Holdiș, ca soluție alternativă pentru rezolvarea sărăciei colonizarea micilor proprietari în altă parte a țării pentru ar fi necesare minimum 3000 de loturi de colonizare în situația în care suprafața medie de teren arabil ce revine unei gospodării este medie de 1 ha și 30 ari. Au fost scoși de sub expropriere pe calea instanțelor 29 de proprietari, majoritatea din Sighet, ceea ce a determinat reacția structurilor de partid locale care prin delegatul- secretar al PCR- protopopul Țint, au înaintat un memoriu Comisiei Centrale de reformă agrară pentru a anula aceste hotărâri. Apreciind că în luna mai 1947 existau cam 30000 de gospodării, este ușor de imaginat că o ofensivă asupra economiei agrare maramureșene în sens comunist va fi destul de anevoios condusă, cunoscut fiind atașamentul maramureșanului față de glie.²

În cronică măsurilor represive asupra satului maramureșan trebuie notate și măsurile ce vizează o industrie tradițională- morăritul, ce vizau controlul circulației cerealelor și colectarea cotelor. Astfel în toamna anului 1947 din cele 270 de mori înființate după 1936 au fost sigilate 62 de mori. S-a apreciat abuziv că morile construite înainte de această dată nu pot satisface cerințele locuitorilor de la sate, situație în care comunele Leordina, Rona de Jos, Hoteni și Coștiui au rămas fără nici o moară în stare de funcționare generând nemulțumiri, populația ajungând în stare de revoltă. Au fost luate măsuri care sfidează orice logică juridică normală, adică proprietarilor morilor țănănești găsiți fără autorizație de funcționare li s-au întocmit procese verbale de sabotaj conform legii 351/1945.³ Dealtfel morarii vor fi obligați să predea întreaga vamă obținută după măciniiș și să țină registre speciale cu consemnarea cantităților de cereale măcinate.⁴

¹ „Primejdia minciunii”, în GMM, an XVII, nr. 4, 24 ianuarie 1948.

² DJMMAN, Fond Prefectura județului Maramureș, dosar 139/1947, ff 191-194.

³ DJMMAN, Fond Prefectura județului Maramureș, dosar 37/1947, f 5

⁴ Rubrica „Știri județene”, în GMM, nr. 24, 22 noiembrie. 1947

La începutul lunii februarie 1948, aceste măsuri de desființare a morilor, numită eufemistic „concentrare” în puncte absolut necesare continuă pentru a putea fi mai ușor supravegheată procesarea cerealelor. Același lucru s-a urmărit și cu presele de ulei și teascurile de la care se colectează semințe și turte. Obligă pe morarii neacceptați oficial să închidă morile „din proprie inițiativă” .¹

Pe drumul reformelor, nu tocmai fericite se înscrie și justiția organizată după modelul sovietic. În ultima săptămână a lunii decembrie 1947 a fost organizată în sala festivă a Prefecturii alegerea asesoriilor populari care vor intra în completele de judecată ale Tribunalului Maramureș într-o ședință condusă de Dionisie Dobre, secretarul organizației PCR. La Sighet au fost aleși 96 de asesori care urmau să funcționeze prin rotație pe o perioadă de câte 3 luni. Conform noii reforme a justiției, s-a urmărit și o ramificare a aparatului judecătoresc în mediul rural, chipurile pentru a economisi timp și cheltuială pentru țărănime. Căi de atac la o instanță superioară nu exista, recursurile urmând a se judeca pe loc. În competența judecătorilor intra și posibilitatea de a se organiza ședințe de judecată chiar în comuna unde a fost săvârșită infracțiunea (evident „sabotajul”). Potrivit acestei organizări se vor tripla numărul judecătorilor în mediul rural cu lărgirea competenței acestora. Completele de judecată vor fi formate dintr-un judecător de carieră și doi asesori populari care la țară vor judeca atât cauze civile cât și penale iar completele orășenești vor judeca numai procese penale. La judecătoriile rurale asesori populari vor fi „aleși” din obștile satești iar la Tribunale, Parchete și Curți de apel asesorii vor fi „aleși” de sindicatele muncitorești și asociațiile profesionale. Se exclude posibilitatea ca asesorii să fie funcționari publici, comercianți și cei care utilizează muncă salariată. O inovație a acestei reforme sunt procurorii populari, numiți pe lângă instanțele satești care vor fi apărătorii legii și în plus asesorii populari care vor funcționa pe lângă Cabinetul Primului Procuror vor putea face recurs în caz de nemulțumire pentru soluția dată în Camera de Instrucție. Instanțele se vor divide în civile și penale și vor avea o nouă distribuție teritorială. În județ după 1 ianuarie 1948 urmau să funcționeze următoarele instanțe de judecată:

- Tribunalul Maramureș cu completele penal și civil;
- Judecătoria principală Sighet cu reședința în orașul Sighet care va avea sedii secundare în Săpânța și Rona de Sus;
- Judecătoria principală Vișeu cu reședința în Vișeu de Sus cu sediile secundare la Borșa, Petrova și Poienile de sub Munte;
- Judecătoria principală Dragomirești cu reședința în Dragomirești cu sediile secundare în Rozavlea și Botiza;
- Judecătoria principală Șugatag cu sediile secundare la Budești și Bârsana.²

În condițiile noii reforme judecătorului de carieră nu-i va reveni altă sarcină decât cea de a redacta sentințele care îi erau dictate de asesorii populari. Judecătorului popular nu i se cer cunoștințe juridice ci să judece doar „mintea și

¹ DJMMAN, Fond Prefectura județului Maramureș, dosar 173/1948, f 3

² Vezi articolele „o reformă structurală a justiției românești” în GMM, an XVI, nr. 25, pp 1 și 4, „Muncitorii și țărani își aleg reprezentanții lor în justiție”, în GMM, an XVII, nr. 1 1948, p. 2

conștiința lui căutând adevărul în viață”. În caz de divergență cu judecătorul de carieră, acesta din urmă se va supune întotdeauna judecătorului popular.¹

Pe linia măsurilor fiscale dure se înscria la sfârșitul anului 1947 și proiectul legii de procedură fiscală potrivit căruia cei care acumulează restanțe mai mari de 100.000 lei într-un exercițiu financiar cad sub incidența legii sabotajului riscând condamnări cu muncă silnică pe viață.² Aceste măsuri vizau însă un segment social mai îngust- comercianții- mult sărăciți la acea dată în Maramureș.

Ceea ce a influențat cel mai mult mentalul colectiv în satul maramureșan, a fost fără îndoială sistemul cotelor precum și lipsa alimentelor și produselor de primă necesitate și cum se va vedea mai încolo -o fiscalitate excesivă- toate având un scop bine definit ca țărănimea să se înscrie de bună voie în colhoz. Cerealele au ajuns un lux, iar reglementările ce se aplicau circulației lor erau drastice. Măsurile pentru combaterea speculei și sabotajului prin care se spera că situația se va îndrepta, erau arbitrar luate și cei pedepsiți erau îndeobște țărani mai înstăriți și comercianții. Organele controlului economic întocmesc numeroase acte de trimitere în judecată iar instanța specială de sabotaj de pe lângă Tribunalul Maramureș pronunță sentințe aspre în pricini precum dosiri de mărfuri sau comercializarea unor produse de primă necesitate (cele pentru cereale ocupând primul loc). Aceste instanțe devin un instrument temut al noului regim, victime fiind deopotrivă țărani și comercianți evrei. Șefanca Maria din Bârsana este condamnată la plata a 1000 lei amendă penală, Danci Ștefan Hazbei din Borșa cu 500 lei amendă penală, pe Silberstein Gavrilă din Sighet la patru ani închisoare și 10.000 lei amendă penală.³

Însă autoritățile momentului se dezlănțuie și asupra cărții. O victimă în procesul de epurare a cărții este și librăria „Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș”-o instituție de prestigiu cultural a județului și leagăn al românismului maramureșan, urmând desființarea sa pentru motivul că vinde cărți religioase care varsă în sufletul oamenilor otrava fascistă și atâta la războaie între naționalități răstălmăcind articolul 16 din convenția de armistițiu. Nu numai cartea religioasă greco-catolică este epurată ci și o librărie a căror proprietari erau evrei- Librăria „A.Kaufman și Fiul” care dețineau și o tipografie înființată în 1886. Proprietarii librăriei sunt trimiși în judecată pentru dosire de marfă și declarație nesinceră de stoc și suprapreț.⁴ Aceste măsuri vor anula consumul de carte, mai ales de carte religioasă în mediu sătesc unde cartea religioasă și credința erau de nedespărțit și vor face loc avalanșei de broșuri bolșevice.

¹ „Rolul judecătorului popular”, în GMM, an XVI, nr. Nr.3, 13 decembrie 1947, p.3.

² „Muncă silnică pe viață pentru evaziuni fiscale. Ce conține noua lege de procedură fiscală”, în GMM, an XVI, nr. Nr.3, 13 decembrie 1947, p.2.

³ Vezi articolele „Alte condamnări pentru sabotaj economic”, în GMM, an XVII, nr. 1, 1 ianuarie 1948, p.1 și „Lupta împotriva sabotajului continuă cu energie”, în GMM, an XVII, nr. 3, 17 ianuarie 1948, p.3.

⁴ „Organele controlului economic au stârpit o faimoasă tarabă de hoți și speculanți. Proprietarii librăriei A. Kaufman și fiul trimiși în judecată pentru sabotaj”, în GMM, an XVII, nr. 7, 14 februarie 1948.

În comerțul local a fost introdusă încă din 1946 cooperarea, cu scopul declarat de a distruge specula. Introducerea la sate a întâmpinat rezistență chiar de la început, pentru că pe lângă aspectul pozitiv, aprovizionarea cu produse industriale avea și atribuția de a colecta produsele agricole. Spre sfârșitul anului 1946, sub impulsul unei legislații asemănătoare- un decret adoptat în noiembrie 1946 în Uniunea Sovietică, în județ erau înființate 30 asemenea cooperative constituite într-o „Federală” căreia în iulie 1947 îi revenea îngrata sarcină de a colecta de la centrele de colectare cotele de lână. Rolul lor crește simțitor după stabilizarea monetară din august 1947 și raționalizarea produselor de primă necesitate. Se aduc intense critici conducerii Federalei (condusă până atunci de I. Iuga) care este demisă pentru dese disfuncții și înlocuită cu o comisie interimară formată din dr. Mihai Pop, Eugen Baias, Teodor Vancea, Lazăr Chindriș, V. Ivanec și I. Martin, toți fruntași din spectrul partidelor de guvernare, ceea ce denotă importanța care i se acorda acestui sistem. În ianuarie 1948 funcționarii trebuie să se înscrie în cooperative pentru a se putea aproviziona cu produse de primă necesitate.¹ În februarie este numit în fruntea cooperăției Erich Halpert, care temporar va îmbunătăți situația aprovizionării, mai mult ca rezultat al pegătirii campaniei electorale decât o conducere eficientă.² Dar cum se va vedea mai încolo, nici noul numit la șefia Federalei nu va fi menținut în funcție.

Rămânând în domeniul economicului, o altă instituție, având rol de poliție economică –Serviciul pentru control economic va arăta un zel neobișnuit în combaterea speculei, deferind justiției sute de săteni dar și orășeni mici comercianți, care vor fi condamnați după judecăți sumare de noii judecători populari. Înființat ca urmare a Legii pentru controlul economic, apărută în Monitorul Oficial din 15 iulie 1947, serviciul județean menționat compus dintr-un corp de controlori devotați regimului, care au urmat o școală specială de îndrumare și puși sub conducerea unui intransigent-Grigore Holdiș în calitate de sub-inspector general.³ Introducerea mercurialului care obliga pe țărani să-și vândă produsele sub prețul pieței în august 1947, a împins-o la un gest cu consecințe pe Pop Maria din Bârsana, aflată în piața din Sighet, care decât să vândă produsele la prețul impus de mercurial a aruncat făina în noroi, fapt pentru care a fost arestată și internată la Penitenciar.⁴ Soarta acestei femei va fi împărțită în acest an de sute de săteni din toate colțurile Maramureșului. O listă a celor condamnați pentru sabotaj și publicată în mai, este impresionantă.⁵ Acțiunea concertată a acestor facori și a altora neenunțați aici au avut ca rezultat o diminuare drastică inițiativei particulare.

În acest climat schițat mai sus se va desfășura pregătirea ideologică a populației județului pentru congresul PUM care, într-o formulare echivocă „a

¹ Rubrica „Economie” în GMM, nr.1, 1 ianuarie 1948 Despre evoluția cooperăției vezi Lupta Maramureșului nr. 2, 17 ianuarie 1946; nr.5, 5 ianuarie 1946; GMM, an XV, nr.1, 13 octombrie 1946; an XVI, nr.17, 6 iulie 1947, nr.22, 10 august 1947; nr.22, 10 august 1947; nr.24, 23 august 1947; an XVII, nr 10, 6 martie 1948.

² „La Federala sighet dai peste munți de mărfuri”, în GMM, an XVII, nr. 7, 14 februarie 1948, p 3.

³ „Controlul economic a intrat în funcțiune”, în GMM, nr. 20, 27 iulie 1947, p.2.

⁴ „De la Serviciul județean de control economic”, în GMM, nr. 23, 20 august. 1947, p.2

⁵ „Lista speculanților condamnați pentru sabotaj” în GMM, an XVII, nr. 23, 15 mai 1948.

avut un ecou larg în județul nostru”.Îndrumătorii, a căror număr a mai fost sporit cu încă 40 de proaspeți ai sumarelor școli de cadre rurale (stângaci încă în munca de propagandă), vor activa pe teren în luna februarie, pentru contracararea unor zvonuri considerate tendențioase și alarmante, întreținute de speranța vor veni anglo-americanii, situație în care în imaginația țaranului maramureșan regele se va întoarce ca „împărat”.Mai mult, maghiarii din Câmpulung la Tisa, „chiaburi și chiaburași”, au au atitudine de respingere a popagandei țesute în jurul abdicării regelui „care nu trebuia izgonit pentru că nu afăcut nici un rău”¹.În strategia acțiunilor de propagandă s-a folosit deplasarea din casă în casă în echipe formate din îndrumători de la Sighet și îndrumători locali în comunele Berbești, Giulești, Ferești, Vad, Oncești, Bârsana, Iapa, Sarasău,Petrova, Rona de Jos. Au fost „prelucrate problema RPR, cooperația, însămintările”.Și Frontul Plugarilor dispune de un număr consistent de îndrumători -170- după datele furnizate de rapoartele Secției Județene de Educație Politică.Reacțiunea (fără a fi definită în rapoartele de activitate- dar din coteș este fără îndoială vorba de orice opozant al politicii partidului comunist) speculează greutățile economice și mai ales situația impozitelor care crează disensiuni între țărani și aparatul de stat.²

Pentru o îndrumare culturală „sănătoasă”, pe linia directivelor de partid în materie de propagandă, s-au constituit într-o ședință organizată la Prefectură, Comisiile interimare a căminelor culturale județean și orășenesc. Comisia interimară a Căminului cultural județean era compusă din prefectul Nicolae Vancea –președinte de onoare, Petreuş Ioan- președinte, Gheorghe Bledea – secretar, Petre Lenghel-Izanu-casier, Gheorghe Dăncuş, Ungur Gheorghe, Ioan Dreghiciu, Godja Mihai, Belu Ștefan,Olga Coman, Enuțaș Elena, Radu Buga și Tivadar Ion- membri. În aceeași ședință au fost desemnați îndrumătorii de plasă în persoana lui Năstase Marin pentru plasa Sighet,, Pop Ioan pentru plasa Șugătag, Grad Dumitru pentru plasa Iza și dr. Földes pentru plasa Vișeu.³Prin implicarea partidului comunist, ARLUS-ul își extinde activitatea și în școli constituindu-se așa numitele cercuri ARLUS. Tot cu implicarea acestei organizații s-a „sărbătorit” cu pompă, 30 de ani de la înființarea armatei roșii.⁴

Ciclul conferințelor „de unificare” din preajma congresului PUM, este continuat la începutul lunii februarie de conferința „pentru pregătirea Organizației Unice de Femei”, în sala ateneului popular „Lucrețiu Pătrășcanu” din Sighet, la care au participat 58 de delegate, în prezența șefilor organizațiilor „unificate” locale. Vorbitoarele de la tribună- Enuțaș Elena, Cristescu Alexandra și Hilda Severin, urmând procedura consacrată deja pentru astfel de evenimente, au cuvântat despre politica internă și externă, rolul pe care ar trebui să-l aibă „marea masă de femei” în lupta pentru pace și democrație și mai cu seamă se definea rolul ce urma să-l îndeplinească organizația unică de femei- acela de a

¹ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f.4.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 6-7

³ „În scopul unei sănătoase îndrumări culturale au fost constituite comisiile interimare ale Căminelor Culturale Județean și Orășenesc”, în GMM,an XVII, nr. 9, 28 februarie 1948, p.

⁴DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 7.

ridica nivelul politic și social al femeilor „mobilizând forțele acestora în munca de reconstrucție și democratizare a țării”, pe plan local la dezvoltarea cooperăției și a industriei casnice. S-a votat și o moțiune cuprinzând elemente de acțiune imediată concretizate în acțiuni de ordin economic și social. După conferință, pentru a întregii spectacolul, s-a organizat la sala cinematografului muncitoresc „un mare meeting la care au participat 800 de persoane, în majoritate femei”, elevele liceului de fete din localitate „au dat un reușit festival artistic”¹. Ultima din această serie de conferințe de „unificare” ale organizațiilor satelite ale PCR din Maramureș, în a doua decadă a lunii, a fost Conferința județeană a Uniunii Tineretului Muncitoresc, desfășurată în același local al ateneului „Lucrețiu Pătrășcanu” în prezența unui delegat al centrului- Ziman Ștefan în prezența delegaților formațiunilor politice locale care-și vor rosti cuvintele lor de salut. La această conferință a tineretului „unificat” s-a ales și un comitet condus de Radu Buga- secretar, ocazie cu care în nelipsita moțiune cei prezenți „și-au luat angajamentul de a mobiliza masele de tineret pentru muncă voluntară pe Șantierul național Salva-Vișeu și alte lucrări de reconstrucție”, cu alte cuvinte un rol de propagandă consacrat acestui segment de populație care se va dovedi eficient dar mai puțin în rândul tineretului român. Tot în această perioadă ia naștere la Sighet un hibrid „unificat” și anume Consiliul Județean al Federației Tineretului Democratic din România cu câte doi reprezentanți ai organizațiilor de tineret: UTM, comitetele satești ale Frontului Plugarilor, UPM,, armata, tineretul democratic ucrainean și tineretul evreiesc.² Unele din acestea vor avea doar o existență efemeră, având doar un rol de fațadă.

În cealaltă extremă, din cauza sărăciei izbucnește în județ o severă epidemie de tifos exantematic cu proporții îngrijorătoare în comunele Borșa și Poienile de sub Munte obligând Prefectura să constituie o celulă de criză sub conducerea Prefectului găsindu-se chiar vinovați în persoana unei „mumii reacționare” –doamna Vidrașcu șefa Crucii Roșii, probabil o opozantă deschisă a regimului.³ Epidemia nu a putut fi eradicată în această lună, continuând virulent și în luna martie urmând acțiuni de deparazitare mai ales în comunele ucrainene, care simțindu-se mai protejați au ripostat că ucrainenii sunt tunși, că n-au drepturi și că ar trebui toți să se organizeze și să plece în URSS și să nu plătească impozit statului român care-și bate joc de ei (cazul unui fost membru de partid exclus care a făcut aceste afirmații într-o adunare populară electorală întrerupând o adunare populară făcută de un activist.⁴ Situația economică a județului este îngrijorătoare, iarna grea cu căderi masive de zăpadă îngreunând aprovizionarea

¹ „Pentru a contribui la consolidarea Republicii Populare marea masă a femeilor trebuie mobilizată în munca de reconstrucție și democratizare. Cum a decurs conferința județeană pentru pregătirea Organizației Unice de Femei”, în GMM, an XVII, nr. 6, 7 februarie 1948, p. 1.

² „Unificându-și forțele tineretul trebuie să devină motorul muncii de reconstrucție și întărire a patriei. Cum a decurs conferința județeană a Uniunii Tineretului Muncitoresc”, în GMM, an. XVII, nr. 8, 21 februarie 1948, p. 2.

³ „Toate forțele trebuiesc mobilizate pentru combaterea epidemiei de tifos în Maramureș .Importante hotărâri luate în ședința ținută la Prefectura județului” și „Cine amenință sănătatea publică în județul nostru. Dna Vidrașcu dela Crucea Roșie vinovată de extinderea tifosului exantematic la Borșa” în GMM. An XVII, nr. 6, 7 februarie 1948, p.3.

⁴ DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureș, dosar 51/1948, f. 22

județului iar industria forestieră din aceeași cauză a înregistrat rezultate mediocre.¹

O oarecare ameliorare a traiului la sat s-a resimțit în cursul lunii martie, lună în care întreg aparatul de partid a fost antrenat în regizarea alegerilor din 28 martie și care inaugurează seria simulacrelor de alegeri din perioada care va urma. S-au acordat oarecare înlesniri la plata impozitelor în sensul că s-a permis prin măsurile luate de ministrul finanțelor, Vasile Luca, reeșalonarea plății impozitelor în patru rate lunare, până în luna iunie. În prejma alegerilor o altă măsură, evident cu scop electoral, a fost aceea a liberalizării circulației cerealelor și a produselor derivate, a transportului de animale și a consumului de carne, printr-o decizie semnată Gheorghe Gheorghiu- Dej.

Așa zisele alegeri de deputați, din 28 martie a consumat mari energii pentru „reușita” lor din partea partidului comunist pentru buna lor regizare au fost aruncați greii locali ai partidului, în fiecare plasă sunt trimise echipe de câte 6-7 activiști conduse fiecare de câte un responsabil de secție a Comitetului Județean de Partid.

Campania electorală a debutat oficial la începutul lunii martie (practic însă partidul comunist și-a început ofensiva electorală la începutul lunii februarie prin propagandă din casă în casă în mediul rural) și lansată odată cu constituirea Consiliului Județean al Frontului Democrației Populare ca urmare a Consiliului Național al F.D.P., eveniment consumat la sediul Prefecturii. Din acel consiliu făceau parte: Crețu Ioan și Baias Eugen din partea Partidului Muncitoresc Român, Hotea Mihai și Pop Laurențiu din partea Frontului Plugarilor, Moiş Iuliu și Baicu Pompiliu din partea Partidului Național Popular; Csurka Alexandru și Simceac Eugen din partea Uniunii Populare Maghiare, Răceanu Artimoniu și Șiman Dumitru din partea Consiliului Județean al Sindicatelor Unite, enuțăș Elena și Cristescu Alexandra din partea Uniunii Femeilor Democate și Cast Mihai și Bedeauan din partea Uniunii Tineretului Muncitoresc, deci tot spectrul politic din jurul partidului comunist. Acest fapt este cât se poate de evident din structura conducerii acestui consiliu (ce urma să funcționeze în sediul Prefecturii) având președinte de onoare pe prefectul Nicolae Vancea -liderul Frontului Plugarilor și care se bucura de o autoritate reală în județ și în care președinția este deținută de Crețu Ioan- secretar al organizației județene a PMR și apoi urmând în calitate de secretar al Consiliului- Baias Eugen – membru în comitetul județean al PMR. Semnul electoral era același ca în 1946- soarele.

La depunerea listei cu candidații FDP, întâmplată pe 4 martie la Tribunalul din Sighet au fost „organizați” vreo 600 de persoane încă din ajun „fără să dovedească semne de nerăbdare în timpul așteptării”. După depunerea listei, de la balcon s-au adresat celor adunați Ioan Crețu și Hotea Mihai care au făcut o apologie noului regim în care statul va fi condus de către popor și deputații țărani vor avea un cuvânt hotărâtor în viitoarea Adunare Națională. Candidații înscriși pe lista nr. 1, a FDP erau inginerul Cernicica,, țăranul Hotea Mihai, Teodorescu Marin și Roman Aurel- niște biografii reflectând pe deplin voința noului regim de a răsturna vechile valori burgheze interbelice și a impune pe cele preluate din

¹DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureș, dosar 43/1948, f. 5.

modelul sovietic.¹ Din cei patru numai doi sunt oameni din Maramureș. Inginerul Cernicica întrunește toate condițiile necesare unei ascensiuni în structurile superioare ale partidului comunist: născut în Sighet din părinți săraci, având activitate de ilegalist în deceniul patru cu câteva arestări, în primăvara anului anului 1945 este secretarul PCR din Maramureș, promovat apoi la Regionala de partid din Oradea până la desființarea acesteia rămânând ca secretar al partidului comunist Bihor până în 1947, când e chemat de Vasile Luca „pentru meritele sale deosebite” în structurile ministerului finanțelor unde va ocupa funcția de Director general. În campania electorală Cernicica va avea în vedere mai ales satele de pe cursul superior al Izei. În 14 martie se va afla la Rozavlea unde le-a vorbit țăranilor adunați despre realizările guvernului Groza și despre noua temelie pe care o va pune prin alegerile din 28 martie statului, cu scopul ca toți oamenii să se bucure de bunăstare și fericire. În următoarea duminică, pe 24 martie se va afla la Dragomirești alături de prefectul Nicolae Vancea a căror discursuri nu sar din tiparele propagandei pentru alegeri. De notat efortul organizării acestei adunări la care ar fi fost prezenți 3.000 de țărani din satele din jur și Dragomirești.² Cel de al doilea candidat al FDP-ului este țăranul Hotea Mihai din Hoteni, unul dintre primii înrolați în Frontul Plugarilor după 1945, care pentru zelul arătat în activitatea sa în slujba noului regim și poate și pentru nevoia de imagine a noii puteri este promovat secretar al organizației județene a Frontului Plugarilor. În adunarea ținută în 24 martie la Ocna Șugatag unde ar fi fost adunați vreo 4.000 de țărani, pe lângă cuvintele celor din staful de acampanie a vorbit și Hotea Mihai „în cuvinte simple, dar sincere și izvorâte din inimă, a arătat suferințele din trecut ale țăranimii” făcând un istoric al revoltelor țăărănești după normele stabilite de propaganda comunistă.³

Ceilalți doi deputați nu aparțin meleagurilor maramureșene. Teodorescu Marin este o altă biografie aventuroasă de ilegalist ajuns în structurile de vârf ale partidului comunist: fiu de muncitori săraci din București, „înrolat” de timpuriu în mișcarea muncitorească, participant la grevele CFR din 1920 și la mișcările sindicale din acest sector, judecător la Tribunalul Poporului până la desființarea acestuia, numit prin intervenția lui Chivu Stoica subdirector la Direcția Centrală a Aprovizionării din administrația CFR iar după „unificarea” PCR-PSD este ales pentru „meritele sale deosebite” ales în comitetul de conducere a capitalei. În 14

¹ „În cadrele unui mare miting popular, într-o atmosferă de nestăvilit entuziasm și bucurie, s-a deschis în Maramureș campania electorală pentru alegerile Marei Adunări Naționale”, în GMM, an XVII, nr. 10, 6 martie 1948, pp. 1 și 6; vezi și DJMM, fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 6

² Vezi articolele: „Cui dăm voturile, cui dăm încrederea noastră. Înq Cernicica Dumitru, un cunosător ca nimeni altul al nevoilor poporului maramureșean, un dărz și neînfricat luptător pentru drepturile acestui popor”, „În toate satele Maramureșului țăranii manifestă cu însuflețire pentru Frontul Democrației Populare” în GMM, nr. 12, 17 martie 1948, pp 1 și 4. și „Într-un val de entuziasm, de bucurie și de încredere în viitor, peste 17.000 de țărani au făcut legământ că vor vota cu „Soarele”, în GMM, nr. 14, 24 martie 1948, p. 3.

³ Vezi articolele „Țăranul Hotea Mihai, om hotărât și gata de jertfă pentru drepturile fraților săi de pe ogoare”, în GMM, nr. 12, 17 martie 1948, p. 4. și „Într-un val de entuziasm, de bucurie și de încredere în viitor, peste 17.000 de țărani au făcut legământ că vor vota cu „Soarele”, în GMM, nr. 14, 24 martie 1948, p. 3

martie se va afla la Ocna Șugătag unde va vorbi minerilor din localitate spre a-i „convinge” să voteze cu FDP și „să sprijine campania electorală prin ridicarea neconținută a producției, prin mobilizarea masselor la muncă voluntară, printr-o mobilizare a tuturor cetățenilor la vot, cunoscând că de victoria în aceste alegeri depinde viitorul și bunăstarea întregului popor muncitor.”¹

Ultimul candidat de pe listă- Roman Aurel, hunedorean „din țara miștilor de unde s-a născut Frontul Plugarilor”, i se prezintă tot o biografie aventuroasă dedicată de această dată „intereselor țărănimii nevoiașе și muncitorilor oproșiți” și datorită calităților sale de „organizator și luptător” pentru interesele mai sus menționate a fost ales în Comitetul Central al Frontului Plugarilor. În 6 martie vorbește la o adunare populară organizată la Sighet după prefectul Nicolae Vancea, unde se aniversau cei doi ani scurși după alegerile din 1946.² De remarcat că la toate manifestările de oarecare amploare organizate în această perioadă, un personaj este nelipsit – Ioan Crețu- secretarul organizației județene PMR.

Este evident că acești candidați nu exprimă câtuși de puțin o voință populară fiind impuși de noua putere pe criteriile impuse de ea, cultivând și un anume spirit elitist.

A existat și o listă nr. 2 – „independentă”, având se pare doar un rol decorativ, întărind simulacrul de alegeri, având înscriși candidați ce se bucurau de o anumită popularitate încurcând puțin socotelile partidului comunist mai ales prin zvonurile care circulau în jurul acestor liste puse pe seama reacțiunii: că lista nr. 1 ar fi rusească și lista nr. 2 ar fi americană și altele de acest fel, încât mulți oameni „de bună credință” au votat cu nr. 2.³

Frontul Democrației Populare și-a formulat și un program de muncă în spiritul mișcării adoptate la adunarea generală a PUM-lui din 25 ianuarie axat pe obiective ce privesc dezvoltarea industriei forestiere, a industriei miniere, terminarea la timp a liniei ferate Salva-Vișeu care era prezentată ca o soluție miracol a ieșirii din starea de înapoiere a Maramureșului, apoi începerea lucrărilor de electrificare a județului prin folosirea puterii apelor. Nu era omisă nici zootehnia promițându-se importuri care să amelioreze rasele locale, nici cooperarea prin introducerea oamenilor cinstiți și săraci în conducerea acestora, nici reglementarea fiscalității potrivit puterii economice a contribuabililor și a gradului de productivitate a solului, apoi școli noi și spațioase pentru tineri prin noua reformă a învățământului și mai ales stărpirea analfabetismului. Ceea ce a urmat relevă consistenta demagogie risipită în această campanie.⁴

¹ Vezi articolele „Pe cine votăm la 28 martie: Teodorescu Marin, vechiu luptător pentru pâinea și dreptatea poporului”, în GMM, nr. 13, 20 martie 1948, p. 1. și „Candidații Frontului Democrației Populare în mijlocul alegătorilor. Manifestația făcută candidatului Teodorescu Marin de minierii din Ocnașugătag”, în GMM, nr.12, 17 martie 1948, p.2.

² „Pe cine votăm la 28 martie: Roman Aurel, un vrednic fiu al țărănimii muncitoare”, în GMM, nr. 14, 24 martie 1948, pp. 1 și 4. și „Cum a decurs meeting popular organizat la Sighet în cinstea zilei de 6 martie” în GMM, nr. 11, 13 martie 1948, p.2.

³ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f 9 și dosar 51/1948, f. 22.

⁴ „Programul de muncă al Frontului Democrației Populare din județul Maramureș”, în GMM, nr. 13, 20 martie 1948, p. 4.

De altfel regia alegerilor s-a datorat aproape în întregime partidului comunist, celelalte formațiuni erau practic inexistente din punctul de vedere al implicării în activități de organizare (adică PNP, UPM, CDE, UTM, UFDR), cu excepția Frontului Plugarilor iar FDP-ul a fost doar structură paravan. La sate s-au dovedit mai active, mai întâi „forțele” locale ale PMR, apoi Frontul Plugarilor și organizațiile de femei. A fost sporit simțitor numărul îndrumătorilor (dacă e să dăm crezare cifrelor- ar fi fost 1400) care într-o primă etapă și-au îndeplinit sarcinile în mod mecanic, eșuând câteodată în munca lor de teren prin câte o cârciumă. Activiștii de partid au organizat adunări în fiecare comună în care au fost „prelucrate”: „raportul lui Gheorghiu-Dej, RPR, proiectul de constituție, realizările guvernului, înșămânțările de primăvară, șantierul național Salva-Vișeu ș.a.” În sprijinul propagandei prin adunări și din „casă în casă”, s-a adăugat difuzarea unor materiale de propagandă: broșuri (în limbile română, maghiară și ucraineană), afișe, ziare, placarde, panouri, lozinci, ba chiar portrete pictate în ulei ale candidaților iar caravana cinematografică din dotarea Secției administrative a dat 26 de proiecții. Au fost folosite și echipe culturale care au dat „reprezentatii culturale” tot în acest scop.¹

În ciuda cifrelor și situației prezentate în rapoarte, se recunoaște totuși că, „campania nu a fost prea dinamică și fără amploare agitatorică” iar conducerea PMR-ului local lucrează sector întâlnindu-se familiarisme în relațiile din interiorul organizației județene înregistrându-se și „excese”, UFDR-ul local se și identifică cu PMR-ul iar secretarul acestuia din urmă -Ioan Crețu-este un bun orator dar slab organizator în opoziție cu prefectul Nicolae Vancea care este un bun administrator și organizator politic. De altfel cel mai implicat în mediul sătesc în activitatea de propagandă și oarecum mai echilibrat a fost Frontul Plugarilor realizând mai mult o activitate de îndrumare decât de îndoctrinare, părând a avea o organizație mai bine pusă la punct decât în alte părți. Dincolo de propaganda mai mult sau mai puțin aplecată spre interesele țăranului maramureșan, exista un sistem opresiv care nu ținea seama de nevoile reale ale săteanului: exista o lipsă acută de îmbrăcăminte, se cereau fire de bumbac, piele pentru opinci, săpun. În adunările populare s-a cerut îndreptarea nedreptăților făcute în reforma agrară precum și ajutorarea gospodăriilor prin corectarea abuzurilor săvârșite la cooperative.Țăranimea săracă din comuna Petrova ar fi făcut o propunere agreată de propaganda comunistă, ca în proiectul de constituție să fie stipulată trecerea posesoriatelor în proprietatea comunelor (deci nicidecum nu agreau o proprietate de stat). Sătenii au ridicat în aceste alegeri și probleme de interes imediat ce țin de siguranța gospodăriei: regimul impozitelor, semințele de primăvară (distribuindu-se anumite cantități la prețul de achiziție, evident pentru a îmbunătăți imaginea puterii), posibilitatea găsirii unor locuri de muncă precum și ridicarea interdicției de a pătrunde în mai aproape de 500 m în zona de frontieră, dispoziție prin care terenurile situate în această zonă au rămas necultivate afectând satele limitrofe frontierei.²

¹ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f 6-7 și dosar 51/1948, f. 20-22.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f.20 și 26-27.

Toată această zarvă politică a adus de fapt la suprafață tensiuni sociale între aparatul de stat aflat în slujba regimului și țărănime pe de altă parte. Agresiunii economice și juridice i se adăuga o agresiune propagandistică care începea să depășească stadiul de amatorism iar aceste „alegeri” sunt un bun prilej de exersare.

Reacția cea mai acută a venit imediat din partea etnicilor maghiari de religie romano-catolică care s-au simțit umiliți de a fi obligați să meargă la vot în ziua de Paște. Astfel au refuzat să-și scoată cărțile de alegători, vinovatul va fi evident UPM-ul pentru atitudine „nesănătoasă”. Nu numai romano-catolicii au refuzat să scoată cărțile de alegători ci și Martorii lui Iehova, catalogați drept „mijloace ale reacțiunii”. Deși se afirmă că 90% din alegători și-ar fi ridicat cărțile de alegători (de fapt ele au fost distribuite), situația pare să fi fost alta decât o exprimă rapoartele oficiale, existând convingerea inutilității de a prezenta la vot pentru că alegerile n-au nici un rost fiindcă nu au decât un semn. Îndrumătorii s-au străduit să combată un alt zvon catalogat ca fiind opera „reacțiunii” care a îndemnat populația să dea voturile în alb s-au anulate. De fapt nu exista o opoziție organizată, ea a fost sistematic anulată după alegerile din 1946, erau doar manifestări spontane ale nemulțumirii populare. În Maramureș forme de rezistență organizată, atât cât s-a putut, și de care se mai temeau activiștii partidului comunist, a fost cea a lui Ilie Lazăr și a învățătorului Malageanu din Borșa, fost conducător al tineretului PNT, care s-ar afla, după informațiile din rapoarte, ascunși în pădurile din județ. La acțiuni de ștergere a semnelor electorale al FDP ori ruperea de afișe au fost antrenați copii. La Vișeu au fost observate chiar două zvastici. Și reacțiunea a folosit propriile ei afișe la ruperea cărora îndrumătorii PMR nu s-au dovedit suficient de activi. Cu toată stăruința depusă de îndrumători pentru a convinge lumea satului despre importanța alegerilor, de perspectivele pe care le-ar oferi manifestul program adaptat la situația Maramureșului și alte asemenea nu au adus rezultatele scontate. Nici chiar țărănimea săracă, căreia nu-i lipsea simțul proprietății amenințat de acțiunile politice ale noului regim, pe care partidul miza ca pe o masă de manevră nu a reacționat conform așteptărilor partidului comunist iar „prelucrarea” dijei și arendeii precum și-a proiectului de constituție focalizat pe explicarea „punctului cu proprietatea privată și dreptul de moștenire” nu par să fi dat rezultatele așteptate.

Pentru controlul regiei, în faza a treia a alegerilor un „aport” serios a adus „tovii” din București a accelerat activitatea de teren a îndrumătorilor.

Ziua alegerilor a fost o încununare a festivismului organizat de partidul comunist. Populația s-a prezentat într-un mod foarte disciplinat, încongru cu muzici, drapele, lozinci și ca idilic să fie complet a încins dansuri populare în timpul votării. Deși rezultatul a fost peste limita așteptărilor, totuși s-au sesizat anumite puncte nevralgice: la Cuhea unde a votat leudul, la Șieu, Dragomirești, Vișeu de Sus și Deseștiul unde a votat Sat Șugătag.¹

Rezultatele „alegerilor”(în fapt un soi de „plebiscit”, cum le definea o activistă implicată în campanie) publicate în presă arată dimensiunea spectacolului regizat de partidul comunist și figurația implicată. Iată cum arată

¹ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 6-8 și dosar 51/1948 f. 20-23

cifrele: prezența la alegeri-88,94% dintr-un total de 71.349 înscriși pe listele electorale; lista nr. 1 a Frontului Democrației Populare: 66.569 voturi ceea ce reprezintă 92,57%; lista nr. 2 independentă: 2.965 voturi; anulate 1.815 voturi. Și prin urmare cei patru noi deputați ai Maramureșului sunt candidații listei nr.1.¹

Responsabilii implicați în alegeri au constatat că de fapt imaginea partidului comunist a ieșit cam șifonată după alegeri, controlul mai sever efectuat de către trimișii Bucureștiului în perioada electorală au dat la iveală o serie de disfuncții și „delăsări” la nivelul organizațiilor județene, iar încadrarea partidului în FDP, constată ei, „i-a luat fața” așa încât luna aprilie va fi consacrată întăririi „vieții de partid” care pe timpul alegerilor „a fost slăbită”. Dar nu numai atât. Urmând dispozițiile Comitetului Central s-au valorificat rezultatelor alegerilor, ținându-se în acest scop o serie de adunări în principalele centre ale județului precum și în 44 de comune, în ziua de 10 aprilie, manifestări în care atmosfera a fost „bună” ocazie cu care a fost „prelucrată” și deschiderea Marii Adunări Naționale. În celulele sătești partidul a avut și „greutăți cu elementele chiabure” care au polarizat în jurul lor și elementele sărace. Rodate în timpul campaniei electorale, echipele culturale formate mai ales din elevi ai liceelor din Sighet, își continuă activitatea în mediul rural cu același scop propagandistic, suținând programe concepute și controlate de comisia culturală a partidului comunist și însoțite întotdeauna de îndrumători care făceau câte o expunere politică în fața publicului adunat. Titlurile programelor culturale vorbesc de la sine: „Oamenii sovietici” de un oarecare Simonov, pusă în scenă de elevii liceului maghiar din Sighet sau „Ebrul însângerat”. Astfel de vizite ale echipelor culturale au primit comunele Ieud, Coștiui, Teceul Mic, Bocicoi, Ocna Șugatag, Dragomirești, Vișeu de Sus și Câmpulung iar o echipă a UTM a vizitat șantierul național Salva-Vișeu.²

Șantierul național Salva-Vișeu intră din plin în activitate începând cu 1 aprilie ca urmare a hotărârii Comisiei ministeriale de redresare economică și a Uniunii Tineretului Muncitor din 22 ianuarie. Primise numele „Vasile Luca” în urma vizitei unei echipe de vârf sosite de la București pe la începutul lunii martie compusă din Miron Constantinescu, îndeplinind pe atunci funcția de Secretar General al Comisiei Ministeriale pentru Redresare Economică și Stabilizare Monetară, Andrei Pătrașcu și ing. Pavel Cristescu, membri ai Secretariatului Permanent al Șantierelor Naționale care cu acea ocazie au promis declanșarea imediată a unei vaste campanii „de muncă voluntară”, urmând a fi mobilizate foțe de tineret din toată țara.³ Erau prevăzute să se construiască 63 km de cale ferată între Salva și Vișeu în răstimpul unui an și jumătate în condiții de teren muntos, accidentat, necesitând excavarea unui tunel de 2.400 m lungime, construcția a trei viaducte cu înălțimi între 22 și 52 m, patrusprezece poduri și cinci gări precum și lucrări de susținere –consolidare, terasamente însumând un volum de 250.000 m³ de rocă din care 150.000 m³ numai stâncă. În partea Maramureșului

¹ „Poporul și-a ales reprezentanți în Mare Adunare Națională”, GMM, nr. 16, 31 martie 1948, p.1.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județ PMR, dosar 43/1948, f. 12, și dosar 51/1948, f. 35 și 40

³ „Șantierul Național Salva- Vișeu va purta numele vajnicului luptător pentru pace și democrație Vasile Luca”, în GMM, nr.11, 13 martie 1948, p.1.

calea ferată urma să treacă prin comunele Săcel, Săliștea și Vișeu de Jos. Pentru înfăptuirea acestui obiectiv urmau să fie aduși aici circa 10.000 de oameni, în majoritate tineri prin așa numitele brigăzi de voluntari din București, Bihor, Satu Mare, de pe cuprinsul Moldovei, Munteniei și Banatului, cerându-se să fie mobilizat și tineret din satele maramureșene. Foarte mult speculată propagandistic, necesitatea construirii acestei linii ferate era vitală pentru Marmureș. Se considera că va fi o bază pentru dezvoltarea industriei forestiere, dealtfel singura industrie importantă a Maramureșului voievodal apoi a industriei miniere cât mai ales a aprovizionării populației cu produse de primă necesitate deficitare în zonă dar și o lărgire a posibilităților de valorificare a producției autohtone.¹ Însă propaganda dusă în rândul tineretului românesc cu scopul de a mobiliza primii voluntari nu a avut rezultatele așteptate – cei dintâi 100 tineri voluntari vor proveni din Sighet și comunele cu populație majoritar maghiară-Câmpulung la Tisa și Ocna Șugătag. Plecată la 1 aprilie din Sighet unde i s-a organizat o festivitate cu discursuri rostite de Eugen Baias, secretarul FND și un anume Ion Vintilă din partea UTM, brigada a fost transportată cu camioanele de-a lungul văii Izei, încartiruită fiind la Fiad. Tăranii de pe cursul superior al Izei au fost deja „mobilizați” pentru munci de întreținere lucrând și noaptea la drumuri sau curățirea liniei înguste Moisei-Telciu.²

Luna aprilie aduce țăranului maramureșean noi măsuri represive menite de ai slăbi puterea sa economică având în aparență un scop pozitiv. Partidul comunist întreprinde o campanie de control sever al însămânțărilor de primăvară folosindu-se de administrația locală dar și de „îndrumători” săi cu scopul evident ca prin colectarea ulterioară a cotelor să spolieze și mai mult țăranimea locului. Mai întâi inventarul terenurilor agricole obținut prin recensământul din ianuarie nu pare să mulțumească zelul comuniștilor. Aveau nevoie de suprafețe agricole cât mai întinse. Conform acestui recensământ suprafața arabilă a județului se ridica la 38.928 ha, după verificare luându-se în seamă statistica veche, s-au găsit 47.428 ha, diferența de aproximativ 9.000 ha constituindu-se din pământ cu slabă valoare productivă sau neproductiv rezultat din spălarea solului de către râurile Marmureșului. Teren bun de însămânțat s-a găsit în suprafață de 38.428 ha din care din toamnă au fost însămânțate 2.640 ha.³ La nivelul județului erau planificate pentru însămânțări 25.594 ha.⁴

Semnalul este dat de dispozițiile Ministerului Agriculturii și Domeniilor date la începutul lunii care însărcinau funcționarii Camerei Agricole și cu misiunea de îndrumători ce răspundeau de mai multe Comitete Gospodărști, organizate în acest scop în fiecare comună urmând să asigure plugarilor

¹ „Pentru ridicarea economică ajudețului, pentru o viață mai bună, să participăm cu toții la construirea liniei Salva –Vișeu, care va aduce bunăstare pentru toți”, în GMM, nr. 14, 24 martie 1948, pp. 2 și 4.

² Vezi Gheorghe Bledea, „Făcând din muncă un cântec de bucurie, o datorie de onoare față de patrie, o întrecere eriocă, brigadierii voluntari croesc linie ferată prin munții Maramureșului” și Ioan Crețu, „A plecat întâia brigadă de voluntari din Maramureș”, în GMM, nr.17, 5 aprilie 1948, pp 1 și 4.

³ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 14.

⁴ Ion Crețu, „Bătălia însămânțărilor”, în GMM, nr.19, 17 aprilie 1948, pp 1 și 6.

necesarul de semințe și unelte. Era prevăzută și posibilitatea mutării atelajelor de la o grupă de comune la altele învecinate iar contravaloarea muncii prestată cu atelajele la cei lipsiți de animale trăgătoare se statorneau de către Comitetele gospodărești și nicidecum prin negociere directă. Pentru cei orfani, văduve, invalizi muncile se vor face pe socoteala comunei.¹ Urmând dispozițiile centrale, a fost creat un organism care coordona campania de însămânțări – Comandamentul Unic Județean de Însămânțări care a emis o serie de dispoziții care arată clar politica orientată spre colectivizare. Astfel circulația căruțelor dintr-o localitate în alta în interiorul județului este permisă doar cu avizul comitetului gospodăresc local și numai când transportă semințe de la federală la comună. Aceste comitete sunt împuternicite să rechiziționeze pe loc animalele de tracțiune și să le includă în planul de muncă al comunei unde au fost prinse iar posturile de jandarmi vor opri orice circulație care nu este destinată muncilor agricole. Jandarmii din localitățile situate pe drumurile care fac legătura Maramureșului cu județele învecinate: Teceu, Crăcești (azi Mara), Budești, Săcel și Borșa vor opri ieșirea oricăror atelaje. Toate aceste restricții de circulație vor fi menținute până când comitetele gospodărești vor raporta terminarea însămânțărilor. Planul de cultură întocmit pe gospodării se va introduce în registrele agricole. Primarii și notarii care nu vor întocmi această lucrare urmează a fi aspru pedepsiți. Locuitorii programați să însămânțeze ovăz și orz, trebuie să trateze semințele și să le însămânțeze până în 20 aprilie iar cei care au primit astfel de semințe și nu au însămânțat suprafețele corespunzătoare vor fi arestați și judecați în stare de arest pentru sabotaj economic. Pășunatul între semănături va fi interzis dispunând paznicilor comunali să închidă vitele surprinse astfel în oboarele de gloabă, cu aplicarea unor amenzi de către autoritățile comunale. Pășunatul în pădurile statului și particulare este interzis printr-un ordin al Ministerului Agriculturii și Domeniilor recomandându-se astfel comunelor înscrierea numai a unui număr de vite crespunzător cu suprafața ce li s-a repartizat, înscriind preferențial vitele locuitorilor care au mai puțin de 5 ha și abia apoi a celor cu până la 10 ha.² Repartizarea pășunilor alpine a coalizat din nou populația rurală în fața arbitrarului impus prin măsuri administrative, „unde chiaburii au reușit să antreneze populația nevoiașă a satelor” fiind necesară pentru „lămurire” intervenția îndrumătorilor. Se urmărea și prin aceasta crearea unei falii între înstăriții și nevoiașii satelor care în realitate aveau alte valori decât cele pe care se străduia să le impună partidul comunist prin felurite tactici și metode de represiune.³ S-au luat chiar măsuri aberante, controlând inclusiv viața la stână care nu mai era administrată prin gazdele de munți, ci direct de către primării iar primarii care s-ar folosi de acest vechi „sistem” riscuau să fie considerați sabotori și speculanți. Se interzicea și darea oilor „pe fonți”, cei descoperiți erau la fel socotiți speculanți și sabotori. Fixarea taxelor de pășunat la sume mici ar fi trebuit

¹ „Ministerul Agriculturii și domeniilor a luat importante măsuri pentru sprijinirea muncii plugarilor în campania de însămânțări”, în GMM, nr. 18, 10 aprilie 1948, p.2.

² „Mobilizându-și toată puterea lor de muncă țărani maramureșeni vor trebui să însămânțeze ficare palmă de pământ până la 20 aprilie. Importante dispozițiuni ale Comandamentului Unic județean de Însămânțări”, în GMM, nr. 18, 10 aprilie 1948, p. 3.

³ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 36.

să fie o măsură populară, ceea ce în realitate n-a fost apreciată de către lumea satului.¹

Revenind la campania însămânțării, satele au fost asaltate de peste 700 de îndrumători, într-o perioadă în care condițiile climaterice au fost nefavorabile lucrărilor agricole, împărțindu-se fiecare sat pe sectoare și gospodării, controlând zilnic terenurile însămânțate. La ferma REAZIM-ului din Sarasău au fost mobilizați de două ori sindicaliștii din Sighet pentru a suplini lipsa de mână de lucru la fermă.²

Campania agricolă de primăvară a oferit prilejul „prelucrării” unei noi teme din agenda propagandei de inspirație sovietică- alianța muncitorilor cu țărănimea materializată faptic prin constituirea a cinci „echipe stabile” de muncitori din Câmpulung, Ocna Șugătag, Vișeu de Sus, CFR, și Uzina Electrică, ultimele două din Sighet, care pe lângă obișnuitul discurs politic au ajutat la reparatul uneltelor. Și pentru a întări și mai mult această alianță au mai fost trimise pe sate încă patru echipe din Sighet pentru același scop.³

Însă atotputernice în dirijarea campaniei de primăvară rămân acele comitete gospodărești care includeau și îndrumători politici și controlate de partidul comunist. Erau abilitate de a controla dar și pedepsi pe cei care nu se supuneau cifrelor stabilite atât la nivel de comună cât și la nivelul fiecărei gospodării în parte. Pentru înăsprirea măsurilor ce urmăreau realizarea planului de însămânțări, Partidului Muncitoresc din județ „propunea” pe la jumătatea lunii aprilie o serie de măsuri mai drastice decât precedentele. În ziua de 17 aprilie urmau să se țină conferințe de lucru în centrele de plasă cu notarii, primarii, agenții agricoli, sefii posturilor de jandarmi ca apoi, în ziua următoare, cei amintiți să țină la rândul lor ședințe de lucru cu organele comunale urmărindu-se ca planul să fie întocmit pe gospodării și împărțit pe sectoare precise și astfel să ușureze controlul organelor „competente”. Primarilor, notarilor, membrilor comisiilor interimare li se recomandă să fie mereu pe teren. Urma să fie verificată distribuirea semințelor prin cooperative, să se facă control la mori ca să se vadă dacă nu cumva a ajuns la măcinat din cerealele date pentru însămânțări, ba chiar și uneltele agricole de orice fel vor fi verificate dacă sunt bine păstrate și îngrijite. Se intervenea și asupra regimului juridic al terenurilor, recomandându-se forurilor competente comunale să lichideze orice litigiu și terenurile să fie însămânțate iar în privința pământului văduvelor, orfanilor, invalizilor și a oamenilor săraci „să se ia măsuri urgente ca ei să fie achitați și pământul să fie arat și însămânțat”. Împlinirea acestor sarcini urma să fie verificată la fața locului în următoarele două duminici ale lunii aprilie de membrii Comandamentului Unic Județean, funcționarii Prefecturii, Camerei Agricole, federala, sindicaliști, UFDR, tineretul și îndrumătorii politici ca odată isprăvită campania agricolă populația să poată lua

¹ „Venindu-se în ajutorul țăranilor taxele de pășunat s-au redus la jumătate”, în GMM, nr. 21, 30 aprilie 1948, p. 3.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. f. 38.

³ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f 14.

parte „în mod voluntar” la șantierul național de cale ferată Salva-Vișeu.¹ În acest sens s-a și decis într-o ședință conducătorilor organizațiilor politice și sindicale prezidată de Eugen Baias, organizarea unei „vaste” campanii de mobilizare a maselor și mai ales a tineretului, de fapt de recrutare de personal pentru șantier.²

„Bătălia” însămânțării reușită în parte, în care s-au aruncat, dacă e să-l credem pe secretarul județean al FDP-ului, Eugen Baias, cinci vagoane și jumătate de grâu de primăvară din import sovietic, 23 vagoane de orz, 17 vagoane ovăs, trifoi, lucernă și cânepă un vagon și jumătate, acțiune la care au fost antrenați și 140 funcționari din Sighet la lucrările de birou ale primăriilor din comune, au fost folosite 1300 de vite trăgătoare și peste 8.000 de pluguri (sic!), n-a fost meritul organizațiilor PMR care au fost în frunte peste tot, ci a fost, din perspectiva timpului prezent, meritul plugarilor anonimi care oricum ar fi arat și semănat, cum au făcut-o din totdeauna și fără amenințarea condamnării pentru sabotaj pentru vina de a nu-și fi lucrat propriul pământ după voia mai marilor comuniști. În buna tradiție a satului maramureșan în ziua de Sfântul Gheorghe s-au organizat clăci arându-se fără plată pământurile văduvelor și săracilor.³ În fața presiunilor la care era supusă țărănimea satelor maramureșene de a însămânța și munci pentru a obține o recoltă care urma apoi să-i fie luată aproape în întregime de pe arie, evenimente precum reorganizarea sindicatului agricol din Maramureș, un alt instrument la dispoziția partidului comunist, ori schimbarea conducerii PNP la 30 martie, partid din galeria formațiunilor aservite partidului comunist și care a fost creat cu scopul de a atrage pătura mijlocie de la oraș și mai cu seamă pe învățători, vor fi fost mai degrabă evenimente de culise fără impact asupra vieții țaranului maramureșan.⁴ Nici în luna mai foștii PSD-iști n-au fost în întregime absorbiți în partidului comunist reușindu-se încadrarea abia a 24 de foști membri.⁵

În Maramureș luna lui cireșar a fost se pare, din punctul de vedere al ofensivei comunizării satului o lună ceva mai liniștită, prevestind doar lunile tulburi care vor urma. Partidul se menține pe ideea proiectelor economice de mare anvergură, în acest sens un împătimit susținător al industrializării Maramureșului, era prefectul Nicolae Vancea. Noua constituție votată pe 13 aprilie care schimbaseră regimul juridic al pădurilor, fiind de altfel prima măsură de etatizare de proporții, a afectat o parte din țărani maramureșeni. Noul înființat Minister al Silviculturii va da gir unor proiecte mai vechi ale CAPS-ului (Casa Autonomă a Pădurilor Statului) prin care se spera că se va absorbi o parte din proletariatul agricol al județului. Aproape din toate satele Maramureșului se

¹ Vezi articolele „*Ce sarcini au comitetetele gospodărești în munca însămânțării de primăvară*” și „*Să întâmpinăm ziua de 1 Maiu cu realizarea completă a planului de însămânțări. Chemarea Comandamentului Unic Județean de Însămânțări*”, în GMM, nr. 19, 17 aprilie 1948, p. 4.

² „*În cadrul unei ședințe cu conducătorii organizațiilor democratice și a sindicatelor s-a stabilit planul pentru contribuirea la construirea liniei ferate Salva- vișeu*”, în GMM, nr. 19, 17 aprilie 1948, p. 6.

³ Eugen Baias, „*În cinstea zilei de 1 Maiu trebuie să câștigăm bătălia însămânțării*”, în GMM, nr. 21, 30 aprilie 1948, pp. 1 și 4.

⁴ Vezi articolele: „*Reorganizarea Sindicatului Agricol din Maramureș*”, în GMM, nr. 20, 24 aprilie 1948, p. 5, și „*Noua conducere a Partidului Național Popular din Maramureș*”, în GMM, nr. 18, 10 aprilie 1948, p. 2.

⁵ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 17.

găseau țărani angajați sezonier la diferite exploatări forestiere din județ sau din afară, fiind în epocă printre puținele surse de a aduce un câștig suplimentar familiei. De aceea propaganda de a mobiliza tineri maramureșeni pentru șantierul Salva- Vișeu se soldează cu rezultate mediocre, reușindu-se înrolarea a numai 70 de tineri. Noile întreprinderi –Sovrom- lemn, au și venit în județ să angajeze muncitori, așa încât tinerii și nu numai, au preferat o muncă bine plătită în locul șantierului.¹ Fiind mai economic, s-a recurs intensiv la mobilizarea populației din satele din jurul șantierului, până la o mie de oameni (preponderent adolescenți, femei și bătrâni) din aceste localități au prestat muncă voluntară, ținându-se obișnuitele adunări populare cu scopul de a-i „convinge”. S-au contabilizat 2.201 zile de muncă prestate în luna mai de către țărani din Săcel, Dragomirești, Moisei,, Săliștea de sus, Vișeu de Mijloc. Vișeu de Sus Vișeu de Jos. S-au manifestat nemulțumiri fățișe ale proprietarilor terenurilor pe care s-au efectuat lucrări de terasament și baracament, astfel de lucrări le-au scos de fapt din circuitul agricol.²

Cu scopul declarat de a ocupa cât mai multă forță de muncă dar și a exploata resursele forestiere ale județului în afară de obișnuitele lucrări de exploatare, CAPS-ul urma să pună în funcțiune la Sighet o fabrică cu trei gater. Pentru aprovizionarea acesteia era proiectată construirea unei linii ferate înguste pe traseul Ferești- Crăcești Izvoare care va asigura eploatarea pădurilor din bazinul Mara. Pentru exploatarea doborâturilor era în proiect o cale ferată îngustă pe valea Novăț și una pe Valea Râului (în bazinul Vișeuului). Acestea ca proiecte imediate cu demarare în luna mai. Pe termen lung, se aveau în vedere perfecționarea exploatării în regim industrial a pădurilor din cele 7 mari bazine ale Maramureșului: Borșa;Vișeu, Ruscova- Poieni, Bistra, Săpânța, Mara, Ronișoara și Coștiui fiind necesare construirea de linii ferate înguste care să le deservească pe fiecare în parte. Era prevăzut și un masiv program de reîmpăduriri, planificat pe trei ani, începând cu anul 1948. Pentru pregătirea personalului de exploatare se vor deschide la Vișeu două școli de calificare profesională: una pentru personalul de cale ferată silvică și o alta pentru șefi de exploatare la munte. La aceste școli vor participa tineri țărani 18 și 25 de ani nu numai din județ dar și de la alte direcții silvice.³

Această categorie de tineri se va bucura de o atenție sporită în această lună din partea partidului comunist din nevoia de a alimenta șantierele naționale cu brațe tinere de muncă. La 23 mai, la Sighet a avut loc conferința județeană a Tineretului Sătesc din județul Maramureș cu scopul de a alege comitetul județean și a alege delegații care vor reprezenta județul la conferința pe țară și mai cu seamă de a trasa linia organizatorică a tineretului sătesc. Această nouă organizație, inclusă și ea în FDP n-a avut aproape nici un ecou, se pare, în

¹ Idem.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 17 și dosar 51/1948 f.42 și 45.

³ Gheorghe Bleda , „*Perspectivile producției forestiere în județul Maramureș*” (interviu cu ing Virgil Ițoae, directorul regional al Direcției Silvice CAPS Sighet), în GMM, nr.20, 24 aprilie 1948. pp. 1 și 6.

rândul tinerilor de la sate. Mai degrabă au fost preocupați de mărirea duratei stagiului militar la doi ani fiind „dezbatută” la nivelul celulelor sătești.¹

O nouă măsură a Ministerului Comerțului de la începutul lunii mai lovește industria casnică țărănească. Cotele de lână vor trebui predate Oficiului Lânei la prețul oficial, putându-se valorifica sau folosi după predarea cotei obligatorii, respectiv numai după 15 august. Cantitatea de lână ce trebuie predată crește progresiv cu numărul de oi. Cei cu mai puțin de cinci oi sunt scutiți de predare. Practic, proprietarii a mai mult de 30 de oi trebuiau să predea aproape toată lâna. Lâna tunsă de pe miei va fi predată toată. Inițial s-au fixat centre de colectare numai în unele comune, la aceste centre urmând să fie predată lâna gospodariilor din comunele învecinate, obligându-i să parcurgă distanțe mari. Măsura a fost modificată, colectorii urmând să se deplaseze câte o zi într-o comună, în intervalul 31 mai – 5 iulie. Cei care nu vor preda lâna în ziua stabilită trebuiau să o predea la centrul Sighet (curtea Kahan), pe cheltuială proprie. Dacă nu vor preda lâna până la 15 august după această dată vor fi deferiți tribunalului pentru sabotaj economic și lâna găsită la ei va fi confiscată și predată oficiului economic.² Proprietarii unui număr mai mare de oi, catalogați drept chiaburi, au găsit o cale de a se eschiva de a preda lâna, fapt cea displicut autorităților comuniste, înscriindu-și o parte din oi pe numele unor țărani săraci fără de oi care au acceptat, dovedind „o slabă conștiință de clasă”, o găselniță propagandistică cu totul nouă și neacceptată în general în lumea satului. Astfel de cazuri au fost „descoperite” în comunele Bârsana și Rozavlea și sesizate Serviciului de Control Economic.³

Cooperația revine din nou în centrul atenției conducerii partidului comunist și a structurilor superioare de conducere a cooperației consumându-se încă un episod din dese schimbări ale conducerii ca o soluție de suprafață pentru gravele lipsuriale sistemului de aprovizionare cu mărfuri. În prima decadă a lunii mai printr-o decizie a Consiliului Național al Cooperației conducerea federaiei „Maramureșul” din Sighet a fost restructurată numindu-se o comisie interimară și un nou comitet de cenzori. Președinte al comisiei interimare a fost numit Pop Laurențiu. În 16 mai s-a ținut adunarea generală a cooperativelor din județ încadrate în Federația „Maramureșul” la care au participat delegați a 56 de cooperative din întreg județul precum și din partea INCOOP-ului în persoana consilierul Kisgyörgy de la Centrală și a inspectorului general Petruț Tiberiu de la Oradea. Rostul adunării a fost precizat de prefectul Nicolae Vancea care în cuvântul său a arătat disfuncțiile acestei „mișcări”, adesea compromisă în

¹ Vezi articolele: Ioan Crețu, „Pe marginea Conferinței Tineretului Sătesc din jud. Maramureș”, în GMM, nr.25, 29 mai 1948, p.1.și „În Armata Republicii Populare Române ostașii vor primi o înaltă educație profesională și culturală”, în GMM, nr. 26, 5 iunie 1948. Vezi și DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 17 și dosar 51/1948, f.42.

² Vezi articolele: „După 15 August a.c. producătorii vor putea valorifica lâna, după predarea cotelor legale” în GMM, nr. 23, 15 mai 1948, p. 6, „Centrul de colectare a lânii și-a început activitatea în județul nostru. Cum se va face predarea lânii în Maramureș”, în GMM, nr. 24, 22 mai 1948, p. 2, „În atenția proprietarilor de oi! S'a modificat programul predării a lânii în Maramureș”, în GMM, nr. 25, 29 mai 1948, p. 2

³ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 61 și articolul „Transcriind oile pe numele țăranilor săraci chiaburii se sustrag de la predarea lânii”, în GMM, nr.34, 31 iulie 1948, p.3.

răstimpul trecut de elemente din conducerea acesteia care n-au urmărit altceva decât îmbogățirea rapidă iar partidul comunist prin vocea lui Ioan Crețu, a mai accentuat încă odată menirea cooperativelor de a „ridica viața țăranilor”. Că lucrurile nu mergeau cum se dorea a fost arătat de „doleanțele” delegaților de la comune „între care și lipsa mijloacelor de transport”¹. Mai mult decât atât, rolul cooperației va fi extins și în domeniul propagandei întemeindu-se o alianță inedită între cooperație și UFDR, „prelucrându-se” rolul femeilor în conducerea și viața cooperatistă și organizându-se în acest sens în 20 iunie o suită de conferințe în centrele de plasă, evident sub bagheta aceluiași omniprezent partid comunist.²

Vara lui 1948 se va dovedi a fi o vară „fierbinte” pentru satul maramureșan. Noi măsuri legislative emanate de la puterea centrală îl vor împovăra iar puterea locală se va dovedi cât se poate de zeloasă în aplicarea lor.

Mai întâi în urma decretului 32 din 1948 (publicat în Monitorul Oficial nr. 114), CAPS-ul este desființat, atribuțiile acestuia sunt transferate Ministerului Silviculturii și direcțiilor din subordine îndeosebi noii Regii pentru exploatarea lemnului. Pentru aplicarea în județ a acestei reforme va sosi de la București o delegație mixtă a Ministerului Silviculturii și Ministerului Industriei care în zilele de 19-30 mai se va ocupa cu implementarea pe teren a noii reforme.³ Lucrările propuse de intensificare a exploatării și industrializării lemnului nu vor fi abandonate, ci se vor urmări constant în cadrul noii Regii a Lemnului. Va fi organizat Serviciul Județean Silvic a fost arondat în șapte Ocoale Silvice: Borșa, Vișeu de Sus, Poienile de sub Munte, Ronșoara cu sediul la Sighet, Săpânța cu sediul la Sighet, Mara cu sediul tot la Sighet și Valea Izei cu sediul la Dragomirești. Dincolo de criteriile tehnice care vor fi stat la baza noilor arondări, nu poate scăpa atenției un alt scop al înmulțirii ocoalelor silvice- acela de a supraveghea mai îndeaproape comiterea delictelor silvice. Aceste „delicte” au fost în majoritatea cazurilor furturi de arbori din fondul forestier cu însemnătate mai mică. Cauza imediată a fost fără dor și poate- sărăcia dar mai ales prețurile practicate pentru valorificarea materialului lemnos (600 lei pentru un metru ster la care se adaugă 600 de lei transportul din pădure până acasă în cazul comunei Rona de Jos).⁴ Însă organele silvice au arătat un zel deosebit, pe rolul instanțelor de sabotaj aceste cauze dețin o pondere însemnată, delictele pedepsindu-se cu amenzi consistente și închisoare. Deși prin Decretul de Amnistie nr. 12 se iartă delictelor silvice până la apariția sa un nou decret nr. 47 adus imediat, majorează amenzile de la 2-3.000 lei la 10.000-15.000 lei a căror aplicare însemna ruina țăranului „delicvent”.⁵

¹ „Adunarea generală a Federației „Maramureșul”, în GMM, nr. 24, 22 mai 1948, p. 3.

² „Importante întruniri cu cooperativele din județ”, în GMM, nr. 29, 26 iunie 1948, p.3.

³ Vezi articolele : „În județul Maramureș programul de lucrări întocmit de CAPS va fi realizat în cadrul Regiei pentru Exploatarea și industrializarea lemnului” în GMM, nr. 26, 5 iunie 1948, p. 4.

⁴ DJMMAN, Fond comitetul județean PMR, dosar 45/1948, f.28v.

⁵ Vezi articolele: „În cadrul măsurilor pentru intensificarea producției forestiere se repune în funcțiune fabrica de cherestea din Sighet. Construirea liniei înguste pe Valea Novățului este pe terminate” și „În legătură cu delictelor silvice. O măsură justă pentru apărarea pădurilor”, în GMM, nr. 33, 24 iulie 1948, pp. 5 și 4.

Evenimentul major al lunii iunie a fost naționalizarea mijloacelor întreprinderilor industriale, bancare, miniere, de transport și asigurări. Deși a avut mai mică importanță în județul Maramureș dată fiind ponderea redusă a acestor sectoare economice și fără ecou larg în rândul „masselor țărănești”. Anticipată de recensământul întreprinderilor industriale din octombrie 1947, naționalizarea (de fapt confiscarea lor) consta în preluarea activului și pasivului, cu tot inventarul viu sau mort. Preluarea trebuia făcută pe baza unor inventare întocmite de funcționarii publici și emisarii partidului comunist. Atât cei care predau cât și cei care preluau patrimoniul întreprinderii riscau pedepse grave dacă nu executau sau zădărniceau executarea. La fața locului aproape toată suflarea partidului a fost antrenată în această acțiune, în cursul inventarierii întreprinderile au fost „păzite” de către muncitori la care ar fi participat activ. Activiștii partidului s-au străduit din răspuț să elimine toate manifestările negative în jurul acestei probleme și să îndeplinească instrucțiunile primite de la Comitetul Central, acțiune coordonată de fapt de „tovarășii” sosiți de C.C.¹

Au fost antrenate și sindicatele pregătite printr-o Conferință a Consiliului Sindical Județean cu șefii de instituții și delegații întreprinderilor pentru întocmirea unui plan pe trei luni (o pregătire pentru regimul de planificare instaurat mai târziu). Imediat după publicarea Legii pentru naționalizare, în zilele de 14 și 15 iunie, Ștefan Bellu, președintele Consiliului Sindical Județean însoțit de responsabilul organizatoric D. Șiman au ținut întruniri cu sindicatele și comitetele de întreprinderi de la Vișeu de Sus, Borșa, Săcel și Leordina „prelucrând-se” importanța actului „revoluționar” al naționalizării întreprinderilor. S-au trasat sarcinile care revin muncitorilor sindicaliști și s-au întocmit planuri de producție pe termen scurt la fiecare întreprindere.²

În județul Maramureș au fost naționalizate 13 fabrici de cherestea, 2 mori, o brutărie, o uzină electrică, o fabrică de perii și o fabrică de mobile numindu-se în posturile de directori muncitori, care bineînțeles erau membrii de încredere ai partidului comunist. Cele mai importante din întreprinderile naționalizate erau următoarele:

- Societatea „Mynopirit”, care a fost anterior afiliată la societatea „Reșița” cu sediul în București, nu era în stare de funcționare în momentul naționalizării. Director al întreprinderii a fost numit Maroșan Iosif- lăcătuș mecanic;

- Firma „Industria lemnului Bicsad” (sau „Bixada”) din Câmpulung la Tisa în fruntea căreia a fost pus Szabo Eugen, mecanic;

- Firma „Erezii Petre Mihalyi” din Sarasău care cuprindea o moară sistematic și o fabrică de cherestea. Ca director a fost numit minerul Szakács Alexandru de la Salina Ocna Șugătag;

- Fabrica de cherestea „H. Schreiner” din Bistra al cărei nou director a fost numit muncitorul forestier Moldovan Ștefan de la CAPS - Vișeu de Sus;

¹ „La propunerea Partidului Muncitoresc Român întreprinderile industriale, miniere, bancare, de asigurări și transport, au fost naționalizate”, în GMM, nr 27, 12 iunie 1948, pp. 1 și 6; DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/ 1948 f. 21 și dosar 51/1948, f.48.

² Vezi articolele: „Conferința Sindical Județean cu șefii de instituții și delegații întreprinderilor”, în GMM, nr. 27, 12 iunie 1948, p 3. și „Importante întruniri cu sindicatele din județ”, GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, p.3.

- Fabrica de cherestea „Berany și Marcovici” din Borșa numindu-se aici director Poienar Ștefan de la Salina Ocna Șugătag;
- Fabrica de cherestea „Dr. Kacsá” din Repedea în fruntea căreia a fost numit fochistul Urda Ioan;
- Fabrica de cherestea „Feig Otto” din Leordina, unde director a fost numit Urda Grigore, mecanic;
- Fabrica de cherestea „Fried Benő” din Vișeu de Sus, numit fiind aici ca director gateristul Grad Vasile Buhar;
- Fabrica de cherestea precum și Uzina Electrică ale văduvei Pop Șimon din Vișeu de Sus în fruntea căreia a fost numit muncitorul Traian Ion din Sighet;
- Fabrica de cherestea „Radici N.” din Borșa a cărei „conducător” va fi mecanicul Vagner Iosif;
- Fabrica de cherestea „Săcelul” din localitatea omonimă. Director va fi numit Senatovici Ștefan, muncitor forestier din Vișeu de Sus;
- „S.A.R. pentru lemn - plutire” din Sighet cunoscută și sub numele „Bacos și Maroti”, care era în stare de nefuncționare încă de la sfârșitul războiului. Conducător va fi numit muncitorul Zboian Alexandru;
- „Fabrica de perii și articole de lemn” din Sighet unde va fi numit director Lieberman Maurițiu;
- „Fabrica de tanină Perl Petru” din Vișeu de Sus, nefuncționând de asemenea și pusă sub conducerea lui Preisler Iacob- muncitor calificat;
- Fabrica de cherestea „Fried Solomon din Borșa, în fruntea căreia a fost numit Mocanu Ioan, lăcătuș- mecanic de la Uzina electrică din Sighet;
- Fabrica de cherestea” Steinfield și Moscovici” din Borșa. A fost numit director gateristul Timiș Gheoghe și
- Fabrica de mobile din Sighet în fruntea căreia a fost numit un tâmplar- Scheff Petru.¹

După realizarea faptică a naționalizării partidul folosește în continuare pârghia sindicatelor pentru a se asigura că producția va continua. Prin intermediul sindicatelor se transmit sarcini comitetelor de întreprinderi iar conducătorii Consiliului Sindical Județean din Maramureș se aflau în 20 iunie în comunele din județ unde găseau întreprinderi naționalizate spre a veni în „ajutorul” noii conduceri cu sfaturi și îndrumări. Ștefan Bellu, președintele Consiliului Sindical a ținut consfătuiri cu comitetele de fabrică, cele de producție, de disciplină, precum și cu comitetele sindicale locale din Borșa, Ocna Șugătag și Câmpulung la Tisa, responsabilul organizatoric- D.Șiman la Leordina, L.Steinfield- responsabil administrativ la Vișeu de Sus și sindicalistul Pop Alexandru la Săcel.²

Cât privește pe săteni, propaganda comunistă le justifica „smulgerea” mijloacelor de producție din mâinile burghezilor prin necesități de ordin politic și economic și că țăranii Maramureșului nu vor trebui să mai pribegască în afara

¹ „Lista intrprinderilor naționalizate în județul Maramureș. Nouii directori numiți dintre muncitori în fruntea acestor întreprinderi”, în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, pp. 3 și 6.

² „După naționalizarea întreprinderilor muncitorii își iau noi angajamente pentru mărirea producției și apoductivității muncii. Importante conferințe cu sindicatele din județ”, în GMM, nr. 29, 26 iunie 1948, pp4 și 6.

județului în căutare de lucru pentru că după naționalizare vor găsi de muncă acasă. Apoi planificarea va asigura calitativ și cantitativ produsele necesare muncitorilor și țăranilor. Dar paradoxal, se recunoaște că în Maramureș actul naționalizării nu prezintă o importanță prea mare pentru economia națională fiind rezultatul „politicii mârșave” dusă de burghezie care a căutat să creeze o rezervă de forțe de muncă pentru a putea înlocui muncitorii revoltați (argument folosit și în alte împrejurări).¹

Nici noua „așezare” a impozitelor nu fost primită „bine” decât de țăranii cu pământ puțin și nici reducerea cu 50% a datoriei de armistițiu nu s-a bucurat de prea multă apreciere pentru că aceste măsuri intens popularizate, nu au avut impact pozitiv imediat în viața țăranului cu atât mai mult cu cât peste puțin timp vor fi urmate de măsuri în sens invers, care vor greva gospodăria țărănească cu noi impuneri.²

Tot pe cale sindicală se vor coordona „muncile voluntare” din județ (prezente și viitoare) formându-se în acest sens o comisie de coordonare într-o ședință ținută în 26 iunie cu reprezentanții tuturor sindicatelor și a „organizațiilor democratice” (a se înțelege partidul comunist și sateliții săi). Această nouă structură și-a dovedit eficiența pentru că în plin sezon de munci agricole țăranii „însuflețiți” de membri partidului comunist au lucrat fie la Șantierul Salva- Vișeu (cei din comunele din apropiere, sătenii de pe Valea Vișeului fiind aduși cu trenul) fie la reparații de drumuri, podețe, primării, școli.³ Întorși în 6 iulie de pe șantier primii voluntari vor fi folosiți ca propagandiști în recrutarea altora noi care vor pleca pe 14 iulie la șantierul Bumbești –Livezeni. Pentru a atrage pe tineri pe șantier au fost organizate cursuri de „calificare” de șefi de echipă, magazioneri gestionari deschizându-se astfel de „școli” în zilele de 15 și respectiv 16 iunie la Săliște și respectiv la Săcel, a căror cursanți erau brigadierii, muncitorii și militarii de pe șantier pregătiți de tehnicienii și inginerii CFR (de fapt era doar o inițiere în aceste domenii). Ba mai mult în 17 iunie au fost aduși aici „18 pictori și scriitori trimiși de U.S.A.S.Z”, unde urmau să stea o lună.⁴

¹ Vasile Nemeș, „O cotitură istorică: naționalizarea”, în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, pp. 1 și 6

² Vezi articolele: „Venind în ajutorul țăranimii muncitoare guvernul a acordat mari reduceri la impozitul agricol. Nouile impozite stabilite pentru Maramureș”, în GMM, nr.29, 26 iunie 1948, p.1; Nicolae Vancea, „O nouă dovadă de prietenie”, în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948. pp.1 și 6; DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f.21 și dosar 51/1948, f. 48.

³ Vezi articole: „Constituirea comisiei de coordonare a muncii voluntare în Maramureș”, în GMM, nr.29, 26 iunie 1948, p.1; „Însuflețiți de membri Partidului Muncitoresc țăranii din Săliște pornesc cu avânt la muncă voluntară”, idem, p.4; „Pe șantierul național Salva –Vișeu țăranii participă cu elan la munca voluntară”, în GMM, nr.30, 3 iulie 1948, p.4.; DJMMAN, Fond Comitetul județean PMR, dosar 51/1948, f.60.

⁴ Vezi articolele: „Reîntorși de pe Șantier brigadierii și-au luat angajamentul de a porni din nou la muncă”, în GMM, nr.31, 10 iulie 1948, p.3; „Pentru a contribui la reconstrucția Republicii Populare Române o brigadă de tineri maramureșeni a plecat pe șantierul național Bumbești –Livezeni”, în GMM, nr.32, 17 iulie 1948, 5. și „Șantierul național Salva –Vișeu cuprins de avântul întrecerilor. Deschideri de noi școli profesionale – o echipă de pictori și scriitori trimisă de USAZ”, în GMM, nr.30, 3 iulie 1948, p.5.

Mult trâmbițata muncă „voluntară” de fapt nu s-a efectuat benevol ci din ordinul autorităților. Este și cazul comunei Bocicoel a căror săteni au efectuat 350 de zile de muncă „voluntară” din ordinul primarului.¹

După Plenara C.C.a PCR din 10-11 iunie, în a cărei Rezoluție este condamnată Biserica catolică care „a desfășurat o propagandă activă împotriva regimului popular”, începe și în Maramureș o campanie îndreptată îndeosebi împotriva bisericii greco-catolice. Semnalul este dat de însuși secretarul județean al partidului comunist care, fără prea multă imaginație, a „demascat” pe un „popă” greco-catolic din Borșa care ar fi popularizat „U.S.A.” cu ocazia „împărțirii ajutorului sosit din America” și care ar fi folosit „metoda că el afirmă că ar fi prieten intim cu tov. Gheorghiu Dej și Dr. Petru Groza”(sic!), propunând „deocamdată” mutarea lui în altă localitate.² Modelul „demascării”(acuzare publică a oricărui oponent al regimului comunist) este oferit de campania de presă declanșată după 24 mai împotriva bisericii greco-catolice. Gazeta locală „Graiul Maramureșului” prezintă hiperbolic înscenarea făcută călugărilor de la mănăstirea Bixad „speculanți ordinari puși direct în slujba imperialismului anglo-american etc.” care au fost arestați și închiși în penitenciarul din Satu Mare pentru că ar fi fost „implicați într-un mare trafic de valute străine” căutându-se prin aceasta compromiterea întregului cler romano și greco-catolic, mai cu seamă a celui superior și mănăstiresc, vestit în zonă pentru intransigența sa.³

Procesul de etatizare continuă- la Sighet urmează să se înființeze în luna iulie primele magazine de stat, cel dintâi chiar în fostul local al Băncii Comerciale. Acest magazin va aproviziona publicul prin magazinele cu puncte, cooperative și micii comercianți liberi. Vor urma curând magazinele de stat și la sate a căror scop inițial era desfacerea cerealelor și alimentelor. Pentru colectarea laptelui și a derivatelor din lapte se va înființa „Romlacta” o întreprindere de stat cu desfășurare pe întreg județul și care conform deciziei Comisiunii Ministeriale pentru Redresare Economică și Stabilizare Monetară această „societate comercială de stat”, va avea monopolul absolut asupra colectării, industrializării și comercializării laptelui și a produselor derivate.⁴ Și silvicultura Maramureșului se înscrie în același curs: în fruntea Direcției Silvice din județ a fost numit un muncitor ceferist- Ciurca Alexandru, fost ajor de primar în Sighet, de fapt coordonatorul politic, pentru că în conducerea tehnică au fost păstrați inginerii C. Chiculiță și C. Diaconescu. Debutul activității noii conduceri s-a făcut prin (re)organizarea pazei pădurilor prin angajarea unui personal de aproximativ 200 de brigadieri și paznici. Doar o parte din fostul personal a fost păstrat, „elementele necorespunzătoare au fost concediate. Noua constituție va trece în proprietatea satului întreaga suprafață forestieră a Maramureșului care reprezenta 44% din suprafața județului (30% a fost proprietate de stat și restul păduri

¹ DJMMAN, Fond Comitetul Județea PMR, dosar 45/1948, f.8.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județea PMR, dosar 43/1948, f.21.

³ „Episcopul greco-catolic al Maramureșului este implicat într-un mare trafic de valute străine. Ce s-a descoperit la mănăstirea Bicsad”, în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, p.4.

⁴ Vezi articolele: „În curând se vor înființa și la Sighet magazine de stat” și „Noul regim al laptelui și derivatelor acestuia în județul Maramureș. La Sighet se va înființa un magazin de desfacere a produselor lactate”, în GMM, nr.29, 25 iunie 1948, p 5.

particulare și compozesorate). Fostul CAPS s-a transformat în urma legii de înființare a Centralei Industriale a Lemnului din 22 iulie în unitate exterioară a acesteia sub denumirea Întreprinderea pentru Exploatarea și Industrializarea Lemnului, abreviat IPEIL Sighet, care avea în administrare toate exploatarea de păduri, căile ferate silvice, fabricile fostului CAPS, și cele naționalizate din județele Maramureș și Năsăud. Organigrama IPEIL-lui va avea la bază sectoarele: Câmpulung la Tisa, Sighet, Leordina, Vișeu de Sus și Borșa care se vor ocupa cu toate exploatarea, transporturile și industrializarea masei lemnoase exploatate. Ca și în cazul Direcției Silvice, Ministerul Silviculturii a numit un muncitor- Traian Ion, responsabilitatea tehnică a fost încredințată inginerului Virgil Ițoae.¹ Personalul nou angajat i s-a făcut o instruire sumară prin așa numitele cursuri profesionale de pădurari organizate la Sighet. Au participat la aceste cursuri 14 brigadierii noi și 177 pădurarii noi, repartizați în trei cursuri de câte cinci zile, încheiate la începutul lui septembrie cu un examen. Participanții- „elemente noi sănătoase” și-au luat „angajamentul de a sprijini cu toate puterile lupta clasei muncitoare” și echipați nou-nouț cu uniforme, bocanci și arme își vor lua în primire „serviciul important care le-a fost încredințat”.²

După „bătălia” însămânțării din aprilie o nouă „bătălie” care va continua, cu zel sporit în fiecare an, s-a abătut asupra țăranului maramureșan – „bătălia” colectărilor contribuind la slăbirea treptată a gospodăriei țărănești individuale. Instituit la 6 iulie, regimul de colectare al cerealelor stabilește că se vor prelua direct de la batoză; ele reprezentau o parte din prisosul de cereale al producătorului, restul rămânând la dispoziția lui pentru sămânță, consum sau vânzare. Cotele de predare stabilite de Comisia de Stat pentru Colectarea Cerealelor (înființată la 29 iunie) sunt progresive, avându-se în vedere suprafața totală a terenului arabil al gospodăriei respective și producția medie a regiunii respective. Însă au fost fixate în așa fel încât să se preia maximul posibil fără a se ține seama de condițiile climaterice din anul respectiv și nici de condițiile de fertilitate a solului. Proprietarii și arendașii de mașini și batoze de treer, precum și cei de mori țărănești erau obligați să predea toate uiumurile de treer și măciniș realizate la prețurile stabilite de Ministerul Comerțului. În fiecare comună era numit un împuternicit al Comisiei de Colectări iar țăranii care nu predau cantitatea „planificată” de către comisiile comunale precum și a uiumurilor constituiau infrațiuni la legea pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic riscând pedeapsa cu închisoarea.

La scurt timp după instituirea regimului de colectare a cerealelor, ziua de 12 iulie, toate autoritățile județului s-au întrunit la Sediul Prefecturii într-o conferință administrativă. Au fost prezenți: Nicolae Vancea, secretarul județean al PMR- Ion Crețu, primarul orașului Sighet- Teodor Vancea, comandantul legiunii de jandarmi- căpitan Emil Lupu, șeful Serviciului Agricol- ing. Gheorghe Găinaru și directorul comercial V. Joltvinschi. Au fost convocați toți pretorii, notarii,

¹ „Muncitori numiți în fruntea Direcției Silvice Județene și la I.P.E.I.L. Organizarea exploatării și industrializării lemnului”, în GMM, nr. 35, 7 august 1948, p.5.

² „Închiderea cursurilor de pădurari și brigadierii. Pădurarul de tip nou un îndrumător al satului”, în GMM. nr. 40, 11 septembrie 1948, p.6.

primarii, șefii sectoarelor de jandarmi, șefii ocoalelor agricole. Conferința a fost prezidată de prefectul Nicolae Vancea care în cuvântul de deschidere explica „rostul” colectărilor de cereale și accentuând că organele locale de stat și comisiile de colectare trebuie să aplice fără șovăire dispozițiile guvernului spre a împiedica orice tentativă de sustragere de la colectări. Ion Crețu, preciza tranșant că greul colectărilor trebuie să cadă asupra chiaburilor iar plugarul sărac trebuie să vegheze ca cel bogat să-și dea în întregime partea cu care trebuie să contribuie la nevoile țării, să demaște orice părtinire, orice „nereguli” săvârșite la sate cu predările de cereale. În ce privește pe conducătorii satelor, aceștia trebuie să fie vigilenți împotriva „uneltirilor” chiaburilor, să nu părtinească pe chiaburi la stabilirea sarcinilor de predare, să depună toate eforturile pentru a se realiza și îndeplini planul de colectări. În fruntea acestei „bătălii” va fi în permanență partidul comunist, „îndrumând și sprijinind” munca organelor administrative.¹ S-au întocmit planuri de colectare, evident în birourile Serviciului Agricol (deși se afirma că la întocmirea acestor planuri s-ar fi pornit de la fiecare gospodărie individuală în parte), fără să se țină seama de realitatea din județ. Socotită în vagoane cantitatea de cereale din planul de colectare întocmit de Ministerul Agriculturii pentru județul Maramureș, însuma 10 vagoane de grâu, 6 vagoane de orz și 3 vagoane de ovăz. Defalcăt pe plăși planul demonstrează adăugirile substanțiale ale „planificatorilor” locali mai ales în ceea ce privește cantitatea de ovăz. Plasa Iza trebuia să predea 23.000 kg grâu, 20.000 kg. orz și 170.000 kg ovăz, plasa Vișeu avea de predat 10.000 kg. grâu, 10.000 kg. orz și 90.000 kg. ovăz, plasei Sighet (incluzând și orașul) îi revenea să predea 46.000 kg. grâu, 12.000 kg orz și 16.000 kg. ovăz și în fine plasa Șugătag trebuia să predea 26.000 kg, grâu, 18.000 kg. orz și 34.000 kg. Aceste cantități urmau să fie repartizate pe comune, care le repartizau apoi pe gospodării prin comisiile locale care întocmeau procese verbale de impunere și le trimiteau fiecărei gospodării. Pentru a-și demonstra zelul organele de colectare trebuiau să organizeze întreceri între comune și plăși. S-au fixat până și data începerii secerișului- 5 august și data începerii treieratului în 15 august. Logistica care asigura treieratul era compusă din 62 batoze acționate prin locomobile („forță motrică”), precum și de batoze „acționate” de cai și manuale care vor putea funcționa doar pe baza autorizațiilor emise de autoritățile locale.²

Va fi întocmit chiar un plan de muncă de către Serviciul Agricol Județean pentru întreg județul cu lucrările agricole ce urmează să se facă până în 1 decembrie incluzând printre altele suprafețele programate pentru însămânțările de toamnă și „cursuri” în 16 comune rurale și conferințe pe teme agricole. De fapt acesta este semnalul că a început planificarea agriculturii Maramureșului.³

În sate această campanie a început cu formarea comisiilor de colectare sub stricta supraveghere a îndrumătorilor care au controlat componenta

¹ „Conferința județeană pentru efectuarea colectărilor. Organele administrative și-au luat angajamentul să depășească planul de colectare”, în GMM, nr. 32, 17 iulie 1948, p.4.

² „În curând va începe secerișul și în Maramureș. Ce cantități de cereale se vor colecta în județul nostru”, în GMM, nr. 33, 24 iulie 1948, p.3.

³ „Planul agricol al județului Maramureș”, în GMM, nr. 34, 31 iulie 1948, p.4.

comisiilor schimbând „elementele” necorespunzătoare. Aceste comisii au întocmit propriile lor planuri de colectare care depășeau planurile de administrația județeană. A început și o campanie de „lămurire” din casă în casă a „problemei” colectărilor și a caracterului acestei „operațiuni” – acela al „luptei de clasă” folosindu-se atât îndrumători locali cât și de la oraș. Pentru eficiența campaniei satele în care celulele de partid erau mai puternice au fost împărțite pe sectoare, fiecare sector fiind dat în grija unui îndrumător local. „Dușmanul de clasă” a reușit să influențeze chiar pe membri de partid însărcinați să stabilească clasele de productivitate din planul de colectare stabilindu-l la unii „chiaburi” la o clasă mai mică, însă controalele efectuate înainte de treerîș au anulat aceste acte de clemență. Îndrumătorii au verificat dacă cotele de impunere au fost „corecte” și corespund cu datele din tabelele comisiei de treer. Situațiile raportate de îndrumătorii trimiși pe teren arată situația economică precară a satului maramureșan cât mai ales o resemnare surdă, adică țărani au arătat „înțelegere” punctată pe alocuri încercări de eludare a predării cotelor. Îndrumătorii aflați pe teren au reușit să „demaște” câteva încercări de sustragere de la predarea cotelor a unor „chiaburi” mai temerari în comunele Bârsana, Cuhea, Iapa și Ferești sau încercări de-a declara mai puțin pământ.¹ Rapoartele acestora, întocmite cu o anumită candoare și relism, realizează veritabile radiografii a stării spirit a țăranimii în cotelor de impunere din aproape întreg județul.

Comunele rutene (Bistra, Ruscova, Repedea) au o anumită autonomie, scăpând controlului „tovarășilor de la oraș” care nu cunosc limba ucraineană. Pe când în comuna Leordina au fost „demascați” 20 de chiaburi care au încercat sabotarea colectărilor prin tănuire (se făceau controale prin locuința și anexele gospodăriei „chiaburului” pentru a verifica dacă nu a tănuit ceva din recolta adunată). La Petrova planul a fost „bine întocmit”, dar celula de partid cere schimbarea primarului pentru părtinirea chiaburilor și „mituire”. La Cuhea deși „lucrările în legătură cu colectările” au decurs bine există un conflict deschis între fostul primar și membri de partid din comună. În Sat Șugătag, organizația de bază a fost cam șovăielnică față de colectări. Aici rețin atenția preotul Huban Anton care deținea terenuri și în Berbești, cerând-se verificarea dacă a fost înregistrat și acolo și un chiabur care a vrut să se sustragă colectărilor împărțind averea cu feciorul său. La Sârbi „chiaburii” s-au arătat nemulțumiți de planul de colectare iar un membru de partid care a delapidat de la cooperativă și prins fierbând țuică de porumb a stârnit reacția consătenilor săi pentru faptul că nu este pedepsit folosindu-se de calitatea de membru. La Hoteni planul de colectare nu s-a făcut bine, notarul s-a manifestat fățîș refuzând primirea comisiei interimare și a „forțelor politice” din localitate ca să participe la întocmirea evidențelor dând posibilitatea unor chiaburi să nu-și declare suprafețele de teren arabil și astfel să se sustragă de la predare. La Rona de Jos lucrurile par să meargă pe placul partidului doar atât că secretarul celulei a fost schimbat fiindcă nu și-a îndeplinit sarcinile ba fiind chiar „atras” de chiaburi. La Coștiui alte probleme se ridică: cu toate că are un număr de 876 de locuitori comuna nu are nici un asesor popular și astfel populația săracă este pedepsită pentru delict

¹ DJMMAN, Fond Comitetul județean PMR, dosar 43/1948, f. 29 și dosar 51/1948, f. 60 și 65

silvice pe când bogătașii se împacă cu pădurarii; totodată populația duce lipsă de alimente. La Sarasău populația săracă a primit bine colectările. Există conflicte deschise între organizația de bază și un membru de partid schimbat din funcția de pădurar. Un sătean ar vrea să-și omoare copila din lipsă de îmbrăcăminte și alimente. UTM-ul local nu merge bine pentru că este condus de fii de chiaburi. Centrul de lapte s-a oprit din cauza „reclamațiilor false” date de o săteancă. Se discută în comună problema lui Pătrășcanu care a fost dat afară din partid pentru că este român de tov. Ana Pauker și tov. Luca. Ba le mai și arde de bancuri politice cu măgarul, taurul și vaca: vaca a fugit în America pentru că a fost prea mult mulsă de Ițic și Șandor de la Romlacta, taurul muge pe drum că n-are ce mânca iar măgarul a intrat în toate funcțiunile de stat. La Valea Porcului planul de colectare este bine întocmit iar chiaburii au încercat unele sustrageri. Dar la Crăciunești situația este dezastruoasă, în ședințe-când se țin- membri de partid se ceartă și sunt dușmani unii cu alții.¹ La Săcel îndrumătorii și membrii de partid în oareșicare măsură sunt lămuriiți cu colectările spunând că statul se va îngriji de acei care n-au. Cât despre însămânțări multe în acea comună nu sunt. Primarul Sima Ilie este un om bogat și și care a dus o muncă de partid doar de formă, în prezent ne mai activând și chiar face multe piedeci bunului mers al comunei. Dacă tineretul vrea să facă horă duminică șeful de post nu-i lasă decât dacă îi taie lemne acasă. Comisia interimară trebuie schimbată pentru că toți sunt bogați având de la 5 ha în sus.² La Bocicoel primarul la întâmpinat pe 11 iulie pe îndrumătorul Mircea Ștefan fiind cam ebrios dar față de acuzele îndrumătorului a început să se „plângă” populației. Oamenii din localitate au lucrat la Sovromlemn” Vatra-Dornei și au primit pentru munca prestată doar un avans de 2.000-3.000 lei restul de plată n-a mai fost achitat. Populația face întrebare dacă partidul poate interveni. Din 19 aprilie nu și-au primit rațiile de porumb. Sunt mulțumiți cu „popa” Dunca Găvrilă și cu notarul Vlad Dănilă dar cam nemulțumiți de învățătorul Blașcu Bartolomeu care-i dur cu sătenii și copiii. Comuna nu este vizitată de obicei de nici un medic. Sătenii sunt nemulțumiți de modul greșit de întocmire al „tablourilor” cu cotele de lână.³ În aceeași zi sătenii din Sarasău se plâng îndrumătorului Ștefan Podină, că nu li se acordă creditele solicitate de B.N.R. pentru-a-și cumpăra vite. Se plâng de asemeni că nu li se livrează de la Federală unele mărfuri cum ar fi material pentru opinci iar bumbacul dat e prea subțire.⁴ Îndrumătorul sosit în 2 august în comuna Strâmtura ca să „explice” importanța colectărilor de cereale ține o ședință cu nici jumătate din activul organizației de bază, majoritatea fiind plecați din comună. Primarul, Boroica Florea îl informează pe îndrumător de situația dezastruoasă a recoltei de păioase parțial compromisă și atacată de insecte, el însuși a semănat 2,76 ha și nu știe dacă va obține vreo 12 kg de grâu iar ca să poată predea cota va trebui să cumpere dar neavând altă sursă de venit nu va putea face acest lucru. Cere îndrumătorului ca toți locuitorii din Strâmtura cu situație asemenea lui să fie scutiți să predea diferența până la

¹ DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 45/1948, f 18-19.

² Idem, f.12

³ Ibidem, f.8.

⁴ Ibidem, f. 7v.

cota impusă și să li se ia doar cât rezultă din treer. Îndrumătorul constată că populația nevoiașă a comunei nu are ce mânca și nici de unde se aproviziona cerând să li se trimită alimente prin cooperativă. Aici nu se află mărfuri și alimente de primă necesitate, la fel nici sape, rafuri sau coase. În comună nu există batoză și nici nu știu de unde li se va repartiza.¹ Aceeași lipsă de opinci, bumbac, pânzeturi precum și a bunurilor de primă necesitate sunt reclamate și la Sarasău la începutul lunii august.²

Tot pe la începutul lunii august raportul cu activitatea desfășurată în comuna Rona de Sus, cu populație ucraineană de către o echipă de îndrumători ai județenei consemna că și aici în urma verificării de către o comisie a organizației de bază din localitate dacă terenurile au fost sincer declarate au fost „descoperiți” vreo 16 săteni care au declarat mai puțin pământ decât este realitate. Comuniștii din localitate îl reclamă pe preotul - Chortic Alexandru că a dus o parte din recoltă acasă cu scopul de a se sustrage colectărilor. Frontul Plugarilor nu există în comună ci numai UFDR-ul „care nu a depus încă activitate iar nivelul politic al membrilor de partid este scăzut”.³ La Rozavlea, membrii de partid Vider Adolf și Tabac Lazăr nu au participat la ședințele celulei, mai cu seamă că au aflat că „greul colectărilor va cădea asupra celor bogați”, făcând și ei parte din categoria chiaburilor posedând mari „întinderi” de pământ. Un alt membru de partid ar fi modificat registrul agricol, „scăzând din întinderea de pământ cu care a fost impus de către comisia de colectare atât pentru el cât și pentru rudeniile lui.”⁴

În acest context în luna iulie se desfășoară și un alt tip de „bătălie” regizată de partidul comunist care viza de astă dată intelectualii satului. Deși în majoritatea comunelor maramureșene membrii celulelor sătești au „un nivel politic scăzut”, se afirma sfiorător că Partidul Muncitoresc Român este peste tot în fruntea luptei pentru culturalizarea masselor. La 26 iulie s-a desfășurat la Sighet prima conferință județeană a Căminelor Culturale, cu participarea delegaților din 48 de comune (cu tot atâtea cămine culturale). S-au prezentat rapoarte înțesate cu cifre contabilizând conferințele, șezătorile, numărul de săteni participanți, s-au evidențiat căminele culturale fruntașe. Căminele culturale încep să se distingă prin metode noi de muncă și „inițiative sănătoase” în culturalizarea „massetor”. Conducătorii căminului cultural din Vad au dat dovadă de un „nivel ideologic și artistic ridicat” în întocmirea programelor cu un conținut revoluționar, cântece sovietice, folclor local „cu conținut sănătos”. Alte cămine distinse în „bătălia culturală”: Hărnicestiul cu un cor mixt „bine selecționat”, Rozavlea cu șezătorile literare, Deseștiul cu o școală țărănească unde s-au predat sătenilor cunoștințe practice. Însă căminele din Borșa, Moisei, Oncești, Nănești, Săpânța, Dragomirești „au rămas în urmă deoarece intelectualii din aceste comune nu s-au pus în mod hotărât pe muncă, au nesocotit importanța luptei de culturalizare a masselor”. Comuna Bârsana deși are unul dintre cele mai bune coruri țărănești

¹ Ibidem, f.26.

² Ibidem, f.23.

³ Ibidem, f.24 –24v și 25v.

⁴ Ibidem, f. 30.

din Ardeal- nu a fost integrat în „mișcarea culturală”. Pentru acestea se fac vinovate „organele de resort” care nu au dat suficient concurs PMR în munca la sate. Trei piedici principale „împiedică” lupta culturală: refuzul unei părți din intelectuali de a se încadra conștient în muncă, colaborarea slabă dintre cămin și celelalte unități culturale din localitate precum și lipsa de localuri proprii. Intelectualii așteaptă pentru aceasta „ordine ierarhice”. Școala nu este suficientă pentru a duce lupta, menirea ei ar fi să creeze știutori de carte, dar în jurul ei se ridică „masse de analfabeți” și acuzele continuă: „după epuizarea tuturor metodelor de convingere, acei care nu se vor înrola conștient în luptă vor putea fi considerați dușmani ai poporului”. Este acuzată și lipsa de colaborare între cămin și activitățile culturale ale Tineretului Sătesc, ARLUS (organizații cu existență mai mult formală la sate), școli , mai mult chiar lipsa de coordonare a activităților culturale rezultând o „concurență nesănătoasă”. Drept consecință activitățile culturale trebuiesc coordonate, planificate și unificate în cadrul căminului cultural. Problema sediilor trebuie rezolvată pe plan local fără a aștepta bani de la guvern pentru a nu „stagna” activitatea. Toată mișcarea culturală trebuie subordonată ideologic ascuțirii luptei de clasă și evident partidului comunist, pentru îngrădirea exploatării. „Mulți vor cădea în această bătălie, însă trebuie s-o ducem cu hotărâre până la capăt. Este nevoie de mult curaj, sacrificiu și înțelegere față de politica Partidului și a Guvernului, de multă dragoste pentru popor” formulează sentențios „Graiul Maramureșului”.¹

Anunțată tot în termeni belicoși, ca o „cucerire în lupta pentru întărirea democrației populare” și ca o „nouă lovitură dată dușmanului de clasă”, noua Lege pentru reforma învățământului intra în vigoare la 3 august, cu scopul declarat de a crea un învățământ „corespunzător” cu regimului de democrație populară. Noul sistem de învățământ- controlat în întregime de stat, unificat, laicizat- în opoziție cu cel vechi, „în care fiecare profesor predă cum îl tăia capul” și care trebuia „scos de sub influențele mistice, care îndobitocseau mințile”. Cuprindea următoarele cicluri: învățământul preșcolar, învățământul elementar cu o durată de 7 ani din care primii 4 ani sunt obligatorii, învățământul mediu cu o durată de patru ani în licee, școli pedagogice, școli tehnice și școli profesionale și învățământul superior cu o mare diversitate de facultăți puse fiecare în subordinea ministerului de profil. Noul sistem, de inspirație sovietică, va introduce pentru învățământul elementar și liceal manuale și programe analitice unice. Legea mai introducea și alte elemente de noutate- cursurile de alfabetizare pentru persoanele cu vârste cuprinse între 14 și 55 ani având o durată de 1-2 ani cu programe analitice și manuale unice speciale, a căror absolvire era echivalată cu patru ani de școală elementară, precum intenția de a se crea în unele centre școli speciale de doi ani, a căror absolvire era echivalată cu școala medie. Elevii acestor școli vor fi scoși din producție și întreținuți de ministerele de resort ale întreprinderii cu dreptul de a se prezenta la examene pentru învățământul superior. Scopul acestora din urmă era să se creeze o nouă intelectualitate

¹ „Concluziuni pe marginea primei conferințe județene a căminilor culturale. Partidul Muncitoresc Român este peste tot în fruntea luptei pentru culturalizarea maselor”, în GMM, nr. 34, 31 iulie 1948, p.2.

„ieșită din rândurile muncitorimii și ale țărănimii muncitoare”. Noua lege urma să se aplice în condițiile „ascuțirii luptei de clasă dintre clasa muncitoare și burghezia reacționară” prevenind că „dușmanul de clasă va întrebuița metodele cele mai iscusite și cele mai variate pentru a împiedeca realizarea acestei reforme”. Această lege coroborată cu decretul lege pentru regimul general al cultelor religioase din 3 august, ambele urmărind punerea sub controlul statului a oricărei activități religioase, va declanșa o ofensivă împotriva „influenței clerului catolic în sânul vlăstarelor tinere, ațâțării de ură de rasă și șovinism, politiciii lui de clasă în vederea recrutării elevilor și a promovării lor” și a influenței „Vaticanului în școlile confesionale”.¹ Noua reformă urma să se aplice pe plan local în raport cu posibilitățile materiale, în perioada de tranziție majoritatea școlilor vor avea patru clase, acestea vor fi completate pe măsură ce vor fi rechiziționate sau construite noi spații de învățământ. Inițial erau proiectate să se organizeze în fiecare plasă școli elementare complete precum și unități destinate învățământului preșcolar și mediu. În condițiile create de reformă comunele mai mari precum Borșa, Moisei, Dragomirești, Strâmtura, Bârsana, Săpânța, Poienile de sub Munte, Petrova și Vișeu de Jos.²

Consecința imediată a acestei legi a fost naționalizarea școlilor confesionale și eliminarea învățământului religios din toate școlile Maramureșului fiind trecute toate în patrimoniul Ministerului Învățământului Public chiar și cele nefuncționale. Au fost naționalizate: Liceul de băieți piarist- Sighet, Gimnaziul romano- catolic de fete-Sighet, Școala primară romano- catolică de fete- Sighet, Școala primară reformată- Sighet, Școala primară reformată- Câmpulung la Tisa, Școala primară romano- catolică- Bocicoiul Mare. Au fost preluate școlile confesionale greco- catolice din Berbești, Bistra, Bocicoel, Breb, Cornești, Ferești, Glod, Hărnicești, Hoteni, Iapa, Ieud, Leordina, Lunca la Tisa, Moisei, Petrova, Crasna, Poienile Glodului, Rona de jos, Sarasău, Vad și Vișeu de Sus. S-au preluat și clădirile școlilor confesionale greco- catolice românești și ucrainene care nu mai funcționau din cauza precarității construcțiilor, în comunele: Bârsana, Călinești, Crăcești, Petrova, Repedea, Săpânța, Ruscova, Săcel, Vișeu de Jos, Rona de Sus, Botiza, Strâmtura, Câmpulung la Tisa și Săliștea de Sus. A fost naționalizat Liceul reformat, toate construcțiile școlare din Vișeu de Sus ale Bisericii romano- catolici. În acest fel au fost naționalizate:

2 școli secundare ale bisericii romano- romano-catolice;

3 școli primare ale aceleiași confesiuni;

2 școli primare reformate;

21 școli primare greco- catolice;

16 clădiri ale confesiunilor greco- catolice română și ucraineană și

1 clădire în care a funcționat liceul reformat din Sighet.³

¹ Vezi articolele: „O nouă cucerire în lupta pentru întărirea democrației populare” și „Din inițiativa Partidului Muncitoresc Român a fost elaborată Legea reformei învățământului. Structura unitară, democratică și realist științifică a noului învățământ”, în GMM, nr. 36, 7 august 1948, p. 1.

² „Aplicarea reformei învățământului în Maramureș”, în GMM, nr. 35, 14 august 1948, p. 2.

³ „Lista școlilor naționalizate din Maramureș”, în GMM, nr. 35, 7 august 1948, p. 5.

Ca această reformă să poată fi aplicată efectiv era nevoie de „îndrumarea” corpului didactic. În acest sens au fost înființate și organizate la Sighet, așa numitele „cursuri elementare de îndrumare a corpului didactic” (I.C.D.) sub egida Ministerului Învățământului- în realitate conferențiarilor erau activiștii județenei de partid- prin care s-a dat corpului didactic „posibilitatea de a-și însuși în parte conținutul nou al învățământului bazat pe principiile reformei școlare ce decurg din știința cea mai avansată: marxim- leninismul” dar va trebui și „să-și restructureze cunoștințele vechi spre a nu denatura conținutul nou al învățământului lichidând toate rămășițele ideologiei burgheze care nu au ce căuta în școala nouă”.¹ Aceste cursuri s-au deschis pe 14 august, în sala mare a Liceului de fete, participând din cei convocați 215 profesori și învățători din întreg județul, fiind absenți justificați câțiva învățători și câțiva preoți care au „demisionat” din învățământ. Ca director al acestor cursuri a fost numit profesorul Condor Mihai, adus în acest scop de la Baia Mare. Pe durata a 10 zile cât a durat cursul, dascălii au fost deprinși mai mult în probleme de doctrină și propagandă comunistă decât în probleme de învățământ: pe lângă „conferințele” audiate și referatele prezentate, „s-au întocmit șase ziare de perete pentru care s-au scris 5(0) de articole și au fost publicate 38, s-au făcut 32 de lozinci și 76 de abonamente la Scânteia, Lupta Ardealului și România Liberă”. După aceste cursuri prestigiul partidului ar fi crescut deoarece majoritatea priveau cu „rezervă” activitatea partidului și au „subapreciat” teoria marxist- leninistă.² Astfel că dascălii „instruiți” în acest fel vor trebui să-și planifice activitatea iar cunoștințele vor trebui predate „în mod dialectic și desprinse din realități”. În preajma deschiderii anului școlar, întâmplată pe 1 octombrie, s-au deschis și noi grădinițe de copii pentru a veni în sprijinul „mamelor muncitoare” și a învățământului primar Astfel ar fi fost deschise grădinițe la Sighet a Căminului UFDR, Bârsana, Botiza, Leordina, Moisei, Petrova, Rozavlea, Rona de Jos, Săcel, Săpânța, Vișeu de Mijloc, Ruscova, Poienile de Munte, Rona de Sus și Câmpulung la Tisa. Extinderea învățământului elementar la șapte ani a fost percepută ca o formă de învățământ supraprimar, responsabilii învățământului grăbindu-se să precizeze că clasele a V –VII sunt echivalente cu primele trei clase de liceu sau școală normală din vechea organizare.³

La deschiderea anului școlar vor funcționa în urma aplicării reformei învățământului licee, școli tehnice și școli primare cu șapte clase. Astfel la Sighet va funcționa un liceu mixt (de băieți fete) în localul Liceului Dragoș Vodă, în spațiul fostului liceu de fete s-a înființat o școală pedagogică mixtă iar în localul fostei Școale Normale se organizează un liceu teoretic și o școală pedagogică medie mixtă, cu limba de predare ucraineană unde vor fi școlarizați elevii ucraineni și din alte zone decât Maramureșul. Școli primare cu șapte clase care

¹ G. Ungur, „Cursuri de îndrumare a corpului didactic”, în GMM, nr.37, 21 august 1948, p.2.

² Vezi articolele: „Cursul I.C.D. la Sighet”, în GMM, nr.37, 21 august 1948, p.2 și „Închiderea cursurilor la Școala de îndrumare a corpului didactic din Sighet”, în GMM, nr. 38, 28 august 1948, p.4 ; DJMMAN, Fond Comitetul Județean al PMR, dosar 51/1948, f. 71.

³ Vzi articolele: „În preajma deschiderii școlilor”, în GMM, nr. 39, 4 septembrie 1948 și „În pragul deschiderii noului an școlar. Noui școli în satele din Maramureș pentru copii mici și mari”, nr. 42. 25 septembrie, 1948.

În anul școlar 1948/49 vor avea pe lângă patru clase primare și clasa a V-a vor funcționa în comunele Borșa, Bârsana (înscriși fiind și elevii din Nănești), Călinești (vor veni și elevii din Sârbi), Ieud, Săpânța, Săcel, Săliște, Vișeu de Jos și o școală cu limba de predare ucraineană în Rona de Sus.

La Rozavlea va funcționa o școală cu șase clase unde vor veni și elevii din Șieu precum și absolvenții primei clase de liceu. Școli cu ciclul supraprimar complet vor funcționa: una la Vișeu de Sus și două la Sighet. În afară de acestea vor mai funcționa astfel de școli pe lângă liceele din Sighet.

Școli cu limba de predare maghiară vor funcționa în Sighet la Școlile nr.1 și nr.2 precum și la Vișeu cu ciclul de șapte clase complet iar în localitățile Ocna Șugătag, Coștiui și Câmpulung la Tisa incomplete. La IPEIL este înființată o școală de ucenici care urma să școlarizeze elevi cu vârste mai mari de 14 ani.¹

Receptarea reformei învățământului a fost „pe de o parte favorabilă” în județ, dar a produs „frământări” și mai ales o atitudine „rezervată” din partea populației maghiare deoarece singurul liceu teoretic a fost desființat, atitudine adoptată până și de membrii UPM-ului care s-au solidarizat în neplata la timp a cotizațiilor s-au în respingerea acestei organizații.² Nefavorabil a fost primită și măsura scoaterii icoanelor, crucilor și interzicerea rugăciunilor din școli. Transmis verbal sau „prelucrat” la întrunirile cu corpul didactic ordinul a fost executat chiar mai înainte de a se fi transmis oficial. „Metoda” folosită: după reparațiile și văruiul spațiilor de învățământ întâmplare în timpul verii sau înainte de începeră școlii, acestea nu au mai fost puse la loc. Iar dacă s-a întâmplat ca vreun țăran să protesteze împotriva acestor măsuri, imediat era stigmatizat că se află sub influența chiaburilor, și prin felul cum pune problema era indicat ca un dușman al regimului.³ Decretul care a urmat Legii de reformă a învățământului prin care se anulau contractele cadrelor didactice, era o măsură de îndepărtare a elementelor ostile sau nehotărâte și a fost aplicat și în județ nu și fără reacții din partea unor învățători. Directorul învățător al școlii din Oncești- Stoicescu Gheorghe, a fost în consecință detașat în alt județ însă a refuzat acest lucru. Pârât la inspectorat de către un confrate de al său- învățătorul Paraschiv Dumitru- nou numit în localitate, pentru activitate antidemocratică și „patimă a beției” care caută să creeze o atmosferă „imposibilă” pentru delator care este un „element muncitor și favorabil”. Învățătorul Stoicescu le-ar fi spus sătenilor că noul învățător a venit pentru a scoate crucea din școală și pentru distrugerea religiei. Drept urmare inspectorul școlar, Ion Berinde recomandă ca organele de securitate (recent înființată după 30 august) să ia imediat măsuri pentru îndepărtarea lui din județ pentru a nu stingheri activitatea noului învățător.⁴

O altă sarcină ce revenea dascălului de la sat în virtutea noii legi era stărpirea analfabetismului. Conform datelor furnizate de „Graiul Maramureșului”, județul ar avea peste 54% din populație analfabetă, evident datorită politicii de clasă burghezo-moșierești. În anul trecut -1947- ar fi fost înscriși 19.580 (probabil

¹ „Ce școli vor funcționa în Maramureș”, în GMM, nr.41, 18 septembrie 1948, p.3.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean al PMR, dosar 51/1948, f. 71 și dosar 43/1948. f. 37.

³ DJMMAN, Fond Comitetul Județean al PMR, dosar 43/1948. f. 51

⁴ DJMMAN, Fond Comitetul Județean al PMR, dosar 45/1948. f. 32.

toți neștiutorii de carte) în 83 centre de alfabetizare, dintre care au frecventat regulat în ciclurile I și II 4179, promovați fiind la sfârșitul anului numai 1.802. Pentru următoarea perioadă erau planificați pentru ciclul I aproximativ 8.000 de adulți și pentru ciclul II vreo 2.000. Întreagă această activitate era subordonată activiștilor de partid, constituindu-se în acest sens un comitet de coordonare în care era inclus și Inspectoratul Școlar Județean. Erau incluși în activitate și conducătorii căminelor culturale care trebuiau să ducă muncă de „lămurire” pentru a convinge populația să se înscrie la aceste cursuri.

Greul muncii de „lămurire” cât mai ales de control dusă de activiștii de partid s-a îndreptat la sfârșitul verii și toată toamna spre campania de colectare când se înregistrează primele victime din rândul opozanților „chiaburi”. Odată trecută această etapă de „lămurire”, care coincidea în bună parte cu secerișul a urmat colectarea propriu zisă a cerealelor, mai întâi în plasa Sighet, apoi plasele în plasele Șugătag și Iza și mai târziu, după 16 septembrie, în plasa Vișeu după cum se coceau cerealele păioase. În această campanie partidul comunist conta și pe intransigența administrațiilor locale, ocazie prin care se verifica și loialitatea acestora. Leitmotivul campaniei de colectare „dezlănțuită” în județ era „ascuțirea luptei de clasă”, nimic altceva inducerea unor tensiuni artificiale între țăranii cu avere puțină și cei mai înstăriți, celor săraci legea colectărilor era doar un „ajutor politic” în „lupta împotriva exploatării și exploataților care în trecut au jupuit câte șapte piei de pe ei”

De la batoze „șiruri de căruțe scârțâind de povara încărcăturii se îndreaptă zilnic spre magazinele de colectare”, producătorului în realitate ne rămânându-i uneori nici pentru acoperirea nevoilor familiei. Cum chiaburii au cam încetinit treieratul și predatul cotelor, comisiilor de colectări „vor trebui să-i combată, să-i bage la răcoare pe acești întârziați ce cred că timpul îi va ajuta să-și salveze recolta și să o dosească ca apoi să o poată specula”.¹

În august apar și primele victime ale „bătăliei” însămânțărilor: La Teceul Mic, fostul primar Marcli Anton, și-a cosit grâul încă necopt(!)și la dus acasă. „Sabotajul” a fost „denunțat” de către „tov-ii” din comună și în consecință fostul primar a fost arestat, judecat și condamnat la două luni de închisoare corecțională. Rudeniile acestuia s-au revoltat și vrut să-l bată pe secretarul organizației de bază, însă „populația săracă” și mai ales membrii de partid i-au sărit „hotărât” în ajutor. La Cuhea, „chiaburul” Man a vrut să ascundă batoza, dar fiind „demascată”, a fost arestat. „Chiaburul” Dunca Ioan din Giulești, și-a cosit mai devreme grâul, ba a mai refuzat să pună în funcțiune batoza. Și acest „înverșunat dușman al clasei muncitoare” a fost arestat. Un țăran din Văleni pe nume Nemeș, proprietar al unei batoze, a făcut un împrumut de 70.000 lei de la B.N.R. pentru punerea ei în funcțiune. Dar acest „cunoscut saboteur” pentru faptul că pe banii împrumutați și-a cumpărat cinci vaci, în loc să-i investească în batoză, a fost arestat și trimis în judecată. Doi țărani din Săpânța, Pop Gheorghe și Pop Toader, ar fi „tănuțit întinderile cultivate” ca să scape de colectări în

¹ Vezi articole: „Planul de colectare trebuie realizat la timp”, în GMM, nr. 36, 14 august 1948, p.1 și „Treieratul trebuie terminat cât mai degrabă! Colectări de cereale în Maramureș. Batozari saboteuri arestați- Chiaburi dați în judecată”, în GMM, nr. 38, 28 august 1948, p.1

complicitate cu unii membri din conducerea comunei.¹ Deci cu toate că colectările decurgeau în „mod normal” unii dintre „chiaburi” și proprietarii de batoze au să se „eschiveze” sau să „saboteze” colectările, dar orice încercare a fost semnalată de „tovarășii” vigilenți precum și de organele administrative, luându-se împotriva acestora măsuri represive². Modul cum se purtau cei însărcinați cu colectările îndreptăteau „svonul” că se va lua toată recolta, catalogat de altfel ca aparținând ca aparținând „reacțiunii și dușmanului de clasă”.³

În septembrie măsurile care vizau accelerarea colectărilor se înăspresc. Douăzeci și unu activiști ai județenei de partid sunt trimiși pe teren pentru a „lămuri” iarăși masele, a „mobiliza” organizațiile de bază și a organiza la modul concret colectările. Comandamentul Unic de Colectări care nu s-a arătat la înălțimea exigențelor partidului comunist în controlul și coordonarea colectărilor a fost convocat într-o ședință specială unde membrii acestuia au fost puși să facă rapoarte de activitate și trași la răspundere pentru neglijarea muncii. Ca urmare în fiecare plasă a fost formată câte o echipă cu rostul de a controla comisiile de plasă și cele comunale atât pentru colectări cât și pentru însămânțări. Tot ce reprezenta autoritate publică în sate a fost „mobilizat” în „bătălia” aceasta: comisiile de plăși și comunale, administrația, jandarmeria. Batozele care n-au funcționat au fost repuse în funcțiune și deși nu toate comunele aveau batoze s-au adus din altă parte. Notarii care s-au dovedit „neglijenți au pedepsiți”.⁴

Colectările se desfășurau însă în condițiile în care recolta anului 1948 era „destul” de slabă; cerealele, porumbul, cartofii și legumele din cauza condițiilor climaterice au dat producții slabe. Din pricina înghețului din primăvară fructele lipseau cu desăvârșire. Comparativ cu situația anului precedent situația alimentară a satelor era mult „deficitară” fiind necesar ca județul să se aprovizioneze din restul țării mult mai mult decât în anul anterior. Județeană de partid era conștientă că pe măsură ce iarna se va apropia lipsurile vor deveni tot mai acute. Scăderea prețurilor decretată la 1 octombrie era „neobservată pe piețele Maramureșului”.⁵

Cotelor de cereale păioase li s-au adăugat cele de porumb, cartofi, semințe de floarea soarelui stabilite pe aceleași principii ale „progresivității”, cantitatea impusă era stabilită crescător în funcție de suprafața cultivată și categoria de productivitate a zonei fixată ca și la cerealele păioase la cote maximele fără a ține seama de condiții climatice sau particularitățile de

¹Vezi articolele: „Treierişul trebuie terminat cât mai degrabă! Colectări de cereale în Maramureș. Batozari saboteuri arestați- Chiaburi dați în judecată”, în GMM, nr. 38, 28 august 1948, p.1 și „Chiaburul Dunca din Giulești din nou arestat. Condamnări pentru sabotaj”, în GMM, nr. 41, 18 septembrie 1948, p.2. Vezi și DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 43/1948, f. 34 și 43.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 51/1948, f. 71-72.

³ DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 43/1948, f. 43.

⁴Idem, f.44

⁵ Idem, f.54 și 71

productivitate a fiecărui teren în parte.¹ Numai că în Maramureș, în anul 1948 și recolta de porumb a fost „absolut compromisă”. Chiar și în anii cu recolte bune, în județ porumbul obținut din recoltele proprii nu satisfăcea nevoile de consum. Timpul rece, dăunătorii, au determinat obținerea unor producții foarte slabe și acelea de porumb necopt, colectările au fost amânate până în ianuarie 1948, când prin uscare naturală acasă la producător va putea fi colectat și depozitat fără a mucegai. Și recolta de orz a fost foarte slabă, pentru compensarea neîmplinirii planului au fost colectate cantități suplimentare de secară și grâu. Ovăzul, la fel s-a copt foarte târziu și încă se mai treiera în luna noiembrie la fel și colectările la această cereală. Nu se poate vorbi de o chiaburime în sensul propus de partidul comunist în Maramureș. O statistică cu numărul de gospodării ordonate după suprafața deținută este grăitoare în acest sens:

<u>Țărani săraci:</u>	Fără pământ	1.468 gospodării,
	Cu pământ până la ½ ha	7.826 -/-
	Cu pământ de la ½ ha până la 1 ha	7.314 -/-
	Total	16.608

Țărani mijlocași: cu 1-2 ha 10.137 gospodării

cu 2-3 ha	6.826	-/-
cu 3-5 ha	6.245	-/-
cu 5-10 ha	3.916	-/-

Chiar și celor 1.366 gospodării cu peste 10 ha nu le ajunge porumbul de la o recoltă la alta fiind nevoiți, o parte cel puțin, să cumpere porumb alături de săraci și mijlocași, acesta fiind un aliment de bază în dieta maramureșeanului. Conform estimărilor Prefecturii, va fi necesar până la recolta viitoare o cantitate de peste 600 vagoane de porumb, care pe cât posibil să fie adusă înaintea zăpezii.

La începutul lui decembrie colectările încă nu erau încheiate. Cifrele raportate dau dimensiunea spoliei țăranului din Maramureș în toamna anului 1948:

	Planificat	Realizat	Realizări în procente
Grâu	96 tone	120 tone	123%
Secară	9 tone	15 tone	164%
Orz	60 tone	56 tone	93%
Ovăz	310 tone	293 tone	94%
Cartofi	120 tone	120 tone	100% ²

Însuși prefectul județului Nicolae Vancea recunoștea oarecum voalat că campania aceasta de colectări pentru Maramureș nu era câtuși de puțin necesară, județului fiindu-i repartizate 225 vagoane de porumb și 400

¹ „Cum se vor face colectările de porumb, cartofi și semințe de floarea soarelui. Țăranii săraci și cei cu pământ puțin sunt scutiți de predare”, în GMM, nr. 43, 2 octombrie 1948, p.3.

² DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 43/ 1948, f. 56 și 65-66.

vagoane de grâu care ar asigura hrana pentru muncitori și salariați cât și pentru populația nevoiașă a satelor.¹

Paralel cu colectările, o altă „bătălie” s-a desfășurat în toamna anului 1948- însămânțările de toamnă, planificate și acestea. Un plan în acest sens a fost întocmit încă din luna august dar debutul îl constituie consfătuirea ținută la 15 septembrie la Prefectură când ia naștere Comandamentul de însămânțări al județului. Au fost planificate pentru a fi însămânțate cu secară 500 ha și 2.000 ha cu grâu de toamnă; secara urma să fie semănată mai „intens” în plasa Vișeu. Județul trebuia să-și procure semințe prin „Romcereal” care vor fi eliberate numai după ce vor fi tratate cu praf și stropite cu petrol. Direcția Agricolă trebuia să organizeze la nivelul județului un centru la Sighet de tratare și selecționare a semințelor. Odată întocmit planul județean trebuia să fie defalcat pe plăși, comune și gospodării până la 1 octombrie. Fiecare gospodărie va primi un plan individualizat, care dacă nu va fi respectat se va sancționa conform legii sabotajului economic. A fost elaborată și o ordonanță cuprinzând toate obligațiile legate de însămânțări publicată în tot județul.² Au fost introduse lucrările de dezmiriștire proiectate să se realizeze pe 305 ha; pentru acest tip de arături comisiile de însămânțări trebuiau să facă o „planificare rațională” angrenând toate atelajele care nu erau folosite la treieris.³

Planificarea însămânțărilor de toamnă și modul agresiv de ale impune au fost percepute ca „semne de colhoz”. Numai că executarea „planificată” a însămânțărilor nu a putut fi realizată, cel puțin în luna octombrie, așa cum și-au propus activiștii partidului comunist. Recolta foarte slabă și lipsa semințelor mult promise sunt câteva din multele cauze obiective. Însă au primat cauzele subiective. Chiar și plugarii pe care partidul comunist miza ca loiali și manevrabili s-au „plâns” că n-au semințe, unelte de muncă, că porumbul nu s-a copt și nu se poate aduna de pe câmp, ba că pământul este uscat din pricina secetei și nu se poate ara; tuturor acestor plângeri li s-a găsit o proveniență

¹ Nicolae Vancea, „Muncă și hrană pentru județul nostru”, în GMM, nr.50, 20 noiembrie 1948, pp 1 și 6.

² „A fost întocmit planul județean de însămânțări”, în GMM, nr.41, 18 septembrie 1948, p.4.

³ „Dezmiriștirile și îngrășările asigură o recoltă sporită și de bună calitate”, în GMM, nr.41, 18 septembrie 1948, p.4.

“Reîntregirea” bisericii ortodoxe în județul Maramureș (1948).

Contribuții documentare

Diana Elischer
arhivist - DIRECȚIA JUDEȚEANĂ
MARAMUREȘ A ARHIVELOR NAȚIONALE

Acțiunea de suprimare a Bisericii Unite prin revenirea clerului și credincioșilor la Biserica Ortodoxă s-a derulat între lunile septembrie și decembrie ale anului 1948.

Planul elaborat de autorități și susținut de ierarhii ortodocși era inspirat din scenariul aplicat cu succes doi ani mai devreme în Ucraina Occidentală. Strategia guvernului s-a desfășurat pe două planuri. Prin Decretul prezidial nr. 243 pentru fixarea numărului eparhiilor cultelor religioase, cultului greco-catolic i-au fost recunoscute doar două eparhii. În temeiul prevederilor Legii nr. 166 pentru punerea în retragere a membrilor clerului tuturor cultelor, guvernul a retras, prin Decretul prezidial nr. 1596 din 17 septembrie, recunoașterea următorilor episcopi de rit răsăritean și de rit latin: Alexandru Rusu, Valeriu Traian Frențiu, Ioan Bălan, Alexandru Teodor Cisar și Augustin Pacha, iar prin decizia Ministerului Cultelor din 16 septembrie a fost retrasă recunoașterea episcopului romano-catolic de Satu Mare – Oradea, Ioan Scheffler. Toate aceste măsuri erau expresia voinței guvernului de a renunța la respectarea libertății de conștiință în cazul Bisericii Catolice.

A doua direcție de acțiune a guvernului a presupus constituirea unor “comitete de inițiativă” alcătuite din laici și preoți greco-catolici, recrutați printr-o varietate de moduri, de la șantaj/amenințări la promisiunea unor recompense. Un rol important urma să-l joace și rețeaua informativă existentă în “problema unită”, care va fi dezvoltată în perioada următoare. Unii dintre informatorii recrutați din rândul preoților greco-catolici vor contribui nu doar informativ în acțiunea de suprimare a Bisericii Unite. Comitetele aveau menirea de a-i convinge pe preoții greco-catolici să adere la mișcarea de revenire la ortodoxie semnând un formular trimis de autorități prin care delegau câte doi reprezentanți din fiecare județ, împuterniciți să voteze în adunarea ce urma să se desfășoare la Cluj în 1 octombrie, revenirea la Biserica Ortodoxă. În documentul respectiv exista un preambul ce făcea referire la ecoul pe care apelurile patriarhului Justinian și ale mitropolitului Nicolae Bălan le-au avut în rândurile preoților greco-catolici.

Pentru a obține semnăturile preoților, autoritățile au recurs la o gamă largă de măsuri, între care intimidări la adresa lor sau a membrilor familiilor lor, amenințări, arestări. La 28 august 1948, Direcția Generală a Siguranței a solicitat inspectoratelor din Ardeal să comunice în termen de cinci zile o evaluare a ecoului pe care l-a avut apelul patriarhului Justinian în favoarea unificării bisericești. Urmau să fie avute în vedere starea de spirit a populației greco-catolice în legătură cu acest subiect, “centrele” unde s-au exprimat opinii contrare unificării și în ce formă, “centrele” care erau favorabile, să fie identificați preoții care erau de acord, cei care erau ostili și cei care erau indiferenți sau nu își

exprimau atitudinea. Rapoartele trebuiau să fie întocmite în mod detaliat și trimise la București prin curieri speciali până în seara zilei de 3 septembrie.

Acțiunile din teren au fost dublate de o campanie de presă merită să acrediteze existența în cadrul Bisericii Unite a unui vechi curent favorabil revenirii la Biserica Ortodoxă, fapt ce demonstra că greco-catolicismul a rămas străin de sufletul credincioșilor, curent care până în 1945 fusese neutralizat de partidele burghezo-moșierești și de ierarhia greco-catolică înstrăinată de neam. Totodată, articolele publicate evidențiau faptul că regimul de democrație populară, prin denunțarea Concordatului și prin noua Lege a cultelor, a pus capăt inegalității cultelor religioase, fiind create astfel condițiile favorabile acțiunii de reîntregire a Bisericii Ortodoxe. Unul dintre aceste articole, intitulat "În chestiunea libertății religioase" a fost publicat în ziarul "Scânteia" nr. 1357 din data de 22 februarie 1949, și menționa următoarele:

- "regimul de democrație populară respectă cu strictețe libertatea de exercitare a cultelor religioase;
- oficierea nestânjenită a slujbelor religioase este asigurată și garantată de lege;
- manifestările de ură religioasă sau de prigoană pe motive religioase sunt oprite și pedepsite;
- este oprit orice act care jignește sentimentele religioase ale credincioșilor;
- sunt deasemenea oprite orice privilegii sau discriminări dintre cultele recunoscute de lege, toate fiind socotite egal îndreptățite și bucurându-se de aceeași libertate;
- legea nu face și nu permite nici o știrbire a drepturilor cetățenești pe motive religioase.
- Biserica Ortodoxă este autocefală și unitară în organizarea sa.

Ca urmare a acțiunii desfășurate de autorități în cursul lunii septembrie, 432 de preoți, profesori și canonici greco-catolici au delegat 38 de protopopi și preoți, dintre care doar 37 s-au întrunit, la 1 octombrie 1948, la Cluj.

Deoarece nici unul dintre ierarhii greco-catolici nu a acceptat să cauționeze acțiunea trecerii la ortodoxie, s-a adoptat strategia unificării religioase prin implicarea clerului de rând și a credincioșilor, în paralel cu izolarea și apoi arestarea ierarhilor uniți. În aceste condiții, adunarea de la Cluj, care se dorea a fi o replică la evenimentul ce se petrecuse cu 250 de ani în urmă, a fost prezidată de protopopul Traian Belășcu. În cuvântarea sa, el afirma că nemaexistând "condițiile și stările care au determinat desbinarea noastră de la 1700 [...] peceteile sunt rupte și întoarcerea noastră acasă, de unde am plecat acum 250 de ani, este un act de înțelepciune pe care conștiința noastră ni-l impune".

Documentele adoptate cu această ocazie, o *Proclamație* de revenire în sânul Bisericii Ortodoxe Române și un *Apel* către preoți și credincioșii greco-catolici, au fost aprobate "prin aclamații prelungite de cei prezenți". Din punct de vedere canonic, decizia revenirii era lipsită de orice valoare. În finalul adunării, protopopul Traian Belășcu a propus delegaților plecarea lor imediată la București pentru a prezenta sfântului Sinod și patriarhului Justinian proclamația de

revenire. Ceremonia primirii preoților reveniți s-a desfășurat la 3 octombrie la patriarhia din București.

După adunarea de la Cluj, comitetele de revenire, având sprijinul autorităților din administrația locală, au căutat să convingă preoții și credincioșii să semneze trecerea la Biserica Ortodoxă. În mod normal, aceste comitete erau alcătuite din preoți, în cazul în care semnaseră "revenirea", învățători/profesori, funcționari. Organele locale ale administrației de stat, ale poliției și jandarmeriei au supravegheat îndeaproape acțiunea de revenire a clerului și credincioșilor greco-catolici și au luat măsuri pentru identificarea și reținerea celor care refuzau să semneze și desfășurau acțiuni menite să descurajeze revenirea. La rândul ei, direcția Generală a Securității Poporului a solicitat informații privind: preoții greco-catolici care s-au manifestat violent împotriva revenirii la ortodoxie, "agitând populația"; preoții care au semnat adeziuni, dar ulterior au revenit asupra lor; preoții care au acceptat, dar "păstrează rezerve spirituale", considerându-se forțați de autorități. Toți preoții greco-catolici care refuzau să recunoască "actul reîntregirii" erau "semnalați organelor de securitate".

În același timp însă, au existat preoți greco-catolici care au semnat revenirea din diferite motive: de teamă, din dorința de a-și proteja familiile ori pur și simplu cu speranța că lucrurile se vor schimba curând, la vremea respectivă circulând zvonuri cu privire la declanșarea unui nou război, care se va încheia cu victoria Occidentului, "venirea americanilor" și implicit înlăturarea comunismului din România. Alții au semnat din dorința de parvenire, fiindu-le făcute diferite promisiuni – înălțări, recompense financiare, funcții în administrațiile eparhiale din Ardeal.

În vederea facilitării revenirii credincioșilor greco-catolici, Ministerul Cultelor a emis o hotărâre, la 15 octombrie 1948, care simplifica procedurile prevăzute de Legea Cultelor stabilind că erau suficiente semnăturile capilor de familie. Trecherile de la un cult la altul se puteau face și individual și în grup (cap de familie).

În comunitățile (parohiile) greco-catolice din județul Maramureș trecerea la ortodoxism s-a făcut în grup atingând uneori procentul de 100% și în cea mai mare parte depășind 75% (Anexa nr. 1). Acest lucru a avut drept urmare desființarea acestor parohii, iar averea împreună cu biserica și edificiile înconjurătoare au intrat în posesia comunității (parohiei) ortodoxe. În consecință, această trecere a făcut să dispară comunitatea greco-catolică locală, chiar dacă au mai existat credincioși izolați. Prin adresa Prefecturii județului Maramureș – Serviciul Administrativ nr. 9031/14 octombrie 1948 se solicită primăriilor, în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Decretul Lege nr. 177 publicat în Monitorul Oficial nr. 178 din 4 august 1948, să comunice declarațiile de părăsire a comunității locale a cultului greco-catolic și să afișeze timp de 10 zile tabele cu credincioșii care au trecut de la religia greco-catolică la religia ortodoxă, precum și procentul lor. În urma acestui Decret primăriile din județul Maramureș au înaintat Prefecturii procese-verbale care cuprindeau datele solicitate. Potrivit rapoartelor primăriilor, unificarea bisericească în județ s-a produs fără tulburări, într-un singur procesul-verbal al Primăriei comunei Bocicoiul Mare întocmit la

data de 10 octombrie 1948 se menționează faptul că trei credincioși greco-catolici din această comună au refuzat să semneze pentru actul de unificare, în schimb, restul "s-au prezentat benevol cerând înscrierea lor....considerând că sunt convingși și săvârșesc acest fapt nesiliți și în aceiași timp nefiind chemați a lua parte la actul de unificare, prezentându-se în mod voluntar..."

Au existat și procese-verbale tip (de ex. pentru localitățile Glod și Leordina) prin care semnatarii erau de acord cu următoarele puncte:

- "părăsirea denumirii de cult greco-catolic și reunirea în aceeași biserică cu frații români ortodocși formând o singură comunitate religioasă integrată în unitatea administrativ bisericească ce se va hotărî de organele de conducere ale cultului ortodox român;
- toate legăturile avute până astăzi cu organele oficiale greco-catolice, încetează și de azi înainte vor fi ascultate ordinele și instrucțiunile primite de la noii conducători sufletești și organele legale ale acestora;
- chestiunile privitoare la biserică și bunurile parohiei greco-catolice se vor rezolva în conformitate cu Decretul nr. 177 pentru regimul general al cultelor".

Nu puține au fost însă cazurile în care s-au produs incidente între autorități și comunitățile greco-catolice. Pentru că au refuzat să adere la unificarea bisericească, trei dintre călugării de la mănăstirea Moisei au părăsit localitatea. Așezământul monahal a fost închis de autoritățile locale cu sprijinul "organizațiilor democratice și a postului de jandarmi". Potrivit unei informări întocmite de comandantul Legiunii de jandarmi Maramureș, după "dispariția" preoților care au refuzat să semneze în comunele din plasa Vișeu de Sus "înscrierile au decurs în cea mai perfectă ordine cu un procentaj de 70%, 80% , 90% și chiar 100%".

În continuare, voi prezenta situația credincioșilor greco-catolici, trecuți la ortodoxism în unele comune din județul Maramureș în anul 1948:

Nr. crt.	Comuna	Numărul credincioșilor greco-catolici existenți până la 10.10.1948	Numărul credincioșilor trecuți la ortodoxism			Procentajul trecerilor
			Bărbați	Femei	Total	
1.	Bocicoiul Mare	111	46	54	100	90%
2.	Cîmpulung la Tisa	656	390	244	634	96%
3.	Coștiui	334	130	124	254	76%
4.	Crăciunești	950	192	137	330	35%
5.	Iapa	1 634	643	607	1250	76%
6.	Lunca la Tisa	1158	450	708	1158	100%

7.	Remeti	474	234	240	474	100%
8.	Rona de Sus	2 800	1 133	1502	2635	94%
9.	Rona de Jos	2 200	796	920	1716	78%
10.	Sarasău	1 474	583	667	1250	84%
11.	Săpânța	3 007	1170	1121	2291	76%
12.	Teceul Mic	662	270	322	592	89%
13.	Vad	2141	1063	1078	2141	100%
14.	Valea Porcului	218	62	79	141	64%
15.	Valea Vișeuului	1 098	308	317	625	56%
16.	Virșmont la Tisa	623	250	373	623	100%

Total: 19 540 7 720 8 494 16 214 82%

Până la sfârșitul anului 1948, dintr-un total de 96 405 de credincioși greco-catolici din Plasele Sighet, Dragomirești, Șugataș, Vișeu și din orașul Sighet au semnat procesele-verbale de trecere la ortodoxism un număr de 80 785 rezultând un procent de 83, 79%.

La 1 Decembrie 1948, Prezidiul Republicii populare Române a emis Decretul nr. 358 pentru stabilirea situației de drept a fostului cult greco-catolic, prin care toate bunurile ce aparținuseră organizațiilor și instituțiilor centrale ale Bisericii Unite treceau în proprietatea statului (art.2), ca urmare a “revenirii comunităților locale ale cultului greco-catolic la cultul ortodox român” (art.1). Bisericiile și averea parohiilor ce aparținuseră comunităților greco-catolice au revenit parohiilor ortodoxe (foste greco-catolice) în conformitate cu dispozițiile art. 37 al Legii cultelor. Pentru împărțirea bunurilor patrimoniale ale Bisericii Unite s-a emis Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1719/27 decembrie 1948.

Acțiunea de suprimare a Bisericii Unite s-a realizat în contextul sovietizării României. În pofida eforturilor depuse de autoritățile comuniste și de ierarhii ortodocși, “reîntregirea” Bisericii Ortodoxe, prin revenirea clerului și a credincioșilor greco-catolici, departe de a contribui la înfăptuirea unității spirituale a românilor, cum s-a afirmat în epocă, a provocat de fapt noi drame într-o societate oricum traumatizată de experiența comunistă.

BIBLIOGRAFIE

- Bucur, Ioan-Marius, *Din istoria Bisericii Greco-Catolice Române (1918-1953)*, Editura Accent, Cluj Napoca, 2003
- Cristian, Vasile *Între Vatican și Kremlin – Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist*, Editura Curtea Veche, București, 2003
- Arhivele Naționale – Direcția Județeană Maramureș, fond *Inspectoratul Teritorial al Cultelor*, dosar nr. 1/1951
- Arhivele Naționale – Direcția Județeană Maramureș, fond *Prefectura Județului Maramureș*, dosar 152/1948

Prefectura Județului Maramureș

Serviciul AdministrativNr. 9031 / 194893.
ANEXA Nr. 1

TABLOU

70 Procenta creșterii creșterii greco-catolice la religia ortodoxă

Nr. curent	Numele comunei	
	I. Plasa Sighet	
1	Bocicoiul Mare	90%
2	Câmpulung la Tisa	96%
3	Coștiu	80%
4	Crăciunești	63%
5	Iapa	76%
6	Lunca	100%
7	Remeți	100%
8	Rona de Jos	78%
9	Rona de sus	94%
10	Sarasău	75%
11	Săpânța	76%
12	Teceul Mic	89%
13	Virișmort	100%
14	Vad	100%
15	Valea Porcului	100%
16	Valea Vișeuului	75%

Tip: Creșterea Căpă Sighet

Nr. curent	Numele comunei	
	II. Plasa Dragomirești	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 80%</i>
17	Bocicoiești	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 80%</i>
18	Botiza	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 85%</i>
19	Cuhea	<i>Idem. 85%</i>
20	Dragomirești	<i>Idem. 88%</i>
21	Glod	
22	Ieud	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut 1, 14%</i>
23	Poienile Glodului	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 85%</i>
24	Rozavlea	<i>Idem. 89%</i>
25	Săcel	<i>Idem. 72%</i>
26	Săliștea de sus	<i>Idem. 70%</i>
27	Șieu	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 90%</i>
28	Slătioara	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 90%</i>
29	Srâmtura	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 30%</i>
	III. Plasa Ocnașugătag	
30	Bărsana	<i>Am s'a comunicat procentajul. -</i>
31	Berbești	<i>S'a înaintat procesul verbal. Tracerea s'a făcut. 94%</i>
32	Breb	<i>Idem. 30%</i>
33	Budești	<i>Idem. 95%</i>
34	Călinești	<i>Idem. 33, 12%</i>
35	Cornești	<i>Idem. 94%</i>

Numele comunei		
36	Crăcești	<i>Idem</i> 96%
37	Desești	<i>Idem</i> 100%
38	Ferești	<i>Idem</i> 98,5%
39	Giulești	<i>Nu s-a comunicat procentajul</i>
40	Hărniciești	<i>S-a menținut procentul verbal. Trece în fața 90%</i>
41	Hoteni	<i>Idem</i> 85%
42	Nănești	<i>Idem</i> 100%
43	Ocnașugățag	<i>Idem</i> 96%
44	Oncești	<i>Idem</i> 75%
45	Sat-Sugățag	<i>Idem</i> 82,75%
46	Sârbi	<i>Idem</i> 77%
47	Văleni	<i>Idem</i> 76,16%
IV. Plasa Vișeu		
48	Bistra	<i>S-a menținut procentul verbal. Trece în fața 94%</i>
49	Borșa	<i>Idem</i> 100%
50	Crasna	<i>Idem</i> 80%
51	Leordina	<i>Idem</i> 85%
52	Moiseiu	<i>Idem</i> 85%
53	Petrova	<i>Idem</i> 91%
54	Poienile de sub Munte	<i>Idem</i> 100%

Mutații în structura gospodăriei tradiționale maramureșene – consecință a socializării agriculturii – perspectivă etnologică

muzeograf Ioana Dăncuș
Muzeul Maramureșului Sighetul Marmăției

Maramureșul, una din zonele binecunoscute pe plan național și nu numai s-a impus în atenția publicului datorită valorilor sale materiale și spirituale prin care și-a adus un aport esențial la îmbogățirea patrimoniului național. Și azi se spune despre Maramureș că este una din zonele etnografice ale țării care-și conservă foarte bine valorile tradiționale. Oare să fie chiar așa?

În cele ce urmează vom încerca să răspundem la această întrebare, urmărind mutațiile survenite în mediul rural maramureșean în urma socializării agriculturii și consecințele acestora asupra mentalității țărănești.

Încă din vechime și în Maramureș s-au practicat agricultura și creșterea animalelor – ca ocupații de bază care s-au completat reciproc pe parcurs alături de alte ocupații secundare. Maramureșul fiind o zonă depresionar montană n-a beneficiat niciodată de întinse suprafețe de teren agricol, iar terenul existent n-a fost prea generos precum cel din zonele de câmpie. Datorită acestui fapt dar și a condițiilor climaterice specifice zonei, țăranul maramureșean a trebuit să depună eforturi deosebite pentru lucrul pământului, pentru a-l exploata în beneficiul său.

Pentru a dispune de suprafețe mai mari de teren cultivabil, în anumite subzone s-a recurs la defrișări și deșteleniri completate cu alte practici necesare îmbunătățirii terenului: îngrășatul prin gunoie sau pășunatul și staționarea animalelor, cultura alternativă etc.

Alături de agricultură o sursă principală de existență o constituie creșterea animalelor (vite cornute, oi, cai, porci) care dintotdeauna a ocupat o pondere însemnată în economia rurală, Maramureșul beneficiind de condiții prielnice acestei ocupații.

S-a practicat și se practică în tot Maramureșul păstoritul pendulator (sat-munte). La toate acestea se adaugă alte ocupații precum albinăritul, pescuitul, butinăritul. Suprafețele întinse de pădure asigurau resursele de lemn, materia primă necesară construcțiilor și nevoilor casnice.

Practicarea unor ocupații, care la rândul lor au generat o serie de obiceiuri și cutume determină nemijlocit modul de organizare a gospodăriei.

Gospodăria tradițională din Maramureș se încadrează în tipul gospodăriei cu curte dublă¹, dar și în cea de tip agro-pastoral, cu excepția localităților montane, Poienile de sub Munte, Borșa, unde preponderent au ca ocupații creșterea animalelor și lucrul la pădure ca surse existențiale.

Ca mod de organizare structura gospodăriei se bazează pe principiul funcționalității², iar o condiție sine qua-non este proprietatea asupra pământului aferent acesteia.

¹ Romulus Vuia, Studii de etnografie și folclor, vol. I, București, 1975, p. 43; Mihai Dăncuș, Zona etnografică Maramureș, Editura Sport Turism, București, 1986, p. 96

² Mihai Dăncuș, op. cit., p. 97

Casa este elementul ordonator în funcție de care se vor dispune celelalte componente ale gospodăriei: șura cu grajd, șura mare la mijloc cu grajdurile de-o parte și de alta, dar și cotețele pentru porci și găini care uneori sunt construcții separate. Construcție separată este cotețul pentru viței în unele sate de pe Cosău, șoprurile pe 4 sau 6 stâlpi pentru fân, colejna, unde se păstrau căruța, sania, uneltele agricole, dar și lemnele pentru foc.

Până când au apărut mijloacele mecanizate pentru treierat cereale – batoza - în special în subzona Izei Mijlocii, o construcție specială și separată era șura pentru „îmblătitul cerealelor”.

Coșul pentru păstrat știuleții de porumb și fântâna sunt alte două anexe nelipsite din gospodăria tradițională.

Tot o construcție separată era și cămara – amplasată în curte, în apropierea casei în care se păstrau alimentele și hainele.

În trecut maramureșenii nu investeau prea mult în casă ci doar în anexele gospodărești (amintite mai sus), în animale, dar mai ales în pământ – ceea ce îi și deosebea în ierarhia socială a vieții satului. Cea mai mare bucurie a lor era atunci, când în ciuda tuturor privațiunilor, reușeau să mai cumpere o bucată de pământ creându-se o legătură indestructibilă între proprietar și proprietate.

Pentru țărani sculatul de dimineață „cu noaptea în cap”, hrănitul animalelor, munca la câmp până se lăsa întunericul, dar și participarea la toate evenimentele din viața familiei – botezuri, nunți, înmormântări – dar și din viața comunității – obiceiurile de peste an – făceau parte din calendarul vieții lor.

Comunitățile rurale se conduceau după niște legi nescrise, după rânduieli bine statornicite de veacuri de la care nu își permitea nimeni să se abată. Singurele momente de relaxare erau duminicile și marile sărbători ale anului pe care le țineau cu sfîntenie. Chiar și atunci odihna venea doar după ce ieșeau de la biserică, unde mergeau să se roage, dar și să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru sănătatea familiei și pentru toate cele.

Colectivizarea agriculturii în România și implicit în Maramureș a determinat transformări majore în viața economică și socială a țăranilor. Colectivizarea a fost cel mai ordinar mijloc de manipulare prin minciuni de tot felul, printr-o propagandă susținută de către activiștii comuniști care a reușit să-i priveze pe țărani de ceea ce aveau mai sfânt și mai scump, de unul din drepturile lor fundamentale – **proprietatea, proprietatea asupra pământului.**

Au rămas fără pământ, fără animale și cu toate visurile spulberate. Este cunoscut faptul că țăranii își făceau planuri foarte clare legate de moștenitori. Le rezolvau în mod echitabil din agoniseala lor – așa numitul „stătut” – pentru fiecare copil.

Primii care s-au înscris în colectiv au fost țăranii mai săraci – atrași și seduși de tot felul de promisiuni, fiind intoxicați de ideea că marea masă de țărani „exploatați” de către chiaburi vor fi beneficiarii unei vieți mai bune. Din rândul acestora s-au ales președinții de CAP-uri, contabilii, brigadierii, paznicii de câmp ș.a.

Împotriva celor înstăriți, a așa numiților chiaburi – catalogați drept sabotori, exploataitori și dușmani ai poporului ca să intre în colectiv s-a recurs la

tot felul de metode punitive: mărirea cotelor și impozitelor până la limita insuportabilului, eliminarea copiilor din școli și facultăți, darea afară din serviciile statului a celor cu origini „nesănătoase”, și chiar agresiuni fizice.

Chiaburilor și clasei de mijloc, chiar dacă, în ciuda muncii „de lămurire”, au rezistat colectivizării, li s-au comasat pământurile arabile și li s-au luat animalele, rămânând doar cu o parte din terenurile neproductive aflate departe de vatra satului.

Țăranii satelor maramureșene au rezistat cu înverșunare în a-și păstra un alt drept fundamental – **libertatea** – refuzând legarea, într-un fel sau altul, de colectiv.

Țăranii colectiviști au primit câte 30 de ari de pământ de la colectiv pentru folosință proprie, ca „teren ajutător” în schimbul căruia erau obligați să presteze un anumit număr de norme fixate de conducerea CAP-ului. Foarte puțini din cei înscriși au rămas să lucreze în colectiv. Se poate considera drept un paradox faptul că cea mai mare parte a „colectiviștilor”, neavând nici o motivație serioasă a muncii, au refuzat să lucreze în propriul CAP din sat, preferând să ia drumul altor CAP-uri din marile zone agricole ale țării, unde lucrau pentru cereale.

Primele două decenii de după război constituie perioada marilor derute și confuzii pentru țăranimea de la sate, colectivizarea contribuind la schimbarea destinului multora și aducerea într-o stare de disperare a majorității. Starea de derută se accentuează și prin politica de industrializare.

Astfel, începe treptat să se practice în satele maramureșene de către o bună parte a populației (mai ales tineri) un navetism bianual la muncile agricole în perioada de toamnă și de primăvară, iar alții se îndreaptă spre marile șantiere ale construcției socialiste.

S-a recurs la tot felul de metode de intoxicare a tinerilor printr-o propagandă susținută din partea unor activiști în cadrul căminelor culturale prin intermediul brigăzilor artistice de agitație, a celor de propagandă ateistă, a „brigăzilor științifice”. S-au programat o serie de activități ca: scoaterea la muncă în zilele de sărbătoare – sau alte activități de atragere a tinerilor tocmai când în biserică se oficia slujba religioasă spre a-i împiedica să participe.

Toate aceste metode s-au repercutat în mod negativ în special asupra acelor persoane ușor influențabile.

Țăranilor, dar mai ales tinerilor li s-a cultivat sentimentul de ură și dispreț față de tot ce înseamnă adevăratele valori tradiționale românești dar și cele occidentale.

Au început să fie promovate așa numitele „cântece de viață nouă” cu versuri forțate, ridicole, golite de orice semnificație, iar adevăratul folclor încetează să mai fie o formă de exprimare a sensibilității estetice:

„Foaie verde ca molidu
De când avem colectiv
Nu mai robim la ciocoi
Și pe vânturi și pe ploi”

Industria minieră care a luat amploare în Maramureș după război cuprinde de asemenea un număr considerabil de persoane din mediul rural, care

au început să naveteze zilnic spre minele din Cavnic, Șuior, Baia Mare, Baia Sprie (cei din satele de pe valea Marei și Cosăului) și spre Borșa cei de pe Valea Izei și Vișeuului sau chiar spre mine mult mai îndepărtate de zona noastră – Petroșani, Petrila.

Această dislocare a unei bune părți din populația rurală și transferarea sa, prin locul de muncă, în mediul urban a dus la schimbarea structurii populației. Migrația masivă a tinerilor spre orașe precum Sighet (Fabrica de tricotaje *Unitatea*, CPL), Vișeu, Baia Mare, Borșa care până atunci cunoșteau foarte bine doar munca legată de pământ și de animale, se trezesc printr-o școlarizare de doar câteva luni ca făcând parte dintr-o altă clasă socială – așa zisa clasă muncitoare – și devenind specialiști în diverse profesii. Au ajuns să nu fie nici țărani, nici muncitori:

„Unitatea bate-o Doamne

Pă multe le-o făcut doamne”

Indiferent înspre ce direcții s-au îndreptat, o bună parte a acestor tineri, scoși de sub protecția și observația familiei, a societății și bisericii au devenit o ușoară masă de manevră. Au ieșit dintr-o lume guvernată de morala creștină și de niște reguli stricte și n-au mai primit nimic în loc.

La o analiză sumară a gospodăriei tradiționale vom observa o restrângere a anexelor gospodărești (reducându-se numărul animalelor și nemaivând pământ), unele dispar, iar altele își schimbă destinația.

Sugestive sunt versurile:

„De când îi colhoz la noi

Nu vezi plug cu patru boi

Numai plug cu două vaci

Și acelea au sâmbrași”

Astfel au dispărut o serie de construcții speciale ca: șoproanele pentru fân, coșurile pentru mălai, staulele pentru oi. Modificările suferite în structura gospodăriei odată cu colectivizarea satelor se datorează noului sistem în care se practică agricultura și creșterea animalelor (sistem colectiv) dar și diversificării profesiilor.

Dispar cotețele ca și construcții separate fiind integrate spațiului destinat pentru grajd, iar funcția șoproanelor este preluată de șură care se află sub același acoperiș cu grajdul, la care se adaugă bucătăria de vară, sau aceasta rămâne ca o construcție separată în spatele curții – orientată cu fața la intrare.

Ca și construcție separată se păstrează fântâna. Se renunță la bogăția și varietatea instalațiilor tehnice țărănești acționate de apă – oloinițe, mori, joagăre, pive, vâltori – iar datorită numărului scăzut de oi scade și numărul pivelor și vâltorilor. S-au schimbat și materiile prime folosite în construcții. Dacă inițial toate construcțiile erau din lemn, au început să fie înlocuite și datorită naționalizării pădurilor cu alte materiale precum cimentul, cărămida, plăcile de azbociment pentru acoperiș. Așadar, procesul de socializare a agriculturii a grăbit destrămarea gospodăriei tradiționale, ducând la ruina ei.

Țăranul a început să investească în casă ca și construcție, care uneori capătă proporții uriașe bazate pe niște proiecte străine care n-au nimic cu specificul zonal și nu în pământ cum făceau altă dată.

Consecințele colectivizării și industrializării forțate au avut repercusiuni nefaste asupra mentalității, care din păcate, în mare parte se manifestă și azi. Maramureșenii, cunoscuți ca oameni cinstiți și foarte harnici au început să-și piardă treptat aceste calități. Câștigul fără muncă asociat cu minciuna au devenit o normalitate.

Pierzându-și pământul și-au pierdut și simțul proprietății, dar și propriile valori spirituale, înlocuindu-le cu altele care nu au nimic în comun cu tradiția.

Astfel, dansul, melosul specific zonei nu mai prezintă interes pentru acei maramureșeni care au luat contact cu alte zone ale țării, și care au început să-și însușească muzica sârbească – de o valoare îndoielnică, un anumit gen de muzică de mahala care e prezentă și azi la toate nunțile de la sate și desigur manelele care au împânzit țara. Așadar, în cultura populară rurală, încep să pătrundă o serie de modele culturale suburbane.

Treptat tradiția s-a denaturat, iar răsturnarea, inversarea valorilor este prezentă peste tot. Tocmai cei care au crescut în credința și frica față de Dumnezeu, respectând cu strictețe până la un moment dat poruncile biblice, au ajuns să creadă că dacă furau ceva de la locul de muncă (CAP de exemplu) nu este păcat. Și-au „îmbogățit” vocabularul cu o serie de cuvinte triviale, pe care tocmai cei care aveau o anumită pudoare le rostesc fără rușine.

Țăranii în majoritatea lor au renunțat la costumul tradițional, confecționat în gospodărie având ca materii prime lâna și cânepa și l-au înlocuit cu haine sintetice de proveniență industrială cumpărate de la oraș.

Pervertirea bunului gust este prezentă și în aranjarea interiorului țărănesc tradițional – prin înlocuirea țesăturilor de o calitate și frumusețe deosebită cu o ornamentică și cromatică rafinată, cu altele cu ornamente florale, strident colorate, de un gust îndoielnic și apoi chiar cu acele cuverturi turcești foarte frecvente la un moment dat.

Dacă odinioară căsătoriile se făceau în cadrul comunității sau în comunitățile învecinate – tinerii și familiile cunoscându-se cu diverse ocazii – jocul duminical, clăci, șezători, târguri săptămânale, dar și datorită unei morale religioase consistente, divorțurile erau aproape inexistente, în schimb nu același lucru se poate spune astăzi.

În satele necollectivizate s-au conservat mai bine valorile neamului, iar în celelalte sate acei oameni catalogați „chiaburi” și-au păstrat valorile morale – cinstea și omenia și așa au rezistat umilințelor la care au fost supuși fiind de fapt adevărații purtători ai tradiției.

Noile profesii înregistrate în mediu rural nu înseamnă nicidecum ruperea totală de cele tradiționale, doar că acestea se practică pe o scară mai redusă și de către cei mai în vârstă.

Coșmarul colectivizării s-a menținut până azi în memoria colectivă a maramureșenilor, dovadă că cei implicați își amintesc cu cele mai mici detalii toate momentele acelei perioade dramatice.

Atitudinea și respectul țăranului față de pământ, convertite prin colectivizare au rămas aceleași și după 1989.

După desființarea CAP-urilor și restituirea pământurilor foștilor proprietari – ce-i drept foarte greu și cu procese interminabile pentru unii datorită conflictelor iscate – o bună parte din terenuri continuă să rămână și astăzi nelucrate.

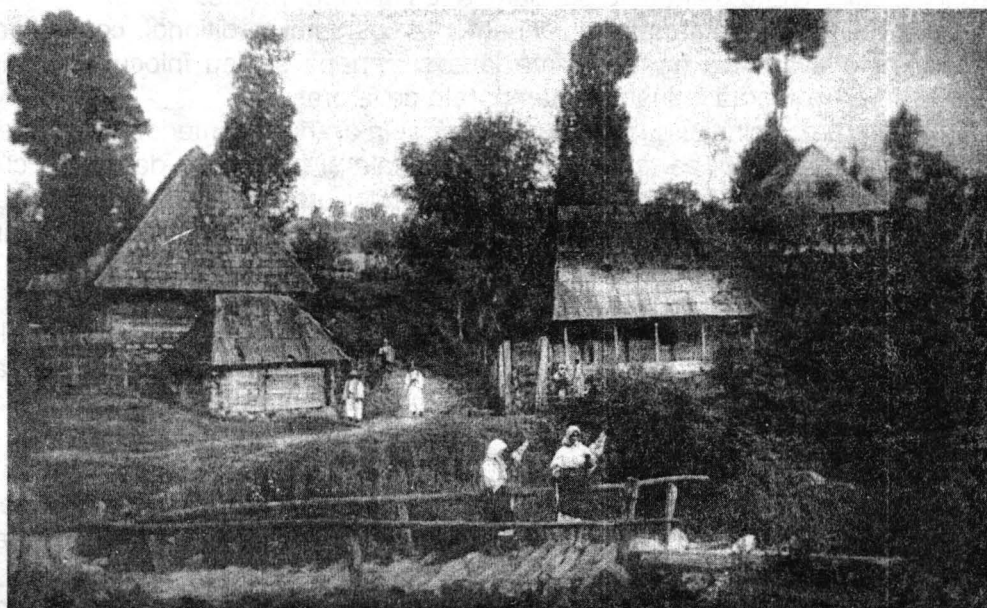
Nefiind siguri de viitorul ce-i așteaptă maramureșenii își caută locuri de muncă în alte țări precum Spania, Italia, Portugalia și chiar SUA, unii rămânând definitiv acolo.

Așadar, o bună parte din frumoasele tradiții care ne-au dat identitate dar și farmecul vieții de la țară s-au pierdut, iar satul tradițional așa cum era el cândva îl vom găsi doar în muzee.

Tinerii nu mai păstrează cu sfințenie tot ce este din „bătrâni” așa cum au făcut părinții lor, ei fiind mai deschiși la nou nu mai vor să trăiască în trecut.

Considerăm că acea lume a satului tradițional de altădată cu frumusețile ei extraordinare nu mai poate fi adusă în contemporaneitate. Este firesc și normal ca lucrurile să se schimbe. Nu este posibil ca omul sec. XXI să trăiască în aceleași condiții în care trăiau în urmă cu decenii înaintașii lor și să lucreze cu aceleași mijloace.

Important este ca oamenii satului să păstreze în continuare esența valorilor morale – despre bine și adevăr, moștenite de la moșii și strămoșii noștri.

Este bine cunoscut că fiecare etapă își are evenimentele ei, cu tot ce au ele caracteristic. Cercetările ne argumentează că nici una dintre ele, mai nici un eveniment nu rămâne nereflectat în creația populară. Ba mai mult în creația populară întâlnim reflectate până și evenimente locale mărunte, atari producții fiind unicele documente asupra lor. Poporul imortalizează tot ce consideră important să fie reținut și transmis pe cale orală.

Perioada 1945-1989, cu toate evenimentele ei a intrat și ea în circuitul creației orale, ea fiind marcată de instaurarea comunismului, cu consecințe dramatice în viața populației de la orașe și sate. Această etapă a istorie contemporane a fost marcată de **evenimente ce au avut consecințe dezastruoase pentru viața social-economică a poporului și care s-au ținut lanț. Prima mare binefacere s-a produs mai înainte și a constituit prologul celorlalte.** La 11 iunie 1948 s-a produs naționalizarea mijloacelor de producție urmată de desființarea bisericii greco-catolice, culminând apoi cu colectivizarea agriculturii, prin care această pătură socială (țărănimia) devine un instrument al politicii regimului. Prin deposedarea de avere a țăranilor avuți, ce făceau parte din clasa chiaburimii, regimul a instaurat un control deplin și o supunere totală a unei pături considerată cândva talpa țării.

Transformarea omului într-un robot al regimului implica și debarasarea lui de biserică, izolarea lui de credință pentru a putea îmbrățișa cât mai ușor ideologia regimului. Pe fondul, izolării omului de instituțiile comunitare, a ateismului agresiv propagat cu tărie, biserica greco-catolică condusă de un suveran din occident trebuia desființată, mai ales că era într-un moment de vârf al activității, o biserică bine organizată, condusă de personalități influente.

Evenimentul nu a rămas fără ecou pe planul creației populare. Poetul anonim a surprins acest abuz cu toate consecințele, opoziția credincioșilor, refuzul trecerii la biserica ortodoxă, pusă sub controlul sever al regimului condamnarea și maltratarea preoților și capilor bisericii unite, rezistența lor dărză etc. Toate aceste consecințe ne sunt redată prin versul popular bine șlefuit, într-un cântec al martirilor, comunicat nouă de către Anuța Chindriș din Ieud. Întregul poem este o veritabilă avertizare. Motivul prolog este un pios îndemn la reculegere în fața mormintelor martirilor care s-au sacrificat pe altarul sacru al bisericii ce au slujit-o și care le-a fost pe nedrept luată:

„Noi vinim cu dor fierbinte
La a martirilor morminte
Toți creștinii să îi plângă
Inimile să le frângă”

Motivația îndemnului la pioșenie este tratată ca un act de solidaritate cu cauza lor, pentru care au îndurat cele mai cumplite umilințe, maltratări sau chiar au murit:

„Pântru-a noastră martiri cu jale
Ce-o murit în chinuri grele”

Ele derivau din considerarea și clasarea lor între dușmanii poporului și uneltitorii contra regimului. Drept urmare au avut parte de închisorile și pedepsele cele mai grele cu putință, dar și de alte locuri prin care acești „dușmani” erau exterminați:

„La Canal și la Gherla
La-nchisoarea cea mai grea
La Jilava și Aiud
C-acolo o stat mai mult
În celule, fără soare
Tot cu lanțuri la picioare
Și la mâni cătușe grele
Cu greu o trecut pân ele
În închisori o suferit
Pântru credință-o murit”

Regimul a vegheat din plin ca urma acestor opozanți ai regimului să fie ștearsă, multora nu li se mai știe astăzi locul unde au fost înhumați:

„Dacă sufletu și-o dat
S-o dus și i-o îngropat
Tot' într-o groapă comună
Ca să nu le dăm de urmă
Tă't' într-o groapă pustăie
De-a lor nume să nu știe”

Versurile ne redau o realitate istorică. Cimitirul Săracilor din Sighet are o mare suprafață. Acolo au fost îngropați foarte mulți morți, dar foarte puțini au morminte. Morții de la închisoarea din Sighet, a deținuților politici erau îngropați pe ascuns. Morții au fost dați pe mâna unor neoameni, care nu știau nici nu-i interesau pe cine îngroapă. Pentru ei orice erou era un mort oarecare de la închisoare¹.

Ne este redată tenacitatea acestor martiri, pe care nimic nu i-a putut opri din calea credinței lor:

„În teminiță la Gherla
Nu și-o lăsat credința
În închisori au suferit
Pentru credință-o murit”

Rezultă că nici moartea nu i-a oprit din calea hotărârii lor de a-și apăra credința.

Vreme de patru decenii și mai bine preoții și credincioșii și-au contopit suferințele pentru credință și biserica care au slujit-o:

„Cât am suferit cu toții
Credincioșii și preoții
Suferit-am pentru tine
Patruzăci de ai, mai bine”

¹ Închisoarea din Sighet acuză. 1950-1955, Baia Mare, 1991, p. 12-13

Motivul medierii credincioșilor cu Maica Sfântă se reține ca un avertisment veritabil:

„Maică Sfântă sii miloasă
Vez' năcazu ce ne-apasă
Nu căta că suntem rai
Că toții suntem fii tăi
Încercați în lupte grele
Scapă-ne, Maică, de ele”

Așa cum am amintit, creația folclorică immortalizează și fapte ale unor personalități locale, prin care au intrat adânc în conștiința și memoria colectivității. Dunca Ioan Joldea, din leud, ne slujește drept exemplu ilustrativ. Mai întâi el a jucat un rol hotărâtor la împotrivirea maramureșenilor la alipirea Maramureșului la Ucraina Subcarpatică. Fusesse un preot foarte apreciat, ale cărei liturghii și predici făceau să vuiască lumea la biserică. Fidel bisericii pe care a slujit-o, când s-a făcut trecerea forțată la ortodoxie, opunându-se a fost silit să ia drumul pribegiei, petrecând un timp în ascunzătorile de la Romuli, din Județul Bistrița Năsăud. Mult prea vigilenți securiștii, mascați în călugări, au reușit să acosteze câțiva țărani care îi ducea de mâncare. Sub pretextul că sunt călugări și, chipurile, ar dori să îl vadă au cerut țăranilor să fie duși la preot, unde se afla, iar odată ajunși l-au arestat, apoi a fost condamnat la 14 ani de închisoare. După mulți ani de detenție a fost eliberat, dar slăbit și bolnav nu a mai trăit decât puțin. În timpul detenției cărțile bibliotecii sale în mai multe limbi au fost cărate afară, duse în curtea școlii unde au fost făcute un rug și aprinse. Versurile unei piese anonime sunt sugestive pe linia suferinței îndurate ca urmare a sacrificării sale pe altarul credinței:

„Vai părinte și bun tare
Mult ai fost și la-nchisoare
Închisoarea-i tare gre
De tânăr te bătrâne(ște)
Și de tare te slăbe(ște)
Poate și-amu-ai si trăit
Dacă nu ai si robit”

Versurile devin segestive și pe linia a ceea ce a însemnat părăsirea bisericii, a credinței și credincioșilor, casa ce a însemnat o veritabilă dramă:

„Măi părinte bun și drag
Beserica o-ai lăsat
Beserica și pă noi
Părăsiți ca niște oi
Nu-ți aduci părinte-aminte
De-acele zăle-amărâte?”

Versurile se constituie ca un veritabil rechizitoriu.

Cea mai mare tragedie aveau să traverseze țăranii în perioada colectivizării. Așa cum arată cercetările, după suprimarea adversarilor politici și naționalizarea activității economice, autoritățile comuniste își propun ca obiectiv

strategic controlul asupra țărănimii, singura clasă socială reprezentativă rămasă în afara procesului de comunizare¹.

În prim-planul obiectivului se situa lichidarea proprietăților rurale și înlocuirea lor cu structuri colectiviste, care implică sacrificarea totală a tot ce posedă el:

„N-or mai ave turme de oi
Nici în grajduri patru boi
Nici la car n-or fi căruță
Nici în grajd câte-o văcuță
Num-o biată de căpriță” (Petrova)

Prin folosirea intimidării, a forței, bății și umilinței, realizarea obiectivului s-a împlinit ușor, iar țăranul a fost și mai ușor debarasat de tot ce avea:

„Măieran cu frunză creată
Cât am făcut într-o viață
Am dat într-o dimineată
Și n-am dat pă băutură
Ce pântâo iscălitură
Și nu le-am dat pântru zloț'
Ce le-am băgat în colhoz” (Ieud)

Procesul de colectivizare a însemnat ștergerea cât mai grabnică a semnelor de proprietate privată. De aici și blestemul-protest împotriva acestui sistem:

„Focu' te ardă colhoz
Nu cunosc pământu nost
Demult, când găzdăluiam
Pământu mi-l cunoșteam”

Potrivit documentelor gospodăriile colective s-au dovedit în marea lor majoritate incapabile să asigure resursele pentru propria lor supraviețuire². Aceasta a generat umilirea totală a țăranului care se vedea nevoit să lucreze de pomană din greu, produsele ce i se dădeau nu urmăreau decât să-l umilească total. Ceea ce primea erau niște deșeuri cerealiere, care nu erau bune nici pentru hrana animalelor:

„Ne dau grâu și cu homoară³
Și-apoi na și du la moară
Cu mohoară, mazăriche
Și-apoi na și fă plăcinte” (Ieud)

Prin forța împrejurărilor structurile colectiviste au favorizat exodul către zonele industrializate⁴, sau cele prielnice unei agriculturii de care să poată profita și țăranul. Exodul acesta a însemnat o dereglare a întregii vieții sociale a satului,

¹ Andrea Dobeș, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962), București, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 63

² op. cit., p. 63

³ Homoară, mohor, Nume dat unor plante erbacee folosite ca plante furajere

⁴ Andrea Dobeș, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962), București, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 63

resimțit și pe planul vieții sentimentale, cum ne sugerează producțiile populare, nelipsite de acel blestem-protest:

„Focu te ardă colhoz
Că pă mulți din sat i-ai scos
Mi-ai scos și mândrele mele
De ele mi-e dor și jele
Departe le-ai depărtat
Și le-ai scosu-le-ai din sat
În fundu Banatului
La colhozul satului” (Ieud)

Documentele folclorice surprind drama trăită de variatele categorii sociale ca urmare a procesului de colectivizare. Munca bătrânilor era exploatată cu brutalitate, fără a se ține cont de nimic, nici de vârsta înaintată, starea de sănătate, capacitatea de muncă:

„Brigaderii mă tăt mână
Nu mă văd că nu-s stăpână
Mă tăt mână de la spate
Să-m' puie norme dublate” (Ieud)

Tineretul era și el o categorie socială și ea defavorizată, care traversa o veritabilă dramă și care se afla într-o criză de identitate, prin practicarea disprețului față de viața spirituală și umană:

„Aista rând de feciori
N-au noroc să poarte flori
Aista rândul de fete
N-au noroc pă cum să vede
Că le-o mâncat norocu
Domnii cu colectiv
Vai, mânânce-i azilu” (Petrova)

Structurile collectiviste au facilitat furturile din avutul obștesc, trecute sub tăcere, deoarece regimul nu se putea compromite și autodemasca. Cei care prădau averea statului și și-o însușeau erau copii colectivului, secondanți de cei din administrație, care conlucrau fructuos. În demascarea acestor abuzuri și furturi creatorul popular se folosește de arma lui eficace, umorul care merge până la grotesc:

„Colectivu-i nănaș mare
Cine fură-acela are
De-ar fura-on car de mălai
Nici n-ar fi de mine bai
Nu m-ar țâne de șofer
M-ar băga de casier
De-aș fura cară mai multe
M-ar pune de președinte” (Sălsig)

Autorul textului s-a dat în timpul cercetărilor obiceiului colindatului din Sălsig un țăran hâtru, care interpreta pe o melodie de colindă textul care stârnea entuziasm și manifestări de râs și rostirea unor formule precum Bravo! Asta da

colindă! În urma interpretării pe la case a acestei „colinde” autorul a fost purtat pe la miliție și „lămurit”.

Barbaria metodelor de înscriere la colectiv aveau la bază miturile mincinoase, despre egalitate, dreptate socială, care au agresat imaginarul până la falsificarea lui¹. Manevrarea folclorului era un mijloc de propagandă, subprodusul axat pe propaganda pentru înscrierea în colectiv ținea de ridicol prin rimele puerile. În opinia activiștilor colectivul era calea spre fericire și prosperitate:

„Poate că și Ion Prună
A aflat calea cea bună
Calea fericirii lui
Calea colectivului” (Recea)

Țăranii au anticipat tragedia care va urma prin colectivizarea agriculturii în zone mai ales cu terenuri neprielnice și nu au aderat, ci s-au opus procesului de colectivizare. Pe tema opoziției la înscrierea în colectiv și a manevrării capilor de familie pentru a se înscrie fără voia soțiilor circulă o serie de snoave, cu umor savuros care reînvie acest episod tragicomic.

Cea mai răspândită variantă din această grupă pe tema manevrării capilor de familie are următorul subiect. Un cap de familie este amenințat și constrâns să se înscrie peste voia soției, dar când se vede debarasat de tot ce avea moare subit. Cum astfel de aspecte se mascau este ascuns într-o lemnărie și învelit cu un maldăr de ziare, apoi dus acasă acoperit cu aceleași ziare spre a nu fi văzut de nimeni. La prohod soția îl cântă printr-un bocet-parodie cu un umor grotesc:

„Colectiv ți-o trăbuit
Cu ziare te-o-nvelit
Cu ziare de Scânteie
Di ce n-ai ascultat de femeie”

În unele bocete-parodii sunt luați în tirul satirei capii și eroii operei de colectivizare din sat. Și în astfel de piese umorul este mijlocul prin care ni se redă contradicțiile dintre țării și colectiv, țărani și autorii sistemului:

„Io te rog două cuvinte
Dacă te duci mai-nainte
Fă-i loc și la președinte
Da și la cia de la sfat
Că tăt huc ne-o comisat
Ne-o luat trizăci hectare
Ne-o dat numa zăce are”²

Comunismul a instituționalizat festivismul ca metodă emoțională de manipulare a inocenței colective. Produsul cultural, rezultat, dedicat republicii, colectivizării, prin rimele folclorice surclasa performanțele imaginative ale

¹ Andrea Dobeș, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962), București, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 64-65

² Pamfil Bîlțiu, Maria Bîlțiu, Folclorul din Tera Maramureșului, Baia Mare, Editura Ethnologica, 2005, p. 290

absurdului¹. În zonele de deal și de munte nu se putea așa de ușor substitui agricultura tradițională cu cea nouă mecanizată, aratul în adâncime scotea pietre și argilă ceea ce se solda cu compromiterea recoltelor. Drept urmare era pusă să acționeze propaganda cu rime folclorice extrem de puerile ce țineau de grotescul acesteia:

„Cu tractorul de te-ajuți
Zăce cai nu mai sunt iuți
Munca-ți este ușurată
Și recolta mai bogată”

Cât de bogată a fost recolta de pe lanurile arate cu tractorul se știe. Se recoltau niște coceni de porumb și nu se justifica risipa de semințe și de muncă.

Subprodusul folcloric a fost îndreptat cu tărie și în scopul lichidării țăranilor avuți, cuprinși în clasa chiaburimii, învinuită că s-ar opune procesului de mecanizare a agriculturii și îl sabota:

„Cine șede pă izlaz
Și pleznește de năcaz
Când aude pă ogor
Uruitul de tractor” (Făurești)

Festivismului rural și manevrării tradiției le reveneau o misiune în plus, cea de acaparare a câștigurilor bănești ale țăranilor, care în realitate nu le aveau. Atragerea depunătorilor țărani la CEC se vroia încă o lovitură de grație dată chiaburimii clasa exploatatoare a țăranilor:

„Până-amu ce-aț' câștigat
Chiaburii v-o mâncat
De ce-ț' câștiga de-amu
Nu vor mai mânca altu
Că la CEC depunem banii
Să pleznească chiaburii” (Făurești)

Subprodusul folcloric pus să acționeze în acest scop era de domeniul ridicolului, cu aceleași rime folclorice puerile și lozincarde:

„Azi on ban la CEC depui
Măine el va scoate pui”

Se trâmbița ideea câștigurilor din depunerile la CEC capabile să producă prosperitatea țăranului:

„Casă nouă cu cerdac
Nu știam cum să mi-o fac
De am aflat că nu e greu
Când depui la CEC mereu”

Atari subprodusuri au fost propagate prin școli, așa încât dascălii au prejudiciat vremelnic prestigiul social și educativ al școlii².

¹ Andrea Dobeș, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962), București, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 65

² Andrea Dobeș, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureș. Contribuții documentare (1949-1962), București, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 64

Creația colectivă a imortalizat și dramatismul unor calamități naturale cu efect dezastruos pentru cei afectați. Un cântec al sinistraților, înregistrat de către noi la Oarța de Jos, se constituie ca un document asupra tragediei produse de apele revărsate cu furie rar întâlnită din anul 1970.

„Di la Arad la Satu Mare

O vinit o ploaie mare

Apile se revărsau

Tot în cale înecau”

Tablourile care ni se reînvie sunt epopeice, care au produs multă suferință și multe victime omenești.

„Nu e mama, nu-i nici tata

N-o putut salva armata

Nici bunica, nici bunicu

Doamne i-o-nghițit pământu”

Pierderile umane sunt considerate inumane.

„Casele să fac din piatră

Dar oamenii niciodată”

Armatei i-a revenit o misiune deosebită aceea de a salva viețile umane.

„Și-o vinit militărașii

Să salveze copilașii

Copilași de câte-o lună

Și multă lume bătrână”

Armata nu s-a putut opune în totalitate furiei apelor, așa încât mulți au pierit de furia lor:

„Și-au salvat cât au putut

Alții nu s-au mai putut”

Cum evenimentul s-a produs în plină epocă de aur când folclorul era parte integrantă a propagandei politice și ideologice N. Ceaușescu este evidențiat ca salvator al poporului în acele clipe de grea încercare pentru populația sinistrată:

„Și-o vinit conducătorul

Pă sus cu elicopteru

Ca să salveze poporu”

Putem afirma cu certitudine că și pentru această perioadă amară a istoriei, care a suspus la grele încercări poporul nostru folclorul ne slujește drept document, imortalizând evenimente și fapte de tristă aducere aminte. Conținutul acestor producții este un avertisment. Astfel de evenimente nu trebuie să se mai repete.

Din colecția lui Pamfil Bilțiu

Țară mândră ca o floare
Vin cu toți să te-nconjoare
Toți suie, pă munți noști
Câtî-s de-nalți și frumoși
Rămași de strămoșii noști

O rămas să-i pomenim
Cât în lume mai trăim
N-o mâncat mâncări p-ales
Numa pâne de ovăs
N-o avut cecuri cu bani

Și-o trăit sute de ani.
Da asta lume de-amu
Lasă banii și cecu
Și li să scurtă traiu

Focu' te arză colhoz
Că pă mulți din sat i-ai scos
Mi-ai scos și mândrele mele
De ele mi-e dor și jele
Departe le-ai depărtat

Colectivu-i nănaș mare
Cine fură acela are
De-aș fura-on car de mălai
Nici n-ar fi de mine bai
Nu m-ar țâne de șofer

Era două femei. Una-o fo' din Călinești., una din Borșa. Și-o zănit una că una o murit și-o cântat-o pă ceielaltă:

O vecină, hări Mări
În lume cât ai trăit
Tare rar ne-am sfătuit
Fă(ră) tăt am găzduit
Da amu de-o lea(că) de vreme
Tăt mereu ne-am sfătuit
Ce ne-om face-n colectiv.
-O vecinucă, hări Mări
Dacă te duci mai înainte
Fă-i loc și la președinte

Cântecul martirilor

Din Maramureș venim
Doru să ni-l împlinim
Noi vinim cu dor fierbinte
La a martirilor morminte
Toți creștinii să îi plângă
Inimile să le frângă
Pentru-a noști martiri cinstiți
Care-o murit chinuți
Pentru-a noști martiri cu jele
Ce-o murit în chinuri grele
La canal și la Gherla
La-nchisoarea cea mai grea
La Jilava și Aiud
C-acolo o stat mai mult

Mâncă pâine albă multă
Și viața li-i cam scurtă.

Suşca Ileana, 63 ani, Săcel, 1997

Și le-ai scosule-ai din sat
În fundu Banatului
La colhozu' statului

Chindriș Anuța, 63 ani, leud, 1990

M-ar băga de casier
De-aș fura cară mai multe
M-ar pune de președinte

Luca Lucreția, 70 ani, Sălsig, 1980

O da și la cia di la sfat
Că tăt huc ne-o comisat
Și nimic nu ne-o lăsat
Ne-o luat trizăci hectare
Ne-o dat numa zăce are
O șară mândră și flămândă
Mult trăiești tu cu amar
Te conduce-un pantofa

Cora Ileana, 69 ani, Bârsana 1990

În celule fărăr soare
Tăt în lanțuri la picioare
Și la mâni cătușe grele
Cu greu o trecut pân ele
În închisori o suferit
Pântru credinț-o murit
Dacă sufletu și-o dat
S-o dus și l-o aruncat
Tăt într-o groapă comună
Ca să nu le dăm de urmă
Tăt într-o groapă pustie
De-a lor seamă să nu se știe
În temniță la Gherla
Nu și-o lăsat credința
Credința adevărată

Ce-i de Petru-ntemeiată.
 O biserică iubită
 Cât ai fost de prigonită
 Prigonită de dușmani
 Păstă patruzăci de ani
 Cât am suferit cu toții
 Credincioșii și preoții
 Suferit-am pentru tine
 Patruzăci de ani mai bine
 Pă păstori i-o arestat
 Biserica ne-o luat
 Pă păstori i-o chinuit
 Biserica ne-o răpit
 Maica Sfântă blând privește
 Spre poporul ce-o iubește
 Rugăciunile-i ascultă
 Și trimete pace multă

Maică Sfântă sii miloasă
 Vez năcazu ce ne-apasă
 Vez a noastră-amărăciune
 Și trimete pace-n lume
 Nu căta că suntem răi
 Că toți suntem fiii tăi
 Încercaț în lupte grele
 Scapă-ne Maică de ele
 Primește cu îndurare
 Smerita noastră cântare
 Pentru-a tău sărman popor
 Ce te roagă cu mult dor
 Și trimete mila ta
 Și acum și pururea.

Chindriș Anuța, 67 ani, leud, 1995

„Iasta hore îi făcută pântru preotu greco-catolic Dunca Ioan Joldea, care-o stat pribeag și o fost prins și închis la ai mult în temniț grele”

Măi părinte bun și drag
 Beserica o-ai lăsat
 Beresica și pă noi
 Rătăciț ca niște oi
 Noi cu drag te-am așteptat
 Să te vedem îmbrăcat
 Și să merem la Bixad
 La Bixad și la Moisei
 Cu prosesii de femei
 Nu-ț aduci părinte-aminte
 De-acele vremuri cumplite?

Vai părinte și bun tare
 Mult ai fost și la-nchisoare
 La inimă rău ne doare
 Închisoarea-i tare gre
 De tânăr te bătrâne(ște)
 Și de tare te slăbde(ște)
 Poate de n-ai fi rob
 Poate c-ai mai fi trăit

Chindriș Anuța, 63 ani, leud, 1990

Când s-o-mpărțât satu-n două cu
 religia io m-am mâniat și-am horit:
 Foaie verde și una
 Coratorii și popa
 De-ar pute ne-ar spânzura
 Frunză verde, verdice
 Dar și noi om face-așe

Ioo i-aș spânzura să po
 De funia de la clopot
 De la beserica nouă
 De ce-o-mpărțit satu-n două.

Chindriș Anuța, 67 ani, leud, 1993

Cântecul sinistraților
 Di la Arad și Satu Mare
 O vinit o ploaie mare

Apile să revărsau
 Tot în cale înecau
 Sus în pomi și sus pă casă

Mame cu copii în brață
Strângă copila din pom
-Scapă-mă tată că mor
-Nu pot fată să te scap
Mi-o trecut apa de cap
Și-o vinit militărașii
Să salveze copilașii
Copilași de câte-o lună
Și multă lume bătrână
Și-au salvat cât au putut
Alți nu s-au mai știut
Și după restabilire
Și-o vinit părinții-nfire
Să-și ia copiii-n primire
La cămin când ajungea

Copiii să-mbrățișa
Alți cu milă plânjea
Nu e mama, nu-i nici tata
N-o putut salva armata
Nici bunica, nici bunicu
Doamne, i-o-nghițat pământu
Nu bate Doamne lume
Cu ploaie și vreme gre
C-o fo casă dărâmate
Și măicuță-ndoliate
Casăle să fac din piatră
Dar oamenii niciodată.

Zaharia Iuliana, 55 ani, Orșita, 1982

Publicată în Pamfil și Maria Bîlțiu, Basme, povești, legende, povestiri.
Snoave și poezii populare din Zona Codrului, Cluj Napoca, Editura Dacia, 2002,
p. 241

Horea revoluției
S-o-nceput la Timișoara
Nu s-o lăsat tăta țara
S-o luptat și zi și noapte
De la tiran să ne scoată
-Fire-ai tiran blăstămat
și te-ar arde dracii-n iad
mult popor ai supărat
și te-ar arde dracii-n foc
Ț-ai bătut de oameni joc
Pământu ni l-ai luat
Și din sărvici i-ai țapat
Alimente nu le-ai dat
Le-ai dat numa o âănîță
Și-aceie tare micuță

Că pânică ce mai mare
Ai dus-o păstă hotare
Dracii să te pizmuia(scă)
Cu femeia-alătura
Dracii cia cu sacu
Tăt să-ț ieie sufletu
Ca să-ț iasă auru
Să te fi luat demult
Să nu faci câte-ai făcut
Nu te-o răbdat Dumnezeu
C-ai făcut la lume rău
Dumnezeu nu te-o răbdat
Vai pă mult ai supărat

Suşca Ileana, 63 ani, Săcel, 1997

O vinit cucu cântând
Și-o aflat lumea plângând
S-o dus cucu la primari
Și-o-ntrebat primariu
-Di ce plânje poporu?
Rându le-o spus primariu
Di ce plânje poporu
C-amu-o sosât decretu

Și le-o luat pământu
N-or ave turme de oi
Nici în grajduri patru boi
Nici la cai n-or fi căruță
Nici în grajd câte-o vacuță
Numa-o biată de căpruță
Zăs-o că servici ne-or da
Trizăci de ari ne-or lăsa

La tăț serviciu nu ne-o dat
Trizăci de ari ne-o lăsat
Colo la Leordina
Ardă-i focu și para
Colo-n dosu Ploscului
Ardă-i focu și para
Aista rând de feciori
N-au noroc să poarte flori

O vinit cucu cântând
Sițo aflat lumea plângând
S-o dud cucu la birău
Și o-ntrebat pă birău
Di ce plânje poporu?
Birău și-o zăs așe:
Poate zbiera, poate plânje
Altu-avere n-or mai strânge
Poate plânje, poate ba

Hai Americă bogată
Și ne-ncalță și ne-mbracă
Că Petrică și Ion
Ne-o lăsat în curu gol
Iliescu pogârjit
Tăte cele le-o scumpit
Ce cumpăra nu-i nimic.
Sușca Ileana, 63 ani, Săcel, 1997

Ce pățește cine nu ascultă de femeie

Apoi on văr de-a meu Ște(fan) o fost la coasă pă Someș amu unde și ce mi-o povestit nici nu-i bine a grăi. O stat la unu care era găzduc și tare i-o fost draji caii. Ave cai tare buni ca zmăii era caii că le putei dormi pă spate. Erau ca perinile. Cai albi, mândri. Da femeie-sa numa nu-l lăsa să se scrie-n colectiv, zăce că cum or și ii fără nimică că aveu oi multe și vaci și porci și galiță plină pân odor. Și podu și pimnița pline cu barabule, cu mălai, grâu. Di tăte aveu.

Apoi, măi bărbate nu ne scriem că ce ne-or face. Di la o vreme tăt ne-or lăsa și-om rămâne batră cu jumătate locu, batră cu caii, cu o vacă de lapte. Că cu ce-om trăi. N-om umbla a cere noi putrăz de gazde.

Apoi io m-oi înscrie de că de musai sus sai. Nu mi-i hia de bătaie, că feri Doamne să nu încapi pă mâna lor că te dobzălesc mai ceva ca pă hoți de cai. Și apoi tăt s-o ciondănit așe astăz, așe mâni. Da-nt-o zî omu s-o vorovit cu acia ce erau cu scrierea și o zăs că-i lasă caii și ceva loc și vacă și galiță. Da când o văzut că i le duc tăte o fugit la sfat să zăcă cătă cia di ce nu i-o spus drept că ce-i lasă și lui. Da cum l-o lozit bagsamă acolo ei i ieșit afară și-o picat jos și-o murit de năcaz omu.

Aista rânduț de fete
N-au noroc pă cum să vede
Că le-o mâncat norocu
Domnii cu colectiv
Vai, mămânce-i azilu!
Savu Măricuța, 48 ani, Petrova, 1999

Altu-avere n-or mai fa(ce)
N-or ave turme de oi
Nici în grajd câte doi boi
Nici boi, nici văcuță
Num-o biată de căpruță
Vai săracii coconii
De dor de lapte-or muri

Iftimie Irina, 66 ani, Petrova, 1999

Și cia de la sfat să nu s-aduie oameni să-l vadă l-o luat și l-o țâpat într-o șopru de lemne pântru sfat și o țâpat nește ziare că el ca să nu-l vadă nime, până ce l-or duce. Și i l-o dus acasă la femeie pă ascuns sara, să nu-l vadă nime.

La tri zâle l-o-ngropat apoi una l-o cântat așe:

Colectiv ț-o treăbuit

Cu ziare te-o-nvelit

Cu ziare de Scânteie

Di ce n-ai ascultat de femeie

De femeie cine n-ascultă

Iacă viața i se ciuntă.

Aiasta o fo așe ca o cântare morțească.

Ivănciuc Mihai, 82 ani, Cornești, 1988

Chiaburul și dușmanul său

În Dragomirești o fost on chiabur de i-o zâs Zubașcu. Acela o avut on tizmaș, care i-o mai șezut la marhă și i-o lucrat și bagsama i-o mai dat și păstă măciucă câte una că nu era tare bun nici el. Era foc de somn, bucum de lucru/La mâncare cum îi lupu.

Da de la o vreme s-o auzât că s-or desființa tăț chiaburii,și s-o și auzât apoi că le-o țâpat o porțâie mamă și soare de i-o zâs „ASCUȚIREA CHIABURILOR”. Bagsama că i-o vrut ascuți ca ovăsu, ca să le poată lau averea, să să abzâcă de ie. Și s-o bucurat tare și tizmașu lui, care era unu gras. Era așe ca o pitoare, cât era de lung și atâta era și de gras. Și tăț zâceu că ce-i așe de visăl, că de-o săptămână nu să mai treze, de vesăl ce era. Și odată s-o dus amu unde și s-o întâlnit bagsama erau în pădure după lemne, o la moară nu știu unde. Și Petrea acela grasu, cum îi zâce în sat i-o făcut o poizâie la chiaburu Zubașcu și i-o spus-o că o pusă la cap oarice deț de horincă:

Spusu-mi-o mie cucu

N-a mai si chiaburu

Că pă el la- lua dracu

Da și Zubașcu n-o fost prost să o știut ce să-i zâcă înapoi o zâs cătă el:

Chiaburu cască curu

Petre grasu dă cu nasu

Apoi șterje du obrazu

Până-l face ca oglinda

Îl mai șterje și cu limba.

Roșca Petru, 66 ani, Bârsana, 1990

Agricultura maramureșeană înainte și după cel de-al doilea război mondial

muzeograf - Pralea Alin

Pentru a înțelege ce s-a întâmplat cu agricultura după război, considerăm necesară o scurtă trecere în revistă a situației agriculturii înainte de cel de-al doilea război mondial. Pentru acesta, cea mai potrivită perioadă de cercetare, considerăm a fi 1934- 1939, perioadă de relativă stabilitate încadrându-se între marea criză economică și tumultosul an 1940.

Având în vedere specificul reliefului Maramureșan, constituit în mare parte din munți și dealuri, din 338.100 ha. cât reprezenta suprafața județului. suprafața arabilă era de 37.528 ha., adică 11,09 % din suprafața totală a teritoriului¹.

Reforma agrară din 1921 în Maramureș a fost în mare parte inefficientă. Aici în această parte a țării nu exista o moșierime deținătoare de mari suprafețe agricole, marea proprietate se extinzându-se aici asupra munților și pădurilor, care conform Reformei Agrare din 1921 au rămas neexpropriate.

Puținul teren expropriat nu a ajuns niciodată în posesia țăranilor, el ne fiind delimitat. Statul motivând veșnica amânare a măsurătorilor loturilor expropriate prin lipsa fondurilor necesare efectuării acestor operațiuni. În aceste condiții este introdus sistemul „arendărilor forțate”, țăranii fiind repartizați temporar pe anumite loturi, pe care le luau în arendă de la stat. Inginerul Ion Gheorghianu, întru-un studiu apărut în „Graiul Maramureșului” la 25 iunie 1936 arată că prin sistemul „arendărilor forțate” țăranii plătesc anual 8.000.000, iar suma necesară măsurătorilor s-ar ridica după calculele autorului la suma de 10.000.000 lei².

În Maramureș cultura cerealelor se practica pe șesurile de lângă văi și pe dealurile mai joase. În cea mai mare parte se semăna porumb , alimentul de bază al țăranului maramureșan. Întreaga producție cerealieră nu era suficientă pentru hrana populație decât până la 2-3 luni, restul de cereale se procura din celelalte județe ale țării. În cursul anului 1935 s-au cultivat în tot județul cereale:

Grâu 399 ha – 675.000 kg.

Secară 497 ha – 348.000 kg.

Orz 544 ha - 382.000 kg.

Ovăz 9386 ha – 6.300.000 kg.

Porumb 955 ha. – 7.200.000 kg³

Autorul articolului, în urma căruia aflăm cele de mai sus, este de părere că „în locul acestor cereale ar trebui să se facă culturi cu plante de nutreț: trifoi,

¹ Ioan Bojan, *Imaginea Maramureșului în perioada interbelică*, în “Maramureș vatră de istorie milenară” vol. III, Editura Dragoș – Vodă, Cluj – Napoca, 1997 p. 264,

² Ion Gheorghianu, *Anul agricol 1936 în Maramureș*, în “Graiul Maramureșului”, anul V, nr.173-174, noiembrie, 1936, p. 6.

³ Idem, *Agricultura în 1935*, în „Graiul Maramureșului”, anul IV, nr. 122-123, 25 martie, 1935, p. 3,

lucernă, porumb de nutreț, fânțe etc. Care necesită muncă și capital mai puțin și aduc o oarecare rentabilitate”⁴.

În domeniul creșterii vitelor în cursul anului 1935 „s-au înființat 28 eforii comunale de pășunat, având o suprafață totală de 9633 ha. Cu un buget total de 4.357.432 lei.” Autorul ne relatează că: „scopul pentru care s-au constituit eforiile comunale de pășuni precum și rezultatul acestor eforii a fost atins, deoarece spune el în continuare, „sub administrația primăriilor comunale pomicole au fost complet neglijate”⁵.

În ceea ce privește păstoritul în Maramureș și posibilitățile de practicare a acestuia, „Graiul Maramureșului” ne oferă ne oferă un tabel primele formele de proprietate asupra munților din zonă⁶.

<i>Proprietar</i>	<i>M-ții Maramureșului</i>	<i>M-ții Rodnei</i>	<i>M-ții Vulcanici</i>	<i>Total pe Maramureș</i>
Statul	106 ha-45%	-----	4 ha-5%	110 ha-30%
Comuna și Composes oratul	28 ha-12 %	14 ha-30%	51 ha-66%	93 ha-26%
Marea proprietate particulară	30 ha-13%	8 ha-7,5 %	4 ha-5 %	42 ha-12 %
Țăranii	43 ha-19 %	15 ha-32 %	16 ha -12 %	74 ha-21 %
Evreii	25 ha-11%	9 ha-19 %	2 ha-3%	36 ha-10 %
Total	283 ha-100%	46 ha-100%	77 ha-100%	355 ha-100%

Din acest tabel observăm că țăranii, atât în calitate de proprietari cât și în calitate de composesori, unindu-și forțele prin cooperare puteau face din păstorit o sursă importantă de câștig.

Unul dintre cele mai importante ramuri ale agriculturii maramureșene a fost pomicultura. Din paginile gazetei „Graiul Maramureșului” aflăm că în anul 1934 „exportul fructelor din Maramureș a atins aproape trei milioane de kg, adică

⁴ Ibidem

⁵ Ion Gheorghianu, *Agricultura în 1935*, în „Graiul Maramureșului”, anul IV, nr. 122-123, 25 martie, 1935, p. 3,

⁶ Iacob Dermer, *Păstoritul în Maramureș*, în „Graiul Maramureșului”, anul VI, nr. 176, 10 ianuarie, 1937, p. 3,

30, 80% din exportul țării⁷. Prețul merelor a fost 6- 8 lei kg, exportul aducând pentru județ 17.000.000 lei⁸.

Despre anul agricol 1936 aflăm: „că este tot atât de sărac în realizării de ordin tehnic ca și Maramureșul”⁹, excepție făcând ramura pomicolă unde: „s-au exportat peste 350 de vagoane de mere în străinătate cu forme legale, și circa 70-80 de vagoane au trecut granița în prin punctul Teceu”¹⁰. Deducem de aici că nu vom putea ști niciodată cantitatea exactă de fructe exportate, exportul făcându-se nu doar pe cale legală.

Soluția propusă în paginile periodicului „Graiul Maramureșului” pentru rezolvarea problemelor agriculturii Maramureșene este cooperarea. Aceasta fiind prezentată ca o „necesitate a complexității vieții moderne”¹¹. Modul de înființare și funcționare al acestor asociații este în amănunt descrisă în paginile gazetei.

Artur Anderco demonstrează eficacitatea asociațiilor pomicole, el propune înfăptuirea unor atări încercări: „în câteva comune fruntașe, cu populație mai răsărită, fără să se recurgă la constrângere, în speranța că metoda persuasiunii își va produce efectul scontat”¹².

În ramura creșterii animalelor este propus modelul asociațiilor de tipul celor din nordul Europei. Trebuie să evidențiem că ideea cooperărilor țărănești în Maramureș nu a constituit un element inovator al regimului comunist, dar inițiatorii ei nu au luat în considerare modelul sovietic.

Tulburările produse în perioada 1940 – 1945 influențează negativ economia rurală maramureșeană. După cum se exprima o broșură apărută în anul 1946: „Prin legea reformei agrare din 1945, pământul moșieresc a fost confiscat, împărțindu-se la țărani cu o plată foarte mică, adică valoarea recoltei unui an, plată care trebuie făcută în zece rate anuale”¹³.

Situația în urma reformei agrare din 1945 se prezenta astfel: Dintr-un total de 60 de comune s-au făcut exproprieri în 25 din acestea. Au fost în total 101 expropriați, suprafața atribuită țăranilor este 2752 jugăre, suprafața rezervată statului fiind de 963 jugăre. Din totalul 5877 de țărani îndreptățiți la împrumut, au fost împrumutați doar 1559. Dacă luăm în calcul numărul țăranilor cu drept de împrumut din satele unde nu s-au făcut exproprieri, numărul îndreptățiților rămași fără pământ ajunge la 10.318.

Pentru a ne convinge de gravitatea situației este destul să urmărim următoarele cifre:

⁷ Ing. Agr. N. Zucker, *Pomicultura în anul 1935*, în „Graiul Maramureșului”, anul IV, nr. 122-123, 25 decembrie 1935, p.2,

⁸ Ibidem

⁹ Ion Gheorghianu, *Anul agricol 1936 în Maramureș*, în „Graiul Maramureșului”, anul V, nr. 1973-1974, noiembrie 1936, p.6.

¹⁰ Ibidem

¹¹ Mihai Marina, *Prin cooperare la renașterea economică a Maramureșului*, în „Graiul Maramureșului”, anul III, nr. 92, 16 mai, 1935, p. 3,

¹² Artur Anderco, *Gospădăria maramureșană*, în „Graiul Maramureșului”, anul III, nr. 35, 5 aprilie 1934, p. 3 ,

¹³ Vsile Negoită, *Din lupta Țăranilor României pentru Pământ și Libertate*, Editura „Scânteia” 1946, p. 39,

Totalul populației rurale 150.000 loc.

Totalul gospodăriilor 189.000 ha.

Totalul terenului arabil 139.000 ha.

Suprafața medie de teren arabil ce revine unei gospodării este de 30 de ari. Ceea ce este evident prea puțin pentru nevoile unei familii¹⁴.

După 1946 având în vedere schimbările ce se petreceau în țară paginile gazetelor nu prezintă obiectiv situația agriculturii, ideea cooperăției este și mai intens vehiculată, dar de data acesta linia urmărită este cu totul alta.

Privind anul 1946, avem o relatare o situație creșterii animalelor în județul Maramureș în conspirației cu anul 1938:

	Cabaline	Bovine	Ovine	Porcine
38	9.995	42.600	88.470	10.260
46	5.292	28.951	99.820	6.025

Rezultă de aici o scădere la cabaline de cca. 47 % din punct de vedere cantitativ iar din punct de vedere calitativ, scăderea întrece 75% . La bovine observăm o scădere de 32%, iar la porci o scădere de 40%. Numărul oilor a crescut cu 12%, fapt explicabil prin o cerere mai sporită de lână necesară confecționării îmbrăcăminții¹⁵.

La data 1 iunie 1947 „Graiul Maramureșului” anunță că: „județul nostru a întrecut planul de însămânțări cu 13 la sută”¹⁶.

	Proiectat pe ha.	Realizat la ha.
Grâu de primăvară	100	106
Porumb	14.150	16.575
Hrișcă	250	200
Orz	800	850
Ovăz	5000	6.650
Lucernă	160	155
Trifoi	1.000	754
Sfeclă de nutreț	100	66
Alte plante de nutreț	100	93
Cartofi	6000	6221
Ceapă	265	268
Varză	570	362
Grădină de zarzavat	235	238
Diferite legume	520	512

¹⁴ DJMMAN, Fond Prefectura Județului Maramureș, Dosar 43/ 1947, File 192-195.

¹⁵ Gr. Ghiran, *Atenție la creșterea vitelor*, în „Graiul Maramureșului”, anul XV, nr. 4, 3 noiembrie 1946, p. 2,

¹⁶

Sub sloganurile „Să nu rămână nici o palmă de pământ neînsemnat” și „Nici un om nu trebuie să stea degeaba”, „Graiul Maramureșului” anunță că: „Renunțând chiar la hrană, țăranii și-au însămânțat ogoarele cu grâu”.

Cu toate aceste strădanii, și având în vedere slaba rentabilitate a agriculturii maramureșene, la 10 august 1947, „prin grija partidului comunist”, Maramureșul este trecut de la categoria a treia de impozitare în natură la categoria a doua, ceea ce însemna între 0-2 ha. – 26 kg grâu

2-5 ha. – 39 kg

10-20 ha. – 46 kg

20-35 ha. – 52 kg.

35 în sus – 59 kg.

la hectar ¹⁷

În urma Plenarei C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949 se hotărăște transformarea socialistă a agriculturii. Din acest moment nu ne mai putem da crezare integral datelor apărute în presă, ele fiind instrumentate după dorința și nevoile partidului comunist român.

¹⁷ *Ușurare la impozitul agricol pentru țăranii din Maramureș*, în „Graiul Maramureșului”, anul XVI, nr. 22, 10 august 1947, p.3,

Mutații în viața satelor românești din Maramureșul de la nord de Tisa (Ucraina)

***Lect.univ.dr. Nicolae Boar
Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj Napoca
Colegiul Universitar Sighetu Marmăției***

În sectorul nordic al Carpaților sud-estici, pe cursul superior al râului Tisa, exista o unitate fizico-geografică bine conturată și clar delimitată, Depresiunea Maramureșului. Ea este mărginită la sud de M-ții Rodnei, la sud-est de M-ții Maramureșului, la est de M-ții Cernagora și la nord-est de Carpații Păduroși ai Ucrainei, aparținând unității de orogen. Spre sud-vest depresiunea este închisă de lanțul vulcanic Țibleș-Gutâi-Oaș, ce se continua spre nord-vest și dincolo de Tisa cu Munții Vihorlat-Gutinsk, până la reîntâlnirea cu structurile cutate ale Munților Polonina Borjava.

Formarea depresiunii este rezultatul unui proces complex, aceasta având o origine tectono erozivă și de baraj vulcanic. Spre est munții de cutare sunt mai înalți (1500-2000 m) iar legăturile se fac prin pasuri de înălțime (900-1400 m). Spre vest, munții vulcanici scad treptat în înălțime de la 1954 m în Vf. Țibleș la 499 m în Vf. Klobuk, ultimul dintre munții vulcanici. Contactul dintre munții vulcanici și cei de încrețire se face printr-un pas de mică altitudine, la izvoarele pâraului Potik (sub 300 m) dar cea mai joasă ieșire din depresiune se află la ieșirea Tisei din spațiul depresionar, "poarta de la Hust" având altitudinea de 157 m. Există deci o evidentă asimetrie între închiderea mult mai înaltă spre est și deschiderile joase spre vest, orientând nu numai fluxurile naturale ci și pe cele umane, mai ales spre vest.

Adâncirea puternică a râurilor în sedimentar a făcut ca depresiunea să aibă un relief puternic fragmentat, singurele unități mai netede fiind culoarele de vale, dintre care, se impune prin largime, tocmai culoarul Tisei.

Dacă la izvoare Tisa curge dinspre nord spre sud, la confluența cu râul Vișeu, aceasta își schimbă brusc direcția de scurgere urmând o orientare est-vest și devenind axa de gravitație a întregului spațiu depresionar. Culoarul Tisei este zona cu cea mai mare densitate a populației, ce concentrează cele mai vechi și mai mari orașe, cea mai dezvoltată și mai variată rețea de comunicații, cele mai intense fluxuri.

În culoarul Tisei, la confluența ei cu râul Iza, se găsește municipiul Sighetu Marmăției, cel mai mare oraș al Maramureșului, reședință politico-administrativă a întregului spațiu maramureșean timp de secole, până la Primul Război Mondial. În urma acestui eveniment, prin prăbușirea Imperiului Austro-Ungar, spațiul central european a fost fragmentat de granițe, iar spațiul maramureșean, unitar până atunci, a fost fragmentat în două sectoare aparținătoare la două state diferite, România și Cehoslovacia. Râul Tisa a devenit pe o lungime de 62 km linie de discontinuitate prin amplasarea graniței pe talvegul său.

În urma evoluției istorice a populației băștinașe, prin colonizări și implantări de populație, prin convertiri religioase și mutații etnice, prin imigrări și emigrări succesive, înainte de fragmentare, în spațiul maramureșean exista următoarea situație etnică:

- două regiuni etnic omogene: una ruteană la nord de Tisa și una românească la sud de Tisa;
- un areal compact de români la nord de Tisa, în bazinul râului Apșița și un areal de ruteni la sud de Tisa, în bazinul râului Ruscova;
- un areal mozaicat etnic, în culoarul Tisei, unde, cei mai numeroși erau maghiarii, apoi evreii urmați de români și ucrainenii în proporții relativ egale;
- nuclee etnice izolate, așa cum erau maghiarii la Ocna Șugatag, rutenii la Rona de Sus sau nucleele de evrei prezente în multe dintre localitățile Maramureșului, fără să fie însă populația majoritară în nici una dintre ele.

În cei peste 80 de ani trecuți de la fragmentarea Maramureșului, în acest spațiu s-au derulat numeroase evenimente cu evidente consecințe demografice. Evreii și germanii aproape au dispărut, maghiarii s-au redus la număr dar micul areal de români din bazinul Apșiței a crescut numeric, s-a consolidat teritorial și a evoluat pe plan administrativ.

Și asta în condițiile schimbărilor succesive ale apartenenței statale și ale regimului politic. Dacă până în 1918 întregul Maramureș (Comitatul Maramureșului) era încadrat în monarhia Austro-Ungară, în perioada 1920-1938 sectorul de la nord de Tisa a făcut parte din Republica Cehoslovacia. Între 1940-1944, datorită celor două Dictate de la Viena, ambele sectoare maramureșene intră în componența Ungariei horthiste, iar din 1945, URSS se extinde până la nord de Tisa existând chiar o tentativă de a alipi și setorul sudic, românesc. Aici, în perioada ianuarie-aprilie 1945 se instaurează o administrație sovietică reprezentată prin Comisarul Poporului, Ivan Odoviciuc. Revolta populației civile românești a împiedicat consolidarea acestei administrații, dar la nord de Tisa administrația sovietică s-a păstrat până în 1992, când apare statul independent Ucraina.

Cu toate dificultățile întâmpinate, minoritatea românească de la nord de Tisa a persistat și chiar a crescut numeric și ca pondere. La recensământul din 1910 aveau populație majoritar românească localitățile: Apșa de Jos, Apșa de Mijloc și Biserica Albă. Slatina, pe atunci era formată din două localități: Ocna Slatina, majoritar maghiară și Sat Slatina, unde din totalul de 3860 locuitori, 1834 locuitori erau evrei și 1529 erau români. De menționat că și în celelalte localități românești exista o puternică minoritate evreiască. Totalul populației acestor localități era de 17.169 locuitori dintre care 10.724 erau români (62,3%).

La sfârșitul anului 2001, populația acestor localități a crescut la 44.691 locuitori dintre care 32.563 locuitori sunt români (datele etnice sunt preluate de la asociațiile românilor din Transcarpatia). Creșterea de populație este relativ modestă datorită pierderilor umane masive produse de cele războaie mondiale, deportării și ulterior emigrării populației evreiești petrecute în URSS, deplasărilor

pentru muncă. Creșterile cele mai mici le-au avut Slatina și Biserica Albă unde populația doar s-a dublat în 100 de ani și cea mai mare a avut-o Apșa de Jos (Dibrova), care, pe lângă că și-a dublat propria populație, a dat naștere și la două comune noi, din ea desprinzându-se comune de sine stătătoare Topcina (2238 locuitori) și Strâmtura (Glubokii Potik) 5532 locuitori.

Tabel I. Românii de la Nord de Tisa între 1989-2001

Localitatea	Nivel adm.	Nr.populației la sfârșitul sec.XX			
		1989	2001		
			Total	Din care români	
				numar	%
Apșa de Jos (Dibrova)	comună	7177	8514	8522	98,00
Topcina	comună	2382	2238	2233	98,7
Strâmtura (Glubokii Potik)	comună	5120	5531	5520	98,5
Slatina (Solotvino)	orășel	9651	9276	5532	59,6
Apșa de Mijloc (Seredne Vodeane)	comună	6058	6781	6768	97,5
Vodița(Apșita)	comună	2438	2758	964	34,9
Biserica Albă (Bila Terkva)	comună	2873	3029	3024	98,8
Apșa de Sus (Verhne Vodeane)	comună	6314	6539		
Total		42013	44666	32563	72,8

Ponderea elementului etnic românesc a crescut semnificativ de 62,3% la 89,5% din totalul populației arealului studiat. Dacă celelalte localități erau majoritar românești încă acum 100 de ani, semnificativă este evoluția etnică în Slatina. Dacă la început de secol, doar în Sat Slatina existau români aceștia constituind al II-lea grup etnic, după evrei. Astăzi din totalul de 9276 de locuitori ai orășelului Slatina, 5640 sunt români devenind elementul etnic predominant (60,8 %).

Pe lângă creșterea numerică și a ponderii, o altă trăsătură a populației românești de la nord de Tisa o constituie consolidarea ei în teritoriu. La recensământul din 1910, pe lângă centrele de comună figurează și cătunele aparținătoare fiecăruia. Apșa de Jos avea 12 cătune aparținătoare (Valea Plopilor, Toporaștea, Topcina, Bouț, Cireș, Cireș-Bouț, Peștera, Strâmtura, Bascău, Cărbunești și Podișor). Astăzi toate acestea încă există, lor adăugându-li-se cătunele Săcel, Măgura, Pucioasa, Prihozel și Valea Scradei. Nu este menționat cătunul Plăiuț locuit de români aparținând astăzi comunei Vodița, care,

la începutul secolului XX, era ea însăși cătun al comunei Apșa de Sus, locuită de ucraineni. De comuna Apșa de Mijloc aparține satul Dobric. Semnificativ este faptul că aceste cătune aflate pe văi lăturalnice, greu accesibile nu au fost părăsite. Ba chiar mai mult, ele au fost modernizate prin influxurile bănești ale populației masculine, plecate la munci în țară sau străinătate și care, cu banii câștigați și-au construit case impresionante în aceste cătune izolate.

O a treia trăsătură majoră o constituie consolidarea administrativ-teritorială. Astfel cele două localități ale Slatinei s-au unit rezultând o singură așezare ce a avansat pe scara ierarhică devenind așezare rurală de tip urban, un tip de așezare specific spațiului sovietic, un fel de trecere de la sat la oraș. În plus, din Apșa de Jos s-au desprins două nuclee devenite comunele Strâmtura (5562 locuitori) și Topcina (2238), ele însele cu o serie de cătune aparținătoare, iar din Apșa de Sus s-a desprins Apșița (azi Vodița) ce înglobează și cătunul Plăiuț.

Harta: Harta administrativă a arealului roman de la nord de Tisa

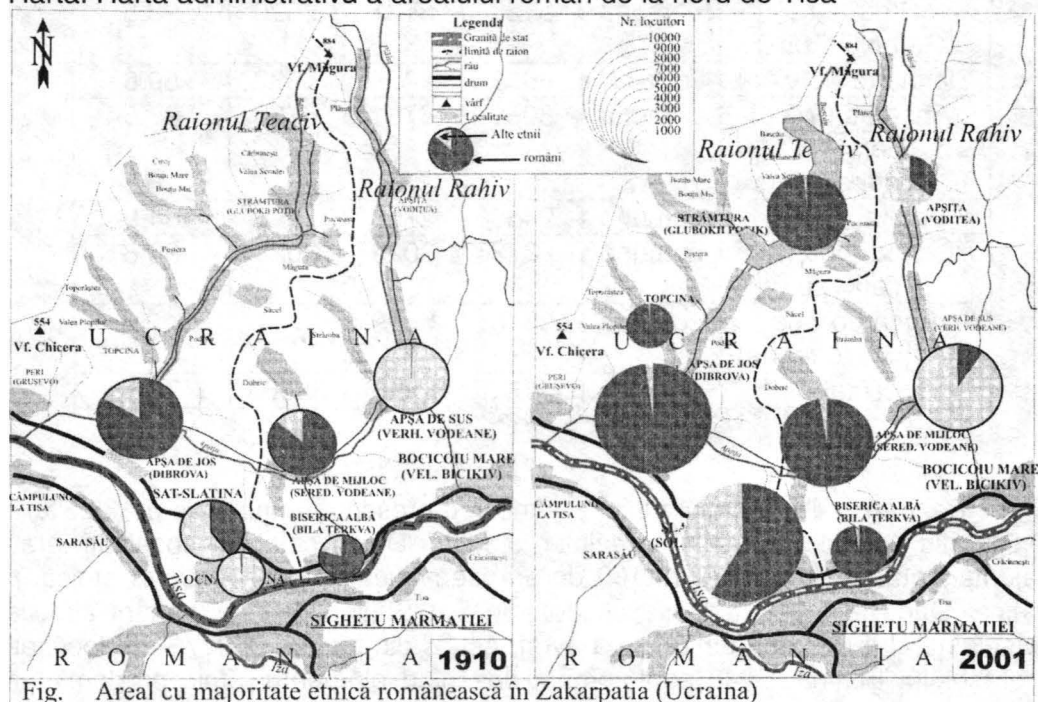

Fig. Areal cu majoritate etnică românească în Zakarpattia (Ucraina)

Existența, persistența și consolidarea acestui grup etnic de români într-un spațiu astăzi ucrainean ridică câteva întrebări. O primă întrebare o reprezintă însăși existența acestui areal de români la nord de Tisa, într-un spațiu etnic dominant ucrainean. Prezența lui a fost explicată diferit.

Unii autori ucraineni explică pătrunderea românilor la nord de Tisa prin practicarea creșterii animalelor și stabilizarea lor pe vechile locuri de pășunat.

Este o reluare în mic a unei teorii antiromânești emisă de Rossler, potrivit căreia poporul român s-a format la sud de Dunăre și a pătruns ulterior în actualul spațiu carpato-danubiano-pontic prin deplasarea păstorilor cu turmele lor de animale. Teoria roessleriană dorea să justifice întâietatea unor grupuri etnice minoritare care s-ar fi stabilit în spațiul românesc într-o perioadă anterioară actualei populații majoritare. După Zastavni (1994), grupul de români de la nord de Tisa ar reprezenta doar o prelungire a spațiului etnic românesc, majoritar la sud de Tisa în acest teritoriu.

Autorii români (Filipașcu, 1940; Popa, 1997) susțin, locuirea Depresiunii Maramureșului în întregul ei de către o populație românească, ce a rămas majoritară treptat doar în sectorul de la sud de Tisa. În susținerea acestei teorii se aduc mai multe argumente. Păstrarea până astăzi la nord de Tisa a unor oronime (Strâmba, Măgura, Turcul, Pietros, etc) sau hidronime (Brustura, Plăiuț, Brăduleț, Apșița) de o evidentă origine românească constituie unul dintre argumente. Numele de localități fie au fost traduse (Frasin=Iasinia, Peri=Grușeva, Biserica Albă= Belaia Terkva) , fie au primit conotații slave (Slatina= Solotvina, Drăgoești= Dragovo). Multe nume tipic românești s-au păstrat până astăzi în cimitirele unor localități în care nimeni nu mai vorbește românește de mult timp. Și mai există alte argumente, noi enumerând aici doar pe cele mai evidente.

Procesul indiscutabil de schimbare a componenței etnice la nord de Tisa s-a realizat în timp și pe două căi.

Un specific al Maramureșului din perioada feudală l-a constituit repetatele "descălecături". În urma unor certuri și lupte dintre feudații locali și Coarana Maghiară câte un voievod pleca cu toți supușii așezându-se în alte locuri. Au răms în istorie voievozii maramureșeni Dragoș și Bogdan care, în urma unor acte de nesupunere față de Coroana maghiară, au plecat cu oastea și supușii lor și a "descălecat" în Moldova ultimul întemeind statul feudal cu același nume (1459 ?). Aceste plecări în masă au lăsat sate întregi fără populație.

Cam în aceeași perioadă și printr-un proces similar este atestată sosirea principelui ucrainean Koriatovici pe râul Uj, la vest de spațiul maramureșean. După aceea; ucrainenii vor penetra treptat și în Maramureș fiind aduși pentru muncile câmpului sau mai ales pentru exploatarea pădurilor.

Un proces paralel a fost slavizarea românilor prin intermediul bisericii care aparținea de centrul eclasiastic de la Mukacevo. Procesul s-a desfășurat nestingherit, conștiința apartenenței etnice apărând mai târziu, abia la sfârșitul sec. XVIII și începutul sec. XIX.

Astfel, arealul ocupat românii de la nord de Tisa, reprezintă deci ultimul sector al unui teritoriu mult mai extins, ce depășește chiar suprafața Depresiunii Maramureșului. Prin penetrarea treptată a elementului ucrainean dar și prin slavizarea românilor prin intermediul bisericii, la mijlocul sec. XVII-lea, cele două etnii se egalizează după care la nord de Tisa, după care ucrainenii vor deveni majoritari, ajungându-se la actuala configurație etnică.

O altă întrebare ce se poate pune se referă la factorii care au permis păstrarea apartenenței etnice a bazinului Apșiței și în ultimii 80 de ani. În primul

rând, în perioada 1920-1940, deși se realizase deja o fragmentare a spațiului maramureșean prin granița de pe Tisa, aceasta rămâne axa de convergență economică în continuare. Cele opt poduri, trei de cale ferată și cinci rutiere ce uneau cele două maluri ale Tisei, în sectorul ei de graniță permiteau o circulație facilă între cele două compartimente. În plus, regimurile democratice ale României și Cehoslovaciei, au instaurat un regim permisiv de graniță, în care circulația persoanelor era facilă, legăturile dintre cele două compartimente desfășurându-se nestingherit. Dascăli din România predau în satele mai mari din sectorul cehoslovac al Maramureșului, iar elevii mai mari din sectorul nordic, făceau liceul în Sighetu Marmatei trecând zilnic podul rutier de aici. Schimbările economice, relațiile de proprietate, cele de rudenie au continuat, nestingherit în toată această perioadă.

Abia instalarea regimului sovietic, după 1945 a însemnat stoparea trecerilor, ruperea brutală a legăturilor, distrugerea podurilor. Singurul care a fost păstrat funcțional este un pod de cale ferată pentru a servii trecerii trenurilor sovietice, care în sectorul de defileu al Tisei (Valea Vișeuului- Lunca la Tisa) era lipsită de cale ferată în sectorul sovietic, trenurile lor fiind nevoite să parcurgă un sector de drum pe teritoriul român.

Pe lângă ruperea legăturilor cu patria mamă potrivnice păstrării caracterului etnic au fost și fragmentarea spațiului etnic unitar românesc în două raioane administrative (Rahiv și Tiaciv), scrierea cu litere chirilice, deportările de după război, etc. Prin apartenența la două raioane diferite, drumul firesc de legătură, pe firul văii, între Apșa de Mijloc și Apșa de Jos a fost lăsat nemodernizat, Apșa de Mijloc fiind conectată la șoseaua națională printr-un drum ocolitor, pornind din orașelul Velikii Bicikiv (Bocicoiu Mare).

Totuși românii de la nord de Tisa și-au păstrat etnicitatea. Au fost într-un fel favorizați și de relativa lor izolare, în bazinul Apșitei, singurele așezări din culoarul Tisei fiind Biserica Albă și Slatina. A mai contribuit arhaismul maramureșean, conservatorismul său și strânsa legătură cu biserica, un alt specific a populației din acest spațiu. În ultima perioadă a regimului sovietic, ca o consecință a reducerii impuse a rolului bisericii, s-a dezvoltat în acest spațiu sectele religioase (mai ales martorii lui Iehova). De mare importanță a fost și tradiția căsătoriei în același sat, astfel numărul căsătoriilor interetnice fiind destul de redus. Aceste relații au permis păstrarea specificului etnic al românilor în toată această dificilă perioadă.

Transformările politico-economice de după anii '90 i-au găsit pe românii de la nord de Tisa într-o situație economică bună. Oameni harnici, moștenind de la evrei știința comerțului și obișnuiți să iasă din spațiul natal pentru a-și procura cele necesare hranei, românii au știut să valorifice vastitatea spațiului sovietic printr-un comerț foarte activ ajungând până în spațiul de la est de Urali. În regiunea Novosibirsk există deja câteva nuclee de români rezultate în urma deportărilor sau activităților comerciale.

Cum au reacționat românii de la nord de Tisa la evenimentele anilor '90?

Schimbările politice de după 1989, care au afectat și URSS-ul i-au prins cu valori materiale pe care, în fața inflației rapide le-au investit în case. Pe lângă

modernizarea propriei locuințe, (toate casele sunt noi) au apărut pe arterele de circulație de aici, o mulțime de case de dimensiuni neraționale (40 de camere) în care nu locuiește nimeni, funcționând eventual drept spații de depozitare. Frecvent noile familii beneficiază de astfel de zestre, trezindu-se cu două trei case, multe însă nefinisate. Astăzi, sfera produselor rentabile de a fi comercializate s-a redus mult (țigări, cafea) unii îndreptându-se spre comerțul cu alcool, produse petroliere sau produse alimentare, alții fiind scoși din sfera comercială. Comerțul transfrontalier, după boom-ul din perioada 1990-1995 și-a pierdut mult din importanță mai ales din motive economice.

Care sunt perspectivele acestui grup minoritar în contextul noilor realități?

Dacă, în condițiile regimului comunist românii de la nord de Tisa, s-au păstrat specificul etnic, au crescut numeric și s-au consolidat în teritoriu, credem că acest proces va continua și în viitor. Pe lângă punctele tari, cu caracter endogen, care au permis păstrarea etnicității și care funcționează pe mai departe, după 1989 au apărut o serie de oportunități.

A început reluarea relațiilor între cele două compartimente ale spațiului maramureșean. Legăturile de rudenie s-au reluat, au reapărut căsătoriile transfrontaliere, multe persoane au dublă cetățenie (română și ucraineană), ucrainenii din România și românii din Ucraina își fac studiile liceale, posliceale sau universitare în patria mamă. Circulația transfrontalieră se reface treptat prin reluarea legăturilor feroviare transfrontaliere de călători cu două trenuri pe zi, (3 zile pe săptămână) și prin refacerea podului rutier de la Sighet-Solotvino. Se reface astfel hinterlandul municipiului începutului Sighetu Marmăției al cărui sector nordic a fost rupt datorită graniței.

Ambele țări, atât România cât și Ucraina încep să manifeste grija față de grupurile minoritare din afara granițelor. Legăturile statului român cu asociațiile conaționalilor noștri de la nord de Tisa sunt tot mai frecvente. Apartenența ambelor spații maramureșene la Euroregiunea Carpatica întărește convingerea că relațiile transfrontaliere vor deveni tot mai bogate și variate.

Noile perspective economice ce se vor deschide prin transformarea trecerii frontierei de la Sighetu Marmăției- Solotvina în punct de trecere cu regim internațional sunt datătoare de speranțe pentru dezvoltarea relațiilor transfrontaliere și a economiei întregului spațiu maramureșean. În plus, apariția în ultimii ani a unei unități de învățământ superior la Sighetu Marmăției face din acest municipiu nu numai capitala de suflet a întregului Maramureș ci crează premisa devenirii lui drept centru de inovație cu rol de formare a unor specialiști necesari întregului spațiu maramureșean.

Colegiul Universitar Sighetu Marmăției, unitate aparținătoare prestigioasei Universități "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, prin secțiile ei de geografia turismului, economia comerțului și institutori, acoperă pentru moment nevoia de cadre locale pentru câteva direcții de dezvoltare a Maramureșului: turismul, comerțul și instruirea publică.

Bibliografie:

1. **Batt, Judy**, (2001), *Transcarpathia: Peripheral Region at the "Centre of Europe"*, One Europe or Several? Working Paper 27/01
2. **Boar N.** (1999) "*Regiunile transfrontaliere și Europa postcomunistă*", Revista Română de Geografie politică, anul I, nr.1, pag.98 – 104;
3. **Boar, N.** (2000), "*Spre o regiune transfrontalieră a Maramureșului*". Studia U.B.B., Geographia, 1, pag. 127-135, Cluj Napoca;
4. **Botoș, I. M.**, (2003), *Românii din Transcarpatia (Maramureșul istoric)*, Editura Macarie, Târgoviște
5. **Cristea, G., Dăncuș, M.**, (2000), *Maramureș, un muzeu viu în centrul Europei*. Editura Fundației Culturale Române, București
6. **Filipașcu, Al.**, (1940), *Istoria Maramureșului*, Tipografia ziarului "Universul", București
7. **Jordan, P., Klemencic, V.** (2004), *Trascarpathia-Bridgehead or Peripher?*. Editura "Peter Lang", Frankfurt an Main
8. **Popa, R.**, (1997), *Țara Maramureșului în veacul al XIV- lea*. Editura Enciclopedică, București
9. **Zastavnii F.D.**, (1994) *Geografia Ukrainu*, Vidavnițtvo "Svit", Lviv
10. **Zastavețka, O.V.** și colab., (1996), *Geografia Zacarpatskoi oblasti*, Ed. „Ternopil Pidruciniki & posibnikii”, Ternopil
11. *** (1993) *Zakarpatska oblast. Zagalʹnogeograficina karta*, Sc. 1:200 000, Vidavnițka Kartograficina fabrika, Kiiv
12. *** (1999), *Zakarpatska oblasti*, Sc. 1:200 000, Viiskovo- Kartograficina fabrika, Kiiv
13. *** (2002) *Zakarpatska oblasti- Karta autoșliahiv*, 1:250 000 DNVP „Kartografia”, Kiiv
14. *** (2002) *Românii din dreapta Tisei în istoria României*, Zacarpatska oblasna spilka "Dacia", Apșa de Jos- Ujgorod
15. *** *Recensămintele din 1910, 1989, 1992, 2001, 2002.*

După 4 iunie 1920 Maramureșul a fost împărțit în două părți: 1/3 din teritoriu a rămas în stânga Tisei, 2/3 a rămas în dreapta Tisei. Râul Tisa a devenit „mejda” dintre români. În partea dreaptă au rămas peste 13.000 de români, care locuiau în 1919 în 4 sate: Apșa de Jos, Apșa de Mijloc, Biserica Albă și Slatina.

Dreapta Tisei a fost „lăsată” Rusiei Subcarpatice încorporată și ea la Cehoslovacia. După 20 de ani de stăpânire cehoslovacă urmează 5 ani de stăpânire maghiară (1939-1944), iar din 1944 până în august 1991 regiunea este încorporată în sistemul ruso-sovietic, de la care românii din dreapta Tisei au avut cel mai mult de suferit.

Apșa de Jos a fost una din marile comune în Maramureșul voievodal unitar și a rămas cea mai mare comună română în dreapta Tisei care a avut și cel mai mult de suferit în urma procesului de sovietizare.

La 19 octombrie 1944 în comună a intrat armata sovietică. 12 români au fost „mobilizați” în rândurile armatei sovietice. Nu a trecut mult timp și la 23 octombrie 1944 în comună a fost ales comitetul popular – președinte a fost pus M.U. Filip. Au început a activa comuniștii în frunte cu V.Gh. Iordii¹.

Practic comitetul popular nu hotăra nimic. Peste tot dominau structurile „interne”. În comitete erau puși oameni fără carte, din familii sărace, care susțineau sistemul.

Președintele, la fel nu era printre primii bărbați din comunitate, era doar folosit de sistem în toate lucrurile murdare pe care le făceau comuniștii. În multe cazuri oamenii din sat aflau la câteva zile după ce era pus ca președinte la sovietul local cineva.

La 26 noiembrie 1944 în orașul Mucacevo a avut loc primul Congres al Comitetelor populare, care a acceptat manifestul de unire a Transcarpației cu Ucraina Sovietică. Din partea apșenilor a votat I.M. Lemanineț².

Cine l-a încredințat cu drept de vot nu se știe, la Apșa de Jos nu-l cunoștea nimeni și cu atât mai mult că în fruntea comitetului popular era președinte român care a trebuit ca să participe la congres, dar se observă că sistemul sovietic nu a avut încredere în români și nu a dorit ca să dea greș și deci a procedat în consecință. În 29 iunie 1945 Transcarpatia a fost alipită către Ucraina Sovietică.

În februarie 1946, la Apșa de Jos s-au petrecut primele alegeri în Sovietul sătesc – 25 de persoane au fost aleși consilieri³.

Sistemul sovietic s-a străduit să termine cu sistemul politic și pe urmă să treacă la schimbări în economie, agricultură și în viața personală a fiecărui om –

¹ Istoria gorodov; sel Ucrainscoi SSR, Zaccarpatsca obl., Kiev, 1982, p. 464

² idem, p. 465

³ ibidem, p. 465

crearea omului sovietic. Anul 1946 a fost foarte greu. A fost o secetă foarte mare, și pentru majoritatea românilor s-a simțit. Oamenii nu aveau ce să mănânce, în alimentări se foloseau produse de calitate slabă – făină din coceni de mălai, scorțături de cartofi ș.a.

Propaganda comunistă zi de zi apropia comunele românești la colectivizare. Peste tot se făceau adunări, unde agitatorii arătau că colectivizarea va aduce o viață nouă și bogată.

În iulie 1947 25 gospodării din Apșa de Jos au fost unite în întovărire agricolă – primul pas spre colhoz¹.

În luna septembrie la Apșa de Jos, cătunul Strâmtura are loc adunarea țăranilor, la care participă 400 de gospodari sau 80 de procente din numărul total al populației.

La ordinea de zi a fost pusă o singură întrebare: despre crearea întovăririi agricole. După discuții se naște întovărirea cu denumirea „Glibocototochii”².

În listele membrilor au fost incluse 343 de familii.

În dreptul numelor lipsesc semnăturile.

Scopul întovăririlor

- soluționarea litigiilor agricole ce apar în gospodăriile țărănești
- reglementează utilizarea pământului public (păduri, pășuni, lacuri, râuri)³

Când în regiune se trece la etapa colectivizării în masă, transformarea întovăririlor în colhozuri se începe o rezistență dâră a membrilor întovăririlor.

Sistemul sovietic folosea totul pentru a atrage populația română în colhoz. Las început folosea „violenții” la care mulți au aderat și au crezut, și numai după câțiva ani trăiți au înțeles că totul este o înșelare.

Peste tot se vorbea de organizarea colhozului. Apșa de Jos a fost prima comună în raionul Teaciv în care a fost înființat primul colhoz. Aceasta a fost tactica sistemului sovietic, că ei înțelegeau că românii nu vor fi împotriva așa ca ucrainenii.

La Strâmtura (cătun al Apșei de Jos) era preot Ivan I. Cernicco, ucrainean. Deseori îl observau la Apșa de Jos unde se întâlnea cu slujitorii M.G.B. Oamenii se mirau că ce este comun între preot și M.G.B.⁴

Ivan Cernicco a fost originar din Teacevchilazî. Era căsătorit, nu avea copii, era bun prieten cu Ivan Iur Pițur trimis la Apșa de Jos în 1945 ca milițian tot originar din Teacevchilazî⁵.

¹ ibidem, p. 465

² Vasile Marina, Satele românești din Zakarpattia în procesul de sovietizare în Sovietizarea Nord-Vestului României (1944-1950), Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1996, p. 217, (A.P.B., nr. 1, p. 149)

³ idem, . 218

⁴ Informator German Adlea

⁵ Informator Ivan Iur. Pițur, 1922, Apșa de Jos, 23.03.2001

În anul 1947 în club la Apșa de Jos s-a petrecut adunarea de cetățeni cu ordinea de zi: alegerea președintelui sovietului sătesc. A fost ales președinte Ivan I. Cernicco¹.

Mulți s-au mirat de așa alegeri, dar putem să ne gândim că cine l-a ales și cum a fost ales. Ceea ce nu era posibil, românii niciodată nu-l alegeau pe Ivan I. Cernicco ca președinte de nu stăteau la spate slujitorii M.G.B. și trădătorii de neam.

Dar Cernicco era un om foarte isteț și curajos și așa personalitate putea să introducă în viață planurile sistemului sovietic – organizarea colhozului.

Cernicco deseori organiza adunări în celule și făcea agitație pentru colectivizare, dar oamenii erau împotriva, deseori erau bătați unde îl băteau, dar nimic nu a schimbat.

El a afirmat că în timpul apropiat în comună va fi organizat colhozul și nimeni nu va fi în stare să schimbe ceva².

Nu i-a fost dat domnului Ivan Cernicco ca să vadă viitorul colhoz. El ca primul președinte al colhozului a fost omorât la 4 august 1947³ în Rămășiță. Românii s-au răsculat și au crezut că vor schimba ceva, dar nu au schimbat nimic. În urmă au avut numai de suferit.

La început la Apșa de Jos au fost formate două colhozuri:

1. Colhozul „Caganovici” – președinte Mihai P. Filip – colhozul săracilor;
2. Colhozul „Cicalova” – președinte Vasile Dan – colhozul bogătaşilor⁴.

Sistemul sovietic se străduia să facă selecție în agitația de a deveni membru de colhoz.

În Apșa de Jos s-au făcut încălcări brutale a statutului agricol și a legilor sovietice. La 19 decembrie 1948 membru al colhozului „Caganovici” a fost primit culacul Marina I., care și-a înaintat cererea însă nu a semnat-o. Comisia pentru colectivizare a deschis foc în ograda lui Marina. După aceea l-au legat și transportat la sediul colhozului. Tot aici a fost primită în colhoz și chiabura Opriș M. de la care s-au confiscat 9 oi. Secretarul organizației de partid locale Veremeinco, beat a organizat în octombrie 1948 un chef cu focuri de armă în ograda unui țăran. În aceeași noapte s-au produs și alte confiscări și ilegalități.

Adjunctul președintelui comitetului executiv raional Federciuc personal a arestat și deținut ilegal țăranii în clădirea sovietului sătesc⁵.

Slujitorii sistemului își permiteau să își bată joc de români și chiar acei români care susțineau tot așa băteau joc de frații lor – afirmă apșeanca Mărișcuța Șiman.

Metodele comuniste nu au rămas fără reacție din partea populației locale. S-a început formarea detașamentelor de rezistență armată alcătuite din românii de aici. Ele acționau în pădurile și munții dimprejur. Cel mai temut era detașamentul condus de Plantiș (în popor era numit Tologa – V.M.)⁶. Tologa era

¹ idem

² informator German Adlea

³ Istoria gorodov; sel Ucrainscoi SSR, Zaccarpatsca obl., Kiev, 1982, p. 464

⁴ informator Vasile M. Filip, 1933, Apșa de Jos, 6.06.2003 (APB nr. 5, p. 153)

⁵ Vasile Marina, p. 218

⁶ idem, p. 218

originar de la Apșa de Jos. A trăit în comună în locul numit „Costa Mare”. Făcea parte dintr-o familie săracă. Avea o casuță mică. Era căsătorit și avea trei copii – o fetiță și doi băieți (Victor și Ion).

După ce a fost trădat și omorât mișelește, soția a fost arestată și deportată. După câțiva ani petrecuți departe de casă s-a întors în Apșa de Jos și s-a recăsătorit în Apșa de Mijloc.

Tologa a fost îngropat în cimitirul de la Ocna Slatina. Groapa i-a fost săpată cu tractorul și aruncat în ea fără sicriu și fără ceremonia de înmormântare. Sistemul a avut spaimă ca să-l înmormânteze la Apșa de Jos ca pe un creștin. L-au îngropat ca pe un câine¹.

După alipirea Transcarpatiei către Ucraina Sovietică sistemul comunist a pregătit schimbarea denumirilor la un număr mare de localități din Transcarpatia fără ca să fie cineva întreat.

La 25 iunie 1946 apare Dispoziția Partidului Radei Supreme RSS Ucrainene „Despre păstrarea denumirilor istorice și precizări, ordinea denumirilor istorice a localităților din regiunea Transcarpatia...” unde găsim 9. Districtul Teaciv...localitatea Apșa de Jos se va numi localitatea Dibrova...

Dispoziția Partidului Radei Supreme doi ani a fost introdusă în viață. De ce? Probabil că condițiile politice au fost „slabe” și au așteptat să treacă un timp până când s-a prevăzut că ne se vor pune piedici și cu atât mai mult că la 4 august 1947 țărani de la Apșa de Jos s-au răsculat împotriva sistemului sovietic – au ucis primul președinte de colhoz. Ca urmare au fost deportați în lagărele din Siberia 21 de bărbați din comună „plătind” cu închisoarea 427 de ani².

În anul 1948 Apșa de Jos ca denumirea a dispărut. Localitatea a fost numită Diblova. Colectivizarea a fost terminată în anul 1949. În sat s-au format două colhoaze, care în anul 1952 amândouă au fost unite într-un colhoz.

Colhozul avea 421 ha pământ arabil, două brigăzi. La fermă erau 550 de capuri. În anul 1959 către Apșa de Jos a fost unit colhozul „Borcaniuca” din satul Strâmtura. Colhozul a primit denumirea „Prietenii Popoarelor”³.

Dacă ne uităm la averea colhozului, putem să afirmăm că majoritatea a fost confiscată de la țărani de la Apșa de Jos.

În anul 1949 colhozul de la Apșa de Jos a primit tractor – numit tractor universal. Primul tractorist a fost vasile M. Filip. Studiile le-a făcut la Târas, la MTS, pe urmă la Beregsaz la școala de mehanizatori⁴.

După Cernișca, președinte la colhoz a fost numit Mihai P. Filip (2 ani), Mihai Pop (Popanu), Fuțur Dumitru (Putălăi) ș.a.

În anul 1945 la Apșa de Jos a fost deschis spitalul cu 15 paturi, unde muncea un doctor și trei surori medicale. În sat era școală de 7 ani cu 22 învățători și 450 copii⁵.

¹ informator Vasile M. Filip

² Ion M. Botoș, Reîntoarcerea denumirii istorice Apșe de Jos localității Dibrova, ziarul Apșa, nr. 5 (32), 1 mai 2004, p. 3

³ Istoria mistisil Ucrainscoi SSR, Kiev, 1969, p. 606-607

⁴ informator Vasile M. Filip

⁵ Istoria gorodov; sel Ucrainscoi SSR, Zacarpatsca obl., Kiev, 1982, p. 464

În anul 1945 românii de la Apșa de Jos puteau să-și vazeze animalele în trei munți:

Șanta – 227,65 ha la 200 capuri

Ungureasca – 293,03 ha la 250 capuri

Voroteasca – 336,19 ha la 300 capuri¹

La anul 1957 la 7 noiembrie apare primul număr al buletinului colhozului „Prietenia popoarelor” cu denumirea „Prietenia noroadelor”, redactor șef Nicolae V. Marina, editat la Tiacev în tiraj de 530 exemplare² în limba română (moldovenească).

Acesta a fost prima încercare de a edita o publicație în limba română, dar au apărut câteva numere și pe urmă s-a întrerupt editarea. Din ce pricină nu se știe.

În satul Dibrova în anul 1953 a fost deschisă școala medie. Aceasta a fost prima școală medie cu predare în limba română din dreaptă Tisei. Primul director a fost Nicolae V. Marina. În sat erau două școli de 7 ani – la Topcino și în Podișor și școala de seară medie.

În anul 1957-1958 în școală învățau 551 de copii cu un corp didactic din 28 învățători³.

În tânguiala satului munceau 34 persoane, dintre care 17 erau vânzători, președintele S.M. Șimqanovschii⁴.

¹ Rospodil polonină na sezon 1945 “Zeleni Carpeti”, p. 77, (APB, nr. 1, p. 127)

² Buletinul Prietenia noroadelor, nr. 1, joi 7 noiembrie 1957 (APB)

³ Idem

⁴ Buletinul Prietenia noroadelor, nr. 3, 27 ianuarie 1958

Viața satului maramureșean în paginile ziarului “Viața Liberă” (1950-1952)

Todinca Gheorghe muzeograf

În viziunea P.C.R., presa socialistă trebuia să prezinte în paginile sale crearea și consolidarea satului socialist în toată complexitatea fenomenelor care se derulează.

Trebuie să reliefe bucuria colectivștilor pentru drumul deschis de partid spre o viață îmbelșugată, lupta lor continuă pentru liniștea deplină și definitivă a socialismului la orașe și sate.

Presa trebuia să reflecte antiteza între trecutul rău și urât al lumii satelor și prezentul viu, viitorul bun și frumos.

Un rol central în lumea satelor îl va avea Gospodăria Agricolă Colectivă cu oamenii săi. Prin intermediul presei colectivistul trebuia îndrumat să devină un pasionat cititor al cărții, participant activ la învățământul agrozootehnic căutător al metodelor care să-l ajute să obțină recolte mai îmbelșugate. El trebuia să fie dornic a descifra învățăturile științei despre lume și societate și un practician activ al acestei învățături. Presa timpului trebuia să caute și să abordeze frumusețea vieții satului socialist, consolidarea și dezvoltarea multilaterală a tinerei gospodării colective. Temele să fie interesate și variate: atât din viața social-economică a satelor cât și viața de toate zilele. Fapte prin imagini vii, printr-o limbă corectă, stil alert, vioi, tineresc „chiar captivant”.

Țăranii trebuie să primească educație socialistă și convinși în calea arătată de partid.

Redacțiile ziarelor vor organiza dezbateri - publicate în rubrici ca „Sfat între vecini”, „Ajutor concret și operativ pentru întărirea G.A.C-urilor tinere”, „Fiecare G.A.C. – o unitate puternică și înfloritoare”, etc.

Se cereau preocupări mai concrete pentru consolidarea gospodăriilor colective. Presa socialistă este îndemnată să publice rubrici – dezbateri „Munca colectivă – la baza activității de conducere”, „De noi depind succesele”, „Brigada permanentă – factor hotărâtor în organizarea muncii”.

O bună parte din articole trebuiau să releve activitatea economico – organizatorică al gospodăriilor colective, munca avântată a oamenilor pentru a smulge pământului recolte cât mai bogate la hectar și mari producții animaliere. Pentru aceasta ziarele deschid rubrici ca: „ Prin organizarea teritoriului – o cât mai eficientă folosire a pământului”; „Porumbul – aurul recoltelor”.

Viața satelor ridică probleme multe și complexe cum ar fi creșterea nivelului de trai al țăranului, ridicarea conștiinței lui socialiste, felul cum trăiește, învață și cum își petrece timpul liber.

Brigăzile artistice și de agitație trebuie să fie prezente în lumea satului cu cântece mobilizatoare, cu îndemnuri pentru colectivști:

„Foaie verde foi de vie
Drag mi-e în gospodărie;
Ești stăpân pe ce-ai lucrat

Ca termen de comparație, reportajele vroiau să redea viața grea, amarul și jalea trecutului în contradicție cu „vigoarea luminoasă a vieții de azi”, profilul sufletesc al oamenilor înaintați, condițiile în care forța noului înfruntă mentalitățile învechite, înapoiate.

Mereu articolele trebuie să accentueze faptul că foștii robi de odinioară ai pământului sunt astăzi stăpâni pe rodul muncii lor, țăranii sunt cititori de cărți și ziare, locuiesc în case confortabile, multe din ele cu aparate de radio, mobilă nouă, aragaze. Mereu să fie date exemple de țărani brigadieri, președinți de gospodării colective, deputați ai sfaturilor populare.

Țăranii trebuie să se bucure și să-și exprime acest sentiment pentru că munca lor este prețuită, că sunt interesați în a găsi și aplica noi metode de lucru care să le facă viața mai frumoasă.

Munca harnică, cinstită a țăranului colectivizat trebuie descrisă, cântată și prezentată nu numai de către redactori; în ziare trebuie să semneze mulți corespondenți voluntari de la sate, colectiviști, ingineri și tehnicieni agronomi, medici, profesori, învățători.

Prin răspândirea cuvântului și a directivelor partidului comunist, presa trebuie să scoată ziare – foi volante sau pagini pentru gazetele de perete.

O atenție aparte se dă grijii față de avutul gospodăriei colective. Se cer articole ca „De la „al meu” la „al nostru””.

ACEASTA A FOST ÎN ANII 50 PROPAGANDA COMUNISTĂ ÎN PRESĂ PRIVIND LUMEA SATELOR ȘI VIAȚA ÎN GOSPODĂRIILE AGRICOLE COLECTIVE.

Ziarul „Viața Liberă” a apărut la Sighetul Marmăției între anii 1950-1964, ca „Organ al Comitetului Raional al P.M.R. și al Sfatului Popular Raional Sighet”.

Activitatea colectivului de redacție era organizată în 6 secții:

- Secția „Viața de partid”
- Secția producție
- Secția agricolă
- Secția culturală
- Secția politică
- Secția corespondență.

În fiecare zi se dezbăteau și prelucrau articole de fond din ziarul „Scânteia” urmate de discuții; săptămânal se prelucrau materialele cu caracter profesional (după „Plan de muncă al ziarului „Viața Liberă” de la 1 aprilie până la 30 iunie (1951), Sighet 29 martie 1951”).

Prezentăm integral principalele probleme dezbătute în Secția agricolă așa cum au fost incluse în planul mai sus amintit:

- Introducerea unui grafic cu situația înșămânțărilor
- Știri din campania înșămânțărilor – părți pozitive și critici

- Urmărirea rezultatelor întrecerii pornite în cinstea zilei de 8 mai între Sfaturile populare comunale
- Se va analiza munca secției agricole raionale în campania însămânțărilor de primăvară
- Se va urmări respectarea Hotărârii privind campania însămânțărilor
- Se va da o atenție deosebită gospodăriilor agricole și de Stat
- Se vor urmări rezultatele întrecerii între G.A.C.- uri
- Se va urmări extinderea întrecerii între brigăzi la G.A.C. și G.A.S. urmărind în același timp rezultatele obținute de ele
- Se va introduce la gospodăria din Câmpulung întrecerea între brigăzi pe bază de contract
- Vom publica materiale în legătură cu înființarea noilor gospodării colective
- Publicarea de materiale publicate a noilor construcții de pe lângă G.A.C. și G.A.S.
- Se vor scrie materiale în legătură cu importanța celor 80 zile muncă
- Vom publica materiale privind realizările obținute în cultivarea zarzavaturilor, și irigații terenurilor cu resurse proprii
- Cum sunt sprijinite G.A.C.- urile de întreprinderile care le patronează
- Cum se respectă prevederile statutelor model în G.A.C.
- Vom urmări activitatea brigăzilor de tineret în G.A.C.
- Vom urmări activitatea femeilor din G.A.C.
- Vom publica materiale ce demască uneltirile dușmanului de clasă de a sabota campania însămânțărilor și a muncilor agricole de vară
- Vom combate acțiunile dușmanului de clasă îndreptate împotriva G.A.C. și în special combaterea influenței asupra femeilor
- Cum sprijină cooperativele campania însămânțărilor
- Materiale privind intensificarea schimbului între oraș și sat
- Aprovizionarea țăranilor muncitori prin cooperative
- Achiziționări de produse agricole prin cooperative
- Evidențierea comunelor fruntașe în campania însămânțărilor
- Înființarea de întreprinderi pe lângă G.A.C. cu sprijinul inginerilor de la secția agricolă.

Din planul de muncă de mai sus rezultă că ziarul aborda aproape toate problemele satului și în special viața și activitatea în G.A.C.

Fiind Organ al Comitetului Raional al P.M.R. și al Sfatului Popular Raional Sighet, ziarul cerea și primea răspunsuri la articole în termen de 10 zile în special la cele cu conținut critic. Uneori se admitea dreptul la replică.

În prezenta lucrare dezbatem principalele subiecte și abordarea lor în ziarul „Viața Liberă” de la înființare (1950) până în anul 1952, alegând și prezentând cele mai importante și relevante articole despre lumea satului maramureșean și viața în G.A.C.

Principalele subiecte sunt: viața în gospodăriile colective, activitatea acestora, succese și neîmpliniri, cotele și îndeplinirea lor, viața socială, activitatea de alfabetizare, viața culturală la sate.

Deși am consultat o bibliografie exhaustivă în domeniu, în articol am indicat ca singură sursă ziarul, păstrând în prezentare terminologia și limbajul epocii.

Problemelor lumii satelor și agriculturii li se acorda o importanță deosebită. Într-un singur număr („Viața Liberă” numărul 31) apar articolele:

„Din viața gospodăriei colective”

„Se dezvoltă gospodăriile colective din raionul nostru”

„Trebuie să înviorate întrecerile la gospodăriile colective”

„Să pregătim din timp mașinile și uneltele necesare recoltatului și treieratului păioaselor”

„Vom fi primii și în acest an la predarea cotelor”

În articolul „Răsplata dreaptă a muncii la gospodăria agricolă colectivă „Scânțea” din leud comuna (regiunea) Rodna („Viața Liberă” numărul 3) aflăm, că această gospodărie s-a înființat în primăvara anului 1950 când 70 de țărani s-au întovărășit în „colectivă pornind pe drumul belșugului și al fericirii”. În octombrie bogăția gospodăriei (fără pământ) a crescut la 2.440 lei. S-au cumpărat 7 cai, 10 boi, 4 vaci, 6 porci, s-a început construirea unui grajd care va adăposti 160 de vite. S-a recoltat cantitatea de 12.100 kg grâu de toamnă, 26.630 kg grâu de primăvară, 12.500 kg orz, 68.000 kg porumb, 180.000 kg cartofi, 7.100 kg varză.

Se afirmă că cei care au muncit au cules roadele muncii lor: țăranul colectivist Ciornei Gavrilă are 258 zile muncă și a căpătat 450 kg grâu, 1.738 kg cartofi, 1.020 kg porumb în afară de ce mai primește familia sa. Dăncuș Gavrilă împreună cu familia sa are 418 zile muncă, a primit 750 kg grâu, 296 kg orz, 1.672 kg porumb, 2.842 kg cartofi, 296 kg varză.

O modalitate de a convinge și țăranii din alte sate maramureșene să intre în colectiv era să fie duși la leud pentru a vedea realizările din gospodăria colectivă. „Țăranii din Vad au vizitat G.A.C. leud” („Viața Liberă” numărul 14). În articol se afirmă că țăranii din leud puteau ține o vacă și să cumpere lapte de la G.A.C. cu 4 lei kg. Bătrânul Orzac Mihai laudă traiul îmbelșugat pe care îl duce, le arată casa, gospodăria.

Un alt articol laudativ despre G.A.C. leud apare în „Viața Liberă” numărul 26: „Ne-am convins de adevărata viață în gospodăria colectivă”. Este relatată vizita la leud a 27 de țărani săraci din Budești. Se afirmă că Hotea Vasile, colectivist din leud a băgat în G.A.C. 5 hectare, deoarece înainte de colectiv nu-i ajungea recolta. Acuma îi este bine! Meseriașul din gospodăria din leud, fierarul Covaci Gheorghe declară că atunci când a lucrat în atelierul lui ducea o viață grea „pe când acum și munca lui se socotește în zile muncă. La împărțirea produselor a primit 14 măji de porumb, 17 de fân și alte produse. Acum are posibilitatea să crească o vițea, o scroafă cu 2 purcei”.

Aproape în fiecare număr de ziar dezbate probleme legate de agricultură, cu ciclurile muncilor agricole: aratul, semănatul, prășitul, culesul recoltei, desmiriștitul, arăturile de toamnă.

Dezbătând problema însămânțărilor situația lor rămasă în urmă se găsește drept cauză nepăsarea și delăsarea colectiviștilor care sunt coroborate

cu sabotajul făcut de chiaburi. În „Viața Liberă” numărul 26 (15 aprilie 1951), după ce este prezentată grafic situația însămânțărilor în raionul Sighet, se continuă cu articolul „Să grăbim însămânțările”. De vină pentru slabele rezultate obținute sunt acuzați chiaburii. Campania se desfășoară „în condițiile ascuțirii luptei de clasă. Chiaburii, dușmanii de moarte ai poporului muncitor, caută pe toate căile să împiedice buna desfășurare a însămânțărilor” sunt date ca exemple „grăitoare” faptele chiaburilor Lihet Pinteia din comuna Strâmtura, care folosește atelajele sale pentru alte lucrări. Strimbei Petru din Sighet, care a însămânțat grăunțe netratate, precum și Mesaroș Ioan și V. Pop Gheorghe din Desești, Pop Gheorghe din Săpânța care n-au însămânțat nici un bob. „Asemenea fapte dușmănoase ale chiaburilor trebuiesc zădărnice la timp luându-se măsuri drastice împotriva lor”. În fruntea luptei trebuie să fie comuniștii.

În articolul „Unde spiritul de vigilență a adormit” („Viața Liberă” numărul 41) lecturăm textul „chiaburii lipitorii satelor, încearcă să saboteze pe toate căile, și de aceea spiritul de vigilență al oamenilor trebuie să devină tot mai treaz”. Se dă ca exemplu „chiaburul” Csurka Iosif din Câmpulung la Tisa care și-a stricat batoza „pentru câteva ore”, fapt care l-a demascată fiind criticat la gazeta de perete.

Planul de colectare este realizat în comuna Călinești doar 48%, de vină fiind și chiaburii Nemeș Petru, Oprișan și Șandor Gheorghe Urucu, care și-au lăsat fânul la locurile lor din deal și nu l-au coborât în sat. Împotriva lor „s-au dresat acte de dare în judecată pentru sabotaj”. Tot la Călinești în adunarea generală a cooperativei țărâncă „muncitoare” Nemeș Maria și țăranul Dunca Ioan arată că în cooperativă s-au strecurat 9 chiaburi pe care îi nominalizează. Aceștia au fost excluși de către adunarea generală.

În Remeți „Chiaburul Șofineț nu vrea pace” („Viața Liberă” numărul 31). Refuză să semneze apelul pentru pace, fiind acuzat în articol că și în trecut „dracii cu pene de cocoș al lui Horthy erau prietenii de crăsmă ai chiaburului” și pentru care acum „colectivul este cel mai dureros spin din ochii săi”.

Tipice pentru mentalitatea activiștilor politici ai vremii sunt cele relatate în articolul „Lichidând și lipsurile, gospodăria colectivă „Gheorghe Doja” va asigura un trai mai fericit membrilor săi” („Viața Liberă” numărul 50). Pentru neregulile din această gospodărie vinovați sunt chiaburii, cei neinteresăți de activitate, leneșii. Astfel, colectivistul Szabo Albert nu și-a dus în colectiv calul, căruța și plugul și în 1950 nu a efectuat decât câteva zile muncă. „Kantor Vasile s-a înscris în colectiv fără să-și înscrie și nevasta, ei muncesc pământul nevestei, când în colectiv se resimte o mare lipsă de brațe de muncă”. În aceeași situație sunt Hrițan Alexandru, Exert Lemac și alții. Organizatorul de partid și membrii organizației de bază au neglijat o temeinică muncă de lămurire pentru respectarea obligațiilor statutare. „Nu s-a dus o sistematică muncă de combatere a minciunilor și uneltirilor dușmănoase ale chiaburilor în sânul colectivității. Ca dovadă a acestei grave lacune este faptul că dușmanul de clasă, strecurat din lipsă de vigilență chiar în rândul membrilor gospodăriei colective a putut să-și facă de cap”. Chiaburul Csurka Andrei, fost cârciumar a fost primit în colectiv sub pretextul de,

"un gospodar", „abia nu demult a fost demascat și exclus, putând până atunci să submineze dinăuntru activitatea gospodăriei colective”.

Datorită situației faptice în gospodăriile colective, în adunările generale de dare de seamă conducerile erau mereu schimbate, considerându-se că acest fapt va îmbunătăți situația.

Prezentăm cazul G.A.C. „Partizanii păcii” din Săpânța. „Noua conducere de la Gospodăria Colectivă din Săpânța a pornit cu avânt la muncă” ne informează articolul apărut în „Viața Liberă” numărul 35. În fruntea conducerii au fost aleși „cei mai harnici colectivști”, Feher Anuța membră de partid, Stan Anuța utemistă, Stan Mihai Cătu, Moldovan Toader și alții. Colectivistul Husar Gheorghe și Feher Anuța sunt desemnați să răspundă de prășitul la timp și în bune condițiuni a cartofilor. Moldovan Toader și Batin Anuța de prășitul porumbului. Holdiș Gheorghe și Stan Anuța de strânsul grâului. Finta Gheorghe și Stan Anuța sunt răspunzători de grădina de zarzavat. „A fost înviorată întrecerea socialistă”. Echipa de tineret condusă de Stan Anuța cheamă la întrecere echipa de tineret condusă de Șteț Dumitru. Cu mândrie, colectivștii anunță că „au întreprins aplicare metodei sovietice de polenizare suplimentară a secarei, propunându-se aplicarea acestei metode și la alte culturi”.

Un rol important era acordat chemărilor la întrecere între G.A.C.-uri. „Colectiviștii din Săpânța cheamă la întrecere gospodăriile colective din raion”. („Viața Liberă” numărul 36). Articolul este semnat de președintele G.A.C. „Partizani păcii”, Ioan Holdiș și de Secretarul Organizației de bază P.M.R. Husar Gheorghe.

Chemarea în 10 puncte, provoacă la întrecere în primul rând gospodăriile colective „Gheorghe Doja” din Câmpulung la Tisa și „Veac Nou” din Remeți.

Iată punctele:

1. depășirea producției agricole la hectar la culturi cu 10 – 60%
2. vom educa fiecare colectivist în spiritul dragostei față de muncă, întărirea răspunderii personale, fiecare colectivist să aibă cel puțin 120 zile muncă
3. analize săptămânale
4. terminarea secerișului în 20 de zile
5. desmiriștitul să-l terminăm în 2 zile
6. până la 20 iunie, vom pregăti magaziiile pentru depozitarea produselor agricole
7. Vom fi primii care vom preda cotele la stat
8. Vom forma cursuri de citit pe câmp și vom organiza audiții colective la radio
9. paza vigilentă a culturilor împotriva oricăror încercări ale dușmanului
10. Vom respecta toate termenele prevăzute în hotărâre

Problema alfabetizării este des amintită în ziar, cunoscându-se faptul că Maramureșul avea un mare număr de analfabeți. Deși s-a făcut o campanie intensă, la G.A.C.-urile din Săpânța, Câmpulung la Tisa și Remeți acțiunea de alfabetizare nu atinge nici 45%. La Oncești din 375 de analfabeți înscriși urmau cursurile numai 75 („Viața Liberă” numărul 21).

În activitatea de propagandă la sate un rol deosebit a fost acordat brigăzilor de agitație culturală, echipelor artistice de amatori din căminele culturale, care periodic organizau manifestări sau concursuri. Acestea se desfășurau pe faze comunale, raionale și aveau în program recitări de poezii, scenete, cântece și jocuri populare.

„Poporul nostru este un popor talentat”, începe articolul „Concursul echipelor artistice de amatori din căminele culturale” („Viața Liberă” numărul 38). Deplângând faptul că regimul burghezo-moșieresc condamnă la sărăcie și jale milioane de oameni ai muncii articolul continuă: „Cântecul poezia populară, jocul popular, au fost forme adânci de exprimare a simțămintelor maselor populare. Ele comprimau în trecut jalea, ura, revolta și mai puțin bucuria. Orânduirea socialistă, care se clădește astăzi în țara noastră asigură dezvoltarea continuă a forțelor spirituale ale poporului, a culturii și artei lui. Artei populare i se creează toate condițiile pentru creșterea și înflorirea neîntreruptă. Feciorii moșierilor și capitaliștilor aduceau în saloanele orașelor și chiar în satele noastre arta decadentă a apusului, dansurile și cântecele ce exprimau putreziciunea morală a clasei capitaliste în descompunere”. Unele cântece ale țăranilor nu erau pe placul claselor exploatoare, ca de exemplu „Alunelul”.

Articolul se încheie triumfalist, în stilul epocii: „Viața din trecut, tristă și îngrozitoare, a muncitorilor și țăranilor devine astăzi prin munca și lupta întregului popor muncitor, din ce în ce mai frumoasă, mai veselă”.

Exemplul tipic de poezie „mobilizatoare” este cea scrisă de Herbel Anuța „țărancă din Vad”, intitulată „ Să culegem pâinea păcii” („Viața Liberă” numărul 39).

„Foaie verde matostat
Cu prășitu-am terminat
Și-ncepem la secerat,
Frunză verde bob de rouă
În zorii zilei de nouă,
Am umblat din casă-n casă
Fiecare om să iasă,
Să-ncepem la secerat
Grâul cel îmbelșugat
Sfatul nostru popular
Peste obște gospodar,
A lămurit tăt norodul
Să plece să-și strângă rodul

...
Harnice secerătoare
Să ne strângem pe ogoare,
Să-mpletim din grâul fin
O cunună lui Stalin
Aprigul nost luptător
Și-a lumii apărător

...
S-arătăm dușmanilor
Că nu purtăm frica lor
Și prin muncă zi de zi,
Noi le vom zădărnici
Planurile criminale
Chiar cu munca pe ogoare

...
Să știe imperialiștii,
Reacționarii și fasciștii,
Că țăranul muncitor
Luptă aprig pe ogor
Și că ei cu-atomica
Nu-l vor putea înfrica
Să muncească cu avânt
Bucățița de pământ

...
Deci muncim cu bucurie,
Înfruntăm orice urgie,
Nimicindu-l pe dușman,

Pe chiaburul Moldovan,
Ce mai stă ca și un spin
Plin de ură și venin,

În sânul poporului
Din hotarul Vadului
Raionul Sighetului”.

Din lecturarea textului lucrării reiese bogata sursă de informație care se poate obține și din paginile ziarelor, cu precauțiunile necesare. Deși se afirmă caracterul de propagandă comunistă și de luptă de clasă, în ziarul „Viața Liberă” transpare ca o „tăietură în esență” (Hegel) lumea satelor maramureșene în acei ani de profunde și de multe ori nedrepte transformări.

II. ISTORIE ORALĂ

- Să vă caut poezia cu Moș Gerilă
- Da, da, da ... sigur
- Eu câte le am și le știu, că am zis no că aș vre, mă dacă ai vre de la mine, atunci trebe să oprești televizoru', dacă vrei să-ți apun eu câte le știu și câte le am, da' îmi pare rău de ele că le-am băgat în foc, de aste cu folclor de demult...
- Da' aș mai ave ceva folclor de demult.
- Mai am, am cam scris poezii de aste care o fo mai interesante
- Deci poezia cu Moș Gerilă.

Moș Gerilă – urare

Bună seara dragi copii,
A sosit din nou colindul
După datina străbună,
După atâția ani la rândul.

Știu că toți m-ați așteptat
Ca să viu la voi în prag
Când vă văd așe de veseli
Inima-mi râde de drag.

Dar știu că mulți dintre voi
N-aveți posibilitate
La fel ca și altădată din belșug
S-aveți de tăte.

Întrebați părinții voștri
De când era Moș Crăciun
Tot ce-am strâns un an de zile
El era cu mult mai bun.

Dar de când sunt Moș Gerilă
Multe s-au schimbat în țară,
Mi-au schimbat și-al meu nume
Tot cu un nume de ocară.

Hai copii să ne-nțelegem
Și să povestim puțin

Știți bine că altădată
Am venit cu sacul plin.

Dar acum precum vedeți
Sacul care-l port în spate
N-am mai reușit să-l umplu
Este gol pe jumătate.

Peste tot se simte criza
Lipsa de alimentare
Unde cum te duci să cumperi
Magazinele sunt goale.

Cozile sunt nesfârșite
Și e o mare înghesuială
Ești silit să piezi din vreme
Să rabzi frig și oboeală.

Mă pusei și eu la coadă
Dar moșu-i bătrân săracu
Pe când îi sosiră rându'
N-a avut să-și umple sacu'.

Ș-am adus puține daruri
Dar mai multe jucării
Alimente pre puține
Am strâns din economii.

Veți ierta căci asta-i viața
Din ce am cu drag vă-mpart
Poate că va fi mai bine
Pe la anul celălalt.

Dar de tot așa va merge
Pe la anul viitor
Eu bătrânul Moș Gerilă
Voi veni ca cerșetor.

1982

- În ce an ai scris-o asta?
- În 1982.
- Da' atunci era criză.
- Tot poezie: „Pe drumul partidului”:

După un sfat ținut odată,
Am plecat la drumu' mare
Cu Partidu' Comunist
Toată clasa muncitoare.

Care a fost aceea clasă
Ce-a format acest popor
Tu, cu muncitori din fabrici
Eu țăran de pe ogor.

La început de drum partidul
Ne-a luat cu zăhărelul
Să nu știm în mod precis
Care-i lup și care-i mielul.

Și-a păstrat în el secretul
Fără să-i cunoaștem taina
Și-a schimbat în fața noastră
Nu năravul decât haina.

După multă propagandă
Am pornit la drum în pripă
Și din mers atunci deodată
Ne-am uitat-napoi o clipă.

Și-am văzut la urmă cum
Mielu' s-a pierdut în zare
Ș-am rămas cu lupu-n drum.
Și încetul cu încetul
El singur și-a dat de hac
S-a dezvăluit că este
Pregătit pentru atac.

Mâța, oricum vei ascunde-o
Îi vezi unghiile prin sac.

După aste multe vorbe
Ne-a spus cu hotărâre
Că drumul care-l începem
Duce către fericire.

Ș-am pășit plin de nădejde
Pe drumul Partidului
Dar la urmă ne-am trezit
Pe drumul calvarului.

Ne-am spus mai întâi de toate
Să-ncepem lupta de clasă
Să distrugem burghezia
Că e mult periculoasă.

Să le luăm tot ce au,
Fabricile și averea,
Asta putem să o facem,
Că la noi este puterea.

Și toată proprietatea
La urmă, a noastră să fie
Și pe ei fără de milă,
Să-i băgăm în pușcărie.

Toate acestea le-am făcut
Dar cu ce ne-am ales
Cu minciuni și vorbe goale
Este lucru de-nșeles.

Ca-n orice promisiuni
N-au fost fapte, căci Partidul
Terminând cu burghezia
Ne-a sosit și nouă rândul.

Dar atâta am fost buni
Până ce și-au făcut plinul
Azi vedem că suntem robii
Iară el ne e stăpânul.

Asta-i fericirea noastră
De care ni s-a spus mereu
Să muncești așa ca robul
Și nimica nu –i al tău.

Țăranul în comunism
E-nșelat în toată forma
Partidul care-l ajută
Pic cu pic îi scade rația
Iar în schimb îi crește norma.

Nu se poate pân' la urmă
Un lucru să-l ții sub mască
Să nu-l înțeleagă nimeni
Și să nu se mai cunoască.

Căci minciuna-i tot minciună
Chiar de-o-mbraci în altă haină
Cât ar fi ea la-nălțime
Adevărul o răstoarnă.

Vorbele câte s-au spus,
Toate au fost apă de ploaie
Căci țăranul pus în drepturi
A ajuns cal de bătaie.

Acuma să-ți spun pe față
Ce e da și ce e nu
Și cunoști prin dictatură
Ce e el și ce ești tu.

El este stăpânul tău
Numai pentru dirijat,
Iară tu ești animalul
Numai de executat.

Animalul n-are voie
Ca să știe că nu poate
Când stă-n loc îi dai cu bâta
Peste cap și peste spate.

Dar el face și tot rabdă,
Până când trage de moarte
Partidul din când în când
Destrânge puțin cureaua.

Când țăranul nu mai poate
Îl lasă să odihnească
Nu mai mult ci doar atât
Până-i pregătește șaua.

Și-i pune din nou pe spate
Și mai mare greutate
I-a pus cote și impozit
Pe care n-au fost în stare
Să le plătească cu bani
Decât cu închisoare.

Partidul te urmărește zi de zi
Și pas cu pas
Și-n tăcere te pândește
Fără vorbă, fără glas.

Dintre cinci sau șase oameni
Din marginea drumului
Cu care stai și povestești
Unu-i a Partidului.

Să vorbești, de abia așteaptă
Și-n cuvinte să te prindă
Să se ducă la partid
Ca și luda să te vândă.

Partidul te ține minte
Și de ceva nu-i convine
Fără prea multă discuție
Hai la temniță cu tine.

Partidul de la țăran
I-a luat oaia, i-a luat mielul
I-a luat vaca și vițelul
Cu de la sine putere,
Iar el cu un nod în gât
S-a uitat lung după ele

Până i-a rămas nimică
Terminându-le pe toate
I-a luat până la urmă
Dreptul de proprietate.

Asta-i clasa muncitoare
Și dreptul țăranului
Ca să tragi în jug ca boul
Și nimic nu poți să spui.

Nu poți să vorbești nimică
Căci n-ai drept și n-ai puterea
Țăranul n-are nimică,
Decât munca și tăcerea.

Boul prins între răsteie
Ce nu poate să cuvânte
N-are dreptul să se uite
Decât numai înainte.

Căci dacă se uită-n lături
Pentru el e timp pierdut
Și-l va pedepsi stăpânul
Norma de ce n-a făcut.

Tot ce s-a petrecut
Este dureros și trist
Când îți mai aduci aminte
Câte n-a-ndurat țăranul
Totdeauna în orice vreme
Dar mai mult și mai grozav
Sub regimul comunist.

1982

- Extraordinar, tot în 1982?
- Tot atunci.
- Da', nu ți-a fost teamă dacă le găsește cineva?
- Că nu le-am pus aici, le-am ascuns bine.
- Le-ai pus în pod? Nu știai cine îți intră în casă.
- Câtă frică am avut; de câte ori am fost la postu' de miliție și tot mi-o cerut iscălituri ... să dau declarații...
- O zinit aicea, ăsta ce-o fo' prefect, de i-am povestit, și o zâs: „Eu nu mă duc

de la dumneata nici la noapte, mă culc la dumneata în pat, până nu-mi spui poezia cu sinistrații”.

- Ce-i cu sinistrații?
- În 1970, când o fost inundațiile. Atuncia am făcut eu o poezie la întâlnire cu satul natal.

- O poezie referitoare la ce?
- Poezie cu sinistrații! Am arătat și două strofe din poezia cu sinistrații despre bunuri

pentru sinistrați. Cu asta am fost la un festival al poezilor țărani pe la Deva, tot în 1982 a fost, pe la mormântul lui Avram Iancu și am scris o poezie: N-ați cetit

romanul „Coliba unchiului Tom”? – apoi eu am scris o poezie după romanul acela... cu biserica din deal, aicea am încă o poezie...

Scump lăcaș, din vreme veche
Ce slujești spre mărturie
Ești dovada cea mai bună
Semn al vremilor dintâie.

Șapte veacuri sunt aproape
De când stai fără cuvinte
Și păzești aceste locuri
A străbunilor morminte.

De care ei nu pot să ne spună
Despre viața lor trăită
Că s-au dus pe rând în lumea
Umbrelor ce nu cuvântă.

Cu amintiri săpate-n bârne
Ți-este împodobit altarul
Care-mpărtășesc trecutul
Bucuriile și amarul.

Sus pe vârful turlei tale
Crucea-ți este ruginită
De furtuni și vremuri grele
E purtată și izbită.

Jos, sub deal e râul mare
Care curge lin și-n șopot

Din clopotnița bătrână
S-aud dangăte de clopot.

Toate au același sunet
Și-a lor formă-i neschimbată
Și noi le privim cu ochii
La o vreme-ndelungată.

Lângă prag, jos la intrare
Privind lespedea bătrână
Mă gândesc la locul acesta
Și la nația română.

Cu credința ei ca piatra
A rămas nestrămutată
Tot credința românească
Cum a fost întâia-și dată.

Peste ea venind dușmanii
Spumegând ca apa-n valuri
Dar românul a luptat
Pentru scumpe idealuri.

Cei care te vizitează
Te privesc ca pe-o minune
Îți dau cinstea cuvenită
Scump lăcaș din vremi străbune.

Să vă spun numa cum o fost:

O fost aicea mălaie, după ce o venit Colectivul o rămas nesăpate, așa că le-o văzut tăta lumea. Șefii de Partid le-o făcut critică și apoi ei tot scriu în ziar, în „Socialismul”, că uite ăsta-i din leud ce gospodar, muncitor și recolta a strâns-o la timp, aicea pe din jos nu s-o făcut că nu s-o arat; că o zis că la Bârsana s-a făcut. Nu o fost colectivizat și atunci am scris poezia cam în 1951-1952.

A trecut timpul de iarnă
S-a topit zăpada iară
Peste tot e cald și bine
Zile lungi de primăvară.

Plugurile-s programate
Ca în anul celălalt

Toate-ntr-o zi deodată
Să se ducă la arat.

Iar tractorul stă și-așteaptă
Fără picur de răbdare
Fumegă și pufăiește
Și e gata de plecare.

Își ia drumul înainte
Roatele pământul scurmă
După el sunt înșirate
Toate plugurile-n urmă.

Tractoristul se-ngrijește
Ca să are cât mai bine
După cum este terenul
După cum se cuvine.

Pe o tarla cu brazdă lungă
Într-un ceas de vreme-l ară
Cât ar ara patru pluguri
Într-o zi de primăvară.

După el semănătoarea
Samănă-n rânduri porumbul
Și se-așteaptă ca pământul
Să-și dea rodul și belșugul.

După un timp de așteptare
Vezi porumbul răsărit
Dar crește și buruiănă
Și-i nevoie de prășit.

Iar conducerea convoacă
Adunare generală,
Tăți la sediu să se strângă
Pă duminică deseară.

După multă cuvântare
Rostită de președinte
Îi întreabă câți la lucru
Să se ducă vor trimite.

O tăcere se așterne
Ș-o liniște ca-n mormânt
Nimeni n-a rostit cuvântu'
Că va merge la prășit.

Totuși după multă vorbă
Și muncă de lămurire

.....
Și nu vor cu ceilalți oameni
Să se ducă să muncească.

Unul zice că nu merge
Altul zice că nu poate
Fiecare este liber
Să facă după cum poate.

Dar porumbul stă ș-așteaptă
Și tăți ar dori să aibă
Recoltă cât de frumoasă.

Să formeze în echipe
Fiecare în brigadă
N-auzi vorbă liniștită
Decât răcnete și sfadă.

• Brigaderu-l văd atunci
Vai de capul lui sârmanul
Nu se uită pă postată
Cât de-nalt îi buruiianul.
Una vre și una știe
Doar atât să-și facă planul.

Câte un om mai bun de gură
Dacă-i place treacăiala
Și-i una cu brigaderul
Și mereu își pierde vara.

Tot mereu cu el să vede
Să-nțeleg cu vorbe bune
Să roagă precum el știe
Brigaderului și-i spune:
„Tovarășe brigader,
Un mic lucru te-aș ruga
Să mă faci cu ceva norme
Că plătesc și eu ceva”.

Brigaderul face tot ce poate
În secret să nu se știe
Nu se miră că o să ajungă
La un fel de balamuc
Că el se tot gândește
La plată și la ciubuc.

Iar porumbul și prășitul
Se face numai de formă
Nu se gândesc la recoltă

Ci la plata după normă.

Auzi un grup de oameni
Vorbind unul către altul
Într-o zi, pe la amiază,
Pe la ujină, să se ducă toți acasă.

Că s-apropie-nsăratul
Un bătrân de pe postată
Spune brigaderului
Că nu-i pentru el prășitul
Că-i pe sama nu știu cui
.....

Colo-n grup lângă cărare
Dau din când în când alene
Nu se uită că porumbul
Se topește-n buruiene.

Lui îi trebe oameni tineri

- Foarte, foarte frumos. Mai citești ceva?
- „Epoca de aur”, am scris-o prin 1980, în Epoca de Aur (râde):

Dintre țări europene
România face parte
Ș-a făcut întotdeauna
Dintre țările bogate.

Dar astăzi în România
Sărăcia este-n toi
Cu tot binele, țăranul,
Duce lipsuri și nevoi.

Spun domnii de la orașe
Că țăranii de la sate
Nu sunt nevoiți să cumpere
O duc bine, au de toate.

Asta-i numai o părere
Și o vorbă spusă-n vânt
Iară toți câți trăiesc în țară
Sunt o apă ș-un pământ.

Să mai spune prin ședințe

Cum îi Gheorghe cu Ileană
Numai când și când se mișcă
Parcă lucră de pomană.

Ș-așă toți deopotrivă
Scormonesc întreg pământul
Trag la lut de buruiene
Să se termine prășitul.

Și mai este înc-un lucru,
Când s-ajungă la recepție
Munca nu-și prea are rostul
Fie ea ori să nu fie.
Fie băutură bună,
Vin de masă și răchie.

Și să vezi cum treaba merge
Merge bine, merge strună
Turmentați de băutură
Toți sunt plini de voie bună.

Că să pune bază mare
Pă țăranul de la sate
Crescător de animale.

Dar cuvintele prea multe
Nu valorează nimică
Când vezi c-a ajuns țăranul
Un țăran fără țărină?

Pământ ai cât vezi cu ochii
Și unelte la-ndemână
Dar mai mult ai peste tote
Lumea largă să te țăină.

Să muncești din greu cu brațul
Ca mașina, ca robotul
Să-ți poți ține existența
Până te-ai distrus cu totul.

Cotele de altădată
S-au modificat prin acte

A ajuns din nou țăranul
De la cote la contracte.

Și demult țineau țăranii
Animale de prăsilă
Le țineau de bunăvoie
Nu de frică și de silă.

Iar acum ca niciodată
Dacă ți-a fătat o vacă
Nu știe omul odată
Cu vițelul ce să facă.

Cum l-ar crește țăranul
Da' nu-i posibilitate
Căci vițelul și copiii
Împreună strigă lapte.

Nu se ține cont de asta
Că ai șapte, opt copii,
Ești silit să predai lapte
Și vițelul ca să-l ți.

Se mai spune că nu-i forță
Totul e de voie bună
Dar aceasta-i o minciună
De n-ai dat nu primești rația
Alimentele pe lună.

Și găina-i obligată
Pe care o ține țăranul
Din recolta ei de ouă
Să-și îndeplinească planul.

Dacă nu, i se aplică
Legile puse-n vigoare
S-o predai la alimente
Și e pusă la grătare.

Căci de mult este menită
Domnilor de la orașe
Căci țăranul n-are voie

Să mănânce, să se-ngrășe.

Auzit-am o poveste
Dar nu-i banc și nici baladă
Se spune că-n România
Animalele n-au coadă.

Dar pe undeva acolo
Care-a spus avea dreptate
Căci e mare diferență
Între noi și alte state.

Se simte că-n România
Cozile la animale au scăzut
Și-n loc crescurea la produse
alimentare.

După noi legi și directe
Să tot fac economii
Da de vom putea deodată
Să scăpăm de datorii.

Despre cozi, n-avem ce spune
Sunt la ordinea de zi
Încotro te uiți cu ochii
Ori la care colț de stradă
Nu vezi altceva nimică
Decât coadă după coadă
Cozi la carne, cozi la pâine
Cozi la lapte, la făină
Cozi la fructe și la alte
Zarzavaturi din grădină.

Când de multe ori se strică
Rândurile lungi fixate
Și mulțimea dă năvală
Iarna cu picioarele-nghetate.

Dar epoca Ceaușescu
Strigă din gură cât poate
Nu vă-ngrămădiți tovarăși
Faceți rânduri mai departe.

**Iuliana Dăncuș-Nișoreanu – 76 de ani – leud, înregistrare făcută în toamna
anului 1976 de muzeograf Mihai Dăncuș în anul 1976
Strigături – în casa lor (naționalizată)**

Stăm de vorbă cu mătușa Iuliana Dăncuș de 76 de ani din comuna leud.,
O rugăm să ne spună câteva strigături.

Nu le-am dat pe băutură
Nici pă iscălitură
Nici în târg nu le-am vândut
În crâșmă nu le-am băut.

Nici nu le-am dat pentru zloți
Că mi le-o luat în colhoz
Nu le-am dat că io am vrut
Că satu mi le-o cerut.

Săracă n-oi rămâne
Mai gazdă n-oi si de așe
Nu mi-i hia să siu găzdacă
Numai să trăiesc buiacă.

**Chindriș Vasile Vălenaru despre colectivizare. Inregistrare făcută de
muzeograf Dăncuș Mihai în casa lui Nișoreanu – Vasile Dăncuș – în toamna
anului 1976**

În 1958-1960, o venit și or luat vreo 120 de cetățeni să mai plătea o dată
brânza. Toată lumea n-o putut comenta aceasta. O cam plătit, da' eu m-am opus.
Și când o venit pentru prima dată ca să scoată de pe mine, a confiscat vreo 14 oi.
Eu nu eram acasă. Pe când am venit îmi spune soția: Ți-o confiscat oile? les la
sfat. Aicea îi întreb pe aceștia: Bă, o plecat executorii? Mă, n-o plecat, că mai au
de mers și mâine. Zic: Unde-i? Zice: O plecat în sus. Mă duc după el în sus, dar
amu' erau beți toți. Cobor acolo la han la el și-l întreb: -

- Dumneata ești executorul de la Vișeu?
- Da, eu.
- Dă-mi delegația încoa', să văd cine te-o băgat pe dumneata la casă?

Era să se sperie, ști, un pic.

- Dă-mi delegația încoace. Și atunci pășesc să trec peste masă la el, că el
era

după masă. Atunci strig la cei ce erau la bold, cei din Consiliu.

- Dacă sari la mine, ce vrei?
- Ia, care-i situația. Pe ce bază mi-ați confiscat oile? Eu nu datorez nimănui
nimic.

- Apoi să vezi. Că uite mâine ne-om descurca, amu suntem în han și nu
știu ce.

Rămâne pe a doua zi. A doua zi nici nu vrea să stea de vorbă cu mine. Eu atunci, imediat, fac o cerere la Raionul de Partid și arăt care-i situația și vin de acolo cu unu' Andrei care se uita cam câș.

Vine acela și-mi cere o declarație. Dau declarația. El o înaintează Procuraturii. A treia zi Procuratura trimite aici pe unul Barboni Sandu, procuror. Intrăm în casă și-mi ia declarația. Dar când a venit l-a adus și pă ăla ce era achizitor, ști acela era arestat, era la Sighet. După ce duce declarația mea, dă un telefon și vine un milițian cu ea. Îi aduce pe toți, suntem toți de față. Dar pe el îl scoate afară până declar io. După ce termin declarația, mi-o bate la mașină unu' luga ce-i aici și amu-i la Consiliu. După ce termin eu, îl cheamă pă el. Îl întreabă dacă mă cunoaște și acesta zice: Da, îl cunosc.

- Ce relație ați avut?
- N-am avut nici o relație, decât o făcut un contract de brânză, chestie, nu știu ce.
- Care-i situația?
- Omu și-o achitat brânza.
- Dar văd că la achizitor nu e declarația.
- Ai ceva asupra tov. Coman? Coman îl chema pe achizitor.
- Domnule, nu am minic. Da' am făcut o adresă la Raionul de Partid sau ori i-am dat 3 lei fără rost i-am dat ori că nu i-aș fi dat, tot atâta. Eu n-am nici o pretenție.
- Poți pleca.
- Nu! Să-mi dăie tov. Coman o dovadă, cum că nu datorez.
- Nu se poate. N-au legătură.
- Dar scopul care o fost? Pentru ce v-au cerut treburile astea? Pentru ce v-au confiscat?
- Io am dat brânza și ei ce dracu' o făcut că o zinit și ne-o sancționat oamenii, adică s-o plătea a doua oară? Așa că să-mi dea o dovadă cum că nu datorez.
- Nu se poate, că-i arestat.
- Păi, cine răspunde de bunurile mele confiscate?
- Nu eu, procuratura.
- Dumneavoastră sunteți la Vișeu, dar ce fac eu, că, dacă dau cu securea-n el îi bai, că mă condamnă pă mine.
- Nu dai, dacă vine cineva îi spui, dacă nu înțelege dai un telefon la noi, că noi te apărăm.

La o lună de zile vine citația de la tribunal. Mă duc la tribunal. Stai, după citația dumneavoastră zice: „Cu mine n-ai făcut nici un contract”, zice procurorul.

După o lună de zile capăt citație. Mă duc la Vișeu. Atunci l-am văzut prima dată pe Bartoș și el pă mine. Suntem 21 din leud. Când mă strigă pă mine la proces, eu îs al treilea. Mă strigă acolo, mă prezint și zice:

- Dumneata ai făcut un contract?
- Da, am făcut.
- De ce n-ai achitat contractul?

- Uite care-i situația. Eu am depus contractul înainte de termen cu 14 zile .. ce mai, le-am achitat.

Atunci se scoală juristul lor și cere condamnarea. Mă sucesc la el, eu nu l-am observat că era pe bancă, în dreapta mea, cum stam în fața instanței. Când aud înapoia mea că strigă..., mă sucesc la el și zic:

- Nu-s ...

- Stai jos. Cu dumneata n-am făcut nici un contract, de unde știi dumneata că-s vinovat? De ce n-ai adus pe Coman, el să mă condamne?

Și când mă răstesc la el stai jos, s-o și pus la loc. N-o mai zis nimic. După aceea mă întorc la președinte și zic:

- Onorată Instanță, președinte, acesta este un abuz asupra mea. Mai mult ca atât, un furt ca de oi.

El nimic. Și mă judecă. Da' când mă duc și-mi dă răspunsul că mă judecă, zic:

- Nu, nu primăsc.

- Ai dreptul la recurs.

- Nici recurs nu fac. Oi cere o anchetă.

- Ești liber s-o faci.

- Foarte bine, știi că-s liber.

- Ziua în care am participat cu adresa la Raionul Central?

Și arăt de când am scris că ăla a venit și mi-o anulat procesul', nu mi-o făcut nimic.

- Și ce ți-o plătit că te-o adus în judecată?

- Dar cu ce scop o făcut ei procesul acesta, înscenarea aceasta? Care a fost scopul?

Ei că după aceea s-o descoperit că și brânza mea, s-a aflat că am dat-o, dar

ei au băgat-o la achiziție și o mai scos o dată bani pe ea. O fost unu' de la Vișeu și apoi o plecat la Cluj. Și când am adus ancheta, o condamnat pe Coman cu 1000 de lei, pă Ștefan, pă Joltea că el îi contabil cu 1000 de lei și întreprinderea cu 3000 de lei. 5000 de lei o scos atunci delegația și mie mi-o anulat procesul.

- Și dumneata cum ai intrat în colectiv? Cu ce clauză? În ce punct ai pus acolo?

Prima dată când o venit dâșii și m-o chemat, eu m-am dus. Eu nu m-am gândit că ei erau 12. O venit Bartoși. Vine după Mihai la Sfat. Au de câte ori vine, când mă descurcam frumos cu ei, ăștia nu puteau sta de vorbă cu mine. Ajung acolo, mă duc cum mă duc, pune Bartoși mâna pe mine. El mă cunoștea și eu îl cunoșteam, dar așa în fața nimănui nu ne cunoșteam. Dar era unul de la Sârbi, Ion. După ce ajung acolo cei vreo 10 se pun toți la ușă, toți cu bote făceau un fel de fisă că să mă sperie. Pe mine mă ia până pă la masă și mă ia Bartoși și zice:

- Tovarășu' Chindriș, dumneata cum de te-ai înscris în colectiv?

- Nu m-am înscris, că am timp să mă înscriu. Dar dumneata de ce ești aici?

- Băi, atunci să vorbim de școala asta. Ce să construiește aici?

- Aici mai din sus se construiește o școală, mai în sus se repară o biserică, dar era reparată Biserica de sus.
- Dar altceva nu vrei?
- Ba, mă ...
- Ce vrei să se mai construiască?
- Socialismul.
- Da vrei, că nu vrei să pui o cărămidă în societatea asta mare?
- Am pus destule tovarășe.
- Cu ce-ai pus, că nu te-am înscris în colectiv?
- Cu cote și impozite. Cât vrei a fi de la mine.
- Dar știi ce era Partidu'?
- Nu știu, că eu nu-s membru de Partid.
- Vrei ca toată lumea să fie în CAP?
- Nu recunosc. Recunosc pe tov. Gh. Gheorghiu Dej care-i președintele țării

noastre, zic să trăiască la mulți ani, care conduce peste 20 milioane de cetățeni. Ăla o spus în plenara Congresului că până la data de 1-5 decembrie că până-n 1965 toată lumea va fi. Și eu până atunci oi fi.

Atunci, o dată o pus amândoi mâna pe mine, unu de o mână și unu de alta. Eu de fapt stam cu mâna în șold. Eram între ei și o pus mâna pe mine zicând: -

- Sus și iscăle cererea!
- Nici să-mi tragi pielea și să torni sare, nici atunci. Am spus o dată nu. Îți mai spun o dată, de o mie de ori, nu!

Atunci mă lovea cu mâna Bartoși și zice:

- Sus și iscăle cererea!
- Nu! Și atunci mă scoală Ion și-mi pune cererea pe masă.
- Nu iscălesc.

Atunci Bartoși mă lovea cu mâna aici. Și mă mai lovea o dată. Dar asta mă ținea și de cealaltă mână. O dată mă sucesc la el.

- Ce vrei tovarășe? Tu nu-ți dai seama că nu mai trăim timpuri primitive, până când omu' era prins cu lanțu'? Azi numai câinele se mai prinde cu lanțul.

Atunci și-au luat mâna de pe mine amândoi. Și am rămas liber. Apoi se uită unul la altul și zice:

- Tovarășe Chindriș hai cu mine că eu vreau să stau cu dumneata de vorbă.

Dar mi-o fo luat lecricu și căciula (aveam o căciulă mare), le-o pus pe cuier. Leșim de acolo. Suntem în altă cameră. El înainte, eu după el. Era lumina aprinsă. Scoate o hârtie și zice:

- Tovarășe Chindriș, iscăle o hârtie.
- Ce vrei? Nu suntem copii să ne jucăm de-a iscălitu+. Numai copiii se joacă de-a iscălitu', eu cred că suntem ... Deci nu vorbi prostii.

Atunci se prezintă că el e căpitanul. Atunci i-am spus:

- Nu te cunosc, nu mă interesează. Și atunci vine cu buletinul și zice:
- Tovarășe Chindriș, aici, de când mă cunosc eu sunt căpitanu'.

- Du-te la miliție. Ȑia scot nu eu.

Atunci pleacă înapoi. Plec și eu după el și ne întoarcem înapoi. Mergem înăuntru și-mi dă lecricul și cușma și zice:

- Uite, în termen de două săptămâni să te înscrii în colectiv.
- Asta mă interesează pe mine. Eu fac contracte. Dac-oi avea de gând m-oi înscrie, dacă nu, treaba me. Și plec.

După ce plec, ăștia erau afară toți ai noștri de la Consiliu. Președintele de la Consiliu a fost servitor la mine în 1944 și ăsta, știi nu-și prea pune nasu' cu mine, mă cunoștea ca Dăncuș. Da' pă când ies, Vasile ai Doca, ăla o fost un porc și zice:

- Amu' ești a nost!
- Încă nu m-ați întrecut domnule! Se duce la bar, domnule!
- Vezi că nici dumneata nu poți lămuri un om! Aștept să lămurim. Ce știu ce discută ei acolo? Eu plec.

La 3 zile iar îs la mine. Când văd c-o zinit, amu' gândesc să nu mă duc. Că, dacă vedeam că-s numa' eu și cu Bartoș și vreo doi, trei stau, eu mă puneam cu ei, dar gândesc, de m-or lua la bătaie atâția golani, 11, 12, apoi mi-or da, așa că fug atunci.

Da' îi spun Ilenei, soției: Încuie ușa, nu primești pe nime-n casă, a zini cineva și-i spune că Vasile-i plecat și când oi ziuni, el a mere.

Eu mă gândesc să mă duc cu căruța după niște găteje. Și mă duc la cumnatu-meu la Goguț, că la el era caru'. Dar, mă duc dimineața, așa cam pe la două, că la trei se aprind becurile aici, că avea un motoraș aici și cu acela aprindea lumina, Mă duc la el și zic:

- Scoală-te și hai ajută-mă a-ntoarce carul, să mă duc după niște găteje.

El se scoală, aprinde lampa, că la el era curent în casă. Se scoală și eu îi zic:

- Bă, mai iute că-i ziuă!

Dar văd că se aprinde becu', aud vorbind în drum și zic cătă el:

- Mă, amu' s-o sculat netrebnicii ăștia. Scoală-te mai iute să băgăm caru' să ne ducem.

Apoi numa vedem că intră în casă trei. Nu-l ia pă el ci zice cătă mine:

- Tovarășu' Chindriș, dumneata zi cu noi.
- Unde?
- Hai că te cheamă uncheșu' Bartoși.
-

Ies în drum., toți erau pe pod acolo și zic:

- Bună dimineața! cătă Bartoși
- Să-ți fie rușine!
- De cine?
- De mine, de persoana care o vezi în față.
- Nu ești picat din cer.

Atunci deodată sar toți pă mine. Pun mâna și mă prind de mânuri, de lecri, tăți trag de mine și-mi spun:

- Hai sus, hai la sfat, hai merem, mă!

Zinim aici la sfat. Dimineață bună, după trei nu era nime la sfat. Președintele o fo dat cheile lu' Florea. Stăm aicea, n-au chei. Tăți roată pă lângă mine. Eu între ei și râd. Într-o vreme vine oricine cu cheile și zic:

- Haideți înăuntru!

Iară mă duc înapoi și mă pun pe scaun. Dar Bartoși, Gherasim și președintele rămân afară. Ceilalți vin tăți și stau la ușă. Eu stau acolo pă scaun și ei stau santinelă lângă mine. Într-o vreme vine Bartoși și zice:

- Nu te-ai gândit să te înscrii?

- Nu, nu! Eu nu mă-nscriu. Eu n-am nici o vină.

Iese afară. Mai stă vreo oră, două, iară vine și zice:

- Nu te-ai gândit?

- Nu. ce vrei?. Ți trebuie pământ? Hai că ți-l donez, dar să-l lucrezi dumneata!

- Nu, mie nu-mi trebuie pământ.

- Ce vrei? Ți trebuie libertatea mea? N-o dau.

Zine, pă la 11 și 26 minute, atunci mi-am făcut cerere eu cu mâna mea. Vine atunci și apoi mă gândesc eu. Măi, ei tot ziceau că vine mașina și mă duce la Vișeu. De mă duce la Vișeu, acolo mă tropotesc. Dar mă hătărăsc eu. De fapt, eu am șapte clase. Am învățat tot timpul, un miez de carte știu și eu așa cât trebuie la un agricultor.

Vine iară Bartoși și întreabă:

- Nu te-ai hotărât?

-

- Dă-mi hârtia

Și atunci îmi dă stiloul, am făcut cererea și am scris: „Subsemnatul Chindriș Vasile, domiciliat în comuna Ieud, casa, nr. ..., raion intru în Gospodărie de bunăvoie cu o suprafață de 8 ha 32 ari, care este proprietatea mea rămasă din părinții mei. Menționez, numai așa sunt membru în Gospodărie dacă înainte de toate primesc fostul meu teren înainte de 1950 ... Am avut o parcelă de 62 de ari de la Crâsc în sus, aveam câte 5-6 ari de porumb și de acolo, dacă nu, nu sunt membru în Gospodărie, iar soția mea cu o suprafață de 4 ha și 83 ari este în drept să se administreze cum o vrea de cuviință, nu are nimeni dreptul să se atingă de actele de proprietate date de părinții mei pe care nici eu și nici nimeni nu se poate face stăpâni”. După ce o termin de scris, i-o dau.

- Poftiți, tovarășe președinte. Se poate aproba o astfel de cerere? îl întreb.

- Cum, dumneata numai cu a dumnitale?

- Da, numai.

- Da', zice, cum, nu ești căsătorit legitim?

- Ba da, sub toate formele legii, însă noi prin sânge nu suntem legați, pentru că n-avem copii.

- Da', zice, ai scris aici că numai terenul dumnitale.

- Da, numai al meu, a altcuiva nu.

- Da', ce -i sfânt terenul ăla?

- Da, pentru mine-i sfânt.

- Pântru dumneata îi sfânt locul natal unde te-ai născut.

Apoi stă un pic și zice:

- Nu cedezi nimic din ...?

- Nu, absolut nimic.

Apoi se uită unul la altul și-și fac cu capul.

- Atunci îți aprob. Dă-o-ncoace.

Îmi dă din nou cererea, mă pun pe scaun din nou și scriu: „Soț, Chindriș Vasile, soție, fără soție ..., că cine se uită să vadă că scriu singur și fără soție”. Asta a fost tocmai joi până în Duminica Floriilor în 1962. Nu uit veci. În Duminica Floriilor mă duc la primire. Când mă strigă acolo zice:

- Tovarășe Chindriș, dumneata cedezi din ce ai scris?

- Nimic, nici o literă, nici un cuvânt.

- Apoi?

- Uite, nici eu nu mă bag buzna în casa nimănui.

- Poți pleca.

- Nu, am venit cu cerere scrisă, am venit să iau parte la o ședință.

Amu era al doilea tur, cu colectivizarea în 1962.

Toți strigau:

- Afară! Afară! Afară!

- E de plecat! Da' vă rog în termen de zece zile să-mi dați în scris de ce nu mă primiți.

Aceasta a fost în Duminica Floriilor în 1962. În duminica Paștilor, toți președinții au plecat la București. Iară mă duc la ei să-mi deie în scris, să văd care-i situația. Când ajung pă podul lor sare înaintea mea unu' Pașca, secretarul de bază al colectivului și zice:

- Ho!

- Care-i baiu?

- Dumneata n-ai loc aici.

Atunci de prima dată mă cam intimidez un pic. Dar o dată mă sucesc cu partea dreaptă pă podul CAP-ului, mă sucesc cu fața în sus, îmi iau pălăria și zic: „Doamne, mulțumescu-ți Doamne, că n-am loc aicea. Doamne fere-i, păzește-mă să nu intru veci aici pă poarta asta. Bă, vezi tu, aici să putrezească oasele tale”. Și am plecat.

Era unu' Mureșan Gigi din Cuhea, care o fost director la cămin, era chemat la ședințe și îmi spune o dată că i-o întrebat pă ei:

- Tovarăși, mă întreabă cetățenii că lăsa-i-ți pământu' ori nu?

Unu' o zis:

- Spune-le că noi nu lăsăm pământul, cine nu intră, pleacă din leud.

Și apoi el s-a apucat de ei:

- Mă, zice, voi m-ați făcut să mințesc în fața părinților că voi așe, și au să mințesc, au care-s educatorul generației tinere, să spun minciuni la părinți, nu vi-i rușine?

- Pe uncheșul Vasile, ăla nu se-nscrie, nu-l aplică nime.

Când o auzit că m-am înscris, s-o dat tăți pă el.

- No, mă Mureșan, pe uncheșul tău l-o cunurat Bartoși.

Pă când m-o scos afară, apoi iară s-o apucat de mine. Și atunci m-o văzut că mă îmbăt și zice:

- Uncheșule, hai să bem astăzi. Că dumneata ești mai diplomat decât tăți agitatorii noștri.

M-o chemat bietu' Mureșan și la nuntă. O luat pă Florica, pe acee slăbuță. Are doi copii și amu-mi scrie de la Sibiu. Cumnata mea care lucrează la Sibiu și tăt mere pă la el, o zis că s-o îngrășat domnule de vai.....! Și tăt îmi scrie.

Chindriș Grigore Bocrită din leud

- Cum te numești unchiule?

- Chindriș Grigore a lui Bocrită.

- Câți ani aveți?

- 76-77

- Te-aș ruga să-mipovestești despre perioada de după război, după venirea comuniștilor la putere.

- Câți ani ai avut când s-a terminat războiul?

- Am avut 14 ani.

- Mai îți aduci aminte .Îți aduci aminte când au venit oamenii ucrainianului ODOVICIUC

- Ucrainenii au venit aici săne ocupe, nu știu pe unde să pună granița, pe aici, așa, să ocupe Maramureșul...

- Da, da...

- Au venit ucrainenii și apoi au sărit leudenii cu ce au avut și ei acolo cu bote, ce știu, pe acolo pe pe dincolo pe din jos de sat, ce să zic dor n-am fost eu acolo dar a fost cumnatul meu Vasilea Birăului care-l mort și Ionul lui Pintioi, pe aceia io prins așa ca prizonierii și io dus și io băgat la închisoare la Sighet, io reținut. A noști o fost frații dar eu n-am fost, fratimio trăiește și el ți-ar povestii mai bine că el o fost acasă și eu am fost la oi. Și io prins pe ucrainenii aceia pe vreo doisprăzece (ori 11 ori 12)

- Aici în sat?

- Aici în sat, io prins și io reținut

- Dar la ce au venit în sat ?

- Păi nu știu ce să facă, ce să lucre ?

- Să semneze lumea ceva?

- Pe o doamnă unul a Bobuțului ce o fost...o aruncato din car și o fost un pic de val, io prins pe ucrainieni aceia și o fost gata să-l ducă să-l omoare colea la lezer, leudenii să-l omoare că o venit să ne ocupe...o fost niște treburi și io reținut și preotul Joldea no lăsat să-l omoare așa că io reținut și io dus acolo în Plopșor unde o avut o casă Bedrilă, și io reținut acolo în casă, frate meu o fost acolo de pază și io reținut acolo câteva zile și apoi le-o dat drumu că no lăsat preotu să î-l omoare

Pe doi de a noști io prins mai înainte pe Pintioi și pe Vasilea Birăului și io dus la Ssighet și io închis două luni de zile și apoi le-o dat drumu acasă apoi s-o tomnit treburile după ce o fost un val mai mare când o venit borșenii cu tunuri io nu am văzut dar am auzât, fratele meu o știut că o făcut războiul el are 87 de ani și el ți-a spune mai bine cum o fost cu aieștea cum l-o împușcat pe paznicu de la gatăru lui Nișoreanu (Dăncuș Vasile)

- Cine lo împușcat ?

- Ucrainenii lo împușcat.

- Omu era din sat ?

- Omul o fost borșan și o fost cu gatărul și lo împușcat și o rămas femeia aici cu copii.

Mai apoi s-o mai tomnit treburile și apoi io condamnat pe câțiva, pe preotul Joldea

- Imediat după război ?

- Nu...

- Cum să zic când o fost și cu trecerea la ortodocși

- În 1947 ?

- Da, apoi cum o fost lumea mai săi un pic cor zini americanii apoi o început a sta ascuns, apoi o stat la socrumeu, o fost o groapă mare la picioci sub șură și acolo o stat el și într-o noapte când am eșit de la ei securitatea și cu Caba ...

- Caba era ...

- Primar, primul primar sub comuniști.

- Încă nu era colhozu?

- Nu.

- După aceea s-o înființat. Și m-o întrebat securitatea unde a-l fost ?

- Am fost acolo și acolo

- Să ne spui așa și așa, ști tu ce...

- Na-m văzut nimică...no bine...n-ai văzut. Așa că mă cheamă la post ca să-l informez. Eu nici o vorbă, mi-am văzut de treburile mele dar ei o vinit și o cătat numai după două noaptea veneau și ne sculau și cătau și pe sub noi.

- În pat, în paie ?

- Da, așa o fost, apoi astea le știu eu că în 1951 am plecat în armată și ne-o dat la muncă ne-odus la Timișoara și ne-o pus pe un islaz în 12 companii și o fost mulți băieți de oameni învățați, maramureșeni am fo 60 și ne-o pus să săpam canalizare la cazarma care se făcea până la Bega și așa o fost cu treburile astea.

Ne-am dus să ne cătăm și noi să ne dăie orice și nu ne dă nime nimic.

- Pentru anii de armată ?

- Da. Cei ce au avut carnete de partid eu î-l știu din sat Hubăr și Chimu și alții și le-o trecut și numai două luni de o făcut și l-o trecut de la armă a culege mălai și fără să mai facă dosare le-o dat drepturi așa o făcut comuniștii treburile astea.

- Apoi așa și cu trecutul la ortodocși . După 1947 noi nu am avut preot câțiva ani și o mărs oamenii pe unde o putut pe la Vișeu până o venit preotul Marcu că el m-o cununat prima dată .

Atunci o venit un ordin de la episcopie ca să avem și noi preot că de trecut n-o trecut no zinit nimeni la biserică, că se prezenta preoți ortodocși nui lua nimeni în seamă și nici nu î-l primeau.

S-o dat un ordin să se facă recesământul oamenilor, credincioșilor și so făcut și când or venit corătării care au fost pr teren cu listele de credincioși o yis preotul Marcu că bine ar fi de ni lear primi așa că o fo scriși numai doi ortodocși, numai, Caba și cu Simionu Cujnerului ... așa o fost... și o tăiet capul listei și în loc de greco catolici o scris ortodocși și sănătate bună . Preotul o făcut în continuare slujbă tot catolică mulți ani până ce s-o băgat diavolu că nu alcineva s-o băgat între... diacu... diacu Adam o fost cu valurile, tatăle astuia de amu, diacului l-o trebuit mai mare... banii că banii sânt... și apoi o avut valuri și cu Dumitru lui Coșută și lo pârât pe popa că face slujbă catolică și calea crucii după aceea toți o făcut calea crucii și viflaimul și o luat și viflaimul și ortodocșii da io tot mă gândesc că nu î-l arată la televizor a nost viflaim că a nost î-l tare credincios, fără arată niște treburi nu legate de credință, păgânești că și la noi arată draci la un anumit moment, cum î-l șcena făcută.

-Hai să ne întoarcem un pic înapoi, când au fost duși evreii din sat.

-Eram copil, în 1939 au fost mobilizările, în 1940 ne-o predat la unguriși atinci știu ... erau niște levante , niște... în 1939 o fost mobilizările, am fost de 9 ani, atunci o sunat goarna și o plecat toată lumea în, la unitățile la care o fost și cântau românii „nici o brazdă nu vom da vom ști a lupta,, asta auzăm și pe la ... ne-o predat la unguri și am fost sub unguri... n-ai avut voie nici să vorbești românește, de la ora 21 nu umbla nimeni pe drum mai ales vara, n-o așa o fost...

-Dar au avut trupe aici care patrulau pe străzi ?

-Da, da aveau.

-Deci nu puteai ieși pe drum ?

-Da erau aici niște cun le zice tabori, cenderi cum le ziceau, erau mulți aici, stăteau unde stă Vălenaru (Chindriș Ioan) acolo era casa aceia de...ei umblau și patrulau...și așa că ei o tînut așa până în 1944.

-o vrut a intra în biserică țin minte și eu să cânte imnul lor, a Ungariei nu l-o lăsat preotul Joldea „Afară de aici... afară de aici,, aici se cântă religioase nu de a voastre.

L-o condamnat atunci ungurii... l-o condamnat să se prezinte nu știu unde pe la Sighet și atunci...

-Dar l-or și închis ?

-Nu l-o închis dar în fiecare zi trebuia să se prezinte la... da... apoi nu știu așa bine și l-o închis ori nu l-o închis, apoi eu mai mult am fost la oi.

-Dar când au dus evreii în 1944... când se apropia frontul... în leud au fost mulți ?

-O fost mulți evrei, o fost mulți, aici l-o strâns aici lângă școală unde casa lu aiestă, o fost o casă mare a lui popa Anderco o casă mare... aici l-o strâns . Apoi casa o cumpărat-o Lăzărau șșo dus-o... și amu l casa lu... din jos de Vălenaru Ion (Chindriș Ion –profesor). Din casa aceia l-o strâns și de aidi l-o luat și l-o dus.

-Au fost mulți ? Câți au fost?

- O fost vreo 70 de familii .
- 70 ?
- Cam așa ceva , nu ști precis au fost și veci cu noi o grămadă pe dare l-am cunoscut.
- Cu ce se ocupau, ce meserie aveau ?
- Ceii mai mulți aveau bilduri, magazine și dădeau pe credit , era lumea mai înapoiată n-o știut să meargă în țară sau în alte țări sau nu știu unde .
- Pământ au avut ?
- Au avut î-l dădeau în parte ,î-l dădeau cu pârul și mai lucrau și ei .
- Aveau animale ?
- Aveau , era unul Halipă lucra și î-l vedeam cu un cal teșan se ducea călărește la fân . Da cum zâc l-o strâns pe care cum l-o apucat , cu coconi , vai ce era și ce zdierau.
- Dar cine l-au dus ?
- Jândarii unguri.
- Românii ce spuneau ?
- Ce să zică românii... la noi o fost tare ră organiziție, minte slabă... când erau sărbătorile jâzilor nu erau lucruri bune să l-e spargă ferestrele... știți că erau trăistile .
- Ce înseamnă trăistile ?
- Un fel de sărbătoare în vinerea mare, că atunci l-o chinuit pe isus , doară nu l-o chinuit aieștia , nu o fost ei de zină.
- Și ce făceau românii când erau trăistile ?
- Era unu Ionu lui Ciucă , un om bajocuros , ori în cine da , ori pe cine bătea , o fost și Mărâni și mai câțiva .
- Nu a fost toată lumea ?
- Nu,vagabonzi , cum î-l și în ziua de azi... aceia dădeau și în jizi de ce nu le-o dat horincă când le-o trebuit lor... niște treburi slabe o fost.
- Dar oamenii serioși ce ziceau ?
- Ziceau să ferească dumnezeu să nu ajungem și noi așa.
- l-au ajutat cu ceva ?
- l-au ajutat , dar nu mult că l-au dus la Dragomirești și de acolo la Sighet , numai unul o scăpat pe care l-o ascuns Cătuna din Botiza dar și pe acela l-o prins până la urmă și Cătuna o făcut temniță pentru el .
- Dar când l-au dat jos pe rege ce spuneau oamenii ?
- Amu-l gata baiul . Regele Mihai o fost pe aici la biserica din șes l-am văzut și eu și de atunci nu l-am mai văzut altu , după aceea l-o dus pe oameni la votare în Bocicoiel și ori o votat ori n-o votat o ieșit cum o vrut comuniștii .După aceea o început cu luoatu averii . Pământul lui Șoț Bela l-o împărțit la oameni că o avu mai mult de 100 hectare de pământ . El a fost de religie reformată și nu a avut copii .
- Și cui l-au dat pământ ?
- Și la săraci și la înstăriți care cum a avut prietenie cu conducătorii .

-După ce a ajuns Caba primar a venit un ordin de confiscare de la aceia care aveau mai mult de atâtea hectare în colo trebuie să ele doneze la Gostat și tot terenul din „Zăpodiiile Barnii,, au trecut la Gostat .

-Dar colectivizarea când s-a făcut ?

-În 1950 când s-au înscris : Caba , Tușneu , Gănau...

-Au fost mulți în primul colectiv ?

-Prima dată 60 de familii și apoi tot s-au mai înscris că au umblat prin sat și au speriat oamenii și i-al mai și bătut , eu am fost de șapte ori , ce să zic , pe mine nu m-au bătut .

-La mine când au venit a șaptea oară mi-au spus să mă înscriu în colectiv că mi-a fii grozav de bine dar nu m-am înscris .Apoi , în 1962 constrângerea a fost grozavă și au comasat multe terenuri , la mine mi-au confiscat terenul de lângă casa până în chetoarea căsii, a venit la mine în casă unul Bota membru de partid să mă lămurească .

Și l-o adus și pe un uncheș de al meu care o fost înscris în colectiv și l-o pus să-mi are și să-mi samene grădina de lângă casă și el s-a pus să mănânce pe ogor și l-am chemat în casă și el mi-a spus să mă înscriu în colectiv că aveam o grămadă de coconii și că nu mi-or lăsa aieștia nici un miez de grădină .Apoi o venit și Bota în casă cu care eram un pic de prieten și î-l zic „ce dumnezeu a și amu că amu mi-o luat grădina măi omule bun ,, și el î-și bătea joc de mine că mi-o spus că pe care cum î-l putem înșela î-l băgăm în colectiv .Apoi eu tot nu m-am înscris , dar a fost greu că erau cotele mari .

-Dar pământ ți au luat ?

-Dapoi cum . Apoi m-am căpătat la copii (11 copii) și-am ținut animale , am necăjit și am trudit , am făcut contracte cu statul dar degeaba că au înșelat oamenii și nu mi-au dat nici o pensie spunând că nu mi-au oprit nimic . Am predat timp de douăzeci de ani lapte , brânză , miei , viței la stat cu contract dar fiindcă nu am vrut pune mâna pe nici un fel de carnet , că eu gândeam că toate î-s de partid , m-au înșelat . Așa că cei care au fost în colectiv au pensie și eu care am avut contracte cu statul nu am nimic .

-Dar de crezi că au intrat așa de tare în leud cu colectivul și în ale sate nu ?

-Pentru că s-au revoltat .

-Prin țară nu ai mers la muncă ?

-N-am fost nicăieri , nici copii n-au fost doar am ținut animale .

-Câți copii ai avut ?

-13 Copii care trăiesc și astăzi .

-Cum a-l putut să hrănești atâtea copii ?

-Păi , uite așa , am avut lapte și brânză și carne și bani de la contractele cu statul .Atât de multe produse am dat la stat pe contract încât secretara primăriei î-mi spunea că voi avea o pensie foarte mare și uite că nu am nimic cu toate că am documentele de predare a produselor și cu toate că am mers și mi-am căutat drepturile n-am rezolvat nimic.

Asta a fost un fel de înșelăciune , cum o înșelat pe lumea întreagă nu numai pe mine comuniștii , ce o făcut ei n-o făcut nimeni că dacă nu făceau tocmai așa nu era .

În localitatea Săliștea de Sus colectivizarea a început la 16 iulie 1950 când au intrat în cooperativa agricolă Brazde Unite 104 familii, majoritatea țărani săraci.

La inaugurare, duminică 3 iulie 1950 pe o scenă în aer liber, între merii "chiaburimii" s-a prezentat un spectacol de către oșeni. S-a dat băutură și mâncare la discreție, colectivii s-au distrat, dar au avut ce plăti, ca să achite consumatia, luga Gh.-Brânzei a vândut o jurincă, luga Ion -Holobacă 4 oi etc.

Faptul că nu au vrut să lucreze, după ce au intrat în C.A.P. au fost dați afară luga Gh.-Brânzei, luga Ion – Holobacă, luga Ion-Jendaru .

În C.A.P. a fost adusă și întovărișirea din comuna noastră, formă simplă de asociere, președinte luga Vasile –Laslo.

Pentru a convinge țăranii să intre în C.A.P. s-au format echipe de lămurire dintre membrii de partid, care mergeau din poartă în poartă, din casă în casă discutând cu fiecare om.

Salariații, studenții și elevii de la licee au fost aduși forțat în sat pentru a-si lămuri părinții, rudele să intre în C.A.P. Au apărut și instructorii de la partid, U.T.M. și de la pionieri.

Țăranii sunt convocați la sfatul popular pentru instructaj, eu le citesc de politica partidului la sate, Hotărârea Plenarei C.C. al P.M.R. din 3-4 mai 1949, din cuvântările lui Dej, Problemele leninismului de I. Stalin, articole din ziarul „Scântea”.

De la „Instructaj” țăranii trec la „Comisia de lămurire” formată din președinte Vlad Ion-Ilenei, secretar luga Gh.-Ghiușca, instructori de la partid, U.T.M. și pionieri Grad Lupul.

- Beți paharul! Tu un coate goale cu un petic de pământ, nu semnezi?! Zbera Ghiușca la ei. Se purta ca un jandarm.

Instructorul de la pionieri, Grad Lupul mi-a spus că cei din comisie și securitate se mascau și îi luau la bătaie pe țărani, eu nu pot confirma. Atât știu că pe luga Ion –Holobacă, din bătaie, peste câțva timp a murit.

Cu promisiuni, amenințări, închiși în sfatul popular țăranii nu cedau. Mulți dintre ei peste noapte s-au trezit chiaburi, dușmani de clasă iar la fii lor li s-au închis toate ușile.

De fapt Dej, la al II-lea Congres al partidului recunoștea "Mai sunt și cazuri de confundare a țăranului mijlocăș cu chiaburul în aplicare a măsurilor de îngrădire"

Patru săptămâni nu li s-a permis țăranilor să părăsească sfatul popular se făcea prezența ca la clasă.

Conducerea partidului raional Vișeu raporta că n-a fost respectat liberul consimțământ și că țăranii sunt nemulțumiți de terenurile primite în schimb, lucrând în continuare terenurile lor din C.A.P..

În 10 martie 1962 s-a încheiat colectivizarea. Iusco președintele raionului Vișeu a apărut în sat, cu șase pâini în spinare, a fost trimis de partid. La ședința fulger ne-a vorbit de politica partidului la sate, și cooperativizarea agriculturii la sate, a doua revoluție a lui Lenin. Ne-a spus că și capitalismului îi e proprie marea producție agricolă.

Intervenții. Mărturii de istorie orală.

Iuga Vasile-Nucu – țăran din Săliștea de Sus

În primul rând vă mulțumesc. Am 68 de ani, dar, așa o adunare frumoasă n-am mai avut. Ședințe aveam la CAP-eu, unde tot eram avertizați de Președinte să mergem să ne facem normele și altă ședință n-am avut în viața mea, niciodată...

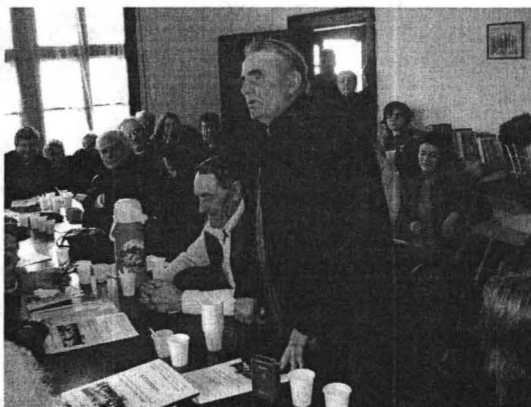
Vreau să mulțumesc părintelui Protopop Vasile Hotico care mi-a făcut invitația prin părintele paroh Petreus Ion, care este la noi la Săliștea să particip aici. Mie mult mi-o plăcut istoria cu toate că am umblat primele 4 clase la școală, numai pe timp cât o fost omăt (iarna). Primăvara mă lua tata să conduc boii, toamna mă lua la oi să pasc oile până ce pica iar omătul. Deci eu n-am umblat nici un sfert din an ca să trec clasa. Dar totuși, și având un miez de servici, și să nu vă râdeți, vă rog frumos, îmi trebuia să am și eu 8 clase, pe care le-am făcut într-o singură seară. Am dus un borcan de groșior, o lită de horincă și tăte 4 clasele le-am făcut într-o seară... Dar la franceză am răspuns cam rău, am avut nota 4 la franceză...

Am 68 de ani, sunt născut în comuna Săliștea, fiu de țăran. Sufăr cu inima.

Având onoarea asta de a fi între atâția oameni învățați, preoți, doctori, ingineri, profesori nu mai știu cum să mai spun, frumoși studenți, cred că eu cu inima mea oi mai duce-o 10 ani înainte de bucuria pe care am avut-o astăzi, aicea. Și acum, eu vreau să vă întreb domnul..., nu știu cum să mă adresez, ce vreți să vă spun eu, că, c-am știu din tăte.

Domnul Dăncuș Mihai (moderatorul simpozionului): Dumneavoastră ați trăit anii când s-a făcut colectivizarea în Săliște. Spuneți-ne cum ați intrat în colectiv, cu drag, sau cum? Și cu asta vă mulțumim. Ca să lămurim lucrurile, pentru cei care au vorbit din arhive, din documente, din istorie, din știință.

Toți o vorbit foarte frumos și numai adevărul. Colectivizarea, așa cum s-o spus că-i venită de la Moscova și așa o fost. Dar o venit la noi pe plan politic. Deci cum o fost? O pus pe noi statul, atunci pe vremea lui Dej, presiunile acelea cu cote, cu anumite cote...Plus de asta că suntem aicea în județul aiesta cu

păduri multe, noi ardem lemne de foc .pentru încălzit. Atuncea, se ducea omul în pădure și cea mai mică creangă dac-ai tăiat-o din pădure, pădurarul îți făcea proces și te da în judecată, penal, ajungeai în temniță. Atunci când s-a făcut CAP-ul, unii o fost în litigiu cu lemne, alții și-o tăiat vițelul, n-o fo' voie, altu o fo' în litigiu cu fratele lui, altu o fost în alte legi și care cum o fost în litigiu se duceau de la primărie tovarășii și zicea: „Măi Petre, mă!... Hai și te înscrie că scapi de temniță”. Și așé i-o băgat pă oameni, pă cei mai mulți. A doua treabă o fost, de exemplu, cum îs frumoșii studenți aicea, și dumneavoastră care sunteți în servici, o fost în servici și în Baia Mare, o fost în Sighet...Și eu am avut un frate, poate-l cunoașteți careva, luga de la Ocol, la Vișeu de Sus. L-o trimăs acasă. Șase săptămâni o stat acasă. După 18 ani de școală l-o trimăs tovarășii acasă ca să lămurirea pă tata să se bage în colectiv. Și așé că și tata s-o băgat în colectiv și eu, om de 25 de ani, câți aveam atunci, am rămas fără pământ. Am dus o viață foarte grea. Mulțămim Lui Dumnezeu, părintele Protopop și mai am aicea un nepot, pe Chiș. Și eu am copii. Mi-a ajutat Dumnezeu. Și....atâtea greutăți, numai cum o povestit bătrânii, din cărți, dar din cărți istoria cum am spus, nu s-o făcut numai după bunul plac al guvernanților de atuncea, nu s-a spus adevărul care o fost, nici amu' încă păstă tăt nu-i adevăru.. Și mai repet, eu multe aş mai putea ca să vă spun, dar nu rețin, că Canalul Dunărea Marea Neagră s-a gătat, să nu mă ducă la Bâstroe...

Iertați-mă foarte frumos. Vă rog iertați-mă din tăta inima. Eu îs greco-catolic născut. La noi în comună îs patru biserici, 2 vechi greco-catolice și două s-o făcut noi, le-am făcut noi toată comuna (și greco-catolicii și ortodoxii). Și-acelea 2 a noastre sunt închise și noi facem slujba într-o casă, și cel mai mult facem în aer liber, vara, că nu-ncăpem. Vine populația și... plus de alta, că ne-o păcălit primăria și de la sănătate, că și câți o fost greco-catolici, o început să nu li se atribuie adeverințe de la primărie sau medicamente compensate. Și oamenii, săracii nu știu ce să se facă. Nu știu unde să ne adresăm și noi ca să intrăm și noi într-o biserică.

Părintele protopop, canonic Vasile Hotico – Protopopiatul Dragomirești

S-a vorbit despre biserica noastră greco-catolică. Eu vreau o completare la ceea ce a spus domnul cercetător profesor, Pamfil Bilițiu, vizavi de părintele profesor Balea. Părintele profesor este preot, este licențiat în teologie din anul 1946. A terminat Academia Teologică din Oradea și apoi a făcut Facultatea de Matematică și a fost licențiat și în matematică. Este preot din clandestinitate. Aceasta este completarea. Mai mult decât atât acei tineri studenți se pot adresa dânsului, el este un om cu un spirit enciclopedic, om de mare valoare și-l mai avem printre noi. Am punctat separat acest lucru.

Referitor la....părintele Ioan Dunca Joldea. Le spun tot celor tineri. Unii dintre noi, cei prezenți aici, l-au cunoscut, alții l-au cunoscut din scrieri. Cum se poate, mă întreb și vă-ntreb, acel preot care era la leud este arestat de către

maghiari în timpul ocupației horthyste și după ce este ținut în arest, foarte mult timp, pentru că, a pledat pentru românism și nu a dat voie în biserica noastră românească să se cânte cântece în limba maghiară, patriotice și altele, după ce a fost eliberat, tot timpul acestei perioade horthyste era obligat ca o dată pe săptămână să meargă pe jos sau călare de la leud la Dragomirești să se prezinte la jandarmerie ca să se vadă că nu-i plecat în altă parte, pentru a conlucra împotriva sistemului care ne ocupa. Apoi s-a amintit că în 1945 a fost într-o delegație la Sighet. A fost în fruntea delegației, și a vorbit cu generalul, care era la Sighet și care vroia să treacă împreună cu Odoviciuc, partea Maramureșului care a rămas dincoace de Tisa, dincolo spre Ucraina. A dat dovadă de patriotism. Putea să fie arestat de către ruși și dus în gulagul sovietic, dar a scăpat, probabil i-a fost simpatic generalului sau cine știe din ce motive. După aceea, pentru că a îndemnat populația în a-și păstra credința și a militat împotriva sovieticilor a fost arestat din nou.

Face 14 ani de temniță grea, doi ani de domiciliu forțat în Bărăgan, rămânând acasă doamna preoteasă, cu trei copii mici, persecutată și hărțuită. Fiul său mai mare Ionel Dunca, fiind elev de liceu a fost și el arestat și condamnat. A făcut peste 10 ani de închisoare. E o completare.

Nu am venit cu o lucrare scrisă. Vreau să vă redau două episoade din copilăria mea. Tatăl meu, preot greco-catolic a fost arestat de trei ori. Eram prea mic ca să prind primele două arestări. A doua a fost la Canal. Care a fost motivul? Pentru că a cunutat o familie de tineri, pentru că a făcut servicii religioase în clandestinitate. Una dintre arestări s-a datorat faptului că, a fost o descindere la casa noastră și s-a găsit o carte care era pusă la index.

La a treia arestare am fost prezent. Aveam șase ani. Bunicii mei erau la noi Iuliana și Vasile Dăncuș Nișoreanu. Le fusese confiscată averea (casa naționalizată – singura casă naționalizată din leud) fiind și ei trecuți în rândul chiaburilor cu regim de chiaburi. Erau la noi la Borșa și eram bucuroși. Seara, mare bucurie la noi că au venit moșii, moșucu și moșica. Așa le spuneam noi. Mă trezesc că sunt vaiete disperate, plânsete și așa mai departe. Poate era unu, două noaptea. În casă erau trei domni cam de vârstă mijlocie, îmbrăcați bine. Unul era și cu revolver în mână. Parcă noi eram un fel de dușmani. Bunica mea era cu mâinile în cap, așa, umbla prin casă și se vâita în versuri, cum spunea domnul Pamfil Bîlțiu, se cânta mai bine zis „Ce s-or face?” știu, eu, „Copilașii și fata și celelalte”. Bunicul stătea într-o parte. Tatăl meu era deja la ușă în cămașă și îl puse să se-mbrace. L-au lăsat să se-mbrace și să-și ia paltonul căci era frig „Și tatăl dumneavoastră va veni dimineață înapoi. Soțul dumneavoastră, doamnă dragă sau tovarășe dragă”. Nu rețin exact, eram somnoros, dar stăteam și eu uimit, așa în creștet și nu știam ce să aleg de-acolo. Și mai rețin că și a doua zi și a treia zi și a patra zi, trei zile a tot mers la Postul de Miliție unde erau chemați. Era un milițian, care mai trăiește, Apan, din Bârsana. Era un om de omenie...sau nu mai trăiește. A murit, anul acesta mi se pare, sau anul trecut...și zicea el mamei mele: „nu știu ce să vă spun domnucă, dar trebuie să vină acasă”. După trei zile s-a anunțat că l-au dus la Sighet și mai departe la Satu Mare, Aiud...

O altă întâmplare iarăși din copilărie, care s-a repetat de mai multe ori. Eram la leud, în vacanță, clasa a treia, a patra, vara. Veneau „porțieșii”, cei cu cotele, veneau pe drum. Noi întotdeauna știam când vin. De ce? Întotdeauna veneau cu un car sau cu două care, de la colectiv după ei și nu erau pe drum decât copii. Oamenii, dacă erau acasă, sau femeile, mergeau să se ascundă, închideau totul. „Porțieșii” veneau și-ntrebau „Dar unde-s oamenii?” „Păi nu-s?”. Mai intrau încă-ntr-o casă dacă o găseau deschisă, luau sacul de mălai dacă l-au mai găsit, luau o cergă, două sau trei, obiecte de preț în general, goleau totul pentru că oamenii nu-și plăteau cotele, luau și văcuța din grajd. Am văzut când au scos vaca care dădea lapte la copilași, erau 8-10 copii când. Dacă omul a răscumpărat-o, bine, dacă nu la revedere lapte pentru copii.

Nu vreau să vorbesc despre biserica greco-catolică pentru că s-a vorbit. Vă mulțumesc. Să mă mai invitați.

III. DOCUMENTE DE ARHIVĂ

În transcrierea documentelor am păstrat terminologia și stilul epocii, cu greșelile de ortografie și sensul ambiguu al unor texte. Unde a fost necesar, textul a fost corijat.

Prescurtările s-au păstrat în forma lor inițială. Punctele de suspensie am considerat că au același rol ca parantezele, de a suplini sau a sugera textul.

În anii postbelici s-a scris mult. Gradul de pregătire a celor care au întocmit textele incluse în prezentul volum este foarte varia: de la instructori ai Comitetului județean PMR, cu studii superioare, ziariști (ca de exemplu Grigore Holdiș) la țărani simli, cu 3-4 clase ajunși activiști de partid în împrejurări cunoscute. Și mai ales de la români cunoscători ai gramaticii limbii române, la activiști „minoritari”, ajunși în funcții importante în PMR, justiție, securitate. (Tot în împrejurări cunoscute) .

Sighetul Marmăției 15 mai 1947

**Memoriu privind situația reformei agrare din județul Maramureș întocmit de
Dumitru Holdiș, șeful Camerei Agricole a județului Maramureș**

CAMERA AGRICOLĂ MARAMUREȘ

Biroul Reformei Agricole

Nr.

Din 15 Maiu 1947

Memoriu

Privind situația reformei agrare din județul Maramureș

În județul Maramureș în bună parte exproprierea propriu zisă și împărțirea terenurilor la țărani, s-a făcut încă înainte de intrarea administrației românești în Ardealul de nord în timpul când Maramureșul era sub administrația Ucrainei Subcarpatice, pe baza unei dispozițiuni de ordin administrativ dată de Guvernul provizoriu ucrainean.

Această situație de fapt s-a menținut în continuare.

După instalarea administrației românești, în luna Maiu 1945 a început să constituiască comitetele locale de reformă agrară, care au fost formate în majoritatea cazurilor din gospodari destul de bine înstăriți. În cursul lunii Iulie, aceste comitete au fost dizolvate, dar în general s-au reales aceleași persoane.

Menționăm că în acest timp administrația era complet dezorganizată. În tot județul au existat numai doi notari, iar primari erau în curs de triere. Ordinea și siguranța publică a lăsat de dorit.

În toamna anului 1945, când conducerea Camerei Agricole a fost preluată de actualul director, încă nu au fost înființate comisiile de plasă, deci, nu a existat un for legal care să judece contestațiile.

S-a cerut forurilor politice să cadă de acord asupra persoanelor care vor fi numite ca președinți ai comisiunilor de plasă.

Deciziunile de numire a președinților comisiilor de plasă au apărut abia în cursul iernei, iar între timp doi președinți de plasă au fost schimbați, așa că abia am putut înființa comisiile de plasă în cursul lunii Februarie 1946 care apoi au procedat de-o nouă reorganizare a comitetelor locale de reformă agrară.

Comisiile de plasă au început să judece la începutul lunii Martie 1946.

În luna Iunie 1946, Ministerul a delegat un inspector special, pentru a grăbi judecarea cauzelor și definitivarea lucrărilor de reformă agrară.

Acest inspector a supravegheat activitatea comisiilor de plasă și a comisiunilor special înființate pentru verificarea și definitivarea listei îndreptățiților la împroprietărire. Aceste comisiuni au fost compuse din; Pretorului Plasei, Șeful Ocolului Agricol, președintele comisiei de plasă pentru reforma agrară și comitetul local de reformă agrară respectivă.

Aceste comisii s-au deplasat din comună în comună, după ce au stabilit înainte un itinerar. Itinerarul a fost comunicat comunelor de către președinți Comisiunilor de Plasă care au cerut primărilor și comitetelor locale de reformă agrară ca să facă o publicitate cât mai largă pentru a înștiința pe îndreptățiții interesați să fie prezenți la data verificării listei de îndreptățiți.

Din informațiile ce le deținem, comunele în general și comitetele locale de reformă agrară, n-au făcut publicitatea necesară, astfel că în cele mai multe cazuri, au fost de față rudele și prietenii membrilor din comitetele locale.

În felul acesta listele de îndreptățiți nu au fost judicios întocmite de altfel, cum și-n alte părți ale țării.

Odată listele rămase definitive, acolo unde hotărârile de expropriere au rămas definitive, a fost posibilă scrierea titlurilor.

Astfel, lucrările de reformă agrară din plășile: Șugatag, Vișeu și Iza fiind terminate în cursul lunii septembrie 1946, s-au procedat la scrierea titlurilor de împrumut, care s-au distribuit celor în drept, în cursul campaniei electorale.

Odată terminate lucrările de reformă agrară din aceste trei plăși, conform dispozițiilor primite de la Ministerul Agriculturii, am cerut atât comisiile de plasă cât și comitetele locale de reformă agrară să fie desființate. Deciziunea de desființare a apărut în Mon. Of. din 1 Aprilie 1947. Dar tot prin această decizie s-au desființat și comitetele locale și comisia de plasă Sighet, unde, lucrările de expropriere sunt terminate însă, nu s-au distribuit titlaturile de împrumut în următoarele comune: Sighet, Sarasău, Iapa, Remetei și Săpânța, deci în total 5 comune, deoarece dosarele de expropriere din aceste comune au fost înaintate la Comisia Centrală de reformă agrară, care ne-a trimis hotărârile minută numai în luna Decembrie 1946.

Prin aceste hotărâri ale comisiei centrale, s-au scos de sub expropriere 29 de proprietari, în majoritatea lor din Sighet.

Hotărârile Comisiei Centrale s-au comunicat Comisiei de plasă Sighet care la rândul ei, le-a comunicat Comitetelor locale de reformă agrară pentru executare. Comitetele Locale însă nu au luat în considerare hotărârile Comisiei Centrale, ce au pretins ca să se emită titlurile de împrumut și pentru terenurile scoase de sub expropriere, refuzând să semneze listele, respectiv tabelele de împrumut înainte de a se parcela și terenurile scoase de sub expropriere.

În astfel de condiții nu s-a putut proceda la scrierea titlurilor de împrumut fiind siliți să stăm cu lucrurile pe loc. Această acțiune de îndrumare a Comitetelor Locale de reformă agrară de a nu respecta hotărârile comisiei centrale de reformă agrară a fost adusă de Dl. Ierima Vasile fost Președinte al Comitetului de Reformă Agrară din orașul Sighet, care după primirea hotărârilor Comisiei Centrale de reformă agrară, la data de 22 Decembrie 1946 a organizat o rebeliune îndreptată împotriva membrilor Comisiunii Județene de îndrumători, cari au dat avize de restituire în 29 cauze de expropriere. Comisia Județeană, nu a putut da avize de definitivare a hotărârilor Comisiunii de plasă Sighet, deoarece hotărârile acesteia nu au fost motivate, așa cum prevăd instrucțiunile Comisiei Centrale de reformă agrară. În

cazul când Comisiunea Județeană ar fi interpretat greșit instrucțiunile date dela centru, cu siguranță Comisia Centrală ar fi luat de bune hotărârile Comisiei de Plasă, care după cum am arătat nu și-a motivat hotărârile cu acte doveditoare.

Directorul Camerei Agricole, în calitate de reprezentant al Ministrului Agriculturii, văzând lipsa de dovezi dela dosarele de expropriere, a cerut în majoritatea cazurilor, ca dosarele să fie completate de Comisia de Plasă și de comitetele locale cu acte doveditoare amânând pronunțările în unele cazuri chiar de patru ori, însă Comisia de Plasă și comitetele locale în majoritatea cazurilor, nu a putut completa dosarele.

Văzând această situație am sesizat partidele Politice din județ pentru a stabili împreună o cale de urmat;

La Prefectura Județului, au avut loc o consfătuire la care au participat: Prefectul județului, Dl. Deputat Țint, secretarul P.C.R., o delegație a Frontului Plugarilor și Directorul Camerei Agricole când s-a examinat situația de fapt, luându-se hotărârea ca să se întocmească un memoriu care să fie predat D-lui. Deputat Țint pentru a interveni la Comisia Centrală de reformă agrară ca să modifice acele hotărâri. Memoriu în cauză a fost întocmit de către Dl. Prefect al Județului.[...]

O soluționare rapidă acestei situații, este posibilă în felul următor: să se ceară Comisiei Centrale pentru reforma agrară ca să se facă toate dosarele Comisiei Județene de Îndrumători pentru a apăra din nou cauzele asupra cărora nu s-a căzut de acord cu Comisia de plasă urmând ca dosarele cu noile avize să se înainteze Comisiei Centrale pentru judecare urgentă. Fiind vorba de mai mulți locuitori, foști refugiați etc. care au mai mult de 10 jug. proprietate, conform Deciziei Ministeriale Nr.815/946 urmează a fi expropriată total suprafața disponibilă pentru împrumietărire se va mări în măsură apreciabilă în cazul orașului Sighet, astfel că numărul împrumietărilor va putea fi dublat.

Până la soluționarea acestei chestiuni, ar urma să așteptăm cu trecerea titlurilor pentru terenurile expropriate definitiv, - este numai de Plasa Sighet-deoarece în cazul când Comisia Centrală va reveni asupra acelor hotărâri, se va schimba și mărimea lotului.

Cu toate acestea încă nu vom fi îmbunătățit situația țăranilor în județul Maramureș, pentru că în majoritatea comunelor nu a fost nici un caz de expropriere, iar unde au fost cazuri de expropriere este vorba de suprafețe neînsemnate. Chiar situația centralizatoare pe județ a reformei agrare, ne arată că:

- 1.- S-au făcut exproprieri în 25 comune din totalul de 60.
- 2.- Au fost în total 101 proprietari expropriați.
- 3.- Suprafața totală expropriată este de 3715 jugăre.
- 4.- Suprafața atribuită plugarilor este de 2752 jugăre.
- 5.- Suprafața rezervată Statului pentru necesitățile de interes general este de 963 jugăre oricare 203 jug. pășuni și 236 jug. pădure.
- 6.- Că din totalul de 5877 îndreptățiți la împrumietărire, au fost împrumietăriți numai 1559 plugari.

7.- Dacă ținem seama de faptul că în comunele unde nu au fost cazuri de expropriere, țăranii au refuzat să întocmească lista îndreptățiților, la împroprietărire, numărul îndreptățiților care nu au fost îndreptățiți din cele 35 comune unde nu au fost cazuri de expropriere, se poate socoti la circa 6000 deci, circa 10318 îndreptățiți din întreg județul care au rămas neîmproprietăriți, toți capii de familii.

Pentru a remedia situația acestor oameni săraci, se pune problema colonizării lor în altă parte a țării, cu atât mai mult, că nu au unde munci la alți proprietari, fiindcă este vorba de mici proprietari agricoli care nu au nevoie de brațe de muncă străine la gospodăriile lor.

lata și în cifre această situație dezastruoasă:

1.- Totalul populației rurale: 150000 locuitori.

2.- Totalul gospodăriilor țărănești: 30000.

3.- Totalul terenului arabil: 39000 ha.

4.- Suprafața medie de teren arabil ce revine pe gospodărie 1 ha. și 30 ari.

Întrucât acest județ în raport cu suprafața arabilă este suprapopulat cu populație agricolă, existând un proletariat agricol, în adevăratul înțeles al cuvântului, trebuie ca să se dea posibilitatea de existență acestor oameni necăjiți, colonizându-i în altă parte, astfel este necesar ca să se rezerve minimum 3000 loturi de colonizare.

Chiar cu colonizarea acestui lot de oameni fără pământ, totuși vor rămâne multe brațe de muncă, care nu-și vor putea câștiga existența din agricultură, din care cauză se pune problema creierii de industrii în această regiune pentru a absorbi surplusul de brațe de muncă și a le folosi pentru scopuri productive.

[...]comitetele locale de reformă agrară și Comisiile de Plasă, considerăm că a fost necesar acest lucru, chiar și în plasa Sighet unde a mai rămas să se scrie titlurile pentru 5 comune, lucru care se va face mai bine și mai corect de către Comisia specială compusă din: Pretorul Plășii, Șeful Ocolului Agricol, Primarul comunei și o delegație de țăranii fără pământ aleși ad-hoc de adunarea generală a țăranilor îndreptățiți la împroprietărire. Tabelele întocmite de fostele comitete locale au fost părtinitor întocmite, așa că nu pot fi luate de bune.

După ce se va primi rezultatul definitiv de la Comisia Centrală urmează să se parceleze terenurile rămase expropriate, și să se scrie titlurile pe baza listei de îndreptățiți verificată în fața obștii.

La partea tehnică de parcelare nu mai este nevoie de comitete; etc.

În ceea ce privește parcelarea și scrierea titlurilor pentru cele 5 comune din Plasa Sighet, în cazul când se va clarifica rapid situația de azi, se va face în termen de una lună de la data clarificării situației, întrucât vom concentra tot personalul tehnic al Camerei inclusiv toți șefii de Ocoale Agricole pentru executarea lucrărilor respective.

În concluzia situației actuală a reformei agrare din Plasa Sighet: se datorește unor împrejurări speciale, unde are partea sa de răspundere, atât Partidul Comunist, cât și Frontul Plugarilor, care nu au obligat anumiți membrii

din partidele respective care au participat în mod activ la îndrumarea lucrărilor de reformă agrară, cum este cazul D-lui. Ierima Vasile, care din reforma agrară a făcut o chestiune de platformă personală, crezându-se infailibil în îndreptările date legii și instrucțiunilor date de la centru. Am cerut partidelor de mai sus, în repetate rânduri să se modifice acest fel de a lucra în mod dictatorial, fără a ține cont și de părerea altora care văd lucrurile în mod real. Această listă de înțelegeri, a dus la situația, că în special comitetul local de reformă agrară din Sighet, de unde au plecat aproape majoritatea dosarelor la București, nu a ținut cont de recomandările pe care le-am dat personal în privința complectării anumitelor acte de la dosarele de expropriere, ca declarații, etc., hotărârile de expropriere rămânând în cea mai mare parte insuficient motivate, fapt care a pus comisia județeană de îndrumători în situația de a nu putea da avize de expropriere.

Dacă în timpul lucrărilor de expropriere ar fi fost actualele cadre ale P.C.R. -ului și ale Frontului Plugarilor, cu totul altul ar fi fost rezultatul exproprierilor. Având de a face cu oamenii, cu vederi fixe care s-au crezut infailibili, nu a putut fi posibilă o conlucrare fructuoasă. Datorită acestui fapt, am ajuns la această situație.

DIRECTORUL CAMEREI AGRICOLE
MARAMUREȘ

Ing. Agr. Insp.

D. Holdiș

P.S. În cazul celor 29 proprietari din orașul Sighet care au fost scoși de sub expropriere consiliul consultativ politic județean a dat avize favorabile pentru scoaterea proprietăților lor de la CASBI, considerându-i ca neinamici, necolaboraționiști și că nu s-au refugiat luptând alături de trupele operative.

Sighet, 1948

**Raport pe luna ianuarie 1948 întocmit de secția de Educație politică a
Comitetului Județean Maramureș al P.C.R.**

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 1-2

Partidul Comunist Român
Comitetul județean Maramureș
Secția Educație Politică

RAPORT PE LUNA IANUARIE 1948

Situația politică din județ. În urma muncii noastre de lămurire pe teren despre însemnătatea R.P.R. am reușit ca atmosfera în jurul acestui eveniment să fie ușor îmbunătățită.

Înfăptuirea P.U.M. a fost foarte bine primită în sânul muncitorimii cu rezervă de un cerc mai mic de intelectuali sociali democrați și bine de lumea muncitoare.

Munca de recensământ în oraș decurge fără mari greutate, doar în comune țărănimea înstărită sub influența reacțiunii nu declară sincer cele cerute. Activitatea reacțiunii s-a desfășurat mai ales în privința răspândirii zvonurilor cari au fost însă combătute la timp.

Situația Secției. În cadrul secției sunt patru activiști scoși din producție împreună cu secretarul secției. Tov. Covaci Ioan secretarul [...] la sfârșitul lunii Ianuarie, structura organizatorică s-a modificat:

Tov. Nemeș Vasile, secretarul secției

" Butuza Victor, resp. ptr. munca de îndrumare

" Viezel Nicolae, resp. învățământului de partid

" Donat Irina, resp. ptr. difuzare

În comitetele de plăși nu am avut nici în această lună activiști scoși din producție, din această cauză munca noastră către sate a rămas în această lună necuprinsă. Pentru luna ce urmează avem deja doi activiști scoși din producție, în plasa Iza tov. Pop Ioan și pentru plasa Vișeu tov. Ciolpan Vasile. Pentru celelalte două plăși avem tovi nescosi din producție.

ACTIVITATEA PE COMISII

Învățământul de partid.- În cursul acestei luni a funcționat primul curs a școalei de cadre țărănești cu 18 participanți. Acest curs a adus rezultate satisfăcătoare, majoritatea elevilor însușindu-și bine materialul. Mai funcționează o școală de cadre serală în limba maghiară cu 20 participanți, în limba română s-a terminat cu un rezultat foarte slab. Cursul doi al școalei de cadre țărănești va începe la 3 Februarie. Sunt în pregătire școli serale de partid dintre care două din punct de vedere organizatoric organizate. U.T.M.-ul și syndicatele vor începe și ele câte un curs de școală de cadre serală la începutul lunii Februarie.

Secția de îndrumare.- În această lună munca de îndrumare s-a îmbunătățit. Sunt pregătiți la școala de îndrumare 30 tovarăși. Pentru acțiunea de unire cu R.P.R. s-au făcut 2 noțiuni legate cu difuzarea broșurilor. Au vizitate 80% din casele din Sighet și au fost difuzate 1200 broșuri. Această acțiune de lămurire a fost făcută de către 120 îndrumători. Cealaltă acțiune a fost făcută la Câmpulung la Tisa de către 10 îndrumători din Sighet și 10 din comună. În această comună au fost vizitate 75% din case. Au fost difuzate 300 de broșuri. Numărul total al îndrumătorilor din Sighet care pot fi mobilizați pentru muncă de îndrumare este de 120. La comune s-au ținut ședințe de instructaj cu 49 de îndrumători. Numărul îndrumătorilor din comune este de 180. Activitatea acestor îndrumători se reduce la răspândirea ziarelor și la cetitul în colectiv.

Caravana cinematografică a dat 25 de reprezentații.

În cursul lunii au fost ținute 20 de adunări cu activiști și îndrumători din Sighet și una cu forțele locale cu cca 10000 participanți în total.

S-au ținut 6 adunări pentru alegerea asesorilor populari cu 2000 participanți.

La toate aceste adunări s-a prelucrat problema R.P.R. și a recensământului.

S-au ținut 32 adunări sindicale cu 3000 participanți. U.T.M.-ul a ținut adunări la sate cu 120 participanți și 4 la Sighet cu 300 participanți.

Frontul Plugarilor a avut 8 adunări cu 1400 participanți.

Cu ocazia adunării delegatelor din județ a avut loc o adunare cu 750 participanți.

Cu ocazia adunării delegaților P.U.M. a avut loc un mare meeting cu 2000 participanți. Atmosfera însuflețită se datorește îndrumătorilor care au luat parte și la mobilizarea maselor.

S-au tipărit 7 feluri de lozinci în total 1100 buc.

Secția de presă.- Săptămânalul „Graiul Maramureșului” s-a îmbunătățit din punct de vedere politic și tirajul atinge 1300 exemplare. Difuzarea „Scânteii” cu toate greutățile ce le întâmpinăm cu întreruperea circulației feroviare s-a îmbunătățit. Difuzăm zilnic 260 „Scânteia” abonamente colective la Sighet, din deșeuri se vând 60 exemplare și la sate avem 120 abonamente. Vestea lor se difuzează în 600 exemplare. Am trimis 12 știri pentru „Scânteia”.

Avem posibilitatea de a difuza 50 exemplare „Pentru pace trainică”, pentru „Democrație populară” și propunem să fie difuzate prin noi.

Cu toate insistențele noastre nici până astăzi „Slova” nu a făcut nimic pentru schimbarea depozitarului.

Secția culturală.- În munca noastră avem mari greutăți și slăbiciuni. Nu avem responsabil și nici organizațiile de masse n-au secții culturale.

În județ, avem 41 de școli de alfabetizare cu circa 188 de participanți. În această lună /Februarie/ ne vom îndrepta toate eforturile noastre pentru a ridica numărul acestor școli.

La Ateneul popular „Lucrețiu Pătrășcanu” din Sighet au avut loc 3 conferințe publice încadrate în lupta noastră ideologică. Cu ocazia adunării delegatelor femei din județ a avut loc un program cultural.

Secția de difuzare.- În luna Ianuarie ne-a vizitat tov. Stan din partea adunării de partid care ne-a dat un ajutor în munca de difuzare.

La concursul de difuzare inițiat de județeană Sălaj, județeană noastră și-a luat angajamentul de a difuza 3500 cărți și broșuri. Pentru a putea difuza această sarcină noi am inițiat o întrecere între celule, care a fost primite de către celule, manifestându-se printr-un avânt serios în secția de difuzare. Totodată și îndrumătorii în acțiunile lor de lămurire au difuzat cărți și broșuri. Au fost difuzate 3702 cărți și broșuri.

Comisia de învățământ public în cadrul secției noastre și-a început activitatea.

În cadrul A.R.L.U.S.-ului au fost ținute 2 meetinguri cu ocazia comemorării morții lui Lenin, la Sighet și la Vișeu de Sus. Au participat circa 2000 de cetățeni. Meetingurile au fost urmate de un program cultural.

În această lună datorită îmbunătățirii situației materiale prin afișarea prețurilor ședințele de celulă au devenit mai sănătoase. Tovii noștri în aceste ședințe nu mai frământă probleme mărunte economice și din această cauză nivelul politic a ședințelor s-a îmbunătățit.

La meetingurile noastre mai ales a celor din Sighet se observă o reală îmbunătățire a nivelului politic și o ridicare a conștiinței cetățenești.

Munca noastră de secție a avut multe slăbiciuni, cu toate rezultatele negative obținute din cauza că înfăptuirea P.U.M. a pus sarcini mari în fața activiștilor din secție și astfel n-am putut cuprinde întreaga muncă de secție.

Pentru îmbunătățirea muncii noastre am întocmit un plan de muncă pe care-l înaintăm alăturat.

Nemeș Vasile

Fondul Comitetului Județean Maramureș al PMR, dosar 45/1948, fila 18

Plasa VIȘEU

SINTEZĂ

Asupra rapoartelor date de Tov. Îndrumători despre activitatea lor dusă pe teren cât despre situația Organizațiilor de Bază în comunele vizitate de Ei, din plasa Vișeu

Comuna Ruscova:

Îndrumători: Tov-i Bachman Andrei și Korsinski Nicolae

Tov. Secretar al Organizației de bază fiind mutat în interes de serviciu, a fost înlocuit de Craiu Beni.

Nu reiese în mod concret funcționarea cooperativei și felul cum a fost întocmit planul de colectare, eventuale încercări de sustragere.

Comuna Leordina

Îndrumător Tov. Szakaca

Au fost demascați 20 de chiaburi, cari au încercat sabotarea colectărilor prin tănuire. S-a ridicat problema procurării curelei la Batoză și înființarea unei școli primare la „După Râu” la o depărtare de 4 km de comuna unde sunt 150 copii.

Comuna Poienile de sub Munte

Îndrumător Pop Ioan

Celula a sancționat pe tov. Miculaiciuc Luca și Fornvald Paul cu vot de blam, Tov. Benzar Nichita și Pecora Nicolae cu avertisment.

Nu se arată nimic despre cooperativă și despre planul de colectare.

Comuna Petrova

Îndrumător: Pop Alexandru

Reiese că planul de colectare a fost bine întocmit. Celula cere schimbarea primarului pentru părtinirea chiaburilor și mituire s-au adus plângeri împotriva Judecătorului Raional dela Vișeu de Sus, care are atitudine dușmănoasă față de populație, înjurându-i, îi dă afară din judecătorie, nu ține cont de asesorii populari, cui nu-i dă voie să vorbească.

Tov. secretar actual nefiind corespunzător s-a propus înlocuirea lui cu tov. Coșa Ioan.

Plasa IZA

Comuna Cuhea

Îndrumător: Turda Alexandru

Munca a fost dusă bine. Reiese că lucrările în legătură cu colectările au fost făcute bine. Se cere avizul Județenei pentru excluderea Tov. Buftea Dumitru din partid, pe baza declarațiilor înaintată județenei până în prezent. Orga. de bază cere să se ia măsuri contra fostului primar care nu încetează cu amenințările față de membrii de Partid.

Comuna Glod

Organizația de bază, cere ca convocarea organizației la ședințele de plasă să fie anunțate de cu timp, pentru că convocările făcute în ultimul moment face ca delegații să întârzie sau să nici nu plece la ședințe, fiind la o depărtare mare și neavând mijloace de transport.

Plasa ȘUGATAG

Comuna Sat Sugatag

Îndrumător: Belu Ștefan

Reiese din raport că Organizația de bază este șovăelnică față de colectări, cât și de lupta de clasă. Planul de colectare s-a întocmit la aproximație și pe întâmplare. S-a ridicat problema preotului Huban Anton, care are pământ și în comuna Berbești, dacă este înregistrat în ambele locuri la predare. Se arată demascarea chiaburului Puț Gheorghe care cine a vrut să se sustragă de la predare împărțind averea cu feciorul său. S-au luat măsuri.

Comuna Sârbi

Îndrumător: Turda Teodor

Din raportul din 26 Iulie 1948, reiese că munca de îndrumare pentru lămurirea populației s-a făcut, chiaburimea a primit cu nemulțumire planul de colectare. S-a ridicat problema Tov. Sima care a delapidat banii cooperativei și a fost prins fierbând țuică din cereale procesul lui de luni nu s-a terminat, n-a fost pedepsit, populația vorbește că este membru de partid și pentru acela nu este pedepsit.

Comuna Hoteni

Îndrumător: Ardelean Tiberiu

Din raport reiese că planul de colectare nu s-a făcut bine. Notarul comunei a refuzat primirea comisiei interimare și a forțelor politice din comună să participe la aceste lucrări, dând astfel posibilitatea ca chiaburii din comună ca: Hotea Pinte, Hotea Ioan I. [...], Hotea Mihai Costan, Hotea Vasile I. Grigor, și Hotea Gheorghe, să declare necinstit suprafața terenului arabil, sustrăgându-se astfel de la predare. Se cere o verificare temeinică a cazurilor. Este un frecuş între Secretarul organizației de bază și Primar cari dealtfel sunt frați, în contra lor stau chiaburii, între organizația de bază și frontul plugarilor nu este colaborare.

Plasa Sighet

Comuna Teceul Mic

Îndrumător: Maxim Tiberiu

Primarul comunei Tov. [...] Carol, cere schimbarea sa pe motive familiare, ce a fost [...] de organizația de bază, propunând în locul lui pe tov. Osicsek Vasile.

Comuna Rona de Jos

Din raportul Organizației de bază reiese că planul de colectare s-a întocmit bine, cota de [...] a fost supraîmplinit. Celula a hotărât schimbarea Tov. Secretar Tivodar Gh. pentru [...] că nu și-a îndeplinit sarcinile și fiind atras de chiaburi. În locul lui au ales pe Tov. [...] Vasile.

Comuna Coștiui

Din raport reiese că viața de partid în sânul organizației de bază nu este sănătoasă. Cei prezenți au ridicat problema ca comuna cu toate că are un număr de 876 suflete nu are [...] asesor popular, din care cauză populația săracă este pedepsită pentru delictele [...] comunei se împacă cu pădurarii. Populația duce lipsă de alimente. Se propune [...] verificare Maria Scotzer văduvă de război fiind o tovarășe devotată partidului, pentru [...] la munca feminină.

Comuna Săpânța

Îndrumători: Grigore Holdiș și Ion Tite

Din raport reiese că spiritul populației [...] este bun privind colectările. Chiaburii [...] Gh. pădurar, membru de partid, cere reprimirea în funcțiune de unde a fost schimbat. Secretarul Sindicatului Agricol a fost amenințat de Tov. Pop Gheorghe Oca, cu bătaie și că va sări [...], pentru că a intervenit ca țăranii săraci să poată cosii locul îndrept primit de Ref. Agr.[...] Gheorghe a mai spus în fața Șefului de post, Tov. Fita Gh. și Tov. Popilean Vasile, că poate [...] timp va curge sânge vale și că carnetul lui nici partidul nu-l va putea lua. [...] Todosia a Spânului vrea să-și omoare copila din lipsa de alimente și îmbrăcăminte. Org. de bază este în colaborare cu celelalte organizații de masă. U.T.M. nu merge bine pentru motivul că conducătorii sunt fii de chiaburi, reacționari. Centrul de lapte s-a oprit din cauza [...] false date de Stan Maria lui Toader. Mulți membri de partid

[...] org. de bază, [...] partidul. Să se cerceteze. Problema lui Pătrășcanu este comentat în comună că a fost dat afară fiind român, aceasta de Tov. Ana Pauker și Tov. Luca. În comună circulă glume ca: măgarul, [...] și vaca, vaca a fugit din America pentru că a fost prea mult mulsă de Ițic și Șandor [...] Taurul muge pe drum ca n-are ce mânca, iar măgarul a intrat în toate funcțiunile de Stat. D-șoara Secretară dela [...] a ridicat bani pentru 8 abonamente de „Scânteia” pe lunile Iunie și Iulie, ziare încă n-au sosit. Tov. Stan Ion Oglean este bețiv, se cere excluderea lui.

Comuna Valea Porcului

Planul de colectare este bine întocmit, spiritul este bun, chiaburii au încercat unele strategii, au fost demascați. Se cere schimbarea primarului care este bogătaş.

Comuna Crăciunești

Situația organizației de bază este dezastruoasă, ședințele se țin și sunt ținute cu caracter de ceartă, membrii de partid sunt dușmani, unii cu alții.

Organizațiile de bază. CARTIER Sighet

Organizația de bază TRIBUNALUL

Nu a intrat nici un proces-verbal la Județeană din 14 Ianuarie 1948.

Sighet, 1948

**Raport pe luna februarie 1948 întocmit de Secția de Educație Politică a
Comitetului Județean Maramureș al P.C.R.**

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 5-7

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Secția de Educație Politică

Raport pe luna februarie 1948

Educația politică din județ. Unificarea P.S.D. și P.C.R. și Congresul P.M.R. a avut un ecou larg în județul nostru. În rândurile membrilor de partid această unificare a întărit cu mult încrederea în forțele noastre. Țărănimea muncitoare vede și ea în P.M.R. forța conducătoare în statul nostru.

În urma acestui eveniment și a muncii depuse pentru popularizarea R.P.R. svonurile reacțiunii în legătură cu monarhia circulă din ce în ce mai puțin. Metoda de lucru a reacțiunii s-a schimbat. Lansarea de svonuri mincinoase care pot ușor dovedite ca false, nu prind teren.

În prezent reacțiunea caută să speculeze greutățile imediate pentru compromiterea regimului. Astfel prin problema impozitelor, reacțiunea caută să facă disensiuni între masele țărănești și Stat. Pentru lămurirea acestei probleme îndrumătorii noștri au fost instruiți și credem că în curând situația se va îmbunătăți.

Educația secției. În cadrul secției la sfârșitul lunii februarie a intervenit o singură schimbare: școala de cadre țărănească fiind sistată, tov. Ardelean Aurel care a fost în colectivul școlii a revenit la secție fiind însărcinat cu munca de presă.

Activitatea pe comisii

Învățământul de partid. În cursul lunii februarie a funcționat al doilea curs al școlii de cadre țărănești din cadrul căreia au absolvit 21 tovi. Rezultatele acestui curs au fost bune, materialul predat fiind însușit de marea majoritate a elevilor.

În această lună am înființat un curs de cadre seral în limba română în care participă 14 elevi. Un alt curs seral funcționează la C.F.R. cu 15 participanți. Un curs seral în limba maghiară funcționează la Ocna Șugatag la care participă 65 de tovi dintre care marea majoritate sunt minieri.

Lectorii care predau la acest curs sunt activiștii organizației județene. Din luna trecută funcționează un curs seral în limba maghiară cu 17 participanți din cauza că a intervenit o schimbare în serviciul lor în câmpul muncii 3 tovi nu mai pot participa.

A treia serie a școlii de cadre țărănești care și-a început cursurile în urma dispozițiilor C.C. a fost asistată.

Cu ajutorul efectiv al nostru a fost înființată o școală de cadre serală la Consiliul Sindical unde participă 20 tovi.

Cursul seral de la Spital care a fost înființat în această lună s-a sistat din cauza campaniei pentru combaterea tifosului în care toți tovi noștri au fost mobilizați.

Toate aceste cursuri funcționează în mod regulat de două ori pe săptămână. La aceste cursuri serale au fost antrenați 5 tovi relativ ridicați politicește nescoși din producție cu care am format un colectiv de lectori.

La sfârșitul acestei luni am inițiat cursuri de studiu individual cu broșurile din „problemele ideologice”. Până în prezent avem cu un număr de 40 tovi înscriși cu cari urmează să facem seminar săptămânal.

Comisia de îndrumare. În această lună a fost complectat colectivul pentru munca de îndrumare la 5 tovi nescoși din producție. Am continuat cu munca de organizare și cu instructajul regulat bilunar a tovilor îndrumători din Sighet și comune. Numărul îndrumătorilor cari au participat la acțiuni în această lună în Sighet este de 125 dintre cari 98 participă regulat la școlile de instructaj. Numărul îndrumătorilor din comune verificați cu cari au fost ținute ședințe de instructaj este de 369.

În această lună îndrumătorii din Sighet au făcut acțiuni din casă în casă pentru a face înscrieri la Cooperative. Ei au fost însoțiți de delegații Federalei. În urma campaniei de lămuriri se simte afluența sănătoasă spre cooperativă. S-a proiectat o acțiune de difuzare a Scânteii care cu toate că a fost înștiințată la timp ziarele nu au sosit, iar îndrumătorii cari au venit la acțiune au difuzat săptămânalul local „Graiul Maramureșului”.

S-au făcut 5 acțiuni de reconstrucție în comuna Vad, Bârsana, Ferești, Strâmtura și Botiza. Îndrumătorii au mobilizat cetățenii din sat și au reparat 6 poduri și trei podețe.

S-au făcut în următoarele comuni acțiuni din casă în casă: Berbești, Giulești, Ferești, Vad, Oncești, Nănești, Bârsana, Iapa, Sarasău, Petrova, Rona de jos. În aceste acțiuni s-a prelucrat problema R.P.R., cooperative, însămânțări. La acțiuni îndrumătorii din Sighet au fost însoțiți de îndrumătorii locali.

S-au făcut două acțiuni de difuzare la Vișeu de sus unde au luat parte și îndrumătorii de la Vișeu de mijloc și Vișeu de jos. Cealaltă acțiune s-a făcut la Dragomirești.

În Sighet îndrumătorii au pregătit trei întruniri de stradă unde au participat circa 550 cetățeni. S-a prelucrat problema R.P.R.-ului.

La Frontul Plugarilor au fost organizați 55 de îndrumători în Sighet care au vizitat 3 cătune unde au prelucrat problema R.P.R.-ului.

Numărul îndrumătorilor Frontului Plugarilor la sate este de 170.

Sindicatelor nu număr de 192 îndrumători. În județ au fost 8 adunări populare în total circa 3000 de participanți. În Sighet au fost meetinguri, 1 cu ocazia comemorării luptelor de la Grivița cu circa 1500 participanți, a doua, la aniversarea Armatei Roșii cu 800 participanți.

Caravana cinematografică a dat în această lună 14 proiecții la sate și Sighet.

Comisia de difuzare. În cursul lunii februarie datorită muncii depuse de îndrumătorii noștri și de către participanții școlilor serale numărul cărților și broșurilor difuzate este de 3025. Sunt 5 biblioteci noi dintre care 2 la centrele de plasă Vișeu și Dragomirești. La Ocna Șugatag și Câmpulung la Tisa bibliotecile au fost reorganizate. Datoriile față de Editură au fost complet lichidate. La Județeană am înființat o bibliotecă de împrumut cu 500 volume. Biblioteca documentară a fost complet reorganizată și aranjată.

Comisia de presă. Săptămânalul Graiul Maramureșului a continuat de a fi îmbunătățit din punct de vedere al nivelului politic. Tirajul atinge 1600 exemplare adică cu 300 mai mult decât luna precedentă. În luna Martie ziarul Graiul Maramureșului va apare în 6 pagini. La Scânteia numărul abonamentelor colective a fost ridicat la 400.

La chioșcuri se vând 60 exemplare și la sate numărul abonamentelor este de circa 200.

Am trimis un articol cu 5 știri pentru „Scânteia”.

Din organul pentru o „Pace trainică și democrație populară” difuzăm în județ 100 exemplare.

„Vestea satelor” se difuzează în 600 exemplare, din cauza sosirii neregulate avem mari greutăți.

În Sighet au fost organizate nouă ziare de perete.

În cursul lunii am înființat asociația „Prietenii Scânteii”. La scrisoarea trimisă C.C. al Asociației pentru instrucțiuni și material, nu am primit până în prezent nici un răspuns.

Comisia culturală. Responsabil pentru această muncă nu avem. Secretarul secției de Educație Politică cu un colectiv de tovi nescosi din producție se ocupă de munca culturală.

În luna februarie au fost constituite comisiile interimare ale căminelor culturale județean și orășenesc. Datorită muncii depuse în această direcție călăuzindu-ne de „Îndrumătorul cultural” editat de M.Inf. am reușit să activizăm un număr de 13 cămine culturale satești.

La Ateneul popular din Sighet s-au ținut 4 conferințe. La Ateneul Vișeu de Sus s-a ținut o conferință urmată de un concert. La celelalte cămine satești s-au ținut conferințe din „Îndrumătorul cultural”.

Munca culturală la Uniunea Populară Maghiară către sfârșitul lunii februarie a fost îmbunătățită. Materialul cultural și al conferințelor săptămânale fiind dat și controlat de secția noastră.

În cadrul Frontului Plugarilor s-a dat o serbare în Sighet cu echipe și coruri țărănești cari echipe au fost aduse din sate.

În județ funcționează 65 școli de alfabetizare. Numărul copiilor care frecventează școlile de alfabetizare este de 3236.

A.R.L.U.S. și-a extins activitatea la școli unde au început să funcționeze cercurile A.R.L.U.S.

În cadrul ARLUS-ului s-a sărbătorit 30 ani de la nașterea Armatei Roșii la Sighet și Vișeu, meetingurile au fost urmate de un program cultural. În această lună se simte o întărire în viața de partid. Nivelul politic al ședințelor noastre s-a îmbunătățit. O îmbunătățire serioasă se arată la Ocna Șugatag unde datorită cursului seral nivelul politic și conștiința de clasă a tovii-lor noștri a fost ridicat, iar toate sarcinile au fost duse în fața organizației de partid au fost realizate de mineri.

Influența partidului nostru atât în Sighet cât și în restul județului s-a mărit simțitor, atât masele muncitoare de la oraș cât și cele dela sate văd în partidul nostru forța conducătoare.

În această lună activitatea organizației de masse, mai ales a sindicatelor, care datorită organizării și justeii compoziții naționale a consiliului s-a îmbunătățit.

Munca de femei a constat la formarea echipelor pentru combaterea tifosului exantematic.

Munca de tineret s-a intensificat atât la oraș cât și la sate datorită muncii depuse de partid pentru lămurirea importanței muncii tineretului.

Ziarele și broșurile de partid fiind difuzate larg în rândul masselor a contribuit la ridicarea nivelului politic al masselor.

În această lună s-a mărit numărul cititorilor la bibliotecile existente.

Munca secției noastre s-a îmbunătățit în această lună, datorită practicii în muncă dobândită de toviți noștri din secție cât și prin antrenamentul colectivelor nescosate din producție.

Pentru îmbunătățirea muncii de secție au contribuit și celelalte secții județene prin intensificarea colaborării în muncă.

Tov. secretar al județenei a dat ajutor direct și permanent pentru reluarea justă a sarcinilor secției.

Totuși secția nu a putut să cuprindă întreaga activitate pe județ din cauză că toviți din plasă nu cunosc încă munca pe teren, parte fiind tinerii în cauză, absolvenți ai școlilor de cadre țărănești.

Avem slăbiciuni la școlile de cadre serale unde nivelul de predare al sarcinilor încă nu este destul de ridicat.

O altă slăbiciune o avem în munca rurală unde nici până în prezent nu am reușit să controlăm activitatea pe [...] și chiar uneori în oraș.

În luna care urmează /Martie/ vom da o atenție deosebită intensificării instructajului tovilor îndrumători prin cursurile serale săptămânale.

Vom intensifica munca de îndrumare la organizațiile de masă.

Responsabilul secției
V. Nemeș

Sighet, 2 februarie 1948

Raport de activitate pe luna ianuarie 1948, întocmit de Secțiunea Organizatorică a Comitetului Județean Maramureș al PMR, adresat Secțiunii organizatorice a CC al PCR

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 43/1948, fila 1

Partidul Comunist Român
Comitetul Județean Maramureș
Secțiunea Organizatorică
Către
Comitetul Central al Partidului Comunist Român
Secțiunea organizatorică, București
Raport de activitate pe luna ianuarie 1948

Județana PCR Maramureș cuprinde cele 4 plăși care se împarte în:

- 66 celule satești,
- 24 celule de întreprindere, din care 9 celule CFR
- 12 celule de instituție și
- 13 celule de cartier.

Total din județ avem 115 celule, în care sunt 97 grupe.

În județul nostru avem patru comitete de plăși, care însă sunt în curs de reorganizare în cadrul PUM-ului.

Avem trei comitete de organizație / întreprindere care funcționează normal.

Frecvența la celule de întreprindere este între 55-60%, cu o ridicare de 5-10% față de luna trecută.

La instituții și de cartier 75-85%, cu o ridicare a frecvenței de 5-10% față de luna trecută.

La sate este de 75-80%, cu o ridicare de 5%.

În ceea ce privește participarea la ședințe, se observă o îmbunătățire considerabilă, dar cu nivel încă nu îndestulător.

Grupele de celule nu activează îndestulător, totuși se observă îmbunătățire față de luna trecută, mai ales în privința ședințelor.

Celulele orășenești pe lângă îmbunătățirea ținerii ședințelor și ridicarea nivelului, s-a întărit și prin diferite acțiuni ca: vânzări de cărți, îndrumători pe teren și prin adunări.

În planul nostru de muncă am avut ca sarcină reorganizarea Comitetelor Locale, care s-au și executat la Câmpulung și Ocna Șugatag, precum și organizația de Partid CFR Sighet.

Ca sarcină principală am avut-o organizarea PUM, în cadrul căreia s-a prelucrat unificarea în circa 100 celule, din cele 115, la care în mare majoritate au fost prezenți delegați ai comisiei mixte pentru unificare. Paralele cu această operație s-a făcut reorganizări în circa 22 celule din oraș pentru îmbunătățirea celulelor. Au fost celule unde a rămas în întregime vechea conducere. La aceste ședințe de unificare au fost repartizați din Socialiști, însă care s-au prezentat într-un număr foarte redus, și aproape deloc la cele de cartier. În instituții prezența lor a fost mai bună.

În general PSD-iștii au avut o atitudine rezervată, acest lucru s-a manifestat mai ales atunci când au văzut că ei nu sunt aleși în conduceri.

Viața organizatorică, cu ocazia unificării s-a îmbunătățit în județul nostru, care se datorește muncii active și fără preget a tuturor activiștilor județenei noastre, fără acest ajutor secția organizatorică fiind compusă relativ incomplet n-ar fi fost în stare să cuprindă munca. Pentru aceasta s-au luat măsuri ca în această lună secția să fie completată și astfel vom putea continua munca înainte și a întări viața organizatorică.

În cursul lunii județeneana noastră a fost cuprinsă în proporție de circa 85-90% de către activiștii noștri, ajutat fiind de întreg colectivul de bază al județenei noastre.

S-au ținut 21 de adunări populare în cadrul abdicării regelui, 6 adunări populare în cadrul reformei justiției, 4 conferințe cu activele de la plăși, câte o consfătuire cu toate plășile, 2 adunări populare cu ocazia comemorării morții lui Lenin, una adunare generală a delegaților celor 2 partide legat fiind de un miting cu manifestații pe stradă.

Am mai avut o adunare generală ale delegatelor femei în vederea congresului pentru unificarea femeilor într-o singură organizație. Au fost prezente 58 delegate, lărgit pe urmă cu un miting cu 400 femei și 250 bărbați.

La toate aceste adunări în general am avut o participare de cca 18.000 oameni.

Atmosfera în general a fost bună, cu agitație destul de puternică, și se poate constata starea de spirit al maselor s-a îmbunătățit, reușind a-i antrena într-un număr din ce în ce mai mare la adunările noastre, astfel reiese destul de vădit, că influența și prestigiul Partidului nostru s-a întărit.

Din cauza măsurilor luate de CC creștere în cursul lunii nu am avut, a rămas în întregime situația din luna trecută adică 3606 membri.

Secția organizatorică deși a putut face față sarcinilor ce se impuneau în această lună, cu ajutorul întregului activ de bază, totuși munca organizatorică încă lasă de dorit, neputând cuprinde în întregime întreg județul și mai ales în privința controlului sarcinilor prin vizitarea normalizată a celulelor din provincie, cât și în oraș. Acest lucru, după cum am mai arătat și sub influența incompletei ai secției noastre.

Sperăm căci prin completarea secției județene, instalarea Comitetelor de plăși și în special al birourilor acestor comitete, precum și prin antrenarea în muncă a instructorilor nescosi din producție, vom fi în stare de a putea centraliza cât mai just munca organizatorică. Astfel, cu asemenea forțe de muncă vom face toate eforturile pentru a putea reorganiza și reînvia comitetele locale din Virișmort, Borșa, Vișeu de Sus și Rona de Sus, unde este o delăsare, care în cursul acestei luni neapărat trebuie lichidat.

Viața de Partid la CFR s-a îmbunătățit. Mai ales la celula Depou și revizie. La Mișcare lasă de dorit. Aici este un spirit nesănătos, cauzate de unele elemente nehotărâte și oportuniste. La Întreținere atât viața organizatorică cât și disciplina și ridicarea producției s-a întărit, care s-a manifestat mai ales cu repararea podurilor distruse de inundații, unde celula a depus o muncă frumoasă.

În ce privește producția: Lacul Mare, Ocna Șugatag, cea de sare se menține constantă, adică 80% față de 1938.

Cheresteaua la Vișeu de Sus s-a ridicat cu circa 20% față de luna trecută și cu circa 10% față de 1938. la Câmpulung la Tisa în cursul lunii n-a funcționat deloc din cauza inundațiilor, linia ferată fiind complet distrusă, și nu se poate face transportul lemnului necesare fabricii, lucrează intens pentru punerea în producție, având speranțe că în prima săptămână ale lunii Februarie să se pornească la lucru.

În ceea ce privește situația economică a județului nostru, este îmbunătățită, care fapt a contribuit mult la ridicarea nivelului tovarășilor atât de la sate cât și de la oraș, întărindu-se astfel viața organizatorică. Întărirea vieții cooperativiste prin ajungerea în sate și cooperativele muncitorești a unor însemnate stocuri de diferite stocuri pentru îmbrăcăminte, încălțăminte, alimente, etc., care ajungând la consumatori a făcut posibil, ca piața orașului să fie din abundență aprovizionată cu alimente de strictă necesitate într-o măsură mai mare și muncitorii putându-se alimenta mai bine, a creat o atmosferă mai favorabilă și din acest punct de vedere care totdeauna forma o frământare în masele orășenești.

Sighet, la 2 februarie 1948
Resp. sect. org.

Sighet, 2 Aprilie 1948

**Raport de activitate pe timpul campaniei electorale întocmit de secția de
Propagandă și Agitație a Comitetului Județean Maramureș al PMR
Fond Comitetului Județean Maramureș al PMR, Dosar 51/1948, filele 19-24**

Partidul Comunist Român
Comitetul Județean Maramureș
Secția de Propagandă și Agitație

RAPORT DE ACTIVITATE
Pe timpul campaniei electorale

Campania alegerilor a găsit organizațiile partidului nostru în majoritatea comunelor din județ într-un contact destul de strâns cu masele.

Munca de îndrumare a fost intensificată cu două luni înaintea campaniei. În comunele din județul nostru îndrumătorii erau organizați și au făcut deja o serie de acțiuni din casă în casă înaintea campaniei electorale. În această muncă ei au fost antrenați și ajutați în munca lor de îndrumătorii din oraș cari s-au deplasat în comune și unde acțiunile erau făcute împreună cu îndrumătorii din oraș.

Organizația județeană a ținut cont de compoziția socială și națională a tovilor îndrumători dela oraș și de aceea accentul a fost pus pe organizarea și instructajul îndrumătorilor țărani.

În cece privește pregătirea politică și combativitatea tovilor noștri îndrumători dela sate a fost slabă înaintea campaniei electorale. Acest fapt s-a resimțit în munca lor la începutul campaniei electorale.

Secția de propagandă și agitație la începutul campaniei electorale a lucrat sector, bazându-se numai pe forțele P:M.R.-ului.

Consiliul județean F.D.P. și consiliile de plăși la deschiderea campaniei nu au antrenat în muncă organizațiile componente ale FDP-ului în secția întreaga muncă a fost făcută de partidul nostru.

În faza treia s-a observat această lipsă au fost constituite colective largi ale secțiilor FDP. La secția de propagandă colectivul nostru județean a intrat în colectivul FDP și astfel am reușit să eliminăm greșelile dela început mobilizând forțele organizațiilor componente ale FDP-ului.

Totuși unele organizații ca P.N.P., U.P.M.C.D.E., tineret, și mai în măsură U.F.D.R. (în special la oraș) n-au contribuit la reușita campaniei electorale în măsura masselor pe cari le reprezintă. Aceste lipsuri sunt de natură organizatorică mai veche. La sate contribuția și colaborarea forțelor locale P.M.R., Frontul Plugarilor și Femei a fost bună .

Îndrumătorii cari au lucrat efectiv pe teren mai ales în ultima fază a campaniei electorale au fost repartizați în felul următor pe organizații și plăși:

	P.M.R	F.P.	Fe- mei	Tine- ret	U.P.M	C.D.E.	P.N.P	Sindi- cat
--	-------	------	------------	--------------	-------	--------	-------	---------------

Vișeu	190	32	80	23	-	-	-	-
Iza	146	40	20	15	-	-	-	-
Șugatag	224	20	42	16	-	-	-	-
Sighet	157	80	18	20	-	-	-	-
	125	50	25	30	7	20	6	17
	842	222	185	104	7	20	6	17

Totalul îndrumătorilor pe județ..... 1403.

Munca îndrumătorilor a fost crescândă intensificându-se către sfârșitul campaniei. În acele comune unde îndrumătorii au fost slabi am trimis îndrumători din oraș.

Numărul îndrumătorilor scoși din producție în ultima fază a campaniei electorale este de 7.

Îndrumătorii au fost instruiți și au lămurit populația asupra următoarelor probleme:

- Prelucrarea proiectului de Constituție,
- Prelucrarea manifestului- program,
- Popularizarea realizărilor guvernului și a realizărilor locale,
- Popularizarea candidaților,
- Popularizarea deciziilor Ministerului Industriei și Comerțului,

Îndrumătorii au făcut o serie de munci ca afișaj, distribuirea materialelor, pregătiri pentru adunări și colectarea fondului electoral.

Ținând cont de nivelul lor politic în munca lor s-a putut observa mult spirit de lucru, disciplina și în ultimă fază destulă combativitate.

Sunt unele părți negative a îndrumătorilor, lipsa de pregătire la începutul campaniei, coordonarea în muncă, îndeplinirea sarcinilor în mod mecanic, lipsa verificării îndrumătorilor dela organizațiile de masse și controlul insuficient pe teren a dus la unele abateri a câtorva îndrumători dela organizațiile de massă cari s-au dedat la vizitarea de cârciumi. În unele cazuri de combativitate ca de exemplu ștergerea ochiului unde a apărut în comune.

În ultimă fază controlul s-a intensificat în special cu ajutorul tovilor noștri dela București, aceste lipsuri au fost remediate.

În timpul campaniei electorale au fost ținute următoarele adunări:

	Participanți
De F.D.P împreună cu forțele administrative	4 400
Cu intelectualii	4.....400
Cu învățătorii	1150
F.D.P. împreună cu forțele administrative ...	5450
Cu jandarmii	1150
Pe cartiere	20800
Sindicale	146500
Cu femei	456000
Cu tineret	153600
U.P.M.	21500
C.D.E.	2250

F.D.P. oraș	1800
În comune	5937500
De plăși	310000
În centre industriale	31500
De închidere în oraș	12000
Cu frontul plugarilor.....	2300
 Total	 1837500

În aceste adunări au fost prelucrate următoarele:

Raportul tov. Gheorghiu-Dej la Congresul P.M.R.
 Republica Populară Română.
 Realizările Guvernului,
 Proiectul de Constituție,
 Manifestul Program,
 Contribuțiile tov. Gheorghiu-Dej,
 Deciziile Ministerului Industriei și Comerțului,
 Însămânțări,
 Cooperăția,
 Producția,
 Șantierul Salva-Vișeu.

Proiectul de constituție a fost foarte bine primit de masele muncitoare și țărănimea săracă. Din proiectul de Constituție au fost comentate mai ales punctele care privesc proprietatea și moștenirea. Manifestul program a fost primit. Deciziile Ministerului Industriei și Comerțului au adus o înviorare în mase și siguranța că mergem spre ridicarea nivelului nostru de trai.

Reacțiunea a lansat șvonuri că aceste măsuri sunt numai cu caracter electoral.

Reformele prevăzute în manifestul-program au fost bine dezbătute, mai ales reforma administrativă și fiscală. În multe părți din județ (comuna Petrova) s-au făcut propuneri din partea țăranimii sărace pentru a fi înglobat în proiectul de Constituție trecerea posesoriatelor în proprietatea comunelor. La adunările noastre atmosfera a fost bună. Problemele ridicate au fost vitele, sămânța de primăvară, posibilitatea de muncă, dijma și arenda, ridicarea dispozițiunii ca dela linia de frontieră 500 m să se poată însămânța terenul.

La aceste adunări s-a putut observa că elementele reacționare puneau întrebări cu două înțelesuri, arătându-se ca apărători ai țăranimii sărace. Au fost demascați pe loc caiace a adus rezultate pozitive în rândurile țăranimii sărace.

La desbaterea problemelor cetățenii au dovedit că maturitatea lor politică este în dezvoltare și se observă începerea ascuțirii luptei de clasă mai ales în problema dijmei și arende.

Deși materialele de propagandă sosite ceva mai târziu totuși noi am reușit ca prin distribuția lor mai rapidă și rațională să ajungă la plășile și comunele noastre.

Materiale de propagandă în limba maghiară considerăm că s-a trimis prea puțin.

Dela Consiliul Național F.D.P. am primit următoarele materiale de propagandă:

Proiectul de Constituție broșuri.....	15.300
Manifestul Program broșuri.....	15.400
Legea Electorală	2.000
Afișe F.D.P.....	34.000
Afișe pentru tineri.....	5.600
Afișe pentru femei.....	9.000
Afișe pentru plugari.....	6.000
Afișe statistice.....	8.000
Fluturași	26.000
Broșuri pentru îndrumători.....	1.800
Pentru pace.....	3.500
Precizările tov. Gheorghe Georghiu-Dej.....	9.000

În limba maghiară:

Proiectul de Constituție	100
Tineret	100
Plugari	1000
Pentru îndrumători	100
Afișe	1400

Noi am editat următorul material cu caracter local:

Broșură despre șantierul național Salva-Vișeu	6000
Chemarea lansată de candidați	5000
Manifest cu popularizarea candidaților	2000
Foi volante	5000
Manifest pentru meseriași	1000
Manifest pentru popularizarea candidaților	3000

În limba maghiară

Manifest cu popularizarea candidaților	2000
Foi volante	2000

În limba ucraineană

Proiectul de Constituție ...broșură	3000
Manifest cu popularizarea candidaților	1000

Manifest program broșură	1000
Diferite lozinci și placarde	500

Toate materialele sosite și tipărite de noi au fost difuzate rapid, afișajul s-a prezentat bine mai ales în ultima fază a campaniei.

În oraș a fost expus un panou de pânză 3/5 m cu realizările din Maramureș.

Un panou de pânză ¾ m cu linia Salva-Vișeu.

Au mai fost lozinci luminate și diferite placarde cu extrase din constituție.

Au fost expuse 16 tablouri pictate în ulei ale candidaților și fotografii ale primului candidat primite de la București.

Au fost instalate două case de alegători, una în oraș și una în comuna Ocna-Șugatag. Vizitarea slabă.

Cazuri importante de semnalat nu sunt.

Săptămânalul Graiul Maramureșului în cursul campaniei electorale a fost difuzat gratuit. A apărut în total 12.000 de exemplare. Săptămânalul a avut câteva greșeli ceea ce se datorește în primul rând că noi am putut cuprinde întreaga muncă.

În timpul campaniei electorale au funcționat 10 echipe culturale, s-au dat 20 de reprezentații care au avut un bun succes.

Caravana cinematografică a dat 26 reprezentații și a proiectat 10 dispozitive cu lozinci.

În cinematograful din oraș au fost proiectate 15 diapozitive cu diferite lozinci.

În oraș a funcționat difuzorul în tot timpul campaniei electorale dând știri și ultimele decizii comunicate.

În timpul campaniei electorale între toate preocupările noastre am pus accent pentru mobilizarea la muncă voluntară la șantierul Salva-Vișeu, fără să luăm însă măsuri concrete lăsând această muncă în grija tineretului fără ai da ajutor practic.

Slăbiciunile s-au și arătat, primul lot de tineri care a plecat în ziua de 1 Aprilie a.c. este de 100 brigadieri, iar componenta acestuia reprezintă categoriile tineretului din județul nostru (lipsește elementul românesc și țărănesc).

Nici săptămâna mondială a tineretului nu a fost folosită îndeaproape de noi.

Munca reacțiunii în campania electorală s-a desfășurat paralel cu activitatea noastră fără ca să poată antrena masse. Munca reacțiunii s-a constatat din exploatarea greutăților economice, problema impozitelor, propaganda împotriva ridicării certificatelor de alegător, ruperea maselor antrenând copiii în această acțiune, ștergerea semnului soarele, în unele comune desenarea ochiului iar la Vișeu au fost văzute și două zvastici.

Un alt zvon că femeile vor fi încorporate și că li se vor lua copiii și alte svonuri obișnuite.

Unii capi ai reacțiunii ca Vasile Lazăr, înv. Malageanu din Borșa, Udrea un fost conducător al tineretului PNT sunt ascunși în pădurile din județul nostru.

Toată activitatea reacțiunii nu a fost sistematic organizată iar noi nu am putut lua măsuri imediate pentru a combate svonurile și activitatea lor.

Acțiunea C.N.C. pentru înființarea centrelor de lapte în județ, acțiunea a încercat s-o exploateze în folosul ei, sperînd femeile că prin astă metodă copiii lor vor fi luați dela case.

Măsurile de deparazitare în câteva comune ucrainene unde tifosul a luat mari proporții a dat ocazie reacțiunii să arate populației că în România ucrainenii sunt rău tratați (tunși) și n-au drepturi, și toți trebuie să se organizeze și să plece în U.R.S.S. și să nu plătească impozit statului român care-și bate joc de ei. Cazul unui fost membru de partid exclus Danciuc Pinteia din Ruscova, întrerupând o adunare populară făcută de un activist, a spus cele de mai sus. A fost intensificată munca de îndrumare în aceste comune care a dat rezultate bune.

Elemente reacționare mai ales din sânul bisericii catolice au influențat populația maghiară de a nu participa în mod masiv la alegeri motiv că statul român nu respecta sărbătoarea populației maghiare.

Reacțiunea a întrebuițat ca instrumente legale sectele religioase îndeosebi iehoviști, care s-au mișcat intensiv în campania electorală, făcând propagandă contra ridicării certificatelor de alegători.

Apoi a trecut la propaganda de abținere dela vot, motivând că alegerile n-au nici un rost întrucât nu este decât un singur semn.

Văzând că numele nu sunt, au trecut la popularizarea listei Nr.2 ca fiind o listă americană, iar lista Nr.1 fiind o listă rusească. În unele cazuri spunea că lista Nr.1 e lista ungurească, iar lista Nr.2 e lista românească.

Am făcut și noi greșeala ca candidații listei Nr.2 erau oameni populari și suntem convinși că destul de mulți oameni de bună credință cunoscând personalitatea lor, au votat lista Nr. 2.

Au mai îndemnat populația să dea buletinele în alb sau anulate. Aceste metode s-au dovedit slabe, întrucât n-au prins masele și mai mult chiar din oamenii lor, sub presiunea entuziasmului masei s-au alăturat listei Nr.1. toate aceste metode ale reacțiunii au fost cunoscute la timp și combătute energic de îndrumători.

În munca de propagandă un aport serios ne-au adus toții din București și în special la munca de îndrumare pentru pregătirea îndrumătorilor și controlul lor pe teren au dat tov. Anghel și Gruia.

În această campanie electorală s-au evidențiat mai multe elemente dintre care un număr care a muncit în mod deosebit:

Fița Dumitru P.M.R. Țăran
Butuza Victor P.M.R. muncitor
Ardelean Aurel P.M.R. funcționar
Rednic Ștefan P.M.R. plugar
Ciceu Ștefan P.M.R. plugar
Tarnoveanu Petre P.M.R. funcționar
Dițescu Nicolae P.M.R. funcționar
Viezel Nicolae P.M.R.

Tesler Etal P.M.R.
Szabo Ludovic P.M.R.
Chaimovici Dumitru P.M.R.
Semeniuc Gheorghe P.M.R.
Viener Francisc P.M.R.
Schrener Maurițiu sindicat
Fischman Nicolae sindicalist
Leordeanu Ioan P.M.R.
Roman Petru P.M.R.
Morasan Gheorghe P.M.R. plugar
Panamarenco Nichita P.M.R. plugar
Cast Matei U.T.M.
Molnar Francisc U.T.M.
Orghici Vasile U.P.M.
Bledea Gheorghe ziarist

Succesul în alegeri se datorește muncii depuse de F.D.P. în campanie, însă trebuie de remarcat că terenul a fost pregătit cu mult înainte de campanie de P.M.R.

Campania electorală a mers în mod crescând intensificându-se în ultima săptămână și primind un caracter de masse în penultima și ultima zi. – atmosfera entuziastă din ziua alegerilor când populația într-un mod foarte disciplinat încolonat cu muzici, drapele, lozinci s-a prezentat la urne încingând dansuri populare.

Această atmosferă a demobilizat o parte a reacțiunii iar o altă parte sub această presiune a masselor a mers alături de noi. Nici un incident nu merita a fi semnalat.

Armata a contribuit și ea la buna desfășurare a alegerilor. În cadrul armatei au fost ținute 6 meetinguri pe unități și garnizoane într-o atmosferă entuziastă.

Cu toate aceste rezultate pozitive în timpul campaniei electorale ne-am lovit de greutatea de natură organizatorică mai veche.

U.P.M. cu ocazia sărbătoririi centenarului a avut unele ieșiri șovine.

Cu populația ucraineană ne-am ocupat foarte puțin înaintea campaniei electorale și de aceea contactul cu ei a fost destul de greu.

Aceste lipsuri ale noastre va trebui să le corectăm cât mai repede ocupându-ne serios și intens cu problemele naționalităților conlocuitoare din județul nostru.

Rezultatele alegerilor au fost peste așteptările noastre, totuși n-am sesizat unele puncte slabe ca Cuhea unde a votat comuna Ieud, Dragomirești, Vișeu de sus precum și Deseștiu unde a votat comuna Ocna Șugatag.

Pentru a exploata succesul am ținut în ziua de 31.III. ședința în centrele de plăși cu cei mai buni îndrumători unde li s-au dat rezultate și s-a făcut un plan pentru exploatarea succesului care consta în popularizarea victoriei, menținerea spiritului masselor până în ziua de 13 Aprilie ziua Mării Adunări Naționale.

S-a editat o ediție specială a „Graiului Maramureșului” în 5000 exemplare în limba română, 1000 în limba maghiară, 1000 în limba ucraineană, prin care s-a difuzat rezultatul alegerilor.

Totodată s-au dat instrucțiuni la trecerea imediată a sarcinilor de însămânțări, producție, cooperatie, munca de voluntariat.

Campania se va încheia cu adunări populare în fiecare comună în ziua de 4 Aprilie, iar în ziua de 6 Aprilie cu meetinguri în centrele: Câmpulung, Ocna Șugatag, Vișeu, Borșa, Sighet.

Munca noastră în campania alegerilor a fost foarte mult ușurată de toviile noastre care au urmat școala de cadre țărănească și care au un aport serios în această campanie.

Secția nu ar fi putut cuprinde munca fără ajutorul tovarășilor din București, de aceea sarcina imediată ce se pune în fața organizației noastre este lărgirea colectivelor noastre și ridicarea de noi cadre.

Sighet la 2 Aprilie 1948

Resp. Secției
Nemeș Vasile

Sighet, 3 mai 1948

**Raport de activitate pe luna aprilie întocmit de Secția Agitație și
Propagandă al Consiliului Județean Maramureș**

Partidul Muncitoresc Român
Consiliul Județean Maramureș
Secția de Propagandă și Agitație

Către.
C.C. al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă și Agitație.

Activitatea secției noastre s-a desfășurat pe linia sarcinilor primite de la C.C. În prima parte a lunii Aprilie, până în ziua de 10 s-a continuat cu popularizarea victoriei în alegeri al F.D.P.-ului. În acest scop s-au ținut adunări în 44 comune cu cca 18.000 participanți, în trei centre industriale ale județului: Câmpulung la Tisa, Vișeu și Ocna Șugatag cu cca 1.800 participanți și în orașul Sighet un meeting cu cca 1.500 participanți. Atmosfera la aceste adunări a fost bună reușind prin acestea să întărim încrederea masselor în regimul nostru. După 10 Aprilie a început munca de pregătire a campaniei pentru ziua de 1 Mai. În fabrici munca de întreceri pentru ridicarea producției, iar pe ogoare munca intensă de însămânțări.

În fabrici, rezultatele întrecerilor au fost slabe, datorită că la noi în județ s-a făcut foarte puțin în această direcție.

Campania de însămânțări a fost o preocupare permanentă, iar cu ajutorul muncii depuse de îndrumătorii noștri am obținut rezultate mai bune decât în anii precedenți.

Paralel cu aceste acțiuni s-a desfășurat campania pentru popularizarea șantierului național „Vasile Luca”, de pe Salva-Vișeu. Cu munca de lămurire dusă am reușit ca atmosfera nesănătoasă și svonurile mincinoase în jurul șantierului să fie spulberate, creindu-se astfel condiții prielnice pentru recrutarea noilor brigadieri.

O lipsă serioasă în activitatea noastră, a fost neantrenarea masselor în munci voluntare, totuși la o primă mobilizare am reușit să antrenăm în muncă 250 sindicaliști din oraș, ceea ce ne arată că munca voluntară va putea fi extinsă și vom obține rezultate bune.

Rezultatele obținute de deputații județului nostru, măsurile economice luate de guvern, au contribuit larg la întărirea încrederii masselor în regimul nostru și în partidul nostru pe care în toate acțiunile noastre le-am scos în evidență.

Cu toate rezultatele pozitive obținute în munca noastră, reușind de a ține treaz spiritul masselor pentru a duce la îndeplinire sarcinile noastre, totuși reacțiunea a reușit să ne facă greutăți.

Problema națională, șovinismul, antisemitismul este destul de accentuat la noi în județ. Problema națională este întreținută de unele elemente dușmănoase, iar în această lună am avut în județ câteva manifestări caracteristice:

În Sighet, cu ocazia uciderii unui evreu a cărui mobil a fost jaful, evreimea antrenată de elemente reacționare au făcut o demonstrație ostilă în fața poliției. Aceste elemente au căutat să dea omorului un caracter politic.

La Ruscova, elementele reacționare ucrainene au bătut doi evrei din cauza unui litigiu cu pământ, având un caracter antisemit. La Dragomirești în ziua de „Joia mare” au avut loc unele manifestări împotriva populației evreiești /aruncare de pietre în ferestri și bătăi/.

Pentru combaterea acestor manifestări s-au luat măsuri de lămurire și contra instigatorilor măsuri polițienești.

O altă greutate ce am avut de întâmpinat în această lună, a fost problema repartizării munților și pășunilor, unde chiaburii au reușit să antreneze și populația nevoiașă a satelor. Cu ajutorul îndrumătorilor am reușit ca în mare măsură problema să fie lămurită.

După campania de alegeri, unde partidul nostru încadrat în munca F.D.P. și-a pierdut fața, iar din punct de vedere organizatoric a avut delăsări, noi am pus accent pe munca de întărire a vieții de partid, iar în urma măsurilor luate am reușit să facem îmbunătățiri fără să atingem însă nivelul din înaintea campaniei pentru alegeri.

În sânul Partidului în celulele din oraș avem greutăți cu foștii membri ai partidului Soc.Dem., mai ales cu învățătorii care au concepții idealiste și alte concepții greșite și în ședințele de celule pun unele probleme într-un mod distructiv. În general se observa la ei tendințe șovine. În celulele sătești avem

greutăți cu elementele chiabure care s-au strecurat în partid și care reușesc să antreneze în jurul lor și elemente sărace.

Situația secției. În cadru secției tov. Ardelean Aurel a fost însărcinat cu munca de partid pe șantierul Salva-Vișeu în locul lui a fost pus tov. Coman Vasile, care a făcut școala de cadre țărănească. Cu resortul cultural a fost însărcinat tov. Iutes Daniel, iar cu Studii și Documente tov. Dr. Pragh Gotthard ambii sunt nescoși din producție.

Activitatea pe comisii

Învățămant de partid. Cursurile serale întrerupte în timpul campaniei electorale au fost în parte reluate. Funcționează cursul seral în limba maghiară cu 15 participanți și un alt curs în comuna Ocna-Șugatag cu 30 participanți. Numărul mai redus de elevi se datorește muncilor agricole.

Pentru activiștii județenei am înființat un curs în limba română „Despre Bazele leninismului”, iar una în limba maghiară cu prelucrarea „Manifestului Comunist”. Ambele cursuri se țin zilnic dela 7-8 dimineața.

Pentru luna Mai am făcut un plan pentru a extinde studierea materialului ideologic în cercuri cât mai largi ale membrilor de partid. Vom face un curs seral pentru secretarii org. de bază din oraș, pentru membrii birourilor dela org. de bază cercuri de studiu individual din Istoria Partidului. Pentru restul membrilor de Partid vom intensifica munca de lămurire asupra importanței ridicării nivelului ideologic, politic și cultural, făcând controlul asupra materialului citit.

Din experiența celor două școli de cadre țărănești pe cari le-am avut la județeană noastră și care școli au avut rezultate bune alimentând și umplând multe lipsuri de cadre cu acești tov, având în vedere marea lipsă de cadre de la județeană noastră, biroul județean cere C.C. aprobarea pentru înființarea unei școli medii de partid în Sighet. Noi ne dăm seama de greutățile pe care le vom întâmpina, dar ne luăm angajamentul că vom învinge aceste greutăți și prin această școală vom ridica o serie de cadre noi.

Comisia de îndrumare. Îndrumători folosiți în timpul campaniei electorale au continuat munca de popularizare a victoriei în alegeri ale F.D.P.- ului, după metodele folosite în timpul campaniei.

Pentru campania însămânțărilor, noi nu am putut asigura aceeași colaborare cu F.D.P. și să folosim același număr de îndrumători. Greutățile muncii de îndrumare a fost dus de îndrumătorii P.M.R. iar într-o mai mică măsură de Frontul Plugarilor. În campania însămânțărilor au lucrat activ circa 700 de îndrumători, care prin repartitia justă a sarcinilor, împărțindu-și satul pe gospodării, controlând zilnic terenurile însămânțate, am reușit ca cu toate condițiile nefavorabile climaterice, până la 1 Mai să fie însămânțate 85%.

În această lună munca îndrumătorilor sindicali s-a îmbunătățit, ei au contribuit la mobilizarea sindicaliştilor la muncă voluntară, reușind în două ocazii câte 250 de sindicalişti să fie mobilizați pentru munca la ferma Reazimului din Sarasău. Totodată au contribuit la organizarea, mobilizarea și ornamentarea orașului pentru ziua de 1 Mai.

La sărbătorirea zilei de 1 Mai au participat circa 5000 de cetățeni, ceea ce este o cifră considerabilă pentru orașul Sighet, luând în considerare că dintre aceștia au fost foarte puțini țărani.

Defilarea, ornamentarea orașului au fost reușite. Dela meeting o mare parte a cetățenilor a plecat, iar agitația a avut și ea lipsuri satisfăcătoare.

Comisia de Studii și Documente. La mijlocul lunii a început munca cu strângerea datelor și studierea posibilităților economice ale județului nostru. Pentru a putea obține rezultate în această muncă va trebui să antrenăm colective largi.

În ziua de 1 Mai a avut loc adunări în centrele industriale: Vișeu, Câmpulug, Ocna Șugatag. În aceste centre atât pregătirea cât și participarea au fost insuficiente.

Comisia de difuzare. În Aprilie au fost difuzate 2325 cărți și broșuri. În această muncă îndrumătorii au contribuit în cea mai mare parte. A fost inițiat un concurs individual de difuzare în cinstea zilei de 1 Mai, dar având în vedere rezultatele nesatisfăcătoare, am prelungit acest concurs până la 1 Iunie.

Caravana cinematografică din cauza defectiunilor aparatelor de proiectat n-a dat decât 8 reprezentații. Au fost făcute 10 negative în legătură cu însămânțări și șantierul Salva-Vișeu cari au fost proiectate la oraș și la caravană.

Difuzoarele au funcționat în ultima parte a lunii, iar acum fiind complet reparate vor funcționa în mod regulat.

Comisia de presă. Săptămânalul „Graiul Maramureșului” a fost reorganizat, pentru conducerea lui s-a format un comitet. Săptămânalul a apărut regulat în 6 pagini, într-un tiraj de 1500 exemplare. Nivelul politic al săptămânalului s-a îmbunătățit, tov. secretar județean dându-ne un ajutor efectiv în această muncă.

Din „Scânteia” ne sosesc 670 abonamente colective, iar din „Scânteia, satelor” difuzăm 600 exemplare. Cu ocazia zilei de 1 Mai am făcut o acțiune de difuzare a „Scânței” și „Igazsag”. Au fost difuzate 600 „Scânței” și 250 „Igazsag”.

Am organizat trimiterea de știri regulate ziarelor „Igazsag” și „Szabad Elet”. Trimiterea de știri la „Scânteia” au început să se normalizeze.

Cu toate intervențiile noastre ziarul „Pentru Pace Trainică”, nu sosește regulat și uneori deloc.

Cu ocazia zilei de 1 Mai a avut loc un concurs de ziare de perete cu 25 ziare, la care au participat syndicatele și o parte din celulele noastre. Față de trecut se observă o îmbunătățire simțitoare, atât la articole cât și la exterior.

Comisia culturală. În luna aceasta echipele culturale cari au fost folosite în timpul campaniei electorale și-au continuat activitatea cu programe date și controlate de noi. Atât la oraș cât și la sate echipele au fost bine primite, reprezentațiile lor au fost legate de o expunere politică, iar îndrumătorii cari însoțeau echipele au făcut munca de lămurire între populația care asista la reprezentații. Dintre programele culturale este de remarcat piesa Oamenii sovietici de Simonov, jucată de o echipă a liceului maghiar din localitate și Pe Ebrul însângerat. Echipele culturale au vizitat comunele: Ieud, Coștiui, Teceul

Mic, Bocicoiu, Ocna-Șugatag, Dragomirești, Vișeu de Sus și Câmpulung. O echipă U.T.M. din Șugatag a vizitat șantierul național.

Pentru ziua de 2 Mai a fost pregătit un vast program sportiv și cultural, la care și-au dat contribuția școlile din oraș, sindicatele și org. de masă. Cca 800 de oameni și-au dat contribuția la program. Participanți la aceste serbări au fost cca 4000.

În județ avem până în prezent 24 cămine culturale, conducerea este în mare parte verificată, activitatea lor culturală este încă slabă.

ARLUS. Activitatea Arlusului a fost în luna aceasta mai mult organizatorică, extinzându-și cercurile în plasa Șugatag și Iza. Activitatea cercurilor slabă. În școli activitatea mai bună. De 1 Mai Arlusul a pregătit o expoziție cu aspecte din U.R.S.S. primite dela centru.

Concluzii. Am reușit în această lună cu ajutorul colectivelor largi să îmbunătățim munca secției, totuși n-am reușit să cuprindem întreaga muncă din județ. Ne rămâne ca sarcină introducerea sarcinilor de propagandă și agitație până în jos, pregătirea tov., resp. în această muncă pentru a-și cunoaște misiunea.

Din toată activitatea îndrumătorilor din această lună, se simte o îmbunătățire în ceea ce privește îndeplinirea sarcinilor. Lipsa mare e că aceste sarcini sunt îndeplinite într-un mod mecanic, fără să fie prelucrate din punct de vedere politic. Sarcina principală rămâne educarea tov. noștri, ridicarea de cadre noi și sistematizarea muncii. Pentru a putea cuprinde munca de îndrumare în județ instructorii organizatorici ne-au dat un ajutor real. Pentru îmbunătățirea nivelului politic al îndrumătorilor trebuie să începem această muncă la activul nostru.

Sighet, la 3 Mai 1948

Resp. Secție Agitație și Propagandă

Sighet, aprilie 1948

Completare la raportul de activitate pe timpul campaniei electorale întocmit de Secția de Propagandă și Agitație a Comitetului Județean Maramureș al P.M.R.

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 25-27.

RAPORT

Pentru complectarea raportului alăturat, înaintat Frontului Democrației Populare Sighet, sunt de făcut următoarele adăugiri:

1). În orașul Sighet, între 15 – 24 Martie, nu s-a simțit nici o mișcare publică electorală ca și cum nu era campanie electorală. Nu a fost nici un fel de afișaj, nici manifestări publice, mari sau mici. S-a făcut muncă prin îndrumători. Nu cunosc rezultatele reale. Femeile trimise de U.F.D.R. pentru munca de

îndrumătoare, spuneau că unele erau însoțite de bărbați, care nu puteau răspunde la anumite întrebări ale cetățenilor vizitați.

Activiștii localnici și delegații din București erau aproape toți trimiși cu munca în județ.

2). Nemulțumirile reale ale populației și atătarile reacțiunii, sunt consemnate în alăturatul raport la pct.2).

3). Legăturile instructorilor și candidaților la oraș, s-a făcut dela om la om. A fost un meeting la 25 Martie. Pe lângă salutul organizațiilor și oficialității, a vorbit candidatul Cernicica. A făcut o clară și lămuritoare expunere, care a plăcut participanților. Adunarea a fost reușită ca organizare, mobilizare, entuziasm. Atmosfera, lozincile bine plasate, s-au datorat în bună parte intervenției militarilor care au venit în număr compact la adunare. În cadrul organizației U.F.D.R. legătura cu masele s-a făcut în modul consemnat alăturat.

4). În oraș, campania electorală s-a desfășurat prin îndrumători, în ultimele zile prin adunări pe sindicate. Ziarul săptămânal a apărut în ultima săptămână înaintea alegerilor de 3 ori, tratând realizările guvernului și articole din Constituție. Au fost și 2 meetinguri pe lângă adunările organizate de colectivul U.F.D.R., consemnate în alăturatul raport.

5). Reacțiunea s-a manifestat printr-o propagandă de atătare dela om la om, speculând lipsurile reale și inventând zvonuri mincinoase, deasemeni consemnate în alăturatul raport.

Afară de un număr de elemente aparținând păturilor mijlocii, încadrate în P.M.R., nu a existat în orașul Sighet o organizație politică democratică corespunzătoare, care să se fi ocupat de categoriile mijlocii. Partidul Național Popular, inexistent ca activitate, fără prestigiu, neînțeles asupra rostului lui, nici de opinia publică nici de partidele politice democratice existente. Datorită dezastruoasei conduceri, a fost privit ca o formațiune hibridă, chiar reacționară, născută descompusă. Păturile mijlocii, numeroase în oraș (învățători, funcționari, magistrați, liber profesioniști, etc.) chiar acele cunoscute ca foste simpatizante maniste (să nu se uite că Sighetul a fost fieful puternic manist, Ilie Lazăr), din discuții și atitudini se constată că sunt resemnate, recunosc înfrângerea reacțiunii. Ele caută să se detașeze de reacțiune, dacă nu chiar sufletește, materialmente, împinse prin forța împrejurărilor, datorite cuceririlor luptei și muncii clasei muncitoare, seriozității conducerii regimului democrației populare, realizărilor obținute și credinței care a prins rădăcini, că munca serioasă, cinstită a regimului democratic român, nu poate fi clintită, că ea poate servi interesele și acestei categorii.

La o primă luare de contact cu diferite persoane aparținând categoriilor mijlocii, după discuții lămuritoare asupra rolului și realizărilor P.N.P. s-a manifestat dorința de a se încadra în acest partid. În cadrul campaniei electorale au fost recrutate elemente respectate din oraș, fără trecut activ sau pătat politic, apreciate de conducerile partidelor din Frontul Democrației Populare, ca putând fi folosite în cadrele democrațiilor. Evident că întreaga populație a stat sub influență manistă. Astăzi înfrângerea acestora, recunoscută, popularizate cauzele acestei înfrângeri, masele pot fi prelucrate. Trebuie cadre vigilente locale, active, pentru

a se putea desăvârși cu succes această muncă. P.N.P. revine sarcina de mare însemnătate și răspundere să prelucraze numeroasa pop. îndeosebi orășenească, și să o facă folositoare societății democratice.

Campania electorală a avut fără îndoială bune rezultate, chiar dacă nu a fost prea dinamică și fără deosebită amploare agitatorică. S-au lămurit multe necunoscute, s-au demascat scopul perfid al propagandei de zvonuri, au fost popularizate realizările regimului democratic și țelurile admirabile, în slujba poporului, către care el tinde. S-a constatat o bună dispoziție și respect, chiar din partea bănușilor adversari, pentru succesele democrației. Această stare psihologică trebuie întreținută cu mare perseverență, prin instructori capabili să ridice cadre de permanenți îndrumători și prin realizări concrete, care să înlăture fie chiar în modestă măsură, greutățile și lipsurile, acolo unde au fost semnalate.

Oamenii însărcinați să facă muncă, chiar dacă nu toți au avut suficientă pregătire, cei mai mulți au lucrat devotat și unii au fost chiar neobosiți în prestarea însărcinărilor primite. Este regretabil că trebuie arătat că P.N.P.-ul local, nu a avut vreun mod de procedare, fiind inexistent ca organizație. Secretarul Baicu pretindea că a trimis un număr de îndrumători din F.D.P.

7). Colaborarea în cadrul F.D.P.-ului a fost activă și armonică din partea: P.M.R., Frontul Pl., U.P.M. și P.N.P. în forma cunoscută. Au sprijinit campania U.F.D.R., Sindicatele Unite, U.T.M. și C.D.E. Deficiențe în cadrul organizației în care am lucrat: Delegata U.F.D.R.-ului nu participa la ședințele Consiliului Frontului Democrației Populare și nu făcea acestuia rapoarte de activitate.

8). Consiliul F.D.P. a fost compus în forma mai sus arătată.

9). În cazul P.N.P., nu s-a evidențiat organizația locală, cum se desprinde în cuprinsul raportului.

10). Nu mă pot pronunța exact asupra nivelului politic al conducătorilor F.D.P. din județul respectiv, deoarece nu am lucrat permanent și direct cu aceștia, totuși din legăturile sporadice și din observații urmărind desfășurarea generală a campaniei electorale, s-a putut constata că P.M.R.-ul local se bucură de prestigiu îndeosebi, datorită marelui prestigiu al P.M.R.-ului în general. Opinia publică admiră lupta, munca și realizările obținute de această avangardă pentru ridicarea țării și a poporului. Conducerea P.M.R.-ului local, slabă. Secretarul P.M.R. care a fost și președintele F.D.P., este un bun vorbitor de masă, stăpânește problemele, este însă un slab organizator, sectarist și care încurajează familiarismul în conducere. Am putut constata cele scrise alăturat, din legătura pe care am văzut-o că există între U.F.D.R. și P.M.R. U.F.D.R.-ul se manifestă oficial ca P.M.R. are legătură permanentă cu acesta, nu se resimte totuși nici o influență de muncă creatoare în U.F.D.R. din această colaborare. Dimpotrivă s-au constatat, determinate de legături personale, slăbiciuni și cele mai sus menționate.

Frontul Plugarilor pare a avea organizație mai bine pusă la punct ca în alte părți. Am cunoscut mulți săteni, în adunările în cadrul U.F.D.R.-ului, care cunoșteau bine problemele transformărilor din țară, le susțineau în discuții contradictorii, atât la tineretul satelor și chiar la vârstnici. Prefectul județului, președintele Fr. Plug. Învățătorul Vancea, pare un bun administrator și

organizator politic. Se bucură de prestigiu în fața opiniei publice și este simpatizat.

Despre nivelul politic al conducătorilor P.N.P. nu mai este locul să repetăm, cele ce se desprind din alăturatul raport. Reorganizarea cu cadre noi, controlate, a întregii conduceri a P.N.P. desigur va ajuta organizația locală să se încadreze în rândul muncii pentru democrație.

11). Nu s-au întâmplat manifestări străine în afara Frontului.

12). Slăbiciunile observate în cadrul organizației U.F.D.R. au fost consemnate în ambele rapoarte. Trebuie totuși insistat, neștiința biroului cum să lucreze, manifeste atitudini de îndepărtare a elementelor care vor să se încadreze din calculul de a nu fi întunecate în muncă, delăsare în muncă, la care se adaugă critici publice, privind moralitatea unor elemente din conducerea biroului. Pentru celelalte partide nu mă pot pronunța. S-a constatat la P.M.R. sectarism și familiarism în conducere.

13). Probleme economice și gospodărești. Problemele economice, după câte am putut constata, constituie, nevoia importului de produse îndeosebi de îmbrăcăminte, fiind o regiune fără întreprinderi. Marea dificultate o constituie pentru moment, lipsa de căi de comunicații. Se leagă nădejde pentru îndreptare economică, întreaga regiune se va resimți în bine odată cu noua legătură de cale ferată, Salva-Vișeu, acum în lucru. Se cer investiții ale centrului, în întreprinderi, pentru a se încuraja mâna de lucru.

Probleme gospodărești: În toate adunările s-a cerut îndreptarea nedreptăților făcute cu Reforma Agrară, ajutorarea întreținerii gospodăriilor prin controlul și îndepărtarea abuzurilor dela cooperative. Cer fire de bumbac, piele pentru opinci, săpun. Dacă s-ar da atenția cuvenită acestor revendicări, populația ar fi scoasă în bună măsură, din plasa atâțărilor reacțiunii.

14). Constituția elaborată de conducerea regimului, a fost prelucrată în toate adunările, a fost găsită completă și satisfăcătoare, în cadrul adunărilor din jurul U.F.D.R.-ului.

15). În ceea ce privește Partidul Național Popular, în forma componenței și activității lui până la alegeri, din cauza conducerii locale, nu a avut nici o influență asupra categoriilor de mijloc. Dimpotrivă a fost neînțeles, rău văzut de opinia publică și chiar de partidele politice democratice. Trebuie reținut că județeană PMR Sighet, nu era informat just cu privire la rolul P.N.P. Constatare făcută și la alte județene similare. P.N.P.-ul este tratat fie cu dispreț, fie chiar drept partid adversar. Aprecierea pentru județeană Maramureș a fost însă determinată de comportarea secretarului local P.N.P.

Este de constatat că în ceea ce privește rolul P.N.P.-ului, mai este altă populație, îndeosebi orășenească, de prelucrat. În această ordine de idei controlul centrului P.N.P. trebuie să fie activ, în ceea ce privește munca pe care o desfășoară județenele. Tot dela centru trebuie să pornească lămuriri precise cu privire la rostul existenței P.N.P.-ului, pentru celelalte partide democratice.

16). Democrația Populară Română a trecut un examen serios. Alegerile au fost asemenea unui plebiscit, care a întrunit adeziunea marei majorități a populației pentru democrația românească, adeziune conștientă, determinată de

lupta pentru realizările regimului democrat în favoarea întregului popor. Populația, chiar aceea educată și deci încă găsită sub influența reacționară, recunoaște în discuții și prin atitudini, că regimul instaurat în R.P.R. se datorează priceperii și dinamismului P.M.R.-ului, care se impune atenției tuturor.

Mijloacele reacțiunii nu trebuie subestimate. Se duce luptă prin mijloace aparent inofensive, pentru întreținerea misticismului, sectarismului, prin încurajarea slăbiciunilor omenești, cu vădită influență îndeosebi asupra femeilor, infiltrează spaima înstrăinării copiilor de familie, dărâmarea credinței, etc. Moralul învățătorilor și preoților în munca de demascare a acestor svonuri, trebuie avută în atenția cuvenită. Sunt elemente, care se pot apropia cu precădere în a capta încrederea masselor. Trebuie bine înțeles cadre vigilente, care să încadreze în muncă pe cei mai sus amintiți. În această muncă U.F.D.R. și P.N.P. au un rol deosebit de îndeplinit. Legăturile realizate cu corpul didactic local trebuie neapărat menținute și însoțite de realizări concrete.

P.N.P., prin noua lui conducere, este de sperat, va putea să dea de aici înainte randamentul necesar pe linia politică justă.

Trebuia urmărite dinamizarea conducerilor organizațiilor politice și masse și, ceace trebuie urmărit cu cea mai mare atenție, este ridicare de noi cadre de care suferă astăzi, în formă acută, organizațiile politice maramureșene.

Sighet, 3 mai 1948

**Raport al acțiunii Secției Organizatorice a Comitetului Județean al PMR
adresat Comitetului Central Județean al PMR**

Dosar 43/1948, filele 12-15

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Secțiunea Organizatorică

Către

Comitetul central al Partidului Muncitoresc Român

București

Raport de activitate pe luna Aprilie 1948

Secția organizatorică, comitetul județean în această lună, a căutat să pună ofertă pentru a se întări viața de partid, deoarece în timpul alegerilor a fost slăbită.

Nu au trăit celulele o viață de partid în mod sistematizat, pentru asta secția organizatorică a trebuit să fie întărită, care într-o parte a reușit.

Am reușit să scoatem patru tovarăși din producție, care au urmat 20 de școală țărănească la Județeană și un tovarăș muncitor de la CFR.

Care a fost repartizat în felul următor:

Tovarășii Ciplea Ștefan și Leordean Ioan / țărani / au fost repartizați în plasa Iza, deoarece acești doi tovarăși împreună cu ceilalți doi tovarăși care au activat înainte în plasa Iza au îmbunătățit simțitor viața de partid, din toate punctele de vedere.

Tovarășii Ciceu Ștefan și Gogea Vasile / țărani / care în ultimul timp, luni au lucrat numai pe teren, ambii au fost scoși din producție în mijlocul lunii. Înainte de a pleca pe teren au stat la Județeană, pentru a putea pregăti mai bine nivelul politic și pentru a putea duce o muncă mai îndestulătoare Partidului.

Tovarășul Chico Ioan, muncitor CFR la sfârșitul lunii a fost scos din producție. Tovarășul este cu perspective și își dă silința. După un scurt timp va fi un element folositor.

În prezent Secția Organizatorică a Comitetului Județean se compune astfel:

Tov. Szendrei Ludovic, responsabil secție

Tov. Chico Ioan, activist la Sect. Organizatorică Jud.

Tov. Gogea Vasile, activist la Sect. Organizatorică Jud.

Tov. Ciceu Ștefan, activist la Sect. Organizatorică Jud.

După nivelul lor politic se dă silința ca sarcinile primite să fie duse la bun sfârșit.

În plasa Vișeu de Sus avem doi tovarăși activiști scoși din producție.

Secretar de plasă: Ardelean Tiberiu

Organizatorică: Ciolpan Vasile

Viața de partid în plasa Vișeu, s-a îmbunătățit, mai ales în Vișeu de Sus. Însă au fost și lipsuri, deoarece terenul mai depărtat nu a fost vizitat și nici celulele n-au trăit viață organizatorică, deoarece au fost neglijate.

În Baia Borșa, celulele au fost descompuse, din cauză că muncitorii au plecat la lucru în alte părți, în care timp nu s-au ținut în evidență această celulă. La Vișeu-Bistra idem.

În plasa Iza

Avem patru tovarăși activiști scoși din producție:

Secretar de plasă Ungur Gheorghe

Organizatorică: Țiplea Ștefan

Cadre: Leordean Ioan / propus la Școala Constanța

Prop. și agitație: Sima Ieremia Gheorghe

Aici deoarece au cuprins întreaga muncă de partid, s-a îmbunătățit în mod favorabil viața de partid din toate punctele de vedere.

Plasa Sighet

Avem doi activiști scoși din producție:

Secretar Semeniciu Gheorghe / propus la Școala Constanța

Fita Ioan a rămas ca activist pentru a duce munca în plasa Sighet. În această plasă s-a dus muncă, însă nu în mod sistematizat. Facem ca munca să nu fie cuprinsă în toate ramurile. Aici a mai contribuit și lipsa de control asupra sarcinilor primite de la Județeană.

Plasa Șugatag

Avem un singur activist Bârlea Vasile, deoarece secretarul de plasă Nemeș Petru s-a îmbolnăvit de două luni. Din această cauză viața de partid din această plasă s-a slăbit față de lunile trecute: februarie și martie.

Sarcina noastră este de a întări această plasă, pentru a se putea obține rezultatele dorite. De altfel celulele după nivelul lor funcționează.

În această lună în fața partidului au stat trei sarcini de bază: întărirea și sistematizarea vieții de partid, însămânțările de primăvară, 1 Mai.

În ceea ce privește întărirea și sistematizarea muncii de partid la Sighet am reorganizat ședințele de activ în felul următor: înainte am ținut ședințe de activ în fiecare săptămână, iar acum din două în două săptămâni; ședințe cu birourile de celule se țin tot din două în două săptămâni.

[...] cu responsabili de secție, unde responsabili din biroul de celulă dau [...] și lângă prelucrarea diferitelor probleme actuale avem posibilitatea de a avea contact strâns cu responsabili din biroul celulei, putând astfel da soluții concrete și având un control strâns asupra muncii.

S-a ținut o ședință cu comitetul Jud., cu biroul de plăsi și cu comitetele de plăsi, după care a urmat ședințe cu activul de plăsi, care au fost ținute în toate plăsile.

În organizațiile locale C-lung, Vișeu, Ocna Șugatag, s-au ținut ședințe cu comitetele locale săptămânal și s-a introdus ședințele săptămânale de activ.

În aceste ședințe s-au preluat următoarele probleme: Victoria din alegeri legate de situația internațională. Însemnările și în general problemele ridicării producției.

Celulele din oraș

Am reușit să punem la punct celulele prin revizuirea lor, deoarece în timpul campaniei electorale au fost neglijate.

S-a reușit să se fixeze ședințe de celule regulate, deci putem să spunem că viața de partid s-a îmbunătățit față de luna trecută.

Mai sunt și lipsuri în ceea ce privește ședințele de grupuri. Nu am reușit să intensificăm ședințele lor. Deci în privința aceasta sunt lipsuri destul de mari.

În luna aprilie s-a ținut trei ședințe cu comitetul CFR, reușind prin aceasta să reînviem celulele, mai ales în celula Depou și Întreținere, însă mai sunt lipsuri la Revizie și Mișcare, dar în această lună vom pune punct pentru reactivizarea și înlăturarea lipsurilor lor.

Am pus accent și la organizațiile de masă. S-a schimbat conducerea la UPM. Am reușit să înlăturăm într-o mică măsură spiritul ce a domnit acolo, însă totuși mai sunt lipsuri care să manifestă printr-o pasivitate.

CDE din cauza lipsei vigilenței noastre și a membrilor de partid din CDE câte un element reacționar din sânul maselor evreiești au reușit să integreze o parte din populația evreiască într-o manifestare, îndreptate împotriva politicii, cu ocazia uciderii unui cetățean evreu.

Aceste lipsuri au fost prelucrate atât în ședințele noastre de activ cât și cu conducerea CDE-ului și tot așa cu membrii evrei din partid.

CDE a înfierat această manifestație, într-un miting la care a participat majoritatea mesei evreiești. Rezultatul după măsurile luate de noi și din partea conducerii CDE-ului, spiritul în masele evreiești s-a îmbunătățit.

Celulele satești

În luna aprilie s-a slăbit în ceea ce privește frecvența la ședințele. Aceasta se datorește în primul rând deoarece a fost întâmpinat de însămânțările de primăvară.

În ziua de 6 aprilie cu ocazia deschiderii Marii Adunări Naționale, s-a ținut adunare în orașul Sighet în centre de industrie și la sate.

La Sighet au participat cca. 1.500 de participanți, iar în centrele de industrie C-lung la Tisa, Ocna Șugatag și Vișeu de Sus au fost cca. 1.800 de participanți. S-au ținut în 44 de comune adunări populare, unde au fost cca. 18.000 de participanți. În aceste adunări au fost prelucrate. Victoria în alegeri legată cu situația internațională, realizările guvernului și sarcinile din viitor. Spiritul în general a fost bun și agitator.

Însămânțările de primăvară au fost prelucrate în mod temeinic atât în celulele din oraș cât și la celulele din sate, pentru aceasta am folosit și ziarul local, căutând să popularizăm însămânțările, care sunt de o mare importanță.

După formarea comandamentului unic de însămânțări s-au depus toate cele pentru reușita însămânțărilor de primăvară. Am reușit să mobilizăm îndrumători, compuse din orășeni și săteni.

Acestea au fost repartizate pe sectoare la sate, controlând și lămurind populația despre importanța însemnărilor.

Am reușit împreună cu Consiliul Județean să formăm 5 echipe stabile, C-lung, Ocna Șugatag, Vișeu de Sus, CFR și Uzina Electrică, iar după ce sătenii au fost lămuți despre alianța muncitorilor cu țărănimea. Populația satească a fost îndrumată la această echipă pentru repararea uneltelor.

Am mai reușit să formăm 4 echipe din muncitorii din oraș, care umblau din comună în comună pentru repararea uneltelor agricole. Rezultatul: am reușit să reparăm 626 buc. de diferite unelte agricole.

Tot în acest timp s-a observat o colaborare între țăranii săraci. O inițiativă a celei din comuna Giulești s-a arat 7 ha de pământ cu 22 buc. [...] pentru țăranii săraci.

Trebuie să mai menționăm că după recensământul agricol a ieșit [...] ha pământ arabil, însă după verificare s-a găsit 47.428 ha pământ arabil după statistica veche, dintre care circa 9.000 ha schimbător / inundat cu apă și prund.

Pământ bun pentru însămânțat 38.428 ha din care în toamnă a fost semănat 2.669 ha, iar teren de primăvară 35.759 ha, din care până în primăvară a fost însămânțat 33.119 ha, rămânând încă neînsămânțat 2.640 ha.

Acest teren este o regiune muntoasă, totuși va fi însămânțat cu porumb în cel mai scurt timp.

Pentru ziua de 1 Mai au fost prelucrate tezele după instrucțiunile Comitetului Central.

În cursul zilei de 28-29 și 30 aprilie s-au ținut în comunele din județ cu ajutorul nostru de la Județeană, adunări în legătură cu 1 Mai.

La întreprinderi au fost prelucrate tezele în cadrul sindicatului.

În ziua de 1 Mai s-a făcut manifestație în orașul Sighet și Centrele Industriale: Ocna Șugatag, Vișeu de Sus, C-lung la Tisa. Aici trebuie să menționăm că din punct de vedere organizatoric n-au fost bine pregătite, făcând ca 1 Mai din acest an să fie pregătit mai slab față de 1 Mai din anul trecut.

În orașul Sighet putem spune că din punct de vedere organizatoric a fost bine pregătit. Aceasta se datorește faptului că a fost o colaborare strânsă între partid și Consiliul Județean, a Sindicatelor, însă din punct de vedere politic s-a prelucrat îndestulător, deoarece o mare parte din participanți după defilare au părăsit lucrurile lor înainte de a termina adunarea.

Aici trebuie să menționăm că nivelul politic al maselor mai au lipsuri în ceea ce privește educația lor. Cu toate această slăbiciune am putut să mobilizăm cca. 5.000 de oameni. Aceasta este un succes din partea noastră deoarece din orașul nostru n-avem proletariat decât în mică parte. Totuși am reușit să popularizăm ziua de 1 Mai și trebuie să menționăm că această zi a reușit asupra celorlalți până acum, fără nici o exagerare.

Ziua de 1 Mai a fost legată cu întrecerile în producție în fabrici și pe ogoare. Au fost întreceri și între celulele din oraș la difuzarea cărților și concursuri la ziarele de perete.

La CFR s-a muncit 5.000 ore voluntare. Au reparat o mașină / locomotivă, s-a început să clădească o parte din Gara Sighet, care a fost bombardată în timpul războiului, s-a făcut un parc. Funcționarii de la CFR au organizat o tură de frânări, care va duce voluntar material pe Șantierul Național Salva-Vișeu.

În cadrul Sindicatului s-au mobilizat cca. 250 sindicaliști pentru RAZIM. Comuna Sarasău, unde avem 90.000 puieti, care au fost amenințați cu secetă, acești puieti au fost stropiți cu apă.

Producția din Județ față de luna trecută s-a îmbunătățit și după un control mai intens putem da o situație mai clară.

Fabrica de cherestea CAPS Vișeu de Sus cu trei gaze pe luna aprilie producția est de 100 mc bușteni, pe zi 8 ore de lucru, față de luna martie când tot cu același muncitor și tot în același timp abia se producea 70 mc bușteni. Prin aceasta putem constata că producția în general s-a mărit în luna aprilie cu 35%.

Fabrica de cherestea Bixad cu trei gater a produs în luna martie 55 mc bușteni, cu 8 ore de muncă zilnic, iar pe luna aprilie 70 mc. Producția s-a mărit cu 15-20% față de luna martie.

Fabrica de cherestea silvică Borșa cu două gater a produs pe luna aprilie 16-20 mc bușteni cu 8 ore de muncă zilnic, iar pe luna aprilie 26-30 mc. Producția aici a ajuns normă.

Fabrica de cherestea firma Borșa SINC cu un gater în luna aprilie s-a produs 184 mc scânduri. Această fabrică în luna aprilie a început productivitatea.

Fabrica de cherestea firma Vișeu SINC cu trei gater a produs pe luna martie 25-30 mc scânduri cu 8 ore de muncă zilnic, iar pe luna aprilie [...] mc. Producția s-a ridicat cu 15% față de luna trecută.

Fabrica de cherestea firma Săcel cu două gateri a produs în luna aprilie 30 mc bușteni cu 8 ore de muncă zilnică. Această fabrică în luna martie a funcționat.

Salina Ocna Șugatag pe luna martie a produs 8.500.000 kg sare iar pe luna aprilie a produs 1.200.000 kg, iar dacă ar avea comandă de transport ar ridica producția pe lună la 1.500.000 kg sare.

Fabrica de perii Sighet cu 30 de muncitori pe luna martie a produs 2000 buc. din diferite perii, iar pe luna aprilie 2.500 buc. A scăzut producția cu 60%, fiindcă nu are transport. Stoc în depozit este de 11.000 buc. mărfuri pe care le produc.

Secția Organizatorică deși nu a fost completă și are lipsuri și în prezent și cu tovarășii care lucrează în colectiv sunt tineri în munca de partid, totuși am reușit ca în mare măsură să facem față sarcinilor care au înaintea noastră în cursul lunii. Lipsa cea mai serioasă a fost că nu am putut ține în evidență celulele îndepărtate / Borșa.

Rămâne ca sarcină pentru secția noastră de a întări viața de partid și în locurile mai îndepărtate și să facem controlul acestora. să întărim plasa Șugatag, să intensificăm controlul în plasa Sighet. Să punem în stare de funcționare grupele organizațiilor de bază.

Ridicarea nivelului politic a tuturor membrilor de partid pentru ca să fie înarmați și prin aceasta munca noastră pe teren să se îmbunătățească.

Sighet, 3 mai 1948

Resp. Sec. Organizatorică

Sighet, 3 mai 1948.

Raport al Secțiunii organizatorice a Comitetului Județean al PMR adresată Comitetului central al PMR, Secțiunea organizatorică.

Fond Comitetul Județean al PMR, Dosar 43/1948, filele 16-18

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureș
Secțiunea Organizatorică

Către
Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român
București

Comitetul Județean al secției Organizatorice este compus din următorii tovarăși: tovarășul Szendrey Ludovic responsabilul secției,

Tov. Kast Matei, instructor județean, care la sfârșitul lunii a fost repartizat la această secție întorcându-se de la Baia Mare unde a urmat școala medie de cadre. Este un tovarăș capabil de muncă, bine pregătit.

Tov. Chico Ioan și Coman Vasile, activiști județeni care în prezent se găsesc la școala medie Baia Mare.

Tov. Ciceu Ștefan și Gogea Vasile activiști / plugari / care în mijlocul lunii martie au fost scoși din producție.

În plasa Iza în prezent avem doi tovarăși scoși din producție.

1. Ungur Gheorghe secretar de plasă care fiind în concediu de la 15 mai la 1 iunie nu a stat în plasă tot timpul, urmează ca să-și ia postul din nou în primire și Țiplea Ștefan.
2. Tov. Leordeanu Ioan care a fost repartizat la Frontul Plugarilor deoarece s-a văzut necesar să se trimită elemente mai pregătite pentru întărirea Frontului Plugarilor.

Tov. Sima Eremia Gheorghe care se găsește în prezent la școala medie Baia

Mare.

În plasa Vișeu este un tovarăș activist scos din producție Ardelean Tiberiu ca secretar de plasă care acum s-a întors la plasă în urma a 15 zile de concediu pe care le-a avut.

Tov. Cioplean Vasile care a înlocuit pe tov. Ardeleanu Tiberiu în timpul cât a fost în concediu, în prezent se găsește la Școala Medie Baia mare.

În plasa Șugatag avem un singur activist Bârlea Vasile, încă nu am reușit să scoatem lângă dânsul ajutor, în viitor urmează să punem mai mare accent pe întărirea acestei plase.

Plasa Sighet la fel a avut un singur activist Tov. Fita Ioan care deoarece fiind singur nu a reușit să cuprindă toată munca în această plasă.

Pentru a îmbunătăți viața de Partid și a avea posibilitatea de a cunoaște situația mai adâncă în județul nostru am procedat la un nou sistem de muncă și anume:

Am luat legătura cu autoritățile administrative județene ca: Prefectura, Federala, Frontul Plugarilor, Sindicatul sanitar și cu activul de bază al județenei noastre, cu care ne-am deplasat astfel, ca din fiecare instituție luând în fiecare duminică câte o plasă, făcând o muncă de control în ramura respectivă din care a făcut parte delegatul trimis pe teren. Prin aceasta am putut să constatăm lipsurile din viața de Partid, precum și ce frământă în general populația.

În urma rapoartelor primite de la delegații respectivi am tras concluzia și am putut astfel rezolva unele probleme chiar pe teren, iar altele sunt în curs de rezolvare.

Această muncă am putut-o duce până în prezent în trei plăsi și anume: plășile Iza, Vișeu și Șugatag, urmează să ne deplasăm în a patra și ultima plasă / plasa Sighet/ unde vom proceda la fel.

Prin noul procedeu menționat mai sus am reușit să înlăturăm o parte din slăbiciuni și a îmbunătăți viața de Partid.

Dacă nu am fi recurs la un astfel de procedeu nu am fi putut să facem față problemelor care frământă populația satelor și nu am fi putut să înviorăm viața celulelor noastre de la sate.

Deoarece activiștii noștri sunt într-un număr mic nu au putut să cuprindă toată care stă în fața Partidului nostru. Prin verificarea aceasta am reușit să constatăm că în plasa Vișeu nu există 2 celule de întreprindere din cauză că o parte din membri de celule sunt plecați la diferite munci în altă parte.

Celulele din oraș. În fața noastră a stat ca sarcină principală să întărim viața de Partid în rândul și a acelor celule care însă nu au funcționat într-un mod îndestulător, precum și de a îmbunătăți viața grupelor de celulă care au funcționat foarte slab.

Am reușit să formăm în această lună o nouă celulă, celula CFR mișcarea Cămara la Sighet. Compusă fiind în 9 membri care au fost repartizați spre a face serviciu la această gară din diferite celule.

Însă totuși în celula a VI-a de cartier trebuie să punem accent mai mare pentru a lichida atmosfera neplăcută care domnește în această celulă. Aceasta se manifestă ideologia greșită dusă de foștii PSD-iști. Iar în ceea ce privește grupele am reușit într-o măsură mai mare față de luna trecută să îmbunătățim ședințele și să transformăm aceste ședințe de grupe într-un fel de seminarium unde se dezbate anumite probleme ideologice.

În luna această am încadrat 24 de tovarăși foști PSD-iști, iar această muncă de încadrare este în curs.

Slăbiciunea noastră constă în aceea că până în prezent nu am reușit să controlăm aceste ședințe atât de grup cât și de celulă în mod îndestulător.

Pentru ca viața de Partid să nu sufere ca sarcină principală avem de a ridica noi cadre pentru a completa golurile lăsate de tovarășii plecați la școala Medie de Cadre.

În luna aceasta în județul nostru s-au ținut 8 adunări populare în cadrul zile de 9 mai, unde au participat circa 8500 cetățeni, 5 adunări populare în centrele de plăși, la fel și în orașul Sighet în legătură cu protestarea asasinatelor din Grecia, la aceste adunări au participat circa 5000 de oameni, au mai avut loc 7 adunări populare pentru a îndruma populația din jurul șantierului pentru a participa la muncă voluntară pe șantierul Salva – Vișeu unde au participat circa 4000 de oameni, au mai avut loc 11 adunări feminine la aceste adunări au participat circa 2000 de femei. Și în ziua de 30 mai a avut loc o adunare la Sighet cu ocazia sărbătoririi centenarului de la Revoluția din 1848 la care au participat circa 800 de oameni. A mai avut loc o adunare a evreilor cu ocazia proclamării Statului Israel unde au participat 800 de oameni. S-a mai ținut prima conferință a OTS-ului cu circa 500 de tineri participanți.

Aceste adunări în general putem să spunem că au decurs într-o atmosferă bună.

În legătură cu mobilizarea de voluntari pentru șantierul Salva – Vișeu am procedat în felul următor: am ținut o ședință cu activul nostru, cu al UTM-ului și al FP-ului unde a fost dezbătută temeinic această problemă după care ne-am deplasat pe teren repartizând ofertele noastre după posibilitățile pe care le avem. În urma acestui procedeu cu toate că am avut scopul de a mobiliza cel puțin o brigadă, totuși nu am reușit să ne ajungem scopul în primul rând că nu am depus o muncă destul de sistematică și temeinică, al doilea rând ne-am lovit de greutăți pe care le-am întâmpinat din cauza că dela unele întreprinderi din alte județe / Sovrom Iernă / au venit să angajeze muncitori bine plătiți, dar cu toate greutățile pe care le-am amintit mai sus totuși am reușit să formăm o brigadă compusă din 70 de tineri, paralel cu aceasta că am îndreptat forțele noastre pentru a mobiliza populația din jurul șantierului pentru a lua parte la munca voluntară. Astfel am reușit să mobilizăm circa 1000 de cetățeni plugari.

De accentuat este că în această muncă au participat un număr destul de însemnat de FEMEI. Această mobilizare a decurs în urma unei munci de lămurire depusă.

Trebuie să menționăm că am întâmpinat greutăți și din partea reacțiunii care a lansat zvonul că tinerii vor fi duși în URSS și în Grecia. Aceste zvonuri au avut un ecou destul de mare mai ales în sânul părinților.

Noi, pentru a combate aceste zvonuri reacționare am demascat și arătat minciunile lor obișnuite din trecut și deoarece șantierul este numai la o depărtare de 60-80 km, am avut posibilitatea de a aduce părinții tinerilor la șantier pentru a-i convinge cât de neîntemeiate sunt zvonurile reacțiunii.

În legătură cu problema prelungirii stagiului militar am procedat în felul următor: după o prelucrare temeinică în biroul județean a acestei probleme, am convocat o ședință cu colectivul secției județene și a elementelor de bază din organizația de masă. După aceasta am convocat biroul de celule al orașului Sighet unde a fost dezbătută în mod temeinic legată fiind această dezbatere de discuții bine frământate.

După aceasta am recurs la prelucrarea în toate birourile de celule în plăși, în urmă căreia să fie prelucrată în celulele din comunele respective fiind ajutați de noi, acolo unde am avut posibilitatea de a ne deplasa pentru a prelucra această problemă în sânul celulelor sătești. După ce a fost dezbătută această problemă în cadrul celulelor sătești și în urma rapoartelor sosite de pe teren de la activiștii noștri putem să constatăm că după ce tineretul a făcut o comparație între armata din trecut și regimul actual din armată putem vedea că tineretul într-o măsură oarecare a înțeles justetea acesteia.

Dar și în legătură cu această reacțiune s-a folosit de minciunile lor obișnuite spunând că evreii din Palestina au cerut ajutor militar din [...] și că aceasta a refuzat, dar în schimb vor fi trimiși tinerii din Ardealul de Nord pentru ca să lupte în Palestina.

Putem constata că reacțiunea cu toate că nu lucrează în mod organizat, totuși se întâlnesc ideile și vederile acelora al căror caracter de clasă este identic și contrariu regimului nostru de Democrație Populară.

Productia

Însămânțările s-au efectuat conform planului de însămânțări al județului Maramureș, care a fost chiar depășite în unele locuri.

Fabrica de cherestea C.A.P.S. cu 3 gate. Față de luna aprilie când a produs numai 811 mc de cherestea în luna mai cu forțe dublate au produs 2128 mc cherestea, producția a fost depășită cu 25%.

Fabrica de cherestea Bicsada cu 3 gate. În luna aprilie a produs 578 mc cherestea, în luna mai 462 mc cherestea, motivul că producția a scăzut este că fabrica nu a funcționat o săptămână din cauza reviziunii cazanelor.

Fabrica de cherestea silvică Borșa. Pe luna aprilie a produs 232 mc cherestea, în luna mai 640 mc. Trebuie să menționăm că în luna aprilie numai 4 gate au funcționat, iar în luna mai au funcționat 5 gate.

Fabrica de cherestea Vișeu S.I.N.C. În luna aprilie cu 3 gate a produs 346 mc cherestea, iar în luna mai 411 mc. Producția s-a mărit cu 15%.

Secția organizatorică județeană. Cu toate că am putut face față sarcinilor de Partid care ne-au stat în față în luna mai într-o măsură oarecare, dar ca să menționăm aceste rezultate și să îmbunătățim viața de partid mai ales acum când am trimis mai mulți activiști la școală, rămâne ca sarcină de bază, pe lângă toate muncile care stau în fața Partidului nostru să ridicăm noi cadre cu care să putem să cuprindem toată munca ce stă în fața Partidului nostru în viitor.

Sighet, 3 mai 1948

Sighet, 1948

Raport de activitate către C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă și Agitație, întocmit de Secțiunea de Propagandă a Comitetului Județean Maramureș al P.M.R., pe perioada 1 iunie-1 iulie 1948

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 42-46

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureș
Secția de Propagandă și Agitație

Către

C.C. al P.M.R.

Direcțiunea de Propagandă și Agitație

București

Munca noastră a fost intensificată atât pe șantier, cât și pe plasa Vișeu și Iza, situate în jurul șantierului, pentru organizarea muncii temeinice de Partid pe șantier cât și pentru crearea de condiții favorabile pentru antrenarea maselor la munci voluntare pe șantier.

Greutățile pe cari le-am întâmpinat în această muncă au fost cauzate de proprietarii pe a căror pământuri se fac muncile de terasament și baracament. O altă piedică în muncă au fost abaterile morale făcute de unii brigadieri.

Prin munca de îndrumare dusă în jurul șantierului în care am arătat importanța liniei ferate pentru județul Maramureș, am reușit să dezvoltăm spiritul de voluntariat în sânul maselor țărănești antrenând în munca voluntară satele din împrejurimi.

Necesitatea prelungirii stagiului militar a fost prelucrată cu membrii de Partid reușind să creiem o atitudine sănătoasă și combativă la tovarășii noștri. În primele zile când tov. au prelucrat în mod individual problema militară reacțiunea a încercat să exploateze prin diferite svonuri/ ca de ex. Țara noastră va da ajutor noului stat Israel/. Aceste svonuri au fost combătute. În prezent nu ne-am sesizat de lansarea vreunor svonuri.

Problema șomajului care a fost o problemă arzătoare pentru județul nostru, în urma măsurilor luate cari au creat condiții de plasare a brațelor de muncă atât pe șantierul Salva-Vișeu, cât și în alte părți ale țării, a fost rezolvată.

Datorită faptului că mulți au fost angajați cu plata la diferite lucrări, munca de recrutare a brigadierilor a fost îngreunată, totuși în această lună a plecat o nouă brigadă pe șantier.

O altă problemă frământată și care a fost exploatată de reacțiune, a fost taxa pășunatului, care în urma măsurilor luate a fost rezolvată.

Situația secției. În această lună colectivul secției s-a redus în urma schimbărilor survenite. Tov. Coman Vasile a trecut la secția organizatorică, iar în prezent este la școală medie din Baia-Mare. Tov. Butuza Victor resp. cu munca de îndrumare, s-a îmbolnăvit. Tov. Donat Irina resp. cu munca de difuzare a fost în concediu. Tov. Lutes Daniel resp. cultural a trecut la sindicatul corpului didactic ca secretar. Tov. Pragh Gotthard resp. pentru studii și documente a fost ales ca președinte al U.P.M.-ului. Secția a rămas descomplexată, astfel în secția noastră a rămas tov. Nemeș Vasile. Resp. secției și tov. Wiesel Nicolae resp. învățământ de Partid. În cursul lunii curente vor reveni la secție tov. Donat Irina, Butuza Victor și Ardealean Aurel, care a fost schimbat dela munca de pe șantier.

Activitatea pe comisii

Învățământ de partid. În urma articolului apărut în „Pentru pace trainică, pentru democrație populară”, despre Arma ideologică a partidelor comuniste, care a fost prelucrat cu membrii de Partid din Sighet și activul din județ, am desbătut prin discuții posibilitățile de ridicare a nivelului ideologic a tovarășilor. În urma propunerilor am organizat următoarele cursuri:

1. La Prefectura județului cu 20 participanți
2. La Federală cu 20 participanți/1. Maghiară/

3. La sediul Județenei două cursuri în total cu 40 participanți
4. La sediul Județenei cu 30 participanți/1. Maghiară/
Materialul acestor cursuri este compus din următoarele 10 lecții:
Clasele și lupta de clasă
Capitalismul
Imperialismul
Partidul
Morala proletară
Problema națională
Alianța între proletariat și țărănimea muncitoare
Lupta poporului român pentru democratizarea țării
Democrația de tip nou
Democrația sovietică

Aceste cursuri sunt ținute de trei ori pe săptămână cu excepția cursului dela Prefectură unde se ținea zilnic dimineața dela 7-8. Am luat măsuri ca și acolo să fie ținut numai de trei ori pe săptămână pentru a da posibilitatea participanților să-și îmbogățească cunoștințele prin studiu individual. La aceste cursuri de trei ori pe săptămână odată se ține predarea lecției iar în cealaltă oră se fac seminarii. Lecțiile sunt predate de biroul județean și de un colectiv de lector pregătit de noi și verificat la predare.

Menționăm că dela Învățămintul de Partid al Direcțiunii de Propagandă și Agitație nu am primit instrucțiuni cu privire la organizarea cursurilor.

Cu activiștii de bază continuăm studiul „Despre bazele leninismului” care se ține zilnic dimineața dela 7-8 la sediul județenei. La Primărie, Uzina Electrică și biroul Uzinei am organizat prelucrarea articolului de fond cu discuții al ziarului „Scânteia” și Igazsag cu un total de 40 participanți. Cursurile anterioare au fost terminate în luna aceasta.

La Siguranță este organizat un cerc de prelucrare al Istoriei Partidului comunist/b/ din Uniunea Sovietică cu 18 participanți. În ședințele de celulă am introdus prelucrarea unui material ideologic din una din broșurile „Probleme Ideologice”, însă neputând să cuprindem această muncă prin controlarea predării în celulă am sistat această metodă deoarece am constatat lipsuri și devieri la prelucrarea lor în celulă.

Ca sarcină ne rămâne introducerea studiului individual al Istoriei Partidului comunist/b/ din Uniunea Sovietică, de îndată ce ne vor sosi volumele comandate, iar cursurile cari funcționează până în prezent să fie reorganizate conform instrucțiunilor pe care urmează să le primim de la C.C.

Comisia de îndrumare. Lipsa responsabilului pentru munca de îndrumare s-a resimțit în munca noastră din această lună. Legătura cu îndrumătorii dela sate a slăbit, iar instructajul îndrumătorilor sătești a fost întrerupt.

Munca de îndrumare a fost cuprinsă de instructorii județenei și ea s-a îndreptat îndeosebi către satele din jurul șantierului pentru a mobiliza țărănimea la munca voluntară pe șantierul național „Vasile Luca”. În această campanie am

ținut 7 adunări populare în satele din jurul șantierului cu 4000 participanți. În urma acestei munci a început ieșirea țăranilor pe șantier.

Comuna Săcel	420 zile muncă voluntară			
Dragomirești	400	"	"	"
Moisei	72	"	"	"
Săliște de Sus	560	"	"	"
Vișeu de Mijloc	55	"	"	"
Vișeu de Sus	166	"	"	"
Vișeu de Jos	528	"	"	"
TOTAL ZILE DE MUNCĂ	2.201.			

Un început de dezvoltare a spiritului de muncă voluntară este și în alte comune din județ. Astfel la podul distrus din Cuhea locuitorii comunelor Ieud, Cuhea și Bocicoel au lucrat 160 zile muncă voluntară. Comuna Glod a făcut 10 zile de muncă voluntară pentru crearea și înființarea unei pepiniere silvice. În câteva comune, mai ales în plasa Șugatag și Iza s-a lucrat pentru refacerea drumurilor distruse.

În această lună au fost 8 adunări populare pentru sărbătorirea zilei de 9 Mai cu un total de 8.500 participanți. S-au ținut adunări de protest împotriva teroarei din Grecia la Sighet, Vișeu de Sus, Dragomirești, Ocna-Șugatag și Borșa cu un total de 5.000 participanți. U.F.D.R. a ținut 11 adunări de protest împotriva teroarei guvernului Tsaldaris cu 200 participanți. Cu ocazia proclamării statului Israel C.D.E. a organizat o mare adunare conform instrucțiunilor primite cu 800 participanți. Cu ocazia Conferinței Organizației Tineretului Sătesc a avut loc un meeting cu participarea a 2.000 tineri, muncitori și țărani.

Problema militară a fost prelucrată cu îndrumătorii dela oraș și cu celulele sătești. Legătura directă a secției cu îndrumătorii dela sate în această lună a fost foarte slabă.

Caravana Cinematografică a dat 26 proiecții la cari au asistat cca.8.000 săteni. Mașina caravanei este într-o stare foarte slabă care împiedică munca, cerem să ni se aprobe o altă mașină.

Difuzorul funcționează normal de două ori pe zi.

Comisia de presă. Săptămânalul „Graiul Maramureșului” a apărut regulat în 6 pagini, cu excepția unui număr când a apărut numai în 4 pagini. Vom căuta ca în viitor să ridicăm nivelul ideologic al ziarului. La „Scânțeia” avem 700 abonamente colective. Comunicarea știrilor pentru „Scânțeia” și „Igazsag” au fost normalizate.

Comisia culturală. Munca culturală a fost făcută de resp. secției. Nivelul echipelor culturale s-a ridicat și au fost antrenate în muncă. Adunările de protest împotriva teroarei monarho-fasciste din Grecia au fost urmate de programe artistice și culturale în următoarele localități: Sighet, Vișeu de sus și Ocna-Șugatag. La Sighet Orchestra Sindicatului mixt a dat un concert reușit la care au participat 500 cetățeni. Cu ocazia conferinței Tineretului Sătesc a avut loc o manifestare culturală cu echipe culturale sătești. Publicul a primit cu însuflețire

această reprezentare. Două echipe culturale ale U.A.E.R.-ului au dat reprezentații pe șantier cu „Oamenii sovietici” în limba maghiară și „Pe malul Ebrului însângerat” în limba română. Au mai trimis echipe culturale la Câmpulung pe Tisa, Baia-Borșa, Sat-Șugatag și Ocna-Șugatag. Pentru comemorarea centenarului s-a dat o reprezentare culturală cu 800 participanți.

În județ sunt organizate 33 Cămine Culturale dintre cari funcționează prin sedințe culturale bilunare un număr de 22 cămine.

A.R.L.U.S. a continuat munca de organizare. Până în prezent avem 16 cercuri în Sighet. La fiecare centru de plasă este câte o subfilială. În total avem 28 comune organizate. În afară de subfiliale aceste cercuri funcționează slab.

Sighet, iulie 1948

**Raport de activitate către C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă și Agitație, pe perioada 1 iunie – 1 iulie 1948, întocmit de Secția de Propagandă și Agitație a Comitetului Județean Maramureș al P.M.R.
Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 48-51**

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ
Secția de Propagandă și Agitație

Către
COMITETUL CENTRAL al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă și Agitație
București

RAPORT

De activitate perioada de timp 1 Iunie – 1 Iulie

Efectul evenimentelor politice din această lună: reducerea cu 50% a datoriilor de armistițiu și noua operare a impozitelor și naționalizările au avut un larg răsunet în sânul maselor.

Prestigiul Partidului nostru și încrederea în Partidul nostru au crescut.

Ca dovadă de încredere pe care masele au dovedit-o față de Partid, a fost manifestația cu ocazia reducerii armistițiului când în trei ore am reușit să mobilizăm în fața consiliului Sindical peste 2000 de cetățeni care au venit să manifesteze în fața sediului Partidului.

Atât la oraș cât și la sate, sătenii au răspuns cu elan la chemarea Partidului nostru pentru efectuarea de munci voluntare.

Noua așezare a impozitelor a fost primită bine de țărănimea săracă cu pământ puțin.

Naționalizarea n-a avut un ecou larg în masele țărănești din cauză că ea nu prezintă din punct de vedere economic prea mare importanță pentru județul nostru, dar în rândurile muncitorilor, după munca zi de zi depusă de activiștii Partidului și a Consiliului Județean, am reușit cu toate manifestările negative în jurul acestei probleme să fie lichidate și să avem o creștere a producției la Industria noastră de cherestea.

Această creștere a producției a fost semnalată din toate întreprinderile din Județ, dar date precise nu avem decât din două: la Câmpulung la Tisa unde producția a crescut cu 5% și la C.A.P.S. unde noi nu am neglijat munca cu 30% față de luna trecută.

Prelucrarea rezoluției plenarei a II-a a C.C., cu toate că nivelul activului nostru este slab, tovarășii noștri și-au arătat părțile slabe și constituie pentru noi un îndreptar pentru remedierea greșelilor și lipsurilor noastre.

În urma prelucrării, legăturile cu org. de masă s-au întărit. Colaborarea între Consiliul Sindical, Fr. Pl., U.T.M. și U.F.D.R. s-au îmbunătățit.

Slăbiciunea din cauza legăturilor slabe avem cu U.P.M., C.D.E. și mai ales cu Ucrainenii din județul nostru.

Desigur că datorită acestui fapt noi avem în județul nostru greutate în ceea ce privește Problema Națională.

Manifestări șovine și mai ales antisemite se semnalează.

Am luat măsuri de combaterea acestor manifestări și de întărire atât a U.P.M. cât și a C.D.E. O lipsă serioasă este munca noastră în legătură cu populația ucraineană, unde va trebui să reorganizăm Frontul Democratic Ucrainean, care nu are legătură cu masele.

O altă lipsă la care Rezoluția ne-a atras atenția și care continuă să persiste este slaba organizare a țăranimii muncitoare în Sindicatul Agricol.

Reacțiunea pe lângă greutățile pe cari ni le face cu manifestările șovine, a lucrat în județ. La Vișeu de jos, s-au descoperit ședințe ținute de legionari, cari s-au infiltrat în județ prin Șantierul Național, unde sunt angajați și care au legătură și cu elemente din Județul nostru.

Împotriva acestora s-au luat măsuri de siguranță.

În liceele Dragoș-Vodă din Sighet, unde se țin cursuri de limba română și maghiară și unde elevii sunt ținuți sub influența șovină a profesorilor români și a preoților maghiari, s-a rupt portretul lui Parhon și a fost călcat în picioare. Până în prezent autorii nu au putut fi identificați.

După conferința dela Varșovia, reacțiunea a încercat să lanseze zvonul despre un nou războiu care au fost combătute și lichidate.

Evenimentele din Partidul Comunist Iugoslav, au ajuns mai repede în Județul nostru decât zările și au dat loc la diferite interpretări și zvonuri, dintre care cel mai insistent este în legătură cu arestarea tov. Ghe. Gheorghiu-Dej. Prin ședințele care sunt programate cu prelucrarea paralelă a ambelor rezoluții s-au luat măsuri de combatere a acestor zvonuri.

SITUAȚIA ORGANIZATORICĂ

La sfârșitul lunii secția a fost complectată cu tov. Pragh Gotthard și tov. Ardelean Aurel, Tov.Butuza Victor din cauza boalei nu poate munci. Tov. Donat Irina a fost trimisă la școala medie din Oradea, iar în locul ei a venit tov. Steinfeld Lili care face munca voluntară până la găsirea unui resp. de difuzare.

Secția se prezintă în felul următor:

Nemeș Vasile: secretar

Viezel Nicolae: resp. învățământului de Partid

Ardelean Aurel: resp. comisiei de îndrumare

Pragh Gotthard: resp. comisiei culturale

Steinfeld Lili: resp. comisiei de difuzare.

În organizațiile de partid și la Plăși, în afară de plasa Iza, avem resp. de propagandă și agitație nescoși din producție, iar la toate org. de bază din sate avem resp., cu care ținem legătură și dăm instrucțiuni la ședințele de Plăși.

Cu resp. de propagandă și agitație la org. de bază din oraș avem ședințe bilunare, frecvența este de 50-60%.

La org. de masse sunt în curs de completare cu responsabili.

Legătura este ținută direct sau cu resp. de propagandă sau în lipsa acestuia cu secretarul.

Lipsa în muncă de organizare a fost neprogramarea ședințelor speciale cu resp. de Plăși și org. de bază din sate și lipsa ședințelor colective cu resp. de la org. de massă.

Ședințele de secție n-au fost sistematice și nici ședințele cu colectivul comisiilor.

În afară de lichidarea acestor lipsuri, în această lună vom scoate din producție resp. pentru plăși.

Sighet, august 1948

**Raport de activitate către C.C. al P.M.R. Direcțiunea de Propagandă și Agitație, întocmit pe perioada 1 Iulie- 31 Iulie 1948 de către Secția de Propagandă și Agitație, a Comitetului Județean Maramureș al P.M.R.
Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948 filele 65-66**

Partidul Muncitoresc Român
Consiliul Județean Maramureș
Secția de Propagandă și Agitație

Către
Comitetul Central al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă și Agitație.
București

Raport
De activitate de la 1 Iulie – 31 Iulie 1948

În luna Iulie munca noastră s-a îndreptat pentru aprofundarea rezoluției Plenarei a II a Comitetului Central și a Biroului Informativ. Această prelucrare în adâncime a materialului cuprins în rezoluții a avut ca rezultat întărirea vieții de partid din județul nostru.

Prelucrarea problemei colectărilor de cereale a fost dezbătută începând de la activul județean cu toate organizațiile de bază din județ și cu îndrumătorii de la oraș și sate.

Cotele de predare stabilite pentru comune de către Administrația județului au fost întrecute de planurile făcute de către comisiile de colectare. La noi în județ suntem la începutul muncii de seceriș. Atmosfera în jurul colectărilor este bună, țăranimea muncitoare și cea mijlocașă au primit cu mulțumire măsurile luate de guvern. Până în prezent în afară de câteva cazuri unde chiaburii au încercat să declare mai puțin pământ, alte manifestări negative în problema colectărilor de cereale nu cunoaștem.

Producția a înregistrat mici îmbunătățiri, în afară de Câmpulung la Tisa unde în iunie s-a tăiat 2600 metri cubi bușteni [...], dar acest lucru se datorește plecării unei serii de muncitori în concediu. O altă scădere am avut la salinile Ocna-Șugatag, unde în iunie s-a produs 942060 kg. sare, iar în iulie 700000 kg. Această scădere rezultă că o parte din muncitori au fost ocupați la încărcatul vagoanelor pentru export, iar o altă parte cu pomparea apei din mina unde pe un loc a pătruns.

Muncile voluntare cu toate că suntem în toiul lucrărilor agricole nu au fost neglijate, s-a lucrat la drumuri, podețe, primării, școli, etc. Au lucrat 7884 de cetățeni, circa 60.000 ore de muncă în valoare totală de circa 1.000.000 lei.

În jurul evenimentelor politice, atât pe plan extern cât și pe plan intern, nu s-au semnalat manifestații negative.

Reacțiunea s-a folosit de metodele obișnuite de lansare a zvonurilor false. În Borșa se vorbea de alipirea țării noastre către U.R.S.S. pe ziua de 23 August. Acest zvon a fost lichidat și nu a fost dus mai departe. În plasa Șugatag se svonea că armatele Anglo-americe au ocupat Iugoslavia și că pe „Gutâi”, muntele ce desparte Maramureșul de jud. Satu Mare, sunt partizani nemți și anglo-americi care așteaptă armatele americane. S-au luat măsuri imediate, activiști țărani ai Frontului și îndrumători, au fost trimiși în toate comunele unde circula acest zvon, care a fost combătut și lichidat.

Chiaburii au încercat să facă greutăți în regruparea unităților cooperatiste, reușind să antreneze și țărani săraci și în aceste comune problemele au fost lămurite.

La colectările de lână, chiaburii au reușit să se eschiveze în unele comune, transcriind oile pe numele țăranilor săraci fără oi. Cunoaștem cazuri când aceștia au acceptat acest lucru, ceea ce denota că conștiința de clasă a țăranimii sărace este în unele comune încă foarte scăzută. Avem comune ca de exemplu Cuhea și altele, unde membrii de partid au muncit pentru a putea stabili exact întinderea

suprafețelor însămânțate și unde ei au demascat pe acei bogătași cu care au încercat să se sustragă colectărilor.

După munca în adâncime depusă de către activiști și îndrumători care au cuprins întregul județ, noi suntem azi în situația de a cunoaște terenul, de a cunoaște comunele, unde conștiința de clasă este slabă și vom putea lua măsuri de îndreptare și întărire a punctelor slabe din județul nostru.

În general prelucrarea în adâncime a celor două rezoluții a adus o întărire serioasă a vieții de partid din județul nostru. Disciplina, participarea la ședințe, vigilența, interesul pentru ridicarea nivelului ideologic și politic au crescut.

Legăturile noastre cu organizațiile de masă s-au îmbunătățit.

SITUAȚIA ORGANIZATORICĂ

Compoziția secției în această lună a rămas neschimbată. Pentru plasa Șugatag am scos ca responsabil cu munca de propagandă și agitație pe tovarășul Poenaru Ștefan, de meserie tâmplar.

În cadrul secției s-au ținut ședințe săptămânale. Cu resp. de propagandă și agitație, din oraș, au fost ținute 2 ședințe. Cu responsabilii organizațiile de bază din comune am ținut o ședință la plăși, unde, am prelucrat ambele rezoluții și sarcinile ce stau în fața responsabililor. La aceste ședințe care au durat o zi s-a făcut și seminar cu materialul predat. Din cele 59 comune convocate, din 8 au lipsit responsabili.

Cu responsabilii dela organizațiile de masă legăturile secției noastre s-au normalizat. Am ținut 4 ședințe. Prin experiența câștigată la aceste ședințe, munca de propagandă s-a îmbunătățit, la aceste organizații.

În această lună am reușit să lichidăm cu lipsurile ce proveneau din neorganizarea și nesistematizarea legăturilor atât cu responsabilii organizațiilor de masă cât și cu responsabilii organizațiilor de bază din comune.

O lipsă care persistă, pe care noi nu am reușit să o rezolvăm e că nici în această lună, în afară de plasa Șugatag n-am reușit să avem responsabili scoși din producție, astfel că munca cu toate că a fost cuprinsă din punct de vedere organizatoric de către secția județeană, noi am întâmpinat greutăți și avem lipsuri mai ales în controlul muncii.

Comisia de îndrumare.

Munca de îndrumare a avut lipsuri serioase, contactul nostru cu îndrumătorii sătești a fost neorganizat iar cu îndrumătorii din oraș în afară de ședințele bilunare, care s-au ținut pentru instructaj, acești îndrumători n-au fost folosiți pentru munci concrete.

De aceea la începutul lunii Iulie am trecut la reorganizarea muncii de îndrumare și la verificarea tuturor îndrumătorilor din județ. Astfel în oraș au fost reorganizați și verificați 208 îndrumători, plasa Sighet 185, plasa Iza 76, plasa Vișeu 105, plasa Șugatag 167, adică în total de 741 îndrumători, cu îndrumători din oraș am avut 2 ședințe de instructaj. Cu cei mai buni dintre tov. îndrumători pe care i-am trimis în comune am avut 5 ședințe. Tovarășii îndrumători, care au fost trimiși în comune, în afară de problema colectărilor care a fost prelucrată, au fost pregătiți și cu rezoluțiile. Îndrumătorii care au plecat în comune au dat

rapoarte atât în scris cât și oral. Această metodă de a da rapoarte în scris a fost de un ajutor pozitiv județenei noastre, îndrumătorii reușind să sesizeze unele părți negative ale muncii noastre, iar îndrumătorilor le-a crescut spiritul de răspundere.

La ședințele unde s-au dat rapoartele verbale și din analiza acestor rapoarte îndrumătorii au făcut un schimb de experiență și au inventat metode noi de muncă.

Am avut 3 deplasări în județ cu un total de 202 îndrumători din oraș în toate comunele, adică 59 au fost vizitați de 2 ori.

Îndrumătorii din comune au fost verificați și au primit sarcini în vederea colectărilor.

Ședințele cu responsabili de propagandă din comune, care a avut loc la centrele de plăși, contactul strâns ce l-am avut în această lună cu îndrumătorii din comune, au adus o serie de rezultate pozitive.

Tovarășii îndrumători au făcut acțiuni din casă în casă, pentru lămurirea problemei colectărilor. În majoritatea comunelor tov. îndrumători au deplasat pe teren pentru a verifica dacă cotele de impunere au fost strânse și corespund cu tablourile întocmite de comisia de treer. În unele comune ca Bârsana, Cuhea, Iapa, Ferești, au reușit să demaște și să descopere unele încercări de sustragere a chiaburilor dela colectare.

Tovarășii îndrumători sâtești și-au împărțit comuna pe sectoare și au dus munca de lămurire în sectorul respectiv. Despre munca lor au dat rapoarte în ședința organizațiilor de bază. La aceste ședințe au participat tov. îndrumători din oraș.

Din controlul nostru pe teren ne-am dat seama că munca de îndrumare s-a îmbunătățit în urma măsurilor și metodelor de muncă folosite în această lună. Avem lipsuri în comunele rutene ca Bistra, Ruscova, Repedea, unde din cauza lipsei de tovarăși din oraș, cari cunosc limba ucraineană, munca de îndrumare este slabă.

La organizațiile de massă s-au făcut în această lună verificarea îndrumătorilor. La Frontul Plugarilor, cu îndrumători s-au făcut ședințe la centrele de plăși și s-a prelucrat problema colectărilor.

La Frontul Plugarilor este un număr de 250 îndrumători verificați.

La Consiliul Sindical munca de verificare a îndrumătorilor este în curs. Activitatea îndrumătorilor sindicali este slabă.

Îndrumătoarele U.F.D.R.-ului au făcut o serie de acțiuni de lămurire în legătură cu colectările, popularizarea femeii din U.R.S.S., popularizarea luptei poporului grec și acțiuni de ajutorare a poporului grec. Numărul îndrumătoarelor este de 244, dintre care 41 îndrumătoare au fost în comune iar 36 au făcut munca de lămurire în oraș.

La U.T.M. au fost 3 deplasări în comune cu un număr de 25 îndrumători, cari au dus munca de lămurire în legătură cu munca voluntară pe șantiere și altă ieșire pe teren cu 84 U.T.M.-iști, cari s-au reîntors de pe șantierul național Salva Vișeu.

La U.P.M. și C.D.E. această muncă este aproape inexistentă.

În această lună am avut o conferință cu delegații grupurilor sindicale agricole din județ, cu ocazia atentatului îndreptat împotriva tov. Togliatti au avut loc scurte meetinguri în 7 din cele mai importante întreprinderi din județ.

Pentru popularizarea luptei duse de poporul grec au avut loc 5 conferințe în oraș și comune.

Caravana cinematografică din cauza lipsei de film nu a dat nici o reprezentație. Nici până în prezent nu ne-a sosit filmul.

Difuzorul instalat în oraș a funcționat normal difuzând știrile de 2 ori pe zi.

Munca de îndrumare a îndrumătorilor P.M.R. a fost mult întărită în această lună, județul a fost cuprins în întregime, ședințele de instructaj au fost normalizate.

Noi nu am dat atenție îndestulătoare muncii de îndrumare dela org. de masă și astfel noi nu am reușit să mobilizăm toate forțele existente din județ pentru munca de lămurire.

Sighet, august 1948

**Raport de activitate pe perioada 1 august – 29 august, către C.C. al P.M.R.,
Direcțiunea de Propagandă și Agitație, întocmit de Secțiunea de
Propagandă și Agitație a Comitetului Județean Maramureș al P.M.R.
Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 71-73**

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ
SECȚIA DE PROPAGANDĂ ȘI AGITAȚIE

Către
COMITETUL CENTRAL AL P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă și Agitație

București

RAPORT

De activitate pe perioada de timp 1 August – 29 august 1948

Desfășurarea evenimentelor externe și interne a avut o înrăurire favorabilă asupra situației politice din județul nostru succesul obținut de tabăra antiimperialistă, în frunte cu U.R.S.S. la Conferința Dunăreană a întărit mult încrederea maselor în politica justă dusă de P.M.R. și însușită de guvern.

Reforma învățământului a produs o frământare în județul nostru, care pe deoparte este favorabilă, dar în sânul populației maghiare este privită cu rezervă, deoarece singurul liceu teoretic de limba maghiară a fost desființat. În general transformările cari se aduc prin reforma învățământului sunt foarte bine primite în masele muncitorești. Prin cursul de îndrumare al corpului didactic, înființat în

orașul nostru, suntem convinși că munca noastră la sate va fi ușurată, deoarece la acestea a participat majoritatea corpului didactic din județul nostru. Acest curs fiind organizat cu ajutorul efectiv al Județenei noastre, prin ținerea unor conferințe de activiști, prestigiul partidului a crescut în fața participanților, cari în majoritate priveau cu rezervă activitatea partidului și au subapreciat teoria marxistă-leninistă.

Noile reduceri de prețuri a fost primită cu mult entuziasm cu toate că până în prezent, în județul nostru prețurile vechi au fost menținute.

Înființarea a două magazine de Stat în orașul nostru, a contribuit la dezvoltarea încrederii maselor în politica noastră pentru ridicarea nivelului de trai.

Colectările de cereale decurg în mod normal. La Sighet s-a realizat, până în prezent, 90% din planul prevăzut. În județ colectările au început de abia acum și treptat cu ea se ascute lupta de clasă, astfel chiaburii încearcă să se eschiveze dela colectări și batozari chiaburii încearcă să saboteze treerișul. Încercările lor au fost semnalate de tovarășii noștri și de organele administrative luându-se măsuri represive. Avem însă o slăbiciune că în aceste părți nu s-a prelucrat îndeajuns uneltirile dușmănoase ale chiaburimii.

Recrutarea tinerilor pentru școala de ofițeri și subofițeri și criteriile bazate pe lupta de clasă după cari s-au efectuat aceste recrutări a creat un spirit favorabil pentru dezvoltarea conștiinței de clasă îndeosebi la țară.

Campania pentru alegerea comitetului județean al U.F.D.R. a constituit o frământare în sânul țăranilor din județ și a constituit un mijloc eficace pentru dezvoltarea conștiinței cetățenești.

Reacțiunea în această lună s-a manifestat prin diferite metode. Înglobându-se în jurul bisericii s-a folosit de pelerinaje la mănăstiri pentru ca prin episcop să dea curaj muncii reacțiunii. În discurs episcopul a pledat împotriva ruperii concordatului cu Vaticanul.

A fost descoperită de către organele Siguranței o organizație subversivă legionară a cărui conducător a fost un profesor suplinitor al liceului, „Dragoș Vodă”, elementele din cari s-au recrutat această organizație fanatică religioasă au fost elevii din clasa V până la clasa VIII al liceului „Dragoș Vodă” din Sighet și studenți. Această organizație n-a trecut încă la agitație și se sprijinea pe o disciplină oarbă de fier.

Svonuri false lansate de reacțiune au circulat în județ îndeosebi în legătura zilei de 23 august la care dată declarau că țara noastră va fi ocupată de U.R.S.S.

Aceste uneltiri dușmănoase au fost combătute în parte de îndrumătorii noștri iar pe de altă parte au fost desmințite de evenimente.

Munca voluntară din această lună a fost slabă din cauza muncilor agricole. Au lucrat 4365 de oameni, prestând 36.054 ore de muncă în valoare de 749.460 lei, la lucrări de drumuri, poduri, munci agricole și repararea clădirilor.

În întâmpinarea zilei de 23 august s-a organizat întreceri în producție prin dezvoltarea conștiinței de clasă în întreprinderi, prin ședințe și adunări, rezultatele acestor întreceri nu le cunoaștem încă.

Prin activiștii și îndrumătorii noștri am reușit să cuprindem munca organizațiilor de bază sătești. Avem însă slăbiciuni în munca noastră din întreprinderi.

Sărbătorirea zilei de 23 august a avut loc în fiecare comună a județului, în cadrul căminelor culturale iar în 36 comune au ținut discursuri tovarăși instruiți de județeană.

Putem constata în general că conștiința de clasă și spiritul de luptă al țărănimii muncitoare este în desvoltare. Frământările politice și economice din această lună și munca activiștilor și îndrumătorilor a contribuit în mare măsură la desvoltarea spiritului de combativitate.

Legăturile noastre cu organizațiile de masă s-a întărit prin ședințele regulate de muncă cu responsabili culturali ai fiecărei organizații.

Planul de muncă întocmit de județeană până la 7 Noemvrie a avut rezultate bune prin sarcinile și angajamentele concrete luate de fiecare organizație de bază din întreg județul.

SITUAȚIA ORGANIZATORICĂ

În mijlocul acestei luni tovarășul secretar al secției a plecat în concediu și este înlocuit cu Viezel Nicolae, responsabilul învățământului de partid.

Tovarășa Jona Gizela reîntoarsă dela Universitatea de Partid de limba maghiară a fost repartizată la secția noastră cu învățământul de partid.

Tovarășa Bucsar Magdalena, reîntoarsă de la școala medie de Partid din Baia Mare a fost însărcinată cu munca de difuzare.

În urma acestor repartizări secția noastră s-a întărit și activiștii noștri vor putea să se deplaseze pe teren pentru a cuprinde și a controla munca pe județ.

Sighet, septembrie 1948

Raport de activitate către C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă și Agitație, pe perioada 1 septembrie- 30 septembrie 1948, întocmit de Secțiunea de Propagandă a Comitetului județean Maramureș al P.M.R. Fond Comitetul județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, fila 82-83

Partidul Comunist Român
Comitetul județean Maramureș
Secția de Propagandă și Agitație

Raport
De activitate pe perioada de timp
dela 1 sept – 30 sept 1948

Dintre evenimentele din cursul lunii cuvântarea lui Vasinski a fost larg comentată și a avut ca rezultat creșterea încrederii maselor în politica de pace a U.R.S.S.

Reducerea de prețuri, cu toate că deocamdată noi nu simțim aceste reduceri a fost primită cu mare bucurie de către oamenii muncii.

Problema Liceului maghiar care a fost o problemă mult frământată de populația maghiară a fost rezolvată în mod favorabil, iar acest lucru a avut o influență bună asupra populației maghiare.

Reacțiunea s-a manifestat prin lansarea svonurilor cu schimbarea banilor, iar chiaburii au făcut greutăți la colectarea lânii și cerealelor.

Problema colectărilor a fost sarcina baza în jurul căreia s-a desfășurat munca noastră. La sfârșitul lunii problema însămânțărilor a fost legată de cea a colectărilor.

În campania de colectare cu toate că s-a dus o muncă intensă de lămurire, fiind activiști județeni și Frontului mereu pe teren, cu toate că de îndrumare a fost organizată, rezultatele obținute sunt slabe.

Dacă la aceste rezultate au contribuit în bună măsură clima din județul nostru, nu este mai puțin și lipsa noastră în cea ce privește legăturile cu administrația de stat.

Noi nu am reușit ca să antrenăm în mod organizat Comisia Județeană, la abaterile semnalate de țărănimea săracă căreia i-a crescut conștiința de clase, nu s-au luat măsuri la timp.

Analizând aceste lipsuri s-au luat măsuri de îndreptare, iar astăzi și în două plăși rămase în urmă (Iza și Vișeu) situația s-a îndreptat.

În cursul lunii datorită subaprecierii importanței industriei noastre mici din județ, Județeană s-a ocupat foarte puțin cu problema de producție. Adia la sfârșitul lunii s-au luat măsuri pentru a iniția întreceri socialiste la întreprinderile din județ.

În urma excluderilor unor activiști de partid și prelucrarea acestor excluderi, reorganizarea Biroului județean și prelucrarea abaterilor din sânul Biroului județean, prestigiul Partidului a crescut. Totuși trebuie să semnalăm unele manifestări antisemite din partea în legătură cu reorganizarea Biroului Județean.

Conștiința de clasă a țăranimii sărace a crescut. Am avut mai multe cazuri în care ei au demascat pe chiaburii sau uneltele lor. Cele mai concludente sunt cele dela Giulești (cazul Dunca) și Cuhea (cazul Man).

Chiaburii au făcut greutăți la predarea lânii și cotelor de cereale.

Situația Organizatorică.

În luna septembrie din cadrul secției a plecat tovarășul Viesel Nicolae, care a fost repartizat pentru munca de propagandă și agitație pe șantierul național „Vasile Luca”.

De la caravana cinematografică tov. Pop Ion care era însărcinat cu munca de îndrumare, din cauza unor abateri a fost scos din muncă, în locul lui a fost pus tov. Fița Ioan.

Ședințele de secție s-au ținut în fiecare săptămână, iar ședințele scurte de muncă de câteori se ivea necesitate.

Ședințe cu responsabilii organizațiilor de masă de două ori pe lună.

Ședințe cu responsabilii de propagandă din organizațiile de bază se țin din două în două săptămâni.

Plășile fiind descompletate sarcinile de propagandă au fost duse de secția județeană și de activul județean.

Fiind scoși din muncă în această lună doi secretari de plăși, sarcinile au trebuit să fie duse de județeană, astfel munca a suferit.

Tov. Poenaru Ștefan responsabil cu munca de propagandă în plasa Șugatag din cauza bolii a trebuit să fie scos din muncă.

Ne rămâne ca sarcină complectarea plășilor.

Șantierul Salva Vișeu sept 1948.

Raport de activitate pe luna Septembrie 1948 întocmit de resortul de Propagandă și Agitație al organizației P.M.R. de la Șantierul Național „Vasile Luca” Salva-Vișeu, adresat C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă și Agitație privind viața politică, socială desfășurată pe șantier Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 91 - 98

Partidul Muncitoresc Român.
Comitetul Șantierului Național.
„Vasile Luca”- Salva-Vișeu-

Către:

C.C. al D P.M.R.
Dir. Propaganda și Agitație.

București.

Raport de activitate luna septembrie 1948
Secția politica.

Evenimentele externe și interne din luna acesta au avut o influență favorabilă asupra spiritului muncitorimii de pe acest șantier. Uneltirile imperialismului anglo- american de a instaura un guvern în Franța fără comuniști și rezistența muncitorimii franceze, a dovedit din nou putreziciunea imperialismului și forțele progresiste mereu crescânde.

Moartea tov. Jdanov a produs o adâncă durere în rândurile muncitorimii și-au luat angajamentul de a lupta pentru cauza socialismului pentru care și-a sacrificat viața tov. Jdanov.

Incorporarea ctg. 1948 a constituit o fragmentare, în deosebi printre brigadieri, deoarece mulți și mai ales dintre cadrele cele mai ale U.T.M.- ului din Șantier sunt încorporați. Vestea încorporări a fost primită în general cu bucurie luându-și angajamentul de a menține legătura cu șantierul și în timpul stagiului.

Aniversarea a 4 ani dela apariția legală a „Scânței” a constituit un prilej pentru afirmarea solidarității oamenilor muncii cu P.M.R.- ul . Discursurile și manifestările culturale ținute cu acest prilej au decurs într-un spirit favorabil, antrenând mulți salariați și săteni în jurul șantierului.

Hotărârea C.C. al P.M.R. cu privire devierea tov. Doncea a fost prelucrată și pe cale sindicală și U.T.M. Acesta a constituit un prilej pentru revizuirea atitudinilor greșite , arătate în acesta hotărârea C.C. devenind un îndreptar și venind în ajutorul unor tov. cu mentalități dăunătoare.

În urma articolului apărut în „Scânța” cu privire la organizarea întrecerilor în întâmpinarea zilei de 7 Noiembrie s-a trecut la organizarea întrecerilor în producție între secții și sectoare și la îmbunătățirea vieții de partid. Un fapt pozitiv pe care îl putem constata în acesta este faptul că muncitorii și brigadierii sunt pătrunși că marile evenimente ale clasei muncitoare se sărbătoresc prin noi depășiri de norme în producție, prin noi angajamente.

Manifestări ale dușmanului de clasă se observă prin: banalizarea importanței muncii voluntare, propaganda religioasă, neglijarea utilajului și al producției, delapidări și ironizarea marilor luptători ai clasei muncitoare.

Astfel s-au organizat pelerinaje în comunele din jurul șantierului Săcel și Săliștea cu tendința de a stânjenii producția, fapt care nu a reușit datorită activității îndrumătorilor noștri. Brigadierul Budurea Ioan dela Școala de șefi de echipă sect.12 a făcut o activitate subversivă cu o carte religioasă reușind să distragă atenția elevilor dela învățământ. Brigadierul Papatanasiu Nicolae dela Sectorul Fiad 3 scriind o carte poștală în numele unui brigadier analfabet a ironizat memoria tov. Jdanov.

Împotriva acestor elemente sau elemente sau luat măsuri de îndreptarea lor de pe Șantier precum s-a făcut și demascarea acestora.

La brigada Bihor Movila s-a crea un curent șovin în urma faptului că în conducerea brigăzii au intrat numai brigadieri maghiari cu toate că în această brigadă au fost și români.

În urma măsurilor luate de reorganizarea conducerii pe baze mai sănătoase acest curent a fost combătut

În urma unor neglijențe la construcția coșurilor de barăci s-au produs trei incendii cauzând pagube de 500.000 lei. Au fost luate măsuri pentru repararea coșurilor și prevenirea incendiilor.

Cu ocazia plecării brigadierilor din ctg.1948 în urma unor categorisiri la împărțirea efectelor bazate pe timpul cât au muncit pe șantier, a cauzat în unele părți atitudini nefavorabile denunțând prin acesta lipsa de prelucrare la distribuirea efectelor.

Au fost câteva cazuri de dezertări printre brigadieri, dar numai în primele zile de la sosirea lor pe șantier. Majoritatea cei dezertați sunt proveniți din instituții corecționale, venind pe șantier dornici de aventură. Îndrumătorii au depus muncă de lămurire în legătură cu combaterea acestor tendințe.

Printre cadrele U.T.M.-ului s-a observat descurajare în muncă datorită faptului că nu știau care dintre ei vor rămâne și pe iarnă. Grija zilei de mâine și nesiguranța au avut repercusiuni dăunătoare asupra muncii. În urma sesizării comitetului de partid situația s-a îmbunătățit.

În general spiritul muncitorimii și în deosebi al brigadierilor este bună. Sunt cuprinși de elanul întrecerilor cu toate că în unele părți acesta se interpretează greșit în dorința evidențierilor și al obținerii steagului de brigadă frunză.

Spiritul de combativitate este dezvoltat, în dauna condițiilor grele de muncă / echipament slab / . Partidul este privit ca forța conducătoare și inițiatorul muncii de ansamblu. Educarea se face în spiritului internaționalismului proletar reliefându-se rolul hotărâtor al Uniunii Sovietice în dezvoltarea democrației populare la noi în țară.

Printre brigadieri agitația este animată, însă se face fără o muncă de lămurire. S-au luat măsuri de îmbunătățire al acestei situații .

Datorită lipsei brațelor de muncă prevăzută, lipsa utilajului necesar, și al stabilirii normelor în mod greșit în unele locuri programul de muncă nu a putut fi îndeplinit. Față de luna trecută se observă o îmbunătățire a muncii calitative și cantitative.

Situația organizatorică

În a doua săptămână a lunii curente resp. secției tov. Baias Eugen a fost repartizat de C.C. la Județeană Maramureș, iar în locul lui a venit tov. Wiesel Nicolae resp. cu învățământul de partid dela Județeană Maramureș. Tov. Diaconu Ioan scos din producție pentru munca de îndrumare a fost în concediu în ultimele două săptămâni ale lunii.

În colectivul nostru s-au întâmplat următoarele schimbări: În locul tov. Vintilă Pompiliu resp. de presă care a fost încorporat, venind în locul lui tov. Botez Dumitru nescos din producție.

Situația organizatorică din această lună se prezintă în felul următor:

Wiesel Nicolae	responsabilul	secției
Diaconul Ioan	"	îndrumare
Enache Alexandru	"	învățământul
Ianculescu Alexandru	"	cultural

Ca urmare a schimbărilor intervenite munca propaganda și agitație a avut de întâmpinat greutăți și lipsuri deoarece noul responsabil nu cunoștea încă terenul.

În cursul lunii octombrie că trebuie să complectăm colectivul cu un tov nescos din producție cu muncă de difuzare. Și va trebui să schimbăm pe tov. Enache nescos din producție de la restul învățământului având abateri dela linia partidului.

Raport de îndrumare.

În organizațiile noastre de bază avem cca. 240 de îndrumători însă în această lună neverificați. În general îndrumătorii duc o muncă de lămurire pentru ridicarea producției combaterea uneltirilor dușmănoase pe șantier și într-o măsură mai mică în comunele din jurul șantierului.

Îndrumătorii s-au deplasat în comunele Dragomirești, Săliștea, Săcel, Romuli și Coșbuc în zilele de 12 și 26 Septembrie.

Numărul îndrumătorilor sindicali este de 114 iar al brigăzilor este de 773.

Munca de îndrumare se duce împreună cu cele ale org. de masă. În urma muncii îndrumătorilor am reușit să punem capăt dezertărilor dintre brigadieri. La sectorul Fiad 2 au făcut colecte de țigări pentru aprovizionarea scolii de alfabetizare. Deasemeni la concursul artistic ținut în zilele de 12 și 26 Septembrie au reușit să mobilizeze și săteni la aceste concursuri. Îndrumătorii sectorului Săliștea 14 și Săcel 15 au combătut tendința muncitorilor de a lua parte la procesiunile religioase.

Cu ocazia împlinirii a 4 ani dela apariția legală a „Scânteii” au avut loc mitinguri la Telciu, Romuli, Săcel și Săliștea cu 3.000 participanți.

Patru ani dela refacerea unității sindicale au avut loc mari adunări în 7 puncte ale șantierului cu cca. 12.000 participanți.

La comemorarea morții tov. Jdanov au avut loc adunări la cari au luat parte cca. 15.000 muncitorii și brigadierii.

Lipsa muncii de îndrumare este că nu am reușit să antrenăm pe fiecare în munca ci numai o mică parte din ei, am neglijat munca de îndrumare la satele din jur. Nu am instruit îndeajuns îndrumătorii cu munca practică pe teren.

Ne rămâne sarcină pe luna Octombrie :

Ținerea regulată a ședințelor cu îndrumătorii, în cadrul cărora să dăm sarcini concrete fiecăruia.

Să mărim numărul îndrumătorilor la 300 .

Să organizăm două ieșiri în satele învecinate .

Să organizăm crearea legăturilor individuale câte 5 persoane de îndrumător.

Să fie stimulatori în întrecerile în vederea zilei de 7 Noembrie.

Raportul învățământului de partid

Ridicarea nivelului ideologie și politic a membrilor de partid s-a făcut în această lună în deosebi prin prelucrarea importantelor evenimente externe și interne după comentariile din „Scânteia”, în cadrul organizațiilor de bază.

La începutul acestei luni a luat sfârșit școala de cadre din Telciu. Nu am reușit să organizăm școala propusă la Tunele datorită schimburilor intervenite în cadrul secției, dar recrutarea acestora s-a început.

A fost începută organizarea studiului Istoriei Partidului Comunist / bolșevic / al U.S. cu 80 tov. după instrucțiunile din caietele de studiu individual.

Dat fiind caracterul nestabil al majorității membrilor de partid de pe acest șantier organizarea învățământului întâmpină mari greutăți.

Pe linie de brigăzi U.T.M. au fost prelucrate materialele indicate în raportul din luna trecută și articole de fond ale „Scânteii”. Am organizat un ciclu de conferințe la Tunele în cadrul cărora sau prelucrat: Despre metodele de luptă ale proletariatului, Morala proletară, Conferința intelectualilor Wrelav. Însă aceste ședințe nu au putut antrena muncitorimea de pe șantier fapt pe care să-l remediem.

În general conferințele cu toate că au unele lipsuri în sensul că unii conferențieri vrea să scoată în relief știința pe care o posedă neținând cont de nivelul auditorilor, totuși contribuie mult la ridicarea nivelului politic și trezesc în deosebi gustul pentru citit.

Funcționează 4 școli tehnice în cari se prelucrează materiale ca : Economia de materiale, cum să folosim uneltele, Metode de lucru cu explozivii etc.

Aceste subiecte sunt predate de cadre tehnicieni, însă controlul asupra acestora are mari lipsuri. Astfel la prelucrarea materialului Metode de lucru cu explozivii. Alți tehnicieni neglijează conferințele pe care le au de ținut, fapt care dovedește că nu am reușit să ducem o muncă de lămurire suficientă pentru acesta.

Avem 4 școli de șefi de echipă cu 83 de participanți. În urma constatărilor făcute de către inginerii lectori 30 dintre ei corespund funcțiunii. Deoarece școala acesta nu funcționează pe bază legală, în urma lipsei noastre, tinerii absolvenți ai acestei școli nu primesc nici-o calificare oficială. S-au luat măsuri ca Direcția cursurilor profesionale ale C.F.R.- ului să recunoască ca legale aceste cursuri, dându-li-se calificare celor absolvenți.

Conferințele tehnice își ating într-o bună măsură scopul antrenând brigadierii în efectuarea muncii cu destoinicie cu un randament mai mare și stimulează investițiile.

La școlile de alfabetizare participa 1.010 cursiști dintre care 849 brigadieri, 120 salariați, 27 militari și 14 săteni. În cadrul acestor cursuri s-au prelucrat următoarele materiale politice. Reforma învățământului în R.P.R. și Analfabetismul în masă în U.S.A. Participarea este de 85%.

Cu toate greutățile pe care le avem ca lipsa de rechizite lipsa lectorilor pricepuți, participanții se străduiesc să-și însușească materia.

Va trebui ca în luna octombrie să intensificăm controlul asupra tuturor școlilor, îndrumându-le.

Să antrenăm în studiu individual toți activiștii partidului și ai org. de masă.

Să elaborăm un material obligatoriu de studiat pentru toți membri de partid, făcând seminarii.

Să organizăm un curs de școală de cadre serale orientându-ne după materialul indicat în „Scânteia”.

Raportul Cultural

Activitatea culturală de pe șantierul nostru este intensă. Săptămânal se organizează manifestații culturale, artistice, focuri de tabără.

Astfel în luna acesta a avut loc în zilele de 12 și 26 concursurile între cele 92 de echipe artistice.

Cu ocazia împlinirii a patru ani dela apariția ziarului „Scânteia” au avut loc manifestații culturale în comunele în comunele din jurul șantierului: Telciu, Săcel și Săliște.

Tinerii ctg. 1948 au organizat un festival cu ocazia plecării lor în armată.

Lipsurile acestor manifestații sunt că prin amplexarea lor nu pot fi îndeajuns controlate și învățate rolurile. Prin aceste desfășurări am reușit să mobilizăm salariații. U.T.M.- ului cu Tineretul Sătesc și s-au organizat manifestații cu concursul echipelor sătești formate din țărani cari nu au mare succes.

Programul acestora sunt luate din revistele actuale și îndeosebi Îndrumătorul cultural. Sunt totuși unele creații originale, însă aici trebuie să fim foarte vigilenți și să stimulăm totodată acestea. Aceste creații sunt trimise spre publicare.

În cursul lunii au fost rulate pe șantier filmele : Cotitura cea mare și Cikalev. Filmele au un deosebit succes și se cer cu insistență. La acesta au participat 12.000 persoane .

Pentru lichidarea lipsurilor va trebui să ducem o muncă planificată să îndreptăm forțele în punctele slabe stimulând producția în deosebi în vederea zilei de 7 Noiembrie.

Raportul de presă

Avem 700 abonați pe linie de partid la „Scânteia” dar neverificate neavând evidența lor.

Pe șantier în afara de aceasta cantitate ne sosesc următoarele exemplare de ziare : 1x 16.200 „Scânteia”, 600 „Libertatea”, 400 „Frontul Plugarilor”, 3.653 „Viața Sindicală”, 590 „Lupta C.F.R.”, 400 „Magyar Eze”, și următoarele săptămânale: 800 „Tânărul Muncitor”, 9.400 „Brigadierul” și 600 „Ifjusunkas”.

Se citește cu mult interes „Scânteia”, „Tânărul Muncitor” și „Brigadierul”, „Scânteia” a devenit un adevărat îndrumător în munca de zi a brigadierilor îndeosebi.

Sunt defecțiuni serioase în legătură cu primirea ziarelor cari nu vin regulat și sosesc cu lipsă.

Avem 40 corespondenți de presă cu cari se țin ședințe regulate. Dintre acestea 12 sunt activi. Se trimite regulat corespondența la țăranul muncitor, brigadierul.

Numărul ziarelor de perete este de 111 și cele de strategie de 26. Tratează în general problemele care preocupă sectorul respectiv. Sunt însă mari lipsuri : articolele nu se schimbă la timp, multe articole sunt scrise de aceeași tov. neantrenând și pe alții în această muncă.

În cursul lunii Octombrie vom mări numărul abonamentelor la „Scânteia” cu 300 ex.

Vom organiza cititul colectiv înaintea începerii muncii.

Vom organiza Asociația Prietenii Scânteii după ce vom primi instrucțiuni necesare.

Vom îmbunătăți aspectul și conținutul ziarelor de perete și de stradă.

Raportul de difuzare.

În luna aceasta am vândut 127 volume de cărți și broșuri, în valoare de lei 5.890 și am lichidat credite în valoare de lei 1.480.

Datorită faptului că nu am fost până în prezent în legătură directă cu Centrul de Difuzare a Cărții difuzarea materialului de partid nu a putut satisface cerințele.

Sunt 15 biblioteci pe linia U.T.M.-ului cu 5.870 exemplare și 18 biblioteci sindicale cu câte 30, 40 volume, cărțile se citesc în proporție de 40%.

Se caută îndeosebi Istoria Partidului Comunist /bolșevic/ al U.S. „Sarcinile Uniunii de Tineret, Drumul glorios al Comsomolului, Așa s-a călit oțelul.

În luna octombrie vom lua contactul cu Centrul de difuzare a Cărții pentru a asigura toate necesitățile.

Vom organiza o bibliotecă documentară.

Vom difuza 2.000 volume.

Vom controla bibliotecile existente.

Concluzii.

Datorită schimbărilor intervenite și faptului că noul responsabil al secției nu cunoștea terenul activitatea secției nu era rodnică. Fapt pozitiv ce se observa în genere este dorința de a învăța. Dar caracterul nestabil al majorității membrilor de partid de pe șantier îngreuiază munca în adâncime. Metodele întrebuițate în județene trebuie adaptate specificului acestui teren, fapt care nu am reușit încă, terenul fiind prea întins/ccca 60 km/ și timpul fiind limitat.

Sarcina principală care revine în legătură cu organizarea întrecerilor în întâmpinarea zilei de 7 Noiembrie este de a politiza și a stimula acestea.

Sighet, 3 iulie 1948

Raport de activitate pe luna iunie 1948 întocmit de Secțiunea Organizatorică al Comitetului Județean Maramureș al PMR

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, filele 19-22

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureș
Secțiunea organizatorică

Raport de activitate pe luna iunie 1948

Secția organizatorică a Comitetului județean Maramureș la începutul lunii iunie a continuat munca de deplasare și în a patra plasă / plasa Sighet / cu forțele activului județean în colaborare cu Frontul Plugarilor și administrativul județean pentru a cunoaște mai fundamental terenul din toate punctele de vedere.

De altfel, secția organizatorică este compusă din următorii tovarăși:

1. responsabil organizatoric județean – tov. Szendrey Ludovic
2. instructor județean – tov. Kaszt Matei
3. activist județean – tov. Gogo Vasile, tov. Ciceu Ștefan

În plasa Vișeu în prezent nu avem scoși din producție decât pe un tovarăș ca

secretar de plasă, tovarășul Ardelean Tiberiu.

În plasa Sighet avem iarăși numai un tovarăș scos din producție, tovarășul Fita Ion.

În plasa Șugatag la fel un singur tovarăș scos din producție, tovarășul Bârlea Vasile.

În plasa Iza avem doi tovarăși: secretar de plasă Ungur Gheorghe și activist Țiplea Ștefan.

Totalul membrilor de partid este pe județ de 3791, deoarece am încadrat în luna aceasta 28 tovarăși, foști P.S.D.-iști. Din acest total de membri au fost excluși 6, iar 4 au plecat în alte județe, astfel în total au rămas 3781 membri.

Trebuie să menționăm că avem greutăți în toate plășile deoarece nu am reușit să cuprindem munca în toate ramurile. În primul rând, că motivul de plăsi nu este complet, în al doilea rând că nu am plasat forțele de care dispunem în mod just. Din aceasta reiese că munca din plasa Sighet a fost neglijată, dar în celelalte trei plăsi cum sunt plășile Iza, Vișeu și Șugatag, dar mai ales Vișeu și Iza, unde am avut oarecare rezultate pozitive prin aceea că am reușit să mobilizăm populația din jurul șantierului național Salva – Vișeu într-un număr destul de frumos.

Din partea tinerilor au fost mobilizați 896 tineri, iar vârstnici au fost mobilizați 874, care în total cu tineri cu tot au prestat 20.000 ore muncă voluntară.

În plasa Vișeu am reușit să colectăm 60.000 lei pentru ajutorarea Greciei. Nu este o sumă mare, dar luând în considerare județul nostru socotim că este un succes.

Considerăm ca o slăbiciune foarte importantă că nu am colaborat în plăși cu Frontul Plugarilor în mod îndestulător mai ales acum când se observă ascuțirea luptei de clasă la sate care se manifestă cu ocazia colectării lânii și împărțirea pășunilor.

În ce privește organizațiile de bază satești se observă o atmosferă bună mai ales în jurul șantierului. Dar membri noștri de partid de la sate sunt lipsiți de spiritul de combativitate, astfel vom da o importanță mai mare de a ridica nivelul politic și spiritul de combativitate a tovarășilor de la sate.

Frecvența organizațiilor de bază de la sate unde tovarășii nu sunt plecați la lucru în alte părți este de 65-70%. Iar unde sunt plecați la lucru frecvența este de 40-50%.

Organizațiile de bază din oraș

S-a observat o îmbunătățire atât în ședințele organizațiilor de bază cât și în ședințele de grup. Am reușit să antrenăm în munca voluntară prin întrecerea programată între organizațiile de bază pentru a participa la munca voluntară la canalizarea orașului Sighet.

Frecvența organizațiilor de bază la instituții este 70-80%, iar frecvența întreprinderilor 65-70% și la cartiere tot atât.

Atmosfera care domină la ședințele organizațiilor de bază este mulțumitoare dar nu o putem considera la fel peste tot, deoarece nici nivelul nu este la fel de ridicat la toți tovarășii.

Însă considerăm ca o lipsă serioasă faptul că nu am putut să sistematizăm controlarea ședințelor organizațiilor de bază, prin aceasta să le dăm un ajutor mai intens. Aceasta se datorește și faptului că 11 tovarăși sunt trimiși la școala medie Baia Mare, doi tovarăși la universitatea din București, 3 la Oradea și unul la Constanța. Considerăm că întoarcerea acestor tovarăși va îmbunătăți simțitor munca de partid, dar până atunci avem sarcina de a scoate noi cadre pentru a-i pregăti într-o măsură oarecare, ca să-i putem trimite pe ei la școala cu seria următoare.

În ce privește ridicarea nivelului membrilor s-au creat școli serale atât în limba română cât și maghiară. Astfel de școli sunt și în instituții, ca Federala, Prefectura etc. Totodată s-au format cercuri de studiu individual.

În ce privește vigilența, a fost excelentă în luna aceasta, 6 elemente corupte, șovăelnice, care au folosit partidul pentru a-și masca atitudinea lor antidemocratică. Excluderea acestora a fost prelucrată în ședințele de activ și organizațiile de bază. În urma acestui fapt, în instituțiile acestea se poate constata că domnește un spirit mai sănătos ca înainte.

În ce privește colaborarea cu organizațiile de masă și partid cu Comisia Locală, deoarece nu avem responsabili sindicali, legătura se ține cu biroul județean. Colaborarea e destul de bună. Cu UFDR-ul aceeași situație. Nu avem responsabil feminin în biroul județean, astfel că legătura se ține tot cu biroul

judeteen. Cu Frontul Plugarilor am reușit să întărim această organizație prin aceea că am creat un colectiv sănătos, capabil de muncă, unde în prezent se lucrează la verificarea membrilor Frontului Plugarilor. UTM-ului, partidul i-a dat tot concursul de a mobiliza voluntari pentru șantierul național Salva – Vișeu, asigurând transportul acestora și în general au primit îndrumările necesare din partea județenei PMR Maramureș. La Uniunea Populară Maghiară am reușit să ajutăm la reorganizarea conducerii, prin aceasta am reușit să creăm o atmosferă mai sănătoasă, prin asta socotim că am făcut un pas înainte în ce privește această organizație. Dar în ce privește organizațiile de masă mai avem mult de făcut pentru a înlătura definitiv spiritul de mic burghez care domina în aceste organizații și spiritul de pasivitate șovină care se manifesta prin diferite feluri. În CDE se constata o îmbunătățire față de luna trecută deoarece am reușit să punem în conducerea acestei organizații elemente corespunzătoare care duc la o linie justă în sânul ei. Însă, și în cadrul acestei organizații mai există șovăială din partea tovarășilor noștri care nu îndrăznesc să atingă în mod hotărât atitudinea șovină și sionistă din cadrele acestei organizații.

Pentru mobilizarea la șantierul național Salva – Vișeu am introdus o metodă nouă. Am convocat pe lângă activul nostru și oameni din județ cu care s-a prelucrat importanța muncii voluntare care s-a deplasat pe teren. Însă am întâmpinat greutăți din partea părinților și a muncii agricole chiar și din partea reacțiunii. Trebuie să recunoaștem că și din partea noastră a fost neglijată munca aceasta din cauză că între timp a venit naționalizarea și toate forțele noastre au fost îndreptate spre acest obiectiv astfel că nu am reușit să mobilizăm decât un număr de 28 de tineri din care 27 au și plecat pe șantier, iar unul a rămas bolnav la spital.

În ce privește naționalizarea întreprinderilor la noi în județ au fost naționalizate 13 fabrici de cherestea, 2 mori, o brutărie, o uzină electrică, o fabrică de perii, o fabrică de mobilă.

Naționalizarea a decurs în conformitate cu instrucțiunile date de CC și am fost ajutați de către tovarășii veniți de la CC. Muncitorii au primit naționalizarea cu entuziasm, directivele primite de la județeană au fost îndeplinite în mod disciplinat, aceasta s-a observat prin păzirea de către muncitori a întreprinderilor și s-a observat încă la inventarierea unde muncitorii au dat un ajutor activ.

În legătură cu producția nu avem o situație clară fiindcă nu am primit încă datele din județ. Totuși după informațiile primite, în general producția este în creștere. Exemplu, fabrica de cherestea CAPS – Vișeu a mărit cu 30%, iar fabrica de cherestea Câmpulung la Tisa cu 45% a mărit producția față de luna trecută, așa că muncitorii au dovedit că sunt capabili de a conduce fabrici fără directori sau patroni exploataitori.

În luna aceasta am avut următoarele adunări, una cu ocazia centenarului Revoluției din 1848 unde au participat circa 1500 de oameni.

Plenare de partid în legătură cu naționalizarea unde au participat circa 500 de oameni.

Una adunare cu prizonierii din județ reîntorși din URSS. Aceasta s-a ținut în cadrul ARLUS-ului.

În cadrul sindicatului a avut loc o manifestare cu ocazia reducerii de 50% din obligațiile armistițiului, unde au participat 2000 de salariați.

Toate aceste adunări au decurs într-o atmosferă bună și un spirit agitator.

În legătură cu prelucrarea rezoluției au procedat în felul următor: a fost prelucrat în mod temeinic cu Comitetul județean, cu activul județean, cu conducerea organizațiilor de masă și cu birourile organizației de bază din Sighet.

Este în curs de prelucrare în organizația de bază din Sighet și cu birourile organizației de bază din plăsi, urmând ca apoi să prelucrăm cu organizațiile de bază sătești.

În ce privește problema națională să-i acordăm o deosebită atenție pentru că în județul nostru avem diferite naționalități pe care reacțiunea caută să le folosească pentru scopurile lor. Ca exemplu, în urmă excluderii unui tov. maghiar, reacțiunea maghiară a căutat să facă problemă națională din aceasta. Cu ocazia împărțirii ajutorului venit din America, un popă din comuna Borșa s-a folosit de aceasta pentru popularizarea USA și a persoanei sale reacționare. Acest popă greco-catolic reacționar a fost demascat de către tov. secretar județean, aceasta se mai folosește și de aceea metodă că el afirma că el ar fi prieten intim cu tovarășul Gheorghiu Dej și Dr. Petru Groza. În ce privește aceasta va trebui să ducem o luptă hotărâtă pentru demascarea acestui element și înlăturarea lui din această comună deocamdată.

În ultimul timp reacțiunea a început să se folosească de zvonuri false în legătură cu situația din Iugoslavia spunând că rând pe rând urmează a se produce astfel de neînțelegeri și în alte țări cu democrație populară. Nu am putut să combatem aceste zvonuri deoarece s-a produs în ultimele zile și nu am avut timp îndestulător ca să arătăm că partidelor comuniste nu le este frică să-și arate greșelile comise, prin recunoașterea greșelilor înfăptuite putem să evităm acestea, pe de altă parte și prin aceasta să întărim forțele clasei muncitoare.

Avem toată încrederea că partidul comunist din Iugoslavia va fi în stare să-și repare aceste greșeli înfăptuite de către unii conducători și suntem convinși că va păși fără ezitare pe adevăratul drum pe care trebuie să meargă un partid marxist-leninist și va contribui la întărirea lagărului păcii și al democrației.

În fața secției organizatorice a județenei Maramureș stă decizia de a întări secțiile și plășile cu cadre noi, de a întări sindicatul agricol pentru că acesta are un rol foarte important de a întări partidul din toate punctele de vedere și în cadrul partidului vom da o atenție deosebită în ceea ce privește vigilența, vom înlătura elementele oportuniste și dușmănoase regimului nostru, vom ridica nivelul politic și ideologic al membrilor noștri și al masei largi populare în spiritul revoluționar Marxist-leninist pentru a da ajutor de a crea noi reforme ce stau în fața noastră pentru folosul și binele clasei muncitoare.

Responsabilul secției organizatorice Szendrey Ludovic

Sighet, 3 iulie 1948

Către
Comitetul Central PMR
București

COMPLECTARE
la raportul înaintat la luna iunie 1948

Este necesar de a aduce la cunoștința Comitetului central că raportul pe luna iunie 1948 nu a fost complet întrucât nu a avut situații clare în ceea ce privește tablourile în legătură cu situațiile statistice a secției organizatorice unde la completarea acestor tablouri am întâmpinat greutăți destul de mari deoarece până în prezent nu am avut o situație clară. Pentru a avea o situație clară a fost necesar să depunem o muncă temeinică pe care noi până acum am neglijat-o nedând destulă importanță controlării situației fiecărui membru de partid în parte pentru a avea o situație clară la care a fost necesar în urma instrucțiunilor primite de la CC prin tablourile trimise să controlăm fiecare membru în parte după categoria socială.

În urma acestui control trebuie să menționăm că față de raportul înaintat pe luna mai unde totalul general al membrilor de partid era de 3763, în urma acestei verificări am putut să constatăm că în prezent pe județ avem în total 3541 membri de partid, iar restul fiind plecați în străinătate sau în locuri necunoscute ori decedați.

În ce privește tabloul nr. 4 nu avem nici până în prezent o situație clară deoarece unele organizații de masă nu au reușit să-și verifice totalul membrilor însă această verificare este în curs astfel că în raportul pe care îl vom înainta pe luna iunie vom putea arăta situația reală.

Cooperativele nu au o situație clară deoarece sunt în curs de fuzionare astfel că în scurt timp aceasta va fi terminată. Numărul locuitorilor după recensământ este de 131.684, dar după o verificare mai adâncă s-au mai găsit 310 locuitori care nu au figurat în listele recensământului, astfel că în total numărul locuitorilor județului Maramureș este de 131.994 fără orașul Sighet care numără 18.329 de locuitori, deci în total 150.323.

În ce privește producția ceea ce nu am putut arăta în raportul înaintat, deoarece nu aveam date precise, arătăm în mai producția uzinelor din județul nostru.

1. Firma fost CAPS din Vișeu de Sus în luna mai a produs - 2128 mc, iar în luna iunie - 2603 mc
2. Firma Silvica în mai - 640 mc, iar în iunie - 418 mc
3. Bixad Câmpulung în mai - 402 mc, în iunie - 412 mc
4. Vișeu Sin. L. Vișeu de Sus, mai - 411 mc, iunie - 407 mc
5. Irina S. Pop, în mai - 240 mc, în iunie - 305 mc

6. Socalul Sin. L. Socal, în mai - 205 mc, în iunie - 340 mc
7. Salina Ocna Șugatag, în mai – 754.730 kg sare, în iunie – 942.060 kg sare

Aceasta este situația producției forestiere și de sare din județul Maramureș în raportul care trebuie să fie în luna iunie 1948 și pe care îl înaintăm acum.

Responsabilul secției organizatorice Szendrey Ludovic

Comitetul Județean PMR Sighet
DS.45/1948

Sarasău

Raport de activitate
11 iulie 1948

Sosind în comuna Sarasău la orele 11, am luat contact cu resp. organizatoric tov. Pricop Gheorghe, care a pornit imediat spre a anunța membrii celei.

La orele 14 secretarul celei, tov. Bledea Ioan, reîntors între timp de la Sighet a deschis ședința, făcând apelul nominal după carnetul cotizații, cu următoarea ordine de zi:

Prelucrarea rezoluțiilor Biroului Informativ și al plenarei a II-a a C.C. al P.M.R.

Preluarea deciziei referitoare la modul de colectare a cerealelor. discuții și diverse.

La ședință s-au prezentat 16 tov. membri ai celei

absenți 15, din care 5 sunt plecați în alte localități
2 membri sunt excluși.

Confruntând tabelul de îndrumători, primit dela județeană am constatat că ei nu au fost schimbați.

Trecând la ordinea de zi am pornit de la revoluția Biroului Informativ expunând greșelile și abaterile tactice și principale ale Partidului Comunist din Iugoslavia, respectiv ale conducerii aceluia Partid constatate în urma analizei situației din acel partid de către reprezentanții Partidelor Comuniste componente ale B.I. – în afară de cei P.C.I. care au refuzat să se prezinte – la consfătuirea ce a avut loc în a doua jumătate a lunii Iunie a.c., expunând totodată, concomitent și comparativ, constatările și învățămintele ce rezultă din rezoluția plenară a II-a a C.C. al P.M.R., insistând în mod deosebit asupra vigilenței, luptei de clasă și ascuțirii ei, precum și asupra importanței și obligațiunii membrilor de a-și ridica permanent nivelul lor politic.

De-asemenea am analizat atitudinea Partidului față de țărănime și expus sub acest raport alianța între muncitorime și țărănimea muncitoare și mijlocașă.

În toate acestea m-am folosit de exemple concrete în special în locul familiilor Mihali și Iurca și în general relevând metodele de exploatare a chiaburimii satelor.

Am legat apoi de această expunere importanța colectărilor de cereale, expunând mecanismul acestei operațiuni, după care am scos în evidență caracterul ce-l are această colectare – acela al luptei de clasă insistând asupra rolului pe care membrii celei trebuie să-l îndeplinească pentru reușita operațiunilor, prin munca de lămurire în sânul țărănimii muncitoare și a mijlocașilor și prin vigilența lor și a acestora din urmă.

După aceasta am împărțit comuna în sectoare, dându-se fiecărui îndrumător câte un sector spre a duce munca de lămurire, după cum urmează:

1	Costin Gheorghe	Dela nr. c.	1-20
2	Chirai Traian	Dela nr. c.	21-50
3	Coman Gheorghe	Dela nr. c.	51-70
4	Ierima Toader I. Ion	Dela nr. c.	71-100
5	Pricop Gheorghe	Dela nr. c.	101-151
6	Sima Vasile	Dela nr. c.	152-180
7	Ierima Vasile	Dela nr. c.	181-200
8	Costin Ion	Dela nr. c.	201-220
9	Bledea Ion I. Ion	Dela nr. c.	221-247
10	Ierima Aurelian	Dela nr. c.	248-267
11	Ierima Gheorghe I. Aur.	Dela nr. c.	268-340
12	Tuplea Ion	Dela nr. c.	341-396
13	Bledea Gheorghe I. Iacob	Dela nr. c.	397-410
14	Dudaș Nuțu	Dela nr. c.	411-445
15	Chirai Petru	Dela nr. c.	446-481
16	Ierima Gheorghe	Dela nr. c.	482-558
17	Neneștean Mihai	Dela nr. c.	559-604

Am dat apoi ca sarcină fiecăruia dintre cei susarâtați ca în timpul lor liber, seara, duminici și zi ploioase să ducă cât mai intens acțiunea de lămurire, făcând săptămânal raport responsabilului de propagandă despre activitatea depusă și felul cum a fost primită și însușită decizia referitoare la colectare de către cei sânul cărora a depus munca, care rapoarte, centralizate se vor depune la Județana P.M.R. săptămânal.

Trecând la discuții, în primul rând mi s-au cerut lămuriri complectatoare referitor la mecanismul colectărilor, iar apoi detalii asupra situației actuale din Iugoslavia, respectiv asupra atitudinii P.C.I. și a conducătorilor săi în urma revoluției.

De-asemenea tov. Pricop Gheorghe a cerut să-i lămuresc cazurile abaterilor constatate prin revoluție și motivul pentru care numai acum s-au relevat acestei abateri.

Am dat lămuririle cerute, insistând asupra înfumurării conducerii P.C.I., un efect al nivelului politic scăzut, precum și asupra desființării democrației interne din P.C.I. și al desființării critice și autocritice.

În general expunerea a fost primită cu interes și în ceea ce privește colectările, în privința cărora le-am atras atenția că se desfășoară sub lozinca „Cine are mult, dă mult” au fost primite cu manifestări care vedeau ura de clasă, din partea câtorva tovarăși.

Celula, comparând-o cu alte celule sătești cunoscute de noi cum ar fi cea din Rona de Jos, este mai organizată și se vede că s-a depus muncă de îndrumare a membrilor din partea tov. Bledea Ioan, secretar al celei, totuși se observă unele atitudini de compromițătoare datorite fie rămășițelor burgheze, fie oportunismului unora.

Am atras atenția secretarului celei să verifice cu toată atenția diferitele manifestări ale membrilor, spre a putea lua la timp măsuri ce se impun.

Ștefan Podină

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 45/1948, fila 8

Sighet, 12 iulie 1948

Raport

Activitate al tov. Mircea Ștefan despre rezultatul
deplasării făcută în ziua de 11 iulie 1948 în comuna Bocicoel.

Conform programului stabilit de județeană am ținut ședința de celulă:
următorii tovarăși: secretar Rad Grigore lui Mihai

Resp. org. Dumitrean Ioan

membrii Dumitrean Ilie

membrii Rad Grigore lui Grigore

Chesa Ioan

Miji Ioan / primarul comunei

Rad Ioan / secretar comunal

A lipsit: Bitos Ioan, Dumitrean Ioan lui Ioan și Dumitrean Ioan lui Gavrilă,
cari au fost plecați din localitate la lucru.

Am prelucrat materialul fixat de județeană.

Probleme ridicate de tovarăși:

Întreg partidul comunist se face vinovat pentru faptele săvârșite în
Iugoslavia sau numai conducătorii?

Este speranța de îndreptarea partidului comunist din Iugoslavia sau nu?

Nu cumva Dl. Tito a fost plătit de capitaliști?

Există și astăzi prietenia între poporul rus și poporul iugoslav.

Transformarea hectarelor în jughere, problema treierii unde nu se va
trimite batoza. Chestiunea transportului.

Problemele le-am rezolvat conform normelor date de tov. Nemeș în ziua de 10 d.p. pe care celula a primit cu mulțumire și a rămas lămurită.

În comună sunt 330 case. Întrucât tov. sunt puțini, la munca de lămurirea poporului în legătură cu colectările în comun acord cu tovarășii am împărțit comuna în 9 sectoare și anume: tov. Rad Grigore lui Mihai delacasa no. 1-35, tov. Dumitreaș Ioan dela 36-80, tov. Dumitreaș Ilie dela 80-120, tov. Rad Grigore lui Grigore nu va lua parte întrucât mâine/luni/pleacă la lucru, tov. Chesa Ioan dela no. 121-160, tov. Miji Ioan dela no. 160-190, tov. Rad Ioan dela no. 190-220, tov. Botiș Ioan dela 220-260, tov. Dumitreaș Ioan I Ioan dela 260-290 și tov. Dumitreaș Ioan I Gavrilă dela 290-330.

În cursul ședinței fiecare tovarăș a căutat să vorbească toți deodată, mai ales primarul comunei /membru de partid / Miji Ioan care s-a prezentat în stare de ebrietate. Am fost silit să țin cu tovarășii un discurs despre disciplina partidului atât față de partid, față de public /populația / cât și față de familiile lor. Primarul comunei de altfel la sosirea mea în comună la ora 13 l-am aflat la cârciumă folosindu-se de țuică în cantitate mai mare care s-a putut constata după purtarea lui. Din cauza băuturii prea multe vorbind cu noi a început să se plângă în fața oamenilor.

Informându-mă despre bunul mers al comunei am aflat că comuna a executat la șantier 350 zile de lucru în luna trecută. Aceasta se va repeta în fiecare lună la șantierul Salva Vișeu. Observ că această muncă voluntară nu s-a executat benevol ci din ordinul primarului cum declară secretarul celulei. Prin munca voluntară s-a reparat un pod în mijlocul comunei, și este programată curățirea șanțurilor.

Notă informativă:

Populația este liniștită.

Secretarul celulei m-a informat despre următoarele: Oamenii cari au lucrat la Vatra Dornei la firma „Sovrolemn” au primit câte 2000-2500 lei avans, iar cu restul banilor firma a rămas datoare. Populația face întrebare dacă partidul poate interveni în chestiune.

Dela 19 aprilie populația nu și-a primit rațiile de porumb. Cu popa Dunca Găvrilă și notarul Vlad Dănilă sunt mulțumiți însă cu învățătorul Blascu Bartolomeu nu. Este dur și brutal față de populația și copii. Comuna nu este vizitată de nici un medic. Nemulțumirea poporului în legătură cu colectarea lânii. Tablourile s-au întocmit greșit.

Membrii partidului din această comună nu au carnete de partid. Cere insistent partidul să i se elibereze carnetele de membru.

Conform declarației secretarului de celulă tovarășul primar este un bețiv ordinar, și întrucât este un om sărac populația s-a mirat de unde are bani necesari pentru băutură. În anul 1947 luna septembrie a luat bani de la oameni pe porumb. Porumbul a fost mai târziu împărțit între oameni, însă o parte foarte însemnată dintre ei nu au primit nici până astăzi nici bani și nici mălaiul. Tot în același timp a strâns de la populație circa 8000 lei pentru petrol și de atunci

populația n-a văzut nici bani dar nici petrolul. Ridica o mulțime de diurne fără nici o justificare. Pleacă din comună, lipsește de la serviciu lui mai multe zile, fără să se știe cineva în interesul comunei. Lucrează în contra hotărârilor luate de Comitetul [...] lucrările își face după capul lui în mod dictatorial. Cu toate că este membru de partid, nu discută chestiunile în celulă. Celula cere schimbarea primarului și propune pe tov. Rad Grigore lui Grigore / fost voluntar înainte.

Despre cele arătate de mine mai sus și declarate de secretar, l-am îndrumat pe secretarul celei ca să se adreseze un proces verbal făcut de membrii celei care apoi să fie predat biroului de cadre de la județ. Procesul verbal dresat de celula în contra președinte frontului [...] l-am îndrumat secretarul la fel să-l depune la partid la bir. de cadre.

În fine am format echipa îndrumătorilor compusă din tov. Ches Ioan, [...] Ioan și Rad Ioan, explicându-i datoria îndrumătorilor.

Trăiască Republica Populară Română!

Sighet, 1 august 1948

Raport de activitate al activistului Târnoveau Petre despre deplasarea în comuna Sarasău în data de 1 august 1948

Comitetul Județean Maramureș al PMR, doar 45/1948, filele 21-23

Raport de activitate

În cadrul planului de deplasări al Comitetului Județean Maramureș al PMR, în ziua de 1 august 1948 am fost în comuna Sarasău pentru a prelucra sarcinile primite cu membri organizației de bază din comună.

Ședința a decurs după următoarea ordine de zi la care au fost prezenți membri biroului organizației de bază precum și 27 de îndrumători:

1. deschiderea ședinței
2. rapoartele îndrumătorilor
3. momentul politic intern și extern
4. diverse

1. Deschiderea ședinței.

Ședința a fost deschisă de către tov. Bledea Ion secretarul organizației de bază din comuna Sarasău care saluta în numele membrilor org. de bază pe tovarășul Târnoveau Petre, delegatul Comitetului județean Maramureș al PMR pentru faptul că s-a deplasat în mijlocul proletariatului din Sarasău.

2. Rapoartele îndrumătorilor

Cei 27 de îndrumători și-au dat raportul activității în munca de lămurire a campaniei colectărilor dusă din casă în casă între proletarii satelor formată din pătura săracă și cea mijlocașă.

Pătura săracă și cea mijlocașă, în urma muncii de lămurire dusă de îndrumători, și-au luat angajamentul ca în acest an să fie mai vigilenți decât anul

trecut prin faptul că nu vor scăpa din ochi pe chiaburii satului care în mod precis vor căuta ca și în acest an să se sustragă de la predarea cotelor obligatorii sabotând astfel statul.

3. Momentul politic

Momentul politic este ținut de către tov. Târnoveanu Petre, delegatul Comitetului județean al PMR-ului care arăta situația politică din țară și din străinătate.

a. Situația politică internă

I. Campania colectărilor. Problema care preocupa cel mai mult guvernul cât și proletariatul din întreaga țară este campania colectărilor cu bunul mers și buna reușită pentru că pe anul 1948 hrana populației de la oraș și în special hrana proletariatului muncitor din fabrici și uzine să fie asigurată pentru ca și ei la rândul lor să poată mări producția spre binele proletariatului de pe a căror înfrățire în muncă și idei, nu va putea și frântă de boierimea și chiaburimea satelor care cu idei reacționare capitaliste căuta a răsturna campania colectărilor prin a aduce în eroare deciziile de treier, acțiunea care nu le va putea reuși pentru că PMR prin membri org. de bază sătești îi demasca și arăta lumii intențiile lor criminale și mârșave de a înfometa populația prin specula murdară.

II. Lupta contra reacțiunii. Guvernul nostru alături de guvernul URSS și împreună cu guvernele care au ca deviză permanentă sfaturile lui Marx – Engels – Lenin și Stalin care au alături de zidul de neînvins al proletariatului muncitor dornic de o viață în care drepturile să fie egale cu datoriile, duc o luptă pașnică contra trusturilor americane exploatoare fasciste care nu urmăresc altceva decât războiul pentru a atrage foloase personale și a subjuga din nou muncitorimea care prin sânge și muncă au reușit să înlăture exploatarea capitalistă câștigându-și satisfacerea revendicărilor.

b. Situația politică externă

I. Grecia. Trupele monarho-fasciste deși ajutate de americani prin echipament, armament și muniție, totuși nu au putut rupe frontul armatei democratice grecești conduse de viteazul general Marcos.

Trupele monarho-fasciste nu numai că nu au putut învinge trupele armatei democratice, dar au și fost respinse de acestea care au ocupat în urma luptelor din Munții Grammos 6000 km².

Poporul grec conștient de lupta ce o duce viteazul general sprijină armata democratică atât în teritoriul ocupat cât și în cel ce este încă în mâna monarho-fascistă.

II. Franța. Lupta poporului cu partidul comunist francez dusă contra guvernului Schuman a avut roade pentru că acest slugoi al americanilor a fost înlăturat de la conducerea Franței.

Elementul reacționar imperialist văzând că scapă pe Schuman caută să-și pună alte slugi care să conducă poporul francez. Acest popor în frunte cu partidul comunist francez nu aprobă acest lucru, ba mai mult încă demască interesele ațățătoare la războiul anglo-americanilor și a celor ce s-au pus în slujba lor.

III. Vaticanul. Odată cu ivirea lui Mussolini și a lui [...], Vaticanul adopta politica lor de cotropire și subjugare a claselor muncitoare și a statelor iubitoare

de libertăți care politică este urmată de Anglo-americani, politică pe care o duc prin clerul bisericii catolice numai pentru a-și asigura foloasele capitaluri stoarse de la popoare prin tot felul de escrocherii profesionale.

Datorită politice fasciste atâtătoare la război Republica Populară Română, abroga tratatul cu Vaticanul, prin care Papa este recunoscut ca șef al bisericii greco-catolice și romano-catolice, urmând ca a nu mai fi cunoscut ca șef al acestor biserici.

Cea mai concretă adevărire a faptului că Papa nu căuta să-și apere capitalurile, este arestarea celor câțiva călugări de la mănăstirea Bixad și chiar a episcopului de la Baia Mare care au fost prinși cu valută străină americană contrar legilor țării.

IV. America. În plină campanie electorală pentru prezența Statelor Unite, Truman împreună cu clica lui asuprește Partidul Comunist american ajungând până la arestarea conducătorului pentru ca adevăratul partid progresist a lui Edgar Wallace nu-și poate face campanie electorală spre a arăta întregii lumi că este un partid progresist, dornic de pace, pe care Truman și clica lui o urăsc pentru a se îmbogăți de pe urma muncii și sângele proletariatului care însă la alegeri va fi conștient și va da votul celor ce vor cu adevărat să aducă pacea între popoare și nicidecum războiul distrugător.

V. Japonia. La fel ca în Italia și în Japonia mâna americanilor și-a descoperit adevărata față a politicii fasciste încercând atentatul contra secretarului Partidului Comunist Japonez.

Proletariatul japonez, deși presat de slugile capitaliste este conștient și-și duce mai departe lupta pentru scuturarea jugului fascist.

VI. Iugoslavia. Partidele comuniste din întreaga lume, pentru a-și arăta disprețul față de conducătorii actualului Partid Comunist Iugoslav nu au participat și nu și-au trimis delegați la Congresul Partidului Comunist Iugoslav a cărui conducători în frunte cu Tito nesocotesc ajutorul dat de armata roșie pentru eliberarea poporului iugoslav alunecând pe panta fascismului și luând apărarea capitalismul exploatator american.

VII. Deși propaganda dusă de americani spune că URSS-ul urmărește subjugarea popoarelor totuși acest fapt se poate vedea de cei mintea conștientă în urma faptului cu guvernul URSS-ului a iertat cu 50% datoriile de război a Bulgariei față de URSS la fel cum a iertat și țărilor cu adevărată democrație populară.

4. Diverse.

I. Tov. Costin Gheorghe ridică problema fermei R.E.A. și S.I.N. –ului unde inginerul Dioconescu având încă ideile vremurilor trecute exploatează țărănimea săracă și mijlocașă, fapt pentru care face anchetă din partea resortului județean respectiv.

II. Tov. Bledea Ion arată că la Cooperativă mărfuri ca opinci, bumbac, pânzeturi și cele de primă necesitate ce vin prin centrală sunt insuficiente pentru populația care este destul de mare.

III. Tov. Ierima Vasile ridică problema fostului patron Mihali Petre care nici până azi nu a achitat costul lemnului ce i-au fost vândute încă cu mult de naționalizarea.

Trăiască Republica Populară Română!

Tov. Târnoveanu Petre

Sighet, 2 august 1948

Notă informativă cu constatările făcute în comuna Strâmtura de către activistul delegat al PMR la data de 1 august 1948

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 45/1948, fila 26

Notă informativă

Prin prezenta informez conducerea județeană PMR la data de 1 august a.c. fiind delegat ca îndrumător în comuna Strâmtura, având ca sarcină programul primit de la Județeană și explicarea importanței colectării de cereale.

Ajungând în comună la ora 11 am luat în primul rând contact cu conducerea organizației de bază, găsind prezent la Primărie pe tov. Bodran, casierul comunal pe care l-am rugat să convoace imediat pe toți membri organizației de bază adunându-se într-o cameră la Primărie întrucât organizația de bază nu are sediu, un număr de 11 din totalul de 25 membri, lipsind secretarul Lihet Ioan care era plecat în interes de serviciu la Dragomirești și 13 membri care la fel erau plecați din comună.

În primul rând am făcut momentul politic cu cei prezenți, după care am cerut rapoarte îndrumătorilor însă din 8 îndrumători au fost prezenți numai 2, restul au lipsit. Cei doi prezenți au dat raportul verbal care au arătat că s-a dus de către toți munca de lămurire în așa fel ca fiecare cetățean cunoaște rolul și importanța colectării arătând că deși recolta este compromisă totuși se va putea colecta cota fixată.

S-a fixat cota de grâu calculat la cl. 5-a 2000 kg, iar după registru agricol iasă 2500 kg la cota de secară vor avea 51 kg deficit la orz 504 kg plus calculat la al 4-a, iar ovăz 3717 kg plus calculată la cl. 4.

La alte clase nu putea calcula întrucât nu le-ar fi ieșit nici cota fixată. Recolta de păioase este cam compromisă, însă peste tot fiind atacată de viermi și insecte în unele părți mai puțin, iar în altele mai mult.

Tov. Boroica Florea arată că el are însămânțat cu grâu 2.76 ha. Nu va putea recolta nici 12 kg grâu ca să poată preda cota, urmează să cumpere și neavând altă sursă de venit arată că nu va putea cumpăra ca să fie scutit de a preda în plus peste ce va ieși la treier din a lui și a altor cetățeni care sunt în aceeași situația. Comuna are gospodari din care 404 sunt scutiți, având

însămânțări sub un ha. Gospodarii au însămânțat între 1 până la 3 ha, iar 46 între 3-5 ha, peste 5 ha însămânțări nu există.

După primirea acestor rapoarte am stat de vorbă cu tovarășii org. de bază pe care i-am întrebat dacă au verificat tabloul întocmit la Primărie, relativ la colectare și dacă au fost întocmite fără părtinire. Mi-au răspuns că sunt bine întocmite și obiectiv. În comună nu există nici o batoză nici nu știu de unde li se repartiza.

În general, am constatat că membri org. de bază sunt slab pregătiți ideologic din cauză că o mare parte sunt neștiutori de carte precum și din cauză că secretarul de celulă Lihet Ioan nu se ocupă îndeajuns cu ei.

Părerea mea este că ar fi necesar să fie înlocuit cu tov. Bodran casierul comunal care este un element scuturat și destul de bine pregătit care se bucură de o simpatie prin cinste, modestie, corectitudine și muncă neprecupețită în folosul organizației de bază și a celor județene, actualul secretar nici membri celei nu-l agreează din motivul că pe lângă că nu se ocupă îndeajuns cu organizația este și o fire impulsivă care în toate împrejurările caută să-i impună numai punctul său de vedere neținând cont de masă.

În comună este organizat sindicatul agricol care numără 30 de membri, la fel UFDR-ul însă numai cu 2 membri.

La cooperativă nu se află mărfuri și alimente de primă necesitate sape, rafuri și coasă.

Stând de vorbă cu populația am constatat că populația nevoiașă n-are ce mânca și nici de unde a se aproviziona, cer să li se trimită alimente prin cooperativă.

În general starea de spirit a populației este mulțumitoare.

Sighet la 2 august 1948

Sighet, 5 august 1948

Darea de seamă a activistului de rută al PMR despre deplasarea făcută în comuna Rona de jos în data de 1 august 1948

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 45/1948, fila 28

Vancea Teodor

Dare de seamă

Asupra activității din ziua de 1 August 1948, cu ocazia deplasării făcute în comuna Rona de jos conf. programării Județenei P.M.R.

1. Am ajuns în comună la orele 9,20 și am luat contact cu 2 membrii ai org. de bază din comună pe cari i-am îndrumat ca să anunțe la ieșirea din

biserică pe toți membrii că sunt convocați în ședință la orele 2,30 la sediul obișnuit.

Până la acea oră am vizitat comuna și stat de vorbă cu sătenii pt. a mă documenta asupra tuturor problemelor din comună și asupra stării de spirit.

La ora hotărâtă, adunându-se majoritatea membrilor am început ședința. Au fost prezenți 18, au lipsit motivat 6 și nemotivat 5, cari dealtfel nici nu activează și sunt numai formal înscrși în evidența secretarului org.

2. În cadrul ședinței am făcut:

- Momentul politic /probleme/ situația externă și internă
- Întrebări și comentarii la momentul politic.
- Problema colectărilor – discuții în legătură cu planul comunal de colectare și posibilitatea realizării lui.

Cât privește ultima problemă am constatat chiar la membrii org. o oarecare îndoială pentru o deplină realizare a lui argumentând cu aceia că în această comună randamentul la ha este mai mic decât cel prevăzut în baremul pentru stabilirea cotelor. I-am convins că părerea lor nu poate fi întemeiată analizând tablourile respective și situația în general din comună.

3. după aceasta responsabilii org. au făcut dări de seamă asupra activității desfășurate până acum, căutând a-l obișnui să întrebuințeze critica și autocritica.

Cu această ocazie am constatat că există o animozitate în organizare în sensul că o parte din membrii sunt împotriva măsurii luate de secretarul de plasă Fița în ziua de 29 Iulie, pentru înlocuirea secretarului org. de bază Tivadar Gh. cu Hlici Vasile care în calitate de Șef de gornici nu avea timp să se ocupe de organizație nici cât s-a ocupat Tivadar Gh. căruia l s-a adus vina tocmai de puțin interes. A fost criticată măsura tov. Fița pe motivul că măsura a luat-o la propunerea unui număr de 7 tovarăși, că nu s-a cerut părerea majorității. Tov. Ulici V-le nu a fost prezent la ședință având nuntă în familie. I-am liniștit că acest caz va fi cercetat cu amănunțime și rezolvat definitiv de secretarul de plasă, până atunci să activeze așa cum s-a făcut schimbarea.

Nu este nici o femeie încadrată în organizație și nici org. U.F.D.R. încă nu este în comună. I-am îndrumat cum să facă ca să încadreze și câteva femei. Nici tineret Sătesc încă nu este organizat. Și pentru acesta am dat îndrumările necesare ca să ia ființă cât mai repede.

Cu cotizațiile majoritatea sunt la curent. Am stimulat ca să înmulțească abon. la „Scânteia”, căci sunt puține.

4. Discutând asupra instituțiilor din comună am constatat:

- Primăria nu are local propriu și funcționează într-o singură cameră într-un local închiriat. Comuna se găsește în tratative cu un cetățean pentru cumpărarea unei case în acest scop, dar prețul de 550.000 lei mi se pare cam mare pentru clădirea în discuție. Chestiunea se află în studiul Prefecturii și sunt speranțe că în scurt timp va fi soluționată.
- Școală este una singură veche și necorespunzătoare sub raportul capacității. Trebuie clădite aici încă trei localuri ca învățământul elementar să poată funcționa normal. Pentru 2 marginale există deja

terenuri expropriate dar pentru a 3-a la centrul satului, există un teren pe care prop. vrea să-l vândă ieftin. Am îndrumat Primăria ca să ducă tratative și să fie achiziționat pentru că la anul viitor neapărat trebuie clădite școlile cu deosebire cea din centru. Planu școalei există și parte din materialul de construcție. Pentru achiziționarea de fonduri în acest scop, am îndrumat org. și pe primar ca să pună Comisia Int. școlară să deschidă proces chiaburului Negrea Pavel fost primar 20 de ani, care și-a făcut casă din materialul adunat pentru construcția școalei în 1939, ca să fie despăgubită comună, dovezi existând din abundență. Mai înainte am dat aceste îndrumări dir. școlar, dar n-a făcut nimic dacă nu vor face la timp demersurile, va trebui să facă aceasta Insp. Școlar.

5. Cămin Cultural nu este în comună. Am îndrumat org. să stăruiască pentru înființarea lui. O clădire puțin corespunzătoare în acest scop ar fi clădirea unde este acum instalată Primăria, proprietatea săteanului Marina Sandu și în care locuiește un fiu al acestuia. Discutând amănunțit această problemă majoritatea au fost de părere ca să se exproprieze o fâșie de teren de la săteanul înstărit Ulici Vasile tocmai în centrul satului, pe care a cumpărat-o în ultimul timp de la un evreu și pe aceasta să se edifice un local corespunzător.

În acest sens s-a pus problema construirii Căminului și unei școli din materialul lemnos al bisericii vechi de lemn care nu se mai întrebuințează și care pretinde cheltuieli pentru a fi conservat, cheltuieli pe cari comuna nu le poate acoperi.

Prefectura va trebui să studieze și hotărască în acest sens. I-am îndrumat să facă demersurile necesare prin Ad-ția comunală.

Nici Cooperativa nu are un local corespunzător pentru funcționare în bune condițiuni. Cel închiriat azi este neîncăpător. Discutând asupra acestei probleme singura soluție găsită este rechiziționarea a două camere mai încăpătoare din fostele prăvălii a lui Nan Vasile sau văd. David Ioan, care nu voiesc a le închiria. Alte posibilități nu există acum, până la clădirea unui local propriu. Altfel cooperativa funcționează mulțumitor având un cap. social de cca 300.000 lei. Și pentru rezolvarea acestei probleme am îndrumat cond. coop. și Primarul ce trebuie să facă.

6. Pășunea comunală de pe munții Bereasca și Micu a fost curățată pentru prima dată în acest an în sup. de 20 iughere. Mai trebuie încă 500 zile pt. a fi curățată toată. Până la coborârea vitelor există speranțe să se facă.

Există plângeri cât privește aprovizionarea cu lemne a oamenilor săraci. Pentru aceștia este prea mare taxa de 600 lei pt. un ster de lemn plus transportul tot 600 lei din pădure până acasă. Propunem ca Ocolul Silvic să scadă prețul lemnului din parchetul anual, altfel se fură din pădurile tinere și de protecție.

Starea de spirit în general mulțumitoare. Câțiva chiaburi nemulțumiți nu sunt luați în considerare. Sătenii săraci sunt satisfăcuți și se bucură de modalitatea stabilirii cotelor de predare la colectare.

5-VIII-1948

Sighet, 16 august 1948

Raport de activitate întocmit de instructorul județean al PMR, Ardelean Aurel, privind constatările făcute în plasa Iza în perioada 10-16 august 1948
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 45/48, filele 29-31

Plasa Iza

Raport de activitate
de la data de 10 august la 16 august 1948 în plasa Iza

În comuna Săcel s-a format biroul celulei din următorii tovarăși: secretar Cozultea Dumitru, ajutor Tomoiagă Ioan, Sasu Gheorghe.

S-a făcut două excluderi a tov. Peter Vasile și Peter Vasile Flort pe baza declarațiile date de către tov. membri din organizația de bază referitoare la faptele comise de cei doi tov. Celula activează foarte slab.

Sălișteea. Biroul celulei: secretar Pop Vasile, ajutor Sofrac Martin și Iuga Vasile

Biroul celulei și membri celulei au fost verificați. A rămas același birou care a fost înainte. Celula activează multumitor.

Dragomirești. Biroul celulei: secretar Zubașcu Ion, ajutor Ofrim Lupu și Vlad Gheorghe. A fost verificat biroul celulei luându-se referințe individuale de la membri organizației de bază. La verificarea membrilor din celulă s-a constatat că există 19 membri trecuți în carnetul de cotizație dintre care 5 membri sunt necunoscuți, iar 12 membri nu au participat nici o singură dată la ședință de când a existat celula și care nu corespund să fie membri de partid, ca de exemplu Sima Alexandru din luna martie nu s-a prezentat la ședință deoarece a fost însărcinat în campania electorală ca să vândă niște ziare, iar el a spus că nu este ziarist și nu umblă cu ziare de vândut. Deac Găvrilă, I. Ioan nu a fost niciodată la ședință deși a fost convocat în mai multe rânduri. Chindriș Ioan la fel nu a fost niciodată la ședință, totodată este și un mare cheabur. Deac Gheorghe la fel nu a participat. Ardelean Grigore este un dușman al clasei muncitoare deși el face parte din pătura săracă a fost președintele reformei agrare care lucra și lucrează în colaborare cu Dr. Iusco Găvrilă, iar atunci când a fost convocat nici nu a vrut să semneze convocarea spunând că el nu merge. Chiș Gheorghe, Chiș Ilie, I. Gheorghe, Bogdan Grigore, Vlad Vasile, I. Dumitru, Țiplea Alexa, I. Mihai, Roșca Vasile, I. Vasile, Pop Dumitru, aceștia au refuzat categoric să se prezinte la ședință, spunând ca să fie șterși de pe listele partidului pentru că ei nu sunt membri de partid și nu au nici un folos în urma partidului. Nu au participat niciodată la ședință. La fel nici tov. Ofrim Gheorghe, I. Gheorghe care este un cheabur nu a participat la ședințe spunând că va participa numai dacă-l vor pune ca subprimar. Vlad Ioan, Pop Ioan, I. Vasile, Chindriș Ioan, Cozuc Paul și Cosor Grigore sunt necunoscuți în comună. Se cere ca să se comunice de județeană date mai amănunțite referitoare la persoanelor acestora, cine sunt, de unde și cine le sunt părinții, deoarece nu au participat niciodată la ședințe. Perl David

figurează pe tabelele primite de la județeană ca membru de partid deși a fost exclus pe baza declarațiilor date de către tov. din organizația de bază referitoare la atitudinea lui mai ales în campania electorală. În carnetul de cotizații nu figurează. Activitatea celei în ultimul timp a slăbit mult din lipsa de secretar de plasă.

Bocicoel. Biroul celei: secretar Rad Grigore, ajutori Cheșa Ioan și Rad Ioan.

Activitatea celei este slabă deoarece foarte rar se deplasează tov. de la plasă la această celulă, deși tov. din celulă ar duce o muncă destul de mulțumitoare în raport cu forțele lor însă nu au primit nici un fel de directive de nicăieri, în afară de ședințele care se țineau de județeană la plase. Celula cere excluderea primarului din partid deoarece face mai multe escrocherii la care ei au înaintat declarații la județeană, totodată se poartă în mod dictatorial atât cu membri din celulă cât și cu restul populației din comună. Sta câte o săptămână la munte în contul primăriei luând bani pentru decontare pe care nu-i decontează niciodată.

Cuhea. Biroul celei: secretar Mariș Vasile Toderaș, ajutori: Mariș Ioan și Deac Ioan. Pe baza declarațiilor date de către tov. din celulă și a cercetărilor făcute s-a făcut excluderea tov. Bufta Dumitru și Bizău Vasile primarul comunei care subminau interesele partidului. Activitatea celei este mulțumitoare fiind o celulă sănătoasă. Celula cere ca atât Bufta Dumitru cât și primarul Bizău Vasile să fie trimiși în judecată deoarece greșelile lor nu se pedepsesc numai pe linie de partid ci sunt și greșeli care se pedepsesc și de legile în vigoare. Se cere ca fostul primar să fie puțin constrâns deoarece lucrează împotriva partidului spunând cu numai o dată ne învârtește prin comună și va fi de jale de toți membri de partid. Totodată a amenințat pe tov. care l-a demască că s-a sustras de la predarea cotei de lână că-l va achita el pentru acest lucru. Dă redacția în judecată pentru că l-a pus la ziar.

Ieud. Biroul celei: Hotico Vasile, ajutor Dunca Vasile și Petrovan Dumitru. Activitatea celei este slabă și chiar a biroului de celule. Atât biroul cât și membri sunt pentru interes personal și caută să dețină posturi în diferite locuri. [...] este slab însă alți membri mai ridicați nu se găsesc.

Mulțumiți pentru faptul că au fost 2 zile la muncă voluntară pe șantier cu număr de 360 de cetățeni care au muncit voluntar și nu au fost publicați la ziarul local. [...] Ofrim Vasile care este membru de partid și-a luat sarcina de a duce la linia partidului și de a ține ședințe cu ei în fiecare săptămână.

A fost exclus tov. Chindriș Vasile care nu a depus nici o muncă de partid și nici nu a participat la ședințele de celule, cotizația nu a achitat totodată este cel mai mare chiabur cu un teren de 54 ha pământ.

Rozavlea. Biroul celei: Brumar Vasile, Belea Ioan și Roșca Ioan Licu. Activitatea celei este mulțumitoare după cum reiese și din procesele verbale și rapoartele de către tov. îndrumători care au fost trimiși să participe la ședințe în mai multe de către Tov. luteș și de către tov. Bas Francisch. Nivelul politic este mulțumitor. Secretar Brumar trebuie să i se atragă în mod serios atenția pentru ca să se lase. De altfel ca secretar de celulă ar fi bun fiindcă muncește pentru partid. Propus pentru excluderea din partid a tov. Vider Volf Perl deoarece nu

participă la ședințele de celulă niciodată. A participat o singură dată [...] și văzând că nu este în interesul lui n-a vrut să stea la ședință când a văzut că greul colectărilor apasă pe cei bogați deoarece este cel mai mare chiabur din sat. La fel a tov. Tabac Lazăr care n-a participat niciodată la ședințe și nici nu vrea să participe. Totodată posedă o mare întindere de pământ făcând parte din rândurile chiaburilor. Se cere pedepsirea tov. Caia Nicolae care a modificat registrul agricol și din întinderea de pământ cu care a fost impus de către comisia de colectare atât la el cât și la rudeniile lui. S-a făcut schimbarea tov. Ciernei Grigore din biroul celelei.

Sieu. Biroul celelei Dunca Ioan, Dunca Vasile și Deac Vasile. Activitatea celelei este foarte slabă. Celula aproape inexistentă. Sunt 4 membri de partid dintre care 2 au o situație materială destul de bună.

Botiza. Biroul celelei Puicar Ioan, Moș Toader și Perța Vasile. Activitatea celelei este mulțumitoare. Celula este nemulțumită pentru faptul că în comună este un mare dușman al actualului regim, totodată face foarte multe afaceri și se ocupă cu sportul.

Poienile Glodului. Biroul celelei Petreuş Gheorghe, Jurj Ioan și Petreuş Petru. Activitatea celelei este slabă. Celula ar trebui să fie reorganizată. Notarul, primarul comunei sunt bețivi care nu-și fac datoria față de stat, la fel și secretarul din biroul celelei.

Glod. Biroul celelei Pop Ioan, Roșca Ștefan și Moldovan Ioan. Activitatea celelei este mulțumitoare având în vedere forța de care dispun deoarece sunt numai 4 membri de partid.

Slătioara. Biroul celelei Bolbos Grigore, Petreuş Gheorghe și Gogea Andrei. Activitatea celelei este mulțumitoare.

Strâmtura. Biroul celelei: secretar Lihet Ioan, ajutor Bodrean Ioan, Sabadăș Ioan. Activitatea celelei este slabă deoarece secretarul celelei este cu serviciul la Botiza. Nu poate ca să rămână ca secretar de celulă, totodată a fost și pedepsit de către controlul economic pentru sabotaj. S-a propus ca secretar de celulă tov. Bodrea Ioan însă nu a fost încunoștiințat nefiind acasă.

Ar fi de dorit ca tov. secretar de plasă și instructorii de plasă să se deplaseze în aceste comune care după cum spun tov. membri de celule din comunele Bocicoel, Poienile Glodului, Glod, Slătioara și Ieud nu sunt vizitate niciodată pe lună, la fel și celula Săliștea care nu a fost vizitată de aproape 2 luni. Un mare ajutor în muncă este dat de către noul pretor al plasei care a plecat în comunele din plasă unde a ținut ședințe publice, a înființat și a reorganizat activitățile culturale, iar în ședințele publice a vorbit despre realizările guvernului până în prezent. A ținut o ședință cu populația din comuna Glod explicând lupta dusă de clasa muncitoare de la 1848 și până în prezent. Ședința a durat până la ora unu noaptea de unde populația pleca satisfăcută.

Aproape în toată plasa Iza se arată nemulțumiri pentru că avocatul Condrat de la judecătoria din Dragomirești nu a fost primit în colegiu, pe când Dunca Găvrilă un cheabur și Florea care are mai multe surse de câștig au fost primiți, iar Condrat, un băiat din familie săracă care tot timpul i-a sprijinit pe cei săraci, ba chiar nici nu a luat bani de la ei, pe când Dunca și cu Florea care erau

și înainte jecmănitorii poporului au rămas pe mai departe ca să jecmănească. Familia acestui avocat Condrat a ajuns în situația că aproape să nu aibă ce mânca, pe când Dunca și Florea se desfăta în toate bunurile. Chiar și judecătorul [...] care este membru de partid a spus că prin înlăturarea lui Condrat s-a comis cea mai mare greșeală.

În general, la țară se observa intensificarea luptei de clasă între chiaburi și cei amintiți în ședințele care au fost ținute de către îndrumătorii trimiși de județeană au un mare rol în rândurile membrilor de partid și chiar în rândurile populației.

Sighet, 16 august 1948
Instructor județean Ardelean Aurel

Notă informativă

Pentru activitatea antidemocratică și patima beției, învățătorul Stoicescu Gheorghe din comuna Oncești care îndeplinește funcția de director al școlii cu ocazia recentelor mișcări în învățământ nu a mai fost încadrat în județul Maramureș. În loc să plece în noul său post, în județul de unde a fost detașat deoarece școala s-a început pe ziua de 1 octombrie se găsește în comuna Oncești, unde caută să creeze o atmosferă imposibilă pentru noul învățător Paraschiv Gheorghe, element muncitor și capabil.

În prezent învățătorul Gheorghe Stoicescu se ține de beții și le spune țăranilor că noul învățător a venit pentru a scoate crucea din școală și pentru distrugerea religiei.

Conform informațiilor primite acest învățător în calitate de fost director al școlii a încasat de la primăria comunală întreaga sumă destinată întreținerii școlii până la 1 aprilie 1949, sumă pe care o cheltuiește. Este de mirare cum organele administrative au predat acestui om banii destinați pentru școală. Se pune întrebarea: Din ce se va întreține școala până la 1 aprilie 1949? Nu cumva și organele administrativ locale sunt amestecate în cheltuirea nechibzuite a bugetului școlii?

Pentru ca învățătorul nou să nu fie stingherit în activitatea sa este necesar ca organele de securitate să ia imediate măsuri pentru îndepărtarea învățătorului Stoicescu Gheorghe din Maramureș.

Sighet, 8 octombrie 1948
Berinde, inspector școlar
Informațiile de la Învățătorul Paraschiv Dumitru din comuna Oncești

Sighet 9 noiembrie 1948

**Raport de activitate întocmit de instructorul Județean al PMR M. Șofineț
pentru perioada 2-5 noiembrie 1948**

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 45/1948, fila 33

Raport de activitate
pe perioada de la 2 Noiembrie până la 5 Noiembrie

În ziua de 2 Noiembrie m-am deplasat în plasa Iza, pentru a îndruma și controla executarea planului de muncă:

- 1/ Situația însămânțărilor
- 2/ Pregătirea sărbătoririi zilei de 7 Noiembrie
- 3/ Controlarea achitării cotizațiilor
- 4/ Situația ziarelor de perete
- 5/ Instalarea noului comitet de plasă

În comuna Strâmtura a lucrat muncă voluntară la șosea. S-a însămânțat 15 ha grâu, 16 ha 30 ari de secară. S-a primit sămânță 6 măji, 12 măji secară, care a fost împărțită țăranilor săraci și mijlocași de însămânțat. Desmiriștinit a fost 7 ha. Am constatat că în urma muncii de îndrumare a organizației de bază din aceea comună însămânțările s-au făcut 85%, restul de 15% după constatarea mea nu s-a putut face din cauză că au primit sămânțele târziu.

În comuna Rozavlea, au fost impuși la însămânțări cu 100 ha de grâu, 50 ha secară, din aceasta au fost însămânțate până în prezent 42 ha și grâu 2 ha, 30 ari secară. Însămânțările nu s-au făcut din cauză [...] referind la aceea că n-au sămânță nu însămânțează. Am luat hotărârea ca însămânțările în cel mai scurt timp să fie făcute. S-a primit [...] sămânță 5 măji de grâu, 16 măji de secară care au fost împărțite la țăranii săraci. Am constatat că în vederea sărbătoririi de 7 Noiembrie comuna a fost împodobită cu lozinci și cu tablouri. Achitarea cotizației se face greu deoarece mulți din tovarăși sunt plecați în diferite locuri la lucru. Ziare de perete nu au.

În comuna Cuhea au fost impuși la însămânțări cu 12 ha grâu și [...] secară din care au însămânțat 6 ha grâu și 2 ha 50 ari secară. Însămânțările nu s-au făcut din cauză că planul de însămânțări nu a fost repartizat în mod just, autoritățile comunale au căutat să scutească pe chiaburi și țăranii săraci nu aveau sămânță. Am luat măsuri ca planul de însămânțări să fie realizat în timpul cel mai scurt. Comuna a primit 6 măji grâu și 16 măji secară care erau în curs de împărțire la țăranii săraci. În vederea sărbătoririi de 7 Noiembrie nu s-a făcut nici o pregătire, imediat am luat măsuri prin organizația de bază ca comuna să fie pavoazăată. Încasările cotizațiilor se face slab din cauză că tovarășii nu sunt conștienți. Ziare de perete nu au, am dat lămuririle necesare pentru facerea ziarului de perete.

În comuna Dragomirești nu am putut face instalarea noului comitet de plasă din cauză că toți activiștii au fost plecați pe teren.

În comuna Botiza au fost impuși cu 30 ha grâu și 10 ha secară din care s-a realizat 6 ha grâu și 10 ha secară. Însămânțările nu s-au făcut deoarece sămânța a sosit târziu tocmai când eram în comună. În vederea sărbătoririi zilei de 7 Noiembrie comuna a fost pavoazăată cu lozinci și tablouri. Ziar de perete nu a fost. Am luat măsuri pentru facerea ziarului de perete. Din comună au lucrat 40 de oameni muncă voluntară pentru instalarea stâlpilor de telefon.

În comuna Poienile Glodului au fost impuși la însămânțări cu 10 ha grâu și 10 ha secară din care s-a însămânțat 20 ha 40 ari grâu și 10 ha 38 ari secară. Planul de însămânțări a fost întrecut în urma lămuririlor juste a îndrumătorilor organizației de bază. Cotizațiile se plătesc. Ziar de perete nu au. În vederea pregătirii zilei de 7 Noiembrie comuna a fost pavoazăată cu lozinci și brad.

În general în comune este lipsă de porumb pentru hrană, nu au posibilități de a o procura.

În comuna Poienile Glodului am constatat că popa Barean Ioan eliberează certificate și extrase de naștere și căsătorie cetățenilor spunând că sunt de religie greco-catolică.

Sighet la 9 Noiembrie 1948

Instructor județean M. Șofineț

Sighet, 22 noiembrie 1948

Raport de activitate al instructorului județean al PMR privind deplasările făcute în Plasa Iza în perioada 16-20 noiembrie 1948

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 45/1948, fila 43

Raport de activitate din 16 nov. – 20 nov. 1948

Am plecat pe teren în plasa Iza pentru a ajuta biroul de plasă în munca pentru a duce planul de muncă în organizațiile de bază din plasă pentru îndeplinirea acestui plan.

În comuna Strâmtura am făcut ședința cu biroul org. de bază în care ședință am prelucrat planul de muncă și le-am dat lămurire în privința planului de muncă. Am constatat că viața de partid în această comună este foarte slabă din cauză că secretarul org. de bază muncește pe șantierul Salva – Vișeu iar restul din membri org. de bază nu sunt cu toții în această comună, sunt la diferite lucrări. Iar cei rămași în această comună nu și-au dat interesul pentru a alege un alt secretar în această org. de bază și din cauza aceasta s-a slăbit viața de Partid.

Am hotărât în această ședință ca pe ziua de 21 Nov. Se va ține o ședință în care membri vor alege un nou secretar și biroul. Cotizațiile nu sunt achitate regulat din neglijență. Am mai constatat în Școala Primară că copiii nu frecventează școala din cauză căci nu au încălțăminte. Este nevoie de 200

perechi de opinci pentru copiii cei mai săraci din această comună. Școala de analfabeți până în prezent a mers foarte greu deoarece s-au ținut pe sectoare, iar acum au văzut de bine ca să se țină în sediul școalei primare unde am văzut că s-au prezentat în număr destul de mare.

În comuna Rozavlea am constatat că viața de Partid este cu mult mai bună decât în comuna Strâmtura, biroul org. de bază este compact, ședințele org. de bază se țin regulat, cu cotizațiile sunt în urmă. S-a pus problema sediului de Partid ca să aibă unde să se țină ședința până acum s-a ținut ședința la Poștă, dar acum poșta se mută de acolo, iar clădirea aceasta rămâne de sediu al Partidului.

Școala primară a pus problema de încălțăminte pentru copii, pentru a frecventa această școală într-un număr și mai mare, ar avea nevoie de cel puțin de 100 perechi de opinci. În comuna Rozavlea s-a repartizat de către Romcereal 2 vagoane porumb pentru populația săracă, iar oamenii din această comună sunt foarte mulțumiți că statul are grijă de ei și le-a repartizat acest porumb.

În comuna Șieu am ținut ședința în ziua de 18 Nov. Unde am prelucrat planul de muncă cu biroul. În această comună viața de Partid este slabă deoarece nu sunt decât 6 membri de Partid în total. Frecventarea școlii este cam slabă din cauză căci copiii nu au încălțăminte este nevoie de cel puțin 40 perechi de opinci pentru copii. Școala de analfabeți nu dă semne de viață, nu frecventează deloc, am prelucrat cu biroul ca să ducă munca de lămurire în șezătorile de seară din această comună ca să lămurească populația despre însemnătatea școlii de analfabeți și să se prelucreze broșuri de Partid în șezătorile de seară.

În comuna Slătioara viața de Partid este mijlocie. Am constatat că în această comună sunt mulți chiaburi și dușmani ai Partidului. Prin aceasta s-a dat dovadă de uneltire a reacțiunii ca în ziua de 7 Nov. a vorbit tov. secretar comunal despre importanța zilei de 7 nov. unde a expus într-un spirit revoluționar democrat, iar în noaptea acelei zile reacțiunea i-a spart geamurile lui tov. secretar. Frecventarea școlii se prezintă într-un număr destul de mare, dar ar fi nevoie de cel puțin 40 perechi opinci pentru copiii cei mai săraci cursurile de analfabeți sunt frecventate într-un număr destul de mare. În această comună 45% din populație sunt analfabeți, acești analfabeți sunt repartizați în 4 sectoare, iar învățătura decurge bine în această comună. Se constată că se găsesc substanțe sărate într-o mare cantitate.

Sighet la 20 Nov. 1948

Sighet, noiembrie 1948

Raport de activitate al instructorului județean al PMR privind deplasarea în plasa Iza în perioada 23-28 noiembrie 1948 și constatările făcute
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 45/1948, filele 40-41

Raport de activitate 23-28 noiembrie 1948

În după masa zilei de 23 noiembrie 1948, miercuri am plecat în plasa Iza pentru a ajuta biroul de plasă în muncă și în special să văd și să ajut ca tabelele de porumb să fie verificate, cum se face colectarea cartofilor, controlul însămânțărilor de toamnă și școlile de alfabetizare.

Cu cei doi tovarăși de birou care erau la plasă am stat de vorbă cercetând și planul de muncă al plăsi care era foarte vag și destul de superficial fără să fie concret.

După ce am arătat lipsa planului tovarășii s-au convins că eu le-am ajutat la concretizarea planului de muncă, la urma căreia plasa s-a a chemat la întrecerea socialistă plasa Șugataș.

Le-am arătat cum trebuie să introducă planul de muncă în organizații de bază.

Din 13 comune planul a fost introdus în 10 comune. A doua zi tov. au fost chemați la Sighet, iar eu m-am interesat în comună să văd ce frământă populația și ce e nou.

Seara am invitat într-o ședință comună toți reprezentanții autorităților și a organizațiilor politice unde am discutat problema ce frământă plasa și care le-am legat de sarcinile noastre. Această ședință a avut rezultat bun deoarece le-a plăcut că se interesează cineva de munca lor de greutățile lor și de sugestiile lor și mai ales că au ocazia să cunoască cu toții problemele ce frământă plasa.

Partidul și-a câștigat influența în plasă. Pe la sediu vin țărani, tovarăși cu diferite probleme și recunosc partidul ca un for care este în țară să rezolve probleme lor.

Tabele de porumb au fost în toiul de întocmire și în majoritatea satelor organizațiile de bază sunt active în verificarea lor.

Școlile de alfabetizare au început în plasă de exemplu: Glod – 34 elevi, Slătioara – 48, Strâmtura – 26, Poieni – 17, Botiza – 23.

Problema alfabetizării a devenit o preocupare în plasă. Am pus la cale atât prin biroul de plasă cât și prin administrație ca în plasă să se facă verificarea însămânțărilor de toamnă la fața locului a oamenilor mai înstăriți, să se facă de ei tabel și să fie înaintat nouă. În plasă constituie o problemă pomicultura, care frământă populația și aceasta este îmbucurător deoarece în trecut au reacționat față de aceasta.

Funcționarii fiscoi mai umblă bețivi prin plasă. Cazul agentului fiscal Pop Ion și Ciolpan care au fost suspendați din serviciu pentru beție.

În ce privește lemnele de foc această problemă a întărit lupta de plasă între țărănimea săracă și chiaburi. Este adevărat că o căruță costă 70 lei dar transportul lor face 500-600 lei. Țăranii săraci sunt foarte supărați pe ei.

Evidențierea Rozavlei a avut o bună influență atât în sat cât și în împrejurimi prin aceea că contribuția lor în muncă este văzută.

În ce privește biroul de plasă lucrează însă cred că tov. Ardelean nu da cuvenitul ajutor tovarășilor.

Vorbind cu tov. Ardelean mi-a spus că el nu se simte bine, că probleme sunt grele, că nu are un cerc tovarășesc, că toți sunt reacționari. În ce privește reclamația lui Hotico nu a recunoscut nimic afară de faptul că el cunoaște acea familie de vreo 3 săptămâni și deja a ajuns să se tutuiască cu soția lui, adică cu a controlorului Sandu.

Arătându-i că nu e just a recunoscut dar a afirmat că nu are nici o relație cu dânsa și că nu l-a influențat. Susține că în casa lui Hotico este cercul de reacționari.

Eu cunosc pe soția acestui controlor care este o femeie tânără și destul de ușoară și cu un trecut imoral și o cred capabilă de a se aventura. Nu am reușit să aflu mai multe amănunte.

Poziția tov. Ardelean față de administrație este de așa natură că a dat ocazia la clevetiri din care cauză nu este în bune relații cu administrația.

Aș propune ca tov. Ardelean să fie înlocuit din plasă pentru că nici nu-i place, înainte de a se pierde și eventual de a compromite seriozitatea partidului.

Vineri dimineața am trecut din plasa Iza în plasa Șugatag unde am prelucrat cu tov. secretar de plasă întrecerea cu plasa Șugatag, precum i-am ajutat și lui la concretizarea sarcinilor din planul de muncă.

Seara am avut o ședință cu tovarășii din Comitetul local, car nu aveau nici plan de muncă deloc și nici nu au făcut raportul lunar de activitate.

Am ajutat lor și am întocmit împreună un plan de muncă până la 6 III în care am pus accent pe viața de partid, pe alianța cu țărănimea muncitoare și în special pe producție.

În plasa Șugatag selectarea cartofilor merge mai rapid și controlul tabelelor de porumb se face mai bine.

Am luat contact și cu pretorul despre controlul însămânțărilor de toamnă.

Pe drumul Nănești - Bârsana pretorul a făcut sprijinit de organizațiile de bază o campanie de reparare drumului unde trebuiau să fie scoase căruțe.

În urma acestei acțiuni primarul de la Nănești a fost pietruit noaptea pe drum, iar în casa primarului din Oncești au fost introdus iasca aprinsă între camera unde avea hăinării ca să-i aprindă casa.

Aici, e mâna reacțiunii organizată, aș fi de părere că siguranța să cerceteze mai amănunțit aceste fapte.

În ce privește producția în mina Șugatag merge dar nu există spiritul de întrecere în muncă decât pentru bani.

Am dat inițiativa și ajutor tovarășilor să se ia echipele la întreceri, astfel sunt organizate 14 echipe care sunt în întreceri și care la sfârșitul fiecărei luni vor

fi calificate pe ziarul de perete, iar în dreptul lor se va arăta cu ce rezezițiune au mers în muncă: avion, tren, mașină, căruță etc.

În Ocna Șugatag sunt 15 mineri care au fost prizonieri URSS și care fiind lipsă nu au fost încadrați în muncă, ar fi cazul ca secția de cadre să le dăie vreo întrebuințare.

Am fost în mină să văd cum merge munca tocmai atunci a intrat în funcțiuni un motor care scoate apa care a pătruns și pătrunde în mină.

În acest itinerariu pe care l-am făcut am dat ajutor birourilor de plasă dar nu am reușit să merg mai multe comune să văd care este situația maselor jos.

În ziua de 30 nov. m-am deplasat în fabrica C-lung. Situația producției este următoarea:

Plan de noiembrie Prevăzut

Doborât	Corhănit	Transportat	Fabricat	Comenzi
2000	1500	1000	1665	300 m ³ URSS
3000	3000	2500		500
tratat pace				75
Cehoslovacia				150
Polonia				300
Elveția				800
Anglia				1135
lemn de foc				

Acest program trebuie să fie realizat cu circa 300 [...], 4 gatere, 9 circulare, 3 locomotive cu 30 vagoane bușteni și 21 platforme.

Realizat

1671	1670	1670	1708	Comenzile în
majoritate				
1648	8800	3560	-	sunt
satisfăcute.				

Producția este destul de bună față de materialul prost se fac ce este în pădure. Acordul în fabricație încă nu s-a introdus nefiind aprobat de centrul responsabil care fapt neliniștește muncitorii.

Norma la 4 gatele în 8 ore era de 69 mc care până în prezent s-a trecut și a ajuns și la 85. Acum când a venit înghețul norma nu poate fi atinsă, lemnul fiind înghețat merge greu, cazanul de abur fiind vechi nu poate trage decât 66-67.

Cantina nu poate avea viitor deoarece lucrătorii sunt din comună, iar în pădure nu se poate face deoarece ei nu sunt stabili la un loc.

Sighet, decembrie 1948

Raport de activitate pe perioada 1 noiembrie - 1 decembrie 1948 întocmit de secția de agitație și propagandă a Comitetului Județean Maramureș a P.M.R., adresat C.C. al P.M.R, Direcțiunea de Propagandă și Agitație Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., dosar 51/ 1948, filele 115-116

Partidul Muncitoresc Român.
Comitetul Județean Maramureș.
Secția de propagandă și agitație.

Către:

Comitetul Central al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă și Agitație.

București.

Raport
de activitate pe perioada de timp 1 Noemvrie 1948 - 1 Dec. 1948

În urma activității Partidului nostru la sate în campania colectărilor și a însămânțărilor, în urma măsurilor luate pentru buna desfășurare , a acestor campanii, conștiința de clasă a țăranimii muncitoare la noi în județ a crescut. Datorită acestei fapt s-a putut însămânța în acest an mai mult ca orișicând în Maramureș.

Lupta de clasă în satele din județ se ascute. Țărănimea muncitoare a demascat pe acei care au căutat să saboteze însămânțările. În comunele Dragomirești, Șieu și Petrova au fost demascați 14 chiaburi. În comuna Sarasău Branic Gheorhe a refuzat să însămânțeze, spunând că nu are atâta pământ cu cât a fost impus, însă țăranii săraci au format o comisie care vroia să măsoare întinderea, văzând acest lucru chiaburul a recunoscut că are atâta pământ și a însămânțat. Am avut multe cazuri unde prin vigilența țăranimii sărace , uneltirile chiaburilor, mai ales în campaniile de însămânțări au fost demascate.

O serie de litigii între salariații agricoli și chiaburi au fost rezolvate de Sindicatele Salariaților Agricoli. Chiaburii găseau fel și fel de motive pentru a

refuza să plătească salariaților agricoli drepturile lor, însă la intervenția Sindicatului muncitorilor Agricoli litigiile au fost rezolvate în favoarea țăranimii muncitoare.

Ura țăranimii sărace împotriva chiaburilor se întărește și mai mult acum în perioada de iarnă, când chiaburul pretinde sume mari pentru transportul lemnului din pădure.

Reacțiunea s-a folosit de metodele obișnuite de a lansa diferite zvonuri, dar în unele părți a trecut chiar la intimidări.

Problema cea mai agitată a rămas și pe mai departe biserica. Centrele de unde porneau zvonurile erau Ieud, Văleni și mănăstirea din Moiseiu. În Ieud s-au găsit lipite pe pereți afișe scrise cu mâna ca „Trăiască Papa” și altele de acest soi. Împotriva preoților din Ieud, Văleni și călugării din Moiseiu s-au luat măsuri de securitate. O altă problemă care frământă populația este folosită de reacțiune, este problema rugăciunii la școală, care nu a fost peste tot lămurită și mai persistă în unele comune.

Un alt zvon, însă care a fost lichidat, a fost interzicerea tăierii porcilor pentru gospodării.

În ziua de 7 noemvr. În comuna Slătioara au fost sparte geamurile dela casa tovarășului care a vorbit cu ocazia aniversării Marei Revoluții Socialiste.

În comunele Oncești și Nănești unde s-au scos la muncă căruțele pentru căratul pietrișului pe drum, primarul comunei Oncești i s-a introdus în casă iască aprinsă cu scopul de a-i distruge casa, iar primarului din Nănești a fost atacat cu pietre.

În Vișeu de Sus au fost mâzgălite pe pereți cruci încârligate. Până în prezent autorii acestor fapte nu au putut fi descoperiți.

În luna noemvr. în toate întreprinderile din județ producția s-a ridicat și față de rezultatele obținute în cinstea aniversării zilei de 7 noemvr. Excepție face fabrica I.P.I.L. din Sighet, unde din vina conducerii fabrica nu a fost aprovizionată cu bușteni, producția a scăzut, iar gaterile, sunt periclitare de a se a opri. S-au luat măsuri de îndreptare.

Ridicarea producției se datorește în bună parte introducerii muncii în acord. Membri de partid obțin rezultate bune în producție, însă spiritul de întrecere este destul de slab. Acest fapt se datorește organizării slabe a întrecerilor și lipsei de experiență în această muncă a județului nostru.

Problema alimentației județului au fost mare parte rezolvată primind cantități suficiente de porumb. Lipsa cea mai mare în petrol și în opinci.

După 7 Noemvr. dintre sarcinile de partid cele mai importante au fost întărirea vieții de partid și introducerea planului de muncă. Colaborarea dintre secțiile județene întrebunătățindu-se, munca organizatorică a fost mai bine cuprinsă în această lună, iar pentru îndeplinirea diferitelor sarcini, secțiile n-au lucrat într-un mod atât de [...] ca luna trecută.

Situația Organizatorică

La sfârșitul lunii Nov. În cadrul secției a fost scos tov. [...] Iosif dela C.F.R. Celălalt tov. propus pentru secție în urma verificării nu a putut fi scos.

Cu deschiderea cursului pentru activiștii dela țară, din cadrul secției tov. Prag a plecat ca asistent. Restul tovilor resp. de prop. și agit. Din plăși sunt în prezent la școală. Astfel atât secția, cât și plășile sunt descompletate. Secția se prezintă în momentul de față astfel: Nemeș Vasile resp. secției, Jona Gijzela resp. pentru învățământ, Mundra Iosif resp. de îndrumare, Perl Iacob resp. pentru difuzare.

Cu terminarea școlii medii dela Baia Mare Secția va fi completată cu încă un tov., iar plășile vor fi completate după terminarea primei serii a școlii țărănești.

În afară de ținerea ședințelor regulate cu secția, colectivele, resp. culturali dela org. de masă, munca noastră s-a îndreptat pentru instruirea tovilor dela plăși.

Situația Organizatorică

În luna Octombrie în urma verificărilor și organizărilor în cadrul județului tov. Ardelean Aurel a fost trimis ca secretar de plasă la Dragomirești.

În locul tov. Buxar Magdalena în cadrul secției a venit tov. Perl Iacob, care a absolvit școala medie din Oradea.

În această lună a fost scos din producție un tov. pentru muncă de propagandă și agitație la fiecare plasă.

Secția este în curs de completare cu doi tov. de la C.F.R. a căror dosare sunt în curs de întocmire. Astfel la începutul lunii Noembrie vom avea secția completă.

Cu tov. cari au fost trimiși în plasa s-a ținut un instructaj dar până în prezent acest tov. n-au fost încă destul de antrenați în munci speciale de propagandă și legăturile lor cu secția sunt slabe.

În luna acesta legăturile noastre organizatorice s-au întărit cu resp. culturali dela organizatorice de masă, unde în prezent avem responsabili scoși din producție afară de C.D.E. și U.P.M.

Problema organizației ucrainene n-a fost rezolvată și n-avea legături decât prin instructorii de Partid.

Organizarea lor sub asociația culturală sau politică este una din probleme urgente.

Cu responsabili de propagandă și agitație din oraș cu toate că sedimentele se țin reglat de două ori pe luna, nu am reușit decât în mică măsură să-i antrenăm pentru îndeplinirea sarcinilor speciale de propagandă și agitație.

Către:

Comitetul Central al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă și Agitație.

București.

Raport
de activitate pe perioada de timp 1 Decembrie 1948 - 3 Ianuarie 1949

Problema verificării membrilor de Partid a avut o influență sănătoasă în rândul membrilor de Partid, acest lucru a adus cu sine o întărire a vieții de Partid.

Verificarea a fost destul de comentată și în sânul membrilor de Partid a dus la creșterea încrederii maselor, mai ales în Partidul nostru.

Aniversarea Constituției Staliniste, a zilei de naștere a tov. Stalin, a zilei de 30 Decembrie ne au arătat ca putere de mobilizare a Partidului au crescut mult și ea în privința educării maselor, mai ales a celor din oraș, s-au obținut rezultate pozitive.

Prelucrarea Rezultatului analizei Biroului Politic al C.C. ne au desvăluit o serie de lipsuri și greșeli în muncă noastră, mai ales în privința populației ucrainene, a fost mult neglijată și a cărei formă de organizare nu am rezolvat —o nici până acum. Problema germană, având în vedere că în comuna Vișeu de Sus avem populație germană, va trebui să se preocupe, până în prezent această populație germană a trăit complet izolată de restul populației, în cartiere în care noi nu am încercat să pătrundem. Datorită acestui fapt în comuna Vișeu de Sus problema națională a fost a fost și este cea mai agitată din întregul județ.

În urma prelucrării rezoluției am obținut rezultate pozitive mai ales la C.D.E. unde a început lupta de demarare a elementelor sioniste și înlăturarea elementelor exploatoare din conducerea C.D.E.- ului. Conducere U.P.M.- ului a început să fie întărite cu elemente muncitorești, scoțând din munca elemente sau incapabile în muncă.

Reacțiunea s-a concentrat puternic în jurul problemei religioase. Manifeste scrise de mână, în care se vorbește despre Papă, au apărut în diferite comune, pe valea Izei, preoții care n-au trecut la ortodoxie duc o muncă subterană, țin slujbele religioase în casele oamenilor, în rit catolic. Centrul acestei activități este comuna Ieud și s-a extins în toată plasa Iza. Vor trebui luate măsuri urgente de securitate pentru a nu permite extinderea muncii acestor instrumente ale Vaticanului.

În urma unei crime înfăptuite în noaptea de anul nou, de către un soldat sovietic, care a rănit mortal doi oameni și a rănit alți doi, reacțiunea s-a folosit la ațâțare antisovietică.

În general în luna Decembrie producția n-a atins nivelul din luna Noemvrie . La fabrica I.P.E.I.L. Borșa, din cauza frigului, forța motrică fiind apa, care a înghețat, planul nu a putut fi atins, la corhanit planul de 4000 m. cubi programați a fost depășit, realizându-se 8792m cubi.

I.P.E.I.L. Sighet n-a realizat planul, datorită defectuoasei aprovizionări cu bușteni. S-au luat măsuri de îndreptare.

I.P.E.I.L. Campulung a depășit planul la prelucrarea materiei cu 12%, la exploatarea buștenilor a scăzut cu 15%.

La minele Baia Borșa, planul a fost depășit cu 15%.

Fabrica de Mobile și scaune au depășit programul stabilit.

Situația Organizatorică.

În luna Decembrie în cadrul Secției Tov. Mudra Iosif a fost scos, pentru munca la comisia de verificare . Secția a fost completată cu tov. Mihailievici Gheor miner din Ogașugatag, care a făcut școala medie Baia Mare.

Plășile în luna Decembrie au fost descompletate, tov. responsabili cu munca de propaganda și agitație, fiind la școala țărănească.

În cadrul secției va fi ridicat în această lună un tov. ucrainean, care se va ocupa în mod special cu comunele locuite de populația ucraineană.

Compoziția secției este următoarea:

Nemeș Vasile, responsabilul secției

Iona Ghisela, resp. învățământului

Mihailovici Gheorghe, resp. îndrumare

Perl Iacob, resp. de difuzare

Situația Organizatorică

În luna Octomvrie în urma verificărilor și organizărilor în cadrul județului tov. Ardelean Aurel a fost trimis ca secretar de plasă la Dragomirești.

În locul tov. Buxar Magdalena în cadrul secției a venit tov. Perl Iacob, care a absolvit școala medie dela Oradea.

În această lună a fost scos din producție un tov. pentru munca de propagandă și agitație la fiecare plasa.

Secția este în curs de complectare cu [...] tov. dela C.F.R.a căror dosare este în curs de întocmire. Astfel la începutul lunii Noiembrie vom avea secția completă.

Cu tov. cari au fost trimiși în plasa s-a ținut un instructaj dar până în prezent acești tov. n-au fost încă destul de antrenați în munci speciale de propagandă și legăturile lor cu secția sunt slabe

În luna aceasta legăturile noastre organizatorice s-au întărit resp. culturali dela organizațiile de mase, unde în prezent avem responsabili scoși din producție afară de C.D.E. și U.P.M.

Problema organizației ucrainene n-a fost rezolvată și n-avem legături decât prin instructori de Partid.

Organizarea lor sub o asociație culturală sau politică este una din problemele urgente.

Cu responsabili de propagandă și agitație din oraș cu toate că ședințele se țin regulat de două ori pe lună, nu am reușit decât în mică măsură să-i antrenăm pentru îndeplinirea sarcinilor speciale de propagandă și agitație.

Sighet, 2 decembrie 1948

Raport de activitate întocmit de instructorul PMR Bodnar Tiberiu, cu constatările făcute în zonă în timpul deplasărilor din perioada 23-27 noiembrie 1948.

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 45/1948, filele 44-45

Plasa Sighet

Raport de activitate
23-27 nov. 1948

Am plecat pe teren în ziua de 23 Nov. cu următorul plan de muncă:

1. Controlarea tabelor de porumb în comună
2. Cum s-a realizat însămânțările
3. Ce șantier are comuna
4. Cum se prezintă școlile de analfabeți
5. Cum lucrează organizațiile de masă și cine sunt în conducere

Câmpu-Lung

a. În ziua de 24 Nov s-a format o comisie care a hotărât cine să primească porumb din comuna pe care a format-o primăria. Și eu am luat parte la formarea acestei comisii unde am atras atenția ca să împartă porumb la oameni săraci

b. Comuna aceasta a colectat cartofi 256 măji preotul comunei până în prezent n-a predat cota de cartofi. Eu am atras atenția primarului ca să atragă atenția preotului ca să predea cota cuvenită Statului.

c. Munca voluntară în comună s-a făcut o platformă de gunoi, repararea unui pod și cășița de 300 de metri lungime, pe malul Tisei, într-un loc periculos, unde apa iese la mal pe pământurile oamenilor.

d. Producția la fabrica IPEIL s-a mărit de la 70 de metri cubi la 80 m.c. în luna aceasta.

e. Întrecerile socialiste încă nu s-au început fiindcă nu este stabilită norma de întrecere în prezent. Este un tovarăș trimis acolo pentru stabilirea normei. Doar când va fi stabilită norma se vor începe întrecerile socialiste. Tovarășul Antoniu Arpad a făcut o mașină de sfredelit care a reușit foarte bine și cu această mașină a reușit ca să înceteze pagubele acestei fabrici, care erau făcute cu

mașina cea mare de sfredelit, care mereu rupea burghiul, deoarece până acum nu era mașina mică de sfredelit. Tovarășul acesta a mai făcut un gater pe care la mărit de la 30 de țoli la 36 de țoli, prin care au înaintat cu producția fiindcă înainte de aceasta prisma care a ieșit din gaterul mare trebuia să iasă afară și numai a doua zi să se ducă în gaterul mare, în alt spamung. Acuma dacă prisma iese din gaterul mare poate imediat să intre în gaterul celălalt de 36 de țoli și cu aceasta s-a ajuns să meargă producția mai bine.

f. Viața de partid s-a stabilit de la 7 Nov. căci mulți tovarăși au fost retrași, iar tovarășii acei cu care au fost înlocuiți încă nu cunosc așa de bine ca să aducă organizațiile de bază.

g. Școala a fost închisă două săptămâni, deoarece a fost scarlatină. Pentru aceasta nu s-a început cursurile de analfabeți.

Bociocoiul Mare

a. Tabelele de porumb s-au făcut și se repartizează numai pentru oamenii săraci.

Administrația comunală, primăria, adevăratul notar mereu este plecat de la primărie și primăria este închisă de multe ori de aceea ca notarul face serviciu în două comune în Lunca la Tisa și secretarul neglijează munca cu scuza că nu sunt lemne la primărie, dar cum eu am observat nu depun nici un efort pentru încasarea impozitului de la chiaburi. Le-am atras atenția ca neapărat să încaseze impozitele.

b. Voiciuc Vasile este un mare reacționar și impozit nu are decât 13 lei pe an. Perceptorul Balaj i-a pus acest impozit, iar în ultimul timp a furat 2 mașini de scris din primărie și secretarul organizației de bază bănuiește pe Voiciuc. Le-am atras atenția ca să se demasce acel care a furat. În săptămâna trecută a primit Sindicatul CFR o scrisoare de la Bociocoiul Mare, unde a scris ca primarul și mai mulți tovarăși din organizație de bază fură lemne de la gară. Când a venit comisia afară să controleze singur că nu a găsit nimic nici o bucată de lemn, această scrisoare o scrisese dușman de clasă cu același scop ca să strice prestigiul membrilor de Partid și a primarului. Scrisoarea a fost iscălită fals cu numele secretarului organizației de bază din comună. Scrisoarea în prezent este la secretar. El vrea ca să se găsească cine a scris această scrisoare.

c. Munca voluntară s-a făcut curățirea pășunii și curățirea pădurii. Cursurile de analfabetism nu sunt frecvente, din cauză că nu este petrol.

Viața de partid este slabă, lipsa de vigilență este mare dacă se ține ședința. La sfârșitul ședinței toată comuna știe ce se discută. Am atras atenția ca să cerceteze că care divulgă secretele și pe numitul să se propună pentru excludere.

Vereșmort

Tabele de porumb s-au făcut în ziua de 26 noiembrie și le-am atras atenția că numai cei săraci să primească.

Viața de partid este slabă de când tovarășul Trințalin a plecat la șantierul din Salva-Vișeu. Listele de organizație de bază au fost neglijate, iar acum, de când tovarășul Tințalin s-a reîntors viața de partid a luat un nou avânt.

Școala merge bine, numai este lipsă de un local mai mare pentru ca Directorul Școlar Ivanciuc a ocupat o cameră din localul școlii pentru locuință. Populația nu este mulțumită cu Directorul Școlar fiindcă caută diferite motive de a împiedica școala Maghiară.

Coștiui

În comuna Coștiui deja se repartizează porumbul la populația săracă. Am verificat tabelele de distribuire și am găsit că numai săracii au primit.

Viața de partid merge bine, ședințele se țin regulat.

Școala merge bine, copiii au primit premiu de la 1500 la 2000 lei.

Cursul analfabetic nu merge, fiindcă școala nu are petrol.

De la ziua de 29 până la 1 decembrie am fost într-o comisie de a controla magazine ROMCEREAL din Sighet și din județ.

De munca depusă în cadrul comisiei vom întocmi un proces verbal la prefectură care îl voi înainta secției.

Sighet, la 2. XII. 1948

Bodnar Tiberiu

Sighet, 9 noiembrie 1948

Adresa secretarului Comitetului Județean Maramureș al PMR către Direcția organizatorică al CC al PMR în legătură cu scoaterea icoanelor, crucilor și interzicerea rugăciunilor în școală

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 43/1948, fila 51

Partidul Muncitoresc Român

Maramureș

Către

CC al Partidului Muncitoresc Român

Direcția organizatorică

În legătură cu scoaterea icoanelor, crucilor și interzicerea rugăciunilor în școli

După cercetările noastre pe teren, am constatat că și în județul nostru au fost scoase icoanele, crucile și rugăciunile nu s-au făcut. Acest lucru l-am auzit prima dată de la un țăran din comuna Rona de Jos care-și arăta nemulțumirea că de ce nu se mai face rugăciuni în școală, dar tot la aceasta discuție am văzut că din [...] mijlocul țăranilor s-a ridicat și l-a combătut pe acesta, spunând că el pune copilul să spună rugăciunea acasă. Afară de acesta am constatat că acel care a ridicat problema că de ce nu se face rugăciune în școală era un cetățean care

era complet sub influența chiaburilor și prin felul cum punea problemele se vedea că era dușman al regimului.

În alte părți nu ni s-a ridicat astfel de probleme. Interesându-ne dacă este vreun ordin sau circulară scrisă nu am auzit niciunde, nu am primit ordin scris, numai s-a prelucrat în școlile care s-au ținut în anul acesta atât la Predeal cât și la Conferință la Cluj, unde s-au dat instrucțiuni verbale ca să se scoată icoanele și crucile.

Metoda care a folosit-o aici în județul Maramureș în timpul verii și în toamnă înainte de a începe școala, aproape toate școlile au fost reparate și văruiate cu această ocazie au fost luate jos, după ce a început școala ele nu mai erau pe pereți și nici nu s-a luat în mod demonstrativ.

Problema aceasta este agitată de către preoți și mai cu seamă că la noi este un dublu eveniment unul este unificarea celor două biserici, al doilea că tocmai în acest timp au fost luate icoanele, crucile și au fost sistate rugăciunile. Această problemă agită chiaburii și preoții, dușmanii regimului, preoți care nu văd încă destul de bine unificarea celor două biserici.

În județul Maramureș această problemă nu este așa de accentuată dar totuși este o problemă.

În această privință eu am avut o mare slăbiciune că azi am avut cunoștința, totuși nu am arătat-o CC-ului și mai cu seamă această problemă foarte delicată. Până în prezent nu s-a luat nici o măsură și nici nu știm ce să facem. Vă rugăm a ne da instrucțiuni ce avem de făcut în această problemă.

Sighet, 9 noiembrie 1948

Cu salutări tovărășești,

Secretar Ivanici Toma

**Raport de activitate pe luna ianuarie al Comitetului județean al P.M.R.,
secția organizatorică, Fond Comitetul Județean al P.M.R, Dosar 67/1949,
filele 9-11.**

Partidul Muncitoresc Român.
Comitetul Județean Maramureș.
Secția Organizatorică

Raport de Activitate pe Luna Ianuarie 1949

Sarcinile principale care au stat în fața Secției Organizatorice în cursul lunii ianuarie, a fost următoarele :

1. Prelucrarea Rezoluțiilor a Biroului Politic al C.C. al P.M.R.

2. Întocmirea și repartizarea noilor carnete de cotizații .
Pentru îndeplinirea acestora sarcini am mobilizat tot activul Secției Organizatorice, care se compune din următorii tovarăși:
 1. Tov. Covaci Alexandru resp. al Secției.
 2. Golteș Vasile.
 3. Botnar Tiberiu
 4. Buxar Magdalena
 5. Tivadar Mihai, care cu data de 26 Ian. a fost exclus din Partid în urma verificării făcute de Comisia de Verificare.
 6. Godja Vasile, care tov. cu data de 15. Ian. a fost repartizat cu munca de Partid la Șantierul Salva Vișeu.
- Complectarea Secției, este în curs.
Activiști din biroul plășilor, scoși din producției sunt următorii tovi:

Plasa Sighet

1. Coman Vasile secretar .
2. Cuzmici Vasile resp. cadre, care tov. este plecat la școala medie de cadre în limba maghiară la Oradea.
3. Mihnea Gheorghe resp. agit. prop.

Plasa Vișeu

1. Kico Ioan secretar, care tov. cu ocazia reorganizării Biroului județean P.M.R. a fost ridicat ca secretar al Consiliului Sindical jud. Maramureș.
2. Sipo Ioan resp. cadre
3. Resp. de propagandă și agitație lipsește

Plasa Șugatag

1. Pop Ștefan secretar
2. Dunca Vasile resp. cadre
3. Malina Gheorghe resp. agit. prop. care tov. este plecat la școala medie de cadre Baia Mare.

Plasa Iza

1. Ardelean Aurel, secretar, care tov. a fost trecut în producție și în locul lui a fost instalat tov. Țiplea Ștefan, care tov. s-a întors din școala de cadre medie Baia Mare.
2. Zubașcu Ioan resp. cadre
3. Rednic Vasile agit. prop., care tov. a plecat la școala de cadre medie Baia Mare și a fost înlocuit cu tov. Neagu Vasile.

În cursul acestei luni, toate plășile au fost descompletate prin faptul că 2 tovi. au fost trimiși la școala de cadre medie din Baia Mare, 1 la Oradea iar alții 2

tovii. a fost ridicați în alte munci. Cei 4 responsabili care mai lipsesc, sunt în curs de completare.

Munca plășilor unde lipsesc activiști, a fost ajutate de către activiștii Secțiilor și de către instructorii județeni, cum este de exemplu plasa Vișeu, unde stă permanent un instructor județean până la completarea biroului de plasă, cu un secretar.

Pentru completarea Secției organizatorice și ale birourilor de plăși, se vor face propuneri la C.C. printr-un raport special, de către biroul județean, despre tovi. propuși și cari tovarăși înainte de a fi ridicați în funcțiunile respective vor fi trecuți la Comisia de Verificare.

Rezultatul muncii noastre, de felul cum s-a dus la îndeplinire sarcinile este următorul:

Au fost mobilizați toți activiștii județeni, luând parte la ședințele organizațiilor de bază, atât la sate, cât și în oraș, dând ajutor pe teren prin control și îndrumare.

În cursul acestei luni a fost organizate 4 org. de bază noi, dintre care: una de instituție și de întreprindere 3 – Organizarea acestor organizații de bază era posibil prin faptul că la instituțiile și întreprinderile respective, în ultimul timp numărul membrilor de partid s-a mărit. Un alt caz la I.P.I.E.L. unde am împărțit organizația de bază, în două, în așa fel ca la Fabrica I.P.I.E.L. Sighet am organizat o organizație de bază de întreprindere formată din 19 tov., iar la centrala județeană I.P.I.E.L. a rămas o organizație de bază de instituție.

Au fost organizate 5 birouri de organizații de bază, un caz la Vișeu de Sus unde a fost unificate 2 org. de bază din cele 2 fabrici I.P.I.E.L. din această comună, având în vedere că erau 2 org. de bază mici slabe, și prin unificarea lor, am format un birou cu o compoziție sănătoasă, că va fi în stare să conducă acestea două fabrici, din punct de vedere politic. Iar grupele am format pe întreprinderi pentru a putea controla și îndruma planul de producție și întrecerile socialiste.

După directivele primite dela C.C. al PMR. au fost prelucrate în toate organizațiile de bază din județ Rezoluția Tineretului, Planul de Stat și Legile votate de Marea Adunare Națională.

Trebuie să menționăm că în primele zile ale lunii Ianuarie fără să primim ceva directive dela C.C., am făcut o campanie de prelucrare a planului economic pe 1949. Am început cu o ședință plenară, pe urma ședința de activ în oraș și în fiecare plasă, la fel și ședințe administrative în fiecare plasă și pe urmă a fost prelucrat în fiecare organizație de bază din județ, în ședințele ordinare și extraordinare. La ședințele de activ și administrative au fost delegați în fiecare plasă câte un membru de birou al Județenei.

Rezoluția Biroului Politic al C.C.PMR. în problema Tineretului a fost prelucrată prima dată în ședința activului județean, pe urma în ședința de activ în oraș. În oraș a fost prelucrată în ședințe ordinare și extraordinare, pentru prelucrare a fost instruiți din sânul fiecărei organizații de bază câte un tov. care a prelucrat. În județ a fost programate ședințe extraordinare unde a fost prelucrat de către tovi activiști și tov. trimiși din oraș, instruiți pentru prelucrare.

Planul de Stat, Rezoluția Sindicală și Legile votate de Marea Adunare Națională a fost prelucrate cu activul de partid, adică au fost convocați toți tovi conform instrucțiunilor primite dela C.C. Pe urma a fost prelucrat în ședințe de activ în oraș și în fiecare plasă, iar după acestea a fost prelucrat în fiecare organizație de bază din oraș și din județ în ședințe ordinare și extraordinare. Prelucrarea a fost organizată în așa fel ca în fiecare organizație de bază, teza a fost prelucrată de către secretarul de organizație de bază, însă la fiecare ședință a asistat câte un activist dela județeană, sau din biroul plășilor, făcând complectări în urma expunerilor.

În majoritatea ședințelor tovii au luat angajamente, pentru îndeplinirea și depășirea planului Economic de Stat. În prima prelucrare a Planului Economic, care am făcut fără instrucțiunile C.C. s-a observat un interes mai mare din partea tovilor, decât în prelucrarea a doua. Prima prelucrare, luând angajamente și luând parte mai mulți la discuții.

Am ținut o ședință cu directorii sau șefi și tehnicienii din fiecare întreprindere și instituție din județ, cu fiecare aparte unde a expus fiecare, planul întreprinderii și instituției respective, pe anul 1949. Din partea Partidului, la aceste ședințe au fost prezenți membrii biroului județean.

Pentru problema de pregătire a însămânșărilor de primăvară, am organizat ședințe extraordinare cu birourile organizațiilor de bază din județ în 14 centre, la aceste ședințe au fost trimiși din oraș îndrumători instruiți cu această problemă.

În cursul acestei luni s-a ținut următoarele ședințe:

Biroul Județean a ținut 4 ședințe ordinare și 5 ședințe extraordinare.

Activul Județean a ținut 2 ședințe extraordinare.

Birourile plășilor nu au ținut ședințe, deoarece erau descomplectate.

La fel nu a fost ținute ședințele ale Comitetelor de plăși, tot din motivele arătate mai sus.

Activul plășilor au ținut în total 8 ședințe, adică fiecare plasă câte 2.

Cu activul din oraș am ținut 2 ședințe ordinare și 2 ședințe extraordinare.

Organizațiile de bază din oraș și din centrele industriale au ținut câte două ședințe ordinare și câte două ședințe extraordinare, adică în total 206 ședințe.

Organizațiile de bază din comuna au ținut ședințe ordinare în total 58 și câte 2 ședințe extraordinare, în total 116.

În cece privește ședințele de grupe ale organizațiilor de bază, am avut o slăbiciune cât se poate de mare. Cu toate că numele organizațiilor de bază raportează despre activitatea grupelor, dar nu am reușit să controlăm aceste ședințe și din această cauză nu cunoaștem clar nici numărul ședințelor ținute.

În cea ce privește munca de îndrumare și controlul, în general, în luna acesta am avut un succes serios, întrucât am reușit să cuprindem munca atât la oraș, cât și la sate, să vizităm cel puțin de 2 ori toate organizațiile de bază din județ.

În privința cotizațiilor în luna aceasta am reușit să încasăm suma de lei 72.840.- cea ce reprezintă 45% în raport cu numărul membrilor.-

În luna acesta am complectat și am repartizat org. de bază noile carnete de cotizații.

În concluzie

Având în vedere sarcinile importante ce ne-a stat în faţă, în luna acesta, au fost controlate şi activitate mai intens toate organizaţiile de bază, atât din oraş , cât şi din judeţ, în urma căruia fapt s-a reuşit ca munca organizatorică să dea rezultate satisfăcătoare.

Rămâne ca sarcină în viitor, să cuprindem şi munca grupelor de partid care până acum au fost neglijente.

Sighet la 2 Februarie 1949

RESP. SECŢIEI,

**Raport de activitate pe luna februarie al Comitetului Judeţean al P.M.R.,
secţia organizatorică, Fond Comitetul judeţean al P.M.R., Dosar 67/1949,
filele 13-15.**

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
JUDEŢEAN MARAMUREŞ
SECŢIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT DE ACTIVITATE
pe luna Februarie 1949

Munca secţiei organizatorice în această lună s-a desfăşurat în condiţiuni bune, având în vedere că am reuşit să completăm efectivul secţiei. Cu efectivul completat, al cărui tabel nominal este anexat [la] raport, am reuşit să ducem la îndeplinire, sarcinile secţiei organizatorice.

Sarcina principală în această lună am avut întocmirea unui plan de muncă până la 31 Martie, bazat pe sarcinile trasate de plenara C.C. al P.M.R., din 22-24 Decembrie 1948 şi pe urmă introducerea planurilor de muncă până jos în organizaţii de bază.

Conform planului de muncă am îndeplinit următoarele sarcini:

Am completat efectivul secţiilor Judeţean, având în vedere că în luna Ianuarie, toate secţiile au fost descompletate.

Complectarea birourilor de Plăşi numai în parte am reuşit. Biroul Plăşii Sighet am completat, la biroul Plăşi Vişeu am ridicat tov. şi unde mai lipseşte unul. Mai avem lipsă de un tov. activist în Ocna Şugatag, adică avem lipsă încă tov. activişti la Plăşi.

Am reorganizat şi am completat Comitetul Plăşii Sighet şi Comitetul Plăşii Vişeu.

Am organizat şi am completat Comitetul organizaţiei de partid din Câmpulung la Tisa.

Am reorganizat birourile organizației de bază, acolo unde era cazul, sau unde din diferite motive trebuia efectuate schimbări.

La complectarea comitetelor de Plăși, a organizațiilor de partid, cât și la reorganizarea birourilor organizațiilor de bază, am pus accentul pe elementele muncitorești și țărani săraci, îmbunătățind la fel compoziția socială a conducerilor.

Am organizat un corp de instructori voluntari de pe lângă Comitetul Județean, în număr de 20. acești tovarăși au fost încadrați în muncă și trimiși pe teren cu munca de control și îndrumare, ținând și înainte de plecare câte o ședință de instructaj. Însă nu am reușit încă să ținem cu ei, o ședință specială, asigurându-le sarcini concrete, legate de date, pentru fiecare aparte.

În ceea ce privește urmărirea îndeplinirii sarcinilor date jos, prin repartizarea membrilor Comitetului Județean cari au fost repartizați cu responsabilitatea pe câte o plasă, 2 tov. nu s-au deplasat pe teren, având în vedere că, prin serviciul lor, sunt legați de localitate, având rareori posibilități de deplasare. Însă ceilalți 3 tov. cari aveau posibilități de deplasare, au fost deplasați pe teren în mai multe rânduri, spunând o muncă efectivă de control și îndrumare.

La fel au fost repartizați, membrii biroului județean, cu responsabilitate de control și ajutor efectiv, cuprinzând în acest sens, regiunile miniere și forestiere. Regiunile acestea au fost cuprinse și vizitate de către membrii biroului județean, în majoritatea cazurilor au fost vizitate de mai multe ori, însă cel puțin odată au fost vizitate toate de tov. respectivi, dând ajutor efectiv organizațiilor de bază respective, ajutând la întocmirea planurilor de muncă, dând îndrumări în problemele producției, și controlând îndeplinirea sarcinilor.

În cursul lunii Februarie au fost reorganizate, grupele de Partid, conform instrucțiunilor primite dela C.C., la toate org. de bază din județ. În ședințele organizațiilor de bază respective, au fost prelucrate, rolul și importanța grupelor de Partid și metodele de muncă după cari trebuie să muncească grupele de Partid.

În planurile de muncă ale organizațiilor de bază sunt trecute în mod concret, ca fiecare membru din biroul organizației de bază este repartizat cu munca de control și îndrumare, la ședințele de grup ale fiecare organizații de bază este intensificat raportul responsabililor de grupe, la ședința de organizații de bază respective.

Prin intensificarea muncii de lămurire, accentuând mărirea atenției la ședințele de organizație de bază, am obținut rezultate satisfăcătoare. Lipsurile nemotivate, în ultimul timp, am reușit să reducem, în ședințele de organizații de bază din oraș și centrele industriale din județ, în unele cazuri am obținut o frecvență de 100%. În medie frecvența la ședințele organizațiilor de bază din oraș și centrele industriale din județ, este de 80-90%, iar la org. de bază satești frecvența este între 50-60%. În majoritatea cazurilor [...] lipsurile sunt motivate, tovarășii fiind deplasați în alte localități la diferite munci, în majoritatea cazurilor la munci de pădure.

Conform planului de muncă s-a introdus încheierea proceselor verbale, la toate ședințele de organizații de bază, cu excepția câtorva organizații de bază

sătești, unde tovarășii numai puțină carte știu și scriu foarte slab, neglijând încheierea proceselor verbale. Procesele verbale sunt studiate și în direcția lipsurilor observate sunt ajutate îndrumate, organizațiile de bază respective.

Conform planului de muncă, în secția organizatorică s-a introdus întocmirea programului săptămânal, pentru fiecare tov. din secție acestor programe săptămânale, dau raport tovarășii din secție, în ședințele de secție și sunt controlați în munca lor, în timpul săptămânii.

În activitatea tuturor organizațiilor de Partid, până jos, s-a stimulat metoda de muncă colectivă și folosirea criticii și autocriticii în această muncă de stimulare, pretinde o muncă temeinică și o lămurire atentă, ca să putem obține rezultatele dorite, mai ales în munca organizațiilor de bază.

Au fost reglementate toate ședințele, începând cu Comitetul Județean până la ședințele de grupe.

Biroul Județean a ținut 4 ședințe ordinare și 7 ședințe extraordinare.

Secțiile Județene au ținut câte 4 ședințe de Secție în cursul lunii Februarie.

Numai două Comitete de Plăși au ținut ședință și anume: Comitetul Plăți Sighet și Vișeu, adică Comitetele cari au fost reorganizate. Restul Comitetelor, nu au ținut ședințe fiind incomplete.

Birourile Plăților au ținut câte 4 ședințe, în total 16.

Comitetele organizațiilor de Partid au ținut câte o ședință, în total 3.

Birourile organizațiilor de Partid au ținut câte 2 ședințe, în total 6.

Am ținut o singură ședință cu activul de bază din oraș, cu prelucrarea noului plan de muncă.

Organizațiile de bază au ținut câte 2 ședințe ordinare și câte o ședință extraordinară, cu prelucrarea planului de muncă.

Grupele de Partid țin ședințe regulat adică lunar odată, [...] sunt cari țin ședințe extraordinare.

Cu capii organelor administrative, membrii de Partid, s-a ținut două ședințe.

Cu directorii și tehnicienii fabricilor naționalizate, cum și cu conducerea Formei de Stat, s-a ținut o singură ședință.

În fiecare comună s-a ținut câte o ședință de colaborare, conducerea organizației de bază și conducerea Frontului Plugarilor.

Conform planului de muncă trebuie să trimitem 20 de echipe la reparat unelte, însă acest număr am întrecut, și am trimis 27 de echipe, cari au reparat următoarele unelte: 91 pluguri 18 grape și alte unelte mici și le-au dus țăranilor piese de plug, pe cari le-au făcut în muncă voluntară. Valoarea muncii depuse de echipele de reparat unelte este de 27000 lei.

Activitatea acestor echipe a fost coordonată de o comisie compusă dintr-un tov. din secția organizatorică al Județenei P.M.R. din responsabilul organizatoric al Consiliului Sindical Județean și un tov. din conducerea Județeană al Frontului Plugarilor.

În cadrul acțiunilor de munci voluntare, am reușit să antrenăm masele, de ex. în plasa Șugatag au fost 672 de cetățeni, muncind câte 2 zile la instalarea noilor linii de telefoane în comunele unde până acum nu era telefon.

Au antrenat organizațiile de bază să se preocupe de aproape de pregătirile pentru alegerile sindicale, de adunările Sindicale, de felul cum se organizează, dându-le sprijinul necesar.

Am organizat trimiterea echipelor sanitare, în regiunile bântuite de diferite boli în număr de 8, aceste echipe au dat rezultate frumoase, făcând consultații și repartizând medicamente, în mod gratuit.

Am organizat o organizație de bază la Ferma de Stat din Sarasău compusă din 4 tov. Având în vedere că înainte nu erau membrii de partid în număr suficient pentru a putea organiza o organizație de masă, după instrucțiunile primite dela C.C. au mai fost angajați membrii de partid și am luat măsuri ca în viitor să mai fie angajat membrii de partid, pentru a se întări organizația de bază în această Fermă.

În ceea ce privește cotizațiile în luna această am neglijat intensificarea muncii de lămurire, pentru încasarea cotizațiilor. Lipsa aceasta o dovedește și suma care a fost încasată în suma de lei 51,750 față de lei 72,840, care sumă a fost încasată în luna trecută.

Cu o bună organizare a ședințelor a Cercurilor de politică curentă am asigurat participarea masivă al activului județean.

Pentru a intensifica muncile de pregătire a Însămânțărilor de primăvară, în cursul lunii Februarie au pornit o acțiune. Văzând că Comisia Județeană de Însămânțări i-a măsuri numai birocratice, cari nu au dat nici un rezultat, în ziua de 16 Februarie am convocat la Județeană, Comisia Județeană de Însămânțări, pentru a analiza stadiul în care se află pregătirea Însămânțărilor de primăvară și de a hotărâ asupra măsurilor cari trebuie luate de urgență. În ziua de 17 Februarie au fost convocate toate Comisiile de Însămânțări din fiecare comună la centrele de plăși, unde au fost dezbătute toate instrucțiunile pentru muncile de pregătire a campaniei de Însămânțări de primăvară. După această conferință de plăși au urmat munca de îndrumare și control pe teren. Ca rezultat avem că muncile de pregătire se desfășoară în condițiuni bune.

În campania de unificare a tineretului am dat un ajutor efectiv conform instrucțiunilor primite dela C.C.

Concluzie

În luna aceasta trebuia să depunem o muncă intensă pentru complectarea secțiilor și a birourilor de plăși, însă nici până în prezent nu am îndeplinit această sarcină, având în vedere că și până în prezent ne lipsesc activiștii din plăși.

Cu toate că am reușit să complectăm secția organizatorică, însă totuși majoritatea sarcinilor au fost îndeplinite cu oarecare întârziere după termenul fixat în planul de muncă, care se datorește faptului că majoritatea tovarășilor scoși din producție, încă nu au experiență în muncă, însă se observă din partea lor, bunăvoința și silință, de a câștiga cât de repede experiență în muncă.

Sighet, la 4 Martie 1949

Resp. Secției Organizatorice

Raport de activitate pe luna martie al Comitetului județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean al P.M.R., Dosar 67/1949, filele 25-27.

Secția Organizatorică

**Raport de activitate pe luna
Martie 1949**

În fața Consiliului Sindical Județean în luna Martie a stat ca sarcina principală reușirea alegerilor sindicale atât din punct de vedere organizatoric cât și din punct de vedere cultural.

Pregătirea congresului Sindicatului Salariaților Agricoli, pregătirea și mobilizarea maselor pentru ziua internațională a femeilor, pregătirea meetingurilor speciale pentru a prelucra problema sionismului, organizarea altor 30 echipe de reparat unelte, la fel și 15 echipe sanitare, mai departe prelucrarea moralei proletare, la fel și popularizarea colhozului, mai departe a fost verificarea întreprinderilor și instituțiilor dacă au fost introduse încadrările și încheierile contractului colectiv.

Alegerile au fost începute la Sighet la Sindicatul Lemn Forestier Constructori, în ziua de 4,5 și 6 Martie. Pentru a valida alegerile au fost împărțită forța biroului Consiliului Județean Sindical după specificul locului potrivit al fiecărui activist.

Cu ocazia acestor alegeri din cadrul Sindicatului Lemn Constructori au fost aleși un comitet sindical, patru comitete de fabrică, un comitet de secție și 27 grupuri sindicale. Paralel cu această acțiune au mai fost aleși o comisie de asigurări sociale pe lângă comitetul sindical, patru comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul de secție și 27 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 7, 8, 9 și 10 Martie au fost alegerile Câmpulung în cadrul Sindicatului Lemn Sindicatului Lemn Forestier I.P.E.I.L., unde a fost ales un comitet sindical, un comitet de fabrică la pădure și grupe sindicale la pădure. Totodată a fost ales o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică la pădure și 15 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 11, 12 și 13 Martie au fost făcute alegerile la Borșa I.P.E.I.L., unde a fost ales un comitet sindical, patru comitete de fabrică, un comitet de pădure, un comitet de secție și 18 grupe sindicale. Paralel cu această alegere au fost alese comisiile de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, patru comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul din pădure, o comisie de asigurări sociale

de pe lângă comitetul de secție și 18 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 14, 15 și 16 Martie au fost alegerile în cadrul sindicatului Lemn Forestier I.P.E.I.L. din Vișeu de Sus, unde a fost ales un comitet sindical, trei comitete de fabrică, un comitet de secție de pădure și 41 grupuri sindicale. Paralel cu această alegere au fost aleși o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, trei comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul de secție și 41 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 1, 2, 3, 4 și 5 Martie au fost alegerile în cadrul miner Acces Baia-Borșa, unde au fost alegerile, un comitet sindical, două comitete de secție și 10 grupuri sindicale. Totodată au fost aleși o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical și 10 responsabili de asigurări de pe lângă grupul sindical.

Cu ocazia alegerilor în cadrul sindicatului mixt au fost aleși: un comitet sindical, cinci comitete de fabrică și 18 grupe sindicale, totodată au fost aleși o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, cinci comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică și 18 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

Alegerile în general au decurs bine, în spirit muncitoresc, mai ales unde nivelul politic al muncitorilor este mai ridicat am folosit arma cea mai tare a proletariatului critica și autocritica.

Trebuie să menționăm că la Leordina alegerile nu au decurs tocmai în planul stabilit conform instrucțiunilor, fiindcă a trebuit înainte să alegem grupele sindicale și după aceea comitetul de fabrică, dar nu a fost procedat conform instrucțiunilor, deoarece comitetul de fabrică a fost ales înainte de a alege grupele sindicale, care ulterior trebuiau să fie aleși, care este în curs.

Totodată a fost o mică greșeală la fabrica de perii, unde a fost ales un tovarăș care nu are popularitate în sânul masei, datorită acestui fapt a trebuit să revenim asupra alegerilor și a trebuit să alegem un nou tovarăș la comitetul de fabrică.

La Câmpulung la Tisa din cauza lipsei de vigilență al unui tovarăș, s-a provocat manifestație ostilă contra directorului de fabrică, dar în discuțiile deschise a fost combătută această provocare.

În ziua de 7, 8, 9 și 10 Martie au fost prelucrate în mod temeinic importanța noiei legi a Asigurărilor Sociale, ținându-se trei zile seminar, unde a fost desbătută această problemă din partea delegației Confederației Generale a Muncii tovarășa Pasca și din partea asistenților. Paralel cu această muncă a fost prelucrată această problemă și în centrele de industrie din județ. Ca exemplu Câmpulung la Tisa, Ocna Șugatag, Baia-Borșa, Borșa și Vișeu de Sus.

În luna Martie în fața Consiliului Sindical Județean a avut ca sarcină să se organizeze o echipă de reparat unelte, care a și reușit, depășind acest plan cu 5 echipe. În felul acesta am reușit ca în luna Martie să organizăm în total 35 echipe, care au dat rezultatele următoare:

S-au reparat 72 de pluguri, 7 grape instalat cu 131 cue noi, 21 târnăcoape, 13 securi, 2 sape, 41 porcoave nou au folosit în acțiunea aceasta care a fost pregătit în fabrica de mobile din Sighet. S-au mai reparat 25 ochi de lanț, o roabă și alte munci mai mici, în valoare de 46,520 lei.

Tot în luna Martie a fost ca sarcină de a organiza 15 echipe sanitare, care a fost depășit, reușind să organizăm în total 17 echipe. Din Sighet 15 și din Vișeu de Sus 2 echipe. Rezultatul a fost următorul:

S-au făcut 719 consultații în valoare de lei 70.100.

În luna Martie a mai fost ca sarcină de a organiza congresul salariaților agricoli, care sarcină a fost îndeplinită. La congres au fost prezenți delegați din toate comunele. La discuții au luat parte 22 tovarăși. Probleme cari au fost ridicate de către tovarășii prezenți a fost legat cu probleme actuale, pentru întărirea sectorului socialist agricol.

Lipsurile cele mai mari în cadrul sindicatului salariaților agricoli este aceea că mulți salariați nu s-au încadrat munca în această organizație, prin care ar putea să-și apere drepturile lor. Deci revine sarcina Consiliului Sindical Județean să ducă o muncă de lămurire pentru a organiza pe acești salariați răzleți în organizația sindicatului salariaților agricoli.

În luna Martie am reușit să dăm un sprijin organizației feminine din Sighet pentru a mobiliza și reușirea meetingului organizat de către această organizație de masă. Paralel cu aceasta am organizat 11 meeting fulger, la diferite instituții și întreprinderi, unde au fost prelucrate importanța zilei femeilor internaționale.

Totodată am avut ca sarcină prelucrarea sionismului, care am și făcut trei meetinguri, ca exemplu la unitatea cooperativei croitori și magaziei de stat, unde au fost prelucrate importanța combaterii sionismului, prin tovarăși pregătiți dinainte.

Tot această problemă a fost prelucrată la Borșa cu ocazia deplasării pentru introducerea alegerilor, unde au fost prezenți cca. 90 cetățeni.

În luna Martie a fost ținut congresul intelectualilor, unde au participat cca. 330-350 cetățeni. S-au ținut 8 serbări culturale cu ocazia alegerilor, care serbări au decurs în spirit sărbătoresc. S-au ținut trei festivaluri cu ocazia alegerilor culturale din partea sindicatului publici, învățătorilor și sindicatul particulari. Cea mai bună echipă a fost a învățătorilor, care urmează să plece la București la concurs organizat de către C.G.M.

În ziua de 27 Martie a fost organizat un concurs între echipele culturale ale sindicatelor Ocna Șugatag, Câmpulung, Fabrica de Mobile și din partea altor trei echipe din Sindicatul Salariaților Agricoli din comunele Sarasău, Petrova și Berbești.

În ceea ce privește corul a ieșit primul corul Ocna Șugatag, iar în ceea ce privește dansul a ieșit primul Petrova. Trebuie să menționăm că aceste echipe până în prezent nu au fost organizate.

În ziua de 26 Martie au fost prelucrate în ședința activului a sindicatului morala proletară și popularizarea colhozului.

Această problemă urmează să fie prelucrată în toate fabricile și instituțiile din oraș, care problemă a și fost prelucrată în unele instituții.

Deși am fost ocupați cu alegerile sindicale totuși am căutat să profităm de ocazie să se participe și la ședințele sindicale, mai ales în ceea ce privește, la ședințe plenare.

În ceea ce privește încheierea contractului colectiv, nu s-a încheiat încă în județ, decât la fabrica de mobile, fabrica de perii, fabrica I.P.E.I.L. Vișeu de Sus, C.O.M.C.A.R., Brutăria Naționalizată, restul urmează și este în curs de a încheia.

În ceea ce privește producția în județul nostru în luna Martie, s-a mărit în general cu 15-20 procente față de luna Februarie.

Întregerile socialiste nu este introdus în mod concret decât la fabrica de perii, este în curs de introducere la fabrica de mobile, iar restul centrelor de industrii și fabrici urmează să fie introdus în mod concret cu bine chibzuită și cu realitate la specificul locului.

Sighet, la 29 Martie 1949.

Responsabil organizatoric:

Raport de activitate pe luna aprilie al Comitetului Județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean al P.M.R., Dosar 67/1949, filele 35-40.

**PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD MARAMUREȘ
SECȚIA ORGANIZATORICĂ**

**RAPORT DE ACTIVITATE
Pe luna Aprilie 1949**

Datorită multiplelor sarcini și datorită faptului că în plan de muncă a fost introdus în a doua jumătate a lunii Aprilie, sarcini ce au stat în fața secției organizatorice trasate în planul de muncă pe perioada 1-30 Aprilie, nu au fost duse la îndeplinire, în întregime.

Pe etapa 1-30 Aprilie, conform sarcinilor trasate, Secția Organizatorică a depus activitatea după cum urmează:

În industrie.

a./ Cu ocazia întrecerilor socialiste au fost mobilizați membrii de Partid, pentru îndeplinirea planului, însă în mare parte nu sunt cunoscute și nu a fost prelucrat, părțile din plan ce le revin fiecărui muncitor cu sarcini concrete. Însă totuși s-a reușit antrenarea muncitorilor fără de Partid, în efortul pentru îndeplinirea planului, obținând și rezultate satisfăcătoare.

b./ Controlarea întreprinderilor din partea activiștilor secției organizatorice numai în parte s-a îndeplinit.

c./ Conform planului de muncă s-a reorganizat comitetul org. de Partid din Câmpulung la Tisa, cu excepția a doi tov. cari urmează să fie verificați de către Comisia de verificare. La Ocna Șugatag a fost complectat și reorganizat Comitetul org. de Partid. Reorganizarea Comitetului de Partid la C.F.R. Sighet nu s-a făcut. Urmează verificarea de către Comisia de verificare a tovarășilor propuși.

d./ Au fost reorganizate 4 birouri de org. de bază din oraș și 10 birouri de org. de bază la sate, încadrând tov. absolvenți ai școalei de cadre țărănești.

Am organizat două org. de bază noi, la Comcar și la Exportlemn.

e./ În cinstea zilei de 1 Mai s-a organizat întreceri socialiste între următoarele întreprinderi: I.P.E.I.L. Sighet, I.P.E.I.L. Câmpulung, I.P.E.I.L. Vișeu de Sus și Salina Ocna Șugatag.

Pentru stabilirea rezultatelor a fost convocate comisiile de întreceri din întreprinderile respective, însă nu au fost pregătite cu toate datele necesare, întrucât stabilirea rezultatelor a fost amânat pe data de 8 Mai, când drapelul muncii va fi predat întreprinderii care a câștigat întrecerea.

f./ Nu am reușit să antrenăm org. de bază să facă analiza întrecerilor socialiste, analizând condițiunile în cari ele s-au desfășurat. Nu am reușit să urmărim organizarea și desfășurarea întrecerilor socialiste în fiecare întreprindere, însă este urmărit lunar, realizările în procente a planului întreprinderilor.

g./ S-a inițiat campania de economii de materii prime, energie și combustibil, însă fără ca org. de bază să ia sarcini concrete în planurile de muncă, cu toate acestea avem rezultate frumoase, ca de exp. la Fabrica de Perii, unde prin folosirea discurilor s-a economisit peste 400.000 lei în luna Aprilie.

h./ Nu am reușit să urmărim ca inovațiile aduse în muncă să fie aplicate pe secții și folosirea metodelor noi în muncă, folosind inovații, ca instructorii pe lângă ceilalți muncitori.

i./ S-a reușit ca prin întreceri și grija administrației să se obțină o îmbunătățire a calității produselor o reducere a deșeurilor și a rebuturilor, obținând rezultate satisfăcătoare. Însă nu am reușit să antrenăm org. de bază ca să ia angajamente concrete în acest sens.

În agricultură

a./ Cu toate că am antrenat org. de bază din comune, în vederea campaniei de însămânțări totuși în unele comune org. de bază nu s-a interesat de controlul însămânțărilor, din care cauză muncile de pregătire a suferit întârzieri. Trebuie să recunoaștem că am neglijat în oarecare măsură îndrumarea și controlul acestor org. de bază. Însă în comunele unde org. de bază s-au interesat de mai aproape, acolo s-a observat și rezultate.

b./ Am întărit org. de bază la A.F.S.M. Sarasău cu 2 tov. membrii de Partid, reușind să ridicăm numărul membrilor de Partid la 6 angajați la această Fermă. La subcentrele A.F.S.M.-ului nu am reușit să organizăm org. de bază, din cauză că la aceste subcentre este numai câte un singur angajat și nu se poate

angaja pe mai mulți angajați. Organizația de bază dela A.F.S.M. Sarasău, prin vizitarea acestei Ferme de tov. cari au fost însărcinați cu această problemă, au primit un ajutor efectiv prin control și îndrumare.

a./ Prin Comitetele de Plăși s-a făcut propuneri din 11 comune, elemente cinstite și capabile, pentru alcătuirea Comitetelor Provizorii. Urmează verificarea lor din partea Secției de Cadre. Propunerile din restul comunelor este în curs. Aceste propuneri prima dată sunt verificate din partea organizației de bază din comunele respective, cu îndrumarea biroului de plasă, după care urmează verificarea lor din partea Secției de Cadre al Județenei.

b./ Am organizat întreceri între Fermele de Stat Sarasău și Bârsană, cât și între subsecțiile acestor 2 Ferme. În privința muncilor agricole de primăvară. Rezultatul acestor întreceri a fost că în prezent cele 2 Ferme, cât toate subsecțiile ce aparțin acestor 2 Ferme, au terminat însămânțările de primăvară, conform planului de cultură. Rezultatul cât și organizarea întrecerilor se datorește tovarășilor administratori, care sunt membrii de Partid, însă restul membrilor de partid au depus o muncă intensă, antrenând în muncă și pe cei nemembrii de Partid.

Pe urma muncii depusă au fost evidențiați 3 muncitori țărani dela Ferma Sarasău, care au primit medalia pentru merite deosebite în muncă.

În vederea pregătirii zilei de 1 Mai, am ținut o ședință cu delegații tuturor organizațiilor de masă, unde au fost trasate sarcinile fiecăruia. După această ședință fiecare org. de masă a făcut un plan de pregătire și desfășurare al zilei de 1 Mai cu sarcini concrete, pentru fiecare organizație aparte.

În ziua de 28 Aprilie au fost convocați într-o ședință de instructaj cca. 280 de agitatori din partea fiecăruia org. de masă membrii și nemembrii de Partid, unde au primit instrucțiuni agitatorice.

În ziua de 29 Aprilie au fost convocați 100 aranșatori într-o ședință specială de instructaj, din partea tuturor organizațiilor de masă, cari au primit sarcini concrete, în vederea păstrării ordinei și a disciplinei în tot timpul serbării. Fiecare aranșator a primit și câte o banderolă roșie, pentru a putea fi distinși de public.

În ziua de 30 Aprilie au fost evidențiați 30 tov. cu medalia „Pentru merite deosebite în muncă”. Medaliile au fost înmânate în cadrul unei ședințe, unde au fost convocați peste 200 de tovarăși conform instrucțiunilor primite.

În ziua de 28 Aprilie au fost organizate ședințe extraordinare cu toți salariații din întreprinderile și instituțiile din oraș. În aceste ședințe au fost prelucrate teza de 1 Mai, de către tov. instruiți de secția de propagandă și agitație. Iar în ziua de 29 Aprilie aceste ședințe au fost ținute în întreprinderile din județ, unde au fost trimiși tov. din activul județean, care după ședință au rămas la întreprinderile respective, pentru organizarea muncilor de pregătire și de aranșare a serbării de 1 Mai.

De altfel despre pregătirea și desfășurarea sărbătorii de 1 Mai trimitem un raport special detailat.

1./ Conform planului de muncă în luna Aprilie trebuia să organizăm comitetul plășii Vișeu. Însă cu toate că propunerile pentru reorganizare era pregătit, totuși din cauză că după luarea angajamentului în cele 2 Duminici era sărbătoare, că nu am fi reușit să convocăm la o ședință Comitetul întreg. Iar în zilele de lucru nu s-a convocat, din cauza muncilor agricole. Rămâne ca sarcină ca în prima săptămână din luna Mai să fie reorganizat.

2./ În luna curentă am complectat corpul de instructori de voluntari dela 19 la un număr de 36, având în vedere că am reorganizat ținerea ședințelor la sate, în așa fel că în fiecare Duminică se țin ședințe cu toate org. de bază din plasa respectivă.

Tov. instructori voluntari sunt repartizați la această ședință și în fiecare Duminică este cuprinsă câte o plasă cu vizitarea ședințelor.

Complectarea instructorilor voluntari s-a făcut în colaborare cu secția de Propagandă și Agitație și verificați de Secția de Cadre.

3./ În luna Aprilie nu am urmărit îndeajuns activizarea grupelor de Partid, rezumând numai pe controlul birourilor de org. de bază. În cursul lunii nu s-a făcut nici o schimbare în funcțiile de resp. de grupe.

4./ În ceea ce privește munca subsecției de carnete de evidență și statistică, colectivul căruia se compune din 3 tovarăși s-a desfășurat în direcția clarificării situației statistice de a avea o situație clară, în ceea ce privește numărul membrilor de Partid din județul nostru. Însă cu toate eforturile depuse nu s-a putut clarifica în întregime situația numerică întrucât sunt mulți cari au plecat din județ în alte Județene la muncă, situația cărora nu s-a putut clarifica. În munca aceasta au fost antrenate toate org. de bază din județ și oraș, însă am întâmpinat greutăți în acest sens, deoarece cu toate că am dat imprimate care trebuia complectate, totuși s-a comis multe greșeli la complectarea imprimatelor ceea ce trebuia clarificate ulterior la centralizarea datelor. La fel și din partea plășilor s-a observat aceasta neglijență, că nu au controlat, dacă datele sunt concrete. Aceste greșeli trebuia controlate și corectate ulterior din care cauză am întârziat și cu trimiterea tabelelor statistice.

S-a ținut permanent evidența desfășurării campaniei de însămânțări, astfel ca datele s-a putut comunica la cerința C.C. Datele au fost culese dela Camera Agricolă. Pentru a controla datele dacă sunt reale însămânțările au fost controlate în 23 comune, astfel rezultând că datele sunt reale.

Pe lângă aceste munci subsecția a mai făcut o serie de alte statistici strângând și datele necesare ca de ex. tabele statistice cu evidențiați în muncă, tabele statistice despre prizonierii întorși din U.R.S.S. și altele.

5./ Graficele și diagramele prevăzute în planul de muncă, încă nu au fost făcute.

6./ În această lună am intensificat munca de lămurire pentru a asigura vărsarea cotizațiilor la timp, totodată asigurând și ridicarea numărului membrilor cotizanți. Însă cu toate acestea nu am reușit să ajungem la suma prevăzută în planul de muncă, adică la suma de 40.000 de lei. Totuși am avansat față de luna

trecută când am încasat suma de lei 27.278, iar în luna Aprilie am încasat suma de lei 38.423, afară de suma încasată pentru restanțe. În total în luna Aprilie s-a încasat suma de lei 92.075 față de luna trecută când s-a încasat total suma de lei 58.085.

7./ În ceea ce privește controlul și îndrumarea organizațiilor de bază mai slabe din oraș, acestea au fost vizitate, dând ajutor efectiv acestora prin tovarăși activiști, care au participat la ședințele acestor org. de bază. În comune toate org. de bază sunt vizitate lunar odată de către instructorii voluntari, participând la ședințele acestor org. de bază.

8./ În ceea ce privește munca org. de bază dela A.F.S.M. care cu ocazia naționalizării moșiilor au fost descompletați fiind trimiși tov. ca administratori pe aceste moșii, însă în cursul acestei luni am reușit să complectăm aceste org. de bază la 6 tovarăși, fiind delegat un tov. din colectivul secției organizatorice cu controlarea și îndrumarea acestei org. de bază.

9./ În ceea ce privește frecvența org. de bază în loc să reușim să ridicăm frecvența s-a scăzut, în oraș și în centre industriale dale 80% la 75%, însă la sate am progresat dela 60% la 65%. Menționăm că marea majoritate a absenței sunt absențe motivate.

10./ Încă nu am reușit să antrenăm toate org. de bază ca ordinea de zi să fie bine pregătite, ca Ședințele să se termine cu hotărâri concrete pe grupe și tovarăși. Majoritatea org. de bază mai ales din oraș și centre industriale au făcut progres în acest sens, însă slăbiciunile cele mai mari se observă la org. debază sătești.

11./ În luna Aprilie încă nu am reușit să antrenăm org. de bază să facă planurile de muncă împărțite pe luni, așa că la sfârșitul lunii nu am făcut bilanțul părții lunare din plan.

12./ În ceea ce privește activizarea grupelor de partid controlarea lor au fost neglijăți din partea secției organizatorice controlul și îndrumarea lor, a fost făcut numai de biroul org. de bază, cari în unele cazuri neglijează activizarea grupelor în mod mai intens cu sarcini concrete.

13./ Munci voluntare s-a organizat atât în județ cât și în oraș în cadrul întreprinderilor și instituțiilor, însă până în prezent nu au reușit să strângem date concrete în acest sens.

14./ Atât la plăși cât și în secție nu am reușit să introducem întocmirea planului individual lunar, împărțit pe săptămâni și zile. Urmează ca sarcina principală ca luna Mai și aceasta să fie făcut pe care le vom introduce și la plăși.

15./ Nu am reușit să găsim o ziua corespunzătoare pentru a convoca Comitetele org. de partid, într-o ședință la Județeană, din cauza întrecerilor socialiste și pregătirea de 1 Mai.

16./ În ultima săptămână din luna Aprilie nu am ținut ședință de birou din care cauză nu am putut analiza îndeplinirea sarcinilor pe prima săptămână, după întocmirea planului de muncă trimestrială.

17./ Din cauză că nu am reușit să întocmim planul personal al activiștilor Secției organizatorice nu au fost prevăzute în plan studierea anumitor opere Marxiste-Leniniste.

Afară de aceste sarcini în fața Secției organizatorice au mai stat pregătirea ședințelor pentru prelucrarea rezoluției din 3-5 Martie în etapa 2 și 3, despre care am trimis rapoarte speciale după terminarea fiecărei etape.

Etapa 4-a încă nu s-a terminat, despre care la fel vom trimite un raport special.

La fel am organizat ședință cu prelucrarea noului sistem de salarizare, despre care la fel am trimis un raport special.

În luna Aprilie am reușit de prima oară ca să introducem întocmirea planurilor de muncă de jos, în sus. Am antrenat pe fiecare org. de bază din oraș și din județ să-și întocmească planurile de muncă din inițiativă lor. La fel și plășile și Comitetele de Partid au întocmit planurile de muncă, pe baza planurilor de muncă ale org. de bază. Între aceste planuri de muncă au lipsuri care trebuie completate cu sarcinile izvorâte din planu județenei. Complectarea planului de muncă este în curs.

În cursul lunii Aprilie s-a ținut următoarele ședințe:

Comitetul Județean a ținut 2 ședințe, una cu prelucrarea raportului lunar, iar alta cu prelucrarea noului plan de muncă al Județenei.

Cu activul Județean am ținut 2 ședințe extraordinare, una cu ocazia instalării Comitetului provizoriu al Sfaturilor Populare și al doilea cu prelucrarea hotărârii Biroului Politic, asupra noului sistem de salarizare.

Biroul Județean a ținut 4 ședințe ordinare și săptămânal câte 2 ședințe operative.

Biroul plășilor a ținut câte 4 ședințe, aceste ședințe în 2 rânduri au fost vizitate de către membrii biroului Județean.

Secțiile Județene au ținut câte 3 ședințe de secție.

Organizațiile de bază din oraș și centrele industriale au ținut din 2 în 2 săptămâni. În oraș a fost programate în total 68 ședințe ordinare de org. de bază, dintre care 47 au fost vizitate de către activiștii secțiilor.

Au fost ținute 48 ședințe de org. de bază extraordinare cu prelucrarea Rezoluției din 3-5 Martie și cu hotărârile Biroului Politic al Comitetului Central asupra noului sistem de salarizare.

În comune au fost ținute 75 ședințe cu prelucrarea rezoluției din 3-5 Martie și au fost ținute 13 ședințe ordinare cu org. de bază sătești, după noua reorganizare ale ședințelor de org. de bază sătești.

În concluzie.

Secția organizatorică nu a reușit să cuprindă toată munca și nu a reușit să îndeplinească toate sarcinile prevăzute în noul plan de muncă pe luna Aprilie. Aceasta se datorește faptului că noul plan de muncă a fost introdus în a doua jumătate a lunii Aprilie ținând cont de timpul scurt ce mai stă la dispoziție pentru îndeplinirea sarcinilor.

La fel și birourile plășilor unde au fost schimbați 6 tovarăși, care încă nu au experiența suficientă în muncă. Neîndeplinire a unor sarcini din planul de muncă se datorește în primul rând faptului că în ultima săptămână am neglijat să ținem ședința de secție.

Rămâne ca sarcina pe luna Mai să împărțim din timp planul de muncă pe luni, pe săptămâni și pe zile, pentru fiecare tovarăș în parte.

Sighet, la 30 Aprilie 1949

Resp. Secției Organizatorice,

Raport de activitate pe luna iunie al Comitetului Județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean al P.M.R., Fond Comitetul județean al P.M.R., Dosar 67/1949, filele 70-71.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD. MARAMUREȘ
SECȚIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT DE ACTIVITATE Pe luna Iunie 1949

Sarcinile ce au stat în fața Secției Organizatorice în luna iunie au fost duse la îndeplinire în condițiuni mai bune ca în lunile precedente. Această îmbunătățire în munca noastră se datorește în primul rând faptului, că am reușit ca să cuprindem toate sarcinile, care au fost repartizate concret pe tov. Iar sarcinile repartizate au fost controlate mai intens din toate punctele de vedere. Ne-a ajutat foarte mult în muncă ajutorul primit din partea tov. lui Pîrcea, care a fost în controlul muncii noastre către sfârșitul lunii Mai. Modelele practice, arătate de tov. Pîrcea și aplicate de noi, în munca noastră de toate zilele, ne-au fost de mare folos, pentru îndeplinirea sarcinilor.

O mare parte a lipsurilor avute în luna trecută, am reușit să le înlăturăm, atât în cadrul secției, cât și în birourile plășilor. Aceasta se datorește faptului că am reușit ca să introducem planul de muncă lunară, cu sarcinile concretizate, prin repartizarea sarcinilor din planul de muncă concret și nominal, pentru fiecare tov. din colectivul secției. Această metodă am reușit să introducem și în birourile plășilor.

Munca Secției Organizatorice a fost controlată mai intens de Biroul Județean, atât în cadrul ședințelor de birou, unde a fost analizată munca secției pe baza sarcinilor avute din programul săptămânal, cât și fiecare membru de birou, a fost repartizat cu sarcina de a controla și îndruma, munca plășilor, participând la toate ședințele de birou ale plășilor.

Cu Comitetul Județean am ținut o singură ședință, unde a fost prelucrat raportul lunar al biroului Județean.

Biroul Județean ține ședință în fiecare săptămână odată, la fel și ședințe operative săptămânale.

Secțiile Județenei au ținut ședințe săptămânal, după ședințe de birou, ca sarcinile primite în ședințele de birou să fie repartizate în cadrul ședințelor de secție.

În ședințele de secție sunt întocmite programele săptămânale cu sarcini concrete pentru fiecare tov. ceea ce este controlat în cursul săptămânii.

Activul Județean a ținut una ședință, cu ocazia prelucrării importanței verificărilor în etapa II a.

Cu activul de bază am ținut una ședință cu program ideologic.

Comitetele de plăși au ținut câte una ședință, unde a fost prelucrat bilanțul planului de muncă ale plășilor de pe trimestrul II. A fost prelucrat proiectul planului de muncă pe trimestrul III.

Birourile plășilor au ținut ședințe săptămânal. În cadrul acestor ședințe tov. au dat raport, pe baza sarcinilor avute în cursul săptămânii, au fost analizate rapoartele și au fost întocmite programe săptămânale pe baza sarcinilor din planul de muncă și sarcinilor intervenite.

În fiecare plasă s-a ținut ședințe cu activul plășilor, unde secretarul plășii a dat raportul de activitate al Comitetului de plasă pe trimestrul II și a fost. În oraș, ședințele de org. de bază au fost controlate de activiștii secțiilor ce au prelucrat noul plan de muncă pentru trimestrul III. ceea ce a fost prelucrat în ședința Comitetului de plasă și a fost aprobat de Comitet.

Ședințele de org. de bază în oraș și centre industriale se țin din două în două săptămâni. 90% din totalul ședințelor. Acest control a fost foarte slab în org. de bază, din centrele industriale din Județ.

Org. de bază la sate țin ședințe de org. de bază din patru în patru săptămâni. Aceste ședințe toate au fost vizitate de către instructori voluntari, a căror activitate se desfășoară în condițiuni bune. Instructorii voluntari sunt repartizați cu responsabilitatea în două comune pe județ, așa că un instructor se deplasează în fiecare a doua săptămână pe teren. Activitatea instructorilor voluntari și activitatea org. de bază din comune sunt controlate pe baza rapoartelor date de fiecare instructor voluntar, după deplasare. Rapoartele acestea sunt studiate și pe baza problemelor raportate sunt date instrucțiunile pentru proxima ședință.

Cu instructorii voluntari ținem ședință de instructaj, în fiecare săptămână sâmbătă. Activitatea lor este controlată și pe teren de către câte un membru din birou, sau activist din secția Organizatorică și primesc îndrumări și pe teren.

Grupele de Partid țin ședință lunar odată. Activitatea lor sunt controlate de către membrii din biroul org. de bază. În unele org. de bază ședințele de grupe sunt neglijate, din cauza lipsei de control din partea Secției Organizatorice.

Am organizat ședințe extraordinare cu toate org. de bază pentru prelucrarea importanței verificărilor. Am dat ajutor Comisiilor de verificare, prin

participarea la ședințele de verificare, fiind repartizați membrii biroului Județean și activiștii Județenei după posibilități.

Am reușit să introducem și să întocmim de prima dată graficul cu ținerea tuturor ședințelor de Partid de org. de mase și ale Comitetelor Provizorii, pentru a putea cuprinde mai ușor controlul acestor ședințe.

Îndeplinirea sarcinilor prevăzute în planul de muncă reiese din bilanțul planului de muncă, care este alăturat anexat prezentului raport.

În concluzie

În cursul lunii Iunie am avut și lipsuri, în ceea ce privește activizarea Comitetelor org. de Partid. A fost neglijat controlul unor comitete activitatea lor precum și activitatea org. de bază în cadrul acestor Comitete.

Nu am reușit nici până în prezent să controlăm de mai aproape activitatea grupelor de Partid, bazându-ne pe controlul membrilor de birou ale org. de bază, care în unele cazuri au fost insuficiente.

Ca sarcină urgentă avem să introducem noile planuri de muncă în toate org. de bază, și Comitete de organizație de Partid.

Sighet, la 3 Iulie 1949

Resp. Secției Organizatorică,

**Raport informativ al Comitetului Județean P.M.R., secția organizatorică,
Fond Comitetul Județean al P.M.R., Dosar 67/1949, fila 72.**

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD MARAMUREȘ
SECȚIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT INFORMATIV

Referitor la etapa III a a organizării cooperăției care a durat de la 15 Iunie la 26 Iunie 1949. în această etapă s-a organizat ședințe în fiecare comună cu membrii cooperativelor. În aceste adunări obștești s-a prelucrat legea de organizare și Statutul Cooperatist, precum și s-a procedat la reînregistrarea membrilor vechi și înscrieri de noi membrii.

Pentru desfășurarea acestei etape, s-a întocmit un plan de muncă detaliat pentru asigurarea desfășurării acestei acțiuni în cât mai bune condițiuni.

Pentru asigurarea îndeplinirii a condițiilor, de a duce la bun sfârșit acțiunea, în ziua de 18 Iunie înainte de masă, s-a făcut o ședință de instructaj cu toți membrii din comisiile de plase. În ziua de 18 Iunie după masă s-a ținut o ședință de instructaj, cu instructorii voluntari, recrutați din elemente capabile, cari

cunosc și lucrază în cooperatie, membrii și nemembrii de partid verificați. În ședințele de instrucție s-a ținut câte un seminar, pentru aprofundarea problemelor strict legate de muncă, ce urmează să se depună pe teren.

Comunele de pe cuprinsul județului, au fost cuprinse de instructorii voluntari în două serii și anume: în ziua de 13 iunie au fost cuprinse 32 de comune, iar în ziua de 26 iunie au fost cuprinse restul de 28 comune. Atât în zilele când instructorii voluntari au fost pe teren, cât și în zilele următoare, tov. din Comisia Județeană de organizare a cooperatiei, au fost pe teren, pentru a verifica munca, dând instrucțiuni și îndreptând greșelile mici, comise de unii dintre cei cari au lucrat cu această ocazie pe teren.

La complectarea adeziunilor se observă în general o stare de rezervă, din partea membrilor, mai ales în ceea ce privește rubrica care trebuia complectată cu situația averii mobile și imobile. S-a aflat și motivul acestei, s-a lansat zvonul ca rubrica activă trebuie complectată din cauză că dacă se va găsi lipsuri la cooperativă, sau cooperativa va da faliment, atunci se vor avea membrii cooperatori, din care va fi acoperite.

După aflarea acestui zvon imediat am trecut la combaterea ei prin muncă de lămurire prin activiștii plășilor și prin membrii secțiilor de organizare a cooperatiei, după care se observă rezultate bune.

Sighet, la 3 Iulie 1949

Resp. Secției Organizatorică,

Raport de activitate pe luna iulie al Comitetului Județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean P.M.R., Dosar 67/1949, filele 77-79.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD. MARAMUREȘ
SECȚIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT DE ACTIVITATE Pe luna Iulie 1949

Sarcinile ce au stat în fața Secției Organizatorice în luna Iulie au fost duse la îndeplinire în condițiuni mai bune ca în lunile precedente.

Această îmbunătățire în munca noastră se datorește în primul rând faptului, că am reușit ca să cuprindem toate sarcinile care au fost repartizate concret pe tovarăși, iar sarcinile repartizate au fost controlate mai intens din toate punctele de vedere.

O parte din lipsurile avute în luna trecută, am reușit într-o oarecare măsură să le înlăturăm, atât în cadrul secției, cât și în birourile plășilor.

Aceasta se datorește faptului că am reușit să introducem planul de muncă lunar cu sarcinile avute concretizate, prin repartizarea sarcinilor din planul de muncă concret, și nominal, pentru fiecare tovarăș din colectivul secției.

Această metodă am reușit să introducem și în birourile plășilor. Munca Secției Organizatorice a fost controlată de către Biroul Județean, atât în cadrul ședințelor de birou, unde a fost analizată munca secției pe baza sarcinilor avute din programul săptămânal, cât și fiecare membru din birou a fost repartizat cu sarcini concrete, de a controla și îndruma munca plășilor, participând la toate ședințele de birou ale plășilor.

Cu Comitetul Județean s-a ținut ședință în ziua de 7 Iulie unde s-a analizat munca care a depus tovarășii din Comitet și s-a trasat sarcini pentru viitor.

Biroul Județean a ținut ședință în fiecare săptămână odată.

La fel s-a ținut 7 ședințe operative.

Activul Județean a ținut ședință în ziua de 10 Iulie, unde Comitetul Județean a făcut o dare de seamă asupra activității din perioada dela 1 Aprilie și până la 30 Iunie. În ședință s-a constatat că după darea de seamă nu a fost ajutat Comitetul Județean prin discuțiile tovarășilor. Nu au ridicat cuvântul într-un număr mai mare ca să arate eventuale greșeli Comitetului Județean asupra dării de seamă care a făcut.

De altfel ședința a decurs bine în general cu excepția acestor greșeli din partea activului.

Secțiile Județene au ținut ședință săptămânal după ședințele de birou, adică 4 ședințe în luna Iulie, după care sarcinile primite în ședințele de birou, au fost repartizate pe tovarăși, în cadrul ședințelor de secții.

În ședințele de secție sunt întocmite programele săptămânale defalcat pe zile pentru fiecare tovarăș, ceea ce era controlat în timpul săptămânii.

Activul Județean a ținut 2 ședințe extraordinare: 1 cu ocazia prelucrării colectărilor în ziua de 16 Iulie, unde a fost introduse în toate 60 organizații de bază sătești, această prelucrare, după care s-au observat următoarele:

În primul rând s-a observat că țărâtimea săracă și mijloacă au înțeles rostul colectărilor, dar chiaburimea satelor au început să lanseze anumite zvonuri, după care au fost demascați și combătute zvonurile. Al doilea ședință extraordinară cu activul județean a fost în ziua de 21 Iulie cu ocazia prelucrării noii Legi a impozitului agricol. După prelucrarea acestor materiale a doua zi s-a ținut seminar cu tovarășii care au mers jos în organizațiile de bază sătești să prelucereze.

În 3 plăși adică în plasa Sighet, Șugatag și Iza s-a prelucrat ziua de 24 Iulie, care au cuprins toate 49 organizațiile de bază sătești din aceste plăși, iar în plasa Vișeu s-a prelucrat cu o săptămână în urmă, adică în 31 Iulie din cauza inundațiilor mari cari au fost din cauza ploilor și a fost stricat un pod peste care trebuia să trecem în plasa Vișeu și nu s-a putut.

La această dată a fost cuprinsă toate 11 organizații de bază din plasa Vișeu. În timpul prelucrării s-a constatat o foarte mare bucurie din partea țăranimii sărace și mijlocașe din județul nostru deoarece majoritatea țăranimii vin scutiți de impozit, iar o parte din țăranimea mijlocașă după situațiile în care se află au dreptul la aceste reduceri. S-a mai constatat o mare bucurie din unele comune și din partea chiaburimei deoarece cu aplicarea noii Legi, li se vine la mulți să plătească mai puțin față de anii trecuți.

Dar s-a observat și anumite zvonuri lansate din partea unor chiaburi care spuneau că acum veți vedea voi că plătiți impozit după care vite sau oi, dar acest zvon a fost lămurit acolo unde s-a constatat și combătut și acești chiaburi au fost arătați în fața țăranimii.

Comitetele de plăși au ținut câte una ședință, unde s-au dat rapoarte despre munca care au depus în activitatea lor.

Ședința de activ s-a ținut numai într-o plasă. În plasa Iza, s-au luat rapoarte dela 4 comune. La discuții asupra rapoartelor de către acei 4 organizații de bază a reieșit că în 2 comune există în mare măsură misticismul religios / comuna Bocicoel și Cuhea /.

În cadrul planului de muncă pe luna August ne-am luat angajamentul ca să trimitem în aceste comune echipe culturale și să organizăm o conferință în cadrul căminului cultural și a A.R.L.U.S.-ului.

Ședința de organizații de bază în oraș și centre industriale au fost ținute 62, dintre care 55 au fost vizitate de activiștii secțiilor și 6 a fost nevizitate în această lună. Dar acest control a fost foarte slab mai ales în organizațiile de bază din centre industriale din județ. Rezultatele dela aceste ședințe a organizațiilor de bază din județ și centre industriale, trebuie să recunoaștem că grupele de partid ne-am neglijat, dar pentru luna August ne-am luat în planul de muncă și o sarcină principală activizarea grupelor de partid.

Grupele de partid au ținut ședință lunară o dată, activitatea lor este controlată de către membrii din biroul organizații de bază, dar în unele organizații de bază ședințele de grupe sunt neglijate din cauza lipsei de control din partea Secției Organizatorice.

Organizațiile de bază dela sate a ținut ședință din 4 în 4 săptămâni conform planului de muncă, aceste ședințe sunt controlate de către instructorii voluntari, a căroră activitate se desfășoară în condițiuni mult mai bune.

Instructorii voluntari sunt repartizați cu responsabilitatea pe două comune pe județ. Activitatea instructorilor voluntari este controlată prin deplasarea activiștilor și biroului județean, care pleacă pe teren în urma lor pentru a le controla munca lor și a îndruma pe teren acolo unde se află.

Cu instructorii voluntari ținem ședințe de instructaj în fiecare săptămână Sâmbăta, metoda aceasta introdusă de 2 luni de zile dă rezultate bună.

Constatările pe teren în urma rapoartelor care le aduce instructorii voluntari și care sunt studiate de către noi sunt următoarele: În urma instalării Comitetelor provizorii al Sfaturilor populare locale, o mică parte din comune secretarii organizațiilor de bază au intrat în comitetele de provizorii sau în conducerile cooperației. Plășile au neglijat acest lucru ca să propună imediat alt

secretar de organizații de bază. Dar totuși am reușit acum spre sfârșitul lunii ca acei secretari instalați în Comitetele Provizorii sau în conducerile cooperației să fie înlocuiți cu alte elemente bine verificate, mai ales din comunele unde a trecut Comisia de verificare.

În județ s-a reorganizat în luna iulie 17 birouri de organizații de bază, iar în oraș 4 birouri de organizații de bază, această reorganizare a fost făcută în strânsă legătură cu Secția de Cadre. Iar restul tovarășilor care au rămas neînlocuiți este în curs.

S-a făcut o acțiune pe teren în legătură cu cooperație conform instrucțiunilor Comitetului Central au fost repartizați 4 activiști în etapa a 4-a fixând numai 4 alegeri în 4 comune, pentru ca să putem face un control, analizând lipsurile pe baza căruia pentru săptămâna viitoare să putem cuprinde mai multe comune.

Pentru pregătirea acestor alegeri Biroul Județean a repartizat alți 4 tovarăși cu sarcina de a pregăti alegerile în cele 4 comune, fiind plecați pe teren cu 4 zile înainte de alegeri.

În ziua de 31 Iulie au participat membrii Biroului Județean la fiecare adunare. Analiza acestor ședințe vă trimitem printr-un raport anexat.

În luna Iulie în județ au făcut 2.500 de oameni muncă voluntară la diferite munci obștești, adică 10.000 ore.

În oraș s-a făcut muncă voluntară 324 de oameni care au făcut 1.298 de ore.

În cursul lunii iulie am intensificat munca de lămurire pentru a asigura vărsarea cotizațiilor la timp. Totodată asigurând și ridicarea numărului membrilor cotizanți. Am reușit să încasăm pe luna iunie suma de 124.246 lei total până la 20 Iulie.

Am reușit să întocmim graficile cu ținerea tuturor ședințelor de Partid și organizațiilor de masă, pentru a putea cuprinde mai ușor controlul.

Concluzii

În cursul lunii iulie am avut și lipsuri în ceea ce privește activizarea comitetelor organizațiilor de Partid. Au fost neglijăți controlul acestor Comitete, activitatea lor, precum și activitatea organizațiilor de bază din cadrul acestor Comitete.

Nu am reușit să controlăm în mai deaproape activitatea grupelor de partid bazându-ne pe controlul membrilor din Biroul organizațiilor de bază care au fost insuficiente.

Cu sarcină urgentă avem să introducem noul plan de muncă în organizațiile de bază și Comitetele de partid.

Sighet, la 2 August 1949

Resp. Secției Organizatorice,
Alexandru Kovacs

Proces verbal încheiat la 3 ianuarie 1949 cu ocazia ședinței organizației de bază a Șantierului Național „Vasile Luca”, Salva – Vișeu, având pe ordinea de zi:

- 1. raportul general**
- 2. discuții asupra raportului**

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 78/1949, pag. 1-6

Partidul Muncitoresc Român
Secția șantierului Național „Vasile Luca”
Salva – Vișeu

Proces verbal

Încheiat azi 3 ianuarie 1949 cu ocazia ședinței plenare de partid cu participarea tuturor membrilor de partid aflați pe șantierul Salva – Vișeu.

Ședința este deschisă de tov. Secara Ion secretar adjunct al organizației de partid la orele 19.35 cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul general
2. Discuții asupra raportului

Tov. Secara dă cuvântul tov. Beldeanu secretarul organizației de partid al șantierului care prezintă raportul general de activitate al organizației de partid cuprinzând și lucrările administrative în perioada de timp 1 Aprilie 1948 până la 31 Decembrie 1948.

După ce trece în revistă desfășurarea evenimentelor din țara noastră în acest interval și făcând o analiză a posibilităților care au creat condițiile necesare pentru deschiderea șantierelor naționale, ca pe data de 14 Aprilie 1948 se deschide șantierul Salva – Vișeu, în cadrul planului pentru crearea șantierelor naționale pe țară, cu găsirea muncii voluntare al brigadierilor mobilizați de FNTDR.

Șantierul Național Salva Vișeu cuprinde o întindere de circa [...], având lucrări de artă, terasamente, podețe, poduri, viaducte și canale.

Odată cu înființarea șantierului s-a pus în mod imperios problema de organizare a unei organizații de partid care să devină forța conducătoare pe acest șantier. Obiectivele care au stat în fața organizației de partid înființată în prima jumătate a lunii iulie au fost: a / identificarea membrilor de partid; b / punerea bazelor organizatorice a partidului; c / constituirea comitetelor de fabrică și a unui comitet de conducere sindicală pe întregul șantier; d / încadrarea tineretului încadrat în brigăzile voluntare în spiritul învățăturilor partidului; e / educarea și ridicarea nivelului politic și ideologic al tuturor oamenilor muncii de pe șantier; f / crearea de noi organizații de partid care să corespundă cu curele de transmisiune între partid și masa membrilor de partid; g / lupta hotărâtoare

împotriva reacțiunii, care a manifestat o accentuată activitate începând de la brigadieri prin ofițeri, subofițeri etc. care au reușit să se strecoare printre aceștia. De la comiterea actelor de sabotaj prin manevre e a provoca deraierea trenurilor de linie îngustă, blocarea lor etc. și chiar tendințe de a crea organizații subversive pe acest șantier.

În continuare vorbitorul trece la analizarea activității organizației de partid în general și asupra vieții de partid în special.

Pentru organizarea organizației de partid de pe acest șantier Comitetul Central a delegat pe tovarășii Erdei N. și Ion Beldeanu dând instrucțiuni județenilor Maramureș și Bistrița de a detașa activiști pentru această organizație.

În prima perioadă a activității sale organizația de partid nu a avut un birou sănătos neexistând nici o colaborare sănătoasă între secții, astfel au fost descoperiți ulterior elemente dușmănoase partidului ca: Palamarenco Nichita și Ardeleanu Tiberiu care au făcut parte din cadrele activiștilor organizației și care ulterior au fost excluși din rândurile partidului.

Începând cu luna August situația s-a îmbunătățit și putem afirma că colaborarea între secțiile comitetului de partid sunt sănătoase și ca Biroul comitetului de organizației a reușit să cuprindă munca prin cele patru sectoare create mai târziu.

Tov. Ion Beldeanu trece în revista realizărilor organizației de partid dând citire unui tabel centralizat din care reiese că această activitate a fost crescândă.

În ceea ce privește educarea membrilor de partid și a masei salariale în spiritul ideologiei Marxiste-leniniste-staliniste, în spiritul luptei de clasă, se poate constata o ascuțire a vigilenței de clasă în demascarea acțiunilor dușmanului de clasă și a revenirii lor.

Arma cea mai puternică a partidului critică și autocritică care la început a fost folosită formal a devenit un mijloc de îndreptare eficace în activitatea de zi cu zi. În cadrul însușirii critice și autocritice s-a dezvoltat și democrația internă de partid.

Oratorul arată în continuare situația organizațiilor de masă, sindicat, tineret, femei și Arlus, concretizând realizările și lipsurile fiecărui în parte, precum și ajutorul dat de comitetul de partid pentru asigurarea condițiilor favorabile la buna desfășurare a activității organizațiilor de masă.

Deficiență în ceea ce privește colaborarea între organizația de partid și tehnicienii șantierului a fost înlăturată în bună măsură prin folosirea metodelor juste pentru apropierea și antrenarea în câmpul muncii.

Tov. Beldeanu documentează situația pe linie de producție și administrație în ceea ce privește eforturile comitetului de partid pentru îmbunătățirea situației în toate domeniile de activitate. Astfel amintește vorbitorul de la vechea Direcțiune sabotoare în frunte cu fostul director Ing. Năstăsescu care prin vigilența partidului a fost înlăturat înlocuindu-l prin ing. Amedeo Georgescu și prin legătura pe care a ținut-o biroul organizației de partid prin tov. subdirector Barbu Jacques cu direcțiunea tehnică s-au reușit în bună măsură să fie eliminate lipsurile din trecut creându-se condiții pentru o bună colaborare.

Arătând situația serviciilor: materiale, utilaj, alimentare, medical și personal, expune importanța și atribuțiile fiecăruia respectiv măsura în care s-au achitat de sarcini, accentuând ca serviciul alimentar are o componentă nesănătoasă în frunte cu conducătorii lui care sunt în bună măsură vinovați de lipsurile acestui serviciu.

Sublinierea rezultatelor muncii și activității CLRS-ului în urma naționalizării care s-a achitat în bună măsură de sarcinile ce le revenea.

În încheiere tov. Ion Beldeanu arăta lipsurile avute în această perioadă astfel: nerezolvarea la timp a problemelor din lipsa de orientare. În prima fază lipsa planului de muncă și a unei munci sistematice. Nu s-a persistat în verificarea activului de partid. Nu s-a pus destul accent pe munca de ridicare a noi cadre. Nu s-a accentuat de ajuns asupra studiului individual.

În ceea ce privește lipsurile pe plan administrativ în primul rând neaccentuarea într-o măsură suficientă a spiritului gospodăresc. Folosirea unor metode nejuste pe alocuri față de administrația șantierului.

Cu privire la lipsurile personale tov. Ion Beldeanu arata că până la un moment dat a întrebuințat metoda de comandă întreprinzând unele măsuri fără consultarea biroului organizației de partid. A întrebuințat o metodă dură față de unii tovarăși muncitori brigadieri și tehnicieni. Iar pentru eliminarea acestor lipsuri își ia angajamentul de a duce o muncă intensă folosind experiența câștigată până în prezent.

Trecerea în anul 1949, continuă vorbitorul, constituie o trecere la o economie planificată socialistă pe baza planului general economic, iar nouă ne revine sarcina principală de a contribui prin efortul și elanul nostru la realizarea și depășirea acestui plan.

În ceea ce privește activitatea pe viitor a organizației de partid de pe acest șantier tov. Ion Beldeanu trasează următoarele sarcini concrete:

- urmărirea cu atenție la reorganizarea șantierului și verificarea tuturor elementelor ce vor constitui aparatul administrativ
- întărirea din punct de vedere organizatoric a partidului
- sprijinirea efectivă a organizațiilor de masă, sindicat, tineret, femei și Arlus
- antrenarea muncitorilor în munca de ridicare a producției și a productivității muncii
- ridicarea nivelului ideologic, politic și cultural a membrilor de partid și a maselor de salariați în vederea unei juste atitudini față de muncă
- întărirea spiritului de vigilență și lupta necruțătoare împotriva reacțiunii
- intensificarea colaborării cu organizațiile de bază sătești din sânul șantierului.
- Cimentarea înfrățirii între muncitori, brigadieri și tehnicieni.

La sfârșitul raportului general tov. Ion Beldeanu comunica colectivului de partid hotărârea Comitetului Central cu privire despre acest șantier fiind propus în locul lui Tov. Ion Secara.

Exprima mulțumiri tuturor membrilor de partid, comitetului și biroului organizației de partid pentru ajutorul acordat în munca pe care a depus-o pe acest șantier.

Încheind raportul și cu aceasta primul punct al ordinei de zi tov. Ion Secara anunța deschiderea punctului 2 din Ordinea de zi.

La discuții au luat cuvântul 22 tovarăși care exprima în unanimitate aprobarea raportului general făcut de tov. Ion Beldeanu adâncind lipsurile avute în cursul acestei perioade, luându-se angajamentul pentru lichidarea lor, pentru a duce o muncă de lămurire la realizarea și depășirea planului general economic contribuind prin aceasta la ridicarea standardului de viață a celor ce muncesc.

Ultimul ia cuvântul tov. Ion Secara, noul secretar al organizației de partid accentuează că darea de seamă prezentată de biroul organizației de partid prin tov. Beldeanu este cu atât mai importantă, deoarece este supusă focului criticii și autocriticii a tuturor membrilor de partid de pe acest șantier, dând posibilitatea ca fiecare membru de partid să se pronunțe în privința muncii comitetului de partid.

Creatorul subliniază că din darea de seamă reiese o serie de părți negative pe lângă cele pozitive, de aici izvorăsc și sarcinile noastre pe viitor pentru a duce o muncă și luptă hotărâtă pentru lichidarea lipsurilor.

În continuare vorbitorul expune că fără creșterea forțelor păcii în frunte cu URSS și fără ajutorul în toate domeniile acordat de marea țară a socialismului nu ar fi fost posibil atingerea stadiului în care ne aflăm. Victoria Armatei Roșii eliberatoare condusă cu măiestrie de geniul lui Stalin a creat condiții favorabile pentru deprinderea unor serii de țări din lanțul capitalismului, având azi o nouă structură de stat unde puterea aparține poporului muncitor în frunte cu clasa muncitoare condusă de partidul ei la avangardă. Din rândurile acestor țări cu democrație populară face parte Republica Populară Română. Dezvoltarea RPR este o condiție a construirii socialismului la noi în țară.

Analizând forma nouă de lucru pe șantierul Salva – Vișeu, tov. Ion Secara arată că în loc de urgență trecem acum la o economie bine chibzuită care este necesară în condițiunile actuale și care este tot atât de frumoasă ca și accentuarea urgenței. De aceea, toți muncitorii, tehnicienii și brigadierii de pe acest șantier se vor achita cu același elan de care au dat dovadă până în prezent.

Legea primului plan economic general pe anul 1949 creează condiții pentru construirea temeliei socialismului la noi în țară. Acest plan poate și trebuie să fie realizat și chiar depășit cu atât mai mult cu cât a fost propusă de Partidul Muncitoresc Român pentru ridicarea bunei stări a poporului muncitor.

Îndeplinirea și depășirea lui va contribui în mod hotărâtor la ridicarea prestigiului RPR pe plan internațional, va contribui la întărirea lagărului anti-imperialist și democratic în fruntea căruia stă puternica țară a socialismului Uniunea Sovietică și ne va permite să mergem înainte spre construirea socialismului, unde dispăre exploatarea omului de către om.

În încheiere, tov. Ion Secara își ia angajamentul cu ocazia încredințării noii funcțiuni în calitate de secretar al organizației de partid că nu va fi niciodată obosit și nu va precupeți nici un efort în munca sa pentru a reprezenta fidel interesele clasei muncitoare. Acest angajament constituie și o datorie a sa fiind fiu al clasei muncitoare crescut și educat de partidul de avangardă.

Cu aceste cuvinte tov. Ion Secara încheie ședința plenară.

Ședința ia sfârșit cu intonarea internațională la orele 1.10.

Menționăm nivelul înalt al ședinței care a reieșit atât din partea vorbitorilor care au prezentat rapoarte cât și din discuțiile tovarășilor care s-au înscris la cuvânt, caracterizând această ședință ca fiind din cele mai reușite și care constituie un imbold și întărirea încrederii în forța de nezdruccinat a partidului nostru.

Ședința a avut și un caracter agitatoric atât prin discursurile rostite cât și prin lozincile aclamate. Această plenară a constituit și un prilej pentru mobilizarea activului organizației de partid de pe șantier, contribuind prin aceasta la întărirea organizatorică și politică a organizației de partid.

Tunele 3 ianuarie 1949

Delegat al CC PMR
Ion Beldeanu

Sec. Org. PMR Șant. Național Salva - Vișeu
Ion Secara

Dragomirești, 6 ianuarie 1949

Raport de activitate al Comitetului P.M.R. al Plasei Iza privind activitatea organizațiilor de bază ale P.M.R. din comunele Strâmtura, Rozavlea, Șieu, Săcel, Săliște, Glod, Slătioara, Bocicoel și Dragomirești.

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 81/1949, fila 1-2.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN

Comitetul plasei Iza

RAPORT DE ACTIVITATE

Fiind în comunele din plasă tov. Coman Vasile dela județeană și tov. Gogea Andrei, Faur Gh., Țiplea Ștefan, cât și tov. instructori voluntari, am constatat următoarele:

În comuna Strâmtura biroul organizației de bază este complet planul de muncă s-a întocmit cu tov. Mirica dela secția Organizatorică dela județeană, dar planul trimestrial nu este concretizat pe membrii biroului. Instrucțiunile Comit. Central au fost un ajutor planului de muncă și au fost primite în mod foarte plăcut, a fost în organizații o atmosferă foarte bună, iar membrii biroului și membrii organizației nu au avut nimic de complectat și nici nu au contribuit cu nimic referitor la instrucțiunile date de C.C., nu au avut nici o propunere, prezenți au fost 13 tov. din 25 tov., tovarăși de organizații au spus că s-au ținut prea mult în adunare, din planul de muncă până în prezent nu s-a realizat nimic.

Comuna Rozavlea. Biroul organizației de bază este complet, noile instrucțiuni a fost prelucrate de către tov. Voica Eliza noile instrucțiuni au fost

primite foarte bine de către biroul organizației, spunând că le este un ajutor în muncă. Prezenți fiind 15 tov. din 17. Nu au avut nici o propunere referitor la instrucțiuni. Din planul de muncă s-au pus în aplicare imediat ex. tov. Hasdaceanu din sarcinile luate a stat de vorbă cu 7 tov. pentru a-i înscrie în organizațiile de bază. Tov. Smicală a pregătit 2 conferințe cu caracter politic. Planul nu a fost concretizat pe membrii biroului, iar planul de muncă s-a prelucrat la o casă și nu la sediul P.M.R. la secretara U.F.D.R. cu numele de Griguța Ileana, iar instrucțiunile au fost prelucrate cu toate birourile organizațiilor de mase, au fost convocate de către secretarul organizației de bază, spunând că a uitat nefiind atent la prelucrarea instrucțiunilor de plasă.

Comuna Șieu. Biroul organizației de bază este complet dar trebuie schimbat, secretarul este referentul administrativ, Diac Vasile, secretar ajutor I Gogea Andrei este secretarul Comitet. Secretar ajutor II este președintele comitetului Dunca Ion, instrucțiunile au fost prelucrate de către tov. Telman Nicoară, instrucțiunile au fost primite în mod foarte just, prezența a fost 6 tov. din 7. s-au ridicat problema întovăririlor în organizația de bază de către tov. Diac Vasile. Planul de muncă nu a fost concretizat pe membrii biroului, iar din sarcinile luate s-au trecut la acțiune pe teren unde s-au făcut munci voluntare cu căruțele 20 de care 20 de zile. – Au adus lemne pentru școală, comitetul c. de la comuna Botiza.

Comuna Săcel. Biroul organizației este complet instrucțiunile au fost prelucrate de tov. Filipciuc Alexandru, prezenți fiind 16 din 17 tov. planul de muncă ne-a fost concretizat pe membrii din birou, instrucțiunile au fost primite foarte bine, și nu au avut nici o propunere referitor la instrucțiuni, tov. au participat la discuții toți, din sarcinile luate nu au pus în aplicare pe teren nimic, mai puțin tov. Grad Dumitru a pregătit 3 conferințe și o piesă „Sfântul Gogu” pentru combaterea superstițiilor luarea cursurilor de alfabetizare și reînnoirea Căminului Cultural aflându-se într-un hal fără hal lăsat de șantier în comuna Săliștea. biroul organizației de bază este complet ar trebui schimbat secretarul I și II deoarece secretarul este Vicepreședinte și secretar ajutor II este președintele comitetului provizoriu, instrucțiunile sunt primite foarte bine au fost prelucrate de tov. Filipciuc Alex. Prezenți fiind tovarăși din 16 tov. nu au pus în aplicare sarcinile din planul de muncă până în prezent nimic pe teren, planul de muncă trimestrial nu este concretizat pe membrii biroului.

Comuna Glod. Planul de muncă a fost prelucrat de tov. Hotima Toader, la adunarea prelucrării instrucțiunilor au participat întreaga organizație adică 11 tovarăși, a fost primite într-un mod plăcut, în legătură cu planul de muncă membrii organizației de bază nu sunt mulțumiți cu punctul cooperatist din planul de muncă spunând că nu pot înscrie noi membrii din cauză că populația nu este mulțumită cu marfa în schimb fiindcă este prea scumpă și nu au cereale pe ce să o cumpere, unde tov. Faur i-au convins arătându-le cum muncitorii care muncesc pe această marfă. Planul de muncă trimestrial nu a fost concretizat pe membrii organizației de bază planul lunar nu au fost luate sarcini și angajamente, din sarcinile luate tov. Ardelean Nuțu din sarcinile luate a înscris 4 membrii în

cooperativă. – au antrenat 20 analfabeți ca să urmeze cursurile, au dus 4 care de lemne pentru școală.

Comuna Slătioara. Biroul organizației de bază este complet și instrucțiunile au fost prelucrate de tov. Irima T. au fost primite în mod foarte bine, însă planul de muncă nu este concretizat pe membrii biroului, din sarcinile luate în planul de muncă nu au pus în practică nimic pe teren, au participat la adunare 8 tovarăși din.

Comuna Bocicoel. Biroul organizației de bază este complet instrucțiunile date de C.C. au fost prelucrate de tov. Ilc Toader și au fost primite foarte bine și un ajutor în muncă, organizația de bază fiind prezentă întreagă, iar din planul de muncă trimestrial nu a fost concretizat pe membrii biroului.

Comuna Dragomirești, biroul organizației de bază este complet instrucțiunile comitetului central a fost prelucrate de tov. Ilc Iosif fiind prezentă toată organizația, instrucțiunile au fost primite foarte bine de membrii, planul de muncă nu a fost concretizat pe membrii birourilor, nu s-a pus în aplicație nimic pe teren.

Dragomirești la 9 Ianuarie 1949

Secretar,
Godja Andrei

Raport în legătură cu instalarea Comitetelor Provizorii în Plasa Iza
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 81/1949, fila 5
Dragomirești, 15 ianuarie 1949

Tabel nominal despre toți foștii prizonieri din Plasa Iza reîntorși din URSS,
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 81/1949, filele 3-4

Pretara Plasa Iza – Dragomirești
Nr. 45 din 14 ianuarie 1949

TABEL NOMINAL
despre toți foștii prizonieri reîntorși din URSS

Comuna	Numele și prenumele	Data nașterii	Ocupația	Starea familială și domiciliul
Săcel	Mihali Dumitru	1911,X,22	Lucrător	Căsătorit
	Dologa Ștefan	1901,VII,17	Agricultor	*
	Capra	1922,VIII,26	Lucrător	Necăsătorit
	Gheorghe	1921,VII,9	Agricultor	*
	Bizău Petru	1922,VIII,15	*	*
	Coman	1909,XII,23	Comerciant	Văduv
	Gheorghe	1906,X,27	Cizmar	Văduv
	Bubiștain Moise	1917,I,10	Comerciant	Căsătorit

	Casiror Solomon Appel Avram Kasner Avram Pleș Ioan Niconfisch Toader Polac *** Rubiștein M. David	1903,III,20 1921,III,20 1920,VI,19 1911,X,4 1918,I,14	Comerciant Agricultor Agricultor Tâmplar Muncitor	Văduv Necăsătorit * Căsătorit * Voluntar
Săliște de Sus	Vlad Vasile Rad Ion Grad Ștefan Grad Vasile Iuga Ion Chiș Simion Tand Toader Chiș Vasile Iuga Vasile Deblingher Mihai Vlad Vasile Vlad Ion Iuga Gheorghe Iuga Gheorghe Chiș Lupu	1919,X,19 1920,IV,12 1918,VIII,12 1919,IX,27 1928,IV,20 1909,XI,10 1917,X,4 1907,III,31 1906,XII,17 1922,VIII,7 1920,X,2 1922,X,24 1921 1922	Agricultor * * * * * * * Casier comunal Agricultor * * * * *	Necăsătorit * * * * * Căsătorit * Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit *
Dragomirești	Baias Mihai Zubașcu Alexa Fițișău Ion Petrovan Gheorghe Zubașcu Ion Coman Ion Simon Petre Ardelean Filip Vlad Ștefan Vlad Vasile Plohod Vasile Zubașcu Ilie Leordean Ion Pop Petre Pop Dumitru Mendelovici Solomon Dascăl Emil	1923,VIII,17 1903,I,30 1919,X,17 1912,IV,4 1920,IV,21 1920,VII,17 1921,VII,4 1919,VIII,17 1901,XI,6 1909,IX,16 1913,IV,26 1921,VII,14 1921,III,15 1915,VI,10 1913,IX,20 1911,I,29 1912,III,29 1915,II,21 1910,IV,16	Funcționar Agricultor * * * * * * * * * * * Funcționar * Agricultor * Comerciant Cojocar Agricultor	Căsătorit * Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit * * Căsătorit * * * * Căsătorit * * * Văduv Căsătorit Căsătorit *

	Praisler Iosif Petrovan Ion Fițiǵău Gheorghe Bohăraș Grigore Moșcovics David Dobozi Ludovic Ofrim Gh. Mariș Ion Hotico Petru	1922,I,11 1921,VII,23 1921,V,10 1921,X,15 1921,VII,23 1921,V,20 1908,IV,25	Gvard com. Gvard. com. Comerciant Tâmplar Agriculator * Grefier	* Căsătorit * Necăsătorit Necăsătorit Căsătorit *
Cuhea	Bizău Găvrilă Mariș Ștefan Andraș Ion Poienar Vasile Soplontoi Ion Bizău Vasile Bizău Ion Bizău Vasile Deac Ion Bizău Ion Mariș Dumitru Bizău Gheorghe Todorovici Ion Mariș Vasile Mariș Vasile	1908,V,26 1913,IV,12 1921,XI,11 1919,XII,30 1909,III,28 1916,XII,6 1921 1913,III,3 1928,X,1 1921,IX,18 1920,II 1931,IX,8 1903,VII,12 1920,VI,14 1921	Agriculator * * * * * * * * * * * * * * *	Căsătorit * * * * Necăsătorit Căsătorit * Necăsătorit Căsătorit * * * * *
Bocicoel	Rad Vasile Muj Dumitru Botiș Dumitru Botiș Vasile Rad Grigore Dumitrean Gheorghe Gheșa Ilie Rad Găvrilă Luțai Gh.	1921,VIII,13 1911,X,2 1919,XI,27 1921,X,10 1921,XII,21 1919,II,4 1919,I,2 1922,VII,29 1912,IV,24	* * * * * * * * *	Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit Căsătorit * Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit Căsătorit
Ieud	Iusco Ioan Nemeș Ion Dunca Vasile Chindriș Găvrilă Hotico Vasile Pleș Găvrilă Dunca Grigore	1922,VII,2 1922,05 1920,XI,3 1921,VI,20 1913,VII,20 1921,VI,8 1921,V,10	* * * * * * *	* Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit *

	Chindriș Ștefan Dunca Gheorghe Florea Ion Bota Ion Ilea Dumitru	1907,VIII,14 1921,XI,26 1921,X,25 1904,VIII,5 1922,VIII,5	* * * * *	Căsătorit Necăsătorit Căsătorit * *
Rozavlea	Petrovan Gheorghe Pietrar Toader Ștef Florea Cocârca Dumitru Todorovici Ion Herștic Alexandru Ardelean Aurel Soboi David Sabo Lăib Indig Ianou Roșca Ion Viornei Grigore	1921 1921 1918 1921 1921 1915 1924 1906 1905 1905 1920 1919	* * * * * * Funcționar Comerciant Comerciant Comerciant Agricultor *	Necăsătorit Căsătorit Necăsătorit * Divorțat Necăsătorit * Căsătorit Necăsătorit Necăsătorit * Căsătorit
Șieu	Florea Gheorghe Petreuş Alexandru Petreuş Simion Dunca Ion Duna Gheorghe Nan Gheorghe Bilt Gheorghe	1921 1919,I,24 1916,V,26 1921,I,12 1903 1921 1918	Agricultor * * * * * *	Căsătorit * * * * * *
Botiza	Trifoi Vasile Trifoi Ion Manța Grigore Petreuş Ștefan Trifoi Ion Pop Vasile Trifoi Vasile Trifoi Vasile	1919,IX,25 1919,VIII,5 1921,XII,22 1920,XI,10 1919,III,1 1912,IX,19 1918,I,15 1920,IX,29	Pădurar agricultor * * * Tipograf Agricultor *	Necăsătorit * * * * * Căsătorit *
Poienile Izei	Sas Gheorghe Petreuş Ion Petreuş Gheorghe Ardelean Gheorghe Tomșa Toader	1920,V,10 1931,X,15 1921,I,20 1921,VII,22 1910,XII,14	* * * * *	* * * Necăsătorit Căsătorit

Slătioara	Tușnea Ion	1921,I,5	*	*
	Marchiș Vasile	1917,VII,22	*	*
	Kovacs Ion	1920,X,15	*	*
	Kovacs Gh.	1919,X,18	*	*
	Gancz Solomon	1912,IX,15	Comerciant	Văduv
	Gantz Vigder	1917,II,9	*	Căsătorit
	Petruș Nicolae	1907,XII,12	Agricultor	*
	Buțea Ion	1921,IX,15	*	*
	Ardelean Ion	1926,VI,7	*	Necăsătorit
	Ardelean Vasile	1920,X,15	*	Căsătorit
Strâmtura	*** Miron	1919,IX,13	*	*
	Ardelean	1918,IX,7	*	*
	Nicolae	1919,IX,20	*	*
	Covacs Găvrilă	1909,VI,21	*	*
	Ardelean Ion	1920,I,23	*	*
	Velișca Mihai	1924,XII,24	*	*
	Hârb Vasile	1929,IV,6	*	Necăsătorit
	Ciornei Florea	1928,I,29	*	*
	Botizan Grigore	1928,IV,18	*	*
	Botârlă Petru	1905,XII,4	*	*
	Ulici Vasile	1916	*	Căsătorit
	Ulici Ion	1905,XI,13	*	Căsătorit
	Lihet Gheorghe	1912,III,29	*	Căsătorit
	Lihet Gheorghe	1905,II,21	*	*
	Hârb Zaharie	1908,X,30	*	*
	Hârb Vasile	1921,VII,13	*	*
	Hotima Grigore	1921,VII,27	*	Necăsătorit
	Baias	1923,V,4	*	Căsătorit
	Gheorghe	1905,X,3	*	Căsătorit
	Baias	1923,XI,10	*	Necăsătorit
	Gheorghe	1919,I,6	*	*
	Lihet Dumitru	1915,V,10	*	Căsătorit
	Hârb Petru	1921,VI,23	*	Necăsătorit
	Tibruș Grigore			
	Petrovan			
	Grigore			
	Boroica Florea			

Dragomirești la 15 ianuarie 1949

PRETOR
Vasile Rusu

RAPORT ÎN LEGĂTURĂ CU INSTALAREA COMITETELOR PROVIZORII de pe Plasa Iza

Județeană PRM

Ne-am deplasat în comuna Săcel în ziua 7 iulie 1949 unde am instalat noul comitet provizoriu al comunei Săcel unde a luat parte un număr de 50 de persoane, ședința am deschis-o la ora 10 și am terminat la ora 11.

Ședința a fost prezidată de tov. Țiplea Todor și tov. Președinte Ile Iosif, după terminarea ședinței în cadrul discuțiilor a luat cuvântul președintele Com. Prov. al comunei Săcel Magdău Ioan luându-și angajament solemn în fața populației că toate sarcinile care îi vor sta în față o să le ducă la bun sfârșit, la fel a luat cuvântul tov. Danci Găvrilă, la fel și-a luat angajamentul că sarcinile trasate de Partidul Muncitoresc Român le aduce la bun sfârșit, la fel și-a luat cuvântul tov. Danci Ion, [...] Nicoară, Colcer Docă, Mogagea Ion, acești tov. cu inimile deschise au acceptat instalarea Comitetului Prov. din comuna respectivă luându-și angajamentul că sarcinile care vor fi trasate prin Comitetul Provizoriu le vor duce la bun sfârșit.

Și-au luat angajamentul că nu vor uita de ascuțirea luptei de clasă și vor lori cu cea mai mare dușmănie în cei care ar căuta să semneze regimul de democrație, deci în concluzie am putut constata că populația din această comună au primit instalarea Sfaturilor Populare al Comitetelor Provizorii comunale din toată inima, s-au bucurat când au văzut în mijlocul lor pe tov. Președinte al Sfatului Popular al Plasei Iza atât cât și tov. Secretar Țiplea Todor care au prelucrat detaliat sarcinile care stau în fața noului comitet prov. din această comună.

Săliștea de Sus. După terminarea ședinței în comuna Săcel ne-am deplasat în comuna Săliștea de Sus unde am deschis ședința la orele 10, unde ședința a fost prezidată de tov. secretar al PMR Țiplea Todor, pe urmă a luat cuvântul tov. Președinte Ile Iosif unde a arătat pe larg importanța și caracterul instalării Comitetului Provizoriu din comuna Săliștea de Sus, ședința a ținut până la ora 1 și 30 minute unde au luat parte un număr de 200 cetățeni, după prelucrarea ședinței a luat cuvântul tov. președinte Pop Ioan unde și-a luat angajamentul în fața poporului [...] și sarcinile trasate de partid și Comitetul Provizoriu de Plasă, pe urmă a luat cuvântul tov. Iuga Ioan, unde și-a luat angajamentul și el că sarcinile care îi stau în față, să muncească cu sârguință pentru a ridica nivelul cultural a maselor largi, pe urmă a luat cuvântul Iuga Petru și Iuga Ioan și Chiș Maftei, Grad Simion și Iuga Găvrilă din mijlocul țăranilor că vor da tot concursul și sprijinul noului Comitet Provizoriu din comuna care a fost instalat.

Sighet, 9 iulie 1949

Organizația de bază Justiția Sighet

**Bilanțul
planului de muncă de pe trimestrul II/1949**

Ținerea regulată a ședințelor fixate în zilele de Miercuri la orele [...] de 2 ori pe lună s-a respectat întocmai. În urma intervenției făcute de tov. Radu Vasile a frecventat ședințele în mod regulat, precum și [...]. Ședințele cu studiul individual programate de 2 ori pe la aceiași zi și oră, de asemenea au fost ținute cu excepția câtorva, când au fost prelucrate alte probleme actuale de mare importanță, cu organizarea securității și pazei instituției, cooperăția, etc. Întrucât acest punct s-a realizat în întregime.

Membri de partid au fost în frunte și au servit ca exemplu pentru alți salariați în muncile profesionale. În urma restructurării personalul judecătoresc reducându-se cu 40% tot efortul nostru a fost ca să [...]. Muncile de birou la zi. În acest scop am ținut cu toți salariații aproape bilunar ședințe de lucru, am făcut control permanent și la muncile voluntare prestate în orele de după masă aproape zilnic, fără recreație, reușind astfel să ținem lucrările de birou la curent. În această muncă s-au distins aproape toți fără excepție, dar nominal trebuie să amintim pe tov. președinte Ion Stamatiu, tov. secretar Traian Ona, Arvin Szerdoț, Radu Vasile și Ernest Fried.

Membrii biroului au participat la toate ședințele de activ, iar agitatori, St. Poiană, V. Radu și M. Popescu au fost pe teren, la și E. Fried instructor voluntar, prelucrând sarcinile concrete primite. Cotizațiile sunt plătite, cu excepția tov. T. Mesaroș, care fiind transferată la IPEIL nu se mai interesează de organizația noastră și nu cotizează. În ce privește gazeta de perete, articolele sunt schimbate [...], cu puțină întârziere; aceasta mai lasă de dorit și pentru că încă nu este oglinda instituției și tov. încă se codesc a scrie articole.

În urma reducerii personalului s-a dus muncă de lămurire pentru ținerea numărului de abonamente la Pace Trainică, restul fiind abonați la Scânteia, Viața Sindicală, Igazsag, etc.

Broșurile au fost difuzate în număr mai mare decât cel la cât ne-am angajat. În această privință se constată încă mare lipsă, deoarece nu. țin contact permanent cu aceia cărora li s-a vândut o broșură pentru a controla dacă într-adevăr și-a însușit cuprinsul broșurii.

În ce privește studiul individual s-a făcut seminar asupra cap.IV în prezența unui tov. de la județeană, dar în cadrul organizației s-a făcut deja și cap.V. în această muncă au participat toți tov. din organizații dar apoi s-a redus la 5, restul făcând studiul mai ușor. În această dată s-a evidențiat tov. E. Fried.

Ducerea muncii de lămurire în instituție și înafara instituției s-a făcut după posibilități, stând de vorbă cu justițiabilii cu ocazia prezentării lor la ședințe.

În acest sens s-a dus muncă de lămurire special pentru cruțarea pădurilor cu ocazia judecării delictelor silvice, de abținere dela acte de sabotaj, importanța cooperativei, etc.

Sighet, 9 Iulie 1949
Secretar,

Sighet, 20 iulie 1949

**Proces verbal încheiat la 20 iulie 1949 în ședința organizației de bază PMR
Sighet**

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 79/1949, fila 172

Organizația de bază Justiția Sighet

Proces verbal
astăzi 20 iulie 1949

Pe azi fiind convocată ședința organizației de bază PMR Justiția Sighet cu următoarea ordine de zi:

1. angajarea de sarcini concrete din planul de muncă
2. problema localului Tribunalului de unde urmează a se evacua spitalul sovietic (paza, reparații, dezinfectarea, zugrăvitul etc.)
3. desemnarea sindicaliștilor care să participe la verificare
4. diverse

Au fost prezenți 6 din cei 10 tovarăși ai organizației, lipsind motivat tov.

Ernest

Fried și Ioan Bogdan, aflați în concediu și plecați din localitate și nemotivat Ștefan Podină și Tulia Mesaroș, ultima deja nici nu mai achită cotizațiile la această organizație. După o discuție în comun, s-a stabilit că cercul de politică prezentă și prelucrarea articolelor din ziarul Scânteia să se facă ca și până în prezent pe grupe sindicale, tov. Fried să controleze gazeta de perete tov. Szenassy Ema și M. Popescu să difuzeze broșurile, tov. Ona să se ocupe cu reactivarea corespondenților de presă, precizarea că la școala sindicală de cadre au fost trimiși 6 sindicaliști Popa, Varady, Cojariu, Garessy, Hotea și Zecani,, iar la școala de cadre ARLUS tov. Olaru și Pollac, tov. Fried, Stamatiu, Popescu, Radu și Szenassy să execute munci pe teren, tov. Szenassy să asigure colaborarea cu UFDR, tov. Stamatiu, Fried și Popescu să asigure colaborarea cu ARLUS, UTM și sindicatul agricol, tov. Ona va susține campania de luptă dusă de URSS și țările cu democrație populară pentru menținerea păcii, tov. Stamatiu munca în instituție, tov. Ona munca pentru realizarea maximului de economie, tov. Stamatiu, Fried și Popescu menținerea ritmului normal al lucrărilor, ridicarea

nivelului profesional, tov. Stamatiu și Ona munca de partid, sprijinirea muncii de verificare, iar în colectiv menținerea vigilenței și lupta contra șovinismului.

Asupra problemei localului după ce tov. Ona și Stamatiu au făcut o expunere asupra situației create în vechiul local. S-au discutat și s-au luat hătărâri de a se trce la muncă pe teren în ce privește paza imobilului de la plecarea armatei sovietice până la ocuparea lui de către instanțele judecătorești, angajarea și efectuarea reparațiilor în care să se dea ajutor și prin muncă voluntară, dezinfectarea cu concursul serviciului sanitar orășenesc, zugrăvitul, mutatul și procurarea a cel puțin două case de fier. În timpul expunerii acestui punct s-a prezentat și a asistat la ședință și tov. Coman delegat din partea județenei PMR.

După aceasta trecându-se la alegerea și desemnarea câtorva tov. sindicaliști care să asiste la verificarea membrilor de partid, tov. Ona arată importanța acestor verificări și rolul ce-l trebuie să-l aibă cei care-l asistă la verificare pentru ajutorarea comisiei apoi o scurtă caracterizare a tov. sindicaliști, după care majoritatea tovarășilor prezenți au propus ca în comisia de verificare respectivă cu ocazia verificării membrilor de partid să participe la acea ședință următorii tov. sindicaliști: Gheorghe Drăgănescu, Constantin Popescu, Dumitru Ilea și Elisabeta Szenassy.

La punctul diverse tov. Coman delegat al județenei insistă asupra plății cotizațiilor la timp, paza instituției, cititul ziarului, antrenarea corespondenților de presă și întocmirea câte unui articol pentru ziarul Graiul Maramureșului.

Secretar Tr. Ona

Sighet, 28 septembrie 1949

Bilanțul planului de muncă pe trimestrul III, 1949, întocmit de Organizația de bază P.M.R. Justiția Sighet

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 79/1949, fila 175.

Organizația de bază P.M.R. Justiția Sighet

Bilanțul

Planului de muncă pe trimestrul III/1949

Studiul istoriei partidului s-a continuat cu partea din membri organizației ajungându-se până la cap.VI; cercul de politică curentă s-a continuat odată sau de două ori pe lună, de câte ori am avut material potrivit de discutat. Prelucrarea articolelor de fond din ziarul Scânteia s-a făcut până la un timp de 2 ori pe săptămână, apoi o dată pe săptămână. Gazeta de perete este condusă de un colectiv în frunte cu un tovarăș membru de partid și articolele sunt schimbate la 2-3 săptămâni, uneori și mai des. Numărul abonamentelor la ziare a fost menținut

și nu a fost mărit. Broșuri nu au fost difuzate, deoarece nu am primit o altfel de sarcină decât o dată când broșurile primite au și fost difuzate. Corespondenți de presă nu am reușit să reactivăm. Tov. Kisvar Iosif și Szerdotz Ervin au fost trimiși și frecventează cursurile școalei de cadre, iar alți 6 sindicaliști s-au înscris și frecventează școala de cadre la Consiliul Sindical județean. La școala de documentare a ARLUS-ului au fost propuși 2 tov. sindicaliști. La munca de instrumentaj participă tov. repartizați în acest scop. La ședințele organizației de bază tov. participă regulat, lipsă numai în cazuri justificate, rareori se mai întâmplă mici întârzieri. Cotizațiile sunt plătite regulat. Sarcinile primite de la Comitetul județean sunt executate. Colaborarea cu organizațiile de masă există. Vigilența se menține, iar lupta contra șovinismului se continuă de câte ori e cazul; de asemenea și campania pentru menținerea păcii.

Activitatea profesională este intensificată în spiritul luptei de clasă. În instituție se depun toate eforturile pentru realizarea de economii și menținerea ritmului normal al lucrărilor, tinzându-se în același timp la ridicarea nivelului profesional.

În afara instituției se duce muncă de lămurire cu justițiabilii ca aceștia să-și îndeplinească în termen obligațiile economice de a preda ofertele de produse. De asemenea se dă sprijin pentru munca subcomisiunii de verificare.

Sighet, 28 Septembrie 1949

Secretar,

[Sighet] 24 octombrie 1949

Proces verbal încheiat în ședința organizației de bază justiție Sighet a P.M.R., în care este analizată îndeplinirea sarcinilor din planul de muncă pe trimestrul IV, 1949.

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 79/1949, fila 176.

Proces verbal

Astăzi 24 Octombrie 1949.

Pe azi fiind convocată ședința organizației de bază cu următoarea ordine de zi:

Rezultatul verificării,

Îndeplinirea sarcinilor din planul de muncă pe trimestrul IV.

Actualități politice.

Diverse.

Din totalul de 9 membri de partid, sunt prezenți 5, lipsind motivat tov. Mocanu Ioan și Ema Szenassy, convocați la o ședință sindicală de comitet și Ioan Bogdan și Vasile Radu, primul bolnav, iar al doilea în producție pe teren.

După deschiderea ședinței tov. secretar face o expunere a rezultatului verificărilor dela 1 și 2 Octombrie 1949, arată că în urma acelor verificări o parte din tov. care mai înainte au aparținut acestei organizații s-au desprins și urmează a fi considerați ca aparținând organizațiilor dela instituțiile la care funcționează, iar alți tovarăși noi au venit în organizația noastră. Mai explică că din cauza că unii tov. urmează cursurile de partid, iar alții la sindicat, ședințele au fost întrerupte deoarece acele cursuri se țin chiar în zilele de Miercuri, pe când aveam până acum programate ședințele, iar conform comunicării făcute de tov. Kisvarday, responsabil de cadre, județana a hotărât ca ședințele de acum înainte să se țină în zilele de Luni la orele 5 după masă.

După aceasta s-a trecut la îndeplinirea sarcinilor din planul de muncă, concretizarea acestor sarcini și atribuirea lor tovarășilor. La această discuție a participat și tov. Fried și s-a stabilit că munca în legătură cu studiul istoriei partidului să fie încredințată tov. Fried, sarcina cercului de politică curentă să fie dată tov. Nicșici Gheorghe, prelucrarea articolelor de fond din ziarul Scântea să se facă pe grupe sindicale, la care să participe din partea organizației tov. Fried, Mocanu și Nicșici, iar articolele din gazeta de perete să fie organizate de un colectiv condus de tov. Bogdan și în care articole să se prelucreze mai multe probleme ce interesează instituția.

În timpul discuției la aceste puncte au intrat în ședință și tov. Mocanu și Szenassy, care s-au întors dela ședința sindicală.

În ce privește sarcina intensificării activității profesionale în spiritul luptei de clasă în aplicarea justiției populare, se încredințează tov. Ona, de asemenea și aceia referitoare la ridicarea nivelului profesional al asesorilor populari. Partea referitoare la ajutorul reciproc acordat magistraților absolvenți ai școlilor juridice populare, pentru inițierea lor în munca profesională, tov. Ona propune ca să fie delegat cu aceste cursuri tov. Oscar Dahinten, membru de partid, de om cinstit, de încredere și cu conduită democratică. Mai propune ca munca de lămurire justițiabililor să fie făcută atât de către magistrați și funcționari în mod individual, cât și prin ședințele sindicale.

În legătură cu actualitățile politice tov. Ona și Fried au făcut câte o scurtă expunere.

La diverse tov. Fried remarcă faptul că din partea județenei de partid de mult timp nu ni s-a cerut nici o muncă.

Secretar,
Tr. Ona

Sighet, 25 octombrie 1949

Raport de activitate al Organizației de bază Justiție, a P.M.R. Sighet în care sunt prezentate principalele aspecte de muncă B.O.B, învățământul de partid, cotizatii etc.

Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 79/1949, fila 177.

Raport de activitate pe luna oct. 1949

Organizația de bază Justiția – Sighet are în prezent 9 membri.

În cursul acestei luni din cauza orelor de serviciu și a timpului nepotrivit fixat pentru tov. care urmează cursurile de partid și cele sindicale n-am ținut decât o singură ședință și anume în ziua de 24 Oct. 1949.

Ședința de birou s-a ținut în ziua de 24 Oct. 1949 înainte de masă când s-a stabilit și ordinea de zi pentru ședința de după masă orele 17.

La ședință au participat în total 5 tov., 4 lipsind motivat.

La școala de partid avem 3 tov., 2 la cea cu curs în limba maghiară și 1 la cea cu curs în limba română.

În instituție munca se depune cu destul interes și se caută a se aplica lupta de clasă și în distribuirea justiției populare. Se țin și ședințe profesionale, în care se ridică nivelul profesional al asesorilor populari și a absolvenților școlilor juridice populare. Se fac economii peste tot unde e posibil.

Articolele în ziarul de perete se schimbă la 2-3 săptămâni, iar de aici înainte se caută a se arăta în articole mai mult probleme care interesează justiția populară și instituția noastră.

Cotizația este plătită în 100% până în luna Sept. 1949, dar de atunci suntem în restanță cu 1 lună, întrucât în urma verificărilor unii nu mai aparțin organizației noastre, iar alții noi au venit și până ce s-a clarificat situația acestora a trecut 10 a lunii.

Se face muncă voluntară în cadrul instituției.

Pentru Casa Scânteii s-a făcut un meeting cu toți salariații, în urma căruia s-au subscris în total 18.500 lei, în sume variind între 100 și 1.000 lei și în rate de la 1 până la 10. Un singur salariat nu a subscris încă, fiind plecat din localitate pe timp de 1 lună. În acest scop avem constituit un comitet din 3 membri, dintre care unul este ad-tiv financiar.

Sighet, 25 Octomvrie 1949

Secretar,
Tr. Ona

Borșa, decembrie 1949

Raport de activitate pe lunile octombrie, noiembrie și decembrie 1949 al organizației de bază Borșa, Dosar 82/1949, fila 72

Comitetul Județean al P.M.R-Sighet

Comitetul de plasă P.M.R Vișeu,dosar 82/1949, fila 72

Secția de Bază PMR Borșa

Raport de activitate

Pe lunile Octombrie, Noiembrie și Decembrie 1949

De la 1 Octombrie până la 30 Decembrie s-au ținut 7 ședințe de celulă.

La aceste ședințe au participat 80% din membrii.

În cursul lunii Octombrie s-a prestat un număr de 500 ore de muncă voluntară în valoare totală de 14.000 lei. Repararea drumului pe șantierul Secul și la galeria Socolescu. S-au difuzat următoarele materiale cu caracter politic și educativ: 130 broșuri diferite în limba română și maghiară.

În cinstea zilei de 7 Noiembrie când se sărbătorește a 32-a aniversare a marelui revoluții socialiste din Octombrie, muncitorii ținutului Minier ACEX Baia Borșa, începând de la începutul lunii Octombrie au pornit la întreceri socialiste cu lozinca „ depășirea planului fixat pe Ținut cu 20% până la sfârșitul anului 1949”, celelalte obiecte ale întrecerilor în cinstea acestei zile au fost depășirea normei fixată pentru luna Octombrie cu 10%.

Introducerea de noi metode în muncă, grija de material și unelte. Suscrieri pentru Casa Scânteii.

Angajamentul principal, depășirea planului cu 20% până la sfârșitul anului a fost îndeplinit în cursul lunii Octombrie astfel până la data de 25 Sept. planul fixat de ținut a fost realizat până la data de 25 Sept. dela aceiași dată muncitorii Ținutului Minier ACEX lucrează în contul anului 1950 până la data de 25 Oct. Planul a fost depășit cu 20%.

Pe plan cultural echipa UTM s-a pregătit intens pentru a sărbători și a luptat pentru popularizarea zilei de 7 Noiembrie cea mai însemnată zi a muncitorilor de pe ogoare, fabrici și uzine.

Muncitorii au subscris cu elan pentru construirea Casei Scânteii. Subscrierile pentru această operă se cifrează la suma de lei 122.000 cea ce dovedește că muncitorii sunt pătrunși de însemnătatea construirii Casei Scânteii, contribuind totodată la construirea Socialismului în R.P.R.

Organizația de bază P.M.R. și Sindicatul local au ajutat mult la realizarea celor de mai sus prin munca lor de lămurire ce au dus în rândurile muncitorilor prin exemple personale.

De asemenea conducerea Ținutului a căutat să pună la dispoziția muncitorilor tot materialul și utilajul de care au avut nevoie în scopul realizării și depășirii planului fixat.

S-au fixat 2 centre de alfabetizare, 1 în școală și altul, în Bobeică. Sunt înscriși 165 persoane dintre care frecventează 50%.

Festivalul ținut în sala culturală în cinstea zilei de 21 Decembrie s-a desfășurat într-un spirit adevărat democrat din partea populației care a participat în număr foarte mare. Programul a fost primit cu aplauze și urări de mulți ani pentru tov. Stalin.

Acestea au fost punctele principale de activitate pe trim.IV. 1949.

Secretar P.M.R. Roman Ion

Sighet, 7 ianuarie 1950

**Raport despre munca depusă în vederea înființării gospodăriilor colective conform circularei nr. 129 a CC al PMR, întocmit de Comitetul Județean Maramureș al PMR,
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 83/1950, filele 10-12**

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Raport

Despre munca depusă în vederea înființării gospodăriilor colective conform circ.
Nr. 129 al CC al PMR

Organizarea gospodăriilor colective în județul nostru se află în prima fază, adică în perioada de intensificare a muncii de lămurire a țăranimii muncitoare în comunele unde vrem să înființăm primele gospodării agricole colective.

Biroul județean conform instrucțiunilor primite a studiat posibilitățile din județul nostru și a căzut de acord, că condițiunile colective obiective și subiective pentru înființarea gospodăriei colective sunt cele mai corespunzătoare în comunele Câmpulung la Tisa, Ieud, Săpânța și Remeți.

În aceste comune s-a discutat și până în prezent de gospodăria colectivă, însă în mod practic nu s-a pus problema, deoarece județul nostru având o regiune muntoasă nu are aceleași condițiuni ca și alte județe și chiar pentru aceasta nu a fost programat nici în anul trecut cu înființarea de gospodării colective.

În vederea intensificării muncii de lămurire politică s-a trimis în fiecare din aceste comune câte 3 sau 4 tovarăși din partea Partidului, UFDR-ului, Frontului Plugarilor, Tineretului, Sindicatului agricol și UPM-ului, care au trecut la întărirea organizatorică a organizațiilor sus amintite și la reorganizare unde era necesar. Tot în acest timp s-a trecut la prelucrarea amănunțită în cadrul organizației de bază și al organizației de masă a Statului gospodăriilor agricole colective, a broșurei 10 întrebări și 10 răspunsuri, a broșurei „Răspunsul colhoznicilor din colhozul Stalin” la întrebările puse de țăranimea muncitoare din RPR din regiunile muntoase și deluroase, precum și citirea cărții „Pământ destelenit” în cadrul cercurilor de citit.

Pe linie administrativă s-au luat măsuri pentru schimbarea Comitetelor Provizorii, învățătorilor, Miliției în comunele unde nu corespund.

Cererile pentru înființarea gospodăriei colective urmează să fie întocmite de la 10 ianuarie 1950.

Situația în momentul de față în comunele sus numite este următoarea:

Comuna Câmpulung la Tisa

Este comuna cea mai bogată din județ în ceea ce privește agricultura-pomicultura și în mai mică măsură creșterea vitelor. Este așezat pe malul fluviului Tisa. În comună avem în total 240 membri de partid, dintre care peste 180 sunt angajați la Uzina IPEIL din această comună, fiind țărani săraci sau semiproletari. Dintre aceștia ar intra în gospodăria colectivă majoritatea, însă ei sunt legați de Uzină. Până în prezent spiritul de luptă de clasă în această comună a fost puțin dezvoltată și chiaburimea are influență asupra țăranimii mijlocașe și într-o mai mică măsură și asupra țăranimii sărace, deoarece este o comună maghiară și aicea reacțiunea a reușit să-și păstreze influența folosindu-se de lozinca unității naționale.

S-au ținut multe ședințe cu membrii de Partid și membrii ai org. de masă unde s-a prelucrat problema gospodăriei colective. La aceste adunări s-au pus mai multe întrebări ca de exemplu: „dacă gospodăria colectivă va trebui să dea cota la stat”, „dacă de la vacile care rămân în folosință particulară va trebui să dea mai departe cota de lapte”, „situația cu bătrânii dacă vor avea dreptul să îngrășe porc pentru sine deoarece Statul prevede o scroafă cu porci”, precum și o serie de alte întrebări amănunțite.

Până în prezent sunt de acord să intre în gospodăria agricolă colectivă 32 de țărani dintre care 3 mijlocași. Munca de lămurire este în curs. Au fost reorganizate org. de bază, urmează să fie schimbat Comitetul Provizoriu a cărui Președinte și Vicepreședinte sunt beți permanent, precum și 4 învățători care sunt fii de chiaburi și au legătură permanentă cu chiaburi.

Comuna Săpânța

Este o comună bogată cu mai puțin teren arabil, însă este bogat în viță de vie și are pășuni întinse și terenuri mari pentru fânaț. Este așezat tot pe malul fluviului Tisa. În această comună gospodăria colectivă ar putea să aibă caracter zootehnic, pomicol și în mai mică măsură agricol. În această comună avem membrii de partid dintre care 60% sunt de acord să intre în gospodăria agricolă colectivă. În total până în prezent s-au înscris 54 dintre care 10 mijlocași. Atât în rândul membrilor de partid cât și în rândul țăranimii muncitoare este adânc frământată această problemă. Ca dovadă la ședința org. de bază ținută în ziua de 6 ianuarie s-au pus 30 de întrebări dintre care majoritatea a fost pusă de femei ca de exemplu: de unde vor procura cereale, dacă agricultura lor nu va fi în stare să producă cele necesare? Ce se va întâmpla cu acei care n-au grădină? Ce se va întâmpla cu acei tineri care se vor căsători? Cine le face casa? Și de

unde primesc grădini? Cine o să dea zestre pentru fete? Dacă fiecare om va primi plata la fel? Dacă femeile sunt obligate permanent să lucreze în gospodăria colectivă? Din ce vor trăi dacă nu vor avea permanent ce să lucreze în gospodăria colectivă?

Munca de lămurire este în curs și după interesul viu pe care dă țărănimea muncitoare avem încrederea ca numărul celor înscriși se va ridica la peste 100.

Comuna Remeți

Este o comună populată 99% ucraineană așezată pe malul Tisei. În această comună s-a frământat mai demult problema gospodăriei colective în special în rândul oamenilor care au fost voluntari în Armata Roșie și în rândul sărăcimii. Comuna până în prezent este o comună săracă, deoarece pământul arabil din jurul comunei aparține comunei Teceul Mare, care în prezent aparține URSS. În momentul de față o întindere de pământ de cca 100 ha este folosită de locuitorii din comuna Remeți, deoarece cade dincoace de Tisa. Până în prezent s-au înscris un număr de 30 țărani săraci și mijlocași, munca de lămurire și înscriere este în curs.

Comuna Ieud

După bogăție în animale și teren arabil este a doua din județ. Comuna are un trecut reacționar, deoarece în comună sunt mulți chiaburi dintre care și în momentul de față un număr se află ca fugari în munți. În comună există un spirit sănătos de luptă de clasă din partea sărăcimii. În comună sunt 9 membrii de Partid care toți sunt de acord să intre în gospodăria colectivă. Până în prezent numărul acelor care au căzut de acord să intre în gospodăria agricolă colectivă este de 60 dintre care 15 mijlocași. La ședințele ținute s-au pus multe întrebări și anume: Cine se va îngriji de oile și de vitele lor? Și unde vor paște acestea? Dacă pășunile intră în gospodăria colectivă? Dacă lâna de la oile cele rămân lor trebuie predate? Precum și zeci de întrebări cele obișnuite.

Munca de lămurire și înscrierea este în curs.

Această comună mai are un avantaj față de celelalte, deoarece are clădiri corespunzătoare, clădirile unui moșier expropriat.

Cererile din aceste comune se va înainta până în ziua de 16 Ianuarie împreună cu datele cerute în circ. Nr. 129, precum și cu schițele despre posibilitățile de comasare.

În ceea ce privește intensificarea muncii de lămurire, în legătură cu gospodăria colectivă pe întregul județ s-a făcut și se face atât pe linia de partid cât și pe linia organizațiilor de masă, de la data de când ni s-a spus că s-a pregătit și noi cereri pentru gospodării colective.

Județul nostru fiind un județ sărac cu agricultură puțină, în multe comune țărănimea muncitoare ar fi gata să intre în fiecare moment în gospodăria colectivă cu dorul de a scăpa de sărăcie și mizerie.

Comunele sus amintite unde propunem să se înființeze primele gospodării colective sunt comunele cele mai bogate din punct de vedere al agriculturii, creșterii vitelor și pomiculturii. La fel aceste comune sunt așezate lângă ape curgătoare.

Deci considerăm ca dezvoltând aceste trei ramuri gospodăria agricolă ar putea să fie viabilă și ar putea să se dezvolte.

Propunem ca județul nostru, ca regiune muntoasă împreună cu celelalte județe să fie supus unui studiu mai amănunțit din punct de vedere al posibilităților. Și totodată ar fi bine să apară broșuri care să cuprindă problemele specifice ale regiunilor muntoase.

Sighet, la 7 ianuarie 1950

Secretar adjunct

Sighet, 10 ianuarie 1950

Raport despre culturalizarea satelor

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 91/1950

Raport
despre culturalizarea satelor

Instrucțiunile CC în vederea culturalizării satelor au fost create în cursul lunii Noiembrie de către Biroul Județean cu activul județean, birourile de plasă și resp. culturali ai org. de masă, după care s-a trecut la prelucrarea acestor instrucțiuni cu Birourile org. de bază [...] pe baza căruia s-a constituit planul de muncă de jos în sus în urma căruia avem următoarea situație:

Astfel pentru întărirea org. de bază din comune au fost recrutați elevi în școală cu activul de bază de la sate seria I, dintre care 29 au absolvit, iar unul a plecat militar.

În seria I noi am cuprins 23 de comune, iar rezultatul este următorul:

1 tov. a primit munca de răspundere în cadrul Frontului Plugarilor, 7 tov. conduc cursurile serale țărănești, iar 12 tov. conduc cercuri de lectură sătești, iar 9 au primit sarcini în Biroul org. de bază.

Biroul Județean a dat o atenție deosebită în buna funcționare a școlii, asigurând o conducere sănătoasă, iar conferențiarilor au fost unii dintre cei mai buni propagandiști, membri ai Partidului Județean și activiști de partid.

Pentru o mai temeinică pregătire a conducerii școlilor, precum și a conferențiarilor, conferințele s-au ținut pe bază de referate cu care [...] s-a stabilit întrebările și răspunsurile ce trebuie date în [...].

De asemenea pentru a asigura o cât mai temeinică însușire a materialului de către elevi, grupele de seminari au fost împărțite în grupe de câte 5 tov. În cadrul studiului de aprofundare, iar seminarele au fost în permanentă controlate de către membri Biroului Județean și activiștii secțiilor.

Tot în cadrul primului seri a școlii țărănești, elevi după program au participat la conferințe publice urmate de program cultural ce a fost organizat de către Comisia de Partid, în vederea sărbătoririi zilei de 21 decembrie. De asemenea elevii au vizitat Gospodăria agricolă de Stat, unde li s-a explicat rezultatele muncii planificate, muncii de stat îndrumate de știința agrotehnică sovietică.

În general considerăm ca prima serie a școlii țărănești a dat rezultate bune, astfel din 29 de elevi, numai 8 n-au muncit direct de conducere și aceștia sunt încadrați în biroul org. de bază.

De asemenea menționăm că în această muncă am avut și greutăți în sensul că elevii au trebuit să studieze material bibliografic din diverse brușuri pe motivul că majoritatea lecțiilor ne-au sosit sub forma de broșură la terminarea cursului.

Pentru organizarea cercurilor de lectură sătești, s-au selecționat 37 de propagandiști formați din secretari, învățători, membri Comitetului Provizoriu și tov. care au făcut școala țărănească anul trecut și anul acesta, care au fost pregătiți la reședințele de plasă de către comisia de propagandă și Birourile de plasă, în vederea organizării cercurilor de lectură sătești în comune și astfel pe baza posibilităților ce le avem în plăsi, noi avem în prezent următoarea situație:

Plasa Sighet	10 cercuri	în 10 comune	din 13 comune
Plasa Vișeu	9	în 9	din 13
Plasa Iza	6	în 6	din 13
Plasa Șugatag	14	în 14	din 17

În aceste cercuri au fost cuprinse 915 elevi, dintre care sunt *** ucraineni, 48 maghiari și 700 români.

Noi am îngrijit ca până la sosirea materialului indicat de către CC în cercurile de politică curentă să se prelucreze broșura de întrebări, 10 răspunsuri, precum și ce am văzut în URSS, iar acum se folosesc broșurile pentru cursurile cu activul de partid de la țară.

Activitatea cercurilor de lectură începând de la jumătatea lunii Noiembrie și până la jumătatea lunii Decembrie s.a desfășurat în mod regulat, participând în medie circa 700 tov., iar forma în care era prezentată lecția dădea posibilitatea tovarășilor elevi de a angaja discuții în jurul subiectului. Astfel, în comuna Remeți s-au interesat în special de problema gospodăria agricolă colectivă, punând întrebări ca de pildă ce vor face cu bătrânii? Cât ia rămâne lui pentru gospodărie? Cu ce o să se hrănească vita care rămâne în grajd? Ce se va face cu copiii?

Se observă însă căci de la jumătatea lunii Decembrie activitățile cercurilor de lectură a început să slăbească, oamenii sunt preocupați mai mult de pregătirea sărbătoritului.

De asemenea ca o parte negativă a muncii consta și în faptul că majoritatea resp. cercurilor de lectură nu țin evidența elevilor, dar cei care vin la

cercuri nu întodeauna sunt același. De asemenea tot o lipsă în această muncă constă în faptul că la unele cercuri de lectură participă și neștiutori de carte.

Tot în lumina instrucțiunilor CC noi am convocat 4 tov. la Județeană cu care s-a prelucrat primele 3 lecții făcându-se și seminar cu care în timp de 3 zile, după care s-a dat indicațiuni despre felul cum trebuie să organizeze cursurile serale țărănești.

Astfel, începând de la 15 Decembrie s-au deschis 4 cursuri serale în următoarele comune:

GAS Sarasău	cu 15 elevi
Dragomirești	cu 34 elevi
Rozavlea	cu 30 elevi
Borșa	cu 25 elevi

De asemenea în urma terminării școlii țărănești sunt în curs de organizare încă 7 cursuri serale în următoarele comune: Remetei, Câmpulung la Tisa, Cuhea, Ieud, Moisei, Repedea și Bârsana.

În general activitatea cursurilor serale au un caracter mai calitativ, cursurile cuprind conducerea org. de masă și Comit. Prov. Iar frecvența până la sărbătorile Crăciunului a fost de 80%. După sărbători munca a slăbit.

2. Pentru întărirea muncii de agitație în cadrul campaniei de iarnă s-au luat următoarele măsuri:

a. S-a format pe lângă reședința de plasă câte un colectiv format din cei mai buni agitatori din reședință în raport cu numărul centrelor de comune, iar pentru pregătirea Birourilor de plasă al colectivului de agitație din plasă și birourile org. de bază din comună s-au prelucrat în ședințe speciale caracteristicile agitației bolșevică și metodele muncii de agitație la sate, folosindu-se exemple locale.

De asemenea în urma acestei acțiuni s-a trecut la verificarea agitatorilor, membri și nemembri de partid și 182 de nemembri de partid. În total 545 de agitatori la sate.

Pentru înarmarea agitatorilor în cunoașterea problemelor sunt organizate ședințe săptămânale unde se prelucrează material din carnetul agitatorului, iar pentru organizarea schimbului de experiență în munca agitatorului se țin ședințe pe centre de comună odată pe lună.

Astfel în cursul lunii Decembrie cu agitatori din comune s-a prelucrat din carnetul agitatorului următoarele:

La a 70 aniversare a tov. Stalin

Constituția URSS

Mai multe tractoare în cinstea zilei tov. Stalin etc.

Se observă că aceste prelucrări sunt privite cu interes de agitatori, care pun întrebări în urma prelucrărilor, ca de exemplu: în comuna Vad agitatorii au întrebat cum a fost rezolvată problema națională în URSS sau un alt exemplu de ce constituția a fost aplicată în 1936 și nu imediat după revoluție?

Ședințele săptămânale precum și materialul prelucrat cu agitatori au ca rezultat, creșterea agitatorului din punct de vedere al nivelului, ascuțirea vigilenței

revoluționare și o mai bună sistematizare a muncii de lămurire în rândurile țărănimii muncitoare.

Iată de exemplu în comuna Sarasău agitatorul Ierima Ioan mobilizează țărănimea muncitoare pentru plățirea impozitului agricol, arătând că aceasta este o sarcină de onoare a fiecărui cetățean al PR-ului, iar pentru ca acest lucru să fie înțeles de săteni, el a chemat pe agentul fiscal și în fața unui grup de țărani săraci și mijlocași a explicat măsurile luate de guvern în vederea sprijinirii țărănimea muncitoare în problema impozitului, iar agentul fiscal a arătat fiecăruia cât a plătit anul trecut și cât plătește astăzi. Rezultatul acestei acțiuni este că în comuna Sarasău majoritatea sătenilor plătește impozitul la zi.

Popularizarea agriculturii sovietice și a gospodăriilor agricole colectivă este viu comentat de agitatori cu țărănimea muncitoare. Astfel în comuna Leudtov. Chindriș Dumitru în urma muncii de lămurire și discuție cu țărănimea muncitoare în cadrul serilor culturale și a întrunirilor țărănești în jurul broșurii 10 întrebări și 10 răspunsuri de săteni s-au înscris pentru formarea gospodăriei agricole colective în comuna Leud. Asemenea acțiuni se fac în comuna Remeți, Săpânța, Câmpulung la Tisa, Sat Șugatag etc.

Pentru combaterea misticismului noi am organizat o serie de conferințe cu caracter științific în cadrul căminelor culturale, conferințe care apoi sunt discutate de către agitatori cu țărănimea muncitoare. Astfel, în comuna Petrova, în urma conferinței „Apariția vieții și omului pe pământ” agitatorul Mircea Nuțu împreună cu alți agitatori a organizat discuții în jurul conferinței, explicând țărănimii originea omului.

De asemenea munca de agitație în cursul acestei luni a fost concentrat asupra acțiunii de alfabetizare a neștiutorilor de carte.

În această muncă agitatorii au mobilizat aproape în întregime membri org. de masă din comune, astfel ca fiecare centru de alfabetizare are câte 2 sau 3 îndrumători care răspunde de 3 sau 4 neștiutori de carte pentru a-i aduce la centrul de alfabetizare.

Pe acest criteriu, de pildă: în comuna Strâmtura sunt organizate 88 de centre de alfabetizare la care sunt antrenați 450 membri ai org. de masă pentru mobilizarea neștiutorilor de carte, iar ca rezultat avem mărirea frecvenței de la 200 neștiutori de carte care participau în trecut la 830 câți frecventează astăzi.

În general se simte o îmbunătățire a muncii de agitație însă față de nevoile și dezvoltarea partidului el încă lasă de dorit.

Astfel agitația vizuală în comune mai are multe lipsuri, foarte multe org. de bază nu-și respectă ședința agitatorilor, lucru care duce la lipsa de combativitate a acestora.

De un prețios ajutor în munca de agitație în cursul acestei luni a fost caravana cinematografică, care a rulat filmul „O pildă mărească”. Noi am folosit aceasta organizând ca în comunele în care s-a rulat filmul, după rulare să se citească broșura „Ce am văzut în URSS” legându-se în discuție și subiectul filmului.

Astfel numai în cursul lunii Decembrie au fost cuprinse 31 de comune vizionând în felul acesta un număr de 13.000 de săteni.

După vizionarea filmului, în fiecare comună, ajutați de broșura ce s-a văzut în URSS legând și rezultatele gospodăriilor colective din țara noastră, agitatori au dus munca de lămurire pe grupe de case, astfel că problema colectivizării agriculturii este viu comentată de întreaga țărănie din județul nostru.

3. Pentru întărirea muncii culturale s-au luat măsuri pentru completarea locurilor vacante de referenți culturali, iar pregătirea acestora se face în ședințe lunare, de asemenea în intervale de 6 săptămâni au ședințe cu directorii căminelor culturale, unde se analizează activitatea căminelor culturale, trasându-se și sarcinile de viitor.

Astfel în cursul lunii Decembrie activitatea căminelor culturale la sate a fost foarte accentuată în urma acțiunilor de întâmpinare a zilei de 21 Decembrie, precum și a răspunsului dat de căminele culturale din județul nostru la chemările la întrecere de către căminele culturale la concursul pe țară.

Astfel în cursul lunii Decembrie s-au organizat 256 de conferințe urmate de program cultural la care au participat peste 18.000 de săteni. De asemenea a avut loc tot în cursul acestui plan 201 conferințe serale, la care au participat 6000 de săteni și 221 citiri colective la sedii și 337 grupe de casă organizate de agitatori, la care au participat în medie între 5-12 săteni.

În cadrul acestui program de conferințe și seri culturale s-a folosit următorul material:

Ce frumos este colhozul nostru

Întâlnire cu tov. Stalin

Stalin îndrumătorul țărănimii muncitoare pe calea vieții fericite și îmbelșugate

I.V.Stalin în fruntea luptei pentru pace, eliberatorul și prietenul poporului român.

13 Decembrie

Cuvântarea tov. Stalin la primul congres al colhoznicilor***

10 întrebări, 10 răspunsuri

Constituția Stalinistă

Ce am văzut în URSS

I.V. Stalin. Sarcinile tineretului

Aceste conferințe și citiri colective au trezit un viu interes în rândurile țărănimii muncitoare, care și-au manifestat dragostea față de tov. Stalin prin trimiterea de scrisori și daruri confecționate de ***, ridicându-se totodată și discuții în jurul problemei Constituției în liniște și a colectivizării.

Totuși, în activitatea culturală mai avem încă unele lipsuri astfel, căminul din comuna Sarasău nu colaborează cu GAS-ul, activitatea căminului cultural este încă slabă, de asemenea la Văleni și Petrova munca culturală mai lasă încă de dorit, datorită slabei activități a conducerii căminului cultural.

Popularizarea realizărilor în URSS a fost mai puternic accentuată în cursul lunii Decembrie prin activitatea cercurilor ARLUS sătești *** au organizat discuții în jurul expozițiilor și a fotomontajelor care au tratat următoarele subiecte:

bucăți

Viața și opera lui tov. Stalin

23 bucăți

În total noi am avut 41 de expoziții în jurul căruia agitatori au organizat discuții popularizând realizările din URSS.

Tot în cursul lunii Decembrie s-a dus o largă acțiune de difuzare a materialului de Partid reușind să difuzeze circa 18.000 broșuri în lecțiile cu activul la sate. Cuvântarea tov. Stalin în fața colhoznicilor urdarnici. Ce am văzut în URSS, scurta biografie a tov. Stalin etc.

Ținând cont de condițiunile grele pe care le-am moștenit de la regimurile din trecut în problema alfabetizării, Biroul Județean a hotărât ca în această perioadă să ducem lupta de a alfabetiza un număr de 15.000 neștiutori de carte din cei 36.700 de analfabeți ce avem [...] în județul nostru.

Astfel în cursul lunii Noiembrie s-a format comisia de alfabetizare județeană din tovarăși membri ai Biroului Județean, membri ai Birourilor org. de masă, Comitetul Provizoriu Județean și Șeful secției de învățământ și cultură. Pe același criteriu au fost organizate Comisia de plasă și comune.

De asemenea au fost convocați la reședințele de plăși secretari org. de bază din comună, Președinții Comit. Prov. Resp. ord. de masă, directorii școlilor, resp. cercurilor ARLUS și ai căminelor culturale cu care s-a prelucrat metodele de organizare a acțiunii de alfabetizare pe sectoare și centre de alfabetizare în comune, astfel ca în urma acestor acțiuni noi am reușit să organizăm: un număr de 1358 de centre de alfabetizare care sunt conduse de 1500 tov. iar pentru mobilizarea neștiutorilor la școlile de alfabetizare sunt mobilizați de către agitatori org. de bază peste [...] membri de partid și membri ai org. de masă.

În urma acestei acțiuni se observă rezultate de îmbunătățire a muncii, astfel că de la 975 de frecvenți la aceste centre de alfabetizare cât era la începutul lunii noiembrie pe întregul județ, la sfârșitul lunii Decembrie participa 6.677 neștiutori de carte la centrele de alfabetizare.

Exemple bune de felul cum este organizată munca de alfabetizare ni le dă comuna Strâmtura, Poienile de sub Munte, Sat Șugatag, Desești, Dragomirești etc. unde participarea la școlile de alfabetizare s-a ridicat în ultimul timp la 85%.

Întreaga acțiune de culturalizare a satelor, ca problema alfabetizării, manifestațiile culturale de exemplu concursurile ce au avut loc pe centre și plăși sunt larg popularizate de către organul nostru local Graiul Maramureșului, pe baza căruia agitatori intensifică munca de lămurire. De asemenea organul nostru local s-a ocupat în mod special pe baza instrucțiunilor primite dela C.C. cu publicarea anumitor lucrări din viața și opera tov. Stalin, folosind în acest sens Buletinul Ager Press.

Tot în cursul acestei luni Graiul Maramureșului a popularizat realizări din sectorul agricol ca de pildă: la G.A.S. din Sarasău, material ce este folosit de agitatori noștri pe teren.

În general activitatea pentru culturalizarea satelor se desfășoară într-un ritm mai viu și mai bine organizată în cadrul căminelor culturale, unde s-au

realizat frumoase succese prin seri culturale conferințe speciale, citit colectiv și manifestații culturale, reușind în felul acesta să atragem în bună măsură țărănimea muncitoare în activitatea culturală a satelor, iar activitatea propagandistă ca cercuri de lectură și școli serale, precum și a agitației a mers crescând până în preajma zilei de 21 Decembrie și descrescând după 21 Decembrie până în prezent.

Aceste lipsuri se datoresc și faptului că în plășile noastre nu avem resp. de propagandă și agitație corespunzători, lucru ce a fost analizat de către Biroul Județean, în urma căruia s-a luat măsuri pentru întărirea muncii de propagandă și agitație la plășii prin instalarea celor mai bune elemente cu această muncă, din tovarăși cari au terminat școala de 3 luni.

De asemenea un ajutor prețios secțiunea de propagandă și agitație a Județenei a primit prin venirea tov. elevi dela școala de 3 luni, care în urma instructajului făcut în cadrul secției, au fost încadrați pe lângă fiecare plasă, pentru sprijinirea Birourilor de Plasă munca pentru culturalizarea satelor și întărirea activității a cercurilor de lectură, a cursurilor serale țărănești precum și a muncii de agitație, iar pe baza activității ce au depus-o în această perioadă am putut să ne formăm o părere clară în vederea încadrării lor conducerea plășilor, în raport cu capacitatea pe care o au.

De asemenea în această perioadă secția noastră a avut și lipsuri în sensul, concentrării forțelor asupra activității orașului în vederea lui 21 Decembrie, slăbind în felul acesta controlul îndeplinirii sarcinilor în comune.

Iar trimiterea resp. cultural și resp. cu propaganda în concediu pe câte 15 zile, a influențat îngreunarea muncii în cadrul secției noastre.

Prin reîntoarcerea activiștilor din secție din concediu, munca a intrat în ritmul ei normal, iar prin instalarea a noilor tov. în munca de propagandă și agitație la plasa, considerăm că în cursul lunii Ianuarie, Februarie și Martie munca de propagandă și agitație se va îmbunătăți simțitor în județul nostru.

Sighet, 20 ianuarie 1950

Extras din procesul verbal al ședinței biroului județean Maramureș al PMR din 20 ianuarie 1950

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 83/1950, filele 25-28

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Extras

Din procesul verbal al ședinței biroului județean din 20 ianuarie 1950, fiind prezenți următorii tovarăși: Lupău Ioan secretar jud., Czibulak Gavril secretar adj., Patilineț Ioan resp. organizatoric, Codrea Iuliu resp. cadre, Achim Teodor resp. prop. agit., Moldovan Izidir resp. administrativ, Chico Ioan resp. com.

sindicale, Leordean Ioan resp. com. țărănești și Chico Elena resp. com. femei, precum și Zagorski Andrei propus ca resp. secției de agitație și propagandă.

Ședința este prezidată de tov. Zagorski Andrei care deschide ședința la orele 8.30 cu următoarea ordine de zi:

1. Problema organizației ARLUS, raportor tov. Biriș Alexandru secretar ARLUS, coraportor tov. Achim resp. prop. Agitație.

Discuții și hotărâri

2. Diverse și sarcini

Se trece la citirea procesului verbal, în paralel cu aceasta se analizează sarcinile avute în perioada 10-20 ianuarie 1950, din care rezultă că membrii biroului județean nu au stat cel puțin două zile în plăși conform hotărârii ședinței anterioare, pe deoparte că au intervenit alte sarcini, pe de altă parte această sarcină a fost neglijată. Singurul tov. Patilineț resp. secției organizatorice a îndeplinit această sarcină, iar ceilalți tovarăși au stat o zi sau numai jumătate de zi la plăși.

Planurile de muncă ale organizațiilor de bază au fost adunate, însă ele nu au fost studiate.

Programul de ședințe și ale conferințelor pe perioada planului de muncă adică 1 ianuarie -31 martie a fost întocmită.

Verificarea agitatorilor este în curs și până la data de 1 februarie va fi terminat.

Colectivele de alfabetizare au fost convocate la date de 14 ianuarie în cele 4 reședințe de plăși. Ca rezultat al acestor ședințe, frecvența la alfabetizare s-a îmbunătățit simțitor. Frecvența în acest scurt timp s-a ridicat de la 7.700 la peste 10.000.

Conform hotărârii biroului la data de 18 ianuarie a fost convocat secțiunea învățământului public într-o ședință de analiză a situației școlare, unde s-au fixat sarcini concrete în vederea îmbunătățirii frecvenței la școlile de învățământ public. Rezultatele până în prezent nu sunt cunoscute pentru că ședința a avut loc alaltăieri după cum arată tov. Achim resp. secției prop. agit.

Numărul cursurilor serale conform sarcinilor fixate s-a mărit de la 4 la 25 precum și numărul cercurilor de lectură de la 34 la 55.

Verificarea directorilor căminelor culturale este în curs și conform sarcinilor fixate până la data de 15 februarie vor fi terminate.

În general, privind sarcinile care au stat în fața biroului județean, cu mici excepții au fost duse la îndeplinire.

După citirea procesului verbal și analizei sarcinilor avute, este invitat tov. Biriș Alexandru, secretarul ARLUS-ului în ședință, care prezintă raportul sau în fața biroului.

Din raportul tov. Biriș reiese că conducerea județeană a ARLUS-ului cu ajutorul secției de agitație și propagandă al partidului a întocmit un plan de muncă pe perioada primului trimestru al anului, în care sunt cuprinse toate acțiunile organizației precum și conferințele care urmează să fie organizate în această perioadă. Mai reiese că problema cea mai acută a ARLUS-ului, problema financiară prin bugetul/subvenția ce s-a acordat de către Consiliul

General pentru organizația locală a înlăturat greutățile întâmpinate până în prezent și că s-a alocat o sumă pentru salarizarea secretarilor ARLUS-ului scoși din producție în toate plășile județului.

Conducerea județeană a APLUS-ului a fost reorganizată și lărgită prin care se poate asigura o activitate rodnică în întregul județ.

Materialele sosite sunt difuzate din timp, ce constituie o greutate în această problemă este lipsa mijloacelor de transport care îngreunează această muncă.

Din spusele tovarășului Achim resp. prop. agitație ca coraportor reiese că secția a urmărit activitatea APLUS-ului, care a reușit să desfășoare o activitate bună. S-a interesat de activitatea propagandistică a APLUS-ului, expoziția, colțurile APLUS și fotomontajele sunt înzestrate la locurile corespunzătoare, potrivite, cu care a reușit să cuprindă întreg județul. Cu toate greutățile ce a avut, filiala a reușit să îndeplinească sarcinile. Lipsurile însă sunt mai multe. Lipsa principală este munca sectară, încă până în prezent nu au reușit să muncească în mod colectiv ca toate problemele să fie discutate și chiar și hotărârile să fie aduse în colectiv.

După întrebări și discuții se hotărăște:

Planul de muncă să fie prelucrat prima dată cu comitetul filialei APLUS-ului, pe urmă în toate plășile, cu conducerile APLUS-ului la care să fie prezenți din fiecare comună responsabili.

Colectivul APLUS-ului cu ajutorul secției noastre de cadre să fie completată până jos cu elemente corespunzătoare verificate. Fiecare membru din conducerea subfilialei să aibă o comună pentru care răspunde în care introduce planul de muncă al APLUS-ului și totodată va sigura mobilizarea maselor cerând sprijinul organizației de partid la toate manifestările organizate de APLUS. Acțiunile să fie sprijinite de agitatorii partidului și să fie organizate discuții în jurul fotomontajelor și expozițiilor pentru popularizarea Uniunii Sovietice.

După fixarea acestor sarcini tov. Czibulak în concluzie arată că într-adevăr munca conducerii APLUS-ului în ultimul timp s-a îmbunătățit, însă tov. Biriș trebuie să-și schimbe atitudinea sa și comoditatea sa față de muncă și îndeosebi trebuie să se debaraseze de munca sectară care persistă îndeosebi în tov. Biriș, care împiedică angrenarea în muncă al celorlalți tovarăși.

La punctul diverse, tov. Achim comunică nota telefonică primită de la tov. Doncea, ca sarcină fixată pentru biroul județean în ședința de astăzi, în care să fie discutat în mod amănunțit situația gospodăriilor agricole colective. Tov. Czibulak secretar adjunct expune situația Gospodăriilor colective care este discutat punct cu punct, paralel cu citirea circulării Comitetului Central nr. 121. Ca concluzie asupra situației Gospodăriilor Agricole Colective reies următoarele:

Tov. Czibulak arată că de îndeplinirea acestor sarcini a ținut în permanentă legătură cu biroul județean problema Gospodăriilor Agricole Colective a fost discutată odată în ședința biroului județean, odată în ședința specială, precum și în ședințele operative de la caz la caz.

Până în prezent s-au trimis cereri cu schițele respective Comitetului Central din 2 comune și anume comuna Remeți, unde avem încadrați 65 de

familii, dintre care 40 membrii de partid din 64 membrii de partid. Diferența de 24 membrii de partid nu s-au înscris pentru că o parte din ei n-au pământ, o parte din ei la întocmirea cererii n-au fost încă hotărâți, însă în momentul de față sunt hotărâți și s-au înscris.

Secretarul Comitetului Provizoriu în această comună a fost schimbat pentru instigații împotriva Gospodăriilor Agricole Colective. În momentul de față se găsește sub stare de arest. Spiritele în această comună sunt bune pentru Gospodăriile Agricole Colective. După trimiterea cererii numărul celor care vor intra s-a ridicat la dublu.

În comuna Ieud s-au înscris 118 familii, dintre care 9 membrii de partid din 9 membrii cât avem în comună. Numărul celor înscrși crește și în această comună pe zi ce trece. Spiritul, în urma arestării fugarilor din regiunea Ieudului, s-a îmbunătățit și mai mult. Gospodăria Agricolă Colectivă este mai bine privită din partea țăranimii muncitoare. Sunt unii care stau pe poziții de așteptare fără să manifeste activitate dușmănoasă. Conducerile organizațiilor de masă din aceste două comune sunt antrenate și ei au fost primii care s-au înscris. Putem da ca exemplu conducerea UTM-ului din Ieud, dintre care 3 tineri a căror părinți n-au fost de acord să intre. Au cerut părerea lor, s-au rupt de părinți și s-au înscris în colectiv. În aceste comune s-au trimis din partea Partidului și organizațiilor de masă delegați, fiind permanent patru tovarăși pe teren, care au ținut ședințe săptămânale cu organizațiile de bază și organizațiile de masă și s-au ținut adunări populare de 2 ori în ambele comune, la care au participat membrii biroului județean.

În afară de cele 2 comune arătate mai sus, a fost prevăzut să fie înființate Gospodării Agricole Colective și în comuna Câmpulung pe Tisa și Săpânța. În aceste 2 comune n-am reușit ca să înaintăm cererile până la data de 15 datorită zvonurilor și amenințărilor răspândite din partea chiaburilor.

În momentul de față în comuna Câmpulung pe Tisa avem înscrși 43 țărani săraci și mijlocași, dintre care 30 membrii de partid, din 240 membrii de partid, care în majoritate sunt muncitori la IPEIL și CFR care au și acasă câte 4-5-6 jug. pământ.

În comuna Săpânța avem 46 membrii de partid, din care s-au înscris , totalul înscrșilor este de 74.

Munca de lămurire în aceste comune continuă.

În comuna Câmpulung a fost schimbat Comitetul Provizoriu și urmează să fie mutați 4 învățători, fii și fiice de chiaburi, care au atitudine dușmănoasă față de colectivizare.

În comuna Săpânța a fost arestat plut. maj. de jandarmi, deblocat, care împreună cu chiaburii țineau ședințe și terorizau populația comunei cu moartea sau că li se aprinde casa dacă vor intra în Gospodăria Colectivă.

Greutăți întâmpinate în comună:

În comuna Remeți n-am reușit nici până în prezent să convingem cele 6 familii de naționalitate evreiască, care susțin că ei vor să intre în Gospodărie Colectivă, dar în altă comună nu cu ucrainenii.

La fel în comuna Câmpulung pe Tisa influența chiaburilor este foarte mare, care prin așa-zisa unitate națională au reușit să influențeze în special țărănimea mijloacă din comună. Avem greutăți de ordin tehnic în comuna leud, unde pământul este împărțit în proprietăți mici de 30-40 arii, care face ca numărul celor mutați să fie mare, între care sunt și mijlocași. La fel vom avea greutăți cu schimbul de culturi, deoarece în această comună în anul acesta s-a însămânțat în asolament.

De altfel despre cele de mai sus s-a trimis raport detaliat Comitetului Central cu ocazia înaintării cererilor.

Hotărâri în problema Gospodăriilor Agricole Colective

Continuarea muncii de lămurire în comunele Câmpulung pe Tisa și Săpânța, ca până la data de 26 ianuarie să înaintăm cererile pentru comunele Câmpulung și Săpânța. În aceste comune va continua munca de lămurire politică din partea tovarășilor care sunt deplasați.

Tot până la data de mai sus vom propune 2 organizatori de partid pentru aceste gospodării.

Conducerea județeană a CDE se va deplasa în comuna Remeți unde se va ocupa cu lămurirea celor 6 familii evreiești pentru îndreptarea situației.

În general munca este cuprinsă. Munca de lămurire continuă pe tot cuprinsul județului și așteptăm forma înființării Gospodăriilor Agricole Colective din punct de vedere zootehnic.

Tov. Czibulak secretar adjunct în continuare arată măsurile luate pentru pregătirea campaniei agricole de primăvară. Arată de ce s-a ținut ședință cu comisia de însămânțări și s-a întocmit un plan pentru pregătirea încă din luna ianuarie a campaniei de însămânțări.

Stov. Lupău expune constatările tovarășului Rădulescu instructorul CC de pe teren pentru a lua măsuri de îndreptare a situației și anume: la minele ACEX Baia Borșa org. de bază este inactivă. Nu este organizat curs seral, iar gazeta de perete are articole din luna octombrie. La Uzina Electrică din Sighet secretarul org. de bază este șeful uzinei. La Fabrica de Mobile articolele la ziar de perete sunt învechite și sunt înscrise numai în limba maghiară. Org. de bază a Fabricii de Mobile nu are plan de muncă. În această fabrică femeile nu primesc educația necesară.

Tov. Lupău arată că aceste sesizări să continue sarcini pentru membrii biroului.

Se trece la fixarea sarcinilor:

a. Pentru a evita aglomerația cu ocazia conferinței din 21 ianuarie să se facă invitații. Va conferenția tov. Achim Teodor resp. secției agit. prop.

b. Tov. Czibulak Gavril secretar adj. Este delegat la ședința plenară a UTM din ziua de 22 ianuarie 1950

c. Tov. Patilineț Ioan resp. organizatoric va lua legătura cu Direcțiunea Organizatorică a CC dacă s-a aprobat planul de muncă pentru distribuirea carnetelor și va controla dacă sunt gata carnetele de membru.

d. Conform circulării CGM să se treacă până la data de 27 ianuarie la

organizarea ședințelor cu dare de seamă în fața salariaților. Răspunde tov. Chico Ioan resp. com. sindicale.

e. Încheierea acțiunii Casei Scânteia până la 25 ianuarie. Răspunde tov. Patilineț și Achim

f. Controlarea planurilor de muncă și controlarea lor în toate organizațiile de bază. Răspunde tov. Patilineț Ioan, resp. organizatoric.

g. Întocmirea tabelului despre tov. propuși pentru 3 și 5 luni, la școala de partid. Răspunde tov. Patilineț și Codrea.

Se fixează ordinea de zi pentru ședința viitoare:

1. Problema Planului de Stat pe 1950. raportor tov. Chico Ioan resp. com.

sindicale, coraportor tov. Lupău secretar adj.

2. Diverse și sarcini

Ședința va fi prezidată de tov. Lupău Ioan secretar jud.

Ședința se ridică la orele 2 d.m. Ședința a fost întreruptă la ora 10 pentru 15 minute.

Întocmit,

Secretar,
Lupău

Sighet, 26 ianuarie 1950

Raport întocmit de Comitetul Județean Maramureș al PMR despre situația economică, politică și socială din comuna Câmpulung la Tisa, ai cărui locuitori au înaintat cerere de înființare a GAC

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 83/1950, filele. 31-32

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Raport

despre situația economică, politică și socială din comuna Câmpulung la Tisa, ai cărui locuitori au înaintat cerere de înființarea Gospodăriei Agricole Colective

Comuna Câmpulung este așezată pe malul fluviului Tisa și e cea mai bogată comună din județ având cea mai mare întindere de pământ arabil și de cea mai bună calitate dintre toate comunele județului.

Comuna are populația 80% maghiari, 16% ucraineni maghiarizați și 4% români și alții.

Comuna are [...] locuitori cuprinși în [...] gospodăriei, dintre care 579 sărace, 255 mijlocașe și 18 chiaburești.

Suprafața totală a comunei este 3.015 hectare, din care ha arabil.

În Gospodăria Colectivă s-au înscris 56 Gospodării / 20 membrii de partid, dintre care 46 familii țărani săraci și 10 familii mijlocași. 21 de familii lucrează în fabrica IPEIL din comună a căror soție și familie însă vor să lucreze în cadrul Gospodăriei Colective.

Cei înscriși în Gospodăria Colectivă aduc cu dâșzii 104,53 ha dintre care 35,88 ha este arabil. Vite de muncă sunt puține, în total , precum și următoarele unelte pluguri, grape, căruțe.

Comasarea se va face pe un teren de 209 hectare, dintre care 150 ha arabil, 50 ha fânați și 9 ha livadă de pomi. Trupul teren arabil și fânați va fi împreună, iar livada de pomi este un alt trup.

Terenurile din trupurile comasate au proveniență 35 ha. Sunt ale membrilor intrați în Gospodărie, iar restul de 164 ha sunt * 60 țărani săraci, 82 țărani mijlocași și 8 chiaburi, care urmează să fie mutate.

Diferența de 104,47 ha / ce folosim și ca teren de schimb/ aplecăm cu 63,48 ha rezervă de Stat și 40,99 ha proprietatea chiaburului Kosa Emeric, care renunță în favoarea Statului.

Pentru sediul Gospodăriei propunem clădirea fostă proprietate a chiaburului Balazs Francisc / care a părăsit țara/ care este compusă din 5 camere și un grajd pentru 5 vite. Clădirea este înconjurată de 0,86 ha teren pe care ar putea să se facă restul construcțiilor.

Gospodăria colectivă ar avea un caracter agricol, pomicol și zootehnic. Deoarece comuna Câmpulung se află în apropierea orașului Sighet ar fi foarte rentabilă dezvoltarea grădinăritului pentru care terenurile aflate pe malul Tisei sunt foarte corespunzătoare.

În momentul de față pământul are o productivitate de 1100 kg grâu la hectar, 1200 kg porumb, 7000 cartofi, însă prin aplicarea [...] agrotehnice această productivitate s-ar putea ridica cu mult.

Gospodărie de Stat se găsește la o distanță de 4 km în comuna Sarasău, iar SMT numai în județul Satu Mare.

Situația politică în comună

În comuna Câmpulung avem 200 membrii de partid, dintre care [...] s-au înscris în Gospodăria Colectivă, 90% dintre membrii de partid sunt muncitori la CFR și muncitori la fabrica IPEIL din comună.

Cea mai mare organizație de masă este UPM-ul cu 652 de membrii, în care însă încadrați și chiaburi, până în ultimul timp după au fost excluși.

UFDR-ul are 150 membre, iar UTM-ul 127 membri. Atât organizația de partid cât și organizațiile de masă până în prezent au depus o activitate slabă. În comună nu există dezvoltat simțul luptei de clasă, chiaburii prin lozincă unității naționale au reușit până în prezent să influențeze țărănimea muncitoare din comună. În legătură cu Gospodăria Colectivă au fost răspândite zvonurile vechi cunoscute, care însă au fost combătute. Țărănimea săracă nu prea este interesată în intrarea Gospodăriei Colective deoarece ei aproape 100% lucrează la CFR și în uzină ca muncitori necalificați și în afară de aceasta mai lucrează pământul pe care îl au.

Considerăm că deși ca început numărul celor înscriși este redus, Gospodăria Colectivă are respective de dezvoltare și ar putea să fie ca exemplu în fața țărănimii muncitoare.

Aparatul de Stat. A fost schimbat Comitetul Provizoriu al comunei care erau niște bețivi și compromiteau în felul acesta Comitetul Provizoriu. Nu aveau nici o autoritate în comună. Dintre 12 învățători și învățătoare au fost mutați 4, fii sau fiice de chiaburi, care aveau legături strânse cu chiaburii și aveau atitudine dușmănoasă față de colectivizare. A fost reorganizată conducerea Uniunii Populare maghiare, a UFDR-ului și a UTM-ului.

Metoda de muncă a fost muncă de lămurire fiind deplasați din partea fiecărei organizații de masă câte un tovarăș care prin agitatori și prin adunări au prelucrat 10 întrebări 10 răspunsuri, statutul Gospodăriilor Colective, precum și alte broșuri.

Avem greutăți cu cadrele pe care trebuie să le trimitem la școală. Dintre cei înscriși cel mai bun și cel mai cinstit care totodată este și membru de partid din 1945 este un țăran mijlocăș, ** Mihai pe care îl propunem ca președinte. În rândul țărănimii sărace în momentul de față nu găsim element mai bun care să fie și membru de partid. În caz dacă nu se aprobă ca mijlocăș să fie ales ca președinte, atunci vom propune pe altcineva. La școală de contabile pe tov.

Ca organizator de partid propunem pe tov. [...]

Alăturat vă trimitem schița de comasare și schița clădirii, precum și caracterizarea membrilor comisiei de inițiativă.

Sighet, la 26 ianuarie 1950

Secretar adjunct,

Sighet, februarie 1950

Extras din procesul verbal al ședinței biroului județean al Comitetului județean Maramureș al PMR

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 83/1950, filele 43-45

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Extras

Din procesul verbal al ședinței biroului județean din februarie 1950, fiind prezenți următorii tovarăși: Lupău Ioan secretar jud., Czibulak Gavril secretar adj., Codrea Iuliu resp. cadre, Achim Teodor resp. prop. agit., Moldovan Izidor resp. administrativ, Chico Ioan resp. com. sindicale, Leordean Ioan resp. com. Țărănești.

Este absentă tov. Chico Elena resp. com. femei, fiind plecată la CC UFDR.

Ședința este prezidată de tov. Lupău Ioan secretar județean, care deschide ședința la orele 8.30 cu următoarea ordine de zi:

Ordinea de zi se modifică față de cea fixată în ziua de 30 ianuarie, deoarece tov. secretară a UFDR-ului este plecată la București. Ordinea de zi în locul raportului UFDR-ului a fost înlocuită cu raportul Comitetului Provizoriu al Sfatului Orășenesc.

1. Raportul Tov. Polyanka Iona, președintele Comitetului Provizoriu, coraportor tov. Steinfeld Ludovic secretarul Com. Prov.

Discuții și hotărâri în jurul raportului.

2. Diverse și sarcini

Se trece la citirea procesului verbal al ședinței din 30 ianuarie 1950, paralel cu aceasta se face analiza sarcinilor avute pe perioada 30 ianuarie -10 februarie.

Ce privește sarcinile fixate pentru Consiliul Sindical Județean în ședința anterioară, tov. Chico Ioan resp. com. sindicale nu știe în ce măsură au fost duse la îndeplinire pentru a studia situația la fața locului.

Tov. Achim a participat la ședința asesorilor populari, unde a constatat că asesorii populari au un nivel politic foarte scăzut și se lasă influențați de judecători în aducerea sentințelor.

Planurile de muncă pe luna februarie au fost întocmite de fiecare secție și comisie.

S-a ținut ședință cu membrii de partid de naționalitate evreiască, unde s-a analizat activitatea membrilor de partid din cadrul CDE-ului unde a participat tov. secretar Lupău. Ședința a decurs într-o atmosferă sănătoasă, unde s-au luat angajamente. Rezoluția CC în chestiunea națională a fost prelucrată de tov. Zagorschi Andrei activist la secția agit. prop.

Au fost convocați membrii oficiului de repartizare a brațelor de muncă, unde s-a analizat munca lor și li s-a trasat sarcină de a ține legătură permanentă cu secția de cadre a partidului și cu Consiliul Sindical Județean.

Situația cotizațiilor de partid s-a întocmit și s-a înaintat Direcțiunii Organizatorice a CC.

Elevii propuși pentru seria III a școlii țărănești au fost verificați până la 5 februarie în număr de 60.

S-au făcut cercetări la Crucea Roșie unde s-au constatat lipsuri de materiale din magazie. Cercetările continuă iar după cunoașterea situației clare, se va trece la sancționarea celor în cauză.

Conform circulării nr. 8 al CC planul de Stat pe 1950 a fost prelucrat în spiritul planului de muncă.

În general, privind sarcinile care au stat în fața biroului județean au fost duse la îndeplinire.

După citirea procesului verbal și analizei sarcinilor avute, sunt invitați tov. Polyanka Ioan președintele Com. Provizoriu al Sfatului Orășenesc și tov. Steinfeld Ludovic secretarul Comitetului Provizoriu.

Tov. Polyanka prezintă raportul Comitetului provizoriu din care reies următoarele:

Comitetul Provizoriu al oraşului a reuşit să transforme vechiul aparat de Stat într-un aparat nou, socialist, aplicând în toată activitatea ei spiritul luptei de clasă.

S-au introdus şedinţe profesionale şi ideologice pentru educarea funcţionarilor în spiritul unei noi atitudini faţă de cererile oamenilor muncii.

S-a dat atenţie pentru repararea, amenajarea şi aprovizionarea şcolilor din oraş.

Au reuşit să termine aproape în întregime lucrările de construcţie prevăzute în Planul de pe anul 1949, au înfiinţat şi noi întreprinderi economice.

Au reuşit să îndeplinească şi să depăşească planul financiar, prin folosirea metodelor noi de încasare a impozitelor / lămurirea populaţiei.

Au întâmpinat greutăţi cu muncile agricole, datorită faptului că în schema de organizare a Comitetului Prov. oraş nu figurează această secţie, iar din partea secţiei agricole judeţene şi de plasă nu primesc ajutor.

O altă lipsă au avut în legătură cu aprovizionarea populaţiei cu alimente libere precum şi aprovizionarea populaţiei sărace cu lemne de foc.

Au greutăţi cu plasarea oamenilor muncii în locuinţe corespunzătoare. O mulţime de case sunt devariate, repararea cărora este costisitoare.

Din întrebări şi discuţii reies următoarele:

Raportul prezentat în faţa biroului judeţean n-a reuşit să cuprindă problemele care au stat în faţa Comitetului Provizoriu. De-asemenea a fost prea generalizat, lipsit de date concrete.

A reieşit din raport şi discuţii că membrii Comitetului Provizoriu au repartizat secţiile Sfatului între ei, cu care se ocupă în mod izolat, necunoscând în întregime problemele tuturor secţiilor.

Comitetul Provizoriu a neglijat legătura cu masele, neţinând dare de seamă în faţa populaţiei.

Problema salubrităţii oraşului lasă de dorit, care poate aduce pericol cu ocazia primăverii.

Nu este o preocupare a Comitetului Provizoriu problema inundaţiilor care periclitează o parte a oraşului.

În urma discuţiilor se hotărăsc următoarele:

a. Comitetul Provizoriu al oraşului să pornească o acţiune de curăţire a oraşului, prin Secţiunea Sănătăţii, obligând proprietarii de case să cureţe curţile.

b. Să se facă adunări populare în sectoarele oraşului unde să se facă dări

de seamă în faţa populaţiei şi unde să se discute articolul de fond al tov. Vasile Luca, privitor la valorificarea resurselor locale, şi repararea unor imobile prin autoimpunere.

c. În vederea asigurării însămânţărilor de primăvară în bune condiţiuni să se

facă o ordonanţă, ca nici o grădină în raza oraşului să nu rămână neînsământăţată până la data fixată.

- d. Membrii Comitetului Provizoriu neavând suficientă experiență în munca lor, să facă schimb de experiență în alte județe mari.
- Trecând la punctul diverse, tov. Moldovan resp. administrativ arată că bugetul partidului s-a mărit pe anul 1950 prin acordarea unor fonduri pentru investiții și reparații de sediu.
- Se hotărăște cumpărarea din acest fond a 2 aparate de radio pentru plasa Sighet și Vișeu.
- Tov. Czibulak secretar adjunct arată că sâmbătă și duminică 11 și 12 februarie se vor ține adunări populare pentru pregătirea însămânțărilor de primăvară.
- În urma analizei sarcinilor care stau în fața biroului județean hotărăște fixarea următoarelor sarcini; pentru perioada de 10 zile.
- a. În vederea ridicării nivelului politic și al educării posesorilor populari, aceștia să fie încadrați în una din formele de învățământ. Răspunde tov. Achim resp. prop. agit.
- b. Consiliul Sindical Județean să facă un raport în scris cu privire la sarcinile primite în ședința biroului județean din 10 ianuarie a.c.
- c. La data de 17 februarie a.c. orele 18 vor fi convocați membrii de partid de naționalitate maghiară pentru a sprijini organizația UPM. Răspunde tov. Czibulak.
- d. Se va trece la recrutarea elevilor pentru școala țărănească seria IV. răspunde tov. Czibulak, Codrea și Achim.
- e. Conform telegramei CC să se facă propuneri pentru tovarășii care vor participa la congresul căminelor culturale din București. Răspunde tov. Achim resp. prop. agit.
- f. Să fie verificate dosarele celor propuși pentru școala de partid de 3 luni.
- Se fixează ordinea de zi pentru ședința din 20 II 1950:
1. Problema întreprinderilor de producție. Raportul comisiei speciale trimiși în întreprinderi. Problema Planului de Stat, al sindicatului și organizațiilor de bază din toate întreprinderile.
 2. Tov. Achim resp. prop. agit. Va da un raport despre situația Șantierului din toate punctele de vedere.
- Ședința va fi prezidată de tov. Lupău Ioan secretar jud. .
- Ședința a fost întreruptă la orele 11 pentru 15 minute.
- Ședința se ridică la orele 2.

Întocmit,

Secretar,

Sighet, 18 februarie 1950

Raport asupra încheierii lucrărilor de verificare a membrilor PMR, întocmit de Comisia județeană de verificare Maramureș a PMR

Fond Comitetul județean Maramureș al PMR, dosar 83/1950, p. 62-80

Partidul Muncitoresc Român
Comisia Județeană de verificare
Maramureș

Raport
asupra încheierii lucrărilor de verificare

Verificarea membrilor Partidului nostru a început într-un moment când pe plan internațional popoarele dornice de pace în frunte cu popoarele sovietice luptă pentru pace împotriva imperialiștilor ațâțători de război.

Lagărul imperialismului în frunte cu cercurile conducătoare americane – condamnat peirii de istorie - văzând forța mereu crescândă a Uniunii Sovietice, a țărilor de democrație populară, care s-au desprins din lanțul imperialismului, văzând forța mereu crescândă a popoarelor din colonii, care luptă pentru scuturarea jugului colonial, îngrozit de apropiata sa prăbușire, recurge la toate mijloacele pentru a-și prelungi existența.

Ei nu se pot menține prin însăși șubrezimea sistemului lor, decât prin șantaje, provocări de războaie, și de aceea încearcă încordându-și toate forțele pentru a dezlănțui un nou război mondial contra URSS și a țărilor de democrație populară.

Construirea de baze militare, plan Marchall, pactul agresiv al Atlanticului de Nord, șantajul cu monopolul armei atomice, dezmembrarea Germaniei și reînvierea fascismului și militarismului în zona occidentală, dovedesc planurile lor banditești de a arunca din nou omenirea într-un măcel și mai groaznic decât a fost războiul recent.

Contra planurilor imperialiștilor se ridică Uniunea Sovietică ca bastion puternic al păcii, conducătorul întregului lagăr democratic, antiimperialist care crește și se întărește pe zi ce trece.

Clasa muncitoare din Franța, Italia și alte țări capitaliste sub conducerea Partidelor Comuniste din aceste țări, protestează prin greve uriașe și acțiuni puternice de demascare, contra planurilor de subjugare a țărilor lor de către imperialiștii anglo-americani.

Ei luptă împotriva guvernelor reacționare, marionete și a provocatorilor social democrați de dreapta, slugi ale imperialiștilor din aceste țări.

Victoria istorică a poporului chinez, crearea Republicii Populare Chineze, crearea Republicii Democrate Germane, comunicatul Agenției Tass că URSS încă din 1947 posedă arma atomică precum și o serie de alte succese întăresc lagărul păcii care este condus de URSS și slăbesc în aceeași măsură lagărul imperialist.

Dar cu cât imperialiștii slăbesc mai mult se înverșunează mai tare în încercarea lor de a sparge frontul păcii, căutând să lovească în primul rând în unitatea clasei muncitoare, prin introducerea în rândurile sale a unor provocatori de țeapa clicei lui ** din Iugoslavia folosind-o ca centrul de spionaj împotriva Uniunii Sovietice și a țărilor de democrație populară.

Procesul bandei lui Rajk din Budapesta și a lui Kostov din Bulgaria, a demascat clica titoistă în toată goliciunea sa și ca niște provocatori, spioni și asasini în solda imperialiștilor. Aceste procese ne-au învățat în același timp să fim vigilenți față de încercările dușmanului de clasă de a pătrunde în rândurile noastre.

Republica Populară Română este un factor activ în puternicul lagăr al păcii.

În urma eliberării țării noastre de către glorioasa armată Sovietică, prin lupta hotărâtă a Partidului nostru, cu sprijinul neprecupețit și multilateral al Uniunii Sovietice am putut asigura independența politică și economică a țării noastre.

Înfăptuirile revoluționare de după 6 martie 1945 ca: reforma agrară, reforma monetară; izgonirea burgheziei de la putere; lichidarea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române, naționalizarea întreprinderilor; lichidarea moșierimii ca clasă; creșterea SMT-urilor și a Gospodăriilor de Stat; înființarea primelor gospodării colective agricole; instalarea Comitetelor Provizorii, etc. sunt acte revoluționare, îndeplinite de clasa muncitoare, de poporul muncitor din inițiativa și sub conducerea Partidului Muncitoresc Român.

Toate acestea au fost cucerite în condițiile luptei ascutite contra bancherilor, moșierilor, fabricantilor și a tot felul de exploatare din țara noastră. Acești dușmani ai poporului au încercat și încearcă cu disperare să oprească în loc mersul spre progres al poporului nostru muncitor trecând la acțiuni dușmănoase fățișe și ascunse pentru a lovi în regimul nostru de democrație populară.

Ei încearcă să lovească în unitatea clasei muncitoare, în Partidul ei, trimițând agenții lor chiar în rândurile Partidului nostru cu scopul de a-l dezbină dinăuntru.

Pe baza hotărârii congresului din iunie 1948 Comitetul Central al PMR-ului a decis de a începe verificarea membrilor de Partid care a avut ca obiectiv întărirea Partidului prin înlăturarea elementelor dușmănoase, carieriste, descompuse, pătrunse în Partid, îmbunătățirea compoziției sociale a activului și înlăturarea metodelor străine de Partid, întărirea ideologică, politică și organizatorică a Partidului, ridicarea conștiinței de clasă și întărirea vigilenței revoluționare a membrilor de Partid.

Încheind verificarea membrilor de partid din județ putem spune că cu toate lipsurile avute în munca de verificare pentru ca să ne putem face o părere justă asupra felului cum a decurs verificările în județul nostru, vom descrie pe scurt situația economică, politică și culturală a județului.

Județul Maramureș este o regiune muntoasă (cu puțin pământ arabil, aproximativ 37.000 ha)având deci o mică productivitate agricolă.

Datorită înapoierii economice în care a fost ținut județul nostru de către regimurile burghezo-moșierești, industria a fost slab dezvoltată. Astfel în județ avem: industria forestieră, UF-ul, mine de sare și cupru, precum și o mică industrie ca fabrici de: roble, perii, tricotaje cât și cooperativelor de producție.

Aceste industrii cuprind un număr aproximativ de 8.000 salariați.

În trecut acești muncitori au avut de suportat cea mai cruntă exploatare din partea capitaliștilor, fiind ținuți într-o mare de mizerie și înapoiere culturală.

După 23 august 1944 și în deosebi după naționalizarea principalelor mijloace de producție, mine, petrol, transporturi, instituții bancare, starea economică a muncitorilor s-a îmbunătățit. Prin [...] ca formă de salarizare, crearea condițiilor mai bune de muncă, care înainte nu erau și prin îmbunătățirea aprovizionării populației.

S-au creat condiții ca și restul populației muncitoare a județului să-și găsească posibilități de muncă, prin construirea liniei ferate Salva-Vișeu, punerea în exploatarea a minei din Baia Borșa, formarea Gospodăriilor Agricole de Stat, precum și a mai multor cooperative de producție.

Realizările obținute până în prezent au creat condiții de dezvoltare a industriei și în județul nostru.

Județul nostru fiind cunoscut ca bogat în păduri, în timpul regimurilor burghezo-moșierești, capitaliștii români și maghiari, în setea lor de câștig nemărginit, au exploatat aceste bogății fără milă distrugând o parte însemnată de păduri fără să facă plantații noi. Alta este situația de azi când aceste păduri sunt exploatate planificat, tratate de boli, s-a creat și pepiniere de puieți.

Starea de înapoiere economică a județului din trecut lipsit de o industrie mai mare și de pământ bun, a făcut ca o parte din țărănimea muncitoare să fie nevoită de a căuta de lucru prin alte județe. În prezent prin crearea șantierelor de lucru și intensificarea exploatării posibilităților locale, populația nu mai este nevoită să plece în căutarea de lucru în alte județe.

Constituirea liniei ferate Salva-Vișeu a contribuit să asigure în mai bune condițiuni aprovizionarea și schimbul de produse între județ și restul țării.

Starea de înapoiere economică a avut repercusiuni și asupra nivelului cultural și sanitar din județ astfel înainte de 23 august 1944, 60% din populație județului era neștiutoare de carte, iar în mediul rural numărul analfabeților atinge peste 80%.

Ca urmare acestui fapt, misticismul a avut un teren favorabil, numărul școlilor primare a fost extrem de redus, iar în unele sate nu a existat deloc. Cum a fost în comuna Giulești, Hărnicești, Cuhea nemaivorbind de comunele locuite de populația ucraineană care a fost complet lipsită de orice posibilitate de a învăța.

De asemenea regimurile burghezo-moșierești au lăsat o grea moștenire în domeniul sanitar. Astfel populația muncitoare în special la sate a fost lipsită de orice posibilitate de îngrijire medicală.

Urmările acestora se resimt și în prezent.

În urma măsurilor luate de către Partid și Guvern s-au organizat caravane sanitare, s-au înființat mai multe spitale, dispensare și policlinici în centrele de plăși și comunele mai mari.

În domeniul cultural s-au făcut progrese însemnate prin crearea de tip cămine culturale, construirea de noi școli la sate, combaterea analfabetismului. De asemenea s-au creat posibilități ca copii naționalităților conlocuitoare să poată învăța în limba lor maternă. S-a înființat Liceul Ucrainean și Gimnaziul maghiar.

Toate aceste realizări au contribuit la creșterea nivelului cultural și sanitar al oamenilor muncii din județul nostru.

Până în 1944 Partidele burgheze și fasciste atât cele românești cât și cele maghiare când județul a fost ocupat de hortiști folosind starea de înapoiere a populației au căutat prin demagogie să învrăjbească populația de diferite naționalități, dezvoltând și alimentând ura de rasă și ura contra URSS-ului.

Ca urmare a politicii lor de ațâțare huliganică, a avut loc și incendierea comunei Borșa, cât și alte acte huliganice de pe urma cărora populația județului nostru a avut de suferit. Au fost deportări în lagăre de exterminare din Auschwitz și Dachau. Din 42.000 de deportați s-au întors după eliberare un număr de 2.600 restul fiind nimiciți.

Județul nostru fiind locuit de mai multe naționalități ca: români, ucraineni, evrei, maghiari și germani, burghezia și fasciștii s-au folosit din plin de aceasta, ațâțând pe unii contra celorlalți.

Mulțumită politicii consecventă dusă de Partidul Comunist Român, în rezolvarea problemei naționale în Republica Populară Română s-au asigurat drepturi egale tuturor naționalităților conlocuitoare.

Înfrățirea dintre naționalități se întărește tot mai mult, se dezvoltă spiritul patriotismului pentru Republica Populară Română, pentru construirea socialismului.

Cu toate progresele realizate de către Partid și Guvern în rezolvarea problemei naționale totuși unele elemente dușmănoase ca: ofițeri deblocați, o parte din preoțimea catolică, chiaburi, speculanți și foști exploataitori caută să mențină mai departe ura șovină manifestându-se ostil contra URSS-ului. Aceștia sunt în slujba imperialiștilor ațâțători de război manifestându-se ca dușmani ai regimului nostru.

Atât populația română cât și restul naționalităților conlocuitoare, văzând că pe zi ce trece se îmbunătățește viața oamenilor muncii indiferent de naționalitate, își dau tot mai bine seama cine sunt adevărații dușmani ai poporului, mai ales că au simțit pe propria lor spinare această ură șovină, iar acum nu se mai lasă antrenați de dușmani indiferent de ce naționalitate ar fi și în ce haine sunt îmbrăcați.

Oamenii muncii își manifestă tot mai mult încrederea în PMR cât și în RPR..

Mișcarea muncitorească în județul nostru există de după primul război mondial.

În anul 1932 a luat ființă Partidul Comunist Român, UTC-ul și Ajutorul Roșu. după scurt timp au fost organizate Sindicatele Muncitorești, în cadrul

căroră Partidul a dus diferite acțiuni. De exemplu greva croitorilor din 1934 și 1935 la care au participat peste 400 muncitori, obținând rezultate frumoase. Au urmat grevele de la fabrica de tricotaje „Stena”, fabrica de țesături „Scheiner”, „Mernelștein”.

Luptele duse de muncitorime, în fruntea căroră stătea PCR săpau la temelia sistemului burghez, care a început să dezlănțuiască o teroare neagră contra Partidului. În 1932 a fost omorât în bătaie tov. Muntean Vasile, printre care și Tămaș Alexandru au fost înțemnițați și după chinuri grele trimiși la moarte pe câmpurile minate din Ucraina și lagărele morții din Germania hitleristă.

Cu toată teroarea dezlănțuită împotriva mișcării muncitorești dușmanul de clasă n-a reușit să zdruncine încrederea și elanul de luptă al comuniștilor.

După eliberarea Maramureșului de către glorioasa armată Sovietică s-a făcut reorganizarea Partidului. Datorită faptului o mare parte din tovarăși ce luptau în ilegalitate au fost distruși în închisori. Organizarea Partidului s-a făcut în condițiuni destul de grele.

Unele elemente stângiste, dezorientate politicește au mers pe o linie greșită chiar provocatoare, ceea ce a contribuit la mărirea haosului ce exista atunci în Ardealul de Nord și la izolarea vremelnică a Maramureșului de restul județelor.

După 6 martie 1945 cu ajutorul Comitetului central al PCR-ului a fost instalat primul comitet Județean al Partidului. În această perioadă Partidul a făcut eforturi mari în luptă cu reacțiunea, a mobilizat populația pentru refacerea și organizarea industriei forestiere, precum și a industriei ușoare, care era distrusă de bandele fasciste, hortiste în retragere.

A fost reconstruită mica uzină electrică, care a contribuit în mare parte la înviorarea economiei din capitala județului. Partidul a mobilizat muncitorimea din întreprinderi de a sta în fruntea luptei dusă de țărănimea săracă contra moșierilor pentru înfăptuirea reformei agrare.

Mulți membrii de partid, și-au expus viața în această luptă, de exemplu: în comuna Ieud 6 activiști de Partid au fost răniți în luptele duse pentru înfăptuirea reformei agrare, pentru întărirea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare.

La Borșa bande de huligani instigate și conduse de moșieri puneau la cale atentate împotriva organizației de Partid.

Cu toate încercările elementelor exploatare și dușmănoase poporul muncitor, Comitetul județean al Partidului nostru ajutat de Comitetul Central a știut să înfrângă aceste greutăți prin lămurirea și mobilizarea maselor, a făcut cu succes față sarcinilor ce i-au stat în față.

Fiind mereu în fruntea maselor la toate acțiunile înfăptuite de clasa muncitoare, sub conducerea Partidului nostru, toată împotrivirea partidelor burghezo-moșierești și al social democraților de dreapta, Partidul nostru s-a întărit și a crescut câștigând încrederea și influența în masele populare.

Comisia județeană de Verificare și-a început lucrările în acest județ pe data de 13 decembrie 1948.

Din verificarea activului de Partid a reieșit că majoritatea tovarășilor din organele de conducere au fost elemente cinstite atașate Partidului care s-au ridicat după 23 august 1944 și în mare parte au reușit să îndeplinească sarcinile ce le-au fost încredințate de către Partid.

Din cauza nivelului politic puțin dezvoltat s-au constatat la tovarășii activiști și o serie de slăbiciuni, care cu ocazia verificărilor au fost dezbătute pe larg, fapt ce a dat posibilitatea tovarășilor ca pe viitor să-și îmbunătățească munca.

S-a constatat că până la începerea acțiunii de verificare o serie de elemente imorale au fost infiltrate în conducerea organizației județene de Partid, slăbind prin faptele lor autoritatea și prestigiul Partidului.

În urma măsurilor luate de CC al PMR-ului cu puțin înainte de a începe acțiunea de verificare această situație s-a schimbat.

La începerea muncii de verificare Comisia a avut unele greutăți întrucât o parte din activiști având nivelul politic scăzut au privit Comisia cu rezervă și neîncredere care s-a caracterizat prin timiditate și lipsă de îndrăzneală de a arăta deschis lipsurile lor și ale celorlalți, însă în perioada desfășurării verificării activului acești tovarăși în urma muncii de lămurire dusă de Comisia Județeană au crescut și au privit munca de verificare cu încredere, ajutând Comisia în munca ei.

Dacă în timpul verificării Comitetul Județean al Partidului, Consiliul Sindical județean, U.T.M., Frontul Plugarilor, C.D.E.-ul și vârfurile administrative, ședințele de verificare s-au desfășurat în spirit partinic, folosindu-se într-o bună măsură arma criticei și autocriticei, nu se poate spune același lucru despre ședințele de verificare colective a Comitetelor de plăși, organizații de Partid CFR, precum și comitetul județean UFDR, unde din lipsă de tovarăși pregătiți politicește, ședințele erau lipsite de combativitate și spirit partinic.

Verificarea activului, a scos la iveală că în activul de masă al Partidului mai erau ascunse elemente dușmănoase și necorespunzătoare care s-au strecurat până la conducerile organizațiilor de masă și Aparatul de Stat, din lipsa de vigilență a Comitetului Județean. Aceștia au fost excluși, iar alții au fost scoși din funcții și puși la munca de jos.

Cum este cazul lui Bordeanu Ioan din Consiliul Sindical Județean, care este un element dușmănos Partidului nostru, desfășurând o activitate huligantă, chiar și după 23 August 1944: Severin Hilda, și s-a strecurat până în conducerea județenei UFDR.-ului, a fost descoperită că în timpul războiului, avea relații cu ofițerii superiori germani, ajutându-i în acțiunile lor criminale.

Asemenea cazuri au mai fost.

Aceștia au avut o poziție nesinceră căutând să-și ascundă trecutul lor murdar în fața Comisiei.

Prin înlăturarea a acestor elemente dușmănoase, necorespunzătoare, a crescut încrederea maselor în Partid, ridicându-se astfel prestigiul și autoritatea Partidului.

În urma verificării a activului de Partid, Comisia județeană de verificare, a constatat că activul a reușit să cunoască importanța acestei acțiuni, ceea ce a

făcut să-și ridice vigilența pe o treaptă mai înaltă. Comisia județeană de verificare a învățat să deosebească elementele cinstite atașate Partidului de cele necinstite și dușmănoase, însușindu-și prin verificarea activului o experiență prețioasă ce a putut să fie apoi transmisă subcomisiilor de verificare.

În urma hotărârii Comitetului Central al P.M.R.-ului, din lunie 1949 s-a trecut la verificarea membrilor de Partid din județul nostru, care s-a început la 15 lunie 1949.

La această dată s-a ținut o ședință cu activul de bază a județenei P.M.R., unde s-a prelucrat importanța verificării a membrilor de Partid. Această ședință a avut ca scop mobilizarea activiștilor de Partid în jurul acțiunii de verificare a membrilor de Partid.

După ce s-a făcut instructajul celor 3 subcomisii de verificare, prelucrând instrucțiunile primite de la Comisia Centrală de Verificare, s-au ținut ședințe în oraș, plăși și fabrici.

Cu această ocazie au fost prezentate subcomisiile de verificare de către delegatul Comitetului județean al Partidului. Majoritatea ședințelor au decurs într-un spirit sănătos, de exemplu la fabrica de cherestea Câmpulung la Tisa, au participat cca. 300 de membrii de Partid. Muncitorii au luat cuvântul manifestându-și bucuria față de lucrările de verificare, luându-și angajamentul că vor ajuta subcomisiile în descoperirea dușmanului de clasă, strecurat în Partid. În același spirit au decurs și ședințele la fabrica de cherestea [...] .I.L., Vișeu de sus, precum și la centre de plăși în afară de [...] sare Ocna Șugatag, unde atmosfera nu era prea vie. Ca o lipsă a acestor ședințe, trebuie semnalat faptul că nu au fost invitați nemembrii de Partid, ceea ce constituie și o abatere dela instrucțiunile Comitetului Central.

Cu toate măsurile luate pentru pregătirea ședințelor, totuși au fost locuri unde mobilizarea a fost slabă.

La C.F.R. Sighet, au participat la ședința de prelucrare, un număr de 25% membrii de Partid cu toate că organizația de Partid numără peste 200 de membrii. Această lipsă se datorește și naturii serviciului întrucât se lucrează pe schimburi, însă lipsa principală constă în faptul că nu a fost destul de bine organizată ședința și atmosfera a fost slabă, încât Comisia Județeană de Verificare a trebuit să intervină în cursul acestei ședințe pentru a îmbunătăți atmosfera.

O altă lipsă în privința ședințelor de pregătire, se poate semnala prin faptul că în comuna Bistra nu s-a prelucrat deloc importanța verificării. Astfel la sosirea subcomisiei în comună, membrii de Partid nu au fost pregătiți pentru verificare, iar subcomisia a fost nevoită să ia măsurile necesare ocupându-se cu convocările precum și cu [...] sălilor de ședințe.

În urma ședințe'or de instructaj ținută la Oradea la sfârșitul lunii August 1949, Comitetul județean a luat măsuri de îmbunătățirea prelucrărilor, repartizând tovarăși mai corespunzători.

Comitetul județean, în mare măsură și-a îndeplinit sarcina ce-i revenea în munca de verificare, a delegat pe lângă fiecare subcomisie câte un tovarăși, care a pregătit organizația de bază respectivă, ținând ședințe cu 2-3 zile înainte de

începerea verificării organizației și agitatori. În tot timpul verificării s-a primit un sprijin efectiv din partea biroului organizației de Partid Câmpulung și CFR., prin participarea la mai multe ședințe, precum și prin informarea subcomisiilor, despre specificul fiecărei organizații de bază în parte, ajutând în felul acesta subcomisia pentru a putea pune întrebări despre munca fiecăruia.

Din partea Comitetului plășii Sighet și Iza, subcomisia a primit permanent ajutor prin pregătirea agitației și mobilizarea la timp a membrilor și nemembrilor de Partid. În mai mică măsură a dat ajutor Biroul organizației de Partid din plasa Șugatag însă în plasa Vișeu, subcomisia nu a fost ajutată de Comitetul de plasă, mobilizarea s-a făcut prin telefon ceea ce a avut ca urmare că la început membrii de Partid s-au prezentat la ședință într-un număr mic și numai după măsurile luate de către Comisia județeană de Verificare și Comitetul Județean s-a îmbunătățit această situație.

În comuna Borșa la începutul verificării nu s-au prezentat decât un număr de 28% membrii de Partid, deși această organizație are peste [...]. membrii de Partid, iar atmosfera în cadrul ședinței era rece, n-a existat combativitate. Comitetul județean fiind sesizat de acest lucru a luat măsuri mobilizând agitatori din centrul plășii și comunele vecine, care au ajutat îmbunătățirea acestei situații, obținând rezultate bune.

O greutate a constituit în munca de verificare, faptul că mare parte din dosarele primite de la județeană au fost lipsite de material, ca: autobiografii, referințe, etc., de asemenea nu toate dosarele date la județeană au fost predate la timp subcomisiilor, fapt ce a făcut că la sfârșitul verificării, să se ivească o serie de noi dosare.

În ceea ce privește participarea membrilor de Partid la ședințele de verificare în centrele industriale, oraș și centre de plăși, au fost între 80-90%, iar la sate au fost mai slab între 60-90%.

Nemembri de Partid, invitați nominal s-au prezentat la ședințele de verificare, în general atât la oraș cât și la sate de la [...] -100%.

La început au fost cazuri în mai multe sate de exemplu: Săpânța, unde sunt vreo 80 membrii de Partid, o parte din ei la început au refuzat să dea autobiografia și să se prezinte la verificare, iar în urma muncii de lămurire dusă de agitatori de la om la om, o parte dintre ei, au prezentat la verificare, afară de câțiva chiaburi.

Au fost și cazuri când unii membrii de Partid, refuzau prezentarea la verificare din motive personale ca: neprimirea de pensie, alții lăsându-se influențați de zvonurile reacțiunii, în general aceștia au venit în Partid pentru satisfacerea intereselor personale, nereușind să-și atingă scopul.

Biroul județean, deși aveau în plan săptămânal de participare la ședințele de verificare, totuși în foarte mică măsură au luat parte la ședințe și mai mult în centrul județului, fără să se deplaseze în județ. Acolo unde au participat au dat

ajutor efectiv subcomisiei. De asemenea participarea activiștilor din secțiile Comitetului județean au fost slabe.

Membrii din biroul Comitetului de Partid al plășii Iza, au fost în permanent pe teren și au dat un ajutor prețios subcomisiilor de verificare, iar în celelalte plăși au fost mai slabe.

Datorită nivelului ideologic și politic scăzut, un timp destul de lung în ședințele de verificare, membrii de Partid se fereau să pună întrebări, iar puținii care luau cuvântul la discuții, aveau ședințe de a scoate în evidență mai mult părțile bune. Era o atmosferă de împăciutorism, lipsea spiritul critic și autocritic.

La aceasta a contribuit și faptul că la ședințe au luat în prea mică măsură activiștii de Partid. Astfel ședințele au fost lipsite de un nivel mai ridicat. Au fost cazuri când din ură personală s-a încercat compromiterea unor tovarăși buni, cum s-a întâmplat în comuna Sarasău cu secretarul org. de bază, un membru de partid fiind în conflict familiar cu acesta, a căutat să-l compromită aducându-i învinuiri neîntemeiate. Subcomisia a reușit să stabilească cauzele și să arate intenția ce s-a urmărit de a fi compromis secretarul org. de bază.

La fabrica de perii „Alexandru Tamas” din Sighet, au fost excluși din Partid Deutsch Leib fostul patron. A doua zi după excluderea lui, acesta a pregătit câteva femei care au înaintat un memoriu [...] de unele muncitoare nemembre de Partid din întreprindere către Comisia județeană de Verificare, cerând reprimirea lui în Partid.

Comitetul județean fiind sesizat de aceste lucruri, au îmbunătățit munca de agitație, lămurind la fața locului aceste cazuri.

Dacă la începutul verificărilor datorită lipsei de agitatori și de pregătire temeinică, a fost o atmosferă de împăciutorism, după luarea de măsuri de îmbunătățire a agitației atmosfera s-a îmbunătățit simțitor. Membrii de partid au devenit mai combativi, luând atitudine împotriva elementelor necorespunzătoare și dușmănoase strecurate în partid. De exemplu: în comuna Rozavlea membrii de Partid au cerut în ședință, excluderea lui Radu Gheorghe element dușmănos și exploatare, iar în comuna Borșa a fost demascată în ședință Gheorghe Gărdan element dușmănos.

La fel și contribuția nemembrilor de Partid s-a îmbunătățit, de exemplu, la Vișeu de sus, muncitorul Belu Iordan în tot timpul ședinței a fost activ ajutând subcomisia în a cunoaște pe cei verificați arătându-le părțile pozitive și negative. La fel și în comuna Giulești, nemembri de Partid au ajutat subcomisia în tot timpul.

Problemele principale ridicate în ședințele de verificare au fost: noua salarizare, a întrecerilor socialiste, și greșelile făcute cu ocazia încadrărilor. La sate s-a discutat pe larg problemele [...] din 3-5 Martie, problema cooperativelor, a colectărilor și însămânțărilor, precum și impozitul agricol.

Ședințele de verificare au fost un prilej ca în bună parte aceste probleme să fie lămurite, combătând și zvonurile lansate de chiaburi.

Țăranii săraci au ridicat problema lipsei de opinci și a porumbului.

La fel s-a semnalat în organizația de bază din cartiere problema distribuirii mărfurilor în Magazinele de Stat.

Subcomisiile au reușit ca toate aceste chestiuni să fie [...] în spiritul întăririi Partidului nostru și întăririi luptei contra dușmanului de clasă.

Cu ocazia comunicării hotărârii subcomisiilor, membrii de partid și-au luat angajamente pentru viitor, unii fiind impresionați le-a venit lacrimi în ochi, neputând să-și exprime bucuria lor prin vorbe. La aceste ședințe nu au participat toți membrii, mulți din ei se aflau în munți, la munci la păduri. Carnetele provizorii pentru aceștia s-au predat ulterior.

Acțiunea de verificare a avut o influență bună în rândurile populației, comentându-se în mod favorabil, de exemplu: cu ocazia excluderii lui Traian Ioan fost provocator și salășist, membrii și nemembri de partid și-au exprimat părerea că s-a procedat just prin excluderea acestuia. Asemenea exemple sunt multe.

Subcomisiile de verificare au depus o muncă intensă pentru a se achita de sarcinile lor. Simțul de răspundere pentru munca de verificare a fost înțeles, atât de președinți cât și de membrii subcomisiilor. Au lucrat câte 16-18 ore pe zi, întâmpinând diferite greutăți mai ales în plăși. În multe locuri trebuia să se deplaseze la sate îndepărtate pe jos, din lipsă de mijloace de locomoție.

Subcomisiile s-au orientat greșit în unele cazuri. Comisia județeană de verificare sesizându-se, a fost nevoită să revină asupra unor măsuri ale subcomisiilor. De exemplu: la comisia Nr. 2, a confirmat [...] de membru de Partid numitului Vlad Ilie, din comuna Dragomirești de chiabur și fost candidat senator la lista cuzistă în 1937.

Subcomisia Nr. 3 s-a lăsat antrenată de referințe false și a exclus din Partid pe tov. Iacobciuc Ioan, pe motive neîntemeiate. Analizând cazul Comisia județeană de verificare a stabilit că aceasta a fost o încercare a dușmanilor de a scoate din Partid pe acest tovarăș care este atașat Partidului, reîncadrându-l.

La cooptarea subcomisiei acelor doi membrii din org. de bază, în general subcomisiile s-au orientat bine, iar după cooptarea lor au dat ajutor, antrenându-i în oarecare măsură în munca de verificare. [...] a fost și cazuri unde din lipsă de vigilență a subcomisiilor au fost cooptate și elemente necorespunzătoare.

În decursul verificării au fost cooptați în subcomisii un număr de 224 tovarăși, iar un număr de 26 tovarăși și tovarășe, au fost mobilizați în munca voluntară pentru munca tehnică.

Comisia județeană de verificare și-a desfășurat activitatea sa pe baza unui plan săptămânal, care în mare parte a fost respectat. Instruirea subcomisiilor s-a făcut atât prin ședințele comune cât și pe teren, fiind repartizat pe lângă fiecare subcomisie câte un membru din Comisia județeană de verificare.

Comisia județeană de Verificare a avut și o serie de slăbiciuni și lipsuri. Nu a avut o colaborare suficientă cu Comitetul județean din care cauză munca a suferit uneori.

La începutul verificării membrilor de Partid, Comisia județeană de verificare a dat directive subcomisiilor pentru a exclude pe membrii de Partid

pentru inactivitate, deși acest lucru era în contradicție cu directivele Comitetului Central.

Comisia județeană de Verificare nu a depus maximul de efort în a instrui și pregăti mai temeinic subcomisiile, pentru a nu se face greșeli, au fost cazuri când membrii din subcomisii puneau întrebări [...], deasemeni în lucrările de pregătire, au fost că, complectarea chestionarelor era încredințată secretarului org. de bază, iar aceștia recurgeau la ajutorul unor învățători, sau funcționari neverificați.

În perioada de verificare a activului de bază, a fost confirmat [...] Partid pe Butuza Victor care a fost ulterior dovedit că a comis crime împotriva populației pașnice din Ardeal, făcând parte din gărzile lui Maniu.

O altă greșeală că președintele Comisiei județene de verificare s-a băgat în unele treburile ce nu aveau nici un amestec în problemele Comitetului județean.

Nu s-a pus accent pe creșterea tovarășilor din aparatul de verificare.

Din verificarea membrilor de Partid din întreprinderi, s-a putut constata că Comitetul județean, a îndrumat organizațiile de Partid și de masă să realizeze sarcinile trasate de Comitetul Central. Au fost organizate întreceri socialiste în toate întreprinderile din județ, prin care s-a reușit să se îndeplinească Planul de Stat. De exemplu, fabrica de cherestea, Câmpulung la Tisa, Planul de Stat pe anul 1949 a fost terminat în luna Iulie 1949, iar la unitatea IPEIL Sighet, a fost îndeplinit planul tot în luna Noiembrie. Însă ca o parte negativă a Comitetului județean, o constituie faptul că întrecerile socialiste sunt organizate de Partid fără să antreneze Sindicatul la această muncă.

A.R.L.U.S.-ul este organizat în toate întreprinderile și în majoritatea satelor, se duce o activitate culturală.

Numărul abonaților la ziare și al bibliotecilor, atât în întreprinderi cât și la sate crește.

Comitetul județean al Partidului depune muncă pentru a ajuta Organizațiile de Partid. În afară de aceasta, a fost format un efectiv de instructori nesalariați de Partid din tovarăși corespunzători care au responsabilitatea asupra organizațiilor de bază.

Ședințele organizațiilor de bază sunt controlate de acești tovarăși care dau ajutor efectiv.

Legătura organizatorică dintre Comitetul județean și comitetele de plăși există. Lunar sunt ținute ședințe cu toți membrii birourilor de plăși, unde se analizează munca și se trasează sarcinile [...] la ședințele săptămânale ale birourilor plășilor, participă un membru al biroului județean sau un delegat al acestuia. La fel și birourile organizațiilor de Partid au un sprijin permanent al Județenei printr-un instructor care are responsabilitatea a acestor organe. Birourile de plăși îndrumă organizațiile de bază sătești, fiind permanent pe teren.

S-a observat tendințe de birocrațizare din partea plășii Vișeu pentru care Comitetul județean a luat măsuri, făcând unele completări și munca s-a îmbunătățit.

Ca o lipsă a biroului județean trebuie semnalat faptul că nu s-a străduit în mod suficient să activeze pe ceilalți membrii ai Comitetului județean. Iar membrii Comitetelor de plăși în afară de cei scoși din producție, nu au sarcini concrete, astfel ei nu cresc în muncă. Pe de altă parte prin dese schimbări care se fac atât în cadrul activului județean, cât și în biroul plășilor nu se asigură o continuitate a muncii. Astfel este necesar ca la alegerea și aprecierea activiștilor să se procedeze cu multă atenție și să se asigure stabilitatea în muncă pentru un timp mai îndelungat.

La început nu au dat importanță verificărilor membrilor de Partid, nu au prelucrat temeinic arătând temeinic rolul acestor verificări, în sprijinul ce trebuie dat Comisiei și subcomisiei de verificare în descoperirea dușmanului.

S-a făcut prelucrări scurte și nelămurite, nu existat un control sever din partea Comitetului și Biroului județean de felul care contribuie membrii de Partid la verificări, din aceste cauze membrii de Partid erau timizi nu aveau curaj în a ajuta Comisia și subcomisiile de verificare în descoperirea elementelor dușmănoase, strecurate în Partid.

Unii activiști din secțiile județene iau uneori măsuri pe teren trecând peste capul Comitetului de plasă, cum a fost cazul cu recrutarea elevilor pentru școala țărănească, care s-a făcut fără să se consulte Comitetele de plasă.

Spiritul muncii colective în cadrul secțiilor Comitetului județean, nu este suficient dezvoltat. S-a constatat că unii activiști deplasându-se pe teren caută să rezolve exclusiv sarcinile ce le revin în cadrul secției din care ei fac parte.

În privința educării cadrelor și a membrilor de Partid, deși s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea muncii de educație, totuși mai este mult de făcut și în special trebuie pus mai mare accent pe cercurile de politică curentă care sunt foarte slab frecventate de către activiștii județenei. Studiul individual al activiștilor de Partid nu are un control sistematic și organizat, ceea ce se simte în atitudinea ce au unii tovarăși activiști în ducerea sarcinilor lor, nefiind la înălțimea cerințelor. În ceea ce privește educarea maselor membrilor de Partid, trebuie pus accent deosebit pe școlile țărănești, în alegerea și selecționarea elevilor ținând cont de capacitatea și aportul ce vor putea da după terminarea școlii. Educația membrilor de Partid din organizația de bază din sate trebuie să fie îndreptată și pentru combaterea mai energică a misticismului religios prin care dușmanul de clasă caută să mențină și pe mai departe sub robia sa poporul muncitor. De exemplu în comunele Ferești și Ruscova unde mai mulți membrii de Partid fac parte din diferite secte religioase.

Activiștii din organizațiile de masă caută să introducă linia Partidului în organizațiile respective. De exemplu: activiștii Frontului Plugarilor, deplasându-se pe teren scot în evidență rolul conducător al Partidului, aplicând instrucțiunile în spiritul luptei de clasă, ducând și o muncă de organizare și educație.

Linia Partidului este introdusă în Sindicate prin membrii de Partid, mobilizând muncitorii în jurul realizării planului de Stat, desfășurând o activitate culturală-artistică și sportivă contribuind în felul acesta la ridicare conștiinței de clasă a muncitorilor.

În munca Sindicatelor se resimte lipsa colaborării din conducerea Consiliului Sindical Județean.

Este necesară îmbunătățirea funcționării grupelor sindicale de la întreprinderi, pentru ca ele, să organizeze întreceri socialiste. Sindicatul Salariaților Agricoli este organizat în majoritatea comunelor din județ, dar viața organizatorică se duce mai mult în gospodăriile agricole de Stat.

În activitatea U.T.M.-ului, se simte o îmbunătățire. Îndrumați de Partid, ei desfășoară o muncă culturală în special la sate și la școli, ceea ce contribuie la educarea tineretului și rînbilizarea lui în jurul Partidului.

Ca o lipsă de vîgilență a Comitetului județean UTM, este faptul că la alegerea cadrelor conducătoare nu procedează cu destulă atenție. De exemplu: în munca de secretar al plășii Iza s-a [...] un element care era exclus din Partid încă din anul 1947.

U.F.D.R.-ul și-a îmbunătățit activitatea organizatorică și politică. Prin excluderea celor 3 elemente dușmănoase și imorale din conducerea județenei UFDR, cu ajutorul Partidului i-a crescut autoritatea acestei organizații, având în conducere elementele noi, cinstite și active.

Conducerea județeană a U.P.M.-ului, a fost complectat cu elemente muncitorești, introducând un spirit mai sănătos. Prin aceasta s-a făcut posibilă scoaterea populației muncitoare maghiare de sub influența anumitor elemente șovine nesănătoase, însă trebuie să muncim pentru a educa masele muncitoare maghiare în spiritul patriotismului fierbinte față de Republica Populară Română și al internaționalismului proletar.

Ceea ce a contribuit în bună măsură la îmbunătățirea muncii organizațiilor de bază, este faptul că Comitetul județean, le-a îndrumat cum să-și planifice munca și să exercite un control asupra muncii lor.

Lunar se țin ședințe comune cu conducătorii organizațiilor de mase, unde se analizează lipsurile și se stabilesc măsurile ce trebuiesc luate pentru înlăturarea lor. Însă ca lipsă ce se observă, este poziția greșită ce au unii activiști ai secțiilor Comitetului județean PMR față de activiștii din organizațiile de mase prin subaprecierea lor.

Manifestările dușmanului de clasă în privința acțiunii de verificare au fost diferite. Au căutat să influențeze pe membrii de Partid să nu fie sincer în privința apartenenței lor politice, din trecut, ca de exemplu: la mina de sare din Ocna Șugatag, au lansat zvonul că toți acei care au fost înscriși în organizațiile salașiste vor fi excluși din Partid și dați afară din serviciu pierzând și pensia. Pe de altă parte au căutat prin note anonime să ducă în eroare subcomisiile, intenționând compromiterea elementelor cinstite au încercat să influențeze pe membrii de Partid în special la sate să nu se prezinte la verificare.

Combaterea acestor încercări ale dușmanului s-a făcut de către organul de conducere al Comitetului de Partid cât și a subcomisiei de verificare.

Cei mai mulți dușmani s-au găsit în organizațiile de Partid din Vișeu de Sus, unde, dintr-un număr de 80 de membrii de Partid au fost excluși 15 elemente dintre care erau: legionari, salașiști, Volkșbundiști, voluntari în armata SS, foști exploatatori, afaceriști și ționiști. Aceste elemente au reușit să pătrundă

în Partid datorită faptului că între anii 1945-1947, în conducerea organizației de bază în comună se strecuraseră elemente dușmănoase.

S-au mai găsit o serie de elemente dușmănoase, afaceriste în comuna Rozavlea de exemplu: Dr. Iurca Ovidiu, Radu Gheorghe exploatare și dușmani, Roman Vasile afacerist

În urma verificărilor, analizând munca noastră, constatăm că acțiunea de verificare și-a atins scopul în mare parte.

Astfel au fost descoperite și îndepărtate o serie de elemente dușmănoase strecurate în Partid, ca: Gonțoiu Ștefan șef de unitate la IPEIL Vișeu, care a fost legionar notoriu, iar în calitate sa a împiedicat îndeplinirea planului de Stat, sabotând mersul producției; Hrițiu Ioana care a înlocuit pe secretara UFDR-ului, soția unui plutonier de jandarmi maghiar, fiică de chiabur, care a căutat să îndepărteze masele de femei de UFDR, fiind și moralicește descompusă. [...] și au mai fost îndepărtate multe alte elemente dușmănoase.

Însă prin acțiunea de verificare, nu s-a urmărit numai excluderea elementelor dușmănoase ci și promovarea elementelor bune [...] cu perspective.

Astfel în prima fază a verificării Comisia județeană a descoperit și propus Comitetului județean un număr de 42 tovarăși, care au fost încadrați în conducerile de partid, organizații de masă [...] Aparatul de Stat, ceea ce a contribuit la întărirea influenței Partidului în mase și îmbunătățirea muncii de Partid. În privința îmbunătățirii vieții de Partid în urma verificării, ne arată faptul că frecvența la ședințele de Partid, a crescut. De exemplu, înainte de verificare org. de Partid din Ocna Șugatag a avut o frecvență redusă 40-50%, iar după verificare frecvența a crescut până la 80%.

Dacă acțiunea de verificare pentru membrii și nemembri de Partid a fost o școală, apoi și noi care am făcut această muncă, am învățat mult. Analizând greșelile tovarășilor am cunoscut însuși [...] noastre, am învățat ca să apreciem omul nu după vorbe ci după faptele lui din trecut și munca din prezent.

Am învățat să știm că activistul care nu este legat de mase, nu-și poate îndeplini sarcinile, fiindcă munca lui nu este sprijinită de masă.

Tovarăși: Noi cu toții să folosim învățămintele [...] câștigate cu ocazia acțiunii de verificare. Să fim mai vigilenți nu credem că acum nu mai pot fi dușmani rămași în Partid. Orice membru de Partid ridicat într-o muncă de răspundere trebuie cu grijă verificat.

Să adâncim munca noastră de îndrumare și control în organizațiile de bază și organizațiile de masă. Să muncim planificat și să repartizăm munci concrete pentru fiecare tovarăș în parte. Să învățăm din lipsurile constatate cu această ocazie. Este o datorie pentru fiecare membru de Partid de a lupta pentru înlăturarea lor.

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu Dej ne trasează sarcinile ce revin Partidului nostru din cele 3 Rezoluții ale consfătuirii Biroului Informativ din noiembrie 1949. Din aceste sarcini se desprind trei probleme mari: lupta pentru pace, lupta pentru întărirea unității masei muncitoare, lupta contra agenturii trădătoare al lui Tito în slujba imperialiștilor.

Pentru îndeplinirea acestor sarcini Partidul trebuie să fie puternic.

Întărirea Partidului este o condiție esențială în lupta pentru pace, ne spune tovarășul Gheorghe Gheorghiu Dej. Aceasta înseamnă că dacă prin verificare s-a reușit în cea mai mare parte să înlăturăm elementele oportuniste, carieriste, dușmani, străini de Partid și să ridicăm prestigiul Partidului printr-o vigilență permanentă, să îmbunătățim compoziția socială a Partidului, să întărim disciplina și simțul de răspundere a tovarășilor noștri. Să ne străduim din toate puterile să ne ridicăm conștiința revoluționară și să luăm atitudine bolșevică față de orice încercare de răspândire de zvonuri ale dușmanilor păcii.

Trebuie să întărim unitatea clasei muncitoare, aceasta înseamnă că trebuie trezită conștiința de lucru în mintea tuturor muncitorilor.

În acest raport am semnalat că în organizațiile de masă nu este întotdeauna o colaborare.

Trebuie să folosim metoda criticei și autocriticei, pentru a înlătura lipsurile și greșelile din munca noastră.

Trebuie să avem în vedere permanent, zi de zi, întărirea alianței între clasa muncitoare și țărănimea muncitoare.

În timpul verificării am constatat multe cazuri când tovarășii noștri confundau pe țăranii mijlocași cu chiaburii sau invers. Aceste devieri dăunătoare trebuiesc combătute.

Tov. Gheorghe Gheorghiu Dej, învață că Partidul nostru are marea sarcină de a munci neobosit pentru întărirea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare. Munca Partidului nostru la sate trebuie dusă cu toată conștiințiozitatea și seriozitatea. Să creiăm în sânul țăranimii o atmosferă sănătoasă hotărâtă în lupta contra ațățărilor la război.

Trebuie întărită, lărgită și organizată cât mai bine mișcarea partizanilor păcii.

Îndrumând organizațiile de masă, să agităm problema păcii, să cultivăm dragostea masei pentru URSS conducătoarea luptei pentru pace, a cărei forță este o cheazășie că lagărul păcii va învinge.

Trebuie să avem în față pilda vie a gloriosului Partid comunist (b) din a cărei experiență ne inspirăm și să tragem învățăminte și noi de realizările lui, de patriotismul fără de seamăn la care a dat dovadă bolșevicii din războiul de apărare a patriei socialiste și eliberarea unei serii de popoare, prin care se numără și țara noastră.

Să învățăm fără preget din marile învățături ale eroului Partid Comunist (b) în fruntea căreia stă marele Geniu al omenirii tov. Stalin.

Sighet la 18 februarie 1950

Sighet, 21 februarie 1950

**Extras din procesul verbal din (21) februarie 1950 al biroului județean al
Comitetului Județean Maramureș al PMR**

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 83/1950, filele 53-57

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Jud. Maramureș

EXTRAS

Din procesul verbal al ședinței biroului județean din februarie 1950, fiind prezenți următorii tovarăși: Czibulak Gavril, secretar adj., Codrea Iuliu resp. cadre, Achim teodor resp. prop. agit. [...] Izidor resp. administrativ, Leordean Ioan resp. com, [...], Chico Elena resp. com. Femei.

Sunt absenți: Lupău Ioan, secretar jud. Fiind plecat la PMR și Chico Ioan resp. com. Sindicale, fiind bolnav.

Ședința este prezidată de Czibulak Gavril secretar [...], care deschide ședința la ora 8.30 cu următoarea ordine de zi:

1/. Problema întreprinderilor de producție. Raportul Comisiei speciale trimisă în întreprinderi. Problema Planului de Stat, al sindicatului și organizațiilor de bază din toate întreprinderile.

Întrebări, discuții și hotărâri în jurul raportului

2/. Tov. Achim resp. prop. agit. va da un raport despre situația Șantierului.

Se dă citire procesului verbal al ședinței din 10 februarie, cu care ocazie se face analiza sarcinilor avute pe perioada februarie a.c.

a/. Asesorii au fost încadrați în cercuri de politică

b/. Consiliul Sindical Jud. Nu a fost înaintat raport cu privire la sarcinile primite în ședința biroului jud. din a.c.

c/. Membri de partid maghiari nu au fost convocați în data de 17 februarie pentru că la această dată s-a ținut o ședință în legătura cu lupta pentru pace și tot la această dată s-au ținut [...] la cursurile serale în limba maghiară unde au fost încadrați membri de partid maghiari.

d/. În privința recrutării elevelor pentru școala [...], seria IV s-au luat măsuri prin birourile de plăși.

e/. S-au înaintat propunerile pentru CC despre tov. care vor participa la Congresul căminelor culturale din București.

f/. S-au făcut dosarele și s-au trimis caracterizările pentru tovarășii propuși pentru școala de partid de 3 luni.

Se trece la pct. 1 din ordinea de zi, la care sunt invitați tovarășii din comisia care vizitează fabricile, tov. Basch Francisc din partea Serviciului Județean de Planificare, ca raportor și tov. Diki instructorul Com. Jud. PMR ca coraportor.

Din raportul prezentat reiese că verificând întreprinderile forestiere, comisia a constatat următoarele:

Fabrica IPEIL Sighet

În această fabrică planul de producție a fost defalcat în trimestre, luni, zile și om. Întreceri socialiste până în prezent [...] organizate. Programul de producție pe luna ianuarie nu a fost primit – pentru că nu au putut porni echipa de noapte din cauza lipsei de brațe de muncă calificate, gateriști, circulariști. Normele nu au fost bine stabilite. De ex. în Hala Gaterilor norma a fost colectivă pe toată hala, nefiind astfel stimulent pentru îmbunătățirea muncii.

Colaborarea cu centrale IPEIL lasă de dorit, întrucât centrala face mutări arbitrare de funcționari și tehnicieni, fără a se consulta cu Unitatea, turburând astfel mersul producției.

Conducerea unității nu are plan de muncă, se lucrează [...] întâmplându-se ca 2 tehnicieni să facă deplasări în aceleași [...] fără ca unul să știe despre celălalt.

Nu există școală de calificare.

Organizația de partid în fabrică este slabă, secretarul este un om slab pregătit. Organizația sindicală nu ține ședințe. Agitatorii nu sunt instruiți. Agitația vizuală în fabrică este inexistentă.

S-a evidențiat în producție gateristul Ulici, care de 2 [...] lucrează la 2 gateri.

În urma dezbaterii tuturor problemelor s-au luat de către întreprindere angajamente pentru îmbunătățirea muncii.

Unitatea Sighet nu ia măsuri pentru procurarea de muncitori calificați lipsă din alte regiuni până la data de 20 II. Concomitent cu asta, se vor amenaja locuințe necesare pentru muncitori.

S-a stabilit că norma este prea mare față de condițiile nefavorabile și extrem de grele, hotărându-se în unanimitate scăderea normei dela 11,15 mc. la 8 mc. pe zi, în 8 ore, urmând ca după mecanizarea trasului în hala galeriilor norma să fie stabilită din nou. Această mecanizare va fi terminată la data de 1 Martie a.c.

Se vor lua măsuri ca gaterile să fie zilnic alimentate cu buștenii necesari.

Personalul de conducere și tehnic să-și întocmească săptămânal un plan de muncă în comun, defalcat pe zile, urmând coordonarea muncii și fixarea sarcinilor pentru fiecare în parte.

Odată pe lună să se facă conferințe cu fruntașii din fiecare secție pentru a se face analiza muncii, sesizarea deficiențelor, [...] nemulțumiri și să se caute metode de îmbunătățire a muncii.

Fabrica de Perii, din Sighet.

Planul de producție nu a fost defalcat pe zile și om. Normele fixate sunt normale, cari sunt depășite cu 10-15%.

Au greutăți la aprovizionare cu sârmă, deoarece „Ind. [...] Câmpia Turzii” nu le-a livrat sârma repartizată.

Secția de mături nu a pornit încă, deoarece Uniunea Coop. nu s-a aprovizionat cu sârg-ul necesar.

Ștanțele pentru perii fiind vechi, se defectează foarte des iar muncitoarele de la ștanț stau de multe ori câte o zi fără muncă din cauza defectiunii.

Organizația de bază este slabă. Agitatorii nu sunt instruiți, agitația vizuală lipsește. Biblioteca nu este frecventată.

Pentru îmbunătățirea muncii, întreprinderea a luat următoarele angajamente:

Reducerea la minim a timpilor morți la ștanț prin organizarea verificării ștanțelor de către mecanici la prânz și seara în timpul mesei și după muncă. În acest fel timpul defectiunilor să fie mai mic cu 50%.

Se vor face toate demersurile posibile pentru obținerea sârg-ului și înființarea secției de mături. Se va înștiința Consiliul Local Județean de rezultatele demersurilor. Punerea imediată în funcțiune a băii. Se vor reduce prețurile la vânzare în baza unei calculații [...], cu cel puțin 10% până la data de 15 Aprilie.

Se va studia de către atelierul mecanic posibilitatea de a întrebuința apa caldă ieșită din cazan, pentru a se reduce consumul de combustibil.

La Fabrica de Mobile „Alexandru Tamas” din Sighet

Întreprinderea are plan pe 1950, care este defalcat pe [...] și luni, însă nu este încă defalcat pe secții și om.

Fabrica nu are comenzi pentru trimestrul II. și nici pentru luna Martie.

Au greutate cu aprovizionarea cu șuruburi de lemn, deoarece fabricile nu le-au livrat cantitatea repartizată.

Recalcularea normelor s-a făcut formal, făcându-se o scădere din norma veche. Problema normelor nu a fost prelucrată [...]. Conducerea întreprinderii a pornit dela punctul de vedere greșit că salariul trebuie să se conducă pe piață, că muncitorul trebuie să câștige minimum 400-500 Lei zilnic. În așa fel au fixat normele ca muncitorii să aibe posibilitatea de a depăși cu 100-200 %.

Recalcularea normelor a fost motivată de conducerea întreprinderii prin faptul că Planificarea le-a impus aceasta, făcând o atmosferă ostilă organului verficator la Controlului Jud. de Planificare.

Normele nici acum nu sunt reale, întrucât sunt cu ușurință depășite cu 60-80%.

Munca la mașini nu este organizată rațional, existând timpi morți.

La secția de grunduit și lustruit nu există ventilație, lucrătoarele nu au mături ca să facă curățenie. Baia nu funcționează.

Viața de partid e slabă. Tocmai secretarul org. de bază, președintele Comitetului de fabrică și agitatorii sunt aceia care se situează în fruntea nemulțumirilor și agită restul muncitorilor.

Tov. Moș Ioan a confecționat 2 mașini de șlefuit aducând importante economii întreprinderilor și ridicând productivitatea muncii.

În urma propunerilor comisiei speciale, de comun acord cu conducerea întreprinderii, organizația de bază și comitetul de fabrică, a luat următoarele hotărâri:

Direcțiunea se obligă ca până la data de 31 Martie va instala ventilatoare în atelierul de grunduit.

Hainele de protecție vor fi distribuite la muncitori până la [...] Februarie. Baia să fie pusă imediat la dispoziția muncitorilor.

Cu începerea fabricării băncilor școlare, se vor organiza întreceri socialiste individuale și pe secții. În afară de cele de mai sus s-au luat încă o serie de măsuri pentru îmbunătățirea muncii.

Fabrica IPEIL Câmpulung la Tisa

Fabrica are plan de producție, care a fost defalcat pe luni, săptămâni și zile. Planul de exploatare a fost realizat.

În privința transportului CFR, roțile venite dela Steaua [...] Brașov sunt de calitate proastă și trebuie înapoiate. La industrializare deficiența cea mai mare este lipsa de materii prime. Planul de industrializare încă nu a fost defalcat pe mașini unelte însă calculele nu sunt făcute.

Întreceri socialiste sunt organizate însă nu au dat rezultate, deoarece este lipsă de materii prime.

În urma propunerii comisiei, întreprinderea a luat angajamentul de a organiza munca în baza normelor reale. Normele se vor face [...] în conformitate cu capacitatea gaterelor. Acordul se va plăti [...] producția gaterelor. Femeile să fie ridicate la același nivel profesional ca și bărbații, ca ajutoare de circulariști etc. [...] muncitorească să fie pusă în funcțiune. Muncitorii în surplus vor fi plasați la fabrica IPEIL Sighet, unde e lipsă de muncitori calificați.

După întrebări și discuții în jurul raportului se hotărăsc următoarele:

Comisia să accelereze munca pe teren în așa fel, ca în [...] de o săptămână să cuprindă toate întreprinderile din județ pentru a putea lua măsurile necesare.

Se vor organiza ședințe de lucru, pe ramuri de producție cu directorii întreprinderilor, secretarii org. de bază și comitetul sindical, pentru a analiza defecțiunile din punct de vedere administrativ și politic și pentru a face un instructaj temeinic în vederea organizării întrecerilor socialiste. Data acestei ședințe se va fixa ulterior după ce comisia își va termina lucrările pe teren.

Oficiul Planificării și Sindicatul să intervină la Ministerul respectiv pentru trimiterea comenzilor pentru Fabrica de Mobile din Sighet.

Secretarul organizației de bază și comitetul de fabrică Fabrica de Mobile să fie schimbată.

Propunerile și sarcinile fixate de comisie vor fi [...] în planurile de muncă al organizației de bază și comitetele de întreprindere respectivă, care vor fi urmărite.

Intensificarea muncii de agitație în întreprinderi, prin pornirea agitatorilor sau dacă e cazul schimbarea acestora.

Trecând la punctul 2 din ordinea de zi

Tov. Achim resp. prop. agit. arată că preluând organizația de bază ale Șantierului, a organizat în fiecare cerc de politică [...].

La Șantier funcționează o școală de normatori și o școală de cantonieri. Școala de normatori nu funcționează în bune condiții, deoarece programul analitic este foarte încărcat, sunt 7 ore de conferințe pe zi, astfel elevii nu pot asimila materialul. Seminarele sunt slabe, pentru că se fac în grupe de 80 elevi.

În ce privește școala de cantonieri, nu are conducere. [...] politic al elevilor este foarte scăzut.

Tov. Achim resp. prop. agit. arată că predarea conferințelor de către membri biroului jud. este foarte costisitoare și pierdere de timp.

După întrebări și discuții se hotărăște chemarea sectorului organizației de bază al școlii cu programul analitic, pentru a fi verificat de un specialist.

Sesizarea Ministerului respectiv prin Comitetul Central pentru formarea conducerii școlii de planificatori și de cantonieri.

Se trece la fixarea sarcinilor pentru perioada 20-28 februarie 1950.

a/. Tov. Chico Ioan resp. com. Sindicale are sarcina de a urmări dacă lipsurile constatate în întreprinderi sunt rezolvate.

b/. Urmărirea campaniei de însămânțări prin control de teren, repartizând membrii biroului în felul următor: Leordean Ioan în Plasa Sighet, tov. Achim Teodor în plasa Iza, tov. Moldovan în plasa Șugatag, tov. Chico în plasa Vișeu și tov. Codrea Iuliu în oraș. În celelalte plăși membri biroului vor controla înființarea comitetelor de [...].

c/. Tov. Achim Teodor va întreba CC dacă se înființează comitete de pace în școli, din elevi, deoarece cu profesorii s-a făcut pe linie sindicală.

d/. Recrutarea elevelor pentru școala țărănească secția a IV-a și trimiterea caracterizărilor CC până la 23 Februarie a.c.

pentru aceasta răspund: Tov. Codrea Iuliu pentru plasa Șugatag, tov. Moldovan pentru plasa Sighet, tov. Leordean pentru plasa Vișeu, tov. Achim pentru plasa Iza.

e/. Până la data de 23 februarie a.c. se va trimite situația cotizațiilor. Răspunde tov. Moldovan. În comune se vor trimite instructori voluntari în problema cotizațiilor.

f/. Activiștii care nu frecventează cercurile de studenți să fie trași la răspundere și chiar să fie sancționați.

Se fixează următoarea ordine de zi pentru ședința din 28 Februarie a.c.

1/. Problema campaniei de însămânțări. Raportor tov. Munteanu Vasile resp. secțiunii agricole al Comitetului Provizoriu Jud., coraportor tov. Leordean Ioan resp. com. țărănești.

2/. Referat asupra muncii „Graiul Maramureșului” Raportor tov. Popovici redactorul ziarului, coraportor tov. Achim resp. prop. agit.

Discuții și hotărâri

Concluzia este făcută de tov. Czibulak Gavril secretar adjunct. Arată că ședința a fost monotonă, tovarășii nu au căutat să fie activi la întrebări și discuții.

În ce privește raportul prezentat, nu s-au luat toate măsurile suficiente pentru că nu s-au terminat încă lucrările comisiei. Raportul a fost prea lung și nu a scos în evidență părțile principale.

În ce privește analiza sarcinilor, acestea au fost duse la îndeplinire, cu excepția acelorora, care nu au putut fi îndeplinite cu [...] justificate.

Ședința a fost întreruptă la orele 11 pentru 15 minute.

Ședința se ridică la orele 14.30.

Întocmit,
SS indescifrabilă

Secretar,
SS indescifrabilă

Sighet, 3 aprilie 1950

**Dare de seamă despre activitatea Comitetului Județean Maramureș al PMR
între 1 ianuarie – 31 martie 1950**

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar nr. 83/1950, fila 180

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureș

Dare de seamă
despre activitatea Comitetului Județean Maramureș al PMR
între 1 ianuarie – 31 martie 1950

SITUAȚIA POLITICĂ

Atmosfera politică în județul nostru este bună, ceea ce manifestă prin participarea maselor la diferite acțiuni inițiate de Partid, prin preocuparea muncitorilor și țăranimii muncitoare de îndeplinirea sarcinilor mărite ale Planului de Stat pe 1950, precum și prin participarea din ce în ce mai activă la lupta politică pentru pace și pentru demascarea și combaterea uneltirilor dușmanului.

Reacțiunea a căutat atât pe calea atentatelor teroristice, cât și prin metoda zvonurilor războinice, ațâțarea urii naționale între cele 5 naționalități, conlocuitoare, exploatarea anumitor greutăți economice, iar reacțiunea clericală pe calea misticismului și superstițiilor, a căutat să înfricoșeze masele muncitoare, să abată atenția lor dela lupta pentru pace și construirea socialismului.

Astfel în urma înființării primei Gospodării Agricole Colective din comuna Ieud, chiaburimea din comuna Ieud, Cuhea și Dragomirești, comune învecinate, au pregătit asasinarea președintelui Gospodăriei Agricole Colective, fiind atacat noaptea când se întorcea dela reședința de plasă. Președintele Gospodăriei Agricole Colective a fost salvat, iar chiaburii în număr de 15 demascați de țăranimea muncitoare, au fost înaintați Justiției.

Asemenea cazuri am avut în comuna Remeți, unde fostul secretar al Comitetului Provizoriu, noaptea la orele 2 a intrat în casa primului cetățean care a intrat în Gospodăria Colectivă și a început să-l strângă de grumaz. În comuna Săpânța plut. maj. de jandarmi deblocat Stan amenința cu moartea pe cei care se vor înscrie în Gospodărie Colectivă.

Reacțiunea a căutat să răspândească teoria reproducă a armei atomice sub forma armei atomice hidrogenice, precum și a bombei bacteriologice. Aceste svonuri datorită activității agitatorilor și a comitetelor de luptă pentru pace, nu mai au efect, ele sunt spulberate prin arătarea forței lagărului organizat al păcii, în frunte cu Uniunea Sovietică, care astăzi este de neînvins.

În unele părți ale județului, reacțiunea caută să reînvie formele tipic fasciste ale urii rasiale și naționale. Astfel în comuna Vișeu de Sus a fost bătut pe stradă un cetățean evreu de un milițian, îmbătat de niște persoane civile cu trecut reacționar. Asemenea caz s-a întâmplat și în comuna Petrova unde secretarul UTM tot îmbătat de elemente chiaburești a bătut pe un cetățean evreu.. Cazurile sunt în cercetare de Securitate

În comuna Șugatag, reacțiunea sub pretextul inaugurării statuii lui Petofi, pregăteau o manifestare naționalistă, pregătind pe ascuns steaguri maghiare . Cazul a fost sesizat și oprit la timp.

Reacțiunea sionistă și-a intensificat acțiunea de a însuma populația evreească să dea de a pleca în Israel, până în prezent s-au înaintat 100 astfel de cereri. Mișcarea a fost [...] prin prelucrarea acestei probleme la o plenară a CDR-ului unde s-au arătat exemple despre câțiva dușmani ai regimului, elemente burgheze care și-au dat cererea și cari caută tot atunci să influențeze populația muncitoare evreiască, cari să asigure în felul acesta brațe de muncă ieftine pentru imperialiști.

La aceasta se adaugă acțiunea multilaterală al rectiunii [...], care prin zăpăcirea capetelor oamenilor, încearcă să atragă pe oamenii muncii dela lupta pentru construirea socialismului și lupta pentru pace. În afară de faptul că au intensificat slujbele religioase, încearcă să inventeze minuni. De exemplu la Sighet au inventat că în interiorul unui brad tăiat, s-a găsit o cruce cu inscripție. În acest loc vroiau să construiască o capelă. Minciuna inventatorilor a fost demascată și a fost oprit să facă o mișcare de masă. Alții au fost obligați să spună în biserică că minunea nu este adevărată. Preoții catolici împiedică ca țărănimea muncitoare catolică să intre în Gospodăria Colectivă. De exemplu în comuna Câmpulung, dintre 72 de țărani înscriși, niciunul nu este catolic.

Reacțiunea caută să exploateze greutățile economice ale județului nostru. De exemplu se folosesc de faptul că județul nostru nu este programat pe trim.I. cu carne numai pentru cantine și întreprinderi și instituții. În mod organizat caută să se folosească de acest lucru în mai multe locuri. De exemplu la CFR Depuo, cu ocazia iscălirii contractului colectiv, au pregătit pe un muncitor cu un trecut dubios, care printre altele a spus că numai acela poate să obțină carne care se face miliționar. Individul a fost demascată prin trecutul lui și prin faptul că totdeauna a căutat să saboteze.

În ceea ce privește atmosfera politică în rândul muncitorilor, în general este bună. Sunt și anumite plângeri, ca de exemplu din partea muncitorilor de la IPEIL, cari cer ca pe lângă cartelă să primească porumb din cota repartizată pentru populația neaprovizionată pentru ca să nu cumpere pe liber cu 40 lei kg-ul. S-au luat măsuri pentru rezolvarea acestei probleme, dându-se muncitorilor din această cotă de porumb.

În urma prelucrării Rezoluțiilor Biroului Informativ, în lupta pentru apărarea păcii împotriva ațâțătorilor la război, activitatea clasei muncitoare și sarcinilor partidelor comuniste și muncitorești, conștiința politică și voința de luptă a maselor muncitoare a crescut, putem spune ca niciodată muncitorimea și țărănimea muncitoare nu a frământat problemele politice și nu a privit cu interes desfășurarea evenimentelor ca astăzi, considerându-se forțe active în aceasta.

Aceste Rezoluții au fost prelucrate în 190 de adunări, la care au participat 26.000 de muncitori și țărani.

Au fost alese 104 comitete de luptă pentru pace cu [...] membrii dintre care 530 muncitori, 520 țărani muncitori, 216 intelectuali, 176 femei și 226 tineri. Cu ocazia alegerilor comitetelor de luptă pentru pace, au luat cuvântul femei și bărbați, luând angajamente în muncă și luptă. Ca de exemplu tov. Ulici gaterist, membru în Comitetul de luptă pentru pace, fruntaș în producție, explică muncitorilor depășind normele luptăm pentru pace, fiind însuși exemplu lucrând la 2 gatere.

De asemenea țăranca muncitoare Zubașcu Irina din comuna Dragomirești, în cadrul adunării a arătat că în război ea și-a pierdut soțul și că în trecut slujea la chiaburi, iar astăzi datorită eliberării de către Armata Sovietică, singurul copil pe care îl are este la școală și e întreținut de Stat.

În ceea ce privește alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare, pe zi ce trece continuă să se întărească, iar influența chiaburimii asupra țărănimii muncitoare scade din ce în ce mai mult, deoarece țărănimea muncitoare vede ajutorul permanent ce primește din partea clasei muncitoare, atât din punct de vedere politic și economic. Ca dovadă al acestui fapt țărănimea muncitoare într-un număr din ce în ce mai mare este de acord să apuce calea colhozurilor.

Ajutorul dat din partea Partidului și Guvernului țărănimii muncitoare din județul nostru, este mai simțitor ca oriunde. De exemplu 13.000 de țărani săraci au fost scutiți de impozit prin aplicarea noii legi a impozitului agricol, iar la un număr mare de țărani mijlocași a fost redus impozitul. În Cooperativă, pe lângă marfa degravată 50% din cota de marfă de schimb se dă cu preț redus pentru bani, 50% din populația din județul nostru în mare parte a anului este aprovizionat de stat. La aceasta se adaugă investițiile date pentru județul nostru, ca construirea liniei ferate, construirea de școli, dispensare, cât nu s-a făcut altădată în timp de zeci de ani.

În afară de aceasta ajutorul în domeniul cultural. În anul acesta 12.250 țărani au fost ajutați să învețe carte, iar un număr mare de țărani săraci și mijlocași au fost ridicați la posturi de conducere.

Ca rezultat al ridicării nivelului politic al țărănimii muncitoare, spiritul de luptă de clasă în cadrul campaniei de însămânțări din primăvara aceasta, are un

caracter viu. Au fost demascați din partea țărănimii muncitoare un număr mare de chiaburi care sabotau campania de însămânțări. Ca de exemplu a fost demascat chiaburul Budi Ioan Diacu din comuna Budești, care a lăsat o livadă de pom de o întindere de 1 hectar să fie distrus de iepuri. Tot atunci încerca să ascundă terenul arabil. A fost demascat de țăranul sărac Mârza Nicolae și i s-a adresat act de dare în judecată. La fel a fost demascat chiaburul Petrovai Ilie care a vrut să însămânțeze sămânță netratată și a căutat să nu respecte planul de cultură. Tot în curtea lui s-au găsit două căruțe de ovăz netreierat cu care s-a sustras de la cotă. A fost demascat de țăranul sărac Gogea Vasile. I s-a adresat acte de dare în judecată. Până în prezent s-a adresat 51 de acte de dare în judecată pentru diferite motive.

VIAȚA DE PARTID

În județul nostru sunt 3070 de membrii de partid cuprinși în 20 de org. de bază din întreprinderi și uzine, 25 în instituții, 8 de cartier, 61 sătești, unul la G.A.S și unul la Gospodăria Agricolă Colectivă.

În acest trimestru ca lipsă esențială în viața de Partid în județul nostru a fost că Comitetul Județean nefiind complet, nu a ținut ședința în decursul celor trei luni. Deci membrii Comitetului Județean nu au participat în mod activ în rezolvarea problemelor județenei noastre.

Munca biroului Județean a slăbit prin faptul, că biroul s-a descompletat în urma mutării resp. secției organizatorice.

Astfel avem următoarele lipsuri:

Comitetul Județean: din 21 avem 10.

Biroul județean: avem lipsă de secretar județean, resp. organizatoric, resp. administrativ, resp. țăranesc precum și resp. feminin care este propusă demult pentru schimbare. De asemenea avem lipsă și de resp. agit. prop.

Avem lipsă de 1 tovarăș în secția organizatorică, 1 la secția administrativă și 2 tovarăși la plăși.

Comitetele de plasă au ținut ședință în luna ianuarie și februarie cu care ocazie au fost și complectate. În luna martie nu s-a ținut ședință de comitet de plasă. La comitetele de plasă avem aceeași lipsă, ca nu toți membrii au sarcini concrete și comitetele plasă nu analizează temeinic problemele economice și politice ale plășii în calitate de organe conducătoare ale organizației de partid de plasă.

Comitetele de partid C.F.R., Ocna Șugatag, IPEIL Câmpulung în ședințe regulat și membri au sarcini concrete.

Organizațiile de bază din întreprinderi s-au preocupat de problemele îndeplinirii Planului de Stat. Ca de exemplu org. de bază Unitatea, IPEIL Vișeu a avut aceste probleme la ordinea de zi și au ajutat sindicatele în organizarea temeinică a întrecerilor socialiste. Avem 103 grupe de partid, dintre care funcționează regulat 30, restul în lumina Hotărârii Plenare a V-a nu a justificat existența.

În urma prelucrării Hotărârii Plenare a V-a, au fost dezvăluite mai multe lipsuri în munca noastră. Ca de exemplu înlocuirea Comitetului Județean sau a comitetului de plasă prin biroul județean și biroul de plasă cu ocazia luării unor hotărâri privind problemele județului nostru. Înființarea unor organizații de bază pe branșe, ca de exemplu org. de bază a învățătorilor, când în loc ca învățătorii să participe în organizația de bază pe stradă sau de cartier unde depune activitate, au fost strânși cu toții într-o singură de bază. La fel în multe cazuri nu a fost întrebat organizația de bază cu ocazia luării anumitor hotărâri privind membrii de partid din acea organizație de bază.

În urma prelucrării instrucțiunilor pentru îmbunătățirea vieții de partid la sate, munca organizațiilor de bază din comune s-a îmbunătățit în mod simțitor, ca de exemplu am ajuns la rezultatul ca fiecare organizație de bază de la sate să aibă întocmit plan de muncă de 3 luni. Lipsa a fost că nu toate organizațiile de bază au defalcat planul pe luni.

La majoritatea org. de bază s-a introdus ordinea de zi pe probleme, astfel din totalul de 61 org. de bază s-așteți 55 în adunări pe probleme având la ordinea de zi problema campaniei de însămânțări, problema cooperativei, alfabetizarea etc. Mai sunt org. de bază cari nu respectă instrucțiunile și încalcă ordinea de zi cu 5-6 probleme.

În ceea ce privește întocmirea proceselor verbale, avem rezultate frumoase. Din totalul de 61 organizații de bază s-așteți, 55 întocmesc regulat procese verbale, pe când înaintea prelucrării instrucțiunilor, abia la câteva organizații de bază se întocmea proces verbal.

În domeniul frecvenței avem lipsuri serioase, din totalul de 116 org. de bază, la 6 org. de bază frecvența este de până la 50%, 49 org. de bază au frecvența între 50-75%, iar 61 org. de bază de la 75-100%. Aceasta se explică în parte prin numărul mare de membrii de partid plecați la munci de pădure și întreprinderi forestiere în alte localități.

Cotizația în ultima lună a fost încasată în procentaj de 84%, scăzând din totalul membrilor numărul acelor membrii de partid cari sunt plecați din județ la diferite lucrări. Avem comune unde biroul org. de bază nu este pătruns de sarcina primită, ca de exemplu în comuna Bârsana, Nănești, Săcel, unde cotizația s-a încasat după termen

În ceea ce privește împărțirea de sarcini individuale, acest lucru se face în fiecare org. de bază, însă nu peste tot s-a ajuns la rezultatul ca toți membrii să aibă sarcini concrete.

Adunarea biroului org. de bază se ține la fiecare organizație de bază, unele mai bine pregătite, altele mai puțin pregătite, însă ședința a 2-a de birou care are sarcina de a analiza munca org. de bază, nu se ține peste tot.

Analizând rezultatele aplicării instrucțiunilor pentru îmbunătățirea vieții de partid la sate, putem vedea că avem o serie de rezultate, însă lipsa unui control și instructaj permanent din partea comitetului de plasă, a făcut ca în luna Martie să se constate delăsări la mai multe org. de bază. O altă lipsă este că nu au putut asigura o continuitate în munca birourilor de plasă, existând permanent fluctuații și goluri.

Instructajul și controlul e slab și la org. de bază din oraș, din cauză că nu avem nici comitet de sector, nici comitet local, această lipsă însă s-ar fi putut înlătura dacă activiștii de la județ ar fi avut câte o organizație de bază pe care să-l viziteze regulat. Acest lucru s-a făcut în foarte mică măsură.

Pentru întărirea disciplinei de partid, s-au ținut două ședințe cu aparatul județean de partid unde au fost analizate cazurile de indisciplină al tov. Elek instructor la secția organizatorică, tov. Friedman activist la plasa Sighet și tov. Tomoiagă activist în plasa Vișeu, cari n-au îndeplinit sarcinile primite și au refuzat să plece la munca de partid acolo unde au fost repartizați de biroul județean. Tov. Elek și Friedman au fost puși în producție și au fost sancționați în cadrul org. de bază.

La fel au fost prelucrate lipsurile unor activiști cari nu participă la ședințele org. de bază, respectă timpul fix în muncă, nu se deplasează în comune Duminica, nu citesc regulat ziarele, din care cauză nu cunosc problemele și sunt ruși de viața de partid.

Distribuirea carnetelor decurge într-un cadru festiv, cu care ocazie, membrii de partid arată lipsurile personale, progresele pe care le-au făcut de la verificare încoace și iau angajamente pe viitor. Primirea carnetelor noi de partid este așteptată cu nerăbdare, deoarece cunosc că Comisia de Verificare a revenit asupra confirmării calității unor membri de partid cari nu merită și sunt excluși câțiva la fiecare org. de bază. Până în prezent s-au distribuit 473 carnete membru, în organizații de bază din întreprinderi și instituții. Distribuirea decurge paralel cu munca Comisiei de Verificare.

Pentru ridicarea nivelului politic al membrilor de partid, au fost organizate o serie de cercuri de lectură, cursuri serale, cercuri de studiu al I.P.C./b/ al U.S. precum și școlile țărănești. Astfel au fost organizate 50 cercuri de lectură cu 1348 înscriși, dintre care frecventează 1169. S-a terminat seria I. a cursului seral și s-a deschis seria a II-a, iar în cursul lunii Martie a fost deschis seria III-a a cursului seral cu un număr de 129 elevi.

În ceea ce privește cercurile de studiu al Istoriei P.C./b/, în oraș avem în total 18 cercuri, la care sunt înscriși în total 165 tovarăși. Frecvența este între 50-95%.

În iarna anului acesta au fost organizate 4 serii ale școlii țărănești, cuprinzând în total 203 țărani muncitori, dintre cari 54 femei.

În urma aplicării instrucțiunilor C.C. pentru culturalizarea satelor, am obținut o serie de rezultate. Dintre acestea cele mai importante sunt rezultatele obținute la alfabetizare, deși planul n-a fost atins. Din 15.000 s-a realizat 12.250. La fel un rezultat pozitiv, intensificare activității căminelor culturale, care în fiecare comună a funcționat, iar majoritatea comunelor a avut program în fiecare Duminică. La fel echipele artistice de pe lângă căminele culturale au făcut progrese mari pentru care județul nostru a fost evidențiat pe țară. Nu am ajuns la rezultate satisfăcătoare în domeniul muncii de agitație. Agitația vizuală și agitația în scris / ziare de perete / încă mai lasă mult de dorit. Munca cu activizarea agitatorilor nu a fost temeinic organizată. Avem în total în județ 1183 agitatori. Județul a fost împărțit pe 19 centre unde se țineau ședințe cu agitatorii, la care

participau delegați din secția de la județ. Aceste ședințe pe centre s-au ținut regulat, însă nu a fost organizată peste tot ședință săptămânală al agitatorilor cu secretarii org. de bază, unde să se prelucreze diferite materiale și să se împartă sarcini. Au fost organizate 16 cursuri de agitatori cu 252 de elevi. În cursul acestui trimestru se constată o oareșicare îmbunătățire a muncii agitatorilor din întreprinderi în privința organizării întrecerilor socialiste.

Privind în general munca de agitație și propagandă, putem spune că am fi putut ajunge la mai multe rezultate dacă munca ar fi fost mai temeinic planificată și dacă ar fi fost organizat instructajul și controlul de sus în jos în toată perioada aceasta.

În cursul acestui trimestru, secția de cadre a verificat și a propus pentru școala de partid de 3 luni 18 tov., pentru școala de 6 luni 7 tov., iar pentru școala țărănească seria a II-a, III-a și IV-a 177 de tovarăși. În urma terminării școlilor țărănești tovarășii cari au participat la aceste cursuri, au fost repartizați pentru întărirea organizațiilor de bază și al organizațiilor de masă din comune. Astfel 30 au fost puși secretari de org. de bază, 30 în birourile org. de bază, 18 în conducerea F.P. din comune, 14 în conducerea Sindicatului de salariați agricoli, 9 în conducerea UTM, 14 agitatori, iar seria IV. de femei urmează să fie repartizate în cursul lunii Aprilie, prin care se vor întări, organizațiile sătești ale UFDR-ului.

În acest trimestru au fost 4 cazuri de excluderi și 3 sancționări.

Bugetul Comitetului Județean a fost realizat la toate conturile, cu excepția transporturi și telefoane.

În ceea ce privește transportul, avem o serie de greutăți, Județeană având numai trei mașini, dintre care unul aproape întotdeauna este în afară de județ iar unul aproape permanent se află în defect.

Pentru a reduce cheltuielile de reparație, a fost instalat la Județeană un atelier de reparat. Au fost descoperite nereguli în munca administrativă la Crucea Roșie, unde lipseau diferite materiale, precum și la UTM unde s-au făcut deturnări de fonduri, pentru ca să informeze nereal Partidul și C.C. UTM despre situația cotizațiilor.

SITUAȚIA PRODUCȚIEI

În acest an planul de producție a celor mai importante întreprinderi din județ a fost mult ridicat față de anul trecut. Pentru aceasta primele două luni s-au constatat o serie de lipsuri în realizarea Planului, din cauza slabei organizări a muncii și nefolosirea rațională a forțelor de producție. De exemplu la IPEIL-uri din lipsa colaborării între Comitetele Provizorii și Centrala IPEIL, nu au fost asigurate atelaje pentru transportul lemnului din pădure. La fel a fost o lipsă de brațe de muncă, care persistă și astăzi, tot din cauză lipsei de colaborare între conducerea acestor întreprinderi și între Comitete Provizorii și organizații de masă. Nu a fost depus muncă de lămurire suficientă pentru lămurirea oamenilor care până în prezent nu sunt încadrați în procesul de producție. În afară de aceasta există un fel de concurență nesănătoasă din partea delegaților din alte

județe cari promet un salariu mai mare și două avansuri de câte 8-10 000 de lei. Pentru a înlocui lipsa de brațe de muncă, unele întreprinderi ca IPEIL Sighet au trecut la ridicarea timpului de muncă de la 8 ore la 10 ore, ceea ce a fost interzis. Pentru ajutorarea conducerii întreprinderilor, biroul județean a hotărât să formeze o comisie care să viziteze fiecare întreprindere și pe fața locului să analizeze situația din toate punctele de vedere și să hotărască asupra măsurilor care trebuiesc luate. Tot pentru acest scop s-au ținut două ședințe cu directorii de fabrică, secretarii de organizație de bază și președintele comitetului de fabrică. Dacă în primele 2 luni multe fabrici n-au reușit să îndeplinească Planul, în a 3-a lună majoritatea întreprinderilor au depășit Planul. Realizarea Planului pe trim. I. se prezintă în felul următor:

IPEIL Sighet	a îndeplinit planul la 28.III
-/- Câmpulung	realizat 50% / lipsă materii prime
-/- Vișeu	a îndeplinit 80% din plan la 28.III
-/- Borșa	a îndeplinit planul la 20.III
-/- Leordina	[...]
Fabrica de mobilă	a îndeplinit 85% din plan la 25.III
Salina Ocna Șugatag	a depășit planul cu 81%
ACEX Baia Borșa	a realizat planul 100%
Fabrica de Perii	a depășit planul cu 8,2%
Coop. Unitatea	a depășit planul cu 30%
Coop. Croitorilor	a depășit planul cu 20%
Coop. Pantofarilor	nu a realizat, lipsă materii prime

În urma apariției Hotărârii CC PMR și al Consiliului de Miniștri privind ridicarea productivității muncii și ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc, aceasta a fost prelucrat cu fiecare întreprindere în cadrul organizației de bază și pe linie sindicală, trasându-se sarcini ce decurg din aceasta.

Organizarea campaniei de însămânțări de primăvară a fost o preocupare a biroului județean încă din luna ianuarie. Pentru acest scop au fost reorganizate comisiile de însămânțări de la județ până în comună cu ajutorul org. de bază și org. de masă a fost lărgit aparatul șefilor de sectoare cu țărani săraci și mijlocași, care lucrează nesalarizați. Importanța planului de însămânțări din anul acesta a fost prelucrat în adunări populare la fiecare comună, tot atunci a fost tipărit instructaj în scris pentru fiecare comună, cuprinzând sarcinile în perioada de pregătire și desfășurare a campaniei de însămânțări.

Situația însămânțărilor în momentul de față se prezintă în felul următor:

	Total planif.	Total Însăm. %	Total
Plasa Sighet	635	732	115%
Plasa Șugatag	955	938	98%
Plasa Iza	3223	2392	74%
Plasa Vișeu	2875	454	16%
GOSTAT Sighet		73	
Goscol Ieud		12	

TOTAL REALIZAT
TOTAL PLANIFICAT
TOTAL PROCENTAJ

4601
7688
60%

Avem următoarele greutăți: în plasa Vișeu aproape în întregime lipsește sămânța de cartofi, cele existente nu se pot folosi, deoarece sunt infectate de râia neagră, deci planul de cultură în această plasă nu se poate realiza. Ministerul nici până în prezent nu a dat dispoziții precise, care va fi situația planului de cultură în această plasă și n-a fost repartizat nici altă sămânță în caz dacă planul de cultură de schimbă. Avem lipsă de mașini, în special tractoare și mașini de însămânțat din care avem unul în tot județul. Centrele de mașini de pe lângă cooperative nu au reușit să-și mărească parcul lor de mașini, la fel avem lipsă de tractoare din care cauză munca la gospodăriile de Stat și la Gospodăria Colectivă este îngreunată și tot în această cauză nu am putut face nici asociație.

Propunem să se înființeze și în județeană noastră o Stațiune de mașini și tractoare care ne-ar ajuta foarte mult și în munca de colectivizare a agriculturii.

În această perioadă s-a înființat prima Gospodărie Agricolă Colectivă la leud și avem în plan pentru anul acesta înființarea de 8 gospodării colective, unul cu caracter agricol, 7 cu caracter zootehnic.

Numărul membrilor înscriși la Cooperative în trimestrul acesta a crescut cu 2402, nu a fost realizat planul de colectare și de desfacere în toate domeniile.

S-a ținut în tot județul adunări generale cu membri cooperativelor, unde s-a analizat munca din anul trecut și s-au trasat sarcinile pentru anul acesta. În cadrul adunărilor, țărănimea muncitoare a participat activ la discuții, arătând o serie de lipsuri al cooperativelor și la fel au venit și cu multe propuneri. Ca o parte pozitivă este, că încep să se dezvolte din ce în ce mai mult secțiunile de producție de pe lângă cooperative, fierărie, lemnărie, frizerie, croitorie, cizmărie devenind în felul acesta cooperativa centru economic al comunei.

ORGANIZAȚII DE MASĂ

Comitetul Provizoriu Județean fiind descompletat și din cauza neplanificării temeinice a muncii, nu a putut să cuprindă în întregime munca. Accentul principal s-a pus pe pregătirea campaniei de însămânțări, neglijându-se în acel moment celelalte sectoare de activitate. Astfel, de exemplu colectarea laptelui, care anul trecut a fost realizat numai 30% nu a fost realizat numai în parte și în trimestrul acesta pentru că Comitetele Provizorii comunale nu dau atenția acestui lucru.

Pe lângă multe părți pozitive ale muncii Comitetelor Provizorii se constată atât la funcționarii de la Comitetul Provizoriu Județean, plăși și comunale, o delăsare, lipsă de răspundere, adormirea vigilenței, care se datorează faptului că controlul și instructajul de sus în jos nu este sistematic și nu se dă la timp.

Consiliul Sindical Județean în acest trimestru s-a preocupat de îndrumarea sindicatelor în organizarea cât mai planificată a producției precum și

organizarea întrecerilor socialiste. 3923 muncitori sunt antrenați în întreceri socialiste individuale / 50% din numărul total al muncitorilor / 356 e grupe și 81 întreceri pe secții. Nu s-a reușit să fie activate peste tot grupele sindicale, care dăunează mult muncii sindicale. În prezent are loc încheierea contractelor colective, căruia nu s-a dat destulă atenție de la început, din partea Consiliului Sindical Județean. Sindicatelor au obținut rezultate frumoase în munca culturală și în munca sportivă. Nu s-a dat destul ajutor sindicatelor agricole pentru a putea face față sarcinilor ce le revin în cadrul campaniei de însămânțări de primăvară. Prin lărgirea Consiliului Sindical Județean de la 4 la 6 tovarăși, munca arată o îmbunătățire.

UTM-ul în urma neînregistrării membrilor s-a întărit într-o mai mare măsură în întreprinderi și școli și într-o mică măsură la sate. Din cauza activității slabe a unor organizații comunale a UTM-ului, un număr destul de mare de tineri sunt sub influența preoților și nu primesc o educație de luptă de clasă. Atât Ziua Internațională a Tineretului Colonial, cât și săptămâna internațională a Tineretului Democrat, a fost sărbătorit într-un cadru viu și combativ, legat cu lupta pentru pace.

UFDR-ul în trimestrul acesta a obținut rezultate prin ridicarea nivelului politic și cultural al femeilor, prin mobilizarea lor în cercuri de citit și alfabetizare. La fel s-au obținut rezultate în mobilizarea femeilor în lupta pentru pace, ceea ce se dovedește prin participarea unui număr din ce în ce mai mare a femeilor la diferite adunări în căminele culturale, intensificarea muncii de lămurire prin îndrumătoare.

Ziua Internațională a Femeii a fost sărbătorită sub semnul lozincii pentru pace, dragoste față de Uniunea Sovietică și îndeplinirea Planului de Stat. La adunările organizate atât în oraș cât și în județ, femeile au participat într-un număr mare. La Sighet a fost organizată o demonstrație, la care au participat circa 3.000 femei.

În cadrul biroului județean al UFDR-ului, în ultima perioadă se constată o oarecare slăbire a muncii din cauza delăsării în muncă a unor tovarăși și din cauza îmbolnăvirii a unora.

Frontul Plugarilor a dat un ajutor prețios în munca de culturalizare a satelor, în munca de lămurire dusă în vederea popularizării Gospodăriei Agricole Colective și în pregătirea campaniei de însămânțări. Toate aceste acțiuni au fost strâns legate cu munca de mobilizare a maselor țărânimii muncitoare în lupta pentru apărarea păcii.

Ca lipsă în munca org. Frontul Plugarilor este, că nu peste tot este suficient dezvoltat spiritul de luptă de clasă și combativitate în rândul membrilor.

Biroul Județean al Frontului a fost reorganizat, președintele fiind pus la Comitetul Provizoriu, iar secretarul a fost trimis la școală.

Uniunea Populară maghiară a fost reorganizat, introducându-se în comitet tovarăși cu spirit de luptă de clasă mai dezvoltat. Această acțiune continuă și în organizații comunale, unde până în prezent reacțiunii i-a reușit că sub lozincă unității naționale precum și sub lozincile religioase să atragă atenția de la lupta de clasă. Ca de exemplu în comuna Câmpulung.

În cadrul org. U.P.M. s-a întărit munca în vederea organizării Gospodăriilor Agricole Colective.

Comitetul Județean Crucea Roșie a fost reorganizat, reorganizarea continuă și în plăși și comune, deoarece această organizație în comune era aproape inexistentă. S-au organizat 6 cursuri G.P.A.S. la care participă 174 elevi.

ARLUS, în acest trimestru a ținut 70 conferințe, prin care au fost popularizate realizările Uniunii Sovietice, Uniunea Sovietică în fruntea luptei pentru pace etc. Comitetul Jud. Arlus nu a depus destul efort pentru a folosi perioada de iarnă pentru întărirea cercurilor sătești ale ARLUS-ului. Acest rezultat s-a obținut în comunele ucrainene care au fost vizitate, neglijându-se restul comunelor.

Conducerea jud. Arlus nu ține regulat ședințele de analiză cu responsabili cercurilor din întreprinderi și comune. La fel nu asigură un instructaj și control de sus până jos.

Analizând munca Comitetului Județean în acest trimestru putem spune că rezultatele atât în domeniul politic, organizatoric și cultural nu sunt suficiente față de posibilitățile pe care le-am avut, din cauză că Comitetul Județean și comitetele de plasă nu au fost activate, munca a avut caracter îngust și tot din această cauză nu s-a putut asigura un control și instructaj de sus până jos.

La fel nu am putut da ajutor suficient organizațiilor de masă. La aceste lipsuri într-o parte a contribuit și fluctuația permanentă în special în conducerea plășilor, precum și faptul că biroul județean mai mult decât o lună a fost incomplet.

Ne luăm angajamentul ca în al doilea trimestru, cu ajutorul Comitetului Central, prin completarea Comitetului Județean, să eliminăm aceste lipsuri.

Sighet la 3 aprilie 1950

Secretar adj.
SS indescifrabilă

Sighet, 5 iulie 1950

Dare se seamă despre activitatea Comitetului Județean Maramureș al PMR în perioada 1 aprilie – 30 iunie 1950

Fond Comitetul județean Maramureș al PMR, Dosar 84/1950, filele 97-107

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Dare de seamă

despre activitatea Comitetului Județean PMR în perioada 1 Aprilie – 30 Iunie 1950

Situația politică

Atașamentul și dragostea oamenilor muncii din județul nostru față de Partid, Uniunea Sovietică și regimul de democrație populară, precum și ura lor față de toți dușmanii interni și externi ai poporului și ai lagărului păcii, s-a manifestat și se manifestă prin participarea largă a lor la diferite acțiuni conduse de Partid și Guvern, ca lupta pentru pace, sărbătorirea zilei de 1 Mai, lupta pentru îndeplinirea Planului de Stat etc.

Sarcina centrală ce a stat și stă în fața noastră este lupta pentru pace, de care au fost legate toate celelalte acțiuni ale noastre.

Conform instrucțiunilor CC PRM, în urma apariției apelului de la Stockholm, s-a trecut la prelucrarea acestuia în întreprinderi, instituții și comune, fiind urmate de strângerea iscăliturilor pentru interzicerea armei atomice. Această acțiune a fost primită cu bucurie și atitudine conștientă din partea oamenilor muncii, ce se dovedește prin faptul că din totalul de 150.000 locuitori din județul nostru, 93.000 au semnat apelul.

Cu ocazia iscăririi apelului, în adunări precum și prin corespondențele trimise, oamenii muncii – printre care multe femei – au luat angajamente, ca de exemplu tov. Bumbar Iolanda de la fabrica Unitatea, evidențiată în producție a luat angajamentul că va lucra cu și mai mare elan pentru depășirea planului și va duce muncă de lămurire în rândul tovarășelor ei. La fel tov. Bodi Iolanda din comuna Câmpulung la Tisa a spus: „semnez cu bucurie acest apel pentru că știm că prin aceasta luptăm pentru apărarea păcii, pentru viața și fericirea celor doi copii ai mei și altor mame și copii”.

Reacțiunea a căutat să împiedice reușita acestei campanii, încercând să înfricoșeze populația, iar pe de altă parte să exploateze în favoarea ei. Astfel au lansat zvonul că de aceea se face strângerea iscăliturilor, pentru că în scurt timp se va începe războiul și că comuniștii au frică, la fel au spus că cei care vor semna vor fi duși în URSS sau vor fi siliți să intre în colhoz.

Reacțiunea clericală cât și membri sectelor religioase, tremurici – evangheliști au refuzat să semneze. Preoții catolici din Vișeu de Sus, Câmpulung la Tisa, Teceu au refuzat să semneze categoric, spunând că nu au aprobarea forurilor superioare. Cazuri de refuz au fost mai ales din partea sectanților care

veneau cu fraze mistice, ca țăranul mijlocăș Boroica Grigore din comuna Strâmtura, care a declarat că „nu crede decât în plasa domnului”.

Reacțiunea a mai concentrat forțele în jurul problemei emigrărilor în statul Israel. De această problemă a încercat să se folosească reacțiunea de toate naționalitățile, căutând să ascută șovinismul și antisemitismul precum și neîncrederea față de regim.

Astfel, reacțiunea română, maghiară și ucraineană a ajutat reacțiunea sionistă, exprimându-se „lasă să plece cu toții, va fi bine că scăpăm de ei”, sau arătându-se ca prieteni în fața populației evreiești, îndemnau la plecare, spunând: „aș pleca și eu, ce fericiți sunteți că puteți pleca” etc.

Reacțiunea sionistă în afară de propaganda că regimul de democrație populară nu prezintă garanție pentru securitatea populației evreiești, foloseau și metode teroriste, amenințând pe unii că vor fi spânzurați etc.

În urma prelucrării instrucțiunilor primite de la CC PRM pe linie de partid și a organizațiilor de masă, încercările reacțiunii au fost combătute și demascate, reușind ca 20 familii să ceară înapoi actele, iar un număr de 120 familii să stea cu actele în mână fără să le înainteze.

Aceștia stau pe o poziție șovăielnică și din zi în zi încep să renunțe de la plecare. Majoritatea membrilor de partid evrei au căzut sub influența sioniștilor, deși s-a ținut ședință cu ei, arătându-se poziția partidului față de emigrare. Față de membri s-au au făcut agitație în jurul plecării s-au luat măsuri să fie excluși din partid. În urma acestei măsuri s-au prezentat mai mulți membri de partid, luând angajament că își vor retrace actele.

Ziua de 1 Mai, în anul acesta în județul nostru a fost sărbătorit într-un spirit viu, plin în însuflețire din partea oamenilor muncii.

La sărbătorirea ținută atât în oraș cât și la sate a fost o participare largă de circa 14.000 în oraș și 27.000 în județ.

Întrecerile socialiste, ca răspuns la chemarea Sovrom Petrol Ochiuri Dâmbovița, au fost organizate în 34 de întreprinderi, cuprinzând peste 50% din totalul muncitorilor, ajungându-se la rezultate serioase în diferite întreprinderi. Cele mai frumoase realizări au fost în cadrul CFR care au depășit angajamentele luate.

Datorită vigilenței și măsurilor de securitate, dușmanul a fost împiedicat de a produce pagube sau a face diferite provocări.

Codul muncii a fost prelucrat în toate organizațiile de bază, atât în oraș cât și la sate. Din discuții a reieșit că oamenii muncii au primit bine noul cod al muncii. Propuneri mai însemnate nu s-au făcut.

Dintre problemele politice internaționale în rândul muncitorilor și a țăranimii muncitoare au fost larg comentate rezultatele obținute de poporul chinez, lupta eroică a poporului francez și italian conduse de partidele comuniste, iar în ultimul timp este privită cu atenție vie lupta poporului coreean.

Reacțiunea a căutat să se folosească de ultima problemă, prezentându-l ca începutul războiului mondial, însă în urma realizărilor obținute de armata populară coreeană de Nord, visurile lor au fost spulberate. Oamenii muncii privesc cu viu interes desfășurarea evenimentelor din Franța.

Cu începutul primăverii au apărut din nou fugari în munți, care încearcă prin acțiuni teroriste să intimideze populația. Astfel, la începutul lunii Aprilie a fost bătut șoferul partidului Katzko Alexandru, care venind de la Satu Mare peste munți, s-a coborât la izvor, unde întâlnindu-se cu bandiții mascați a fost bătut. La fel un membru de partid din comuna Sârbi, trecând prin pădure, a fost grav bătut și i s-a luat carnetul de partid.

La fel în regiunea Poienile de sub Munte niște bandiți au răspândit broșuri tipărite în limba ucraineană contra Uniunii Sovietice și tov. Stalin. Acești bandiți sunt urmăriți de Securitate.

La sate, țărănimea muncitoare, îndrumată de partid din ce în ce mai hotărât pășește pe calea gospodăriei colective. Au fost înființate 2 gospodării colective în comuna Remeti, iar alte gospodării sunt sub organizare.

Concomitent se ascute lupta de clasă la țară. Țărănimea muncitoare demască cu curaj încercările de sabotaj ale chiaburilor. Astfel, a fost demascat chiaburul Mihalca Vasile din comuna Petrova, care a încercat să se sustragă de la predarea cotei de lână, trimitând oile în alte comune. La fel au fost zeci de chiaburi demascați, cu ocazia campaniei de însămânțări, precum și cu ocazia repartizării cotelor de cereale.

Reacțiunea caută să instige țărănimea muncitoare să nu predea cota de lână, de lapte, precum și cotele de cereale. Însă țărănimea muncitoare, în urma prelucrării în organizațiile de masă și în adunări populare, unde s-a arătat ajutorul ce primesc ei de la Stat și că ce scop servesc cotele, au înțeles în majoritatea, că aceasta este o datorie a lor patriotică, așa cum a declarat țărânca Borodi Ileana: „că ei vor preda cotele că știu că prin aceasta contribuie la întărirea scumpei patrii și la construcția socialismului”.

Viata de Partid

În județul nostru, în urma verificărilor și excluderilor făcute de comisia de verificare, în ultimele 3 luni avem 2954 membrii, cuprinși în 19 organizații de bază din întreprinderi și uzine, 25 instituții, 8 de cartier, 61 sătești, 2 la GAS și 1 la Gospodărie Colectivă.

În acest trimestru s-a întărit munca Comitetului Jud. prin faptul că în luna Mai a fost completat biroul județean cu 6 tov. care au fost lipsă.

În acest trimestru s-a ținut ședințe de comitet județean și a comitetelor de plăși în fiecare lună, cu care ocazie biroul județean și biroul de plasă au făcut dări de seamă asupra activității. Nu s-a ținut ședință de activ în mijlocul trimestrului, cu care ocazie trebuia făcută analiza realizării planului de muncă.

În urma aplicării unor măsuri trasate de Hotărârea Plenarei a V-a a CC în probleme organizatorice, s-a trecut la ridicarea secretarilor până la 3, scindarea secției de cadre și înființarea sectorului de verificare, a sectorului carnete și evidența cadrelor de partid. A fost lărgit sectorul de documentare. S-au trimis 27 de tovarăși la școala din Dej pentru lărgirea activului de la plăsi, din care 4 au fost trimiși acasă., s-au trimis propuneri pentru cei 2 instructori jud., a căror aprobare până în prezent nu am primit. S-a înființat secția agrară cu 2 tov.,

sectorul pregătirii și perfecționării cadrelor precum și sectorul organelor sindicale, UTM, Sfaturi și alte organizații de masă.

Pentru ca toate funcțiile să fie completate, în lumina instrucțiunilor avem nevoie de 19 tov. la plăși, în afară de cei trimiși la școală și de 4 tov. la Județeană, 10 tovarăși o să ne sosească peste o lună de la școala de 3 luni.

În ceea ce privește munca în secțiile județene, în tot timpul acestei perioade a existat o fluctuație, o parte din trimiterea la școală, alții au fost puși la alte munci, iar unii tovarăși scoși din activul de partid, care a avut ca urmare că nu a existat continuitate în muncă.

În ceea ce privește munca birourilor de plasă, acestea au fost completate după vechea structură și s-a simțit o îmbunătățire a muncii. A fost întărit plasa Vișeu, după importanța sa ca plasă industrială, prin instalarea ca secretar de plasă al Tov. Moldovan Petru, fost instructor al secției organizatorice.

Munca organizațiilor de bază din întreprinderi s-a îmbunătățit prin îmbunătățirea ordinii de zi al adunărilor organizațiilor de bază și prin ținerea mai regulată a ședințelor de birou. A fost însă complet neglijat grupul de partid, a căror ședințe nu se țin regulat, iar în unele întreprinderi cu 8-10 membri de partid, ședințele de grupă nu se țin deloc.

Cele mai bune organizații de bază avem în oraș ca CFR Depou, Fabrica de Mobile, Uniunea Cooperativelor, Direcția IPEIL și Comitetul Provizoriu Jud, care au plan de muncă concret și îndeplinesc sarcinile din plan.

A slăbit frecvența în organizațiile de bază de la cartiere și comune din cauza muncilor de câmp.

În ceea ce privește achitarea cotizațiilor, în trimestru II, s-a ajuns la un procentaj mediu de 89,83% evidențiindu-se plasa Iza, unde s-a ajuns ca cotizația să fie încasată 100% prin faptul că soțiile membrilor de partid plecați la munci, au fost obișnuite să plătească cotizațiile în locul soțului.

În ceea ce privește distribuirea carnetelor, în acest trimestru s-a împărțit 131 carnete la întreprinderi și instituții și 606 carnete în 42 de comune. Înainte de începerea distribuirii la sate, s-a făcut din nou o prelucrare a importanței carnetului de membru și felul cum trebuie păstrat.

La distribuirea carnetelor la sate, folosim anumite restricții și anume că acei membri de partid care sunt bețivi sau în ultimul timp s-a constatat că au legătură cu chiaburi sau nu depune activitate, nu primesc carnetul, punându-se în fața lor să se debaraseze de aceste lipsuri și să merite carnetul nou de membru de partid.

În decursul acestui trimestru s-au ținut 3 ședințe extraordinare cu activul de partid, la care a fost prelucrată Hotărârea CC și al Consiliului de miniștri, privind recoltarea și colectarea cerealelor precum și planul de muncă al județului în această problemă. În a 2-a ședință a fost prelucrat Codul Muncii și problema emigrărilor, trasându-se sarcini și organizațiilor de masă de a prelucra până jos.

Pentru ridicarea nivelului politic al membrilor de partid, în perioada celui de al doilea trimestru au fost continuate aceleași forme de învățământ care au fost organizate în trim. I cu excepția cercurilor de politică curentă și a cursurilor cu agitații care au fost lărgite.

Cercurile de studiu al Istoriei PC / b / , au funcționat într-un număr de 18, cuprinzând un număr de 165 tovarăși împreună cu tovarășii din cadrul activului județean. Aceste forme de învățământ s-au încheiat pe data de 28 iunie cu următorul rezultat: din cei 121 tovarăși înscriși în afara activului județean, s-au prezentat la examen 57 tov. Menționăm că 44 tov. fac parte din activul jud. organizații de masă, iar restul au fost excluși, plecați din localitate sau în concediu.

În ceea ce privește activitatea cercurilor de studiu al Istoriei PC / b / din cadrul Județenei, continuă și în perioada de vară, datorită faptului că nu a fost respectat programul pe perioada primului an de studiu, ca să fie studiate 7 capitole.

Cercurile serale care au funcționat într-un număr de 9 în oraș cu un număr de 158 tovarăși, au fost închise pe data de 26 iunie într-un cadru festiv. Din cei 158 tovarăși înscriși au absolvit 78, restul fiind excluși, în concediu, înscriși pentru a pleca în Statul Israel sau au frecventat mai puțin de 75% din lecțiile predate sau seminar.

Cercurile de politică curentă care sunt organizate într-un număr de 22. Din aceste cercuri în perioada trimestrului II au fost organizate un număr de 6. În urma prelucrării instrucțiunilor primite din partea CC al PMR, activitatea lor s-a îmbunătățit, astfel s-a ajuns la o frecvență de 80-90%.

La sate funcționează două cursuri serale, la Câmpulung la Tisa cu un număr de 52 de tovarăși, totodată la sate mai sunt organizate 58 de cercuri de lectură cu 1348 tovarăși. În ceea ce privește activitatea cercurilor de lectură în ultimul timp a slăbit, datorită campaniei de însămânțări de primăvară și a muncilor de vară. Frecvența este foarte scăzută.

Munca de agitație în perioada acestui trimestru a dat rezultate destul de mulțumitoare în special în campania de însămânțare de primăvară, în mai multe comune s-a putut observa o agitație vie vizuală, gazetele cetățenești au tratat articole prin care a popularizat pe cei evidențiați, demascând sabotorii și pe chiaburi.

Pentru întărirea muncii de agitație, în luna Mai au fost organizate două cercuri cu 56 de tovarăși, iar între 20 și 25 Iunie au fost organizate 15 cercuri de agitație dintre care 12 în oraș și 3 în centrele de plăși, cuprinzând un număr de 260 de elevi. La fel, în această perioadă s-a adus o largă acțiune de culturalizare în cadrul căminelor culturale unde au fost ținute 444 de conferințe, totodată au fost organizate schimburi de experiență între echipele culturale într-un număr de 22, echipa de la GAS Sarasău a fost trimis la concursul pe țară, fiind premiată a 2-a.

În cursul acestui trimestru, în urma instrucțiunilor primite de la CC al PMR în vederea lărgirii activului de plasă, secția de cadre a propus 62 tovarăși. În urma verificării tovarășilor din partea unei comisii, au rămas 24 de tovarăși, care sunt în prezent la școală de scurtă durată de 21 de zile la Dej. S-au făcut referate de verificare pentru 24 de tovarăși și au fost completate dosarele cu referințele necesare.

În urma reîntoarcerii tovarășilor de la școala de cadre Satu Mare, am reușit să întărim birourile plășilor și al secțiilor județene, astfel, plasa Șugatag a fost întărită cu 3 tov., plasa Iza cu 3 tov., plasa Vișeu cu 1 tov., iar din secțiile județene, secția organizatorică cu 2 tov., secția administrativă cu 1 tov. și s-au propus 6 tov. pentru organizatori de partid la Gospodării Colective.

În această perioadă s-a trimis la școala de cadre cu durată de 3 luni 10 tovarăși, dintre care 4 tov. au fost activiști de partid, 2 tovarăși de la organizații de masă și 4 tov. scoși din producție.

Pe baza instrucțiunilor primite de la CC al PMR cu privire la instalarea noilor membrii al Comitetelor Provizorii în 35 de comune au intrat câte un număr de 9 membri, iar restul de 24 comune au intrat câte 7 membri, în total au intrat un număr de 476 de membri, dintre care 410 bărbați și 66 femei, dintre care 170 membri de partid și restul membrii al organizațiilor de masă.

În legătură cu întărirea organizațiilor de masă și al aparatului de Stat, în cadrul Consiliului Sindical Jud. au fost schimbări și completări cu 2 tovarăși, organizația UFDR a fost întărită cu 2 tov, Arlus a fost întărit cu 2 tov. A fost organizat Comitetul Democrat Ruso-ucrainean, unde au fost instalați 3 activiști. Conducerea Uniunii Cooperativelor a fost întărită cu 2 tov., conducerea IPEIL-ului cu 2 tov. Toate aceste propuneri au fost verificate.

În cursul acestei perioade au fost sancționați 5 tov., dintre care unul cu vot de blam, 3 cu vot de blam cu avertisment și 1 tov. cu admonestare în scris și s-a făcut una excludere.

În această perioadă s-a întocmit de către sectorul de verificare a cadrelor 38 de referate de verificare, cu fiecare tovarăș s-a stat de vorbă individual și s-a verificat amănunțit trecutul lor.

Bugetul Comitetului Județean a fost realizat la toate conturile cu excepția telefoanelor unde a fost depășit. Pentru asigurarea lărgirii activității în plăsi s-a amenajat sediul la Vișeu de Sus. În celelalte plăsi avem greutăți, negăsind imobilul corespunzător.

Avem greutăți la transport, fiindcă din cele 3 turisme, unul nu funcționează, fiind foarte uzat și negăsind piese de schimb, necesită să fie schimbat.

Pentru întreținerea sediului am efectuat mai multe lucrări mici, între ele amenajarea terenului de volei și altele.

Încasarea cotizațiilor am reușit să îmbunătățim la 90% în ultimele 2 luni.

Situația producției

În al doilea trimestru se constată o îmbunătățire în ceea ce privește îndeplinirea și depășirea Planului la diferite întreprinderi față de primul trimestru.

Singura întreprindere care nu a îndeplinit Planul este Unitatea IPEIL Vișeu, însă îl compensează celelalte unități IPEIL care au depășit cu mult Planul de Stat.

Situația îndeplinirii planului la diferite întreprinderi se prezintă în felul următor:

Baia Borşa a îndeplinit planul	100%
IPEIL Borşa a îndeplinit Planul	102%
IPEIL Vişeu	97%
IPEIL Câmpulung	130%
IPEIL Sighet	130%
Fabrica de lăzi Vişeu	127%
CFR Sighet	108%
Fabrica de Tanin	104%
Fabrica de Mobile	122%
Fabrica de Perii	112%
Tricotaje Unitatea	120%
Cooperativa Croitorilor	110%
Cooperativa Pantofarilor	140%

În ce priveşte întrecerile socialiste, după 1 Mai s-a constatat un timp o stagnare, după care întrecerile au fost intensificate din nou.

În momentul de faţă, situaţia întrecerilor se prezintă în felul următor:

Sindicatul Transporturi şi Comunicaţii, din 4300 salariaţi, 2334 sunt în întreceri, 52 echipe, 5 secţii la şantiere şi 5 districte.

Sindicatul Lemn Forestier Vişeu: din 1523 de salariaţi, 900 sunt angajaţi în întrecere individuală şi 105 echipe. La celelalte sindicate de asemenea peste 50% din totalul salariaţilor sunt angajaţi în întreceri.

Menţionăm că în cadrul întrecerilor socialiste în cadrul CFR-ului s-a putut face o economie la cele 15 locomotive, astfel în cursul lunii Mai a fost făcută economie de 95 de tone combustibil, care constă în valoare de 256.500 lei, datorită îndrumării şi buneii organizări a întrecerilor în cadrul Sindicatului Transporturi şi Comunicaţii, unde înainte aveam pierderi la combustibil, în luna Martie s-a ajuns ca nici o locomotivă să nu aibă pierderi. Economia făcută are un procentaj de 75%. Astfel, echipa mecanicului Uglai Ludovic şi Racz Alexandru cu fochiştii Szabo Alexandru şi Koss Emeric au realizat o economie de combustibil 15,2 tone care constă 41.020 lei. La fel echipa lui Mac Simon şi Marut Gheorghe au făcut o economie de 14,2 tone în valoare de 38.610 lei.

Pentru îmbunătăţirea calităţii produselor şi pentru economii de materii prime şi combustibil, potrivit planului trimestrial, am prevăzut 8 brigăzi de economii, 7 brigăzi de pădure pentru tăierea lemnului în bandă rulantă. S-au organizat până în prezent 18 brigăzi de calitate şi 21 brigăzi de economii, 7 brigăzi la pădure pentru tăierea lemnului în bandă rulantă. S-au organizat până în prezent 18 brigăzi de calitate şi 21 brigăzi de economii, majoritatea lor la Cooperativa Cizmarilor, Croitorilor şi la fabrica de tricotaj Unitatea.

În vederea îmbunătăţirii muncii şi extinderea schimbului de experienţă pe ramuri de producţie, au fost organizate 7 schimburi de experienţă astfel: între IPEIL Sighet şi IPEIL Câmpulung la Tisa în vederea buneii organizări al muncii şi sortarea materialelor. Un schimb de experienţă între Coop. Croitorilor, Cooperativa Cizmarilor şi fabrica de Tricotaj Unitatea, privitor la buna organizare a muncii şi lupta pentru economii la materii prime. Un schimb de experienţă în cadrul Depoului CFR Sighet, în legătură cu economii la combustibil datorită cărui

fapt s-au putut realiza economii arătate mai sus. Unul între IPEIL Leordina și IPEIL Vișeu de Sus în legătură cu buna organizare și funcționare a cantinelor. Un schimb de experiență între Cooperativa Croitorilor și fabrica de tricotaj Unitatea. Un alt schimb de experiență a fost organizat între 2 galerii de la minele ACEX Baia Borșa, în vederea folosirii celor mai bune metode de exploatare și al 7-lea schimb de experiență a fost organizat între fabricile IPEIL Nr. 1 și Nr. 2 din Vișeu de Sus, în vederea bunei organizări a muncii și întărirea disciplinei la muncă.

La Baia Borșa a fost instalat un director muncitor, în urma căruia munca s-a îmbunătățit simțitor. Sunt unele nemulțumiri în rândul muncitorilor din cauza lipsei hainelor de protecție.

A fost schimbată conducerea Centralei IPEIL din jud. nostru, fiindcă au împărțit fondul directorial între ei, dând sume foarte mici muncitorilor.

În sectorul agricol, campania de însămânțare a fost terminat în ziua de 1 Mai, însă planul de însămânțări nu a fost realizat din cauza lipsei de teren.

În vederea pregătirii campaniei de recoltare și colectare s-a întocmit un plan, care cuprinde toate sarcinile pe această perioadă.

Astfel repararea batozelor s-a terminat și este împărțit pe comune. Avem în total 32 batoze acționate cu motor și locomobil, 12 cu apă, iar restul cu cal și de mână. Mai avem nevoie de circa 15 batoze care ni s-a trimis din jud. Alba însă până în prezent nu a sosit.

În ceea ce privește magazinele am avut mari greutăți și a trebuit să ocupăm o serie de clădiri mai mici pentru a asigura încăperea minimum necesară.

Repartizarea cotelor s-a terminat pe timpul fixat. La început s-au făcut anumite greșeli în plasa Iza și Vișeu, fiind impuși țărani săraci și mijlocași cu cote după terenul din registrul agricol, însă erau terenuri unde recolta era extrem de slabă.

Până în prezent în tot județul țărani au înaintat 1200 contestații, din care s-a rezolvat 270, 485 cazuri au fost respinse, iar restul sunt în curs de cercetare. O să avem greutăți în realizarea cotei de porumb în plasa Sighet din cauza secetei și a seminței de trifoi și lucernă, care este mâncată de cucută și în regiune muntoasă nu se va coace.

S-a organizat paza lanurilor de cereale prin paznici de câmp și oameni voluntari de la organizațiile de masă.

În comandamentul județului pentru recoltare și colectare participă organizațiile de masă, iar membri comandamentului sunt repartizați pe teren pentru control. Aceleași comandamente s-au făcut și la plăși și la comune.

Organizații de masă

Activitatea Comitetului Provizoriu Județean a continuat să fie slabă, fiindcă nu s-a făcut nici până în prezent completarea postului de președinte, iar schimbarea unor elemente care nu fac nici o treabă până în prezent nu a fost aprobată.

Nu se duce în cadrul Comitetului Provizoriu o politică justă de cadre, nefiind asigurat creșterea și promovarea cadrelor.

În urma lărgirii Comitetelor Provizorii se constată o îmbunătățire în activitatea Comitetelor Provizorii, fiind legate de felul acesta și mai strâns de mase și hotărârile sunt duse mai bine la îndeplinire.

Avem însă unele comune, ca Câmpulung, Șugatag și Bocicoel, unde prin introducerea unor elemente oportuniste care caută să nu lucreze în spiritul luptei de clasă.

U.T.M.

În urma aplicării unor măsuri a Plenarei a 3-a a CC UTM, activul județean și de plasă a fost lărgit, având ca rezultat o mai bună cuprindere a muncii, în special la sate, unde U.T.M din cauză lipsei de instructaj și control, ducea o activitate slabă.

U.T.M.-ul s-a preocupat îndeaproape de pregătirea examenelor școlare în care domeniu s-a ajuns la rezultate multumitoare. La fel s-a preocupat de soluționarea nevoilor tineretului și asigurarea condițiilor necesare pentru concediul de vară.

Numărul pionierilor a fost ridicat de la 1672 la 2534. cu ocazia zilei internaționale a Copilului, pionierii au organizat o serbare frumoasă în parc, la care au participat peste 2000 de tineri.

O lipsă este că până în prezent nu a fost inaugurat palatul pionierilor.

Este în curs de instalare o vilă pentru casă de odihnă pentru pionieri în cursul vacanței de vară.

U.F.D.R.

În urma alegerilor U.F.D.R., munca organizației U.F.D.R. de la județ, cartier și comune s-a îmbunătățit. Au fost eliminate din conducerea org. U.F.D.R. o serie de elemente nesănătoase și chiar cu atitudini dușmănoase.

UFDR-ul a dat un ajutor prețios în campania de strângere de iscălituri pentru apelul de la Stockholm, lucrând activ în cadrul comitetelor de lupta pentru pace. UFDR-ul în ultimul timp lucrează activ în comunele unde se înființează Gospodării Colective.

Are lipsuri în ceea ce privește înființarea căminelor sezoniere, care nu a fost o preocupare din timp al Jud. UFDR și nici noi nu am dat ajutor la timp.

În general munca UFDR-ului în ultimul timp s-a îmbunătățit simțitor în toate punctele de vedere.

Frontul Plugarilor

În această perioadă, org. Frontul Plugarilor a dat ajutor la demascarea încercărilor dușmanului de clasă, al chiaburimii satelor și a făcut muncă de lămurire pentru înființarea de Gospodării Colective și la pregătirea campaniei muncilor de vară. Aceste secțiuni au fost strâns legate cu munca de mobilizare a

satelor în majoritatea comunelor pentru socializarea agriculturii. În acțiunea de strângere de semnături pe apelul de la Stockholm au luat parte activă.

Biroul jud. al Frontului Plugarilor a fost întărit prin instalarea unui președinte și ridicarea unui tov. în biroul jud. al Frontului Plugarilor.

Ca lipsă în munca organizației Frontului Plugarilor, nu au reușit să îndeplinească toate angajamentele ce și-au luat în planul de muncă, nu au reușit să ridice tirajul ziarelor și nu s-a încasat cotizația de la membri, conform angajamentelor luate.

Consiliul Sindical Județean

În perioada acestui plan s-a desfășurat activitatea în direcția îndeplinirii și depășirii planului de Stat pe trim. II. În această privință s-au intensificat întrecerile socialiste, în special în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai, când cu ocazia acestei zile, un număr de 42 de întreprinderi și instituții au răspuns la chemarea lansată de Sovrom petrol Ochiuri Dâmbovița. Ca rezultat al acestor acțiuni a fost că mai multe fabrici au îndeplinit planul înainte de termen.

În această perioadă s-a continuat încheierea contractelor colective, însă în această privință nu s-a dus o muncă destul de temeinică de popularizare a importanței acestor contracte.

Pe linie culturală s-a putut observa o activitate destul de sănătoasă, în special în ceea ce privește schimbul de experiență între anumite echipe culturale. Numai cu ocazia zilei de 1 Mai au fost aduse la oraș din provincie 8 echipe culturale, care toate au fost premiate.

În ultimul timp Consiliul Sindical și-a desfășurat activitatea în legătură cu prelucrarea Codului Muncii în cadrul comitetelor și grupelor sindicale.

Consiliul Sindical Jud. a dat mare ajutor în ceea ce privește repararea batozelor și a mașinilor în vederea treierii. În această privință a mobilizat muncitori din anumite direcții, antrenându-i în această sarcină importantă, astfel s-a reușit să fie reparate un număr de 44 batoze. La fel în această perioadă au fost trimise la țară un număr de 15 echipe de reparat unelte care pe lângă munca de reparație au desfășurat o agitație sănătoasă în rândurile țăranimii.

Pe linie sportivă s-a putut constata îmbunătățire simțitoare. Consiliul Sindical în strânsă colaborare cu CCFS și UTM-ul, au organizat Crosul de masă în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai, precum și organizarea GMA, însă în această privință se întâmplă și unele greutăți din lipsă unui teren corespunzător amenajat pentru toate ramurile sportive de masă.

ARLUS

Biroul Jud. ARLUS nu s-a preocupat în mod suficient de clarificarea situației organizatorice și de activitatea cercurilor satești din întreprinderi și sate. Munca de popularizare a URSS dusă de ARLUS este foarte slabă. Nici noi nu am dat până în prezent ajutor eficace, urmează să se ia măsuri în timpul cel mai scurt.

Crucea Roșie

Munca organizației Crucii Roșii în urma reorganizării biroului, s-a îmbunătățit atât în județ cât și la plăși.

Au fost organizate cursuri GPAS unde au absolvit 96 tovarăși.

Crucea Roșie a dat un ajutor prețios în vaccinarea copiilor și în combaterea diferitelor boli sociale.

CDE

În toată perioada această s-a dus o intensă muncă de lămurire pentru combaterea propagandei sioniste, ajutat fiind permanent de Partid. S-a ajuns la rezultatul că majoritatea populației evreiești, care a dat cererea șovăie.

Au fost schimbați din biroul CDE 2 tovarăși, care s-au înscris pentru plecare.

C.D.R.U.

În luna trecută a fost ales Comitetul Democrat Ruso – Ucrainean în județul nostru. S-a ales un comitet larg în care participă tovarășii din toate comunele ucrainene. În cadrul acestui comitet s-a trecut la intensificarea muncii de lămurire politică și a intensificării muncii cultural.

C.D.R.U. a dat ajutor la înființarea Gospodăriei Colective în comuna Remeti.

U.P.M.

Uniunea Populară Maghiară în cursul acestei perioade a organizat ședință în fiecare comună unde au org. UPM. A fost prelucrat importanța străngerii recoltei conform sarcinilor primite de la Județeană PMR și importanța controlului cu repararea batozelor ca să fie reparate la timp. A fost prelucrat și sionismul și ce muncă de lămurire trebuie să ducă membrii UPM-ului în legătură cu emigrarea.

În această perioadă a fost organizat revizuirea membrilor UPM-iști în comunele unde au org. UPM. Tovarășii din biroul UPM au fost împărțiți pe comune cu această muncă și ca prelucrarea sarcinilor.

În jud. Maramureș org. UPM are 3519 membri, în cursul lunii Iunie s-a înscris încă 19 membri, în județ sunt 8 comune unde sunt org. UPM și în 2 comune este în curs de organizare.

În acest trimestru org. UPM a dus o muncă de lămurire pentru îmbunătățirea GAC la Câmpulung la Tisa, a fost un delegat permanent din biroul UPM-ului. Pentru această muncă dar până în prezent nu a fost un rezultat îndestulător fiind majoritatea țărănimii mijloacă sunt sub influența chiaburimii. Au luat angajamentul ca munca ce se depune să aibă rezultat ca să fie înființat GAC în comuna Câmpulung la Tisa.

Analizând munca Comitetului Județean în acest trimestru putem constata că în urma completării biroului județean în munca organizatorică, fiindcă tov.

responsabil al secției încă nu a putut să pătrundă toate laturile acestei munci și nici terenul nu cunoaște suficient.

La fel avem lipsuri în munca de propagandă și agitație, de exemplu agitatorii din comune duc o activitate slabă, propaganda vizuală este slabă, lupta pentru pace nu a fost dusă în mod suficient.

Nu s-a dat atenție suficientă activizării grupelor sindicale și a comitetelor de luptă pentru pace.

La fel a fost o lipsă că nu ne-am achitat la timp de sarcinile primite din partea CC ca trimitere de rapoarte, propuneri pentru cadre și înființarea de Gospodării Colective.

Ca lipsă personală a fost că nu am dat ajutor suficient tovarășilor nou veniți.

Sighet la 5 iulie 1950

Secretar
SS indescifrabilă

Sighet, 8 mai 1950.

Raport al Comitetului Județean Maramureș al PMR despre sesiunea de organizare a noilor Gospodării Colective pe baza planului înaintat CC-ul PMR.

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 84/1950, filele 24-26

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureș

Raport
despre munca de organizare a noilor Gospodării Colective pe baza
planului înaintat CC PRM

Cu ocazia întocmirii planului de muncă trimestrial pentru înființarea noilor Gospodării Colective, ne-am orientat după următoarele criterii. Am ales acele comune unde condițiunile obiective cât și cele subiective sunt mai favorabile și în afară de aceasta am căutat ca după așezarea comunelor să fie cuprinsă întregul județ. La fel am căutat ca din punct de vedere național să avem atât comune românești, cât și maghiare. În planul înaintat CC PRM nu sunt cuprinse comune ucrainene din cauză că comunele ucrainene au condițiunile materiale mai slabe, atât ca teren arabil, cât și vite. Pentru apreciere am înaintat CC cererea comunei Remeți / populație ucraineană / a cărei condițiuni sunt mai favorabile, care a fost propus încă în iarna aceasta, însă atunci nu a fost aprobat din comisia care a fost trimis în județ, fiindcă era vorba numai de gospodării cu caracter agricol. În prezent i-l propunem ca gospodărie colectivă cu caracter zootehnic și pomicol.

În cele 4 comune / Remeți, Săpânța, C-lung, Săliștea / unde vrem să înființăm în timpul cel mai apropiat gospodării colective, am folosit următoarea metodă de muncă. Au fost trimiși în comune instructori din partea Partidului și din partea organizațiilor de masă pentru reorganizarea și întărirea acestor organizații și tot atunci pentru prelucrarea temeinică a problemei gospodăriei colective. Au fost organizate cercuri unde s-a studiat broșurile „Zece întrebări, zece răspunsuri”. Despre statutul gospodăriilor colective și alte broșuri care tratează problema colectivizării, iar după aceasta s-a organizat din partea agitatorilor muncă de lămurire din casă în casă, punând accentul pe lămurirea femeilor.

La ședințele ținute cu organizația de bază și cu membri care au iscălit cererea pentru înființarea Gospodăriei Colective, au participat tovarăși membri ai biroului județean, pentru a cunoaște și mai mult elementele care intră în Gospodăria Colectivă și pentru a lămuri amănunțit pe fiecare membru.

În aceste comune s-au luat măsuri ca elementele necorespunzătoare din Comitetul Provizoriu, învățământ, Miliție, Cooperatie, să fie înlăturate și înlocuite cu elemente care sunt pentru Gospodăria Colectivă.

Până în prezent din planul fixat s-a realizat următoarele: s-a înaintat cererea din partea comunei Săpânța, Remeți și în prezent se întocmește cererea în comuna Săliștea.

Nu am reușit să ajungem la un număr suficient de membri în comuna Câmpulung la Tisa, deoarece sărăcimea este încadrată la uzină și la CFR, iar mijlocașii nu s-au înscris în număr suficient. În restul comunelor munca nu s-a intensificat în suficientă măsură, așteptând să primim răspunsuri la aceste comune, în care înființăm primele Gospodării Colective cu caracter zootehnic și pomicol, pentru care până în prezent nu am primit instrucțiuni mai detaliate și concrete.

Gospodăriile Colective nu sunt cuprinse în plan, 7 vor avea caracter zootehnic și pomicol, iar unul va avea caracter agricol, / unde credem să dezvoltăm grădinăritul /. În cele 3 comune unde propunem să înființăm în curând Gospodării Colective, caracterul acestora va fi zootehnic și pomicol.

Atitudinea membrilor de partid în aceste comune diferă, în unele comune mai mult, în altele mai puțini au intrat, nu am putut ajunge la rezultatul ca membri de partid să intre 100%, astfel în comuna Remeți din 66 membri de partid au intrat 44, iar restul de 22, o parte nu are pământ deloc, iar o parte motivând că nu se poate înțelege cu soția, nu vrea să intre în Gospodăria Colectivă. În comuna Săpânța din 44 au intrat 19, restul au aceleași motive ca la Remeți, în comuna Săliștea din 17 au intrat 9, au aceleași motive. În comuna Remeți am găsit 4 membri de partid, iar în comuna Săpânța 2 membri de partid care pe ascuns vorbeau contra Gospodăriei Colective. Urmează ca față de aceștia să luăm măsuri.

În aceste comune, cu membri care au iscălit cererea a fost prelucrat statutul model al Gospodăriilor Colective, care a fost primit bine. În aceste adunări au pus multe întrebări, de exemplu, cum se vor căsătorii tinerii în Gospodăria Colectivă, care va fi situația cu bătrânii, cu femeile, cu copiii, dacă de

la vaca care le rămâne lor va trebui să dea cotă de lapte etc. Aceste întrebări au fost lămurite amănunțit.

În județul nostru AMT nu avem, deci nu a putut să dea ajutor la organizarea Gospodăriilor Colective. Avem 2 gospodării de Stat, care nu au fost antrenați în munca de lămurire pentru înființarea Gospodăriilor Colective, am putut însă da țăranimii muncitoare exemplu despre avantajul marii gospodării, trimițându-le din comunele apropiate, să viziteze Gospodăria de Stat Sarasău, care are tot caracter zootehnic.

Cea mai mare lipsă ce am avut în organizarea Gospodăriilor Colective considerăm aceea, că nu am putut să convingem mijlocași în suficientă măsură care să aducă pământul și vitele lor în gospodăria colectivă. Mijlocașii stau pe poziția de așteptare, spunând că vor să vadă primul an care se va împărți recolta, care va fi rezultatul muncii și atunci vor intra și ei. Cele mai bune rezultate le avem în comuna Săliștea, unde până în prezent s-au înscris 30 de mijlocași, ridicând prin aceasta numărul atelajelor peste 30, precum și a celorlalte animale. În prezent atenția principală în munca de lămurire este față de mijlocași.

Cea mai mare greutate în muncă reprezintă faptul că comunele din județul Maramureș sunt sărace, cu puțin teren arabil și cu puține vite. Țăranii săraci care intră în Gospodăria Colectivă trăiesc de pe o zi pe alta, deci au nevoie în permanent ajutor, cum se întâmplă aceasta la Gospodăria Colectivă leud. Tot din cauza lipsei de teren arabil, este îngreunată munca de comasare. Pământul este împărțit în bucățele mici, foarte mici, care ridică numărul acelor care trebuie să fie mutați cu ocazia comasării.

Chiaburimea folosește diverse metode pentru împiedicarea organizării Gospodăriilor Colective, în afară că zvonurile mincinoase pe care le răspândesc, folosesc și metoda amenințării țăranimii muncitoare în multe cazuri metoda cumpărării țăranului sărac și mijlocaș, dându-i pământ în folosință, semințe, alimente și chiar bani împruțui.

În județul nostru deși nu a trebuit să propunem un număr mare de organizatori de partid în gospodării colective, totuși a prezentat o greutate pentru motivul că nu avem elemente muncitorești și astfel am fost nevoiți să propunem proletari agricoli și semiproletari membri de partid și care până în prezent au depus activitate, ca activiști pe linia partidului sau pe linia organizațiilor de masă. Experiența și viața din colhozurile sovietice sunt popularizate prin broșuri ca de exemplu „Răspunsul colhoznicilor din colhozul Stalin la întrebările puse de țăranimea muncitoare din România din regiunile muntoase”. Un colhoz milionar, fotomontaje primite pe linia Arlus-ului, precum și filme înguste ca de exemplu vizita delegației țăranimii muncitoare din RPR în URSS.

Considerăm că munca depusă până în prezent de Comitetul Județean din punct de vedere al organizării Gospodăriilor Colective a fost sectară, pentru motivul că în această muncă nu au fost antrenate în suficientă măsură comitetele de plasă, având frica că comitetele de plasă vor greși în loc să-i punem la muncă, să-i ajutăm și să-i controlăm, am făcut munca lor. Dacă vom înființa primele Gospodării Colective, cu caracter zootehnic și pomicol și dacă vom primi instrucțiuni mai detaliate referitor la organizarea gospodăriilor cu caracter

zootehnic și pomicol, vom putea să intensificăm mai mult munca de organizare a gospodăriilor colective și vom putea chiar în anul acesta să înființăm un număr mare de gospodării colective.

În județul nostru gospodăriile colective au nevoie de un mai mare ajutor din partea Statului, până să pornesc pentru construcții și pentru vite suficiente care să le asigure posibilitățile de trai, la fel va fi necesar să se înființeze diferite secțiuni în cadrul gospodăriei care să asigure posibilitatea de muncă pentru membri familiei, femei și copii, în timpul iernii. Acest lucru se pune accentuat în județul nostru, deoarece în cadrul gospodăriilor colective cu caracter zootehnic e nevoie de un număr mai redus de brațe de muncă a unei gospodării cu caracter agricol.

Propunem ca să se înființeze și în județul nostru o Stațiune de Mașini și Tractoare câtuși de mică ca să putem asigura tractoarele și alte mașini pentru gospodăriile de Stat și colective și să nu fim nevoiți a aduce tractoare din alte județe, cum am făcut și în anul acesta.

Sighet, la 8 Mai 1950

Secretar adj.

Sighet, 22 iunie 1950

Plan de muncă al Comitetului Județean Maramureș al PMR de la 1 iulie la 1 septembrie 1950 pentru înființarea de Gospodării Colective
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 84/1950, filele 88-90

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Plan de muncă

de la 1 Iulie – 1 Septembrie 1950, pentru înființarea de Gospodării Colective

Biroul județean își pune în plan pentru perioada de mai sus, înființarea de Gospodării Colective, cu caracter zootehnic, pomicol și agricol în următoarele comune:

2 Iulie, Remeți cu propunerea de denumire „Veac Nou”, din plasa Sighet are un număr de 1522 locuitori, împărțită 397 gospodării, din care 275 gospodării sărace, 125 mijlocașe și 1 chiabur. Hotarul comunei are întindere de 2.380 ha, din care 206 ha este teren arabil. În comună sunt 65 membri de Partid, din care s-au înscris 46.

În această comună propunem înființarea unei Gospodării Colective cu caracter zootehnic și pomicol. Atmosfera este bună. Sunt greutăți cu iscălițurile pentru comasări.

2 Iulie. Săliștea, din plasa Iza, are un număr de 4138 locuitori, împărțită în 1125 gospodari, din care 439 săraci, 525 mijlocași și 10 chiaburi și 161 proletari agricoli.

Hotarul comunei are întindere de 6103 ha, care 1744 ha teren arabil, 2253 ha fâneată, 585 ha pășune și 10 ha livezi.

În comună sunt 17 membri de Partid.

Până în prezent s-au înscris 121 țărani, din care 68 mijlocași și 53 săraci. Situația din punct de vedere politic este bună, din punct de vedere economic asemenea, fiind înscriși mulți mijlocași. Propunem în această comună înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic și pomicol.

9 Iulie. Săpânța, din plasa Sighet, are un număr de 3170 locuitori, împărțită în 792 gospodari, dintre care 400 gospodari săraci, 369 gospodari mijlocași și 23 gospodari chiaburești. Hotarul comunei are întindere de 13.679 ha dintre care 647 ha teren arabil, 2091 ha fâneată, 66,81 ha livezi și 1115,51 ha pășune. În comună sunt 45 de membri de Partid, dintre care s-au înscris 22.

Situația politică este destul de slabă, economică potrivită, comasarea va produce mici greutăți. Propunem în această comună înființarea unei Gospodării Colective cu caracter zootehnic și pomicol.

16 Iulie. Câmpulung la Tisa din plasa Sighet, are un număr de 2.818 locuitori, împărțiți în 579 gospodării sărace, 250 mijlocașe și 23 chiaburești. Suprafața totală a comunei este de 3.015 ha, din care 774 ha arabil. În comună avem 161 membri de partid, care însă majoritatea sunt însă muncitori la IPEIL, astfel s-au înscris numai 9 membri de partid. Numărul celor înscriși până în prezent este de 36, din care 4 mijlocași și 32 țărani săraci. Situația politică este slabă, cea economică e bună. La comasare vom avea greutăți. În această comună propunem înființarea unei gospodării colective cu caracter agricol, zootehnic și pomicol.

16 Iulie. Giulești, din plasa Șugatag, are un număr de 1911 locuitori, împărțiți în 481 gospodării, din care 246 săraci, 225 mijlocași și 5 chiaburi. Comuna are 450 ha teren arabil, 2737 ha fâneată, 98 ha livezi, 843 pășune. În comună avem 40 membri de partid din care s-au înscris 23. Situația din punct de vedere politică este bună, economică bună, la comasări vom avea greutăți mai mici.

Propunem înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic și pomicol.

23 Iulie. Vișeu de Jos, plasa Vișeu, are un număr de 5.400 locuitori, care sunt împărțiți în 700 gospodării sărace, 550 gospodării mijlocașe și 4 chiaburești. Comuna are 1.173 ha teren arabil, 1819 ha fâneată, 903 ha pășune și 30 ha livezi.

În comună avem 18 membri de partid din care s-au înscris 10. Nr. total al membrilor înscriși este de 28, din care 27 săraci și 1 mijlocaș. Situația politică în comună este bună, economică potrivită, la comasare vom avea greutăți.

Propune înființarea unei gospodării colective cu caracter zootehnic și pomicol.

23 Iulie. Crăciunești, plasa Sighet, are un număr de 1.149 locuitori, împărțiți în 292 gospodării, din care 211 săraci și 81 mijlocași. Întinderea comunei

este de 699 ha din care 195 ha teren arabil, 258 ha fâneată, 65 ha livezi și 91 ha pășune.

În comună avem 34 membri de partid. Din punct de vedere politic situația este bună, economic potrivită. Vom avea greutate la comasare.

Propunem înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic și pomicol și leguminos.

30 Iulie 1950. Nănești, plasa Șugatag, are un număr de 821 locuitori, împărțiți în 267 gospodării, din care 120 sărace și 79 mijlocași. Întinderea comunei este de 699 ha, din care 172 ha teren arabil, 307 ha fâneată și 6 ha livezi.

În comună avem 30 membri de partid. Viața politică este slabă, dar vom face să fie potrivită. Situația economică este potrivită. Vom avea greutate la comasare cu săraci.

Propunem înființarea gospodăriei colective cu caracter zootehnic, pomicol și leguminos.

30 Iulie. Rozavlea, plasa Iza, are un număr de 2999 locuitori. Întinderea comunei este de 4.323 ha din care 1.650 ha arabil, 1.345 ha fânețe, 27 ha livezi și 400 ha pășune. Situația politică este potrivită, de asemenea din punct de vedere economic, la comasare vom avea probabil greutate, propunem gospodărie colectivă cu caracter zootehnic și pomicol.

6 August. Cuhea, plasa Iza, are un număr de 2.289 locuitori, întinderea comunei este de 2.071 ha din care 1.204 ha teren arabil, 350 ha fâneată, 10 ha livezi și 164 ha pășuni. În comuna aceasta abia acum se va începe munca de lămurire. În această comună propunem gospodărie colectivă cu caracter zootehnic și pomicol.

6 August. Bârsana, plasa Șugatag, are un număr de 3.842 de locuitori, din care 346 săraci, 543 mijlocași și 4 chiaburi. Întinderea comunei este de 6.172 ha din care 907 ha teren arabil, 2.818 ha fâneată, 75 ha livezi și 1620 ha pășune. În această comună avem 53 membri de partid. Munca de lămurire se va începe abia acum. Propunem înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic și pomicol.

13 August. Moisei, plasa Vișeu are număr de 5.053 locuitori. Comuna are întindere de 11.263 ha din care 1.650 ha teren arabil, 2093 ha fâneată, 40 ha livezi și 2995 pășune. Numărul membrilor de partid este 20. situația din punct de vedere politic și economic este potrivită. În legătură cu comasarea cu săracii vom avea greutate. Propunem înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic și politic.

13 August. Călinești, plasa Șugatag, are o populație de 1963 locuitori, împărțiți în 145 gospodării sărace, 294 mijlocașe și 7 chiaburi. În comună sunt 875 ha teren arabil, 1989 ha fâneată, 1354 ha livezi. În comună sunt 30 membri de partid, din care s-au înscris 24. situația politică în ultimul timp s-a îmbunătățit, din punct de vedere economic destul de satisfăcător.

În această muncă de colectivizare a celor 13 comune pe care le-am luat în plan, vom mobiliza toate org. de masă, de bază și toate de la Județeană și

până jos în comune cât și organele administrative în a cărei competență cade inclusiv Comit. Prov. Județean și din comune.

Greutăți vom avea în ce privește cu schimbul de teren, cu oameni săraci, dar fiind conștienți de faptul că țăranii săraci și mijlocași până ce vor ajunge să intre de la sine în Gospodării Colective cu caracter zootehnic și pomicol în jud. Maramureș, ar trebui să mai așteptăm. Pentru a nu rămâne în urma evenimentelor, în urma construirii la noi în țară a socialismului și în jud. Maramureș, în frunte cu Comitetul Județean al Partidului nostru, îndrumați de CC al partidului nostru pe lângă sarcinile de toate zilele vom păși la îmbunătățirea și întărirea org. de bază ca să putem îmbunătăți situația politică mai bine decât este în prezent și la o intensă muncă de lămurire al țăranimii muncitoare pentru a-i face să ceară să se înființeze gospodăria colectivă u caracter zootehnic și pomicol în aceste 13 comune, până la data de 1 Septembrie 1950.

Sighet la 21 Iunie 1950

Secretar adjunct județean

Ioan [...]

Sighet, 24 iunie 1950

Proces verbal încheiat la ședința biroului Comitetului Județean Maramureș al PMR în care s-a dezbătut Hotărârea Plenarei CC al PMR despre noua organizare administrativ-economică a teritoriului RPR

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 84/1950, filele 73-77

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Proces verbal

Încheiat la data de 24 iunie 1950, în ședința de birou fiind prezenți membri biroului județean: Vanțiu Ioan secretar adj., Gal Alexandru resp. Organizatoric, Codrea Iuliu, șeful sectorului de verificare, Silaghi Gheorghe resp. Secției prop. agit. Fried David resp. administrativ, Chico Ioan resp. com. Sindicale, Csisar Sarolta resp. com. femei.

Au fost invitați la ședință următorii tovarăși:

Goth Mihai v. președintele Comitetului Provizoriu Jud., Polyanca Ioan președintele Comitetului Provizoriu Orășenesc, Comandantul Miliției, Geczo din partea Securității, Chindriș președintele Frontului Plugarilor, Toth Ștefan președintele Uniunii Populare Maghiare, Popovits Petru din partea C.D.R.U., Basch Francisc din partea Oficiului Jud. de Planificare, ing. Paverlovici din partea Secțiunii de Drumuri și Ape al Com. Prov. Jud. și ing. Chirlă din partea Secțiunii Agricole al Com. Prov. Jud.

La ordinea de zi este prelucrarea Hotărârii Plenarei CC al PMR despre noua organizare administrativ-economică a teritoriului RPR.

Tov. Vanțiu Ioan secretar adj. deschide ședința arătând că vechea organizare a teritoriului nu mai corespunde condițiilor politice, economice și administrative actuale și constituie o frână în dezvoltarea regimului nostru de democrație populară în construirea socialismului.

Arată că vechea organizare, moștenire a regimului burghezo-moșieresc, servea interesele burgheziei și asuprirea, exploatarea poporului muncitor, creând condiții bune de exploatare pentru o serie de prefecți și funcționari înalți. Totodată susținea un aparat administrativ mare cu o droaie de funcționari birocrați, pe spinarea poporului muncitor.

Referindu-se la județul Maramureș, care în urma vechii organizări, era ținut în stare de înapoiere economică și culturală, nefiind legat cu restul țării prin căi de comunicație, prin noua organizare administrativă, se vor crea condițiuni de dezvoltare din toate punctele de vedere pentru această regiune atât de înapoiată.

Plenara CC al Partidului nostru a hotărât a se trece la o nouă împărțire administrativ – economică a teritoriului țării noastre, pe raioane și regiuni.

Arată în continuare principiile care stau la baza acestei raionări.

Noua organizare administrativ-economică trebuie să corespundă noilor funcțiuni ale Statului în regimul de democrație populară, noilor sarcini de transformare socialistă a agriculturii, dezvoltarea industriei, în scopul construirii socialismului.

Raionarea teritoriului RPR trebuie să se întemeieze preschimbarea caracterului puterii locale, care nu mai este exercitată prin funcționari numiți de sus ci prin organe alese Sfaturile Populare, care sunt în strânsă legătură cu poporul muncitor.

Noua organizare administrativă trebuie să oglindească rolul politic conducător al clasei muncitoare.

Să contribuie la transformarea socialistă a agriculturii, prin apropierea aparatului de partid, de stat, de raion și comună, pentru a rezolva la timp problemele urgente.

Să asigure întărirea legăturii între puterea de Stat și masa poporului muncitor, în vederea îndeplinirii sarcinilor legate de îndeplinirea Planului de Stat și construirea socialismului.

În urma expunerii, au luat cuvântul următorii tovarăși:

Tov. Basch Francisc, din partea Oficiului de Planificare, arată că socotește bună proiectul de delimitare a frontierei, însă crede necesară construirea unei linii ferate între Sighet – Baia Mare, deoarece nu avem mijloace de comunicație decât cu mașina, care în timpul iernii, în timpul înzăpezirii stagnează. Arată că vom avea greutăți cu pășunatul oilor, pentru că pășunile din județ trec la jud. Năsăud.

Tov. ing. Paverlovits pune probleme comunicațiilor feroviare, pentru că rămânem izolați în timpul iernii, neavând legătură cu Baia Mare. Propunem construirea unei linii ferate între Ocna Șugatag și Baia Sprie.

Tov. Chindriș, președintele Frontului Plugarilor, arată că tăierile sunt bine făcute și se asociază păreri tot. Basch în ce privește construirea unei linii ferate.

Comandantul Miliției se asociază părerii celor de mai sus, arată necesitatea construirii noii căi ferate de linie îngustă sau normală, deoarece în timpul iernii când se înzăpezesc drumurile prin Gutâi și Huta, suntem izolați de restul țării.

Tov. Toth Ștefan președintele UPM arată că în urma noii organizări administrative, regiunea noastră se va dezvolta din punct de veder cultural, vom putea primi ajutor și în învățători, unde am avut multe posturi vacante.

Tov. Goth Mihai v. președintele Com. Prov. Jud. arată că delimitarea a fost just făcută, din punct de vedere economic populația va fi mulțumită, va putea fi aprovizionat mai bine această regiune. Vede bine Hotărârea CC însă se asociază părerii tovarășilor în sensul că este absolut necesar construirea unei linii ferate normale cu Baia Mare.

Tov. Polyanca, președintele Comitetului Provizoriu al orașului vede bine hotărârea CC arătând că orașul a fost rămas în urmă și crede că în urma noii organizări, vom primi ajutor de la Baia Mare și Satu Mare și vom avea posibilități de a ne dezvolta.

Tov. Geczo reprezentantul Securității vede bine hotărârea CC din punct de vedere economic și cultural vom primi ajutor prețios, deschizându-se acestei regiuni perspective de dezvoltare. Însă și din punct de vedere al Securității îi este necesar să avem legătură de cale ferată, mai ales iarna când legătura e foarte slabă. Crede că populația va fi mulțumită cu noua organizare.

Tov. Popovici din partea CDRU este de părere că împărțirea s-a făcut just, prin aceasta vom avea posibilitatea de dezvoltare al acestei regiuni, însă cu condiția construirii liniei ferate Sighet – Baia Mare.

Tov. Vanțiu Ioan secretar adj. arată că ședința de azi și-a atins scopul, a avut rezultate bune, tovarășii au luat cuvântul privitor la delimitarea noii regiuni și raioane, s-a văzut frământare din partea tovarășilor. De asemenea nu s-a manifestat local patriotismul.

Tov. Vanțiu închide ședința spunând că mâine dimineață va continua ședința unde tovarășii vor lua în discuție și vor face propuneri în legătură cu delimitarea frontierei, arătând totodată caracterul secret al acestei ședințe.

Ședința se deschide în continuare la 25 iunie 1950, unde sunt prezenți tovarășii arătați la începutul procesului verbal precum și tov. Mureșan comandantul Securității, Teodorescu Mircea, secretarul UTM și tov. Volascec Ludovic din partea Oficiului de Planificare.

Tov. Vanțiu deschizând ședința în continuare, spune că tovarășii să ia cuvântul la discuții și să facă propuneri în legătură cu raionarea teritoriului RPR.

Luând cuvântul tov. Basch Francisc din partea Oficiului Județean de Planificare, propune că delimitarea să se facă pe cumpăna apei dintre pârau Cornet și Luhei și să treacă spre creasta Marei, care este trasat pe harta alăturată cu linii întrerupte.

Arată politica moșierilor, făcând comparație cu politica regimului nostru, analizând Hotărârea CC din punct de vedere economic și politic. Arată că prin această hotărâre se centralizează industria, de exemplu, Năsăud industria forestieră, iar Baia Mare minele. Hotărârea ține cont ca regiunile industriale să fie

asigurate cu alimente. Consideră că din punct de vedere politic, raionarea este binevenită și la timp.

Tov. Gal resp. organizatoric arată că hotărârea CC este binevenită și dacă analizăm în prisma planului cincinal, județul va putea fi coordonat mai ușor. Vede bine hotărârea CC.

Tov. Mureșan, comandantul securității se referă la dușmanii clasei muncitoare, care vor căuta să arunce în umbră mărețele planuri ale partidului. Consideră că această hotărâre est un plan spre socialism.

Tov. Comandant al Miliției consideră că scoaterea de 30 județe din 58 înseamnă o economie pentru bugetul nostru, dând exemple din Brașov, Gheorgheni etc.

Tov. Toth Ștefan, președintele UPM arată ca băștinaș din Maramureș mizeria în trecut din județul nostru, care nu a fost asigurat cu alimente, fiind lăsat în urmă din punct de vedere administrativ și cultural, astfel 65% din populație fiind analfabetă. Acest județ a fost susținut doar pentru câteva familii. Prin raionarea țării se vede o cale justă din punct de vedere administrativ și cultural, prin care populația va câștiga și este de părere că toată populația va primi bine această hotărâre.

Ing. Paverlovits arată că județul nostru în urma raionării este împărțit foarte just și este de acord cu hotărârea CC și crede că populația va primi cu bucurie această hotărâre.

Tov. Volascek din partea Oficiului de Planificare menționează că hotărârea CC are ca scop grija partidului de ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, ridicarea economică al întregului RPR. Arată că noi la rândul nostru trebuie să popularizăm această hotărâre.

Tov. Csisar Sarolta resp. com. femei este de acord ca antivorborii și arată că va trebui să se ducă o muncă intensă de lămurire a femeilor, care va fi sarcina UFDR.

Tov. Fried resp. administrativ arată că prin noua organizare administrativă se va ușura și rezolvarea problemei cadrelor, vom dispune în urma noii organizări de cadre necesare.

Tov. Vanțiu Ioan secretar adj. arată că tovarășii au frământat acest nou act revoluționar, care va duce spre socialism și astfel comisia care lucrează și este însărcinată din partea Plenarei CC al PMR din 15 Mai, în legătură cu raionarea țării noastre al RPR-ului, această comisie condusă de tov. Teohari Georgescu și prin această ședință a noastră reprezentând masele muncitoare din județul Maramureș prin Dvs. și fiecare dintre Dvs. v-ați dat aportul pentru buna reușită a raionării acestei părți a țării noastre, dezbrăcându-vă de local patriotism și ați căutat ca fiecare comună aparte să vă ocupați, ca populația muncitoare cum ne cere Plenara CC cât mai bine să fie ajutat prin raionarea patriei noastre. Propunerile Dvs. pe care le-ați făcut în legătură cu delimitarea liniei între regiuni în ceea ce privește trecerea peste muntele păduros Hera, îl considerăm justă, rămâne că Comisia care conduce această lucrare în frunte cu tov. Teohari Georgescu s-o examineze.

Tovarășii au mai ridicat problema de la Miliție UFDR și Securitate, că reacțiunea va căuta să comporteze diferite zvonuri în legătură cu raionarea țării noastre și mai mult când ca județ județul Maramureș nu va purta numele, dar noi trebuie să fim vigilenți și combativi așa cum ne învață partidul, ca vigilența revoluționară împreună cu combativitatea revoluționară să fie trează și eficace. Dușmanul nu doarme, ei știu că toate actele și reformele pe care clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, condusă de avangarda clasei muncitoare, de către forța conducătoare în RPR. Partidul Muncitoresc Român l-a făcut până astăzi, ajutat fiind în permanență de către popoarele și guvernul URSS și personal de către tov. Stalin. Toate acestea au fost fiecare în parte o lovitură de măciucă dată în capul fabricanților, marilor moșieri și chiaburilor, în general foștilor exploataitori și uneltirilor lor. Deși și acest act revoluționar care se pregătește și când va fi adus la cunoștința întregului popor muncitor din Republica Populară Română, va însemna o lovitură și mai puternică în capul acestor domni exploataitori și care turbează de furie vor căuta să vină cu fel și fel de minciuni pe care prin mașinațiile lor putrede la pun la cale.

Într-adevăr o considerăm justă această raionare pe regiuni și raioane al RPR-ului care va însemna un pas sigur și hotărât în drumul nostru, în construirea socialismului în patria noastră, ajutat fiind de URSS în construirea industriei grele și a celorlalte industrii legate de aceasta și mai mult în scoaterea din starea de înapoiere al țărânimii muncitoare pe care foștii regimuri burghezo-moșierești le-au ținut, cum este cazul și în județul Maramureș că aproape 70% din populația județului sunt analfabeți, iar din punct de vedere al sănătății 70% suferă de sifilism, tocmai datorită faptului că acest județ era numai asuprit de regimurile de cruntă exploatare al guvernelor burghezo-moșierești și fasciste, dar era complet izolat de restul țării. Nu era nici un județ agricol și nici un județ industrial. Și am putea multe să înșirăm cât a suferit această populație muncitoare de diferite naționalități în această parte a țării noastre. Deci și prin acest act, mai mult ca niciodată vom reuși ca regimul de democrație populară în patria noastră să vie în ajutorul populației muncitoare din acest colț al țării și ne va reuși așa cum CC al Partidului nostru ne-a pus ca o sarcină în față ca treptat-treptat cu crearea industriei grele în țara noastră să pășim la transformarea agriculturii noastre din stare înapoiată la o agricultură avansată pe exemplul agriculturii celei mai avansate din lume al URSS, la transformarea socialistă a agriculturii noastre și la culturalizarea cu pași mai repezi al satelor noastre, mai mult este valabil și aici în prezentul județ Maramureș care și în această privință suferă. Prin raionarea țării noastre al RPR-ului locuitorii muncitori și țărani muncitori vor primi un ajutor prețios, fiind în permanență legătură cu organele locale ale puterii de Stat, prin Sfaturile Populare, ca organe alese de către masele largi populare care vor avea o sarcină și în această direcție. Tot în timpul acesta nu numai sfaturile populare care vor aplica mai mult și mai perfecționat dictatura proletară, ajutat de către partidul nostru, dar și organizațiile noastre de partid în comune și raioane vor deveni mai viabile așa cum ne-a arătat tov. Teohari Georgescu la ședința pe care l-a ținut cu toți secretarii județeni ai partidului nostru în ziua de 15-16 iunie la CC.

Deci tovarăși, consider că ședința noastră de astăzi și-a atins scopul dădându-vă părerile Dvs., iar prin Dvs. masele populare pe care le reprezentați. Tovarășii care în prezent dețin emoții de răspundere indiferent unde, să nu cumva să cadă în greșeala să fie dezamăgiți că mâine când va intra în vigoare noile regiuni și raioane, că vor pierde funcțiile pe care îl dețin astăzi pe județ. Să vă continuați munca și mai bine, că în fața noastră stau sarcini multe, pe care trebuie să le rezolvăm, atât pe linie politică cât și pe linie administrativă și să nu aveți nici o grijă că atât guvernul nostru cât și mai ales CC al partidului nostru prețuiește cadrele care caută să aplice sarcinile și care își fac datoria pentru cauza apărării păcii.

Iar tragem atenția tovarășilor ca să nu facă schimbări și mutări de cadre mai bune din partea acea a județului care va pleca spre Bistrița și ca să le convoace spre Sighet, ca numai partea aceasta a județului să meargă bine care va aparține de regiunea Baia Mare, fiindcă nici un tovarăș nu știe în care funcție și în care regiune va munci. Deci cadrele să fie ajutați și ridicați după meritele lor atât în plășile Iza și Vișeu, care vor aparține de regiunea Bistrița, cât și din restul celorlalte 2 plăși care vor aparține de regiunea Baia Mare. Atât în muncă cât și în vigilență să ne înzecim forțele ca în județul nostru să meargă munca bine. Vigilența revoluționară să fie trează față de dușmani că stăm în fața secerișului și treierii și ei vor căuta să se pună pe muncă, deci atât organele de Securitate și Militei sunt rugați să-și facă datoria cât și Comitetele Provizorii de la județ și până jos la comună, să stea la înălțimea îndatoririlor ca și această sarcină de mare importanță a colectărilor, al desmiriștitului să reușească cât mai bine, fiindcă pe linie de partid și al organizațiilor de masă conform sarcinilor trasate din partea CC al Partidului nostru vom căuta și cu mai multă forță să le ducem la bun sfârșit, pentru buna reușită în executarea acestor sarcini care ne stau în față.

Eu, în numele Comitetului Județean și al biroului său fiind în sentimentul fiecărui membru, sunt de acord în întregime cu Hotărârea Plenarei CC din 15 Mai, în legătură cu raionarea teritoriului Patriei noastre al Republicii Populare Române.

Populația muncitoare din acest județ se va îmbucura atunci când va afla de acest act revoluționar care va împinge țara noastră cu pași mai repezi în drumul construirii socialismului în Republica Populară Română, condusă de Partidul Muncitoresc Român ajutat fiind de popoarele URSS din bogatele experiențe cu care ne ajută de zi cu zi și pe teren politic și economic și cultural, de către gloriosul detașament de avangardă și tuturor partidelor comuniste și muncitorești, Partidul Comunist / b / al URSS și personal de către cel mai sincer și cel mai mare prieten al Republicii Populare Române, de către marele geniu al întregii omeniri muncitoare, generalizând Stalin.

Tovarășii sunt rugați ca toate ce s-au discutat aici în cursul celor 2 ședințe ale noastre, are caracter secret, caracter intern de partid și sunt convins că nici un tovarăș din cei prezenți nu vor spune nimic despre ședința noastră, despre ce au discutat în legătură cu Hotărârea Plenarei din 15 Mai 1950 al CC al PMR în legătură cu raionarea teritorială a Republicii Populare. Deci încă o dată tovarășii sunt sfătuiți și răspund dacă cumva vor spune chiar numai la soție sau la alți

tovarăși de muncă, la care tovarășii au răspuns cu un ton odată că nu vor spune nimic despre această ședință.

Ședința s-a ridicat la orele 11.35.

SS
indescifrabilă

Sighet, 8 Iulie 1950

Proces verbal încheiat în ședința Comitetului Județean Maramureș al PMR, care a dezbătut Darea de seamă a Comitetului Județean Maramureș al PMR pe perioada 1 aprilie – 30 iunie 1950 și Prelucrarea Planului de muncă al Comitetului județean Maramureș

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 84/1950, filele 114-116

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Județean Maramureș

Proces verbal

Încheiat la 8 Iulie 1950 în ședința Comitetului jud. fiind prezenți următorii tovarăși: Czibulak Gavril secretar, Vanțiu Ioan secretar, Gal Alexandru responsabil secției organelor conducătoare de partid, sindicale și de UTM, Codrea Iuliu responsabil sectorului de verificare a cadrelor, Silaghi Gheorghe resp. secției prop. agit, Fried David resp. secției administrative, Chico Ioan resp. com. sindicale, Csisar Sarolta resp. com. femei, Hontău Ionas resp. com. țărănești, Coman Vasile, secretar de plasa Iza, Goth Mihai, vicepreședintele Com. Prov. Jud., Polyanca Ioan președintele Comitetului Provizoriu al orașului, Zagorski Andrei activist la sectorul de verificare a cadrelor.

Ședința este prezidată de tov. Czibulak Gavril secretar, care deschide ședința la orele 16,30 cu următoarea ordine de zi:

1/. Dare de seamă a Comitetului Jud. pe perioada 1 Aprilie – 30 Iunie 1950.

2/. Prelucrarea Planului de muncă al Comitetului Jud. pe trimestru III.

Tov. Czibulak dă citire dării de seamă al Comitetului Jud. pe trim. II în urma căruia tovarășii au pus următoarele întrebări:

- Tov. Codrea întreabă de ce nu s-a cuprins în darea de seamă actul revoluționar al naționalizării clădirilor, precum și problema recrutării tinerilor din ctg. 1951.

- Tov. Polyanca întreabă dacă s-a controlat de ce nu a fost îndeplinit planul de Stat la fabrica IPEIL din Vișeu?

- Dacă s-a controlat economiile făcute de muncitori la CFR.

- Tov. Czibulak răspunde că la CFR s-au controlat economiile făcute de muncitori, care au și fost premiați.

- La Vișeu planul de Stat nu a fost îndeplinit din lipsă de muncitori, din lipsă de organizare a muncii și prin faptul că planul a fost ridicat față de anul trecut.

La discuții au luat parte următorii tovarăși:

- Tov Csisar arată că din raport s-a putut învăța, cum să întocmească un raport organizațiile de masă, să dea exemple concrete.

- În ce privește grădinițele sezoniere au avut într-adevăr lipsuri, pentru că responsabilă cu această muncă în biroul jud. a lipsit mult. Pe de altă parte au fost greutăți, n-au fost planificate alimente raționate pentru grădinițele sezoniere.

- În dare de nu au fost arătate cum funcționează cursurile serale.

Tov. Gal arată că darea de seamă n-a fost destul de concret, pe motivul că rapoartele primite din partea organizațiilor de masă n-au cuprins date concrete. De asemenea raportul secției organelor conducătoare de partid, sindicale și de UTM n-a fost concret, pe motivul că nu se deplasează destul pe teren. Cere ajutorul secretarilor pentru a putea coordona munca mai bine în cadrul secției.

Tov. Hontău arată că o lipsă al raportului că nu s-a arătat munca Cooperăției, nu s-a arătat munca Gospodăriei Colective din Judec precum și munca GAS-ului.

- În ce privește raportul org. Frontul Plugarilor, a avut lipsa că n-au fost arătate date concrete, ca demascarea chiaburilor și cum se duce lupta de clasă în județul nostru.

- ca lipsă personală arată că nu a participat la întocmirea raportului, fiind în concediu.

Tov. Chico Ioan arată că raportul Consiliului Sindical a fost lipsit de date concrete și fără introducere politică care era și lipsa tov. Czibulak că nu a arătat cum trebuie să facă raportul.

Raportul scoate la iveală în prea mică măsură slăbiciunile în munca Comitetului județean ca stagnarea întrecerilor socialiste după perioada de 1 Mai, munca depusă în privința îmbunătățirii condițiilor de trai al oamenilor muncii.

Tov. Codrea Iuliu arată că în darea de seamă n-au fost cuprinse toate problemele pentru că rapoartele organizațiilor de masă au fost incomplete, fără introducere politică.

Arată că în viitor trebuie să se noteze zilnic toate evenimentele și sarcinile care să ajute la întocmirea rapoartelor.

Tov. Vanțiu Ioan arată că darea de seamă nu a oglindit toate muncile pozitive, de exemplu nu s-a ocupat de socializarea agriculturii noastre. S-a uitat să se arate activitatea Societății „Pentru răspândirea științei și culturii”.

- În privința întreprinderilor industriale, nu ne-am ocupat cu scoaterea în evidență a lipsurilor și deficiențelor de la IPEIL, Fabrica Unitatea și Cooperativa Croitorilor.

- Nu s-a arătat atitudinea unor conducători din cadrul comitetului Provizoriu Jud.

Tov. Czibulak Gavril, secretar, arată că raportul nu a cuprins diferite probleme mărunte, pentru că paginile sunt limitate și Comitetul Central este informat periodic prin rapoartele speciale.

Pentru a îmbunătăți pe viitor rapoartele, propune ca organizațiile de masă să dea rapoartelor un conținut politic, să se arate cum sunt interpretate unele probleme pe teren.

- Crede că aceasta va fi un învățământ pentru îmbunătățirea muncii în viitor

Trecând la punctul 2, din ordinea de zi se citește planul de muncă al Comitetului Jud. pe trimestru III.

În urma prelucrării au luat cuvântul următorii tovarăși:

- Tov. Silaghi propune ca membri Comitetului Jud. să răspundă pentru o plasă în toate domeniile de activitate

- Tov. Goth Mihai arată că planul de muncă este bine întocmit, sunt cuprinse sarcinile actuale.

Propune ca să se pună mai mare accent pe birourile organizațiilor de bază în comunele unde se înființează Gospodării Colective. Arată exemplu comuna Săpânța, unde unii membri din birou sunt bețivi și nu sunt bine văzuți de populația din comuna.

- Tov. Coman, propune ca să nu se distribuie carnete de membru fără o verificare amănunțită și să se consulte plășile. Arată un exemplu la Cuhea, unde secretarul organizației de bază, luând carnetul de membru în mână a spus: „Pentru acest carnet nu merită să intru în Gospodăria Colectivă”.

- Arată cazul de la Săliștea, unde președintele Frontului Plugarilor, nu a vrut să se înscrie în Gospodăria Colectivă.

Tov. Hontău este de părere ca fiecare membru al Comitetului Jud. să răspundă pentru o comună unde înființează Gospodărie Colectivă.

Tov. Czibulak arată că propunerea ca membri din Comitet să aibă sarcini concrete nu se mai face, dâșii cunosc sarcinile în general, fiecare are obligația să se ocupe de aceste sarcini și să sesizeze unele probleme biroului județean.

În ce privește planul de muncă, sunt cuprinse sarcinile în general. Rămâne să fie aplicate și trebuiesc căutate metode de muncă pentru aplicarea lor. Urmează ca în primul rând secțiile și organizațiile de masă să scoată sarcinile ce le revin.

Întocmit
SS indescifrabilă

Secretar
SS indescifrabilă

Sighet, 20 iulie 1950

Proces verbal încheiat la 20 iulie 1950 în ședința Comisiilor Județene de raionare Maramureș și Satu Mare, având ca prim punct la ordinea de zi „Prelucrarea hotărârii CA al PMR referitor la noua organizare administrativă teritorială a RPR”

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 83/1950, filele 145-146

Proces verbal

adresat azi 20 iulie 1950, ora 11 în sala festivă a Comitetului provizoriu urban Sighet.

Prezenți sunt activul plășii Sighet și Șugatag, tovarășii: Czibulak Gavrilă secretar și Basch Francisc din partea Comisiei județene de raionare Satu Mare și tov. Iov Ioan delegatul CC al PMR.

Ordinea de zi:

1. Prelucrarea hotărârii CA al PMR referitor la noua organizare administrativă a teritoriului RPR.

2. Întrebări

3. Discuții și propuneri

4. Cuvânt de încheiere

1. Tov. Czibulak face expunerea despre hotărârea CA al PMRA în problema raionării, arătând motivele politice și economice care au stat la baza hotărârii CA în baza tezei primite de la CA.

Trece apoi la explicarea felului în care este propusă raionarea județului nostru

și anume plășile Sighet și Șugatag vor forma raionul Sighet, aparținând de regiunea Baia Mare, iar plășile Vișeu și Iza vor forma raionul Vișeu, aparținând de regiunea Năsăud.

Tov. Czibulak explică pe larg motivele geografice, politice și social-economice, care au determinat raionarea județului nostru în felul propus, punând accentul mai mult asupra raionului Sighet.

Se dă apoi citire comunelor care vor forma viitorul raion Sighet, după cum urmează:

Comune

1. Bărsana
2. Bocicoiul Mare
3. Budești
4. Călinești
5. Câmpulung la Tisa
6. Desești
7. Giulești
8. Iapa
9. Oncești
10. Remeți

Sate anexate

-
- Crăciunești, Lunca Virișmort
- Breb, Sârbi
- Cornești, Ocna Șugatag, Văleni
-
- Crăcești, Hărnicești, Hoteni
- Berbești, ferești, Sat Șugatag
- Sarasău
- Nănești
- Teceul Mic

11. Rona de Sus

Coștiui, Rona de Jos

12. Săpânța

-

13. Vad

Valea Porcului

Orașul Sighet

După care tovarășii sunt poftiți să studieze harta afișată cuprinzând atât raionarea cât și comunele pentru a putea participa la discuții.

2. Întrebări

Se pun următoarele întrebări:

Tov. Ilieș: dacă prin noua organizare a comunelor satele desființate ca comune vor putea întocmi singure o gospodărie agricolă colectivă.

Răspuns: Gospodăriile Agricole Colective se vor întocmi pe sate sau cătune, acolo unde țăranii vor hotărî să se întovărășească.

Tov. Gruber: Din punct de vedere administrativ prin ce vor fi legate comunele de raion?

Răspuns: În Sfatul Popular raional vor fi deputați aleși din tot raionul.

Tov. Steinfeld: Din câte raioane se compune regiunea Baia Mare?

Răspuns: Din 4 raioane: Satu Mare, Baia Mare, Tg. Lăpuș și Sighet

Tov. Gruber: dacă IPEILUL va fi reorganizat pe baza noii organizări teritoriale?

Răspuns: Întreprinderile economice vor fi organizate în așa fel ca să poată funcționa cât mai bine. De-altfel noua organizare administrativă ține tocmai cont de dezvoltarea economică a teritoriului.

3. Discuții și propuneri

Iau cuvântul următorii:

Tov. Vicișean, secretatul plășii Sighet/PMR/ arată că constituirea raionului Sighet și aparținerea lui de regiunea Baia Mare este justă căci toate motivele expuse de tov. secretar Czibulak sunt reale și determină aparținerea raionului de regiunea Baia Mare, centru industrial, către care gravitează brațele noastre de muncă.

În ceea ce privește comunele vine cu următoarele propuneri:

a. Comuna Iapa enumerată 1 pct. 8 să aparțină de comuna Sarasău, deci Iapa să fie comună desființată, iar Sarasăul reședință, pe motivul că Sarasău se găsește pe șoseaua națională, are gospodărie de Stat, moară naționalizată, gară CFR, și clădiri mai adecvate pentru administrație.

b. Comunele de la pct. 3 și 4 și 6 să se modifice după cum urmează: la comuna Budești să rămână ca sat desființat numai comuna Sârbi. La comuna Călinești să rămână ca sat desființat numai Cornești și Văleni, la comuna Desești să rămână ca sate desființate numai Crăcești și Hărnicești. Cele 3 comune rămase de la aceste comune să formeze o comună în reședința la Ocna Șugatag și comune desființate alipite de Ocna Șugatag, Breb și Hoteni, deoarece Ocna Șugatag este un centru industrial cu așezăminte culturale, cu clădiri administrative, cu gară / azi e reședință de plasă/ și cele 2 comune amintite tind în mod natural spre această comună, de care sunt legate prin căi de comunicație și prin schimbul de mărfuri.

c. Comuna Giulești de la pct. 7 să se transforme în 2 comune de sine stătătoare, anume Berbești, având anexat comuna Ferești ca sat desființat și Giulești, având anexat Sat Șugatag ca sat desființat. Propunerea e susținută prin numărul populației din comuna Berbești.

d. La comuna Bocicoiul mare de la pct. 2 propune ca reședință să fie la Crăciunești, deoarece este o comună mai mare decât Bocicoiul. Este așezată pe drumul principal și este tocmai la centrul celorlalte 3 comune desființate.

Tov. Chira, secretarul Com. Prov., plasa Șugatag, susține propunerea tov. Viciocean referitor la comunele Ocna Șugatag, Giulești și Berbești, arătând că și din punct de vedere administrativ această organizare ar însemna avantaje.

Tov. Ilieș susține propunerea tov. Viciocean, referitor la comuna pct. 2 ca reședință să fie la Crăciunești. În ceea ce privește raionarea se exprimă cu satisfacție declarând ca și acum o serie din muncitorii din Coștiui își câștigă existența la minele din Baia Mare.

Tov. Năsui Andrei, secretarul Com. Prov. al plășii Sighet are următoarele propuneri:

a. Cu privire la comuna nr. 2 este de părere ca reședința să rămână totuși la Bocicoiul Mare, deoarece această comună are un aspect mai frumos, are centru sanitar, gară, clădiri administrative, fiind astfel mai aptă pentru un centru administrativ.

b. Cere ca la comuna Vad pct. 2 să se alipească și cătunul Sugău, care în prezent aparține de orașul Sighet, deoarece Sugău este aproape de Vad

c. Referitor la comuna Iapa pct. 8 propune ca cătunul Valea Hotarului situat pe drumul spre Iapa să aparțină de comuna Iapa, iar reședința comunei să fie la Sarasău. Arată că altfel ar fi un non sens ca Iapa și Sarasău să formeze o comună, iar Valea Hotarului care cade între ele două să aparțină Sighetului.

Tov. Gruber secretarul org. de bază IPEIL Sighet susține propunerea tov. Năsui ca comuna nr. 2 să aibă reședința la Bocicoiul Mare.

Sighet, 22 iulie 1950

Proces verbal încheia la 22 iulie 1950 în ședința Comisiei Județene de raionare Maramureș cu privire la raionarea județului și la organizarea comunelor.

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 83/1950, filele 143-144

Proces verbal

adresat astăzi 22 iulie 1950, ora 8 în localul Județenei PMR, Sighet

Prezenți: tov. Czibulak Gavril secretar jud. PMR, tov. Goth Mihai, vicepreședintele Comit. Prov. Jud. Maramureș și tov. Basch Francisc planificator la Centrul Jud. de Planificare Maramureș, membri în Comisia Județeană de raionare.

Ordinea de zi:

1/ Analiza propunerilor făcute la ședințele avute cu activul Județean și activul plășilor în zilele de 19,20,21 și 23 iulie, cu privire la raionarea județului și la organizarea comunelor.

2/ Propunerile Comisiei județene de raionare

1. Pe baza analizei discuțiilor și a propunerilor făcute la toate cele 3 ședințe, se constată că tovarășii din activul județean și plășii au primit în unanimitate propunerile referitoare la împărțirea județului în raioanele Sighet și Vișeu, la delimitarea teritorială a acestor 2 raioane, precum și la încadrarea raionului Sighet în regiunea Baia Mare și al raionului Vișeu în regiunea Năsăud.

Singurele probleme ridicate, problemele în legătură cu fragmentarea pășunatului, fiind lămurite pe loc.

În ceea ce privește problema organizării comunelor s-au ridicat o serie de propuneri juste, bine documentate pe care Comisia Jud. de raionare și le însușește, trecându-le în propunerile de la pct. 2 al acestui proces verbal.

2. Propuneri

a. Cu privire la raionarea județului. Menținem propunerea noastră inițială, rămânând ca județul să fie compus din 2 raioane și anume: raionul Sighet aparținând de Regiunea Baia Mare și raionul Vișeu aparținând de regiunea Năsăud. Liniile de demarcație a celor 2 raioane rămânând linia stabilită în propunerile noastre inițiale.

b. Cu privire la organizarea comunelor. Propunem următoarele liste noi ale comunelor:

Raionul Sighet

1. Bârsana.
2. Comunele Bocicoiul Mare și Crăciunești să fie contopite într-o singură comună întrucât una este în continuarea celeilalte întregindu-se. Numele comunei să fie Tisa Roșie, ca atare vom avea comuna Tisa Roșie, la care se adaugă următoarele 2 comune desființate Lunca la Tisa și Virișmort.
3. Budești la care se adaugă comuna desființată Sârbi
4. Călinești la care se adaugă următoarele 2 comune desființate: Cornești și Văleni
5. Câmpulung la Tisa
6. Desești la care se adaugă următoarele 2 comune desființate Crăcești și Hărniciești
7. Giulești la care se adaugă comuna desființată Sat Șugatag
8. Berbești la care se adaugă comuna desființată Ferești
9. Sarasău la care se adaugă comuna desființată Iapa. Comuna Iapa va include și cătunul Valea Hotarului, actualmente aparținând de orașul Sighet.
10. Oncești la care se adaugă comuna desființată Nănești
11. Remeti la care se adaugă comuna desființată Teceu Mic
12. Rona de Sus la care se adaugă următoarele două comune desființate: Coștiui și Rona de Jos

13. Săpânța
14. Vad va cuprinde și cătunul Șugău, care actualmente aparține de Sighet. I se adaugă comuna desființată Valea Porcului
15. Ocna Șugatag i se adaugă următoarele două comune desființate: Breb și Hoteni
16. Orașul Sighet

Raionul Vișeu

1. Borșa
2. Baia Borșa / Borșa handal
3. Dragomirești i se adaugă comuna desființată Cuhea
4. Ieud
5. Leordina
6. Moisei
7. Petrova i se adaugă comuna desființată Crasna Vișeului
8. Botiza i se adaugă comuna desființată Poienile Glodului
9. Poienile de sub Munte i se adaugă comuna desființată Repedea
10. Rozavlea i se adaugă comuna desființată Șieu
11. Ruscova
12. Săcel
13. Săliștea de Sus
14. Strâmtura cu următoarele două comune desființate: Slătioara și Glod
15. Valea Vișeului i se adaugă comuna desființată Bistra
16. Vișeu de Jos i se adaugă comuna desființată Bocicoel
17. Vișeu de Sus i se adaugă comuna desființată Vișeu de Mijloc

Motivarea propunerilor **Raionul Sighet**

S-a format o nouă comună Ocna Șugatag nr. 15 deoarece s-au găsit juste propunerile făcute și anume: această comună fiind azi reședință de plasă, care aspect edilitar mai bun, are clădiri corespunzătoare pentru instituții, are un centru muncitoresc, are o cale ferată și șosea bună, care îl leagă de Sighet. Comunele Breb și Hoteni tind în mod natural spre Ocna Șugatag pe care o aprovizionează cu produse alimentare și de la care își aduc produsele industriale. Drumurile de la aceste comune spre Ocna Șugatag sunt mai bune decât alte comune.

S-a format o nouă comună Berbești, cu satul desființat Ferești, iar comuna Giulești a rămas numai cu comuna Sat Șugatag.

Motivul formării comunei Berbești constă în faptul că această comună este mai mare decât Giulești, este mai aproape de Sighet.

La comuna Vad i s-a adăugat cătunul Șugău, ca făcând parte integrantă din comună, deoarece pentru a ajunge la Șugău trebuie să treci prin comuna Vad.

La comuna Iapa i s-a adăugat cătunul Valea Hotarului, deoarece cătunul Valea Hotarului este intercalat în comuna Iapa, făcând parte în mod natural de această comună și nicidecum de Sighet.

Comuna Sarasău rămâne comună, iar Iapa urmează a fi comuna desființată, deoarece Sarasău este situat pe șoseaua națională, are mijloace de comunicare mai bună, are gară, gospodărie de stat, moară cu aburi și clădiri mai adecvate pentru a fi centru administrativ.

Raionul Vișeu

S-a făcut o nouă comună Baia Borșa / pe hartă Borșa handal / care până în prezent a fost inclusă în comuna Borșa. De fapt, ea se află la 6 km de Borșa este locuit în majoritate de mineri, iar în urma exploatărilor ACEX care au loc acolo, această comună are șanse de a deveni un puternic centru industrial.

S-a înființat comuna Botiza având ca sat desființat Poienile Glodului, deoarece Botiza este situat pe un drum practicabil legat de Șieu, fiind astfel mai ușor accesibil.

Comuna desființată Glod s-a trecut la Strâmtura, deoarece în mod natural această comună tinde într-acolo.

Remarcăm că drumul între Glod și Botiza care trece prin Poienile Glodului este un drum de munte, unde chiar o căruță merge cu greutate.

Comuna Vișeu de Mijloc desființată am trecut-o la Vișeu de Sus, deoarece ea se află în continuarea Vișeuului de Sus gravitând din toate punctele de vedere într-acolo. În schimb ea este depărtată de Vișeu de Jos cu 4 km.

Drept pentru care am dresat prezentul proces verbal.

Vișeu de Sus, 9 sept. 1950

Notă în legătură cu secerișul, treierișul și colectările în tocmită de Comitetul raional Vișeu al PMR, Secția Documentară de partid

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 2/1950, fila 48

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Raional

- Vișeu -

Notă

în legătură cu secerișul, treierișul și colectările

În general s-au secerat 95% din suprafața totală însemănată.

În comuna Borșa și Poienile de sub Munte nu s-au putut termina cu secerișul din cauză că clima este răcoroasă.

În comuna Borșa, chiaburul Anderco Grigore contabil la cooperativă în Borșa, au însămânțat o suprafață de circa 25 arii cu orz, când a sosit timpul să se secere orzul, n-au mers ca să-l secere, trecându-i timpul orzul a căzut la pământ și a putrezit, prins cu faptul de către membri de partid au fost dat în judecată și impus ca să cumpere recolta sabotată de el.

Situația treierii este de 55% batozele merg în continuu fără întrerupere.

În comuna Bocicoel, niște răuvoitori au refuzat să aducă snopii la treier, spunând că acuma are alte cele de lucru, dar secretarul org. de bază cu Preș. Com. Provizoriu, au luat alte căruțe din sat și au început să-i care snopii la batoze, fixându-le cărașilor pentru transport un preț bun, dar de îndată au venit și el rugându-i să-l lase că și-i le-a aduce el.

Situația Colectărilor este de 52%, țărani săraci și mijlocași dau cu drag la colectare, dar chiaburul, Buftea Ion, din satul Cuhea au încercat să ascundă suprafața însămânțată cu grâu de ½ ha, dar a fost prins la treierat de către țărani și dat în judecată.

9 IX 1950

Secretar Raional PMR
SS indescifrabilă

Instructor documentar
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 9 septembrie 1950

**Notă în legătură cu pregătire campaniei agricole de toamnă, întocmită de
Comitetul raional Vișeu al PMR, Secția Documentară de Partid
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, fila 49**

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
- Vișeu -

Notă

în legătură cu pregătirea campaniei agricole de toamnă

La Secția Agricolă de Stat, Vișeu de Sus, nu s-au făcut nici o pregătire pentru însămânțările de toamnă, fiindcă nu au în plan prevăzute arături de toamnă având circa de numai 3 ha pământ arabil, dintre care 50% produce ovăz, mașini și tractoare nu au decât 4 pluguri trase de cai, munca se cam stânjenește din lipsă de brațe de muncă.

Iar fondurile pentru semințe la GAC sunt bine asigurate din timp și în bune condițiuni, planul de cultură s-au întocmit și popularizat membrilor GAC, contracte cu SMT numai GAC din leud are,

Cu Gospodăriile individuale pentru campania însămânțării de toamnă s-a dus munca de lămurire pentru pregătirea uneltelor, selecționarea semințelor și începerea aratului la timp, dar în prea mică măsură s-a dat atenția de către Comitetul Provizoriu din comuna Cuhea, Șieu și Botiza acestei campanii de toamnă, planurile de cultură s-au împărțit la țărani.

Asupra chiaburilor ce folosesc următoarele metode pentru bălăia campaniei de însămânțări de toamnă i se pune în vedere ca semințele de cea mai bună calitate să se aleagă de corpuri străine, să o selecționeze și să însămânțeze toată suprafața arătată în planul de cultură, bine și la timp.

Munca org. de bază org. UTM cât și a comitetelor Provizorii, pentru buna desfășurare, a campaniei de toamnă, a fost în prea mică măsură dusă din cauză că i-au împiedicat Raionarea, fiind schimbați și mutați nu i-au prea interesat campania de toamnă.

Agitatorii în prea mică măsură activează fiind împiedicați de muncile de vară agricole.

9 IX 1950

Secretar
SS indescifrabilă

Instructor Documentar
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 19 septembrie 1950

Notă întocmită în comuna Săliștea de Sus de către Secția Documentară de partid a Comitetului raional Vișeu al PMR

Fond Comitetul județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, fila 50

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Vișeu
Secția Documentară de Partid

Notă

În ziua de 9 septembrie a.c. pe când tov. secretar Raional Soltes Vasile împreună cu un tov. de la secția Agrară a CC se află pe teren în comuna Săliștea de Sus, unde a aflat pe tov. Țiplea Ștefan organizatorul GAC din această comună beat fără să poată vorbi nimic cu el, atât că a putut afla de la el că a băut cu șeful postului de Miliție din comuna Borșa.

Iar în ziua de 17 Septembrie 1950, pe când tov. Prim Secretar Raional al PMR Albu Ioan aflându-se pe teren în acea comună cu o delegație de la IPEIL, pentru ca să fie patronată GAC de către întreprinderea IPEIL au găsit pe tov.

Țiplea Ștefan organizatorul acestei GAC din comuna Săliște beat fără să-și dea seama de el, tov. Prim Secretar Raional al PMR Albu Ioan a chemat pe tov. Țiplea Ștefan la Raion pe ziua de 20 sept. a.c. pentru a cerceta cazul cu beția și comportarea sa nesănătoasă.

19 Septemvrie 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar,
SS indescifrabilă

Partidul Muncitoresc Român
Comitatul Raional Vișeu
Secția Documentară de Partid

Notă

În Raionul Vișeu sunt două GAC care înainte de Raionare au fost patronate de către 2 fabrici din Sighet, Uzina Electrică și Fabrica de Mobilă.

După Raionare, datorită faptului căci aceste întreprinderi care au patronat GAC, din Raionul nostru au căzut în Raionul Sighet.

Biroul Raionului PMR a hotărât ca să fie patronate de către întreprinderea din raionul nostru. În urma acestei hotărâri, conducerea IPEIL-ului a fost chemată al Partid unde s-a discutat problema patronării de către ei și a acestor două GAC.

În ziua de 17 Septemvrie a.c. o delegație de la IPEIL, formată din directorul întreprinderii, Președintele Sindicatului și un muncitor în frunte cu tov. cu tov. Prim Secretar al PMR Albu Ioan, au mers la GAC unde în adunare cu toți membri GAC au prelucrat patronarea lor de către întreprinderea IPEIL-ului.

Muncitorii din întreprinderea IPEIL-ului au salutat cu bucurie aceste două GAC, luându-și angajamentul că le vor da tot sprijinul și ajutorul tehnic cât și politic.

La fel și membri acestor două Gac, au primit cu bucurie patronarea lor de către IPEIL din Vișeu luându-și angajamentul că vor mări producția în GAC, asigurând pacea și construirea socialismului.

19 Septemvrie 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 20 septembrie 1950

**Notă în legătură cu situația batozelor din raionul Vișeu întocmită de secția Documentară de Partid a Comitetului raional de Partid Vișeu al PMR
Fond Comitetul județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, fila 52**

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul raional Vișeu
Secția Documentare de Partid

Notă
în legătură cu situația batozelor din Raion

1. În comuna Borșa chiaburul Anderco Cuza a avut una batoză de treierat, batoza fiind uzată și ca să scape de a o repara a pus la cale o mișlească acțiune de sabotaj. Fiul lui Anderco Cuza cu numele Anderco Grigore în calitate de contabil al Cooperativei din comuna Borșa fiind în legătură cu președintele Cooperativei Cotos Ioan au primit batoza uzată ca donație Cooperativei. Cercetând cazul se înțelege că Cooperativa ar fi plătit lui Anderco Grigore contabil la Cooperativă suma de 100.000 lei preț de cumpărare a batozei, plătind cifra de afacere la Banca de 25.000 lei Cooperativa.

2. În Comuna Poienile de sub Munte batoza este stricată și s-a trimis la proprietar urmează să fie adusă o altă batoză din Ruscova, tot din Poienile de sub Munte locuitorul Leuca Alexa, nr. casei 385, care a căutat să nu ducă toți snopii la treierat, ducând o mare parte din ei la o casă în câmp care era tot al lui ca să-i îmblătească acolo fiind prins cu faptul, s-a luat măsuri asupra lui.

3. În comuna Ruscova este o batoză de treierat trifoi, singura batoză din raion pentru treieratul trifoiului, dar îi lipsește ceva site speciale de ales sămânța, se simte o mare nevoie pentru completarea acestei mașini.

20 Septembrie 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 27 septembrie 1950

Notă privind GAC-urile din raionul Vișeu întocmită de Secția de documentare a Comitetului raional de partid al PMR

Fond Comitetul județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, fila 53

Partidul Muncitoresc Român

Raionul Vișeu

Secția de documentare

Notă

în legătură cu GAC din Raionul Vișeu

În Raionul Vișeu sunt 2 GAC inaugurate, una este în comuna Ieud, care poartă numele „Scânteia” și una este în comuna Săliștea de Sus care poartă numele de „Brazde Unite”.

La GAC din comuna Ieud nu s-au adus la Gospodărie: 2 vaci și 1 car sau căruță.

Alte greutăți în această direcție sunt că nu au îndeajuns material lemnos pentru terminarea Grajdului pentru vitele GAC. În această privință s-au luat măsuri de către Com. de Partid și Com. Administrativ Raional ca Ocolul Silvic „Valea Izei” să stea la dispoziția GAC Ieud, dându-le material lemnos din pădure suficient pentru terminarea acestui grajd.

La GAC din comuna Săliștea de Sus, vitele nu s-au adus la GAC din cauză că nu sunt grajduri unde le adăpostesc.

Comitetul de Partid și Com. Administrativ. Raionul au luat măsuri cu întreprinderea IPEIL ca în cel mai scurt timp, să le dea material lemnos pentru construirea unui grajd pentru vite.

La fel și furajele se vor aduna unde vor fi și vitele. Semințele anul acesta fiecare membru va da semințe pentru suprafața prevăzută în plan cu arături de toamnă, cu care au intrat în GAC, iar restul de bucate se vor ține de către producători, până de la anul viitor când munca se va face în Colectiv toată.

Atelajele sunt puține și li se cere de către GAC să li se trimită un tractor pentru însămânțările de toamnă.

În această direcție s-au luat măsuri de către Com. de Partid și Com. Adm. Raional, pentru îmbunătățirea și depășirea muncii în sectorul Socialist.

27 IX 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 29 sept. 1950

Notă în legătură cu pregătirea campaniei de toamnă întocmită de Secția documentară de Partid, Comitetul raional Vișeu al PMR

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, fila 54

Partidul Muncitoresc Român

Raionul Vișeu

Secția de documentare

Notă

în legătură cu pregătirea campaniei agricole de toamnă

Bătălia campaniei agricole de toamnă și în bune condițiuni peste întreg raionul.

Încă din timp organizația de bază și de masă împreună cu Comitetele Provizorii sprijinite și ajutate de către Comitetul de Partid și Comitetul Prov. Raional, s-a dus muncă de lămurire cu țărani de la sate ca să-și repare uneltele agricole, pentru bătălia aratului și însămânțatului de toamnă.

S-a ținut evidența de către Comitetele Prov. ca țăranii care nu au avut semințele pentru arăturile de toamnă, să primească de la țăranii care au în plus și să le dea în schimb alte produse sau bani.

S-a ținut cont de alegerea semințelor de cea mai bună calitate și selecționarea lor ca de exemplu GAC Săliștea de Sus care a cerut și primit semințe de bună calitate de la Baza de recepție Rozavlea.

S-a făcut asolarea pentru însămânțările de toamnă pe tarlale.

În ziua de 24 Sept. a.c. Comitetul de Partid și Com. Provizoriu Raional, au trimis delegați bine pregătiți în toate comunele și satele din raion unde s-a prelucrat importanța strângerii recoltelor de vară la timp și începerea aratului și însămânțatului imediat după recoltare și în bune condițiuni.

Țăranii au primit cu bucurie sarcinile prevăzute în plan, luându-și angajamente cu întreceri între ei de a termina cu recoltatul și însămânțatul până în data de 1 Octomvrie a.c.

Pe urmă s-au repartizat de către Com. Prov. căruțe țăranilor lipsiți de mijloace de transport a produselor agricole, ca și ei la rândul lor să-și poată face însămânțările la timp.

Manifestări dușmănoase nu s-au semnalat.

29 Sept. 1950

Prim Secretar

Instr. Documentar

Vișeu de Sus, 6 octombrie 1950

**Notă privind situația GAC-urilor din raionul Vișeu, întocmită de Secția Documentară de Partid a Comitetului raional de partid Vișeu al PMR
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, filele 55-56**

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul raional Vișeu

Notă
în legătură cu situația GAC din raionul Vișeu

În Raionul Vișeu sunt două Gospodării agricole colective, una în comuna leud și una în comuna Săliștea de Sus.

GAC din leud are o suprafață totală de 298,72 ha, pământ din care este arător 151 ha și fânaț 147,72 ha.

GAC este formată din 72 gospodării individuale, brațe de muncă sunt 173, din care nu merg la muncă decât circa 50% din tot totalul brațelor de muncă din cauza femeilor gravide și a copiilor mici, iar 7 familii nu vin deloc la lucru, 8 familii sunt funcționari, dintre care la 2 familii membri merg la lucru.

Planurile de cultură s-au împărțit.

Organizația de bază activează.

Planurile de muncă se împlinesc cu 75%.

Atelaje sunt: 18 boi, 9 cai, 12 vaci, 12 pluguri de fier, 9 pluguri de lemn, 13 căruțe dintre care nu s-a adus 2 vaci și una căruță.

GAC Săliștea de Sus are o suprafață totală de 347,1 ha din care este arător 147 ha, fânaț 200,1 ha.

GAC este formată din 104 gospodării individuale, dintre care 68 țărani săraci, 38 mijlocași, brațe de muncă 216, la lucru merg toți, este un singur funcționar, familia nu lucrează în GAC.

Planurile de cultură s-au împărțit.

Organizația de bază activează.

Planurile de muncă se îndeplinesc 85%.

Atelaje sunt: 15 boi, 13 cai, 21 vaci, dintre care 6 cai nu s-au adus după vitele de muncă sunt și atelaje.

Pentru înscrierea de noi membri se duce muncă de lămurire la amândouă Gospodăriile.

În ziua de 5 octombrie a.c. au sosit la GAC Săliștea de Sus, 2 tractoare. Colectiviștii le-au ieșit înainte cu drapele făcând o măreață primire în Gospodăria Colectivă.

Atmosfera este bună în amândouă Gospodării colective și numărul cererilor de înscriere în gospodăria colectivă se înmulțesc la amândouă.

Vișeu la 6 oct. 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. documentar
SS indescifrabilă

Notă
în legătură cu gospodăriile agricole

Gospodăriile Agricole Colective din raionul Vișeu sunt pe terminate cu însămânțările de toamnă, în ziua de 11 Octombrie Gospodăria Colectivă din Săliștea de Sus au ieșit la arat și sămânțat cu 71 de atelaje și un tractor și două semănătoare, dintre care 17 atelaje au fost ale GAC și 54 de atelaje particulare care au arat în mod voluntar GAC-ului. GAC a avut în plan 60 ha, pentru însămânțări de toamnă din care în ziua de 11 octombrie s-a arat și însămânțat 40 ha, în planul de muncă au prevăzut ca pe data de 13 octombrie seara să fie terminate arăturile și însămânțările de toamnă, prin munca de lămurire dusă de Organizația de Bază a GAC-ului s-a reușit ca să-și facă cereri de a intra în GAC 31 de familii.

Gospodăria Colectivă din Comuna Ieud au prevăzut în Plan pentru însămânțări de toamnă 60 ha din care s-au realizat 45 ha, grajdul este pe terminate până la data de 15 octombrie va fi terminat jumătate. Organizația de Bază din GAC Ieud nu activează în mod revoluționar din cauză că nu se mai lasă influențați și de reacțiune, în această privință Comitetul de Partid al raionului Vișeu a luat măsuri pentru înlăturarea acestor greșeli și slăbiciuni din partea Org. de Bază.

Notă
în legătură cu aplicarea prețurilor de pe piață

Azi, joi 11 Octombrie, fiind piață la Vișeu de Sus unde a fost afișată ordonanța nr. în legătură cu noile prețuri de vânzare a produselor agricole respectându-se noile prețuri specificate în ordonanță întocmai.

Notă
în legătură cu aprovizionarea salariaților cu cartele

Salariații din raion au fost aprovizionați cu cartele afară de Borșa unde este lipsă de circa 1500 cartele tip D.1 și D.2 care vor urma să fie aduse de la Bistrița în cel mai scurt timp.

Pe luna august nu au primit muncitorii ulei, iar pe luna septembrie nu au primit nici zahăr, nici ulei, pe luna Oct. Pe cartelele de la alimentație nu s-a primit nimic, urmează ca să fim aprovizionați în cel mai scurt timp de la Bistrița.

12 Oct. 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 8 octombrie 1950

Buletin informativ din 1 octombrie 1950 întocmit de Comitetul raional Vișeu al PMR

Fond Comitetul județean Maramureș al PMR, Dosar 9/1950, filele 1-2

Buletin informativ nr. 1 din 8.X.1950

1/ Viata de Partid

În ce privește viața de partid a membrilor de partid din organizațiile de bază, din comune și întreprinderi este mulțumitoare, dar se văd și unele lipsuri. În toate comunele frecvența membrilor de partid la ședințe este scăzută cu 40% din cauză că sunt duși la munci de pădure și în alte localități.

a/ Grafic de ședințe pe lună are fiecare organizație și se respectă.

b/ Planuri de muncă au și s-au dat sarcini concrete la fiecare membru aparte de care răspunde până la data de ____

c/ În ce privește strângerea și achitarea cotizațiilor s-a îmbunătățit simțitor cu 98% pe întreg raionul.

2/ Activitatea organizațiilor de bază

Activitatea FP este slabă, dar nu peste tot. Planuri de muncă au, ședințele se țin, dar frecvența la ședințe este de 50%. Cotizația nici într-o comună nu se încasează în întregime după numărul carnetelor distribuite, pentru faptul că în unele locuri se delasă și din cauză că sunt duși la diferite munci, ca de exemplu în comuna Borșa Sătească unde sunt 572 membri F.P. reușind să încaseze numai 1.800 / unamieoptsute / pe luna Septembrie.

a/ Organizația UTM activează bine, sunt formate în întreg raionul echipe de dans de către învățătorii din comunele respective, ba chiar și coruri în 16 comune, iar în comuna Borșa U.T.M.-iștii învață și o piesă de teatru pentru ziua de 7 Noiembrie. Plan de muncă au, cotizația se încasează 70%.

b/ Organizația UFDR activează slab, aproape peste tot. În comuna Dragomirești și Vișeu de Sus, unde au fost comitete de plasă activează mai viu. S-au luat măsuri de către Comitetul de Partid să se pună baza pe organizațiile de masă, să li se dea tot sprijinul în muncă pentru a-și ridica nivelul politic și ideologic.

3/ Aspecte din întreprinderi

În raionul Vișeu sunt 5 întreprinderi cu 40% muncitori dintre care 77 sunt membri de partid.

a/ La IPEIL Leordina din ziua de 7 Octombrie a.c. Alexandru Iacobovici magazioner de alimente pentru muncitorime a încărcat pâinea muncitorilor care o trimitea la pădure pentru muncitori într-o căruță toată unsă cu bălegar de vite, întâmplător fiind pe acolo niște tovarăși pe teren au văzut pâinea încărcată în carul murdar cu bălegar de vite, murdărite în mare parte. Fiind întrebat respectivul magazioner unde duce pâinea, el a răspuns că la muncitori. Arătându-i-se fapta de către Tovarăși s-au luat măsuri asupra faptului.

b/ La IPEIL Vișeu, turnătorii au depășit norma la luna august cu 30%, iar pe luna septembrie cu 70%, în urma cărui fapt numiții trebuia să fie evidențiați în muncă și să primească drapelul Roșu. Într-un sat nu au fost evidențiați în muncă și nici drapelul Roșu nu l-au primit, muncitorii și-au pierdut curajul de a depăși normele.

c/ Tot această turnătorie este în mijlocul depozitului de material lemnos al fabricii Nr. 1 și lângă turnătorie este și magazia în care sunt depozitate diferite butoaie cu benzină și uleiuri, care foarte ușor ar putea lua foc arzând întreaga fabrică cauzându-se pagube de sute de milioane. Propunem ca turnătorii să fie mutată din mijlocul materialului lemnos în alt loc, mai sus pe Izvor înainte de a se întâmpla pericol.

d/ Tot la IPEIL Vișeu este un inginer cu numele Corbu, care nu se poartă cu muncitorii ca într-un stat cu democrație populară. Nu plătește muncitorilor orele suplimentare, nu sunt aprovizionați muncitorii de la tăiatul pădurii cu alimente, pierd zile întregi pe la magazin până vin să le dea alimente, nu primesc bani la timp, nu se împart hainele de protecție la timp și la cine merită, ci le dă cui vrea el, iar muncitorii de la turnătorie cer să li se dea șorturi de piele și să primească haine de protecție.

În ziua de 7 Oct. În consfătuirea care a avut loc la Comitetul raional de Partid cu toate comitetele de întreprinderi și organizații de masă, unde a fost demascată și criticată de către f. Secretar Soltis Vasile de toate faptele și lipsurile care le-a avut ca tehnician și de comportarea lui față de muncitori.

4/ Aspecte din sectorul agricol

În sectorul agricol, planul însămânțărilor de toamnă a fost îndeplinit 100%, dar este o mare nemulțumire în rândul țăranilor din cauză că în vara anului curent a fost o producție de fân de numai 45% față de anii trecuți, vitele la țărani sunt tot aceleași, în raionul Vișeu se simte o mare criză de fân și nu are de unde să o dea, aproape că nu au nici pentru strictul necesar al vitelor lor, o mare parte din țărani își vând vitele din cauza fânului și a cotelor de fân, se simte o mare nemulțumire între țărani din cauza cotelor de fân cu care sunt impuși.

5/ Despre Cooperatie și comerțul de stat

Cooperativele sunt aprovizionate la orașe cu cele necesare, dar la comune se simte nevoia de stoffe și pânzeturi pentru muncitori și țărani.

- a) În comuna Borșa gestionarii cooperativei sunt adventiști și țin cooperativa închisă în zilele de sâmbătă, iar populația este nemulțumită pentru că nu se pot aproviziona cu cele necesare sâmbătă.
- b) Magazinele de stat sunt aprovizionate cu cele necesare pentru îmbrăcăminte și fierării, dar alimentarea duce lipsuri de mărfuri alimentare.
- c) Alimentele pe piață se vând pe liber, se găsesc destule, dar se vând cu prețuri ridicate, de exemplu 1 kg de porumb 50 lei, 1 kg de făină de grâu 80 lei de calitate mai proastă, kg de cartofi 12 lei, struguri 80 lei, pere 70 lei, varză 8 lei, brânză de oaie 180 lei, slănină și unt kg 450 lei, carnea de

comcar 64 lei, la comune 90 lei kg, un ou 13 lei, lapte 30 lei kg, carne de porc 180 lei kg.

6/ Activitatea aparatului de stat

În activitatea aparatului de Stat, șeful de Miliție Baia Borșa trage cu pistolul după câini, bate pe oameni strângându-i pe oameni cu funia de testicule, are ură de naționalitate.

Șeful miliției de la Botiza a dat brânză stricată ostașilor de la post și a falsificat foaia de serviciu.

Securitatea nu ia măsuri de bandiți care în 1945 a fost contra armatei Sovietice, trăgând cu tunul și legionari din garda de fier. De exemplu gestionarul de la cooperativa din Borșa Anderco Cuza.

Vișeu la 8 octombrie 1950

Prim Secretar,

Instructor documentar
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 22 oct. 1950

Buletinul informativ nr. 2 din 22 oct. 1950, întocmit de Comitetul raional

Vișeu al PMR

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 3/1950, filele 3-4

BULETIN INFORMATIV

1. Viața de Partid

În ce privește viața de partid a membrilor de partid din organizația de bază se îmbunătățește în unele locuri dar unele organizații de bază ca de exemplu org. de bază GAC leud unde este o delăsare completă de muncă de partid și achitarea cotizației la timp.

Org. de bază din comuna Săcel nu-și duce la îndeplinire sarcinile luate în planul de muncă, rămân numai pe hârtie fără ca să fie duse la bun sfârșit.

Cotizația se încasează 84% în general.

Frecvența la ședințe este de 65%.

Planuri de muncă au peste tot, dar nu se respectă toate sarcinile prevăzute în plan.

2. Activitatea Org de masă

Activitatea org. de masă începe să se ridice din delăsare afară de UFDR care nu activează aproape deloc din cauză că la raionul Vișeu sunt numai 3 activiste și nu se pot deplasa pe teren din cauză că nu au bani pentru transport și diurnă.

UTM-ul începe să se ia avânt în strânsă colaborare cu org. de bază, la întrecere socialistă în GAC și în cinstea lui 7 Septembrie cu pregătiri speciale ca de exemplu coruri, piese de teatru, agitații vizuale prin lozinci și articole la Gazetele de stradă și de perete.

Org. FP activează slab, cotizația pe Septembrie s-a încasat, frecvența la ședințe este de 40%.

Se duce munca de lămurire din partea Comitetului de Partid raional pentru îmbunătățirea și ridicarea nivelului politic și ideologic a org. de masă din raionul Vișeu.

3. Aspecte din întreprinderi

La toate întreprinderile din raionul Vișeu nu se îmbunătățește viața de trai a muncitorilor, de exemplu: IPEIL Vișeu în pădurea Valea Ursului, unde muncitorii nu sunt alimentați cu cele necesare de ale hranei și îmbrăcăminte, nu primesc porumb, ulei, slănină, zahăr, încălțăminte și pânzeturi care sunt drepturile muncitorilor și din cauza asta muncitorii pleacă de la lucru în alte părți.

Caii care trag bușteni de la pădure nu au grajduri noaptea, stau în ploaie și zăpadă. IPEIL Vișeu nu alimentează caii care trag în pădure la diferite faze de lucru cu furaje îndestulătoare, sunt lăsați în mizerie de foame și frig și mulți cai mor din cauza aceasta.

Muncitori, din lipsă de hrană, tratament și cele prevăzute în contactul colectiv ca să le primească încep să se rărească de la lucru și din cauza aceasta fabricile sunt amenințate ca să stea din lipsă de material lemnos.

4. Aspecte din sectorul agricol

În sectorul agricol însămânțările de toamnă s-au terminat 100% la GAC Săliștea nu au primit trei țărani săraci pământ în schimbul celui comasat de GAC.

Țăranii se plâng peste tot de impunerea decote de fân nu au de unde să le dea din cauza aceasta mulți dintre țărani își vând vitele pe prețuri scăzute.

Țăranii care au predat cotele de cereale cu care au fost impuși nu li s-a plătit prețul de cost de către collector.

Membri GAC din comuna Ieud se pregătesc pentru împărțirea recoltei în felul următor: se dă bătălia de a strânge toate produsele de pe câmp ca în 12 Noiembrie să se sărbătorească închiderea anului în GAC și distribuirea produselor agricole membrilor GAC-ului în raport cu zile muncă prestate în cadrul gospodăriei.

5. Despre Cooperatie și comerțul de Stat

Cooperativele din raionul Vișeu sunt aprovizionate cu marfă destulă, dar se semnalează o serie de nereguli din partea conducerilor cooperativelor ca de exemplu: în comuna Botiza unde gestionarul de la magazinul central Dorca Vasile se ține de beție și ține închisă cooperativa și în orele de serviciu fiindcă el în acel timp este în stare de ebrietate și doarme.

Alt caz este casierul cooperativei Botiza Schvertz Avram fiind delegat după marfă a ridicat 45 m stofă de bună calitate pe care a vândut-o la preț de speculă fără ca să treacă prin cooperativă, cazul este în cercetare.

6. Diverse

În ce privește desfășurarea bunei prietenii Româno-sovietice se face agitație vizuală scrisă prin articole la gazeta de perete, lozinci și caricaturi, se duce munca de lămurire de către activiști de Partid și a org. de masă printre țărani și muncitori despre însemnătatea acestei prietenii. Iar în cinstea zilei de 7 Noiembrie s-a format un colectiv care va conduce muncile de pregătire pentru poavazarea și desfășurarea sărbătoririi de 7 Noiembrie în bune condițiuni.

Vișeu de Sus la 22 Octombrie 1950

Prim secretar
Albu Ioan

Instructor documentar
Neagu Ioan

Vișeu de Sus, 28 octombrie 1950

Raport de activitate al Comitetului raional Vișeu al PMR privind felul cum s-a desfășurat prelucrarea legii raionării și alegerii sfaturilor populare în adunările extraordinare de org. de bază

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR. Dosar 1/1950, fila 8

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Vișeu

Raport de activitate

Asupra felului cum s-a desfășurat prelucrarea legii raionării și alegerii sfaturilor populare în adunări extraordinare ale org. de bază.

În legătură cu prelucrarea raionării și sfaturilor populare din raionul Vișeu de Sus, s-a întocmit un plan de muncă, concretizat cu sarcini pe fiecare tovarăș, care a fost repartizat cu sarcini concrete pentru prelucrarea, începând prelucrarea în adunările org. de bază în ziua de 10 Septembrie 1950 și a durat până la 22 Sept. a.c.

Tovarăși activiști care au fost repartizați pentru aceste prelucrări au fost instruiți printr-un instructaj, pentru a face față acestei importante prelucrări la comune.

Prelucrarea a fost făcută după cum urmează:

În ziua de 19 Sept. S-a prelucrat la org. de bază Vișeu de Sus de către tov. prim secretar Albu Ioan, în comuna Vișeu de Jos de către tov. Secretar

Soltis Vasile, în comuna Leordina de către tov. Roman Ioan din comuna Petrova de către tov. Coradi și în comuna Crasna Vișeului de către tov. Țiplea Ilie.

În ziua de 20 Sept. s-a prelucrat în comunele: Valea Vișeului de către tov. Țiplea Ilie, în comuna Poienile de sub Munte de către tov. Năsui Vasile, în comuna Moisei de către tov. Roman Ion, în comuna Borșa de către tov. Roman Ion și în comuna Săcel de către tov. Coradi.

În ziua de 21 Sept. s-a prelucrat în comunele: în comuna Săliștea de către tov. Coradi Gr, în comuna Dragomirești de către tov. Țiplea Ilie, în comuna Ieud de către tov. Țiplea Ilie și în comuna Ruscova de către tov. Roman Ionan.

În ziua de 22 Sept. s-a prelucrat în comunele Rozavlea de către tov. Coradi și în comuna Bistra de către tov. Țiplea Ilie.

Ședințele au decurs în mod regulat, unii tovarăși au pus întrebări și au luat cuvântul la discuții, ca exemplu: tov. Sasu Ioan din comuna Botiza, arată că în primul rând raionarea este bine venită și că este în folosul clasei muncitoare care trage după sine cuprinderea maselor largi de către aparatul de stat și de Partid care va îndruma masele mai temeinic spre construirea Socialismului în țara noastră.

Tov. Neagu Vasile întreabă că cum vor fi coordonate satele atașate la comune? Tov. Benzar Vasile din satul Repedea întreabă că în urma raionării cum vor fi dirijate cooperativele?

Tov. Cucu Ioan din comuna Moisei întreabă câți deputați vor fi aleși într-o comună?

Tov. Benzar Vasile din comuna Poienile de sub Munte a pus problema că cum va fi coordonat din punct de vedere administrativ satul Repedea care este atașat către comuna Poieni și totodată cum va fi aprovizionat.

În general, în felul acesta au fost multe întrebări din care reiese că îi frământă pe tovarăși în aceste probleme. Tovarăși activiști care au prelucrat, le-au dat răspunsurile în urma cărora restul tovarășilor au fost mulțumiți.

Deci, atmosfera în adunările org. de bază la aceste prelucrări a fost foarte bună, din ceea ce reiese în urma discuțiilor și întrebărilor la prelucrare.

Vișeul de Sus la 28 Septembrie 1950

Secretar Soltis Vasile
SS indescifrabilă

Vișeu de Sus, 28 sept. 1950

Raport de activitate al Comitetului raional Vișeu al PMR asupra felului în care s-a desfășurat instalarea Comitetelor Provizorii Comunale.

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 1/1950, fila 9

Partidul Muncitoresc Român

Raionul – Vișeu

Raport de activitate

asupra felului cum s-a desfășurat instalarea Comitetelor provizorii comunale

În legătură cu desfășurarea instalării comitetelor provizorii locale s-a întocmit un plan de muncă cu sarcini concretizate unde s-au format comisii câte dintr-un tovarăș din partea Comitetului Raional PMR și din partea comitetului provizoriu raional.

Gruparea satelor la comune s-a făcut în ziua de 25 sept. și 26 sept. a.c. În ziua de 25 sept. s-a regrupat 5 comune și în ziua de 26 sept. 2 comune.

În raionul Vișeu an avut 23 de comune împreună cu sate, de care în urma regrupării comunelor au rămas 17 comune (desființându-se sate) iar din comuna Borșa a mai luat ființă o comună cu numele de Baia Borșa.

Instalarea noilor comitete regrupate s-a făcut numai în aceste comune unde s-au alipit satele și la comuna Baia Borșa care a luat ființă în urma raionării.

La Botiza au participat la instalare din partea Partidului tov. Țiplea Ilie și din partea comitetului Prov. de raion tov. Pop Vasile, la comuna Rozavlea a participat la instalare din partea Partidului Năsui Vasile și din partea comitetului prov. raional tov. Ilf Iosif la comuna Dragomirești a participat din partea Partidului tov. Bozga Teodor și din partea comitetului prov. raional tov. Ardelean Andrei la Valea Vișeuului a participat din partea Partidului tov. Urda Vasile și din partea comit. Prov. tov. Ghergheș Adalbert, la comuna Poienile de sub munte a participat din partea Partidului tov. Roman Ion, sindicalist, tov. raional tov. Ghengheosi, la Vișeu de Sus a participat din partea partidului tov. Neagu Ion și din partea comit. prov. raional tov. [...] la comuna Baia Borșa a participat din partea partidului tov. [...] Ion și din partea comitetului prov. tov. Ilk Iosif.

Acești reprezentanți ai partidului cât și a comitetului prov. raional, au prelucrat importanța raionărilor și regrupării comunelor cât și importanța alegerilor sfaturilor populare ca organe ale puterii locale de Stat, care vor duce munca pentru rezolvarea tuturor problemelor locale, cât și pentru antrenarea țăranimii muncitoare la contribuirea cât mai grabnic la construirea Socialismului.

Atmosfera la aceste adunări de instalare a comitetelor prov. comunale au fost bună, tovarăși și-au luat angajamente și au mulțumit partidului de încrederea pe care le-au dat-o manifestându-se că vor duce lupta și mai hotărât în demascarea dușmanilor de clasă și vor duce lupta pentru menținerea păcii, prin îndeplinirea și depășirea sarcinilor care le stau în fața lor în perioada de astăzi.

Vișeu de Sus la 28 Sept. 1950

Vișeu de Sus, 29 oct. 1950

**Buletinul informativ nr. 3 din 29 oct. 1950 întocmit de Comitetul raional
Vișeu al PMR**

Fond Comitetul județean Maramureș al PMR, Dosar 3/1950, fila 5-7

BULETIN INFORMATIV

I. VIAȚA DE PARTID

În ce privește viața de partid a org. de bază din raion, se semnalează în 2 forme membri de Partid din centrele de comune se simte îmbunătățiri din toate punctele de vedere, dar la sate se simte o mare delăsare, ca de exemplu în comuna Botiza sunt 25 membri de Partid, din care 15 sunt din Poienile Glodului care este anexat la Botiza. Când se ține ședința org. de bază, membri de partid din comuna Botiza sunt prezenți toți, dar cei din satul Poienile Glodului nu vin decât delegatul și el nu la toate ședințele, aceste caz este la toate organizațiile de bază comunale, unde sunt regrupate satele la comune. Această lipsă se semnalează din cauza îndepărtării, spunând că pierd câte o zi pe drum până ajung la ședință și înapoi, dar s-au luat măsuri ca ședințele să se țină în felul următor: prima ședință la începutul trimestrului să se țină pe comună și cu membri de Partid de la sate, la mijlocul trimestrului să se facă adunarea organizației de bază în fiecare comună și sat, iar la sfârșitul trimestrului să se țină cu toții pe comună ca să se îmbunătățească frecvența la ședință.

II. ACTIVITATEA ORGANIZAȚIILOR DE MASĂ

Activitatea organizațiilor de masă începe să se îmbunătățească, ca exemplu: UTM care cuprind un număr de 10 membri tineri cu carnete și 114 candidați, au deschis 17 cercuri de politică, care cuprind un număr de 308 tineri, pentru studierea scurtei biografii a Tov. Stalin și au organizat 4 cercuri politice cu un număr de 69 tineri UTM-iști și un curs seral care cuprinde și activul raional.

- a. Organizația FP activează simțitor, duc muncă de lămurire în rândul maselor despre însemnătatea alegerilor pentru deputați sf. Popular au ținut 25 ședințe publice pe care le-a avut în luna octombrie, la care au participat 2310 membri, în ședință s-a prelucrat problema luptei pentru pace și importanța campaniei electorale.
- b. Sindicatul salariaților agricol la sate este slabă din cauză că nu au activiști pe teren care să ducă acțiuni prin sate de a lămuri sindicaliștii despre importanța sindicatului în masele largi al țăranilor de pe ogoare. La întreprinderi syndicatele activează bine, ca de exemplu sindicatul lemn

forestier Vișeu a ținut ședință cu muncitorii sindicaliști prelucrându-se problema alegerilor unde și-au luat angajamente și întreceri socialiste între ei în cinstea zilei de 7 Nov. și în întâmpinarea alegerilor pentru deputații Sfatului Popular.

- c. Organizația UFDR începe să se îmbunătățească simțitor și să ia avânt prin Partidul Muncitoresc Român, ca exemplu în satul Vișeu de Mijloc unde într-o ședință pe care au avut-o în luna Octombrie a.c. au lansat o moțiune în care arată:

MOȚIUNE: Noi femeile din satul Vișeu de Mijloc, raionul Vișeu cerem retragerea armatelor fasciste anglo-americane din Coreea. Noi nu vrem ca copiii și bărbații noștri să fie carne de [...], noi nu vrem un nou război ca să rămânem orfani, văduve și invalizi. NOI VREM PACE, noi vrem copiii noștri să le asigurăm un trai mai bun, o viață fericită, vrem să trăim liberi să construim Socialismului într-o țară liberă și independentă. Noi asigurăm pacea, prin munca noastră și muncind în planul cincinal, vom asigura copiii noștri o viață fericită având mereu în fața noastră Marea Uniune Sovietică, care stă în fruntea lagărului păcii, ca un bastion de neclintit, în frunte cu gloriosul conducător al Popoarelor din lumea întreagă „IOSIF VISARIONOVICI STALIN” după care au urmat 15 iscălituri ale femeilor din Vișeu de Mijloc.

III. ASPECTE DIN ÎNTREPRINDERI

La întreprinderea IPEIL Vișeu se fac mari pregătiri în cinstea zilei de 7 Noiembrie, sunt întreceri între muncitori din fabrici și echipele de la pădure, se fac lozinci speciale, echipe de coruri și alte pregătiri în întâmpinarea lui 7 Noiembrie și alegerilor de deputați ai sf. Popular.

La mina Baia Borșa, bucătăreasa de la cantina minieră muncitorească cu numele Sabo Finos a fost prinsă cu faptul de a alege carnea cea mai bună și grasă și fără oase și a o pune deoparte într-un lighean și a servi cu ea pe unele persoane mai cunoscute ale ei și muncitorilor le dădea câte un os cu foarte puțină carne pe el, faptul a fost prins de către tov. Panciu Ignat, activist la raionul PMR Vișeu. S-au luat măsuri ca bucătăreasa să fie înlăturată de la cantină și înlocuită cu un alt element cinstit.

ASPECTE DIN SECTORUL AGRICOL

În sectorul agricol s-a terminat de recoltat pe întreg raionul și însămânțările de toamnă, acum se dă bătălie de a repara drumurile și de a le turna cu piatră, pe drumul de la Vișeu – Borșa se pregătesc turnarea drumului. Pe această linie este un concresor de zdrobit piatră care este în condițiuni bune, pentru ca această linie să fie turnată în cel mai scurt timp.

La GAC Ieud se fac pregătiri pentru 12 Noiembrie, când se va face darea de seamă a rezultatelor din GAC în fața membrilor gospodăriei și împărțirea recoltei după un an de muncă la fiecare colectivist conform zilelor muncă.

DESPRE COOPERATIVE ȘI COMERTUL DE STAT

În ce privește alimentarea cooperativelor cu mărfuri necesare și suficiente este mulțumitoare peste tot, magazinele alimentare au primit făină de grâu după numărul carteliștilor din întreg raionul pe luna octombrie, dar ulei, zahăr și săpun nu s-a primit din cauză că de la Sighet spun că aparțin de Bistrița raionul Vișeu și Bistrița spune că trebuie să fim alimentați de la Sighet până la 1 ianuarie și din această cauză muncitorii suferă de alimente pe care trebuiau să le primească pe cartelă.

DIVERSE

Demascări dușmănoase și chiaburești s-au semnalat în următoarele comune, Vlad Gh. Darie din comuna Săliștea care a căutat să mituiască pe Președ. Comit. Proviz. Cu o oaie ca să-l scutească de la diferite munci obștești, un alt chiabur din satul Cuhea, Bufta Ion care a căutat să ascundă uiumul de la moară sustrăgându-se de a-l preda Statului. Alt chiabur din comuna Ieud, care nu și-a predat cota de lână a fost demascat de către tov. Bizău Dumitru, la fel a fost demascată exploatoarea Griguța Ileana din com. Rozavlea care a fost strecurată ca deputată în sfatul raional și a fost demascată de Bucur Gheorghe.

Situația la Comitetul de Stat pentru colectări produselor agricole unde împluternicitul Griober Alexandru, făcându-și de cap au schimbat pe unii tovarăși din postul de răspundere în care au fost puși la instalarea Comitetului raional pentru colectări a CSC fără să știe colectivul de muncă de isprava lui și fără să arate Partidului ce vrea să facă și din ce cauză o face această modificare în CSC pe când au aflat salariați de modificarea în aparatul CSC s-a iscat o ceartă și o neînțelegere aproape să se bată, fiind sesizată documentarea de Partid de cele întâmplate au fost chemați cei în cauză la Partid unde fiind tras la răspundere de cele întâmplate de către tov. prim secretar raional și arătându-i greșeala pe care a făcut-o fără să sesizeze Partidul de modificările pe care le-a făcut, împluternicitul și-a recunoscut greșeala și lucrurile s-au îndreptat.

În ce privește prietenia româno-sovietică, s-a dat programe artistice de către UTM-iști și neutemiști în comuna Vișeu de Jos, Leordina, Dragomirești și Ieud.

Tot în cadrul prieteniei româno-sovietice, școala elementară comuna Vișeu de Jos a ținut 4 conferințe în cadrul luptei pentru pacea campaniei electorale și prietenia Româno Sovietică.

În ce privește FDP a fost popularizat în toate comunele și satele manifestul FDP de către agitatori FDP arătând importanța Frontului Democrat Popular.

Manifestări dușmănoase în comuna Rozavlea, reacțiunea a lansat zvonul între țărani să nu se înscrie pe listele electorale că vor trece la colhoz. Aceste zvonuri au fost combătute de agitatori și populația s-a înscris în listele electorale arătându-se și problema colhozului că este singura cale de scăpare din sărăcie și de a ne croi un drum mai bun și o viață fericită, unde omul nu este exploatat și jefuit ca în trecut.

Prim Secretar
Alb Ioan

Instructor documentar
Neagu Ioan

Vișeu de Sus, 6 noiembrie 1950

**Notă întocmită de primsecretarul raional și instructorul documentar de la
Comitetul Raional Vișeu, referitoare la situația vitelor la GAC-urile înființate
în raion în anul 1950**

Fond Comitetul Județean al PMR, Comitetul Raional Vișeu, Dosar 3/1950

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Vișeu

NOTĂ

În legătură cu situația GAC din raionul Vișeu

1. În vara anului 1950 s-au constituit una Gospodărie Agricolă Colectivă în com. Săliștea.
2. Vitele în total s-au adus la GAC leud, iar fânul pentru ele îl au, fiindcă este inaugurată din vara anului 1949.
3. La GAC Săliștea nu s-au dus doi cai și două vaci, cai sunt ai lui Vlad Dănilă care este secretar al Comitetului Prov. Săcel. Motivul pe care îl pune este că are de făcut un grajd și că este dator la oameni că a luat bani să le lucreze cu caii la diferite munci.
Situația cu vacile este în felul următor: Rus Dănilă care are 2 vaci, una este înscrisă în GAC și una i-a rămas lui, și acuma pe când trebuia să se ducă în GAC nu vrea, ci spune că una e a vinde și își va lua porumb pentru familie, iar una o va ține pentru el.
4. Pentru vitele aduse în GAC la Săliștea nu s-au adus furajele necesare deoarece anul acesta nu a fost fân, fără foarte puțin și GAC este silit de a vinde o parte din vite din cauza lipsei de nutreț pentru vite.

6 – XI – 1950

Prim secretar
Alb Ioan

Instructor documentar
Neagu Ioan

Vișeu de Sus, 17 noiembrie 1950

**Notă privind GAC „Scânteia” din leud întocmită de Secția Organizare
Conducere de Partid, Sindicat și UTM a Comitetului Raional de Partid al
PMR**

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, fila 58

NOTĂ TELEFONICĂ

în legătură cu serbarea împărțirii recoltelor la colectiviști din GAC leud

Ședința s-a deschis la orele 12 fiind un număr de participanți delegați străini și colectiviști din GAC leud în număr de 400.

Ședința a fost deschisă de către tov. Bizău Ștefan, membru în GAC cu următoarea ordine de zi:

1. Darea de seamă a președintelui GAC
2. Darea de seamă a cenzorilor
3. Întrebări și discuții

În darea de seamă au fost aplauze furtunoase însoțite de lozinci. Darea de seamă a fost aprobată în unitatea de colectiviști.

Întrebări. Au luat cuvântul 5 tov. cu probleme ușoare ca de exemplu: bătrânul Bizău a întrebat că cine îl va întreține când nu va lucra deloc? Răspunsul i-a fost dat de către președintele GAC-ului. Bătrânul Bizău este de 79 de ani și are 136 de zile muncă lucrată în GAC:

Discuții: au luat parte 12 membri care au arătat roadele bogate pe care le-au primit după munca depusă în GAC luându-și angajamentul că vor munci mai mult și mai bine pe viitor.

Ședința s-a încheiat la ora 3,50 după care s-a trecut la distribuirea recoltei la 2 colectiviști. Pentru o zi de muncă a primit:

Grâu	1,82 kg
Porumb	3,98 kg
Orz și secară	0,70 kg
Cartofi	7 kg
Fân	6,25 kg
Varză	0,70 kg
Bani	21 lei

Cironei Găvrilă cu soția are 463 zile muncă, după care a primit: Porumb 1742,74 kg, Grâu 852,66 kg, Orz și secară 324,1 kg, Cartofi 32,41 kg etc.

Atmosfera în rândurile colhoznicilor a fost mulțumitoare, în rândul populației din comună nu s-a semnalat nici o manifestație dușmănoasă.

Vișeu de Sus la 13 Noiembrie 1950

Prim Secretar
Albu Ioan
Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional de Partid

Instructor documentar
Neagu Ioan

Notă

în legătură cu Gospodăriile Agricole Colective „Scânteia” din comuna Ieud

1. În comuna Ieud este GAC-ul care poartă numele de „Scânteia”
2. GAC a fost inaugurată în ziua de 5 martie 1950
 - a) Cu 78 Gospodării țărănești și 163 brațe de muncă și cu 321 suflete
 - b) Sunt 5 membri de Partid
 - c) Țărani săraci 70 și un proletar agricol, țărani mijlocași 7
 - d) Funcționari de carieră nu sunt, decât 7 funcționari flotați care au în GAC 8 brațe de muncă
 - e) Este un singur braț de muncă care nu lucrează la munca câmpului, fiind fierar de meserie și lucrează în GAC
3. La inaugurare s-au înscris cu pământ: arabil 98,35 ha, fânaț 113,45 ha, livadă cu pomi 2,75 ha, total 214,55 ha
 - a) Au primit pământ de la Stat: arabil 54,19 ha, fânaț 27,98 ha, livezi 2 ha
 - b) Inventarul viu cu care au intrat: 8 boi, 8 vaci și 2 cai
 - c) Inventarul mort: 8 pluguri de lemn, 6 grape, 7 căruțe, 6 sănii și 2 guri ham
4. După inaugurare s-au înscris: 2 proletari agricoli cu 4 brațe de muncă, fără inventar, membri de Partid.
5. Sunt 3 brigăzi, 12 echipe care sunt în acțiune
6. Întreceri Socialiste s-au organizat dar nu s-au respectat din cauză că brigăzile se dezorganizează, trec din o brigadă în alta și vin la lucru prin fluctuație.
7. Echipă culturală nu are, dar echipa Căminului Cultural este compusă din 75% din membri GAC
8. Cereri de înscrieri în GAC sunt: 2 țărani săraci și 4 mijlocași, membri de Partid, dar nu se știe cu câte brațe de muncă vor intra.
9. În afara GAC sunt 3 membri de Partid.
10. Numele organizatorului de Partid este Mirică Aurel de profesie tâmplar.
11. Numele Secretarului Org. de bază este Hotico Vasile, țăran sărac
12. Numele Președintelui GAC Dunca Vasile, țăran sărac și membru de Partid.

Vișeu la 17 Nov. 1950

Prim Secretar
Albu Ioan

Instructor Documentar
Neagu Ioan

Vișeu de Sus, 25 noiembrie 1950

**Notă de legătură cu GAC-urile din raionul Vișeu, întocmită de Secția Organizare Conducere de Partid a Comitetului raional Vișeu al PMR
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 2/1950, fila 2**

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
Secția Org. Cond. de Partid
Sind. și UTM Vișeu

NOTĂ
în legătură cu GAC „Brazde Unite” Săliștea

1. În comuna Săliștea este GAC care poartă numele „BRAZDE UNITE”.
2. GAC a fost inaugurată în ziua de 23 Iulie 1950
 - a) cu 104 gospodării țărănești și 216 brațe de muncă
 - b) sunt 9 membri de Partid
 - c) țărani săraci 68, țărani mijlocași 36
 - d) funcționari de carieră este unul, fără brațe de muncă în GAC, funcționari flotanți sunt 9 și au în GAC 18 brațe de muncă
 - e) membri care nu lucrează la munca câmpului sunt 22 din care 3 fierari, 4 rotari, 3 tâmplari, 8 dulgheri și 4 zidari
3. La inaugurare s-au înscris cu pământ arabil 153,73 ha, fânaț 230,86 ha, livezi cu pomi 19 ha, total 403,59 ha
 - a) pământ de la Stat nu s-a primit
 - b) inventarul viu cu care au intrat: 17 boi, 15 vaci, 6 cai
 - c) inventar mort: 18 pluguri, 18 grape, 18 căruțe, 16 sănii
4. După inaugurare s-au înscris 18 membri, 18 țărani săraci și 8 mijlocași, încă nu le este făcută situația și nu se știe cu câte brațe vor intra, sunt membri de Partid
5. Sunt 4 brigăzi, 15 echipe
6. Întreceri socialiste nu sunt din cauză că nu s-a lucrat definitiv în toată munca
GAC
7. Echipă culturală este cu 30 membri
8. Cereri de înscrieri în GAC în prezent nu sunt
9. În afara GAC este un singur membru de Partid, nelocalnic și care este învățător
10. Numele organizat. De Partid: Țiplea Ștefan. Agricultor
11. Numele Secretarului Organiz. De bază, Iuga Vasile, țărăn mijlocas
12. Numele Președintele GAC Iuga Mihai, țărăn sărac și membru de Partid.

Vișeu de Sus la 17 Nov. 1950

Prim Secretar
Albu Ioan

Instr. Doc.
Neagu Ioan

NOTA
în legătură cu GAC din raionul Vișeu

1. La GAC leud încă nu s-a întocmit plan de muncă în vederea muncii de iarnă, iar la GAC Săliștea au plan de muncă unde sunt prevăzute muncile care vor fi efectuate în cursul iernii.
2. La GAC leud este în afară de agricultură și un atelier de fierărie cu un meșter și un ajutor, urmează să ia ființă un atelier pentru fabricarea oalelor de lut, meșteri în prezent se află la cooperativă, dar vor să vină în GAC un număr de 3 meșteri, însă greutatea este că nu au unelte bune, lucrează cu unelte vechi. La GAC Săliștea nu este nici o ramură de producție auxiliară și nici nu se semnalează vreo ramură care să ia ființă.
3. Pe timpul de iarnă, o parte din colectiviști vor face lucrări de amenajare, construcții, iar o parte din colectiviști vor lucra cu caii și boi la pădurile IPEIL-lui. La fel și colectiviști din GAC Săliștea.
4. În urma înfăptuirii recoltei la GAC leud membri duc o muncă de lămurire în rândul restului de țărani săraci și mijlocași pentru a intra în GAC văzând felul cum decurge împărțitul recoltei la colectiviști. Se manifestă mulți că și ei se vor înscrie în GAC. Aceasta se datorește și în urma prelucrărilor făcute de tov. care au popularizat cele văzute în URSS. Până în prezent sunt 6 cereri de a intra în GAC, 4 țărani săraci și 2 mijlocași.
5. La GAC Săliștea sunt 14 membri care și-au făcut cereri pentru a intra în GAC și chiar le-a și aprobat adunarea generală. 7 dintre ei sunt mijlocași și 7 țărani săraci, iar 4 țărani și-au mai băgat cerere acum.
6. Comitetul raional PMR Vișeu a trasat sarcini fabricii IPEIL, care patronează aceste 2 GAC de a da tot concursul colectiviștilor pentru a primi lucru pe perioada de iarnă. Iar pentru a se atrage noi membri în GAC atât Comit. Raional de Partid cât și org. de bază din GAC, duc muncă de lămurire în rândul maselor, popularizându-le munca în colectiv și roadele bogate strânse pe urma muncii în colectiv.

Vișeu la 25 – XI
Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Doc.
SS indescifrabilă

Materialul a fost folosit în notă informativă Nr. 34/27 XI
Comunicat la PC prin teleimplimator SS indiscifrabilă

Vișeu de Sus, 30 decembrie 1950

Notă în legătură cu lipsa de furaje din GAC-urile raionului Vișeu, întocmită la Secția Organizare și Conducere de Partid a Comitetului raional Vișeu al PMR

Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, dosar 2/1950, fila 61

PMR

Comitetul Raional Vișeu

Comisia org. de Partid

Notă

În legătură cu lipsa de furaje din GAC Raionului Vișeu

1. La GAC Săliștea de Sus Brazde unite lipsesc furaje, fân 7.500 kg, borceag 12.750 kg, paie 5.850 kg, ovăz 10.050 kg, sfecă 29.400 kg, pleavă 4.500 kg, orz 75 kg, tărâță 900 kg.
2. Posedă 110.000 kg fân, împrumutat de la GAC leud 8000 kg fân, fără de aceste 18.000 kg fân mai lipsesc cantitatea de mai sus socotită până la 15 Mai 1951.
3. S-a împrumutat de la GAC leud până la noile recolte, întrucât Regiunea nu dă credințe pentru procurarea furajelor de pe piață. S-au luat măsuri de către biroul raional PMR pentru a contracta cu IPEIL Vișeu de a trimite GAC Săliștea oameni din Gospodărie și atelaje, asigurând astfel munca în perioada de iarnă a membrilor și pentru susținerea animalelor în GAC.
4. Manifestări dușmănoase nu s-au observat în rândul colectivităților în urma lipsei de furaj și cereale din GAC pentru că majoritatea colectivităților de la Săliștea au plecat la diferite munci din lipsă de porumb. Am intervenit la Comisia de Stat pentru Colectori pentru a debloca câte 2.500 kg de porumb lunar pentru colectivitățile lipsiți de porumb de la Săliștea, dar până în prezent nu am primit nici un răspuns.
5. Comitetul de Partid Raional, în această problemă se ocupă îndeaproape, dându-le tot sprijinul pentru buna gospodărire a GAC.

Vișeu 30 decembrie 1950

**Prim Secretar
SS indescifrabilă**

**Instr. Documentar
SS indescifrabilă**

**Vișeu 1951, Adresa împuternicitului Raional Vișeu către Ministerul Cultelor
Date despre preoții romano-catolici. Fond Comitetul Județean Maramureș al
P.M.R., Dosarul 1 .1951. f. 125-129**

Ministerul Cultelor
Împuternicit Raional Vișeu

Strict- Confidențial

Către
MINISTERUL CULTELOR
Direcțiunea Împuterniciților

Peste: Date preoți
rom.catolici

București

Urmare ordinului Împuternicitului regional Baia Mare Nr.195 din 20 Septembrie 1951, dau mai jos datele ce am putut obține despre preoții romano-catolici din raion:

Kolla Ion, capelan, Vișeu de Sus, este cetățean străin. A renunțat la cetățenia maghiară. În anul 1945 a fost numit profesor de religie la Liceul Piaristilor din Sighet. În 1945 a cerut cetățenia română, dar până în prezent cererea lui nu s-a rezolvat de Ministerul Justiției. Comisiunea pentru Constatarea condițiilor de Naturalizare și recunoaștere, unde este înregistrată cererea lui sub Nr.370 Nat.1946. pe anul trecut a avut viză de liberă petrecere de la Miliția regională Rodna-Bistrița.

După apariția legii cultelor/148/ a fost mutat din Sighet la Vișeu de Sus. La Liceul Maghiar din Sighet a crescut elevi în spirit reacționar șovinist, lucru ce se manifestă la spectacole, unde elevii lui provocau șovinismul. Din această cauză a fost izolat la Vișeu de Sus, unde și acum duce acțiune intensă pentru catehizarea copiilor și atragerea țăranilor foști greco-catolici spre catolicism. La parohia rom.cat. zilnic umblă țăranii români foști gr.catolici. el mai duce acțiune de prozelitism. El spune că se supune regimului democrat, dar activitatea lui și manifestarea lui este în contra regimului nostru.

Tompfli Martin, paroh Vișeu de Sus, în trecut nu am cunoștințe și date palpabile asupra lui din care să reiasă că ar fi avut ceva scăderi, dar în prezent are atitudine dușmănoasă față de statul democrat-popular, nu satisface obligațiile față de stat, a ascuns vacile pentru a nu fi declarate pentru cota de lapte. Chiar din discuții este ironic. Recunoaște aula din punct de vedere administrativ, dar nu religios. Este șiret.

Svoboda Francisc, fost prelat papal la fosta episcopie Satu Mare, de unde a fost trimis la Vișeu de Sus, pentru a fi izolat. Este un bătrân de peste 70 ani, tremură, totuși face slujbă în biserică. Nu aduce nici un aport pentru pace și nici pentru treburile obștești.

Kadar Iosif, preot la Baia Borșa, fost profesor și director la liceul piariștilor din Sighet, unde tacit a lucrat și consimțit cu reacțiunea. Elevii lui au primit educație reacționară șovină. Totuși a activat în Uniunea Populară Maghiară din fostul județ Maramureș, unde a fost vice-președinte și a avut o mare influență în rândurile maselor maghiare din Sighet. Pentru aceasta a fost izolat la Baia Borșa, unde azi duce acțiune pentru pace și se înțelege cu organele locale. El recunoaște aula, din punct de vedere administrativ.

Ofrim Lupu
Împuternicit raional Vișeu

Sighet, 3 ianuarie 1951

Notă întocmită de către Comitetul de Partid Sighet privind problema națională.

Fond Comitetul Raional al P.M.R., Dosar 21(4)/1951, fila 79.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul de Partid
Sighet
Nr. 431/1951

NOTĂ
cu privire la problema națională.

În Raionul Sighet în cadrul populației maghiare problema națională se manifestă în felul următor:

În orașul Sighet se manifestă prin religie, rom. cat. spunând că în trecut aveau voie să manifeste în sărbători religioase, dar azi nu le dă voie, aceasta manifestare se observă în general în rândurile populației în vârstă. (Zic că nu li este permis ținerea de procesiuni).

La fel se manifestă în comuna Coștiui, Teceul Mic și Virișmort.

În comuna Ocna Șugatag în legătură cu închiderea minei, este un curent puternic național, spunând că din acea cauză a fost închisă mina că populația comunei este maghiară. Aceasta a fost spus de către Fejes Ștefan, Kramarik Vasile și mulți tov. muncitori, spunând că mina ar fi trebuit predată Ungariei că Ungaria nu are mine de sare, și sub regimul maghiar a fost desvoltată.

UPM. combate acest curent prin, prin trimiterea activiștilor pe teren, ținerea conferințelor, adunări populare, popularizând avantajele care le are populația maghiară în RPR.

În comunele ucrainene ca: Crăciunești cetățeanul Semeniac Gheorghe, Stan Vasile, Bobiniți Lorinț și Bojuc Vasile vorbesc că în URSS, țărâna colhoznică este sub comanda armatei, când merg la dif. munci.

Tot aceste manifestări au în comuna Remeți Mociuca Andrei, Domnici Todor și alți mulți, cari au legătură cu Semeniac Gheorghe din Crăciunești, acesta primind cărți dela rudele lui din Ucraina Subcarpatică și se documentează cu scrisori.

Tot în satul Crăciunești Gheulac Mihai are corespondență cu fiica sa din Iugoslavia și spune că ea scrie că acolo viața este bună. acest tov. este și membru de Partid.

Naționalismul prin sionism se manifestă în rândurile evreimei prin plecare în Israel. Din 266 pașapoarte primite, cu toată munca de lămurire dusă de către membrii de Partid și CDE nu s-au renunțat decât 2. plecarea acestora este în curs. Salariații dela dif. întreprinderi și instituții nu se prea amestecă cu ceilalți salariați neevrei. Fac grupuri separate la plimbări, la cinematograful etc.

Cosmopolitismul se manifestă că produsele textile sosite prin pachete din America sunt laudate și recomandate ca cele mai bune, incomparabile cu produsele noastre. În cercurile medicale, la unii medici se constată o servilă admirație față de știința medicală, de produsele medicale din apus. Dr. Kaufman, medic stomatologic la Policlinică, ignorează complet revistele noastre, arătând admirația față de revistele străine din apus. Dr. Berger, care recomandă „vestitele” injecții americane, încât în rândurile populației medicamentele americane sunt considerate mult superior, decât cele sovietice sau ale noastre.

Pentru combaterea cosmopolitismului s-a ținut o ședință largă cu medicii, ședința a trezit discuții între medici, așa că problema rămâne mereu deschisă, fiind atacat pe toate căile: presă, ziar de perete, ședințe etc.

Org. de Partid, precum și o parte din org. de masă se preocupă cu această problemă. De exemplu: CDE caută combaterea manifestărilor naționaliste prin adâncirea luptei de clasă, demascarea elementelor reacționare. Fr. Plug. Nu se preocupă cu această problemă.

Punctele care nu sunt arătate, nu sunt cunoscute, deci nu pot da fapte concrete.

Sighet 3 Ian.

Instr. document.

Primsecretar

Vișeu de Sus, 5 ianuarie 1951

**Dare de seamă pe trim. IV a anului 1950 întocmit de Comitetul Raional PMR,
Vișeu, Regiunea Rodna**

Dosar 1/1950, filele 38-45

Dare de seamă

Activitatea biroului raional pe perioada trimestrului IV a anului 1950

Activitatea biroului raional s-a desfășurat pe baza unui plan de muncă, plan care a fost defalcat pe probleme legate de timp și om. La îndeplinirea planului de muncă și la punerea lui în aplicare a fost antrenat tot activul de Partid și activul org. de masă.

Problema luptei pentru pace. În cursul celor 3 luni s-a organizat Comitetul de luptă pentru pace raional care a dus o largă activitate pe baza unui plan de muncă bine întocmit, iar în fiecare lună s-a ținut ședința unde s-a dat rapoarte de activitate și s-a analizat munca de pe teren din raionul nostru.

La fel și în fiecare comună și sat din raion sunt organizate comitete de luptă pentru pace cât și în întreprinderi și instituții unde în total avem 32 comitete de luptă pentru pace.

În cursul trimestrului IV s-au ținut 3 ședințe la centru de raion cu Comitetul de luptă pentru pace raional și 96 de ședințe la comune, sate, instituții și întreprinderi unde s-a prelucrat Rezoluția Comitetelor de luptă pentru pace și rezultatele Congresului Partizanilor Păcii la Varșovia.

La instalarea Sfatului Raional, în ziua de 18 decembrie 1950 Comitetul de luptă pentru pace raional a trimis o telegramă către Congresul Partizanilor Păcii din Varșovia, prin regiune și CC unde deputații raionului și-au luat angajamente că vor lupta efectiv în lupta pentru pace.

Prin comitetele de luptă pentru pace s-a încasat o sumă de bani pentru fondul mondial al păcii 116.702 lei care au fost vărsați pentru comitetul permanent de luptă pentru pace București, iar în urma acesteia s-a pornit acțiunea pentru ajutorul poporului corean [...].

Îndeplinirea Planului de Stat. În sectorul industrial Planul de Stat a fost depășit la fabrica IPEIL cu Mina Baia Borșa a depășit cu [...] fabrica Tanin a realizat [...]

Nu a îndeplinit planul fabrica [...]

Din toate acestea munca a fost mai bine organizată la fabrica IPEIL Borșa, unde muncitorii au fost mai bine îngrijiți și aprovizionați, la fel și Mina Baia Borșa din punct de vedere a cazării muncitorilor putem spune că stau printre primele întreprinderi unde toți muncitorii au haine de protecție începând de la bocanci și până la căciulă.

În ceea ce privește întrecerile în comună IPEIL Borșa au fost organizate pe fabrici, secții, echipe și individuale în mai mică măsură au fost organizate la IPEIL Vișeu, iar în ceea ce privește popularizarea muncitorilor evidențiați în muncă la IPEIL Borșa gazetele de perete au scos în evidență pe cei dornici de muncă.

Popularizarea s-a mai făcut prin ședințe și adunări cu muncitori pentru a încuraja pe ceilalți muncitori de a munci cu dragoste pentru îndeplinirea Planului de Stat.

În ceea ce privește aprovizionarea cu materii prime pentru intrarea în planul cincinal fabricile din raionul nostru într-o mică măsură sunt aprovizionate cu cele necesare. Membrii de Partid din organizația de bază din întreprinderi sunt în fruntea tuturor acțiunilor cu excepția organizației de bază din fabrica IPEIL Vișeu care cu toate că a primit ajutor din partea biroului și activului raional totuși în prea mică măsură munca s-a îmbunătățit.

Sindicatul

Probleme generale

Ca o sarcină principală în problema agrară a fost terminarea campaniei de toamnă unde în această privință putem spune că am avut rezultate destul de frumoase întrucât recoltele au fost strânse la timp atât în sectorul socialist cât și în sectorul particular.

O realizare a activității Comitetului raional de partid ca ajutorul organizației de masă este că a fost realizat la timp și depășit cu 8%.

În fruntea acestei campanii a fost sectorul socialist care prin munca planificată a putut da dovadă de o muncă superioară pe baza îndrumării Partidului nostru. În această privință putem arăta comunele fruntașe care au fost: Ieudul, Rozavlea, Petrova și Vișeu de Jos, iar ca comune codașe putem scoate în evidență comunele: Săcel, Botiza, Vișeu de Sus și altele.

În ceea ce privește treieriișul putem să spunem că am fost întârziați din cauză de lipsă de batoze și din cauza timpului nefavorabil, ba mai mult și din cauza neinteresării și lipsei de control din partea secției agrare de pe lângă Sfatul Popular.

În ceea ce privește colectarea cerealelor, planul de colectări a fost neglijat atât de comitetul raional de Partid cât și de Comisia de Stat de colectări până când am fost sesizați de către Comitetul regional PMR și CC în urma căruia de abia numai în decembrie a început intensificarea muncii.

Rezultatul colectărilor pe culturi este că la grâu a fost planificat 0,1 tonă și realizat 0,2 tone în procentaj 200%, la secară planificat 0,2 tone realizat 0,3 tone în procentaj 130%, la orz planificat 172,5 tone realizat de abia 74,9 tone în procentaj 44,4%, ovăz planificat 523,4 tone realizat 407,1 tone în procentaj de 77,7% porumb planificat 1084,9 tone realizat 219,6 tone în procentaj 20,2% la fân planificat 3458 tone realizat 687 tone în procentaj 19,8%, trifoi planificat 18,1 tone realizat 86 kg. Lucerna planificat 1,5 tone realizat nimic.

Aceste rezultate sunt tocmai ca aparatul de colectări nu a dat importanță deosebită acestei munci de a fi la dispoziția cetățenilor, cazul când veneau căruțe cu cereale de la comune și le trimiteau înapoi în aceasta și Sfaturile populare au avut lipsuri în problema colectărilor unde încă și în prezent sunt adunate cereale în loc să fie trimise la Baza de Recepție.

Ceea ce a dăunat în problema colectărilor a fost că în cadrul aparatului de colectări au existat frecuşuri ce se ocupau de beţie de exemplu tovarăşul împuternicit când a venit beat la birou noaptea pe la 12 unde se arăta că el este cel mai mare din Vişeu, în loc să se ocupe să plătească cotele încasate la oameni cum este de exemplu la Rozavlea, Săcel, Săliştea şi alte comune unde nu s-a plătit.

La fel nu fac descărcarea cotelor de pe borderou şi îi impune pe cetăţeni să aducă cereale a doua oară ca de exemplu cum s-a întâmplat cazul cu comuna Botiza şi Dragomireşti, etc. Într-adevăr a fost o greşeală a fostului judeţ care a impus cote nejuste neţinând cont de lupta de clasă cum a fost cazul la Poienile de sub Munte, Borşa, Ruscova, şi în alte comune, însă cu toate aceste lipsuri arătate mai sus a agravat situaţia şi mai mult trăgând după sine o serie de greutăţi.

GAC

În ceea ce priveşte sectorul socialist din agricultură în raionul nostru avem 2 Gospodării Colective din care gospodăria din leud este mai veche, unde s-au distribuit cerealele în anul 1950, iar Săliştea este o gospodărie nouă creată în 1950. În ceea ce priveşte munca din aceste două gospodării a adus rezultate destul de frumoase, aceia colectivişti care au muncit mai multe zile au avut mai multe rezultate, iar acei care au muncit mai puţine zile au primit mai puţine cereale. La distribuirea cerealelor în gospodăria colectivă leud s-a observat o distreţă a Partidului care a fost o atmosferă sănătoasă. Văzând restul de cetăţeni din această comună rezultatele muncii depuse în această gospodărie s-a reuşit pentru atragerea de noi membri în gospodăria colectivă, tot la fel în gospodăria colectivă Săliştea de Sus nefiind ajutaţi de Sfatul Popular comunal, din iniţiativa lor proprie au reuşit să construiască un grajd nou, iar prin munca de lămurire depusă din partea raionului şi a organizaţiei de bază din aceste două gospodării s-a reuşit ca toate vitele să fie adunate la gospodărie de către membrii din aceste gospodării. Deşi în această privinţă nu toţi membrii din gospodărie au contribuit la îndeplinirea sarcinilor.

Secţia agrară a Sfatului Popular raional nu a dat un ajutor suficient prin tehnicieni la conservarea cerealelor şi la însămânţările de toamnă. Tot în această privinţă nu a dat ajutorul suficient întreprinderea care patronează aceste două gospodării de exemplu IPEIL Vişeu, iar activitatea organizaţiei de bază din aceste gospodării este slabă pentru atragerea de noi membri şi nu se ocupă de educarea membrilor din aceste două gospodării.

Problema Cooperativelor. În raionul nostru avem 20803 membri cooperatişti cu un capital social subscris de 18.350.761 lei şi capital social vărsat 13.080.688 lei. În cursul trimestrului IV la cooperativele raionului Vişeu s-au făcut 45 adunări obşteşti cooperatiste unde s-a făcut darea de seamă asupra activităţii cooperativelor şi planul de muncă din sarcinile avute pe trimestrul IV. la cele 45 adunări obşteşti au participat un număr de aproximativ 10500 populaţie.

La Uniunea Cooperativelor din centru de raion sunt abonați la Scânteia un număr de 30 salariați, iar la Scânteia Tineretului 8 și la Pentru Pace Trainică 2.

În cadrul Uniunii prin muncă voluntară s-au făcut 970 ore pe trimestrul IV, iar la cooperativele de raion 320 ore.

În raion funcționează 15 cooperative, având 9 filiale.

În decursul acestui trimestru cooperativa a fost planificată cu mărfuri industriale în valoare de 40.000.000 lei și din care s-a distribuit prin cooperative în valoare de 32.000.000 lei.

Stocul de 8.000.000 lei reprezintă valoarea mărfurilor sezoniere.

La desfacerea produselor MAT planul a fost depășit cu 20%.

Activitatea Organizației de bază de la Uniunea Cooperativelor s-a observat că nu își are rolul ei politic conducător tocmai din cauză căci unii tovarăși membri de Partid cum este tovarășul Sidor Apan și ca responsabil de cadre vine la serviciu mort de beat, ce face nu se admite unui membru de Partid fiind responsabil de cadre care trebuie să fie un ochi, cel mai luminat între funcționarii acestei Uniuni. Biroul raional a ajutat pe acest tovarăș chemându-l și trăgându-l la răspundere despre greșelile pe care le comite de repetate ori.

Întărirea vieții de Partid. Biroul raional a avut ca plan de muncă pe trimestrul, pe lună și pe 10 zile la [...] și secțiile unde au fost repartizate sarcini concrete pe fiecare tovarăș activist. Tovarășii din biroul raional au participat la ședințele de secție și au dat ajutor la întocmirea planurilor de muncă. La fel și pentru ca organizațiile de bază comunale în raionul nostru să poată să trăiască viața de Partid, biroul raional a repartizat activul pe organizația de bază pentru a da ajutor la întocmirea planurilor de muncă și pentru a îndruma de felul cum să-și ducă sarcinile la îndeplinire. În această privință putem scoate în evidență ca cele mai bune organizații de bază care își trăiesc o adevărată viață de Partid care este organizația de bază Leordina, Vișeu de Jos, Poieni și Rozavlea, care au înțeles cum trebuie să muncească o organizație de bază pentru ca să se observe rolul ei conducător politic în comuna respectivă.

La fel putem scoate în evidență unele organizații mai slabe care nu au înțeles să respecte planul de muncă ba nici nu își întocmesc plan de muncă așa după cum trebuie să muncească o organizație de bază așa cum este organizația de bază Botiza, Ruscova, Valea Vișeuului și chiar organizația de bază de la IPEIL Vișeu. Aceste organizații sunt în urmă cu contribuția prin care nu se simt strâns legați de Partid care nu înțeleg că a plăti cotizația este o datorie a membrilor de Partid.

Frecvența la ședințele organizației de bază din raionul nostru pe trimestrul IV am avut numai 75%, iar în ceea ce privește cotizația am avut 85%, unde ca exemplu bun care a știut să-și achite cotizația la timp și chiar 100% este organizația de bază Leordina.

Ajutorul dat de biroul raional, biroul organizației de bază și a Partidului de Stat

În ceea ce privește activitatea organizației de masă și în special a organizației raionale putem spune că au muncit și rezultatele muncii lor s-au observat tocmai datorită ajutorului pe care l-a primit din partea biroului raional și a activului raional.

Biroul raional a dat ajutor la organizarea și planificarea ședințelor tocmai pentru ca să poată participa și un tovarăș din biroul sau activul raional la ședințele organizației de masă pentru a introduce linia Partidului în rangul organizației de masă. S-a dat ajutor chiar și la întocmirea planului de muncă unde în această privință în mare măsură își respectă planul și aduce chiar la Partid un exemplar. În această privință putem scoate în evidență în ceea ce privește respectarea acestor puncte org. F.P. dar care nu se țin s-au mai bine zis nu respectă sarcinile trasate de biroul raional este org. Sindicatului Agricol și chiar U.F.D.R. care nu aduce plan de muncă la Partid care nu vin la ședințe la Partid când sunt chemați și cu un cuvânt nu primesc efectiv ajutorul pe care îl dă biroul raional.

Este adevărat că în această parte are vină biroul raional care încă nu a reușit ca să atragă conducerile organizației de bază în jurul Partidului și ca să vadă în biroul raional un adevărat îndrumător și educator al organizației noastre și a meselor largi de muncitori.

În ceea ce privește ajutorul dat aparatului de Stat, biroul raional prin activul de Partid a îndrumat Sfaturile Populare de a munci cu dragoste pentru ca populația să vadă în conducerile Sfaturilor Populare adevărați îndrumători ai oamenilor muncii și ca să facă o diferență mare între foști primari, notari care erau în slujba claselor exploatatoare și între actualele Sfaturi Populare care sunt alese de popor și muncesc pentru poporul muncitor.

Controlul asupra organizației de bază și masă. Pentru a putea cunoaște activitatea organizației de bază și de muncă până jos la comune și sate biroul raional a organizat pe lângă activul Partidului un corp de instructori nesalariați care au fost repartizați cu sarcini concrete din ședințele de instructaj în organizația de bază de la comune și sate. Acești instructori la reîntoarcerea de pe teren au adus rapoarte cu problemele pe care fiecare le-au constatat în comună de felul cum muncesc organizațiile de bază și de masă unde aceste rapoarte au fost discutate în cadrul biroului raional și în cadrul activului pentru ca la reîntoarcerea activului pe teren să fie în stare de a da oamenilor îndrumare pentru rezolvarea problemelor și ducerea sarcinilor la îndeplinire.

Biroul raional a dezbătut în trimestrul IV problema Planului de Stat, a G.A.C. etc. și a analizat munca organizației de bază care au fost în fruntea tuturor acțiunilor deci pentru îndeplinirea Planului de Stat în această perioadă au fost mobilizate organizațiile de bază și de masă pentru a putea intra cu succes în mărețul Plan Cincinal.

Biroul raional și activul raional pentru ca să aibă rezultate în munca lor a mănuit arma cea mai puternică critica și autocritica însă totuși nu a mănuit-o îndeajuns ci de multe ori am și cocoloșit-o ca nu cumva careva dintre noi să ne șifonăm, ceea ce este una din lipsurile cele mai periculoase și mai grave din partea noastră.

Paza și securitatea sediului de Partid. Pentru securitatea sediului de Partid și pentru întărirea vigilenței în această perioadă a trimestrului IV s-a construit o cabină pentru portar, la fel s-a organizat serviciul de noapte din cadrul activului de Partid sunt la telefoane, la fel în ceea ce privește întărirea vigilenței s-a introdus până jos în organizația de bază pentru ca fiecare organizație de bază să aibă un dosar cu planurile de muncă, un registru cu procese verbale și păstrate în locul cel mai sigur pentru ca un document de Partid să nu pătrundă în mâinile dușmanului de clasă.

Campania electorală. Sub îndrumarea Partidului nostru rezultatele în alegeri din raionul Vișeu au fost mulțumitoare, tocmai prin faptul că biroul raional a ținut în mână această muncă în strânsă legătură cu Sfatul Popular raional care a fost coordonat și îndrumat de către Partid de felul cum să-și ducă sarcinile la îndeplinire în acea perioadă. În această privință biroul raional a avut și lipsuri în special în ceea ce privește buna desfășurare a muncii de agitație, la fel s-a observat și în ceea ce privește problema națională unde s-a început maghiarizarea nemților, adică ca copii să-i sustragă de la școlile germane ca să participe numai la școli maghiare, dar biroul raional observând aceste lipsuri a luat măsuri unde s-a ținut ședințe numai cu populația germană arătându-se importanța alegerilor și că fiecare cetățean cinstit care trăiește în R.P.R. indiferent de orice naționalitate are dreptul să aleagă să fie ales, s-a mai ținut mitinguri unde s-a vorbit în 5 limbi, tocmai ca să se arate căci Constituția R.P.R. arată drepturile cât și îndatoririle cetățenilor noștri cinstiți.

Problema învățământului de Partid

În cadrul activului de Partid avem organizat un cerc de studiu al P.C.B. care cu părere de rău este inexistent tocmai datorită faptului căci tovarășul Țiplea Ilie șeful secției de Propagandă și Agitație nu s-a preocupat mai de aproape pentru a activa acest cerc de studiu și pentru ca tovarășii activiști să poată să își ridice nivelul politic și ideologic, la fel în ceea ce privește ridicarea nivelului politic al activiștilor care este greșeala întregului birou tocmai pentru că am lăsat să treacă de pe o zi pe alta fără să ținem cont căci îndeplinirea sarcinilor nu se poate face fără un activ înarmat cu învățătura marxist-leninistă, ba chiar și noi biroul raional sub motivul că suntem aglomerați cu munca am neglijat cititul, ceea ce nu am putut da exemplu bun de învățătură activului raional.

Pe lângă aceasta nici activiștii organizației de masă din conducerea raională nu sunt încadrați în nici într-o formă de învățământ ceea ce se observă numai în munca depusă zi de zi, putem să arătăm org. U.T.M. care are un curs seral organizat la centru de raion însă secția de agitație a Partidului nu a luat măsuri pentru organizarea propagandiștilor de a se pregăti cu lecțiile pentru a putea preda acel curs, astfel de repetate ori au fost mobilizați tovarășii la cursuri și nu a avut cine să predea lecțiile.

În raion, avem trei forme de învățământ: curs seral avem 4 în raion, cerc de politică curentă avem 10, iar cerc de studiu al P.C.B. avem 2 unde frecvența la aceste cursuri de învățământ este de abia de 65%. Ca exemplu bun care îl putem da pentru buna funcționare a cercului de politică curentă este în comuna Leordina și Rozavlea, iar ca exemplu slab unde nu funcționează este la leud și

chiar IPEIL Vișeu de Sus. Nu putem să trecem să nu arătăm și activitatea cursului seral de la Sfatul Raional Vișeu unde chiar vicepreședinte cât și președintele nu participă la acest curs și tocmai în zilele acelea fixate ei își găsesc altceva de lucru.

În ceea ce privește propagandiștii acestor forme de învățământ au fost pregătiți într-un curs care l-au făcut la regiunea Bistrița de Partid, unde și activitatea lor lasă de dorit, tocmai prin faptul că fiind trecuți printr-un curs totuși nu înțeleg tovarășii importanța acestor forme de învățământ care contribuie la luminarea și ridicarea nivelului politic al tovarășilor noștri.

În ceea ce privește activitatea Gazetelor de perete putem să spunem că avem un număr de 35 de raioane, iar gazete de stradă 28, însă activitatea lor nu este multumitoare, multe gazete de perete și de stradă sunt cu articole vechi de câte 2-3 luni și fără să oglindească problemele importante după specificul locului. Aceasta se datorește tocmai lipsei care a avut-o secția de agitație care nu a convocat comisiile de redacție pentru a le instrui mai temeinic de felul cum trebuie să funcționeze gazetele de perete și de stradă, dar pe lângă aceasta trebuie să arătăm căci am avut și realizări în ceea ce privește ținuta la raion, unde din numărul total al gazetelor 3 gazete au fost cele mai bune adică a Sindicatului Forestier, a Magazinului Crișu Alimentar și a P.T.T. care au fost trimise mai departe la regiune pentru o altă expoziție.

În perioada trimestrului IV s-au ținut 5 mitinguri la centrul de raion cu caracter electoral.

Pentru ridicarea nivelului cultural în cadrul activului raional s-a organizat un club unde nici până în prezent nu este terminat, tocmai prin faptul că biroul raional a neglijat această problemă.

La fel și în raion putem să spunem căci pe lângă părțile bune care sunt și se observă pe linie culturală, sunt și o serie de lipsuri și a secției culturale de pe lângă Sfatul Raional unde nu controlează de felul cum funcționează căminele culturale și nu îndrumăză conducerile căminelor culturale pentru că echipele să se deplaseze dintr-o comună în alta făcând schimb de experiență.

Difuzarea presei. Pentru ajungerea cuvântului Partidului în mijlocul maselor adică pentru pătrunderea ziarelor la comune s-a observat că în prea mică măsură și chiar cu întârziere ajung ziarele la sate, pe lângă că mai sunt abonamente mai multe introduse la comună cum este de exemplu la leud unde este o comună importantă și unde este o tânără G.A.C. De abia numai 4 abonamente s-au făcut. La fel toate acestea se datorează lipsei de control din partea secției de agitație și din lipsa de muncă de lămurire dusă din partea activului.

Învățământul public. În raionul nostru avem o lipsă de cadre de învățători în număr de 86 care desigur dăunează muncii de educare și de creștere a tineretului.

În raionul nostru avem înscriși elevi un total de peste 11.000 din care frecventează numai 7.700. Secția de învățământ de pe lângă Sfatul Popular nu s-a prea interesat de a controla, de a îndruma ca să crească frecvența la școli, nu

a dat o importanță nici alfabetizării unde avem un număr de peste 20.000 analfabeți și unde frecventează de abia numai peste 1.000.

În această privință biroul raional a dat ajutor unde a chemat secția de învățământ la Partid discutând aceste probleme, programând o serie de ședințe chiar la sediul Partidului unde s-au fixat centrele pentru analfabeți cu inspecitori care vor fi, s-a luat legătura cu IPEIL pentru a face table numai pentru ca munca de alfabetizare să meargă în bune condiții, dar cu toate acestea s-a observat lipsa din partea învățământului căci tablele au stat la partid vreo 2 săptămâni până când au fost ridicate la centrele respective.

Sportul. În ceea ce privește dezvoltarea sportului în raionul nostru putem să dăm exemplu echipa sportivă din Vișeu de Sus, care a fost printre primele echipe pe regiune, fiind evidențiată pe regiune și chiar decorată, dar nu este același lucru și jos la comune unde în prea mică măsură ne-am interesat de a populariza această latură și a introduce sportul în rândul tinerilor de la comune și sate.

Preocuparea și grija Partidului de oamenii muncii. Partidul nostru pentru ca oamenii muncii să poată să muncească în bune condiții s-a îngrijit de ai asigura cu cele necesare cum este de exemplu organizarea trusturilor de pâine care duce la îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor muncii. Mulți dintre tovarășii noștri nu înțeleg importanța creării acestor trusturi de pâine tocmai din cauză că nu s-a dus o muncă de lămurire, de a arăta oamenilor muncii cum trăiesc muncitorii din fabrici și uzine, care produc mașini și unelte tocmai prin faptul că sunt îngrijiți și bine alimentați cu cele necesare. La fel și prin valorificarea cerealelor prin cooperatie care însă mulți țărani săraci și mijlocași nu sunt pătrunși de importanța acestor valorificări. Vedem cum Partidul nostru și prin Planul de Electrificare a adus o îmbunătățire unde prin ajutorul comitetului de Partid raional care a sprijinit acest important act unde s-a introdus electrificarea în comunele din raionul nostru cum este comuna Moisei, Dragomirești și Ieud.

Problema Sănătății. În ceea ce privește problema sănătății cunoscând specificul raionului nostru biroul raionului de partid a dat ajutorul echipelor sanitare care sunt venite pentru campania de combatere a sifilisului, tocmai pentru ca să stărpim bolile în care zac oamenii muncii din raionul nostru. Este adevărat căci avem greutăți în ceea ce privește lipsa de medici cum este la Borșa, unde este o comună dintre cele mai mari din raion și nu există nici un medic tocmai din cauză că Secția Sănătății de pe lângă Sfatul Raional nu s-a îngrijit ca să completeze cel puțin unde este strict necesar nevoie de medici.

În această privință biroul raional de partid a luat contact cu regiunea și a intervenit pentru ca să se trimită medici în comunele unde este neapărată nevoie pentru a putea mulțumi populația din punct de vedere al sănătății.

Selecționarea elevilor pentru școli de Partid.

În trimestrul IV am reușit să selecționăm un număr de 20 de tovarășii pentru școala țărănească, 6 tovarășii pentru școala ucraineană, 1 tovarăș pentru școala în limba germană și 4 tovarășii pentru școala în limba maghiară care încă nu au plecat. La fel în această perioadă am reușit să ridicăm 5 cadre în aparatul de Partid, 8 în activul organizației de masă și 12 tovarășii în aparatul de Stat.

Am avut în această perioadă 3 sancțiuni.

Cu toate realizările care le-am avut în această perioadă în munca noastră, biroul raional a avut o serie de lipsuri. Nu am ținut activul de Partid mai de aproape, adică ca să-i atragem mai mult în jurul nostru pentru că unii activiști au avut frică să stea de vorbă cu noi. Tocmai prin faptul că la început ne-am purtat cam dictatorial, pe lângă asta nu am reușit ca să introducem formele de învățământ în cadrul activului de partid cât și în cadrul organizației de masă. La fel nu am reușit ca să planificăm munca în așa fel ca biroul raional să poată să meargă pe teren ca să poată să cunoască mai bine problemele din raion, însă cu toate aceste lipsuri ne luăm angajamentul căci învățând din lipsurile pe care le-am avut până în prezent și fiind ajutați de Dvs. în această ședință, vom face o cotitură în munca noastră ca intrând în Planul Cincinal să putem să conducem și să coordonăm munca în raionul nostru pentru ca îndeplinind sarcinile în bune condiții luptăm pentru construirea socialismului în țara noastră, luptăm pentru întărirea și lărgirea lagărului păcii în fruntea căruia se afla U.R.S.S. condus de către marele Conducător, tovarășul STALIN.

Aceste puncte au fost dezvoltate.

Vișeu de Sus, la 5 ianuarie 1951
Prim Secretar
Albu Ioan

Secretar
Soltes Vasile

Sighet, 20 ianuarie 1951

Notă întocmită de Comitetul Raional Sighet despre sectele religioase din Raionul Sighet.

Fond Comitetul Raional al P.M.R., Dosar 21(4)/1951, fila 87.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
SIGHET
Nr. 429/1951

NOTĂ

Despre sectele religioase în Raionul Sighet

1. Față de anul trecut s-a constatat o creștere a sectanților dela 980 a crescut 1073, în următoarele comune și sațe: Valea Hotarului, Iapa, Sighet, Ferești, Sarasău această creștere este atât la bapțiști cât la Penticostaliștii ziși și tremurătorii și la adventiștii de ziua a7-a și mai ales că s-a făcut diferite treceri nelegale. Pe urmă mai sunt o mulțime de

Persoane care simpatizează fără să fie trecuți ca membri la aceste secte datorită faptului că aceste trei secte sunt aprobate de Ministerul Cultelor, o creștere s-a mai observat și în comuna Săpânța la adventiștii de ziua a 7-a.

2. În ce privește membrii de Partid să fie membri sectanți în prezent nu s-a semnalat decât care au fost în anul 1945 și care în prezent nu mai simpatizează cu ei care au funcțiuni de răspundere în aparatul de Stat în ce privește procentajul muncitorilor sectanți sunt 25% restul sunt țărani și intelectuali.
3. În ce privește influența sectanților în rândul populației dela țară s-a observat că propovăduind diferite misticisme și mai ales în comuna Ferești unde sectanții tremură și căutând de a arăta că se apropie sfârșitul lumii și altele, prin aceste masele înapoiate țărănești au frică și sunt pătrunși de habodnicismul religios al acestor sectanți de populația dela țară într-o oarecare măsură sunt văzuți bine acești sectanți.
4. După cum s-a observat sectanții în general și mai ales cei cari sunt interziși ca martorii lui Iehova duc o propagandă subversivă destul de serioasă contra guvernului actual și a diferitelor acțiuni ale Partidului. S-a putut observa că în comuna Săpânța la GAC. nu au trecut numai 3 adventiști iar restul comentau printre populație că nu se scriu spunând și altele martorii lui Iehova cum sunt cei din Călinești care duc o propagandă contra GAC-ului și mai ales că aceștia propagă izbucnirea celui de-al treilea Război Mondial, sfârșitul lumii. Prin care caută să intimideze masele țărănești și care sunt cele mai înverșunate elemente și dușmani ai Tânărului nostru Stat.
5. Caz concret ca Președintele Sfatului Popular din Bârsana Gogea, care le dă sprijin martorilor lui Iehova și mai ales că susține știind că aceștia sunt cei mai periculoși dușmani care caută să pună piedici la toate acțiunile Partidului nostru și Guvernului actual.

Sighet la 20 Ianuarie 1951.

Instructor Documentar:
Lang Radu

Prim secretar:

Sighet, 9 februarie 1951

**Notă către Comitetul Raional Sighet privind cursurile cu activul de la țară.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 21(4)/1951, fila 96.**

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet
Sect. Documentării

NOTĂ
privind cursurile cu activul dela țară

1./ La recrutarea elevilor pentru cursul de Partid dela sate, s-a ținut am recrutat elevii numai dela sate, s-a respectat procentajul membrilor de Partid, în afară de seria III-a, unde erau nemembrii de Partid cu trei mai mulți față de procentajul.

2./ Comisia la prima serie pentru recrutarea primei seria a funcționat la a doua serie a funcționat cu lipsă, fiindcă lipseau instructorii cari au fost trimiși la școală, și nu au fost alți în locul lor, la seria treia era același caz.

Din conducerea org. de bază s-au recrutat elementele cele mai bune, după cum a fost posibil, fiindcă unii au refuzat, de exemplu în com. Desești tov. Hotea Ilie și Pop Ioan. În satul Crăciunești resp. sătesc a spus că vine la școală, după ce s-a început cursul a refuzat să vină.

La recrutarea elevilor nu am avut cazul cu compoziția națională, fiindcă toate comunele sunt de naționalitatea lui, și nu sunt alte naționalități.

Nu s-au recrutat elevii mai de vârstă numai cum au fost instrucțiuni.

S-au recrutat elevii din toate unitățile socialiste din raion, din toate comunele și sate în afară de satele Slătioara și Glod, din cauză că sunt la o distanță mare dela șoseaua, unde trebuie mers pe jos cca 10 km și din această cauză tov. cari au fost recrutați, nu au venit.

În cursurile până în prezent nu a fost cazul că s-ar fi strecurat elemente dușmănoase.

Propagandiștii nu au fost bine pregătiți la prima serie, la a doua serie au fost cu mult mai bine pregătiți, dar au fost lipsuri că unii tov. au plecat și nu au anunțat că vor pleca, deci programul s-a schimbat cu întârziere fiindcă lecția s-a predat la ora 11 și nu la ora 8, când a fost fixată.

Cu cărți și broșuri sunt asigurate dar la lecția 19 nu au decât două ziare Pacea Trainică.

Localul este corespunzător, paturile nu au toate perine.

Absolvenții cursurilor sunt întrebuințați ca secretarii org. de bază și chiar promovați ca activiști. De exemplu Tov. Feher Petru dela PMR, Bulbuc Ioan F.P. S-au făcut demersuri la Regionala pentru a se trimite obiectele de cazare necesare (perine) încă până în prezent nu s-au primit.

Propagandiștii cari nu au fost corespunzători au fost schimbați.

Sighet la 9 Febr.1951.

Instr. cu Document.
Lang Radu

Primsecretar

Proces verbal încheiat cu ocazia ședinței cu împuterniciții raionali și secretarii organizațiilor de bază din comune și sate.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 20(3)/1951, filele 25-26.

Proces verbal

Încheiat la 30 Martie 1951, cu ocazia ședinței ținută cu împuterniciții raionali, și secre. Org. de bază din comune și sate.

Au fost prezenți: Tov. Fehervari Dezideriu, primsecre. Regional, Comitetul Raional, împuterniciții Comit. Raional și secr. org. de bază, cu excepția comunelor Bocicoiul Mare, Crăciunești, Lunca la Tisa Virișmort, Budești, Sârbi, Cornești, Văleni, Teceul Mic.

Tov. Czibulak deschide ședință și salută pe tov. Primsecretar Fehervari, urmează pe urmă raportul tov. Petric, împuternicit raional în Vad, care arată că în mică măsură au reușit să mobilizeze masele.

Arată terenul însămânțat, precum și cel care a fost planificat, Sfatul Popular a început să fie puțin mai activ în ultimul timp, viața de Partid este slabă. Conducerea org. Fr. Plug. trebuie schimbată. Conducerea din comună, Comit. Executiv al Sf. Popular, Secr. Sfatului, Președintele Sfatului și al Coop. și Miliția au băut împreună cu chiaburul Moldovan Mihai, a fost prezent și Secr. org. de bază. Secretarul Sfatului a cumpărat dela chiaburul de mai sus o cantitate de fân pt. taurii comunei la preț exagerat, în sumă totală de 80.000 lei.

Au pus întrebări tov. Ivanciuc, Gyulai, Pop, iar din răspunsuri a reieșit că numai 11 deputați sunt mobilizați în campania de însămânțări din cei 18.

Urmează raportul secr. org. de bază din Câmpulung la Tisa tov. Pankovici, care arată sit. campaniei de însămânțări în comună și GAC. 10 chiaburi sunt dați în sabotaj din comună, org. de bază este slabă, este compus din 6 bărbați și 31 de femei, în majoritate vârstine(sic!), ședință cu deputații se țin 2-3 ori săptămânal, culacii respectă și îi e frică de Sfatul Popular Comunal, arată cum au procedat chiaburii din comună pentru a atrage pe el de partea lor, invitându-l la masă, ba și dând un dar de 8000lei, și cum el a anunțat înainte Partidul și s-a dus la ei ca să știe ce vor, numele chiaburului Kosa Emil, care pe urmă s-a și refugiat din comună.

Din întrebările puse de tov. Demeter, Leschian, Nemeș, Ivanciuc, Petric reiese că GAC. nu primește ajutor suficient din partea org. de bază, care este slabă, la fel nu primește ajutor nici dela org. de masă.

Tov. Feher, împuternicitul Raional în Strâmtura arată că bir. Org. de bază nu a avut plan de muncă, s-a întocmit acest plan, a ținut ședință cu deputații, Sfatul Popular, și org. de bază, trasând sarcini, repartiz. în secții. Dela 6 dimineața sunt pe teren, arată sit. Însămânțării, precum și că planul nu este real, fiindcă suprafața de teren fiind mai mică decât cel care figurează în scriptele

cadastrale, urmează evidențierea fruntașilor, cât și a celor codași, arată că sabotorii sunt Lihet P. chiabur, care a fost demascată și caricaturizată, Glodean St., Markis Nc.

Secr. org. de bază din Strâmtura arată că org. de bază nu a avut plan de muncă din cauză că din 27 de membrii sunt acasă numai 7, sunt greutăți cu însămânțatul din cauza lipsei semințelor.

Tov. Primsecretar Regional Fehervari arată scopul ședinței, scopul intensificării însămânțărilor, arată lipsurile în aceasta privință, precum și motivul lipsurilor, necesitatea de a se debarasa de ele, arată mai departe importanța problemei însămânțărilor, explică intenția și acțiunea dușmanului de clasă, critică atitudinea unor secr. al org. de bază în această privință, dând exemple concrete ca cel dela Bocicoiul Mare și din comuna Vad, scoțând în evidență conștiinciozitatea tov. Pankovici secr. org. de bază din Câmpulung, care a demascată chiaburii, fiind conștient de luptă de clasă, accentuează necesitatea combativității față de dușmanul de clasă, întărirea luptei de clasă. Face apel secr. org. de bază de a fi în fruntea campaniei de însămânțări, și demascarea dușmanului de clasă.

Face apel ca articolul apărut în „Pentru socialism” să fie bine studiat de secr. org. de bază și împuterniciții raionali, pe urmă prelucrat în adunarea org. de bază, trasând sarcini concrete membrilor de partid. Să se facă plan de măsuri pentru lichidarea lipsurilor și îmbunătățirea însămânțărilor de primăvară.

Dorește spor la muncă.

Tov. Czibulak afirmă că vor depune toate eforturile, ca în măsura posibilităților însămânțările să fie terminate la timp și în bune condițiuni.

Acest angajament se aprobă cu unanimitate.

La discuții au luat parte tov. Leschian, Petric, Feher, Pop, Ardelean, Nemeș, Cozuc, Berciu, Demeter, Fera, Mazăre, Bodran, Pankovici, Malina, luând angajamente pentru terminarea în timp și pune condițiuni campania de însămânțări.

Tov. Czibulak arată părțile pozitive și cele negative din campania de însămânțări, pe urmă trece la prelucrarea sarcinilor fixate în articolul apărut în „Pentru Socialism”.

Ședința s-a ridicat la orele 13.

Primsecretar,

Sighet, 10 aprilie 1951

Notă specială în legătură cu atitudinea organizațiilor de partid față de unii preoți și manifestările care s-au semnalat în această privință.

Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 21(4)/1951, fila 126.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
Sighet

Notă Specială.

În legătură cu atitudinea organizațiilor de Partid față de unii preoți și manifestările care s-au semnalat în această privință.

1./ Organizațiile de Partid nu au atitudine sau manifestări nejuste față de preoți, chiar din contră în general org. de partid în afară de câțiva membri de partid sunt atașați bisericii și preoților. Un caz întâmplat în comuna Ocna Șugatag unde membru de partid Kruk Zoltan care este gestionar la Cooperativă s-a manifestat înaintea femeilor care erau în cooperativă că preotul Radicsi Ștefan este un trădător al catolicilor că este un preot comunist care s-a rupt de papa, fiindcă preotul Radicsi Ștefan a fost singur din Raionul Sighet care a luat parte la conferința clerului Catolic ce a avut loc în luna Martie la Oradea.

În comuna Rona de sus unde predicatorul baptiștilor Bodnariuc Alexa a fost arestat de autorități, că s-a manifestat contra regimului și a lansat diferite zvonuri. După aceasta arestare s-a început o campanie de strângere de semnături pentru ca individul să fie pus pe picior liber, această acțiune a fost condusă de un reacționar cu numele Ruscovan și a fost inițiat de secretarul Sfatului Popular din Rona de sus cu numele Tomoiagă Mihai care este și membru de partid și a fost sprijinită de biroul Org. de bază în frunte cu secretarul Bodnariuc Nicolae.

Activiștii de partid se feresc pentru a intra în discuții pentru preoți sau în contra preoților.

2./ Preoți din Raionul Sighet în foarte mică măsură sunt întrebuințați la anumite acțiuni, fiindcă sunt chiaburii și nu sunt atașați regimului cum este preotul din Satul Sârbi Negruți Ioan și Huban Anton din Satul Sașugatag cari au refuzat să primească planul de cultură, dar sunt și preoți atașați cari iau parte la acțiuni cum este protopopul Magdău din Sighet care este în comitetul de luptă pentru Pace care ia parte activă la ședință și popularizează lupta pentru pace și în biserică, la fel și preotul catolic din Satul Virișmort care popularizează campania de înșămânțări la biserică.

3./ Unii preoți au atitudine dușmănoasă față de măsurile luate de Guvern și Partid, de exemplu preoții catolici din orașul Sighet Protopopul Molnar, Vajda Francisc și Szemes Francisc, cari au atârnat pe credincioși și în special pe femei

contra celor care au semnat ca să plece delegați la Conferința clerului Catolic la Oradea, spunând în biserică că cei ce au semnat vor fi excluși din biserică și că au semnat pentru ruperea catolicilor de către Papa, această propagandă era dusă în special de preotul Szemesi Francisc. În Satu! Coștiui preotul Boros Elek care este și un bețiv, când s-au dus la el Torok Ioan și Lingvai Paul delegați dela UPM ca să plece la conferința clerului catolic la Oradea, a ieșit în curte strigând să-l lase pe el să plece că el nu va lua parte nici odată nici la o conferință.

4./ Din partea preoților sunt create greutăți în ceace privește adunările populare de duminici, de exemplu în comuna Remeți unde la o adunare populară a cooperativei a luat parte și preotul Pauliuc care după un timp oareșcare s-a sculat și a părăsit sala și după el a vrut să plece toată populația, tot odată lămurește pe copii dela școală să meargă la religie de 2 ori pe săptămână la el acasă, iar preotul Szolomaier din comuna Câmpulung a prelungit liturghia când trebuia să fie o adunare populară. În orașul Sighet preotul Szemesi a spus în biserică ca cetățeni să nu cumpere calendare dela UPM fiindcă acele nu sunt aprobate de ei și că aceste sunt numai un fel de broșuri.

Sighet, la 10 Aprilie 1951.
Instructor cu Documentare
Lang Radu

Primsecretar.

Nedatat

Notă informativă în legătură cu problema verigilor de învățământ de partid în cadrul organizației de bază în Raionul Sighet.

Fond comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 21(4)/1951, file 183-184.

Raionul Sighet

Notă informativă.

în legătură cu problema verigilor de învățământ de partid în cadrul org. de bază din raionul Sighet.

În raionul nostru în cercuri de politică curentă sunt încadrați 615 cursanți din care 210 din oraș și 165 la sate și comuni.

Frecvența pe raion în general este între 30-70% de expl. Org. de bază CFR depou din 58 cursanți frecventează 27, iar la CFR gară, unde din 23 frecventează 9, la aceste verigi de învățământ vin mai multe org. de baze, la fel la coop. Unitatea , unde din 42 cursanți frecventează 12, la org. de baze GAC Remeți din 11 frecventează 7, iar în comuna Bârsana până în prezent nu s-a predat nici o lecție din motivul că din cursanți o singură dată s-au prezentat 2.

Cursul seral pe întreg raion sunt înscriși 400 cursanți din care 163 la oraș și 137 la sate și comuni. Frecvența pe întreg raion este de 35-75% de exemplu la org. de bază ca IPEIL Sighet, unde 23 cursanți înscriși frecventează 12-14 tov, iar în GAC Remeți din 7 tov. frecventează 4, la IPEIL Câmpulung la Tisa din 18 înscriși frecventează 10 tov, dar pe lângă aceasta din cadrul org. de bază comit. Raional de partid până în prezent nu s-a predat numai o singură lecție din motivul fiindcă a fost neglijat.

În studiul Istoriei P.C.(b) al URSS pe întreg raion sunt încadrați 200 dintre cari în oraș 154 și 46 la comuni și sate. Frecvența este 70-98% de exemplu org. de bază URCC din 19 înscriși și frecventează 18 tov., iar la Unitatea Sighet din 23 frecventează 19-20, la fel și la centrala IPEIL.

În studiul Biografia tov. Stalin sunt înscriși 234 cursanți din care 156 în oraș și 78 din sate și comuni, frecvența pe raion general este între 50-70% expl. Org. de bază CFR depou Sighet din 35 cursanți frecventează regulat 18 tov. iar în org. de bază Strâmtura din 16 cursanți frecventează 11 tov. iar la Câmpulung la Tisa IPEIL din 21 frecventează 14 tov.

Org. de bază în general se ocupă în mică măsură cu mobilizare cursanților la diferite forme de învățământ de partid dar pe lângă acestea avem org. de bază care se ocupă îndeaproape de mobilizarea cursanților ca de expl. org. de bază IPEIL centrală, URCC și alți și chiar au analizat în ședința de birou învățământul de partid și au tras la răspundere pe acei care nu au frecventat la curs, dar unii nu se ocupă de aceste probleme expl. org. de bază Bârsana și org. de bază Teceul Mic unde membrii de partid spun ca ei nu merg la curs și să le deie pace cu învățătura la fel se prezintă și la Călinești.

Metodele folosite pentru mobilizarea cursanților la învățământul de partid se folosesc ca de expl. CFR Depou convocator și anunț și că când va fi data viitoare, și chiar se trece pe o tablă că în ce dată este școala. La fel și la GAC Remeți unde se face convocator și sunt anunțați de către organizator când este ținută școala de partid la fel la centrala IPEIL se face convocator și chiar se duce munca de lămurire între acei tov. care nu au participat și sunt criticați în ședința org. de bază, expl. tov. Mocoî și Sreiber au fost criticați după care au luat angajament și în prezent și ei participă la învățământul de partid. La sate propagandistul face convocator în felul acesta sunt mobilizați cursanții.

Toate formele de învățământ sunt asigurate în general pe raion cu material bibliografic în afară de cercul de politică curentă nu a fost asigurat când a trebuit să fie prelucrat biografia tov. Gh. Gheorghiu Dej materialul A SOSIT DUPĂ PREDARE, EXPL. CFR DEPOU NU AU 5 TOVI LA FEL ȘI 2 DIN Strâmtura în restul învățământ este asigurat cu material.

Lipsuri în general este că nu sunt însușite materialul de către cursanți și mai ales la cercul de politică curentă iar la cursurile serale în mică măsură sunt însușite lecțiile de către cursanți și în mai multe locuri nu vreau să vină la cursuri expl. Bârsana și Teceu. Propagandiștii nu dau suficient ajutor la cursanți ca să însușească lecțiile și nu au cursanți caiet de notițe în care se notează unele probleme în timpul predării lecțiilor. Unii propagandiști nu sunt pregătiți suficient de expl. tov. propagandist dela Remeți Strâmtura, etc.

Propagandiștii pregătirea lor se face în general la cabinetul de partid raional, unde întotdeauna se face consultații cu toți propagandiști înainte de conferința și seminar, iar cu cei dela sate odată pe lună. Însă sunt unii propagandiști cari nu participă la consultații, de expl. tov. propagandiști dela Strâmtura a lipsit de două ori, iar cel din Remeți a fost una singură dată, la fel și tov. din Călinești și Berbești, din aceasta cauză de multe ori propagandiștii sunt pregătiți slabi.

Predarea și seminarul în general este respectat în întreg raion, în afară de comunele și sate unde de multe ori nu se respecta cra, de expl. Berbești, Rona de Sus, Călinești și alții.

Comitetul Raional de Partid a controlat și ajutat în privința învățământului de partid în oraș și mai puțin la sate, de expl. a pregătit propagandiștii și se face consultații cu ei, activul raional de partid este repartizat la org. de baze din cadrul orașului și care răspunde pentru buna desfășurare a învățământului de partid și totodată dau ajutor în unele probleme, care nu sunt lămurite de către propagandiști.

La învățământul de partid dela sate mai mulți sunt controlași și ajutați de către instructorii zonali și în foarte mică măsură de către activiști. În mică măsură este controlat și ajutat de către membrii biroului raional și mai mult de către șeful sect. prop. și agit. care se ocupă îndeaproape cu aceasta problema.

Lipsuri: în aceasta privință au fost că unii activiști nu au participat la învățământul de partid pe care a patronat, de expl. tov. Mudrea care a neglijat aceasta sarcină, nu au fost controlați îndeaproape verigile de învățământ dela sate, nu au fost trași la răspundere propagandiștii cari nu s-au prezentat la consultație la Cabinetul de partid, etc.

Rezultatul în general la cercul de politică curentă lecția 5 înafară la unii cari au predat numai unul, de expl. Bârsana. Cursul seral la fel lecția 5-a, Biografia Stalin în general lecția 6-a, Studiul scurt al Istoriei P.C.(b) anul I. capit. III paragr.2-3, iar anul II lecția IX paragraful 1 și 2.

Lipsa de material la cursurile serale sate și orașe vol. II și pentru cercuri de politică curentă sunt comandate dar nu le-am primit încă.

PLAN DE MUNCĂ

al ziarului Viața Liberă, de la data de 1 aprilie până la 30 iunie

Planul de muncă va fi axat pe problemele centrale a documentelor de partid apărute de la 1 ianuarie 1951 ca: Planul Cincinal de dezvoltare a economiei RPR/1951-55/, Hotărârea Consiliului de Miniștri cu privire la Planul de Stat pe anul 1951, Hotărârea în legătură cu campania însămânțărilor de primăvară, Hotărârea în legătură cu consolidarea și întărirea organizatorică – economică a gospodăriilor agricole colective, de acțiunea de strângere a

semnăturilor pentru un Pact al Păcii și de întâmpinarea celei de a 30-a aniversări a partidului, precum și de alte probleme centrale ale Partidului nostru.

Secția „Viața de partid”

- Cum sprijină organizațiile de bază campania însămânțării / apare în nr. 27 din 22 Aprilie – scrie tov. Gogea Mihai, membru în Biroul raional PMR.
- Răspuns la articolul critic apărut în „Pentru Socialism” privind învățământul de partid. Apare în nr. 28 din 29 Aprilie – scrie tov. Halmaghi Maria.
- Cum trebuie întocmit un plan de muncă al organizației de bază și cum se repartizează sarcinile cu cazuri concrete din raionul nostru. Apare în nr. 29 din 6 Mai – scrie tov. Cunler – Centrala
- Cum îndrumază organizația de bază IPEIL activitatea organizațiilor de masă. Apare în nr. 30 din 13 Mai, scrie secretarul org. de bază.
- Cum se pregătesc ședințele organizațiilor de bază, cum se întocmește ședința de zi cu zi, cu ce probleme se ocupă în ședințe, cu cazuri concrete din raion. Apare în nr. 31 din 20 Mai, scrie tov. Cunler.
- Cum decurge învățământul de partid în ultima fază de sfârșit de an. Apare în nr. 32 din 27 Mai. Scrie tov. Halmaghi.
- Din experiența P.C./b/. Apare în nr. 33 din 3 Iunie – redacția.
- Cum sprijină organizatorul de partid organizația de bază din G.A.C. Remeți. Apare în nr. 35 din 17 Iunie. Redacția.
- Cum decurge alegerea organelor de Partid în organizațiile de bază din raionul nostru. Apare în nr. 36 din 24 Iunie. Scrie tov. Tibuleac G.
- Cum este aplicată Rezoluția de primire de noi membri în organizațiile de bază. apare în nr. 37 din 30 Iunie. Scrie tov. Negrea Gh.

Secția producție

Știri și reportaje în legătură cu realizările angajamentelor luate în cinstea zilei de 8 Mai, prin urmărirea întrecerilor socialiste și popularizarea rezultatelor.

- Se vor introduce metodele:

- metoda Kotlear la Fabrica Unitatea, IPEIL – Sighet, IPEIL – Câmpulung la Tisa, fabrica de mobile și perii.
- metoda Jandarova la coop. Unitatea și fabrica IPEIL – Sighet.
- metoda Kuznetov la Depoul CFR, întreprinderile IPEIL și la toate atelierile de pe lângă fabrici.
- metoda Nina Nazavora la IPEIL – Sighet, fab. Mobile și perii și Unitatea
- extinderea și urmărirea metodei Lidiei Korabelnicova / o zi de muncă pe lună din deșeuri și cont personal de economii.
- aplicarea metodei sovietice Ciutchih la fabrica de perii
- extinderea metodei de lucru în brigada la exploatările forestiere
- reportaje de la Minele „Jneapăn”
- urmărirea realizării Planului pe trimestru II și a economiilor
- pregătirile pentru electrificarea comunei Săpânța
- din activitatea unei grupe sindicale, de la fabrica de perii

- cum lucrează agitatorul X pentru îndeplinirea sarcinilor de plan
- un reportaj din viața unui muncitor fruntaș, luptător activ pentru pace
- Urmărirea reducerii prețului de cost
- Scrisoare de la un muncitor de felul cum își organizează el munca
- Urmărirea disciplinei în muncă
- Urmărirea introducerii graficelor și ținerea lor la zi
- Urmărirea valorificării deșeurilor
- Urmărirea stocajelor de materiale și combaterea acestei tendințe
- Lupta pentru calitatea muncii
- Articol critic – De ce nu se ține evidența rezultatelor întrecerii la cooperativa „30 Decembrie”.
- Articole privind sprijinirea brigăzilor de tineret și popularizarea rezultatelor lor
- Cum decurg cursurile de calificare și cum sunt ajutați tinerii să-și însușească cunoștințele tehnice
- Articol critic – Tehnicianul de la fabrica Câmpulung la Tisa nu sprijină cursurile de calificare
- Vor fi criticați cei codași, și elementele indisciplinate, arătându-se că ei pun piedici în buna desfășurare a muncii
- Cum se aplică în viață angajamentele luate prin contractul colectiv

Secția agricolă

- Introducerea unui grafic cu situația însămânțărilor.
- Știri din campania însămânțărilor – părți pozitive și critici.
- Urmărirea rezultatelor întrecerii pornite în cinstea zilei de 8 Mai între Sfaturile Populare comunale.
- Se va analiza munca secției agricole raionale în campania însămânțărilor de primăvară
- Se vor urmări respectarea prevederilor Hotărârii privind campania însămânțărilor
- Se va da o atenție deosebită gospodăriilor agricole colective și de Stat.
- Se va urmări rezultatele întrecerii între G.A.C.
- Se va urmări extinderea întrecerii între brigăzi la G.A.C. și G.A.S. urmărind în același timp rezultatele obținute de ele.
- Se va introduce la gospodăria din Câmpulung întrecerea între brigăzi pe bază de contract
- Vom publica materiale privind realizările obținute în cultivarea zarzavaturilor și irigații terenurilor cu resurse proprii
- Cum sunt sprijinite G.A.C.-urile de întreprinderile care le patronează
- Cum se respectă prevederile statutelor model din G.A.C.
- Vom urmări activitatea femeilor din G.A.C.
- Vom publica materiale ce demască uneltirile dușmanului de clasă de a sabota campania însămânțărilor și a muncilor agricole de vară

- Vom combate acțiunile dușmanului de clasă îndreptate împotriva G.A.C. și în special combaterea influenței asupra femeilor
- Cum sprijină cooperativele campania însămânțărilor
- Materiale privind intensificarea schimbului între oraș și sat
- Aprovizionarea țăranilor muncitori prin cooperative
- Achiziționări de produse agricole prin cooperative și noi înscrieri
- Evidențierea comunelor fruntașe în campania însămânțărilor
- Înființarea de întreprinderi anexe pe lângă G.A.C. cu sprijinul inginerilor de la secția agricolă.

Secția culturală

- Din activitatea cluburilor și colțurilor roșii din întreprinderi și GAC și GAS și felul cum urmăresc ei planul de muncă
- Activizarea bibliotecilor din întreprinderi, GAC și GAS
- Cum se pregătește echipa artistică lemn forestier pentru 8 Mai
- Cum sprijină căminele culturale campania muncilor agricole
- Activitatea bibliotecilor de la sate
- Cum sunt organizate cercurile de citit pe câmp și cercurile miciuriste
- Urmărirea întrecerii între căminele culturale
- Cum sunt organizate audițiile la radio
- Cum funcționează echipele artistice de pe lângă cămine
- Viața culturală la GAC și GAS
- Reportaj – Inaugurarea sediului căminului din Remeți
- Analiza campaniei de alfabetizare
- Se va urmări în continuare munca de alfabetizare în întreprinderi, GAC și GAS
- Din activitatea căminelor culturale din cartierele orașului
- Analiza Societății pentru răspândirea științei și culturii
- Din activitatea școlilor, cum se pregătesc în vederea terminării anului școlar și cum este legată teoria cu practica
- Se vor publica materiale de analiză asupra activității gazetelor de perete și a felului cum muncesc colectivele
- Activitatea culturală a organizațiilor de masă
- Cum sprijină gazeta de perete de la mobile întrecerea
- Scrisori de la părinții studenților aflați în URSS.
- Cronici cinematografice și programul
- Recenzii cărți.

Secția politică

- Analiza din activitatea Sfatului Popular în timpul campaniei însămânțărilor de primăvară
- Din activitatea deputaților
- Din activitatea comisiilor permanente
- Cum sprijină Sfatul Popular activitatea culturală

- Popularizarea muncilor voluntare pentru terminarea parcurilor în cinstea zilei de 8 Mai
- Cum luptă întreprinderile comerciale de stat pentru îndeplinirea planului și aprovizionarea orașului cu cele necesare
- Materiale privind valorificarea resurselor locale
- Cum sprijină Sfatul Popular GAC
- Materiale combătând birocratismul
- Conferințe despre aplicarea metodelor sovietice organizate de ARLUS
- Cel puțin la fiecare două numere va apare material sportiv, privind carnetele de GMA, primii care vor purta insigna GMA, cum sprijină sindicatele colectivele sportive
- Din activitatea comitetului Ruso-Ucrainean
- Din activitatea comitetelor de luptă pentru pace
- Cum se pregătesc comitetele de luptă pentru pace în vederea strângerii de semnături
- Scrisori în legătură cu iscălirea Apelului pentru un Pact al Păcii
- Muncitorii de la fabrica de perii semnează Apelul
- Semnarea Apelului în cartiere și la sate
- Apariția lunară a unei pagini sovietice cu clișee
- Știri din țările de democrație populară
- Cronici Externe privind problemele internaționale, demascarea atâțătorilor la un nou război
- Articole cu demascarea clicii lui Tito
- Lupta oamenilor muncii din țările capitaliste și coloniale
- Știri cu semnarea Apelului pentru un Pact al Păcii în întreaga lume
- Știri în fiecare număr din URSS

Secția corespondenți

În fiecare întreprindere și sat va recruta și 12 educa câte un corespondent. Lunar va avea loc ședința cu corespondenții de la oraș și sat la redacție.

- Se vor trimite instructaje scrise și se vor trimite răspuns la fiecare corespondență
- Se vor acorda prime în bani și broșuri corespondenților merituosi
- Se va populariza Congresul corespondenților pe țară.

În cinstea zilei de 8 Mai în mod special redacția noastră se va ocupa de felul cum se țin conferințele în legătură cu aniversarea Partidului.

- Vom publica materiale privind întâlnirile care au loc între activiști ilegaliști ai Partidului, care au stat în închisori și lagăre, cu tineretul
- Vom publica biografii a tov. din conducerea Partidului însoțite de clișee
- Se vor urmări discuțiile ce au loc în jurul cărților în legătură cu lupta Partidului din ilegalitate
- Vom publica materiale de la festivitățile cu ocazia atribuirii de nume de eroi ai partidului străzilor din oraș

- Vom înfățișa sărbătoarea de 1 Mai sub semnului popularizării Partidului
- Se vor publica memoriile scrise de tovarăși ce au luptat în ilegalitate.

Pentru ridicarea nivelului politic și ideologic și profesional al membrilor redacției în fiecare zi se va face prelucrarea articolelor de fond din Scântea, urmate de discuții; săptămânal se vor prelucra materiale cu caracter profesional.

Sighet la 29 Martie 1951

redactor responsabil
Ștampilat SS indescifrabil

Sighet, 7 septembrie 1951

Notă cu sesizarea problemelor despre Comitetele Executive din Raionul Sighet.

Fond Comitetul Raional Sighet al P.M.R., Dosar 21(4)/1951, fila 34.

Notă

Din ziua de 7 Septembrie 1951.

Sesizarea problemelor despre Comitetele Executive din Raionul Sighet.

În baza planului de muncă Comit. Execut. trebuie să țină ședințe săptămânal pentru a rezolva problemele comunelor și a analiza munca membrilor săi.

Dar această ședință săptămânală nu se ține regulat la toate locurile, de exemplu, cazul de la Giulești.

Muncile de vară treerișul nu se face în continuu din cauză că nu are batoza totdeauna ce să treere fiindcă Președintele și Secretarul Sfatului este nepăsător față de munca, măsuri au fost luate în ziua de 7 Septembrie, când tov. Cristian Secretarul Sfatului a fost schimbat ca prim referent al Sfatului, iar Președintele a fost ajutat prin critică de către Sfatul Raional.

Tov. Hotea Gheorghe Secretarul Sfatului Popular din comuna Oncești la 8-a sesiune care s-a ținut în ziua de 2 Sept. a făcut proces verbal pe una perete al unei coli de caiet, unde se observă că sesiunea nu a decurs în bune condițiuni, nu s-au discutat campania de toamnă. Măsură a fost luată a fost întrebat de Raion, s-a pus motivul că nu a participat nimeni din partea Raionului.

O altă slăbiciune al Comit. Executiv că nu țin disciplină în muncă nu vin regulat la Sfat și în acest fel nici restul salariaților nu sunt controlați și trași la răspundere. Cazul din comuna Călinești în ziua de 29 August tov. Secretar în loc să dea ajutor să meargă treerișul și batoza să nu stea, tov. secretar Pop

Gheorghe a fost găsit din partea tov. Hotea Gheorghe delegatul raionului că a fost la pescuit. Aici batoza a stat din cauză că nu a avut ce treera.

În felul acesta se prezintă lipsurile, unde trebuie luate măsuri pentru înlăturarea acestor lipsuri.

Problemele UTM.

La Raionul UTM. Tov. Matica Vasile membru de Partid Șeful Sect. de Carnete și Statistică în ziua de 2 Sept. a fost rămas singur la raionul UTM și a fost găsit că ședea pe șezlong în sediul UTM cu o fată utemistă cu mâinile cuprinse după cap, de tov. Buzatu Ioan muncește la ziarul local Sighet.

Măsura a fost luată de bir. Raional al UTM și a fost criticat.

O altă problemă, Secretarul UTM din Teceul Mic Filip Ioan care umblă pe stradă beat în ziua de 2 Septembrie fiind cavaler de onoare, dar a fost ajutat de tov. Secretar Raional UTM. Tov. Stoica, a plecat acasă.

Manifestări dușmănoase.

În ziua de 5 septembrie lângă hala de bere Strada I.V. Stalin, s-a găsit o lozincă scrisă cu creion chimic în limba maghiară pe un sfert de coală de hârtie, trăiască Truman, a fost observat de Secr. Org. de bază din Strâmtura care a anunțat securitatea, cazul este cercetat că de cine a fost afișată.

Sighet la 7 Septembrie 1951.

Primsecretar

Instr. document,

Sighet, 24 septembrie 1951

Notă înscris cu privire la măsurile luate de Comitetul raional de partid în ce privește Hotărârea C.C. asupra muncii pe târâmul construirii GAC și întovărășirilor.

Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 52.

P.M.R.

Comitetul Raional Sighet

Sectorul Documentar

NOTĂ ÎN SCRIS

Cu privire la măsuri luate de comitetul Raional de partid în ce privește Hot. C.C. asupra muncii pe târâmul construirii Gospodăriei Agricole Colective și al întovărășirilor.

Ptr. aceasta comitetul raional a luat următoarele măsuri:

Comitetul raional a prelucrat cu întregul activ raional și cu conducerea org. de masă și în data de 22 septembrie a.c. cu biroul org. de bază de la sate și comune din întregul raion, după care urmează ca birourile org. de bază să prelucreeză cu întregul org. de bază în adunarea generală și să întocmească plan de muncă cu sarcini concrete pe fiecare membru de partid.

Org. de masă a prelucrat în câteva comune și sate și urmează să prelucreeză în cel mai scurt timp.

Org. F.P. în raionul frontul plugarilor muncește foarte slab motiv că nu este numai un singur activist în raion și la comuni activitatea org. F.P. este foarte slabă de expl. în comuna Budești ședințe nu a fost de două luni și nici activistul de la raion nu s-a deplasat în acestea comisia ca să dea ajutor în munca lor. – la fel și în comuna Glod, Teceu, Lunca și Văleni.

Org. de bază nu dau suficient ajutor la org. de masă în majoritatea comunelor și sate, exemplu: în comuna Remeți org. de bază nu participă la ședințele org. de masă, nici un tov. dela bir – sau chiar membrii de partid. La fel și org. de bază din Teceul, Desești, și alte.

În satul Teceu, unde secr. org. UFDR spunea că nici un ajutor nu primește din partea membrilor de Partid în munca ei.

UPM, din această comună nici nu cunoaște Hotăr. C.C. în legătură cu GAC și întovărășiri.

Această situație se prezintă și în alte locuri cum este la Ocna Șugatag, Bocicoiul Mare.

În ceea ce privește pregătirea campaniei de toamnă în raionul nostru se prezintă în felul următor:

În majoritatea org. de bază au plan de muncă, cu sarcini concrete la membrii de Partid și unii membri de Partid au luat angajamentul că vor fi în fruntea acestei campanii.

În org. de bază din Vad tov. Trifoiu Laurențiu a luat angajamentul că va controla repararea uneltelor agricole.

În org. de bază Săpânța Bir. Org. de bază împreună cu Comit. Executiv al Sfatului Popular au luat Hotărâre că dela 24 până la 27 Sept. a.c. vor duce munca de lămurire între cetățeni ca să recolteze porumb pe o suprafață de 60 ha. Pentru ca să poate începe la însămânțările de toamnă.

Pentru înlăturarea acestor lipsuri și anume ca org. de bază să ajute org. de masă, Biroul Raional a prelucrat aceasta problemă în bir. Org. de bază dela sate și comune în ziua de 22 Sept. a.c. unde a arătat concret cum trebuie să dea ajutor org. de masă.

S-a convocat la Sfatul Popular Raional o ședință cu președinții și secretarii org. de bază dela GAC. existente, Dir. și secr. org. de bază din întreprinderi care patronează GAC existente, Direc. și secr. org. de bază care patronează comunele, unde se pune baza pe de noi GAC.

A fost citită Hotăr. C.C. cu construire de noi GAC. și întovărășiri, iar tov. Secretar Negrea a făcut un rezumat legat de specificul raionului Sighet, aceasta a fost urmată de discuții și propuneri.

În lumina Hot. C.C. al PMR din 18.9.1951, ședința a luat câteva puncte de hotărâri în vederea întăririi GAC. existente și înființării de alte noi.

Sighet la 24 Septembrie 1951.

Instr.Document.

Primsecretar,

Sighet, 30 septembrie 1951

Notă înscris referitoare la comentarea împărțirii avansurilor în G.A.C-uri de către țărani.

Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 53.

P.M.R.

Comitetul Raional

Sighet

Notă înscris

În legătură cum a fost comentată împărțirea avansurilor în G.A.C.-uri de către țărani din comuni și sate.

Împărțirea avansurilor este bine comentată de către țărani care au asistat la împărțirea avansurilor expl. în comuna Giulești după împărțirea s-a înscris mai mulți în G.A.C. la fel și org. de bază sau membri de partid au luat angajamentul că se vor înscrie toți în G.A.C. la fel și în comuna Bârsana și Rona de jos unde s-a înscris mai mulți ca să intra în G.A.C.

Abateri în acestea privință nu a fost.

Manifestări în acestea privință s-a observat în câteva comuni de către dușmanul de clasă/ expl. în comuna Vad, Săpânța și Bârsana unii spuneau că acei au primit avans în data acei care au primit cel mai mult și cei care au primit puțin nu s-a data în același dată.

Comitetul raional a luat măsuri pentru combaterea acestui prin activist care au combătut și arătat adevărul și a fost prelucrat în org. de bază ca membri de partid să combată.

Sighet la 30 Sept. 1951

Instruct. Documentar

Primsecretar.

Sighet, 8 octombrie 1951

Notă înscris în privința muncii politice a organizațiilor de bază pentru crearea a noi gospodării colective.

Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, filele 56-57.

**PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL RAIONAL SIGHET**

NOTĂ ÎNSCRIS

În privința muncii politice a organizațiilor de bază pentru cererea de noi Gospodării Colective.

Organizațiile de bază în general se ocupă cu această sarcină pentru crearea de noi Gospodării Agricole Colective. De exemplu: Org. de bază Vad, membrii de Partid care sunt înscrși în Gospodărie Colective au luat angajamentul ca în cinstea zilei de 7 Noemvrie vor duce munca de lămurire ca fiecare să lămurească câte un tovarăș pentru a intra în Gospodărie Colective. Organizația de bază din Comuna Bârsana unde majoritate membrilor de Partid se ocupă cu aceasta sarcină și duce munca de lămurire în această privință. La fel și Organizația de bază Giulești, unde membrii de Partid care sunt înscrși depun munca ca să lămurească pe ceilalți membrii de Partid ca să intre în Gospodărie.

Organizația de bază din Comuna Crăciunești membrii de Partid se preocupă îndeaproape de aceasta sarcină pentru crearea de noi Gospodării.

Planurile de muncă speciale în această privință organizațiile de bază nu au. Însă în Planurile de Muncă pe trim IV. este cuprinsă sarcina de crearea noi Gospodăriile Colective de Exemplu:

Org. de bază Giulești, Bârsana, Vad și Rona de Sus.

Agitatorii în general se ocupă cu această sarcină mai ales în Comuna Bârsana și Vad. Organizația de bază din Comuna Vad a analizat munca agitatorilor. În această privință pentru crearea de noi Gospodării Colective. La fel și Giulești.

Ajutorul Organizațiilor de bază din partea Comitetului Raional primesc prin activiști și instructori Raional care se deplasează în acest org. de bază și se ocupă deaproape cu membri de Partid. Și tot odată tov. Secretar cu problema agrară se ocupă cel mai mult cu aceste org. de bază în special unde sunt perspective de crearea noi Gospodării.

Organizațiile de masă în general se ocupă în mică măsură la fel și Sfaturile Populare însă avem organizația frontul Plugar din Comuna Bârsana care se ocupă și depune munca de lămurire care ajuns ca până în prezent a intrat 24 tov. ca să intre în Gospodărie Agr. Colective, membrii al Frontului. La fel și Org. Frontului Budești care se ocupă îndeaproape cu această sarcină.

Organizațiile de masă în general nu au Plan de Muncă pentru crearea noi Gospodărie Colective afară de Org. Frontului Bârsana.

Metode folosită în această privință sunt: Munca de lămurire unde sunt arătate succesele obținute de Colhozurile din Uniunea Sovietică și de

Gospodăriile Agricole Colective din Republica Populară Română. Tot odată din acești Comuni au fost trimis tovarăși în Gosp. Col. înființată când au fost repartizarea avansurilor. După care a fost arătat, popularizat recoltele obținute de aceste Gospodării, față de Gospodăriile private. Popularizând în același timp și cantitățile permise de avans de către tov. membrii colectivști.

Comitetul de Partid în aceasta Comuna a trimis cei mai buni activști, instructori voluntari și agitatori ca să ducă munca de lămurire între membrii de Partid și nemembrii de Partid la fel membrii Biroului Raional de Partid se ocupă îndeaproape cu acești org. de bază.

Rezultatul obținut până în prezent sunt după cum urmează comuna Vad, 17 Comuna Bârsana 38, Comuna Giulești 8, Călinești 16, Budești 27, Rona de Sus 20 Crăciunești.

Sighet la 8 Octomvrie 1951.

PRIMSECRETAR,

Instrct. Documentar,

Sighet, 26 octombrie 1951

Notă în legătură cu munca politică a organizațiilor de bază pentru crearea de noi G.A.C-uri și întovărășiri.

Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 58.

PMR. Comitetul Raional Sighet.

Notă

în legătură cu munca politică a org. de bază pentru creiarea de noi GAC. și întovărășiri.

Org. de baze în general unde este perspectiva de a înființa noi GAC depun o muncă satisfăcătoare, de exemplu org. de bază Rona de Sus și Budești se preocupă cu această problemă, și caută să lămurească pe cetățeni, însă nu toți membrii de Partid.

La fel și la org. de bază Bârsana membrii de Partid se preocupă cu această problemă și duc munca de lămurire între cetățeni.

Plan de muncă special în această privință nu are numai org. de bază Budești, cu sarcini concrete la membrii de Partid, pentru atragerea mijlocașilor în GAC. în care este antrenat și corpul didactic însă la restul org. de baze este prevăzut în planul de muncă trimestrial, exemplu: org. de bază Giulești, Bârsana și Vad.

Agitatorii se ocupă cu această sarcină mai ales în Budești și Bârsana, iar restul în mai mică măsură. Atmosfera este bună în rândurile agitatorilor.

Din partea Comit. Raional primesc ajutor prin activiști și instr. voluntari, când se trimit agitatori pe teren în aceste comune se trimit agitatori cei mai buni, pentru a duce munca de lămurire în această privință.

Org. de masă în mică măsură se ocupă cu aceasta problemă, la fel și Sfaturile Populare, org. Fr. Pl. Din Bârsana și Budești depun cea mai mare muncă, la fel și UFDR din Rona de Sus, unde secretara a luat angajament că va depune cea mai mare muncă pentru lămurirea femeilor de a intra în GAC.

Org. de mase în general nu au plan de muncă special în aceasta privință, afară de Fr. Pl. din Bârsana și Budești.

Atitudinea conducerii org. de mase pentru colectivizare în general este bunișoară, ex. Rona de Sus, Vad, Bârsana, iar la Giulești este slabă, spunând că atunci se vor înscrie când se vor înscrie și alții, la fel și unii deputați, dar mai în mică măsură.

Metodele folosite în această privință sunt: arătarea succeselor colhozurilor din URSS și ai GAC din țara noastră și chiar raionul nostru și munca de lămurire sunt popularizate avansurile tov.lor colectiviști, conferințe cu caracter agricol zootehnic date de inginerii sec. Agricole etc.

Comitetul de Partid Raional trimite cei mai buni activiști instr. raional în aceste comune pentru ducerea muncii de lămurire.

Rezultatele obținute până în prezent sunt:

În comuna Budești s-au înscris în GAC. 41

Crăciunești	7
Vad	18
Bârsana	38
Călinești	16
Giulești	18
Rona de Sus	21

Sighet la 26 Oct. 1951.

Instr. Document,

Primsecretar,
Laza Gavril

Sighet, 26 octombrie 1951

Raport asupra activității organizațiilor de bază din Raionul Sighet pentru constituirea de GAC-uri.

Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 60.

**COMITETUL RAIONAL SIGHET
SECȚIA AGRARĂ**

RAPORT

**Asupra activitatea noilor GAC-uri în Raionul nostru
care sunt prevăzute pentru înființare.**

De exemplu: privitor la activitatea acestor org. de bază în această direcție problema GAC-ului se frământă mai mult în Comuna Budești, Com. Rona de Sus, și în comuna Vad. Iar în celelalte Comune activitatea organizațiilor de bază și de masă este slabă, nu se pune un accent mai mare pe linia aceasta deoarece nu avem activist permanent în comunele aceste. Și ar fi necesar de a se trimite organizator în aceste comune unde este prevăzut înființarea noi GAC-uri.

Numărul membrilor înscriși cu cereri semnate și de soțiile lor se prezintă felul următor: De exemplu:

1./ Comuna Budești	40 familie cu cereri completate și semnate.
2./ Comuna Rona de sus	20 " "
3./Comuna Vad	18
4./Comuna Călinești	14
5./Comuna Giulești	8
6./ Comuna Bârsana	34

Dintre care sunt numai 17 familie cu cereri semnate de soții iar 17 nu sunt completate și de soțiile lor.

7./ Comuna Crăciunești: unde nu avem nici până în prezent numai o singură cerere completate.

Sighet la 26 Octombrie 1951.

ȘEFUL SECȚIEI AGRARA,

Sighet, 12 noiembrie 1951

Notă în legătură cu munca politică a organizațiilor de bază pentru crearea de noi G.A.C-uri și întovărășiri.

Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 65.

Comit. Raional de partid
Sighet Sect. Documentar

NOTĂ

În legătură cu munca politică a org. de bază
ptr. creierea noi G.A.C. și întovărășiri.

Org. de bază în general unde sunt perspective de creierea noi G.A.C. se pune munca satisfăcătoare în afară de org. de bază Crăciunești unde membri de partid în mică măsură se ocupă cu acestea sarcină în org. de bază din Budești și Bârsana se ocupă mai de aproape de acestea sarcină și caută să ducă munca de lămurire între țărănimea ptr. a intra în G.A.C. însă nu toți, în org. de bază Vad unde s-a înscris 7 membri de partid duc munca de lămurire și între ceilalți membri ca să intre în G.A.C. și între cetățeni.

Plan de muncă în acestea privință nu are numai org. de bază Budești unde fiecare membru de partid ptr. aduce munca de lămurire în rândurile cetățenilor ca să intre în G.A.C. iar la ceilalți Org. de bază sunt cuprinse în planul de muncă trimestrial.

Agitatori în comunele Bârsana și Budești depun muncă în această privință iar în restul comunelor slab fiind nici ei nu s-au înscris în G.A.C. Atmosfera în rândurile agitatorilor este bună.

Comitetul raional de partid dă ajutor prin instructori raional de partid care se ocupă mai de aproape de acești org. de bază și dau tot ajutorul în munca lor, în această privință.

Org. de mase în mică măsură se ocupă cu această sarcină, la fel și Sfatul Popular în afară de Sfatul Pop. Bocicoiul Mare, care nu are o preocupare cu această sarcină, însă Sft. Pop. Bârsana și Budești se ocupă și chiar depun accent pentru înființarea GAC. la fel și org. Fr. Plug. dela aceștea două comune.

Org. de mase nu au plan de muncă special în această privință, în afară de Fr. Plug. Budești și Bârsana.

Atitudinea conducerii org. de mase pentru colectivizare este bună, de exemplu, Rona de Sus, Bârsana, Vad și Budești, în afară de Președ. Fr. Plug. din comuna Vad, care nici el însuși nu s-a înscris până în prezent în GAC, spunând că se va înscrie când se vor înscrie și mai mulți, la fel și deputații în majoritate, spun că se vor înscrie când se vor înscrie și mai mulți.

Metodele folosite în această privință: sunt arătate succesele colhozurilor din URSS și al GAC. din țara noastră și din raionul nostru și superioritatea muncii în GAC. și sunt popularizate avansurile din GAC. din raionul nostru, la data de 11 Nov. Au fost trimiși din 4 comuni cetățeni în comuna Câmpulung la Tisa, unde au văzut rezultatele muncii în GAC.

Comitetul Raional de Partid trimite instructorii raionali și instr. nesalarizați, cari patronează aceste org. de baze pentru a duce munca de lămurire în rândurile țărănimii pentru a intra în GAC.

Rezultatele obținute până în prezent sunt:

Comuna Călinești	16,
Budești	41,
Bârsana	38,
Rona de Sus	21,

Giulești	16,	
Vad	21,	
Crăciunești	7	înscriși în GAC.

Sighet la 12 Novembrie 1951
Instr. Document,

Primsecretar

Sighet, 8 decembrie 1951

Notă în legătură cu desfășurarea acțiunii de colectare a produselor agricole în Raionul Sighet.

Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, filele 67-68.

P.M.R.
Comit. Raional
Sighet

NOTĂ

În legătură cum se desfășoară acțiunea de colectare a produselor agricole în raionul nostru.

Comitetul Raional de partid în ziua de 5 Dec.1951 a convocat o ședință unde a luat parte activul de partid, cond. Org. de masă, comit. executiv sfat raional, comd. miliției raionale și justiția și s-a prelucrat situația colectării în raionul nostru, după care s-a împărțit în fiecare comună câte un tov. sau doi și au primit instructaj cum trebuie să muncească pe teren și cum să ducă munca de lămurire între țărani săraci și mijlocași ptr. ca să terminăm colectare în acest interval, tot odată membri de birou și activul raional care se deplasează pe teren duc munca de lămurire și antrenează pe membri de partid în această acțiune.

Org. de bază în general se ocupă în de aproape cu această sarcină în afară de câțva care se ocupă slab (ca de exempl. Org. de bază Budești, C-lung, Săpânța și Desești unde majoritatea membrilor de partid sunt încadrați în colective și duc munca de lămurire în rândurile țăranilor săraci și mijlocași ptr. predarea cotei.

Atitudinea membrilor de Partid față de colectări în general pe raion în afară de câțiva, de exemplu: În comuna Strâmtura, unde un singur membru de Partid a spus că el nu predă cota, că nu are, însă în realitate are, la fel trei tov. din comuna Călinești, care tot în această situație sunt.

Pe întreg raion nu a predat cota 9 membrii de Partid, însă sunt între acești, cari nu au predat numai laptele de vacă, măsuri nu s-au luat de către org. de baze asupra acestor tov.

Org. de mase în general se ocupă cu această sarcină într-o măsură satisfăcătoare, însă sunt org. de mase, care se ocupă slab, de exemplu: Sarasău și Giulești, aceasta este din cauză că org. de bază nu au căutat să antreneze în această problemă.

Atitudinea conduc. Org. de mase în general este satisfăcătoare.

Sfaturile Populare Comunale în general se ocupă îndeaproape de această sarcină, de exemplu: comuna Câmpulung unde Comit. Executiv și unii deputați și funcționarii Sfatului Pop. sunt încadrați în echipe și duc munca de lămurire în rândurile țăranilor săraci și mijlocași în privința predării cotei. La fel și în comunele Budești, Desești, Rona de Sus și alții, însă avem Sfaturi Pop. Comunale, ca de exemplu Călinești, unde Sfatul Popular nu dă suficient ajutor în această direcție, la fel în comuna Oncești, unde chiar președintele nu-și dă interesul și cu delegatul trimis din partea Sfatului Pop. Raional tov. Panu cari la orele 7 seara se găsesc în pat. La fel și Sfatul Pop. din comuna Strâmtura se ocupă slab cu această sarcină.

Deputații în general pe raion se ocupă în oareșcare măsură cu această sarcină, însă sunt unii cari sunt desinteresați de această sarcină, de exemplu deputata Pop Anuță din comuna Bârsana, care refuză această sarcină.

Lipsuri și greutăți: În această direcție sunt că unii delegați nu-și dau interesul față de sarcinile ce au, de exemp. Tov. Bozai care de două zile este pe teren și nu a depus nici o muncă, acest tov. este funcționar la Sfatul Pop. Raional. La fel tov. Panu care este delegat la comuna Oncești, în loc să facă față sarcinilor s-a dus cu șeful miliției să bea. La fel unele Sfat. Nu-și dau interesul față de această sarcină.

Greutăți: În unele locuri țăranii săraci și mijlocași, care au produse și refuză categoric predarea.

Manifestări dușmănoase în această direcție s-a semnalat în comuna Budești, satul Breb de către chiaburul Hotea Ioan, care a spus că trebuie de dat cota pentru cincinal.

Sighet la 8 Decembrie 1951.

Instr. Documentare,

Primsecretar,

Sighet, 3 decembrie 1951.

Proces verbal încheiat în ședința Comitetului Raional de Partid Sighet având ca obiect raportul în legătură cu dezvoltarea economică a GAC-ului și un raport asupra măsurilor luate pentru îmbunătățirea situației în comunele ucrainiene.

Fond Comitetul Județean P.M.R. Maramureș, Dosar 20(3)/1951, filele 149-152.

Proces verbal

Încheiat la data de 3 Decembrie 1951 în ședința ordinară al biroului PMR. Raionul Sighet.

Sunt prezenți:

Tov. Czibulak Gavril, primsecretar

Tov. Laza șeful sect. de Prop. și Agit.

Tov. Viciocean membru în birou

Tov. Polianka I.

Au mai fost prezenți la ședință:

Tov. Pazdera Al. Instructor Regional

Tov. Godja șeful Sect. Agricolă Raională

Tov. Hrițian, organizator GAC. din Sect. Agric. Raională

Tov. Coroli I. Secr. C.D.R.U.

Tov. Czibuleak deschide ședința la orele 6,30 cu următoarea ordine de zi

1./ Raport în legătură cu dezvoltarea economică a GAC.

2./ Raport asupra măsurilor luate pentru îmbunătățirea situației în comunele ucrainiene.

Intrând în primul punct din ordinea de zi tov. Godja șeful sect. Agricol Raional arată că în raionul nostru sunt 3 GAC. cu 317 familii, cu 592 brațe de muncă. Au 9 brigăzi. În cursul lunii octombrie la acesta GAC s-au mai înscris 4 familii.

În urma [...] Hotărârei C.C. al PMR din 18 Septembrie s-a observat o îmbunătățire la GAC. La Câmpulung s-a reușit să ridice numărul celor cari vin la muncă la 140 dela 60. Aici s-a realizat o fermă de vaci și o fermă de oi. La GAC. Săpânța și Remeți sunt în curs de construire două grajduri. Munca în GAC.-uri este organizată pe brigăzi, însă colectivștii trec dela o brigadă la alta. Inventarul viu și mort este repartizat pe brigăzi, însă nu s-a dat în primire fiecărui colectivist. Consiliile de Conducere și Președ. GAC. nu au prestigiul dorit în fața membrilor. Schimburile de teren ocazionate de comasare au fost lichidate. Organizatorul Raional în prezent este la GAC.-uri. Îndrumătorul Contabil la fel în permanență a dat ajutor GAC. Tehnicienii au ajutat GAC.-urile, în special GAC. Remeți de [...] Chirilă atât tehnic, cât și organizatoric. Însă sunt și lipsuri, fiindcă unele GAC. nu au fost ajutate tocmai când avea mai mare nevoie de Sect. Agricol din cauza neplanificarea muncii. Sect. Zootehnic prea puțin ajutor a dat GAC.-urilor.

În complectare tov. Hrițan organiz. GAC. arată că la Câmpulung și Remetei îngrijirea animalelor lasă mult de dorit, tehnicianul zootehnic dela Sect. Agrară nu-și dă interesul în această problemă. Conducerea GAC. din Câmpulung nu dă importanță problemei de construcții în așa fel ca fondul alocat pentru acest scop să fie folosit. La Săpânța Președintele nu știe să coordoneze munca GAC. Sunt furturi în cadrul GAC. Secr. org. de bază ascunde lemne în curtea lui, Organizatorul Malina s-a transformat în Președinte.

Arată mai departe că nu există colaborare între el și Tov. Godja [...] Agrară, care nu coordonează munca în cadrul Sect. nu controlează tehnicienii, aceștia stând în birou aproape toată săptămâna în loc să se deplaseze pe teren, în concluzie arată că nu a primit nici un ajutor dela tov. Godja.

La întrebările puse de tov. Viciocean, Polianka, Pazdera, Coroli și tov. Czibulak, s-a răspuns de către tov. Godja, reieșind următoarele: Din cauză că fondul de deplasare a Sect. este deja terminat, și din cauza lipsei mijloacelor de transport tehnicienii nu se deplasează în măsură dorită pe teren. Nu s-a ținut ședință specială în Sect. cu tehnicienii privind problema întăririi GAC.-urilor. În privința vânzărilor de terenuri, proprietatea lui, declară că 3 iug. a donat cumnatului lui, încă în 1949, iar 3 fărtaie arabil a vândut acum cumnatului cu 30.000 lei, din care nu li s-a plătit numai 15.000 restul de 15.000 lei urmează să-i fie plătit în termen de două luni. Alți bani nu a luat pentru pământ. La întrebarea insistentă a tov. Czibulak, dacă nu a mai primit alți bani rezultând din vânzarea pământului, a răspuns că în 1949 a primit jumătate din recolta de mere, fiindcă el a curățat pomii, în 1950 nu a primit nimic, iar în acest an având intenția să-și modifice locuința unde stă a primit ceva material, dar nu l-a folosit ci a vândut pentru 34.000 lei, din care 15.000 a dat cumnatului. În anul 1948 a schimbat o bucată de pământ dela Valea Hotarului cu unul dela grădina Morii.

Nu a participat la nici o GAC. la prelucrarea Hot. C.C. din 18 Sept. Nu cunoaște activitatea brigadierilor din GAC. situația că la Săpânța în loc de 32 ha au fost însămânțate numai 18 ha nici în prezent nu este clară. Arată mai departe că nu-și poate duce munca în bune condițiuni, fiindcă având sarcini multiple de Partid, este foarte preocupat cu aceste sarcini, se pierde, se desorientează în muncă. Cere să fie ajutat, prin a se lua din sarcinile repartizate.

La discuții tov. Viciocean este de părere că tov. Godja nu [...] de sit. de pe teren, nu a ajutat organizatorul GAC., munca tehnicienilor este superficială în GAC., ei nu sunt îndrumați și controlați de tov. Godja. Propune tov. Godja să fie mai energic, mai hotărât față de tehnicienii secției, tov. Hrițan să se preocupe cu brigăzi din GAC.

Tov. Laza consideră că Sect. Agr. și tov. Godja nu au dat ajutor suficient GAC.-urilor, unii ing. se ocupă cu procurarea de alimente când se deplasează, în loc să ajute GAC. cu îndrumări practice. Lipsește buna organizare a muncii în cadrul Secției, propune să fie controlați tehnicienii, propune mai departe ca tov. Godja să analizeze dacă a fost destul de sincer în fața biroului Raional, în problema vânzării terenurilor.

Tov. Polyanka propune ca tov. Godja să se ocupe mai mult cu GAC. să fie mai energic, întărind autoritatea lui, să țină legătură mai strânsă cu Sect. Agr. PMR.

Tov. Pazdera consideră că realitatea de pe teren nu este cunoscut de către tov. Godja, propune să se ocupe mai mult cu această problemă, tehnicienii să fie luați mai scurt, consideră că este o sabotare că în loc de 32 ha s-au însămânțat 18. Nu este colaborare între tov. Godja și tov. Hrițan. Problema vânzării pământurilor, duce la scăderea prestigiului tov. Godja. Propune: ținerea ședinței de analiză cu tehnicienii, sancționând pe ei dacă este cazul, să fie studiat Hot. C.C. din Sept., tehnicienii să fie mai mult pe teren, să se studieze posibilitățile de dezvoltare a GAC., tehnicienii să țină șed. de instr. cu brigadierii din GAC.

Tov. Czibulak este de părere că raportul tov. Godja a fost superficial, necunoscând situația de pe teren, dovedește că deși a fost criticat în repetate rânduri nu ia în serios această problemă, nu simte responsabilitate față de munca sa. Arată că meritele din trecut nu sunt suficiente, dacă nu se depune muncă serioasă în prezent. Este de părere că tov. Godja nu a fost sincer în problema proprietății private, și arată că cel care nu este sincer nu poate duce lupta deplină pentru construirea socialismului. Sunt dovezi concrete că tov. Godja a vândut terenuri, arată svonurile nesănătoase care s-au creat [...] în urma acestui fapt, precum și în legătură cu tov. Ivanciuc, care tot acest lucru a făcut.

Propune preocupare serioasă privind dezvoltarea GAC., terminarea construcțiilor, folosind fondurile existente, verificarea sit. membrilor cari nu vin regulat la muncă, încadrarea nouilor colectiviști activi.

În cadrul punctului doi din ordinea de zi tov. Coroli arată că după trimiterea instr. raional PMR, munca politică s-a îmbunătățit în comunele ucrainene.

La Lunca la Tisa problema Căm. Cult. Nu este rezolvată, problemele în cadrul Coop. la fel nu sunt rezolvate, fiindcă materialul de construcție cerut de populație prin Coop. nu s-a adus. Populația nu este aprovizionată cu mărfuri ca petrol, sare etc. activitatea org. de bază și a org. de mase s-a îmbunătățit, la fel s-a îmbunătățit și viața culturală, au echipe lor culturale proprii. S-a deplasat o echipă culturală al Lic. Ucrainean.

La Bocicoiul Mare activitatea Sfatului Popular s-a îmbunătățit, în Sfat există o clică dușmănoasă formată din secretara și câțva referenți noi angajați, dealtfel unul din ei este proprietar de batoză, altul speculant. Președintele Sfatului a căzut sub influența acestei clici, în special a secretarei. S-a înființat sect. ucraineană la școală, dar nu este înzestrat cu cele necesare.

La Crăciunești org. de bază este desorganizat, secretarul și membrii de birou sunt plecați la școală, org. de bază nu are prestigiu, sunt inactivi, propagandistul Marusciac un element cu morala strică, a fost închis pentru jaf, viața culturală în măsură mică s-a îmbunătățit, au fost deplasați echipe cult. din oraș în cursul lunii Oct. de trei ori, sesizările asupra dușmanilor de clasă făcute la Raionul PMR. nu s-au rezolvat. Problema în Coop. la fel este ca la Lunca la Tisa.

La Rona de Sus este problema economică foarte grea, populația este nemulțumită pentru oprirea transportării alimentelor din alte raioane ei neavând teren cultivabil suficient, respectiv recoltă suficientă. Populația nu este aprovizionată cu porumb numai pentru câteva zile. Sc. de alfabetizare pentru Cicl. II nu este terminată din cauza lipsei materialului lemnos. Sunt lipsuri în aprovizionarea cu lemne de foc a populației, cer admiterea străngerii uscăturilor din pădure.

La Remeți Sfatul este descompus, secr. plecat la școală, lipsesc referenții, Căminul Cultural nu este terminat, conferințe sau adunări se țin pe pod, sub aer liber, Sect. de Artă și Cultură nu s-a ocupat de construirea Cămin. Cult. La GAC. atmosfera este că cei cari au muncit sunt mulțumiți cu împărțirea produselor. În GAC. nu s-a muncit organizat destul de bine.

S-au pus întrebări de tov. Viciocean, Laza, Polyanka, Pazdera și tov. Czibulak, iar din răspunsurile a reieșit că: În legătură cu distribuirea ajutorului de alimente la Rona de Sus a fost svonul că dacă cineva iscălește tabelul, însemnează că s-a înscris în colectiv, deci populația nu a vrut să iscălească tabelul. Tov. Mazar, activistul C.C. al C.D.R.U. este tov. bun, cinstit, însă are slăbiciunea că bea, deci nu are nici un prestigiu față de populație. Babineti din Crăciunești este reacționar, coadă de topor a chiaburilor, caută de a zădărnici toate acțiunile. Cuvântarea tov. Beria nu a fost prelucrat din partea Comit. Dem. Ruso-Ucrainean.

La discuții tov. Viciocean spune că problemele în legătură cu Coop. să fie sesizate la Sect. Economică PMR., pentru a lua măsuri, Tov. Polyanka căzând sub influența tov. Năsui care a protejat cunoșcuii lui la Sfatul Bocicoi în loc de un membru de Partid propus de tov. Viciocean a numit pe tov. secretară actuală, care este cu morală stricată și chiar ca atitudini dușmănoase. Propune schimbarea ei.

Tov. Laza consideră că C.D.R.U. nu s-a ocupat în suficientă măsură că problemele culturale în comunele ucrainene, propune rezolvarea problemei materialului lemnos necesar terminării Cămin. Cult. Tov. Mazar este bețiv, nu are prestigiu în comunele ucrainene.

Tov. Polyanka arată că Sfatul nu a reușit de a crește cadre coresponsabile, propune ca tov. Coroli să se ocupe de această problemă.

Tov. Pazdera indică C.D.R.U. să ajute org. de baze și mase din comunele ucrainene, arată comportarea tov. Mazar, care este bețiv și minte, secretara dela Bocicoiul Mare necoresponsabile, aici sunt referenți elemente dubioase, la fel și în Remeți, propune că C.D.R.U. se ocupă cu toate problemele.

Tov. Czibulak consideră că dacă Bir. PMR. Raional și Sfatul Raional s-ar fi ocupat mai îndeaproape cu problemele existente, s-ar fi putut face mult mai mult în comunele ucrainene, de exemplu în Remeți, în problema terminării Cămin. Cult. Sfatul în loc să fi dat ajutor, a împiedicat această lucrare, atrage atenția tov. Polyanka asupra acestei probleme, propune o muncă intensă de lămurire pentru lămurirea cetățenilor din comunele ucrainene de a se încadra în muncă, chiar și în alte localități, în loc de a sta acasă, consideră necesar procedeul folosit la

Remeți, față de dușmanul de clasă. Adică pe baza dovezilor concrete înaintează la Trib. Militar. Considera necesar schimbarea imediată a secretarei dela Bocicoi și activizarea org. de bază.

Se trece la analiza sarcinilor trasate în ședința precedentă, se constată că din prima problemă punctele 2, au fost rezolvate, iar punctul 1 este în curs de rezolvare, iar în problema doua punctul 2 s-a îndeplinit, iar 1 și 3 nu. Pentru îmbunătățirea muncii s-au luat următoarele:

Hotărâri

Problema GAC.

1./ Sfatul Popular Raional să instruiască tehnicienii, cari vor fi admiși la GAC. pentru a întocmi un plan amănunțit în legătură cu efectuarea lucrărilor de iarnă (construcții, repararea uneltelor, înființarea tîouilor secții). Răsp. Tov. Polyanka, termen 15 Decembrie a.c.

2./ Sfatul Popular Raional, ajutat îndeaproape de Sect. Economică Agr. [...], va lua măsuri pentru înlăturarea materialului de construcție,[...],meseriași, pentru terminarea grajdurilor până la 30 Ianuarie 1952. Răsp. Tov. Polyanka, și tov. Viciocean.

3./ Sect. Economică Agrară va da ajutor îndeaproape Comisiei pentru verificarea situației membrilor din GAC și a problemelor economico-organizatorice ale acestora. Pentru acest scop Comisia va ține ședință de analiză săptămânal, unde va participa tov. Viciocean și tov. Polyanka.

4./ Se va intensifica munca de lămurire politică în vederea pregătirii Congr. Fruntașilor din GAC, pregătindu-se angajamentele din partea fiecărui GAC. răspunde tov. Laza și tov. Viciocean.

Problema comunelor ucrainene.

1./ Pentru îmbunătățirea situației economice în comunele ucrainene se va intensifica munca de lămurire în vederea încadrării oamenilor capabili de muncă în producție la IPEIL,[...],etc.

2./ Se va intensifica munca în vederea terminării Căm. Cult. Din Remeți și Crăciunești, a dispensarului din Rona de Sus, cel mai târziu o [...] 20 Ianuarie 1952. Răsp. Tov. Polianka.

3./ Sfatul Popular Raional va lua măsuri ca până la 25 Decembrie să organizeze conducerea sfatului din Bocicoi și Remeți, înlocuind secretara și un număr de referenți. Răspunde tov. Polianka.

4./ Pentru intensificarea muncii culturale (activit. Căm. Cult., alfabetizarea și învățământ), în comunele ucrainene, vor trimite în fiecare săptămână agitatori instruiți special și amănunțit cu probleme specifice în comunele ucrainene. Răsp. Tov. Laza.

Se stabilește ordinea de zi a ședinței viitoare:

1./ Analiza muncii C.D.E. în rândul populației evreiești pentru combaterea emigrării. Raportor tov. Waldemann.

2./ Analiza muncii Comit. de Luptă pentru Pace.

Ședința s-a ridicat la orele 24.

Primsecretar,

București [1951]

Sarcinile și atribuțiunile împuterniciților Inspectoratului Cultelor

Fond Comitetul Județean PMR, Maramureș dosar 1/1951, filele 8-10

INSPECTORATUL CULTELOR

SARCINILE ȘI ATRIBUȚIUNILE ÎMPUTERNICIȚILOR

Ministerul Cultelor are 18 împuterniciți, câte unul de fiecare regiune, care sunt organizați în cinci grupe de regiuni, după raza de activitate a celor cinci mitropolii ale Cultului ortodox (București, Sibiu, Timișoara, Craiova și Iași).

Împuterniciții au următoarele

Sarcini

1).- Supraveghează felul în care se manifestă cultele pe regiuni și dacă activitatea lor este în conformitate cu legile țării;

2).- Primesc reclamațiunile din partea cultelor, referitoare la neînțelegerile ivite între acestea și organele locale ale puterii de Stat și participă la justa lor soluționare;

3).- Contribuie la coordonarea activității cultelor cu munca și acțiunile regimului de democrație populară, urmărind antrenarea clerului în lupta pentru pace, la susținerea campaniilor agricole și a sarcinilor cu caracter obștesc.

Pentru ducerea la îndeplinire a acestor sarcini se fixează următoarele:

Atribuțiuni

1).- Să cunoască situația cultelor din regiune, cu structura lor organizatorică și activitatea deservenților lor;

2).- Să țină pe regiuni evidența parohiilor și a tuturor unităților religioase pe culte;

3).- Să țină contact cu organele de conducere ale regiunii și să cunoască problemele ce se pun pe scara regională și locală în legătură cu cultele;

4).- Să țină contact permanent cu organele de conducere ale fiecărui cult pentru rezolvarea problemelor ivite în legătură cu deservenții cultelor, evitând amestecul direct în treburile religioase;

5).- Să cunoască bine organele de conducere ale cultelor pe regiuni și raioane și să dea tot sprijinul conducerilor ierarhice (episcopi,etc.), pentru ca aceste posturi să fie ocupate de elementele cele mai cinstite și mai apropiate de regim;

6).- Să cunoască pe raioane felul de manifestare a reacțiunii din rândul deservenților de culte și efectele produse de această manifestare în sânul cultelor;

7).- Să cunoască bine elementele cinstite și democratice din rândul clerului și împreună cu conducerea cultelor, să susțină lupta lor pentru demascarea și izolarea reacțiunii din sânul deservenților de culte;

8).- Să se informeze în mod sistematic și din timp asupra acțiunilor mai importante ale cultelor, ca: hramuri, pelerinagii, sfintiri de biserici, etc. și să le comunice Ministerului;

9).- Să cunoască baza economică a cultelor și să se informeze asupra felului cum își adună veniturile (bănești sau în natură) deservenții lor și despre atmosfera ce se creează prin aceasta, în rândul credincioșilor, față de regim;

10).- Să cunoască felul cum se face catehizarea de către toate cultele;

11).- Să supravegheze dacă curentele interzise de culte, care se bazează pe misticism bolnăvicios ca : Oastea Domnului, Detaniștii, etc., găsesc sprijin și din partea unor deservenți de culte;

12).- Să cunoască activitatea mănăstirilor și să susțină înființarea de ateliere și introducerea vieții de obște în ele; să supravegheze felul cum se respectă prevederile legale de recrutare în monahism, precum și normele stabilite pentru deplasările călugărilor în afara mănăstirilor;

13).- Să cunoască și să supravegheze activitatea asociațiilor, așezămintelor, ordinelor și congregațiilor din cadrul diferitelor culte;

14).- Să cunoască și să supravegheze funcționarea școlilor de învățământ pentru pregătirea personalului cultelor, precum și a cursurilor de îndrumare preoțească,

15).- Să cunoască pe acei deservenți de culte care au o atitudine ostilă înființării de întovărășiri agricole și de G.A.C. și să aducă la cunoștința conducerii cultului respectiv aceste cazuri;

16).- Să cunoască și să supravegheze lucrările adunărilor generale, conferințelor și consfătuirilor locale ale cultelor, precum și hotărârile acestora;

17).- Să supravegheze mișcările religioase neautorizate, semnalând manifestările lor organelor locale și Ministerului;

18).- Să semnaleze Ministerului măsurile, ce eventual s-ar lua în sânul unor culte, de natură să împiedice pe credincioși să-și îndeplinească îndatoririle cetățenești.

Metodă de lucru

1).- Să păstreze legătura strânsă cu Partidul și cu organele puterii locale de Stat pentru a-și putea întocmi planul de muncă de așa natură ca să cuprindă toate problemele din sectorul său;

2).- În fața organelor locale de Partid și a puterii locale de Stat, împuternicitul nu trebuie să apară ca reprezentant al vreunui cult, dar nici nu trebuie să se erijeze în adversar al lor;

3).- Fără să încalce principiile de libertate religioasă, să încerce a vedea politic orice manifestare de cult și să-i sesizeze formele și tendințele;

4).- Să nu aibă atitudini ostentative față de deservenții cultelor și să le câștige încrederea, fără a se abate de la poziția principală în munca sa;

5).- Fără să se amestece în treburile interne ale cultelor, printr-o atmosferă de bună colaborare, trebuie să arate conducerii cultelor cazurile concrete de atitudine dușmănoasă față de Stat ce s-ar ivi în rândul clerului și să-l ajute să le combată,

6).- Să-și concentreze atenția asupra activității protopopului și a componenței clerului pe raion:

Cum muncește protopopul;

Cunoașterea elementelor care desfășoară activitatea dușmănoasă în rândul clerului;

Cunoașterea elementelor cinstite și apropiate de regim, care au nevoi de sprijin politic pentru a duce lupta împotriva elementelor reacționare din rândul clerului.

7).- În sprijinirea permanentă și sistematică a elementelor Cultului respectiv.

I.Ce este Ministerul Cultelor

Ministerul Cultelor este organul prin care Statul supraveghează aplicarea dispozițiilor legale, referitoare la viața religioasă. Legea fundamentală a Republicii Populare Române – Constituția din 13 Aprilie 1948 – între drepturile fundamentale ale cetățenilor enumeră libertatea de conștiință și libertatea religioasă care sunt garantate de Stat.

O consecință a acestor libertăți constituționale este dreptul pentru cultele religioase de a se organiza și de a funcționa pe întreg teritoriul R.P.R.

Modul de organizare și funcționare a cultelor religioase este arătat în Decretul nr.177 din 1948.

Ministerul Cultelor este serviciul public, care are chemarea de a garanta exercițiul libertăților constituționale, cu privire la libertatea religioasă. În acest scop, Ministerul Cultelor are o serie de sarcini prevăzute sumar în art.1 din Decretul nr.37 din 1949.

II.Ce sunt împuterniciții Ministerului Cultelor și rolul lor

Pentru îndeplinirea sarcinilor sale, Ministerul Cultelor, pe lângă direcțiile și serviciile din Administrația Centrală, a înființat pe 1 Ianuarie 1950 și organe locale, care reprezintă Ministerul cu privire la problemele privitoare la libertatea conștiinței și libertatea religioasă. Aceste organe locale ale Ministerului fac legătura între organele locale ale puterii de Stat și organizațiile religioase ale

cultelor religioase. Organele Ministerului poartă denumirea de împuterniciți ai Ministerului Cultelor, fiind salariați din categoria X-XI (inspectori).

Pentru a corespunde funcțiunii lor, împuterniciții Ministerului Cultelor trebuie să-și cunoască bine îndatoririle. Aceste îndatoriri sunt unele permanente, altele periodice și altele întâmplătoare sau speciale.

Înainte de a trece la enumerarea sarcinilor, subliniem că aceștia trebuie să aibă în vedere totdeauna și să urmărească:

1).- Să cunoască temeinic politica Guvernului față de culte;

2).- Să cunoască bine toate dispozițiunile în vigoare referitoare la libertatea religioasă;

3).- Să aibă un nivel politic ridicat, pentru a putea să înțeleagă această politică și dispozițiuni și pentru a se orienta pe teren;

4).- Aceasta înseamnă că:

Fără a încălca principiile de libertate religioasă, să știe să vadă politic orice manifestație de cult, să-i sesizeze formele și tendințele, precum și cauzele social politice;

Să nu aibă atitudini ostentative și să inspire încredere.

5).- Să informeze întotdeauna Ministerul la timp, corect și complet;

6).- În fața organelor locale ale puterii de Stat sau în fața organelor locale de Partid, el nu este un reprezentant al vreunui cult, dar nici nu trebuie să se erijeze în adversar al lor.

III. Politica Guvernului față de culte

Pentru a vedea just problema libertăților religioase din R.P.R. dăm în cele ce urmează rezultatul articolului apărut în ziarul „ Scânteia” cu data de 22 Februarie 1949 (nr.1357), intitulat „ În chestiunea libertății religioase”.

Regimul de democrație populară respectă cu strictețe libertatea de conștiință și libertatea de exercitare a cultelor religioase. Oficierea nestânjenită a slujbelor religioase este asigurată și garantată de lege.

Manifestările de ură religioasă sau de prigoană pe motive religioase sunt oprite și pedepsite.

Este oprit orice act care jignește sentimentele religioase ale credincioșilor.

Sunt de asemenea oprite orice privilegii sau discriminări dintre cultele recunoscute de lege, toate fiind socotite egal îndreptățite și bucurându-se de egală libertate.

Legea nu face și nu permite nici o știrbire a drepturilor cetățenești pe motive religioase.

Regimul de democrație populară recunoaște adâncă deosebire între concepția științifică a materialismului dialectic și istoric asupra originii lumii, a originii vieții, a cauzelor diverselor fenomene ale naturii și ale societății și între concepția religioasă. El însă se ridică hotărât împotriva ideii pseudo-revoluționare așa zisei „interziceri” a religiei în societatea socialistă. O asemenea idee care ar pune pe primul plan deosebirile religioase în locul deosebirilor politice ar fi profund dăunătoare unității clasei muncitoare și luptei revoluționare de clasă.

Totodată regimul de democrație populară privește ca intolerabilă folosirea de către dușmanii săi a sentimentelor religioase ale credincioșilor, cu scopul de a împiedica cimentarea unității politico-morale a poporului muncitor și a slăbi eforturile unite ale oamenilor muncii în vederea construirii socialismului. Aceasta înseamnă că regimul de democrație populară nu poate admite că anumiți clerici sau credincioși să desfășoare o activitate politică, reacționară sub masca religioasă. De asemenea nu poate fi admisă răspândirea și cultivarea unor prejudecăți și vederi mistice – cum ar fi fatalismul, pasivitatea, resemnarea în fața greutăților, care nu au nimic comun cu credința religioasă. Asemenea vederi urmăresc doar a dezorganiza eforturile creatoare ale oamenilor muncii.

Împuterniciții Ministerului Cultelor trebuie să cunoască bine prevederile constituționale cuprinse în art.27 din Constituția R.P.R.

„ Libertatea conștiinței și libertatea religioasă sunt garantate de Stat.

Culte religioase sunt libere să se organizeze și pot funcționa liber dacă ritualul și practica lor nu sunt contrarii Constituției, securității publice sau bunelor moravuri.

Nici o confesiune, congregație sau comunitate religioasă nu poate deschide sau întreține instituții de învățământ general, ci numai școli speciale pentru pregătirea personalului cultului sub controlul Statului.

Biserica Ortodoxă Română este autocefală și unitară în organizarea sa.

Modul de organizare și funcționare a cultelor religioase va fi reglementat prin lege.”

De asemenea împuterniciții trebuie să cunoască bine atitudinea regimului nostru de democrație populară în problema învățământului public. Legea nr.175 din 3 August 1948 prevede:

a). Învățământul public este laic (art.1)

b). Învățământul public este organizat exclusiv de către Stat, pe baze democratice populare și realiste-științific (art.1)

Ca o urmare a acestor principii, nici un cult sau nici o unitate religioasă nu poate deschide instituții de învățământ general.

De asemenea, pornind de la faptul că numai biserica, nu și școala, este locul de exercitare a religiei, nu s-au mai prevăzut ore de religie în programa școlilor.

Școala a rămas nu numai cu misiunea ei de a da generațiilor tinere cunoștințele generale de cultură și de știință, de a ridica nivelul cultural al întregului popor, de a da țării specialiști în toate domeniile și de a da tineretului o educație bazată pe ideile progresului pentru a deveni un cetățean conștient și activ al R.P.R.

Tot ca urmare a acestor principii, toate școlile de învățământ public, cu toată averea lor, pe care unele le aveau, au fost luate pe seama Statului, prin legea nr.176 din 3 August 1948.

IV. Legi, Decizii, Dispoziții
pe care împuterniciții Ministerului Cultelor trebuie să le cunoască, pentru
a-și putea îndeplini atribuțiunile

Organizarea și funcționarea cultelor – Decretul nr.177 din 1948 pentru regimul general al cultelor religioase.

Ministerul Cultelor Decretul nr.37 din 1949, pentru organizarea și funcționarea Ministerului Cultelor.

Statutele și schemele de organizare a celor 13 culte recunoscute.

Statutul Federației reprezentative a cultelor evanghelice recunoscute din R.P.R.

Probleme în legătură cu unificarea celor două biserici românești Decretul nr.350 din 1948 pentru fixarea situației de drept a fostului cult greco-catolic.

Hotărârea Consiliului de Miniștri nr.10 din 1949 pentru încetarea activității unor ordine călugărești romano-catolice.

Cele două moțiuni ale șefilor de culte (Iunie 1949-Noiembrie 1950).

Trecerea registrelor de stare confesională la oficiile de stare civilă. Decretul nr.153/950, M Of.nr.57/950.

Decizia pentru recunoașterea Vicariatului Ortodox general ucrainian, dată de Ministerul Cultelor nr.34.695/949.

Comitetul Catolic de Acțiune.

Decizia de recunoaștere a Comisiei interimare a Statutului romano-catolic dată de Ministerul Cultelor sub nr.21.372.

Epurarea bibliotecilor bisericești. Adresa circulară a Direcției Secretariatului 1592 din 14 Decembrie 1950.

Reglementarea contribuției benevole la colectele publice bisericești, adresa circulară a Dir. Secretariatului 36.437/1332/25/ XI.1950.

Combaterea gândacului de Colorado și importanța controlului plantelor solanee (cartofi, vinete, etc.). Adresele circulare 452/950 din 11 Mai 1950 și 21.700 din 27 Iunie 1950, date de Dir. Secretariatului.

Folosirea gratuită a imobilelor bisericești de către preoții diaconi, cântăreți în cuprinsul cultelor a căror statute prevăd acest lucru. Adresa circulară a Dir. Secretariatului 8097 din 5 Mai 1950.

Publicațiile Ministerului Cultelor.

Orice alte circulări și instrucțiuni, sau orice alte probleme sau dispoziții ce vor fi comunicate de Ministerul Cultelor.

Măsuri pe linia democratizării clerului

1).- Democratizarea personalului din Ministerul Cultelor.

a).- Au fost înlocuiți, din conducerea superioară a Ministerului Cultelor, oameni ai vechiului regim. În schimb au fost recrutați noi funcționari în vârfurile

Ministerului. Astăzi ambii consilieri ministeriali – foști secretari generali – și toți conducătorii direcțiilor sunt membri de Partid.

b).- S-a creat Corpul Împuterniciților, compus la început în majoritate din membri de Partid, iar acum în urma reorganizării în totalitatea lui.

2).- Primenirea cadrelor bisericești

a).- În noile condiții create de regimul de democrație populară cultele și-au priment ierarhiile superioare. Astfel B.O.R. și-a schimbat în mare măsură componența Sinodului, alegând episcopi noi și înlăturând pe alții. Cei noi aleși corespund mai bine bunelor raporturi ce trebuie să existe între biserică și Stat.

b).- Reducerea numărului Eparhiilor de la 18 la 16 și apoi la 12.

c).- Au fost caterisiți fostul mitropolit Visarion Puiu și preoții: Gâldău, Leu, Burducea, fugiți în străinătate.

d).- A fost ales Teofil Herineanu la Roman, dintre foștii greco-catolici, pentru sudarea reîntregirii B.O.R. din Ardeal.

e).- Au fost retrași din armată foștii confesori militari.

f).- S-au ales noi consilii parohiale la fiecare parohie și s-au priment consiliile și adunările eparhiale.

g).- S-au numit protopopi din persoane mai indicate.

h).- S-a îndepărtat, mai în urmă, episcopul Popovici de la Oradea (de către Sinod).

3).- Dizolvarea unor asociații cu caracter religios.

a).- A fost dizolvată Asociația Generală a Clerului Ortodox, condusă de preoți reacționari.

b).- S-a dizolvat fosta Uniune a Preoților democrați condusă pe vremuri de Burducea.

c).- Au fost dizolvate asociațiile: „Oastea Domnului” și „Patriarhul Miron”, precum și orice reuniuni, societăți sau asociații care funcționau pe lângă parohii.

4).- Reorganizarea învățământului religios

a).- Reforma învățământului public.

b).- Școli pentru deservenții cultelor.

c).- Cursuri de îndrumare la toate cultele.

Ds1/1951 I.T.C. f1-7.

V. Sarcinile Împuterniciților

Sarcini cu caracter permanent. În mod concret, împuterniciții Ministerului Cultelor vor urmări următoarele probleme în cadrul însărcinărilor permanente:

a).- Referitoare la structura cultelor și la activitatea tuturor unităților și organelor lor.

1).- Cunoașterea structurii organizatorice a tuturor cultelor, schemelor de unități administrative și schemele de personal bugetar din circumscripția sa;

2).- Să cunoască și să supravegheze toate hotărârile și lucrările organelor reprezentative ale diferitelor culte, precum și lucrările adunării

generale, conferințelor și consfătuirilor locale ale acestora, luând după putință, parte la ele.

3).- Să cunoască și să supravegheze întreaga activitate, a mănăstirilor, a asociațiunilor, a ordinelor și congregațiunilor și a așezămintelor din cadrul diferitelor culte.

4).- Să cunoască și să supravegheze organizarea și funcționarea școlilor de învățământ pentru pregătirea personalului cultelor, precum și a cursurilor de îndrumare preotească.

5).- Se va interesa de sursele materiale ale fiecărui cult și de modul cum se obțin.

b).- Referitoare la doctrina și tendințele lor de evoluție

1).- Să cunoască doctrina și istoricul (în special la noi), a diferitelor culte, precum și păturile sociale în care fiecare din ele are mai mare răspândire, culegând date statistice cât mai aproape de realitate.

2).- Să supravegheze și să informeze la timp Ministerul, ori de câte ori e pe cale a se produce sau se produc manifestațiuni cu aspect mistic (teofanii, practici nesănătoase, etc.) precum și procesiuni, colportaj ilicit de obiecte religioase, etc. În cazul acesta contravin legilor Statului, ordinei publice și bunelor moravuri sau dispozițiunilor ce i-au fost comunicate.

c). – Referitoare la atitudinea cultelor față de Stat și față de țelurile regimului nostru politic.

1). – Să supravegheze și să semnaleze Ministerului atitudinea organelor locale ale cultelor (religioase) în problema gospodăriilor agricole colective și în general în problema extinderii sectorului socialist la sate, ținând în această privință legătură cu organele locale ale puterii de Stat.

2).- A semnala Ministerului Cultelor actele de prozelitism. De asemenea va semnala Ministerului Cultelor și actele de ură confesională sau de jignire a sentimentelor religioase, ori de câte ori organele de cult reclamă astfel de cazuri.

3).- A semnala toate măsurile luate de organe ale cultelor de natură a stânjeni libertatea de conștiință și libertatea religioasă a cetățenilor, cum și libera exercitare a drepturilor cetățenești.

4).- A semnala Ministerului toate măsurile din partea organelor de cult și orice manifestații din partea credincioșilor vreunui cult, care ar urmări sustragerea da la datoriile cetățenești.

5).- Să observe și să informeze Ministerul cum își organizează cultele catehizarea. În această privință ei trebuie să aibă în vedere următoarele:

În Cultul Ortodox Român catehizarea se poate face astfel:

a).- Sâmbăta sau în ajun de sărbătoare religioasă, preoții pot oficia o vecernie (la orele 15 iarna sau 16 vara) la care pot participa și credincioși;

b).- După această vecernie, credincioșii care vor pot rămâne pentru a învăța rugăciuni, cântări de cult autorizate de Sinod.

c).- A doua zi (orele 7 sau 8), poate fi utrenie, unde, de asemenea credincioșii pot lua parte.

d).- După liturghie (în zilele de sărbătoare) preotul poate ține o predică sau o cuvântare catehetică, poate și comenta ceva din catehism. (Această formă de catehizare este oficial aprobată de Ministerul Cultelor).

Pentru celelalte culte nu s-a venit încă cu o reglementare oficială. Împuterniciții vor informa Ministerul Cultelor despre felul cum constată că aceste culte fac catehizarea.

Pentru toate cultele, inclusiv cel Ortodox Român, se vor socoti valabile următoarele:

a).- Participarea oricui, indiferent de vârstă sau sex, este liberă și absolut benevolă. Se va evita orice fel de încercare de a opri participarea cuiva precum și presiuni de orice fel pentru a determina pe cineva să ia parte la ședințele de catehizare. Sunt oprite orice fel de presiuni sau invitații asupra credincioșilor făcute cu scopul de a-i face să vină la catehizare. Preotul va putea anunța ședințele de catehizare numai în biserică.

b).- Împuterniciții vor putea asista la ședințele de catehizare, raportând Ministerului toate observațiile lor.

6).- Ținerea legăturilor cu unitatea cea mai înaltă a fiecărui cult din zona respectivă, atât din punct de vedere al cadrelor cât și din punct de vedere organizatoric și administrativ, având grijă ca legile țării și ordinele și dispozițiile date de Minister să fie respectate.

Sarcini cu caracter periodic, întâmplător sau special

1).- Să aibă un plan de lucru pus de acord cu planul Ministerului.

2).- Să facă o dare de seamă lunară ce se va înainta Ministerului la sfârșitul fiecărei luni și care va cuprinde întreaga lui activitate și în care să se prevadă mișcările de cult, etc., după un indicator principal dat de Minister.

3).- Semnalarea tuturor instituțiilor din cadrul cultelor care funcționează pentru realizarea unor scopuri ce nu se încadrează în legile țării (ex.instituții de asistență socială, orfelinate, aziluri, case de ajutor reciproc, fonduri de pensii,etc.).

4).- Sesizarea organelor locale ale puterii de Stat pentru a soluționa în cadrul legilor țării, cazurile de rechiziționări de case de rugăciuni, case parohiale, capele, cimitire, sesii parohiale, obiecte de cult, etc.

5).- Soluționarea în înțelegere cu organele locale ale puterii de Stat a tuturor chestiunilor rămase în litigiu în urma aplicării legilor 177 din 1948 pentru laicizarea învățământului.

6).- urmărirea soluționării problemelor și funcțiunilor nerezolvate în legătură cu unificarea celor două biserici românești, cu aplicarea dispozițiilor decretului nr.350/948, pentru fixarea poziției juridice a fostului cult greco-catolic, colaborând cu organele locale ale puterii de Stat și cu conducerile eparhiale în legătură cu toate aceste chestiuni.

7).- Semnalarea la timp a oricărui mod de prestare de servicii neprevăzute în legi (colecte de bani neautorizate sau colectate în natură a unor produse a căror colectare este interzisă de legi și dispozițiuni în vigoare). Ds1/1951 I.T.C. f 8-10.

Sighet, 5 ianuarie 1952

Raport asupra măsurilor luate în legătură cu întărirea G.A.C.-urilor existente în raionul nostru

Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 / 1952, fila 1

Partidul Muncitoresc Român

Comitetul Raional Sighet

Secția Economico- Agrară

Raport

Asupra măsurilor luate în legătura cu întărirea GAC-urilor existente în Raionul nostru.

1.- Prelucrarea Hot. C.C.al P.M.R. din Martie și din 18 Sept., au fost prelucrate în fiecare org. de bază din GAC-uri și dela comune și sate.

2. – Îmbunătățirea situației a GAC-urilor s-a observat printr-o participare mai regulată la munca gospodăriilor de ex. la Câmpulung la Tisa unde până la prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. au muncit 50-60 de colectiviști, iar după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. s-a mărit numărul colectiviștilor la muncă cu 90%.

3. – S-a văzut o îmbunătățire în munca politică depusă de către org. de bază în GAC-urile după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. că s-a organizat pe brigăzi după mărimea GAC-urilor câte 3-4 brigăzi și a fost împărțit tot inventarul viu și mort pe baza procesului verbal, către brigăzi, după acesta s-a îmbunătățit îngrijirea vitelor cu mult și îngrijirea în general bunul al gospodăriei colective.

4. – În legătură cu înființarea de noi G.A.C.- uri au fost luate următoarele măsuri la fel a fost prelucrat Hot. C.C. al P.M.R. din Martie și din 18 Sept. 1951, au fost popularizate GAC-urile existente și veniturile frumoase ale colectiviștilor dela GAC-uri din Raionul nostru, au fost duse cetățeni săraci și mijlocași în câteva rânduri la GAC-uri în vizită la Câmpulung la Tisa, Săpânța și Remeți.

5. – Au fost popularizate colhozurile din URSS. prin acei tovarăși care au vizitat colhozurile din URSS. dar însă nu au continuat această problemă numai spontan și nu s-a luat măsuri mai eficace în această direcție.

6. – Iar în ceea ce privește creerea de întovărășiri în raionul nostru au fost făcute câteva acțiuni pe baza Hot. C.C. al PMR dar însă nu s-a continuat nici aceasta numai cu întreruperi și din cauza aceasta a avut un efect slab.

Deoarece în raionul nostru terenurile majoritatea compuse din dealuri și pe lângă aceasta nici condițiuni până în prezent nu avem ca să avem măcar o secție mică de SMT cum a fost și discutat această problemă ca să putem face față acolo unde s-ar putea crea condiții pentru întovărășiri.

Sighet la 5 Ianuarie 1952

Primsecretar,

Șeful Sect. Economico-Agrare,

**Notă în legătură cu nota telefonică din 22 ianuarie 1952 (24 ianuarie 1952) în legătură cu colectările
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 / 1952, fila 2.**

Comitetul Raional de Partid
Sighet

NOTĂ

În legătură cu nota telefonică din 22 ianuarie 1952

În raionul nostru nu am avut caz de împotrăvire în legătură cu cota în nici un sat sau cetățeni.

În legătură cu colectări s-a făcut arestări, au fost arestați 8 chiaburi, iar condamnați au fost până în prezent chiaburi 25 ptr. nepredarea cotei.

Cazuri de înlăturarea sau sancționarea funcționarilor Sfaturilor Populare pentru nepredarea cotelor, sau apărarea chiaburilor, ori și altor elemente nu au fost, fiindcă toți au predat cotele și nu au apărât chiaburii.

Un membru de Partid și anume Puț Petru din org. de bază Budești a fost sancționat cu vot de blam pentru nepredarea cotei, și atacarea omului de serviciu.

Dizolvarea org. de bază în raionul nostru nu am avut pentru acest motiv.

În legătură cu circ. Nr.2 al Comitetului Regional de Partid s-au luat măsuri, în ziua de 23 au fost chemați secr. org. de baze din cadrul orașului și a fost prelucrat de către tov. Șeful Secț. Org. de Partid Sind-și UTM după care fiecare tov. a primit câte un exemplar în legătură cu prelucrare în org. de bază.

Până în prezent nu s-a făcut nici o sancțiune și nici excluderi din motivul că unde au fost tov. șovăielnici în legătură cu această problemă, până în prezent nu s-a prelucrat, iar acel tov. din Câmpulung la Tisa Org.de bază IPEIL, nu s-a putut sancționa din motivul că este deplasat la Raionul Vișeu comuna Leordina

Economie s-a realizat în cadrul Comitetului Raional de Partid după cum urmează:

Telefon	3000 lei
Diurne	5000 "
Rechizite	4000 "

Sighet la 24 ianuarie 1952

Instr. cu documentarea,

Primsecretar,

Situația despre componența G.A.C.-urilor din Raionul Sighet
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 /1952, fila 4.

Comitetul de Partid Raional
 Sighet

Situația
despre componența G.A.C.-urilor din Raionul Sighet

Primăria	Nr. la formarea GAC		Nr. în prezent		Nr. exclușilor		Nr. exclușilor			Nr. membrilor de Partid		Nr. cererilor depuse la GAC
	Fam.	Brațe muncă	Fam.	Brațe de muncă	Fam.	Brațe de muncă	Țărs ăr.	Țăr. Mijl.	Chiaburi	La formare	În prezent	
Câmpulung	88	147	151	229	10	20	2	7	1	15	11	Nu este
Săpânța	64	125	67	122	10	23	9	1	-	13	13	Nu este
Remeți	71	198	71	198	6	6	-	-	-	41	25	Nu este

La Remeți verificarea este în curs. Din membrii de Partid 15 sunt în munci, iar 1 este exclus.
 Sighet la 23 Ianuarie 1952.

Notă informativă asupra instructajului făcut la Regiunea de Partid în ziua de 16 februarie 1952 în ceea ce privește transformarea socialistă a agriculturii, Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, fila 8.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet
Nr. 42/1952

NOTĂ INFORMATIVĂ

Asupra instructajului făcut la Regiunea de Partid în ziua de 16 Februarie 1952 în ceea ce privește transformarea socialistă a agriculturii

În ziua de 20 Februarie a.c. au fost convocate o ședință cu Comitetul Raional de Partid, Instructorii raionali de Partid, Birourile organizațiilor de mase, Președintele Sfatului Popular Raional, Secția Agricolă a Sfatului Popular Raional, unde s-a prelucrat această problemă în urma căreia s-a arătat că fiecare organizație de masă să facă un plan de muncă concret în ceea ce privește transformarea socialistă a agriculturii, la fel și în cadrul Sfatului Popular Raional./ în organizația de bază/.

Membrii Comitetului Raional au sarcini concrete în ceea ce privește transformarea socialistă a agriculturii ca de exemplu tov. Godja Mihai, care s-a înscris în G.A.C. și duce muncă de lămurire în cadrul orașului Sighet /Valea Hotarului/, unde sunt înscrși un număr de țărani muncitori.

La fel s-a analizat și poziția membrilor de Partid activiști în urma căreia tov. Doicar Iosif s-a înscris în G.A.C. și tov. activist tov. Chindriș care s-a înscris în G.A.C. în comuna sa Budești.

Nu s-a făcut încă analiza și poziția pe care o au membrii de Partid din cadrul Sfatului Popular Raional pentru a duce munca de lămurire care în comuna de unde este, urmând ca aceasta să se facă în cadrul marii adunări extraordinare a organizației de bază în ziua de 25 Martie 1952.

La fel nu toți membrii din birourile org. de mase au sarcini concrete în ce privește transformarea socialistă a agriculturii ca de exemplu: membrii biroului organizației ARLUS.

Sighet, la 6 Martie 1952.

**Raport asupra măsurilor luate în legătură cu întărirea G.A.C.-urilor existente în raionul nostru,
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 / 1952, fila 1**

Partidul Muncitoresc Român

Raport

Asupra măsurilor luate în legătura cu întărirea GAC-urilor existente în Raionul nostru.

1.- Prelucrarea Hot. C.C.al P.M.R. din Martie și din 18 Sept., au fost prelucrate în fiecare org. de bază din GAC-uri și dela comune și sate.

2. – Îmbunătățirea situației a GAC-urilor s-a observat printr-o participare mai regulată la munca gospodăriilor de ex. la Câmpulung la Tisa unde până la prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. au muncit 50-60 de colectiviști, iar după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. s-a mărit numărul colectiviștilor la muncă cu 90%.

3. – S-a văzut o îmbunătățire în munca politică depusă de către org. de bază în GAC-urile după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. că s-a organizat pe brigăzi după mărimea GAC-urilor câte 3-4 brigăzi și a fost împărțit tot inventarul viu și mort pe baza procesului verbal, către brigăzi, după acesta s-a îmbunătățit îngrijirea vitelor cu mult și îngrijirea în general bunul al gospodăriei colective.

4. – În legătură cu înființarea de noi G.A.C.- uri au fost luate următoarele măsuri la fel a fost prelucrat Hot. C.C. al P.M.R. din Martie și din 18 Sept. 1951, au fot popularizate GAC-urile existente și veniturile frumoase ale colectiviștilor dela GAC-uri din Raionul nostru, au fost duse cetățeni săraci și mijlocași în câteva rânduri la GAC-uri în vizită la Câmpulung la Tisa, Săpânța și Remeți.

5. – Au fost popularizate colhozurile din URSS. prin acei tovarăși care au vizitat colhozurile din URSS. dar însă nu au continuat această problemă numai spontan și nu s-a luat măsuri mai eficace în această direcție.

6. – Iar în ceea ce privește crearea de întovărășiri în raionul nostru au fost făcute câteva acțiuni pe baza Hot. C.C. al PMR dar însă nu s-a continuat nici aceasta numai cu întreruperi și din cauza aceasta a avut un efect slab.

Deoarece în raionul nostru terenurile majoritatea compuse din dealuri și pe lângă aceasta nici condițiuni până în prezent nu avem ca să avem măcar o secție mică de SMT cum a fost și discutat această problemă ca să putem face față acolo unde s-ar putea creia condiții pentru întovărășiri.

Sighet la 5 Ianuarie 1952

Primsecretar,

Șeful Sect. Economico-Agrare,

Referat al Biroului Raional în legătură cu înființarea G.A.C. în orașul Sighet
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 9-10.

Partidul Muncitoresc Român

REFERAT

al Biroului Raional în legătură cu înființarea GAC în orașul Sighet.

Problema înființării GAC în orașul Sighet a fost frământat cu org. de baze de Cartier încă din toamna anului 1950. O parte din membrii de Partid a fost de acord de la început și au muncit în această direcție, iar o parte cu secret. Org. de bază din acest cartier șovăiau și nici până în prezent nu s-au înscris. Din cei 15 membrii ai acestei organizații s-au înscris 10 și încă 2 membrii de Partid din alte organizații. Activitatea org. de mase în această direcție a fost slabă lipsită de continuitate. Astfel Frontul Plugarilor și UFDR. a ținut din când în când o ședință de prelucrare, însă nu au dus muncă intensă pentru înscrierea oamenilor, motivând cu lipsa de activiști.

Atmosfera politică în rândurile celor înscriși în GAC. este bună. În rândurile țăranilor care nu s-au înscris există o frământare adâncă, în prezent munca politică continuă și mai intens și credem că zi de zi vom putea să înscriem membrii noi, în special mijlocași, (până în prezent avem 2 mijlocași cu vite, iar trei mijlocași au iscălit cererea și au cerut o zi pentru a convinge soțiile).

Greutate avem cu țăranii săraci, care posedă 1,50 ha pământ deoarece ei lucrează în fabrică, primesc cartele și au venit și din sectorul agricol. Mijlocașii se mai ocupă și cu cărașia în raza orașului și câștigă bine, de aceea zic "Vom vedea cine trăiește mai bine".

Avem un număr mare de salariați din întreprinderi și instituții, care au peste 1,50 ha pământ și deci nu primesc cartele, aceștia în majoritate vor să doneze pământul statului. Acest lucru ne-ar fi avantajos din două puncte de vedere, deoarece am avea pământ de rezervă pentru lărgirea GAC. a GAS și a întreprinderii Ilie Pintilie (care are în plan de a îngrășa 1100 porci) iar pe de altă parte acești muncitori ar frecventa regulat fabrica.

Gospodăria colectivă va avea un caracter legumicol, pomicol și zootehnic, pentru legumicultură avem 5 specialiști (grădinari) în primul an GAC. ar avea 13 ha grădini de zarzavat din care 75% contractat cu URCC. Aceasta ar fi îmbunătățit mult și aprovizionarea pieții cu zarzavaturi. Această ramură se va dezvolta mult, deoarece avem teren corespunzător pe malul râului Iza. Se va putea dezvolta mult ramura pomicolă pentru care avem teren suficient și corespunzător.

Va trebui creat ramura zootehnică care iarăși are posibilități de dezvoltare, fânul se produce pe terenurile de livezi, iar pășuni avem în apropiere suficient.

Se va putea înființa încă o serie de ferme ajutoare, ca crescătorie de păsări, porci, oi și pescărie precum și stupărie.

Gospodăria colectivă fiind aproape de organele Sfatului Raional și Orășnesc, poate fi ajutată îndeaproape.

În ceea ce privește comasarea avem condițiuni mult mai favorabile decât în oricare comună din raion, deși pământul este fărâmițat se poate face comasarea în așa fel ca numărul celor mutați să fie numai de 77 țărani muncitori, iar aceștia pot primi teren corespunzător.

În prezent grădina de zarzavaturi este comasată în trei trupuri pentru motivul că în aceste locuri este proprietatea celor înscriși și sunt terenuri pregătite pentru grădini de zarzavat.

Trupurile sunt apropiate una de alta, deci chiar dacă sunt multe, nu prezintă greutate pentru colectivități de a munci.

Terenurile agricole din raza orașului avem în plan să împărțim în trei trupuri mari, prima comasarea trupurilor GAS, a doua comasarea trupurilor întreprinderii Ilie Pintilie (industrialo-agricol) și trupul al treilea Gospodăria colectivă.

Biroul Raional consideră că atât condițiunile politice, cât și cele materiale sunt asigurate pentru înființarea acestei gospodării colective.

Sighet la 9 Martie 1952

Referat al Biroului Raional Sighet în legătură cu înființarea gospodăriilor colective din Sighet (5 mai 1952)

Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, fila 17.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN

Comitetul Raional Sighet

Referat

Al biroului raional Sighet în legătură cu înființarea gospodăriile colective din Sighet.

Pe baza aprobării Comitetului Central la sfârșitul lunii Martie a trecut la comasarea terenului propus în gospodăria agricole Sighet. Terenul de 27 ha. provenit dela diferiți salariați ce nu a fost aprobat de C.C. pentru înzestrarea G.A.C. a fost înlocuit din rezerva de stat.

G.A.C. s-a comasat conform schiței înaintată în 5 trupuri dintre trei trupuri apropiate și mai mici cultivat cu zarzavaturi. Totalul terenului comasat este de 88,50 ha teren.

Pentru comasare au fost mutați 103 țărani dintre care 66 țărani muncitori, 32 țărani mijlocași și 5 chiaburi. Țăranii muncitori au primit în folosire teren corespunzător. Schimbul de teren a fost semnat 100%.

Gospodăria deși nu este inaugurată funcționează în bune condițiuni. Însămânțările de primăvară au fost terminate în cinstea zilei de 1 Mai. Spiritul în rândul colectivităților este bună și așteaptă cu toții inaugurarea gospodăriei.

Până în prezent în G.A.C. s-au înscris 37 de familii dintre care ... membrii de partid. Compoziția socială: 24 țărani săraci, 4 țărani mijlocași și 9 proletari agricoli. Revine în medie pe cap de familie 2,37 ha teren din care 1,37 arabil.

Colectiviștii au adus următorul inventar viu: un cal, 4 boi, inventar mort: 6 care, 7 pluguri, 6 grape, o tocătoare de nutreț, motor pompă pentru grădinile de zarzavaturi. Ca sediu gospodăria colectivă a primit o clădire fostă proprietate a statului provenit ca clădire abandonată.

Colectivizarea inventarului viu nu s-a făcut din cauză că gospodăria colectivă nu are bani însă aceasta nu prezintă greutate, odată cu construirea unui grajd se rezolvă ușor sau în mod provizoriu pot fi adunate sfatul popular al orașului.

Gospodăria colectivă are un caracter agraro-pomicol și se va putea desvolta și în direcția zootehnică, având condiții favorabile. Grădina de zarzavat care în anul acesta are o întindere de 8 ha., în anul viitor se va extinde mai mult contribuind în felul acesta la buna aprovizionare a orașului cu zarzavaturi.

Atmosfera politică în rândurile țăranilor ne înscriși în gospodăria colectivă este bună, mulți spun că se vor înscrie după ce vor vedea ce primesc colectiviștii după munca lor în primul an.

Propunem ca denumire a Gospodăriei colective „Înfrățirea” nume fost aprobat cu bucurie de membrii colectiviști de mai multe naționalități Inaugurarea propunem pe data de 18 Mai 1952.

Organizarea Gospodăriei colective precum și schimbul de teren făcut prin munca de lămurire politică respectându-se instrucțiunile C.C. în asta privință. Biroul raional consideră Gospodăria colectivă ca viabilă cu largi posibilități de dezvoltare.

Sighet la 5 Mai 1952.

Membrii Bir. Raional:

Informare asupra muncii din campania de însămânțări în sectorul particular și socialist

Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 26-28.

INFORMARE

Asupra muncii din campania de însămânțări în sectorul particular și socialist.

1. – Campania însămânțărilor de primăvară în Raionul nostru a încetat la data de 15 Mai, Raionul nostru a fost planificat pentru a însămânța următoarele suprafețe.

În sectorul particular11.743 de ha.

În sectorul socialist Gospodării colective 206 "

În sectorul socialist Gostat 144 "

Total general 12.094

Pregătirea campaniei de însămânțări de primăvară a fost organizată în spiritul sarcinilor trasate de Hotărârea C.C. al Partidului nostru și a Consiliului de Miniștri din 26 Ianuarie 1952.

Pe linie de partid hotărârea de mai sus s-a prelucrat cu tot activul de partid din cadrul Comitetului Raional, iar la sate s-a prelucrat cu toate organizațiile de bază și de masă, în această acțiune au fost inițiate toate instituțiile din raza comunelor și orașului Sighet.

Pe linie administrativă s-au ținut trei ședințe cu agenții agricoli la care s-au prelucrat felul cum trebuie organizat și coordonat această campanie.

Atât pe linie de partid cât și pe linie administrativă s-au făcut planuri de muncă cu sarcini concrete și cu termene de executare.

În gospodăriile agricole colective terenurile au fost repartizate pe brigăzi și pe echipe cunoscând fiecare brigadă și echipă sarcina de plan pe care o are, inventarul viu și mort spre păstrare și îngrijire socialistă după contractul Nina Nazarova. La gospodărirea de stat la fel a fost organizat munca pe secții echipe și dela om la om.

În întregul Raion s-a reparat un număr de 830 de pluguri, și 622 de grape, s-au curățat cantitatea de 322 de tone de semințe.

S-au semănat 7684 de probe de germinație a semințelor la 3475 de gospodării, în cursul însămânțărilor s-au tratat cantitatea de 278 de tone de semințe.

În raionul nostru am avut următoarea forță de muncă pe zi 2462 de atelaje a cărei viteză de lucru a fost de 738 de ha pe zi.

La gospodăriile agricole colective în afară de atelajele proprii s-au mai repartizat de către regiune două brigăzi de [...] care au lucrat defectuos.

Cu toate greutățile cu sprijinul organizațiilor de partid dela sate planul de însămânțări de primăvară a fost realizat în ziua de 29 Apr. 1952 100,2%.

2. – Aprovizionarea populației din Raionul nostru cu produse agricole se face de către sectorul socialist și prin piața neorganizată:

Aprovizionarea cu carne se face prin trustul de recepționarea carnei / Comcar/ restul de produse agricole ca porumb s-au făcut de către magaziile de Stat Alimentara și altele, cu zarzavaturi populația muncitorimea este aprovizionată de către Aprozar, U.R.R.C.C. Raional de către producători particulari cari mai prezintă pe piață zarzavaturi.- În general aprovizionarea populației este satisfăcătoare.

3. - Gospodării agricole colective în raionul nostru încă nu s-au urmat, avem o singură gospodărie în Orașul Sighet care urmează să fie inaugurată. În raionul nostru până acum în total avem 3 gospodării colective, toate cele trei gospodării colective se găsesc în stare bună din punct de vedere economic, iar din punct de vedere organizatoric [...] slab este gospodăria colectivă Partizanii Păcii din comuna Săpânța, la care s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea muncii organizatorice.

4. – În gospodăria agricolă colectivă din comuna Câmpulung la Tisa sunt un număr de 187 de familii cu o suprafață de 844 de ha teren revenind în procent pentru fiecare gospodar suprafața de 4,50 ha.

În gospodăria agricolă colectivă Partizanii Păcii din comuna Săpânța sunt înscrise un număr de 72 de familii cu o suprafață de 265 ha revenind în procent pentru fiecare familie 3,44 ha.

În gospodăria agricolă colectivă din comuna Remeți s-au înscris și este formată din 83 de familii cu o suprafață de 328 de ha. Revenind în procent pentru fiecare familie suprafața de 3,95 ha teren.

Gospodăria agricolă de Stat are o suprafață de 1739 de ha de diferite ramuri dintre care arabil 151 ha, fânaț 218 ha., grădini de pomi și plantații horticoale 458 ha. Și alte terenuri.

Terenul de mai sus este muncit cu brațe de muncă salariați după cum urmează: 55 de persoane încadrate definitiv și 350 de brațe de muncă angajate ca zilieri.

5. - În gospodăriile agricole colective din raionul nostru avem următorul inventar agricol:

Căruțe 115 buc., pluguri 106, grape 95, prășitoare 29, semănătoare diferite 30 bucăți, sănii 68 de bucăți.

6. – În raionul nostru avem o singură gospodărie de Stat gospodăria de Stat Sighet cu secțiile care îi aparțin.

Gospodăria de mai sus posedă următorul inventar agricol:

Pluguri 24, prășitori 15, grape 18, semănătoare de cereale 3, pompe de stropit pomi carosabile 11, pompe de stropit pomi portabile de spate 13, batoză 1, locomobilă 1, tractor 1, motor pentru grădina de zarzavaturi 1, sape 169, coase 80 de bucăți.

Munca este organizată pe secții pe echipe pe om, în gospodărie sunt un număr de 55 de cadre cari sunt încadrate permanent și 350 muncitori zilieri sau mai bine zis sezonieri.

7. – în raionul nostru Stațiune de S.M.T. nu avem decât o brigadă compusă din 8 tractoare, planul arăturilor de primăvară au fost îndeplinit 100%, la gospodării particulare S.M.T.-ul nu lucrat decât la gospodării colective și la întovărășirea de tip T.O.Z. din comuna Remeți satul Teceul Mic.

8. – În raionul nostru în anul acesta s-au creat 2 întovărășiri de tip T.O.Z. în comunele Bârsana, Comuna Remeți satul Teceul Mic. Întovărășirea din satul Teceul Mic lucra în comun în anul acesta iar întovărășirea din comuna Bârsana nu lucrează numai dela toamna anului acesta. Însă este creată și inaugurată.

9. – În campania însămânțărilor de primăvară dușmanul de clasă s-a manifestat în diferite forme și acțiuni de sabotare, prin arături de proastă calitate neînsămânțat la timp, semănând semințe netratate și altele, astfel au fost dați în judecată un număr de 17 chiaburi pentru sabotajele cari s-au arătat mai sus, gospodăriile colective au dovedit prin munca lor sânguincioasă dușmanilor socialismului chiaburilor din satele lor mobilizând la muncă pe toți colectiviștii fără să asculte șoaptele lor.

10. Pământul părăsit de chiaburi este folosit de către sfaturile populare pentru întreținerea reproducătorilor comunali cum este cazul în satul Giulești, Desești, și altele.

11. – În raionul nostru avem până acum un număr de 151 chiaburi cu încadrarea în numai din 3 sate a noilor chiaburi pe măsură ce se va termina identificarea lor numărul lor se va ridica.

12. – În privința pregătirii campaniei de strângere a recoltei, toate organizațiile de bază din comunele și satele noastre întocmesc planuri de muncă în acest sens repartizând sarcini concrete Sfatul popular Raional la fel a întocmit planul de muncă pentru această acțiune, pentru repararea batozelor din raion s-a dat dispoziție scrisă de către Secțiunea agricolă a raionului pentru repararea lor până la data de 1 Mai să fie reparate cu toate acestea până azi s-au reparam numai un număr de 15 batoze din 32 de bucăți.

13. În cele 7 locomobile au fost reparate 4, din cele 5 tractoare au fost reparate 1, din cele 12 motoare au fost reparate 6, restul care nu sunt reparate sunt predate la centrele mecanice pentru reparare la care se lucrează în fiecare zi.

14. Pentru bunul mers la treierişul s-au fixat și ariile de treier pentru a se cunoaște această arie și pentru a se putea pregăti în bune condițiuni.

15. În gospodăriile agricole colective pentru campania de strângerea recoltei s-au făcut plan de muncă la fiecare gospodărie iar după ce s-a întocmit planul de gospodărie s-a întocmit și repartizat planul, pe brigăzi și pe echipe pentru a cunoaște fiecare sarcină cu care este încadrat în planul de muncă pentru campania de recoltare.

16. Greutăți în munca agricolă din raion avem înghețul care a fost la datele din 20,21,22 Mai care a cauzat unele pagube la semănături în special la porumb, zarzavaturi și nuci, floarea soarelui și cartofi, din care cauză populația nu poate să prăsească și trebuie ... din nou în majoritatea cazurilor să fie însământată fasolea și porumbul a doua oară.

Sighet la 26 Mai 1952

Şeful Secției Economico Agrară

Buletin informativ despre activitatea Comitetului Raional de Partid pentru consolidarea Gospodăriilor Agricole Colective
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 38-39.

Comitetul Raional de Partid îndrumază și ia măsurile necesare pentru consolidarea organizatorică, economică a G.A.C. Totodată duce o muncă pentru înființarea de noi gospodării Agricole Colective cum este la Sighet unde Duminică 22 Iunie va fi inaugurat G.A.C. Sighet. Dar și până în prezent membrii înscriși în G.A.C. Sighet muncesc pământul în colectiv, sunt înscriși 40 de familii, vigilența este trează, până în prezent nu au fost primiți 3 chiaburi care au vrut să se strecoare în rândurile colectivștilor.

Activiștii Com. Raional controlează și îndrumază org. de bază din G.A.C. membrii de Partid sunt în frunte în munca din Gospodăria Colectivă.

Mai sunt unele cazuri cum este la Câmpulung la Tisa că unii membrii de Partid nu se duc la muncă sau se duc târziu pe la ora 10. În munca politică org. de bază au mai mari lipsuri, de exemplu la G.A.C. Remeți adunările org. de bază nu se țin regulat, sec. org. de bază Șofineț Anton când este chemat la ședință spune că el este obosit și astfel neglijează munca, este și dat în judecată fiind înainte gestionar la cooperativa unde a avut o lipsă de bani. Până în prezent nu s-a luat nici o măsură pentru îndepărtarea lui. Tot la Remeți nu a fost luată nici o măsură pentru ca să fie împiedicat dizolvarea brigăzii U.T.M.-iste, care s-a dizolvat pe motivul că părinții spunea că U.T.M.-iștii sunt încă prea tineri și ei trebuie să învețe cum să muncească.

Membrii de partid duc muncă de lămurire pentru a-i convinge pe toți colectivștii să meargă regulat la muncă și pentru ca colectivștii să depună o muncă bună și nu superficială. În această privință sunt și rezultate la G.A.C. Câmpulung unde prășitul porumbului era în urmă și lipseau mulți dela muncă, în câteva zile s-a îmbunătățit prezența și au ajuns să termine cu primul prășit.

Pentru ca G.A.C. să aibă un venit mai mare s-a depus o muncă intensă pentru dezvoltarea gosp. anexe. Așa s-a înființat o crescătorie de păsări la G.A.C. Câmpulung cu 464 păsări și la G.A.C. Săpânța cu 253 de păsări. Totodată s-a dezvoltat și crescătoria de porci la Câmpulung unde au avut 13 porci iar în prezent au 35, iar la G.A.C. Săpânța unde au avut 18. în prezent sunt 58 de porci.

La G.A.C. Remeți aceste gospodării anexe încă nu s-au înființat ci sunt numai în curs de înființare.

În urma rezultatelor obținute de G.A.C. și în urma muncii depuse de membri de partid și de organizatorici de partid s-au înscris noi membri în G.A.C. Câmpulung 37 de familii, iar la G.A.C. Săpânța 12 familii, la G.A.C. Remeți nu au fost noi înscrieri deoarece org. de bază împreună cu organizatorul de partid nu depun o muncă susținută

Pentru a avea rezultate cât mai bune și rodnică în G.A.C. și nu se ocupa cu lămurirea cetățenilor/ în special organizatorului/.

Gosp. Agr. Col. au terenuri contractate cu cooperativele în afara de G.A.C. Săpânța dar totuși G.A.C. din Săpânța a valorificat prin cooperativa 63

kg. brânza de oaie, chiar ai G.A.C. din Sighet care nu este inaugurat valorifică o mare parte din zarzavaturi prin cooperativă.

G.A.C. Remeți până în prezent nu a valorificat pe motivul că încă nu are produse de valorificat.

Organizatorii de partid duc o muncă pentru întărirea org. de bază întărirea G.A.C. în această privință sunt rezultate frumoase, organizatorul din G.A.C. Câmpulung respectă cu cea mai mare strictețe toate adunările și ședințele atât ale org. de bază cât și a gospodăriei, astfel ajungând ca colectiviști în adunări să folosească în mare măsură critica și autocritica, acest lucru lipsește dela organizatorul dela Remeți în loc să se ocupe cu sarcinile ce are se ocupă cu jocul cu fetele din sediul G.A.C. și controlează colectiviști că cum muncesc ascuzându-se după copaci, pentru aceste abateri adunarea org. de bază de casă din 9 Iunie a fost sancționat cu admonestarea înscrisă și schimbarea de la G.A.C. Remeți.

Pentru lămurirea cetățenilor de a se înscrie în G.A.C. organizatorii au făcut convorbiri cu grupe de cetățeni compuși din 15-20 persoane la Sfatul Popular din comună.

În cursul anului au fost excluși din G.A.C. 14 chiaburi din care recent la 13 Iunie au fost excluși 12 la G.A.C. Câmpulung. Atmosfera în urma excluderii era încordată fiindcă chiaburii excluși au venit cu svonul că nu peste mult o să fie excluși și mijlocașii, acest svon a fost combătut și frecvența la muncă este mult mai bună ca înainte, înainte de excludere veneau la muncă 60-70% în prezent vin 95-100%.

Încă nu este complet lichidat svonul că colectiviștii nu se duc cântând la muncă cum mergeau înainte. Pentru această încordare poartă o mare vină președintele G.A.C. și secretarul org. de bază care și ei au căzut sub această influență. Înainte de excludere a fost întrebat președintele că câți chiaburi sunt s-a mirat de acest mare număr și nu a fost de acord pentru excluderea lor, până când nu a fost lămurit.

În urma excluderilor a fost exclus și contabilul de la G.A.C. Câmpulung, iar Comitetul Raional de Partid până în prezent nu a luat nici o măsură ca să fie pus alt contabil, iar președintele face munca contabilului și nu se interesează de munca pe teren.

Propun ca să fie pus ca contabil la G.A.C. Câmpulung contabilul dela Cooperativa Câmpulung care este și membru în G.A.C. pentru ca munca să nu stagneze și să decurgă în bune condițiuni.

Sighet la 18 Iunie 1952

Primsecretar,

Șef sect. Documentara

**Informare („anexă”) privind situația gospodăriilor colective existente în
Raionul Sighet din 18 Iunie 1952**

Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 /1952, filele 36-37.

ANEXĂ

Privind situația gospodăriilor colective existente.

Conform Hotărârii C.C. al P.M.R. din 18 Septembrie 1951 s-a pus un accent deosebit pe întărirea economică organizatorică a gospodăriilor colective. În acest scop hotărârea a fost prelucrată în cadrul org. de bază și Gospodării Colective pe baza căruia s-a întocmit plan de muncă privind aplicarea mai multor măsuri organizatorice și economice.

Astfel de ședințe a fost ținut și cu conducerea gospodăriilor colective precum și ședințele de instructaj cu brigaderii privind organizarea muncii în cadrul brigăzilor.

În domeniul întăririi organizatorice a gospodăriilor colective am obținut rezultate bune, la Gospodăria Colectivă din Câmpulung și din comuna Remeți, mai puțin la Gospodăria Colectivă din Săpânța. La acele două gospodării amintite brigăzile muncesc în mod organizat și se prezintă regulat la lucru, chiar existând și întreceri între brigăzi.

Tot pentru întărirea politico-organizatorică a gospodăriilor colective pe baza instrucțiunilor primite dela Comitetul Regional, au fost înlăturate elementele nesănătoase din cadrul gospodăriilor colective încă în luna Ianuarie, la fel au fost înlăturate elementele chiaburești din cadrul gospodăriilor colective, 13 dela Câmpulung și unul dela Săpânța.

Concomitent s-a dus munca pentru încadrare de noi membrii în gospodărie colective în care privința rezultatelor cele mai frumoase s-a ajuns la Câmpulung unde au fost încadrate peste 30 de familii.

Ca lipsă în cadrul familiilor colective activitatea lor de bază este nesatisfăcătoare deoarece încă mulți membrii de Partid nu îndeplinesc sarcinile lor ca membrii de Partid repartizate în cadrul org. de bază. La fel activitatea președinților gospodăriilor colective este nesatisfăcătoare în special la Gospodăria colectivă Săpânța și Remeți cari nu cuprind munca și nu stau în fruntea acțiunilor neglijând sarcinile și muncile care stau în fața gospodăriei.

În cece privește întărirea economică a gospodăriilor colective în acest domeniu s-au obținut rezultate frumoase la fiecare gospodărie colectivă.

Gosp. Col. au realizat următoarele ferme: Astfel G.A.C. Câmpulung la Tisa, are una fermă de albină, una fermă de scroafe, una fermă de iepuri și una fermă de vaci, una fermă de oi, una fermă de păsări cu 500 buc.

G.A.C. Săpânța, are una fermă de vaci, una fermă de oi, una fermă de scroafe, una fermă de păsări cu 300 buc.

G.A.C. Remeți, are una fermă de vaci, una fermă de oi, restul de ferme zootehnice vor fi realizate în deosebit la Remeți în cel mai scurt timp posibil conform planului de producție pe care le au.

În cece privește construcțiile: Gosp. Col. în planul lor de producție au de realizat construcții care în mare parte vor fi realizate. Astfel Gosp. Col. din Câmpulung la Tisa a început construcția grajdului de 50 de vite a ajuns să ridice fundația prelungeste remiza cu 40 m. Liniar și a început acoperișul atelierului de tâmplărie și fierărie.

Gosp. Col. Săpânța a confecționat până în prezent 10.000 buc. vaioage pentru coteț de păsări și mai confecționează cărămizi pentru cocine de porci.

Gosp. Col. Remeți va începe confecționarea vaioagelor și a transportat piatra pentru construcției cotețului de păsări și a cocinei de porci. Stadiul lucrărilor a grajdurilor de la Remeți și Săpânța care au fost începute în anul 1951, acoperișul este făcut, eselele sunt făcute în mare parte, umplutura este făcut însă mai necesită pentru G.A.C. Remeți și Săpânța câte 14 mc. scândură de diferite grosimi și lungimi.

Gosp. Col. valorifică produsele o parte pe piață și o parte prin Cooperative. Astfel Gosp. Câmpulung la Tisa a contractat 3 ha grădini de zarzavat prin Cooperativa să fie valorificate, iar Gosp. Col. Săpânța a valorificat până în prezent prin Cooperativa 63 kg. brânză.

La fel Gosp. Col. au vândut o serie de produse ca unt, brânză, zarzavaturi pe piață în urma reformei bănești cu preț redus.

Sighet la 18 Iunie 1952.

Primsecretar,

Notă din 17 iulie 1952 în legătura cu munca politică dusă de către Comitetul Raional de Partid și organizațiile de bază precum și organizațiile de masă pentru crearea de noi întovărășiri de tip TOZ și GAC
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, fila 42

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet

NOTA

În legătură cu munca politică dusă de către Comitetul Raional de partid al org. de bază precum și org. de masa, pentru crearea de noi întovărășiri tip Toz și GAC.

Comitetul Raional de Partid trimite instructorii raionali și activiști de partid cari pe lângă celelalte probleme se ocupă și cu crearea de noi GAC și întovărășiri tip TOZ.

În urma adunărilor org. de bază extraordinare cu schimbarea președinților și secretarilor dela Sfaturi Populare Comuniste, s-a dus hotărâri pentru crearea de noi GAC și întovărășiri tip TOZ, în urma căreia s-a făcut planul de muncă.

S-a făcut instruirea agitatorilor acolo unde s-a făcut respectarea planului de muncă și hotărârii luate, însă sub greutatea că mulți agitatori nu sunt pentru

crearea de GAC și întovărășiri tip TOZ., astfel neputând duce munca de lămurire între cetățeni. Totodată mulți dintre membri de partid nu sunt de acord cu colectivizarea sau întovărășire, cum este cazul în comuna Călinești unde chiar secretarul org. de bază nu este de acord.

În comunele unde s-a început respectarea hotărârii sunt și rezultate, la comuna Rona de Sus este o comisie de inițiativă din 5 tov. sunt înscrși pentru GAC 29 tov, iar în satul Rona de Jos s-a format o comisie de inițiativă din 3 tov. pentru întovărășire, la Bârsana este o comisie de inițiativă pentru întovărășire din 5 tov. și sunt înscrși 37 tov.

La Vad este o comisie de inițiativă pentru GAC din 7 tov. sunt înscrși 8 tov. Sunt comune unde nu s-a dus munca în această privință și chiar instructorul raional de partid și activistul de partid nu a impulsionat această muncă cum este comuna Sarasău, Desești și Bocicoi cu toate satele aparținătoare, nu s-a depus în ultima perioadă nici o muncă pentru colectivizare

Instructorii raionali de partid și activiștii de partid fac adunări cu grupuri de cetățeni unde prelucrează statutul model GAC sau întovărășirea tip TOZ, prin agitație vizuală se face popularizarea colhozurilor din Uniunea Sovietică și din GAC-urile din țara noastră, se organizează biblioteci volante la batoze pentru ca cetățenii să citească broșurile în legătură cu rezultatele colhoznicilor din Uniunea Sovietică și colectivștilor din țara noastră din timpul treierșului.

În ziua de 13 Iulie a.c. un grup de 16 tov. din comuna Vad au fost să viziteze GAC-ul din comuna Câmpulung la Tisa.

Activiștii org. de massa au sarcina pentru a duce muncă de lămurire între membrii, au și plan de muncă în această privință însă în foarte mică măsură se ocupă cu această sarcină. Org. de massa din comune și sate pentru ducerea muncii de colectivizare se ocupă în mică măsură fiind controlați în prea mică măsură sau în multe cazuri deloc, de către org. de bază.

Sighet la 17 Iulie 1952.

Primsecretar,

Instructor Documentar,

Raport în legătură cu munca politico-organizatorică în GAC
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 69-70.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet

RAPORT

În legătură cu munca politico-organizatorică în GAC-uri

1. Munca pentru întărirea disciplinei și răspundere față de muncă se face prin adunări generale în GAC-uri, unde se prelucrează această problemă, și prin lămurirea colectivștilor individual.

Brigăzi permanente este în fiecare GAC, în total 8 cari funcționează bine, în afară de brigada de GAC. Sighet care funcționează slab.

Munca este bine împărțită pe colectivități, fiecare are sarcini concrete. Aceasta nu este la GAC Sighet, unde nu fiecare colectivist are sarcini concrete, numai 40% dintre colectivități lucrează în mod permanent.

Evidența zilnică se ține regulat de către brigadierii, care în fiecare seară depune la contabilitatea GAC-ului.

Bunurile obștești sunt păstrate în bune condițiuni care este controlat de conducerea GAC-urilor.

Fiecare GAC are ferma zootehnică care funcționează în bune condițiuni, în afară de GAC. Sighet, unde există o fermă zootehnică de vaci și nu au grajd corespunzător, și din cauza aceasta vite sunt împrăștiate.

2. GAC-uri în special sunt exemple la predarea cotelor de care Stat. Până în prezent toate GAC-urile au predat cotele.

În această privință GAC. Remeți, Săpânța și Câmpulung au greutate deoarece cota planificată din cartofi, zarzavaturi nu poate trimite la Sighet fiindcă sunt infectate de colorado, și nici GAC-uri nu pot magaziona, și este pericol de îngheț la aceste produse.

GAC. Remeți și Săpânța sunt frunțași în campania de toamnă cari și-au depășit însămânțările cu 21%, iar GAC Câmpulung și Sighet nu au terminat nici recoltare.

Agronimile s-a aplicat în 3 GAC, unde au obținut rezultate bune. Nu s-a aplicat la GAC Sighet unde nu au avut posibilitate din cauza că în toamna anului 1951 terenul a fost însămânțat individual, de către țărani cu gospodării individuale. GAC Sighet s-a înființat numai în anul 1952.

3. Organizația de Partid nu este numai în GAC Remeți și Săpânța unde dau ajutor org. de bază, membrilor de partid, și colectivităților pe linia politică și profesională.

Org. de bază și membrii de partid în mare măsură fac față sarcinilor, îndrumază și mobilizează pe colectivități pentru îndeplinirea planului.

4. Întreceri socialiste sunt între brigăzi care nu este urmărit de către conducere GAC-ului. Numărul colectivităților sunt 727 dintre care sunt în întreceri 420 colectivități. Dintr-o număr de 73 membrii de partid sunt în întreceri în număr de 41. Schimburi de experiențe s-a organizat între GAC-uri. GAC Remeți a fost la GAC Câmpulung și Săpânța.

5. Consiliul de conducere a GAC-urilor nu în toate cazurile se supunea hotărârile luate pentru aprobare a colectivităților. Sunt cazuri când colectivității nu știu nimic despre hot. Aduse de consiliul de conducere cum se întâmplă la GAC Săpânța, unde se întâmplă să nu fie aprobat de către colectivități hotărârile Consiliului de conducere.

6. În cece privește ridicarea nivelului cultural și profesional și colectivității lor, conferința nu s-a ținut numai în primăvara anului 1952. Filma se rulează numai la GAC Sighet, Câmpulung și Remeți. Biblioteca nu funcționează numai la Câmpulung unde GAC-ul are o bibliotecă cu 1300 cărți și are un număr de 200 de cititori. Colectivității nu sunt încadrați în cursul de calificare profesională

7. Organele de Partid au o preocupare permanentă pentru mărirea tozurilor existente , instructorii raionali sunt pe teren și îndrumarea org. de bază și sarcini concrete membrilor de partid în de muncă al org.de bază pentru a înscrie noi membri de partid care sunt membri în toz.

În aplicarea agrominimului în tozuri preocuparea org. de bază la fel este bună.

8. Pentru crearea de noi gacuri și tozuri org. de partid și Comitetul Popular se preocupă serios în acele comune unde este prevăzută crearea de noi GAC sau TOZ sunt trimiși activiști de partid și delegați Comitetul Popular Raional cari după o muncă de lămurire între cetățeni pentru a înscrie în GAC sau în TOZ. Conform planului de muncă a Comitetului. Partidul Raional s-a organizat în fiecare GAC, TOZ și comune de către tovarășul Ioan care a vizitat în URSS.

Aceste conferințe sunt ținute rezultă după planul de muncă, și conferința se desfășoară între atmosfera bună. Expoziții nu sunt organizate rezultatele obținute în GAC și TOZ.

Sighet la 15 octombrie 1952.

Prim secretar,

Instructor documentar

Actul de constituire și Procesul verbal de inaugurare a Gospodăriei Agricole Colective „Viața Liberă” din Sighetu-Marmației.
Arhiva Primăria Sighetu Marmației, Fond GAC „Viața Liberă”, dosar 1/1952, filele 1-4

ACT DE CONSTITUIRE Încheiat în ziua de 22 Iunie 1952

Subsemnații țărani săraci și mijlocași din Orașul Sighet, Raionul Sighet, Regiunea Baia Mare, Republica Populară Română, împreună cu familiile noastre, ne unim din proprie inițiativă, constituindu-ne în Gospodărie Agricolă Colectivă sub denumirea de „VIAȚA LIBERĂ” având sediul din orașul Sighet, aducând bunurile prevăzute în tabelul anexat prezentului act de constituire.-

Scopul urmărit de noi, este ca printr-o muncă bine organizată în comun și cu mijloace comune de producție să asigurăm victoria deplină asupra chiaburilor, exploatatorilor și dușmanilor celor ce muncesc, să înlăturăm mizeria și întunericul în care ne-am sbătut până în prezent, să obținem o producție agricolă mare, să îmbunătățim condițiile de muncă precum și să ne asigurăm un trai mai bun și fericit.-

Suntem ferm convinși că Gospodăria Agricolă Colectivă este singura cale justă a tărnimii muncitoare.-

Noi, membrii asociați ne obligăm să depunem toate eforturile pentru a întări Gospodăria noastră Colectivă, să muncim cinstit, să repartizăm veniturile

Gospodăriei Colective în raport cu munca depusă de fiecare, să păstrăm cu grijă bunurile Gospodăriei Colective care este proprietate comună, să păstrăm și să îngrijim cât mai bine mașinile, uneltele și animalele noastre de muncă și însfârșit să îndeplinim toate sarcinile date de către Statul nostru, Statul celor ce muncesc, respectând întocmai toate articolele prevăzute în Statutul Model al Gospodăriilor Agricole Colective.-

Trăiască scumpa noastră Republică Populară Română.-

Trăiască Partidul Muncitoresc Român, în frunte cu iubitul nostru Conducător Tov. Gheorghe Gheorghiu Dej.-

Nr. Crt.	Numele și Pronumele colectivistului înscris	Nr. Casei	Semnătura colectivistului de înscriere în Gosp. Col.
1	Doicar Ioan	66	SS indescifrabil
2	Gogea Mihai	57	
3	Bughei Vasile	36	
4	Szechely Ștefan	16	
5	Moldovan Ștefan	83	
6	Viner Lazăr	28	
7	Onișa Gheorghe	40	
8	Gherghel Teodor	29	
9	Gherghel Gheorghe	10/a	
10	Trintalini Mihai	92	
11	Mihai Toader	-	
12	Mihai Ioan	25	
13	Giman Aurel	39	
14	Prodan Gheorghe	73	
15	Fur Vasile	74	
16	Rovenschi Gheorghe	92	
17	Pop Iosif	-	
18	Mozo Iosif	68	
19	Mozo Iuliu	60	
20	Demeter Alexandru	70	
21	Szekely Gheorghe	28	
22	Bogdan Ilie	-	
23	Netila Vasile	24	
24	Ivanciuc Ioan	143	
25	Noghy Albin	37	
26	Demeter Alexandru tânăr	37	
27	Mihai Ioan zis Mutu	-	
28	Beghy Gheorghe		
29	Mihai Gheorghe		
30	V. Ory Sigismund		
31	V. Mozo Iosif		
32	Sotia Demeter Alexandru		

33	Mozo Andrei		
34	Mutaffov Ioan		
35	Munteanu Vasile		
36	Mozo Tamas		
37	Vd. Simion Ana		
38	Seckey Stefan batran		
39	Vd. Bocsoi Elisabeta		

Arhiva Primăria Sighetu Marmăției, Fond GAC „Viața Liberă”, dosar 1/1952, fila 4

Procesul verbal încheiat la 22 iunie 1952 cu ocazia inaugurării Gospodăriei Agricole Colective „Viața Liberă” din Sighetu-Marmăției

P R O C E S V E R B A L. Încheiat astăzi 22 Iunie 1952.

Cu ocazia inaugurării Gospodăriei Agricole Colective „VIAȚA LIBERĂ” din orașul Sighet, Raionul Sighet Regiunea Baia Mare.

În prezenta Tov. Prim Secretar al Comitetului Raional de Partid Tibuleac Gavril și Tov. Hritan Mihai organizatorul goscol Raional de față fiind 38 familii de colectiviști din 39 familii, ședința a fost deschisă de către Tov. Gogea Mihai care în calitate de Președinte al Comitetului de inițiativă a goscolului Sighet invită pe Tov. Tibuleac și Tov. Hritan de a lua loc la tribuna împreună cu comitetul de inițiativă, apoi face o amplă dare de seamă asupra felului cum s-a dus munca, realizările și lipsurile în perioada de timp dela 14 Martie 1952 și până la 22 Iunie 1952.- Tot odată mijloacelor de bază, inventarul viu și mort și terenul adus de colectiviști precum și terenul cu care a fost înzestrată gospodăria – ca încheiere a dări de seamă cere colectiviștilor să lichideze cu lipsurile și să pornească cu avânt sporit la muncă.-

- După darea de seamă, Tov. Prim Secretar al P.M.R. Tibuleac Gavrilă, arată că Comitetul Central P.M.R. analizând cererea de constituire a Gospodăriei Agricole Colective din Sighet, convins că țăranii săraci și mijlocași încadrați în această gospodărie sunt cinstiți și devotați Partidului și clasei muncitoare a aprobat înființarea gospodăriei agricole colective sub denumirea de „Viața Liberă” /a vorbit atât în limba română cât și în limba maghiară/. Ca încheiere Tov. Tibuleac arată că înainte de a se trece la semnarea actului de constituire se va da citire Statutului Model a Gospodăriei Colective de către Tov. Hritan Mihai organizatorul de goscol Raional.-

- Tov. Hritan Mihai luând cuvântul, prelucrează pe larg acticol cu articol Statutul Model al gospodăriei colective.-

- După această prelucrare, se trece la propunerea unei comisiuni candidați compusă din 3 tovarăși care să facă propuneri de alegere a Comitetului de Conducere și a Comisiei de cenzori. Colectivistul Viner Lazăr propune în Comisia de Conducere pe Tov. Mezo Iosif – Tov. Demeter Alexandru tânărul propune pe Rovensky Gheorghe iar [...] propune pe Prodan Gheorghe.

După această alegere cei 3 Tovarăși propuși și aprobați de adunare trec în altă cameră pentru a judeca și propune Comitetul de Conducere și Comisia de Cenzorii.-

În acest timp Tov. Ing. Cotrut Aurelian dă cetire actului de constituire și invită pe colectiviști de a semna acest act. Rând pe rând toți colectiviștii au venit pentru semnare, pecetluind astfel cu numele lor legământul de asociere colectiv pentru asigurarea unui trai mai bun și fericit.-

După terminarea semnării actului de constituire, intră în sală comisia de candidare care în persoana Tov. Mezo Iosif propune pe următorii Tovarășii în comitetul de conducere:

1.-Szekey Ștefan	- Președinte
2.-Prodan Ghe.	- Membru
3.-Meyo Iuliu	- "
4.-Gogea Maria	- "
5.-Demeter Alex.	- "

-Adunarea generală aprobă în unanimitate propunerea Comisiei de Conducere.

-Tov. Mezo Iosif propune apoi membrii în comisia de cenzori pe următorii colectiviști.

- 1.-Ivanciuc Ioan
- 2.-V. Boksoy Elisabeta
- 3.-Gherghel Gheorghe

- Adunarea generală apobă în unanimitate pe tovarășii propuși în comisia de cenzori.-

Noul comitet ia loc la tribună iar Președintele Gospodăriei Colective, Tov. Szekey Ștefan arată că este o mare cinste pentru el pentru că a el a fost ales Președinte.- Își ia angajamentul că va depune toate eforturile și nu va precupeți nimic pentru bunul mers al gosp. colective și cere colectiviștilor sprijin în munca sa.

Luând din nou cuvântul Tov. Prim secretar Tibuleac Gavril /viu aplaudat de colectiviști/ care în cuvinte foarte frumoase arată drumul nou pe care pornesc astăzi înainte tineri colectiviști.- Arată apoi sprijinul ce se va acorda de Partid și de Stat pentru înflorirea gosp. colective.- Cere vigilență din partea colectiviștilor și dorește spor la munca gosp. colective în frunte cu Comitetul de Conducere.

Se ovaționează apoi cu aplauze furtunoase și prelungi pentru Partidul Muncitoresc Român în frunte cu iubitul nostru conducător Tov. Gh. Gheorghiu Dej și pentru U.R.S.S. în frunte cu Tov. I.V. Stalin marele conducător de popoare și bun prieten al poporului Român.- Cu acestea, ședința de constituire a gosp.

Colective ia sfârșit la orele 12,30 după care urmează programul cultural.- Drept care s-a încheiat prezentul proces verbal.

- Comitetul de inițiativă.-

- Noul comitet de conducere
Szekey

**Proces verbal încheiat 14 ian 1953, cu ocazia ședinței extraordinare a Biroului Comitetului Raional de Partid Sighet – având pe ordinea de zi analiza transformării socialiste a agriculturii
DJMMAN, Fond Comitetul Regional Maramureș al PMR, Dosar 79/1953 – file 15-17**

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul Raional Sighet

Proces – Verbal

Încheiat azi 14 Ianuarie 1953, cu ocazia ședinței extraordinare a Biroului Comitetului Raional de Partid Sighet.

Prezenți fiind tov: Pazdera Alexandru, Gadja Adalbert, Laza Gavril, Miculescu Ioan, Marian Ioan și Polyanka Ioan.

Tov. primsecretar Pazdera deschide ședința și arată următoarea:

Ordine de zi:

1. Analiza problemei transformării socialiste a agriculturii

Se dă cuvântul tov. Gadja care arată că începând din toamna anului trecut s-au dus acțiuni pentru creere de gospodărie. În acest scop au fost trimiși activiști de la Regiune pentru a da ajutor în munca ca tov. Fartea, Sipos, Bodrean. Tov. arată că în cinstea Conferinței Raională s-a început o acțiune mai intensă, au fost trimiși activiști la Rona de Sus, Rona de Jos, Oncești, Vad. Această muncă a fost întreruptă ivindu-se diferite acțiuni, când activiștii au fost revocați de pe teren, adică munca nu a fost dusă în permanență.

Tov. Gadja arată că majoritatea țăranilor care au dat cereri sunt țăranii săraci cu teren puțin, la Rona de Sus au dat 34 cereri, însă condițiunile naturale nu sunt create.

Problema transformării socialiste a agriculturii a fost privită ca o problemă a secției Agrară, membrii Biroului Raional au fost repartizați pe rute, însă controlul a fost insuficient. În această muncă au fost și o serie de părți pozitive ca la Bârsana, unde s-a pus capăt haosului și s-a pus la treabă întovărășirea, la fel și la Teceu.

Tov. Gadja arată greutățile întâmpinate în comuna Vad, unde țăranii muncitori nu au fost convingși de necesitatea înființării de gospodărie, lipsa este căci măsuri pozitive reale nu s-au luat.

În cadrul raionului s-au primit 95 cereri dintre care 51 m.d.p. în întovărășirea de la Bârsana și Teceu sunt 143 familii.

În această muncă prea puțin ajutor au dat org. de masă și în special UTM, care în comune este aproape inexistent. Condițiunile naturale sunt însă trebuiesc create condițiunile politice.

Întrebări:

Tov. Laza intrabă, care este cauza că nu s-a luat măsuri de intensificarea muncii în continuitate în comuna Vad ?

Tov. Polyanka, dacă este planificată de a se face gospodărie în satul Visrismort și Hoteni ?

Tov. Gadja răspunde la întrebările puse și arată că această problemă a fost delăsată, aici tov. Laza nu a trimis echipe culturale în permanență și nici secția Agara nu a făcut totul, pe urmă munca a fost întreruptă cu ocazia campaniei electorale. La Virismort situația încă nu este clară aci sunt terenuri ale Statului, teren URSS, al Hoteni sunt condițiuni naturale, însă nu avem atâtea forțe pentru a putea cuprinde toate comunele.

Discuții:

Tov. Laza, arată că munca în această privință nu a avut continuitate, cauza a fost că munca a fost dusă de o singură persoană.

El a avut sarcina de a intensifica munca politică în comuna Bârsana. Tov. arată că pentru a avea rezultate în muncă trebuiesc antrenate toate forțele în acele comune unde sunt condițiuni naturale de creere de gospodării și întovărășiri.

Tov. Miculeac, arată că toți membrii de Birou au lipsă în această direcție, tov. Gadja a dat ajutor lui în munca transformării socialiste a agriculturii.

Pentru ca munca să meargă au fost scoși tov. din sectoare și trimiși pe teren, astfel stagnând munca în sector. La lapa cer țăranii muncitori să se înființeze gospodărie. În comuna Vad au fost trimiși activiști , dar aici secretarul org. de bază este acela care pune piedici.

Tov. Polyanka, arată că Biroul Raional a avut lipsuri în această direcție, la început munca s-a pornit bine, însă s-a delăsătorit, Secția Agricolă a avut sarcina și din partea Sfatului Regional, însă tov. Hritan nu a luat în serios această problemă, de exemplu la Rona de Jos totul era pregătit pentru a se face întovărășirea, doar atât să se facă comasarea și tov. Hritan în acest timp a lăsat inginerul în concediu și nu era cine să facă comasarea.

Tov. Polyanka arată că posibilități sunt însă trebuiește o recuperare permanentă.

Tov. Marian, arată că în privința creerii de gospodărie lipsa este că munca s-a făcut pe campanii, nu au fost instuiți tov. instructor cari să poată face

față sarcinilor, la fel comisiile de inițiativă au fost lăsate pe voia soartei, nu s-a dus o muncă intensă în cadrul org. de bază la masi sunt m.d.p. cari refuză să intre în gospodărie, org. de bază nu au făcut totul în această direcție, mai ales UFDR-ul să lămurească femeile cari în multe cazuri sunt contra de a se înscrie în gospodărie.

Trebuie încordată toate forțele pentru creere de gospodării pentru îmbunătățirea vieții de la sate și orașe.

Tov. Pazdera, arată că Biroul Raional a depus o oarecare muncă în această privință. Transformarea socialistă a agriculturii este o sarcină de bază a Partidului, această muncă a fost subapreciată, ocupându-se numai secția respectivă de această problemă, țăranii muncitori cer să se formeze gospodării că s-au convins de superioritatea muncii în colectiv.

Crede că instrucțiunile C.C. al PMR nu au fost însușite bine de m.d.p.. Se cere întărirea gospodăriilor existente pentru a deveni exemplu. Trebuie văzut activitatea org. de masă cu ce au contribuit în mod concret, m.d.p., instructorii cum se ocupau cu problema transformării socialiste a agriculturii, să fie folosiți agitatorii cari s-au călit în munca Partidului. Trebuie luptat pentru cucerirea succeselor.

Biroul Raional analizând problema transformării socialiste a agriculturii în cadrul Raionului Sighet, constată că pe lângă părțile pozitive o serie de lipsuri ceea ce privește lipsa de continuitate a muncii politice culturale în vederea creerii de noi Gac și întovărășire.

Hotărâște:

1. Intensificarea muncii politice în cadrul org. de bază din comune și sate din raion punând accent deosebit în special pe comunele Vad, Oncești, Rona de Jos, Nănești și altele unde sunt perspective de transformarea socialistă a agriculturii.

- în acest scop se vor ține adunări extraordinare a org. de bază unde se va analiza activitatea fiecarui m.d.p. în acest domeniu, precum și activitatea org. de masă și Sfatului Comunal. La aceste adunări vor participa un membru din Biroul Raional, până la data de 20 I a.c.

Rasp. tov. Marian

2. Birourile org. de masa ca UFDR, UTM, Fr. Plug și altele, precum și Comitetul Executiv Raional, vor analiza de 2 ori lunar munca lor în domeniul transformării socialiste a agriculturii, luând hotărâri de intensificarea muncii în acest domeniu.

Rasp. tov. Marian

3. Secțiile Comitetului Raional de Partid în consfăturile lor din 10 în 10 zile vor analiza activitatea fiecărei activist, depusă în acest domeniu, iar secția Agrară va informa Biroul Raional și va prezenta un referat înscris în legătură cu această problemă.

4. Secția de Propagandă și Agitație a Comitetului Raional de Partid, va îndruma org. ARLUS, SRSC, precum și secția Culturală a Sfatului Raional să prezinte programe culturale artistice, precum și conferințe legate cu problema transformării socialiste a agriculturii.

Rasp. tov. Laza

D.C.M.S.

Prim Secretar,
Pazdera

**Proces verbal încheiat 10 feb 1953, cu ocazia ședinței extraordinare a Biroului Comitetului Raional de Partid Sighet – având pe ordinea de zi: analiza muncii Gospodăriei de Stat Sighet
DJMMAN Fond Comitetul Regional Maramureș al PMR, dosar 79/1953 – filele 52-55**

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul Raional Sighet

Proces – Verbal

Încheiat azi 10 Februarie 1953, cu ocazia ședinței extraordinare de Birou al Comitetului Raional de Partid Sighet.

Prezenți fiind tov: Pazdera Alexandru, Gadjă Adalbert, Laza Gavril, Miculescu Ioan, Marian Ioan.

Tov. primsecretar deschide ședința și arată următoarea:

Ordine de zi:

2. Analiza muncii Gospodăriei de Stat Sighet

Se dă cuvântul tov. director Teodorescu care, în raport arată că pentru îmbunătățirea procesului de producție s-a înființat un colectiv care studiază cele mai bune metode de muncă și extinderea lor în toate ramurile de activitate, ca prin munca politică de masă se vor educa m.d.p. ca prin întrecerile socialiste să devină fruntași în producție, totodată se vor califica la locul de muncă 13 tov. se va organiza întreceri socialiste încheiate pe bază de contract și se vor chema la întrecere Gospodăria Agricolă de Stat Livada.

În vederea creșterii producției la Ha. se vor lua toate măsurile agrotehnice și metodele avansate ca arături de toamnă, îngrășăminte naturale și chimice, grapa imediat după luarea zăpezii, mecanizat 100% semănatul, semănatul în cruce și altele. Org. de bază va controla contractul colectiv ce se încheie între conducerea întreprinderii și muncitorii pentru a fi respectat 100%. Pentru realizarea planului și a sarcinilor din plan pe 1953, până în prezent s-au luat următoarele măsuri: s-au făcut 2 arături adânci de toamnă, s-au transportat bălegar pe o suprafață de 6 ha. Sămânța de grădină este asigurată în întregime lipsind numai arpagicul, răsădnițe sunt pe o suprafață de 114 m.p. motorul, pompa și țevile de irigat au fost revizuite, reparate și puse la păstrat, îmi trebuiesc 4 m.c. scândură pentru confecționarea jgheburilor pentru irigat și 2 m.c. scândură groasă pentru confecționarea unei roți de irigat, întrucât motorul nu poate satisface întreaga suprafață de grădină. Lipsuri: nu s-a pus efort suficient pentru a se ara întreaga suprafață de teren arabil, nu a fost o preocupare din partea colectivului de muncă pentru economisirea furajelor de toamnă, nu a existat o colaborare între conducere și Comitetul Sindical, acest fapt a făcut ca munca politică să fie slabă, manifestându-se unele abateri dela Regulamentul de ordine interioară și chiar unele furturi. Ajutorul primit din partea partidului a fost prețios în ceea ce privește cadrele trimise controlul și îndrumarea, însă nu întotdeauna unii activiști au dat un ajutor real gospodăriei, uneori acești tov. s-au transformat în vânători de greșeli care au notat lipsurile sesizate ca atunci când s-au adunat multe să fie chemată o anchetă de la București, Regiune și Raion ca aceste comisii să-și piardă timpul degeaba, că majoritatea sesizărilor au fost simple minciuni. Este lipsa biroului Raional și în special a tov. Gadjă care în perioada cât a fost primsecretar nu a vizitat gospodăria niciodată. Pentru bunul mers al gospodăriei propune ca tov. director Teodorescu Mircea să fie schimbat, pentru că a dovedit că nu știe să colaboreze cu Comitetul sindical, fapt care a dus la o serie de neînțelegeri, a devenit nervos în ultimul timp și din cauza bolii că suferă de tuberculoză pulmonară.

Întrebări:

Tov. Marian, dacă org. de bază are plan trimestrial și dacă sarcinile sunt controlate cum sunt duse la îndeplinire? Dacă în urma hotărârii C.C. și a Guvernului org. de bază a făcut plan de muncă? Câte cadre a crescut org. de bază pentru post de conducere? Dacă sunt asigurate îngrășămintele și semințele?

Tov. Miculeac, care este preocuparea org. de bază cu primirea de candidați?, cum conduce org. de bază org. de masă ca UTM, UFDR, sindicat?, Ce măsuri au luat pentru procurarea scândurilor? Dacă s-au luat măsuri pentru contractarea muncitorilor în muncile de vară? Dacă au în cadrul Gostatului elemente necorespunzătoare?, Cum a ajuns ștampila Gostatului la Roman din Vișeu și cine răspunde? Ce măsuri s-a luat în contra lui Brana Ilie care a difuzat cărți burgheze?

Tov. Laza, de cine a fost întocmit raportul? Dacă stahanoviștii sunt confirmați? Dacă au pături calde pentru răsaduri? Care este colaborarea între conducere? Care este cauza că în raport a cerut schimbarea lui? Când s-a ținut ultima ședință de org de bază și s-a analizat? Dacă a studiat Documentele Congresului al XIX-lea și lucrarea tov. Stalin pe bază de conspecte?

Tov. Pazdera, dacă org. de bază are rolul conducător politic și dacă uneori nu este subapreciat? Dacă org. de bază pe baza Directivei a analizat decadal realizarea planului? În ce măsură este folosită critica și autocritica în cadrul conducerii? Dacă cunosc toți m.d.p. instrucțiunile cu primire de candidați? Ce metode de muncă folosește tov. dir. politic pentru educarea și reeducarea salariaților? Dacă este colaborare între cei 4 factori? Care este atmosfera politică în urma încheierii contractelor colective? Dacă planul de producție este cunoscut de șefii de sector și dacă ei au plan de muncă? Dacă tov. au fost criticați în ședința de lucru din partea muncitorilor?

Tov. răspund la întrebările puse și arată org. de bază are plan trimestrial și lunar, ceace privește controlarea sarcinilor nu se face, nu s-a făcut plan de muncă în urma hotărârii C.C. au fost 4 m.d.p. care au fost calificați, îngrășămintele și semințele sunt asigurate.

Instrucțiunile C.C. cu privire la primirea de candidați a fost prelucrat cu org. de bază, pe grupe, Comit. de întreprindere și până acuma s-a dat o singură cerere, org. de bază conduce org. de masă prin ședințe, educare, sunt unii salariați cari se îngrijesc de bunul obștesc, iar alți cari nici habar nu au, ultima ședință s-a ținut la data de 13 I. unde s-a prelucrat darea de seamă și s-a făcut proiectul de plan de muncă, org. de bază are rolul conducător politic că fără org. de bază nu ar fi fost îndeplinit planul, critica și autocritica se folosește în cadrul org. de bază, însă critica de jos nu prea se folosește, Brana Ilie a găsit niște cărți în magazie pe care le-a împărțit muncitorilor ca să citească, aceste cărți au fost strânse de la muncitori, nu s-a studiat Documentele Congresului al XIX-lea pe bază de conspect, nu este o colaborare strânsă între cei 4 factori, că tov. director Teodorescu cu toate ca este bolnav, nu ar trebui să se repede să bruscheze pe cei din conducere, tov. director se repede și la muncitori cari se tem de el, atmosfera în urma încheierii contractelor colective este bună, la Gostat umblă 51 ziare, pentru procurarea scândurilor pentru construcții a fost la Regiune unde a stat de vorbă cu șeful Silviculturii care i-a răspuns că nu-i dă lemne, la Sighet, la fel i s-a răspuns că nu poate primi scânduri pentru construcții. Mai sunt elemente necorespunzătoare ca Trintalin Petru, exclus din Partid, Cristescu Nicolae, ofițer deblocat, Racz Elisabeta exclusă din Partid, fiecare Gostat a avut o ștampilă care s-a strâns s-a auzit că și Roman dela Vișeu are la el o ștampilă veche pe care l-a folosit pentru a face diferite lucruri, a fost luat dela el și dat afară din serviciu dar Sfatul din Vișeu l-a angajat ca îndrumător la Gac leud, raportul a fost întocmit de el cu președintele sindicatului, au 4 stahanoviști confirmați de grupul sindical de Uniune nu. Păturile calde au asigurate, cauza de colaborare este lipsa de

pregătire de obiectivitate politică, propune să fie schimbate cauzele arătate în raport.

Discuții:

Tov. Miculeac, arată activitatea slabă a org. de bază în ceea ce privește munca politică în cadrul Gostatului, ceea ce dovedește și în problema primirii de candidați unde s-a dat o singură cerere, la fel în ceea ce privește crearea zonelor legumicole unde trebuie luate măsuri cât mai repede, se constată lipsa din partea tov. director politic în educarea politică a salariaților, mai sunt elemente necorespunzătoare contra cărora trebuie luate măsuri pentru a nu dauna în bunul mers al muncii.

Tov. Marian, arată insuficienta preocupare a lui de a da ajutor org. de bază Gostat, ca org. de bază să poată face față sarcinilor, din care cauză sunt divergențele și lipsa de colaborare între cei 4 factori, propune ca tov. secretar să ia cotitura în munca lui ca org. de bază să joace un rol conducător politic în cadrul Gostatului.

Tov. Laza, arată lipsa tov. Teodorescu în ceea ce privește cererea lui de a fi schimbat, în urma anchetei făcute unde a rezultat că s-a muncit cinstit, tov. ar fi trebuit să ia o poziție sănătoasă să muncească cu elan și să arate că este capabil de a munci, să nu demoralizeze și să ceară schimbare, Tov. Laza arată lipsa tov. director politic în educarea salariaților, la fel și tov. secretar org. de bază care ar fi putut face și mai mult în întărirea rolului politic al org. de bază. Planul pe 1953, va fi îndeplinit dacă tov. Teodorescu va fi ajutat și va cere mai mult ajutorul Partidului, să caute să întărească conducerea unică.

Tov. Gadjă, arată lipsa de preocupare în contractarea muncitorilor pentru muncile de vară, la fel și în luarea de măsuri pentru construcții, munca slabă a org. de bază în problema cadrelor, față de cari se manifestă familiarism în cadrul Gostatului, există lipsă de colaborare între cei 4 factori, care se datorește faptului că Gostatul nu a fost ajutat în măsură suficientă din partea Biroului Raional, unde a contribuit și el care se ocupă direct cu această problemă.

Tov. Pazdera, arată rolul important al Gostatului în dezvoltarea economiei Naționale a țării noastre, arată lipsa de conținut politic al raportului și lipsa org. de bază a rolului conducător politic. Se constată lipsa de preocupare în problema primirii de candidați unde tov. secretar al org. de bază șovăiește să dea recomandare, lipsa de simț de răspundere a tov. director politic în educarea salariaților, lipsa Gostatului în problema transformări socialiste al agriculturii ca pârgie principală, la toate aceste lipsuri a contribuit Biroul Raional în frunte cu el că nici el timp de 1 lună de zile de când a venit în această muncă nu a fost la Gostat, tov. Miculeac, Marian nu au venit cu date concrete ci au arătat generalități. Arată atitudinea nejustă a tov. Teodorescu că cere demisia, tov. are părți pozitive în această muncă, Gostatul a devenit rentabilă, Partidul știe când să fie scos tov. director. Dacă problemele vor fi privite în mod principal și se va simți răspundere planul va fi îndeplinit.

Hotărâri:

1. Biroul Comitetului Raional de Partid va lua măsuri ca într-o ședință extraordinară a org. de bază în cadrul Gostatului, se va analiza activitatea m.d.p. în spirit critic și autocritic, despre activitatea lor atât în problemele întăririi vieții de partid cât și în problemele economice și intensificarea întrecerilor socialiste, unde se va lua hotărâri pentru lichidarea lipsurilor și pentru întărirea vieții de Partid.

- La fel se va lua măsuri de schimbarea secretarului org. de bază UTM, Brana Ilie, pe motivul că a difuzat cărți burgheze la muncitori din magazia Gostatului și se va analiza activitatea UTM-ului în org. de bază, de felul cum s-a preocupat cu ridicarea nivelului politic și cultural, precum și ducerea sarcinilor la îndeplinire, până la 17 Februarie a.c.

- Răspunde tov. Marian

2. Se va lua măsuri de verificarea personalului din cadrul Gostatului, prin resp. de cadre tov. Zaharanski, care va veni cu propuneri concrete în fața Comitetului Raional de Partid, pentru a se putea lua măsuri de eliminarea elementelor necorespunzătoare din cadrul Gostatului, până la data de 28 II a.c.

- Răspunde tov. Miculeac

3. Până la data de 20 II a.c. se va analiza într-o ședință a Comitetului de întreprindere activitatea dir. politic unde se va da raport de felul cum s-a preocupat de culturalizarea salariaților din cadrul Gostatului, cum s-a preocupat de munca educativă politică a salariaților, alfabetizarea neștiutorilor de carte, precum și creșterea și selecționare a cadrelor.

- Răspunde tov. Laza

4. Până la data de 1 Martie a.c. Comitetul de Conducere va lua măsuri de asigurarea muncitorilor necesari pentru muncile de vară prin contractori de brațe de muncă să fie asigurate din timp, pentru a nu suferi producția din lipsa muncitorilor.

- Se va asigura din timp materiale necesare pentru repararea uneltelor de producție, asigurarea semințelor necesare și pregătirea materialului pentru irigarea grădinei de legume și zarzavaturi ca pompe, țevi, scânduri, etc, până la data de 20 II a.c.

- Răspunde tov. Miculeac

D.C.M.S.

Proces verbal încheiat 4 feb 1953, la ședința de Comitet al Raionului de Partid Sighet cu ordinea de zi: analiza muncii Secțiunii Agricole în sprijinirea GAC-urilor, întovărășitelor TOZ, existente și constituirea de noi întovărășiri. și GAC-uri
DJMMN, Fond Comitetul Regional al PMR Maramureș, dosar 79/1953 – file 62-67

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul Raional Sighet

Proces – Verbal

Încheiat azi 14 Februarie 1953, cu ocazia ședinței de Comitet al Raionului de Partid Sighet.

Prezenți fiind tov: Gadjă Adalbert, Laza Gavril, Marian Ioan , Miculeac Ioan, Gherlan Mihai, Cinar Ioan, Gogea Mihai, Zaharanski Iosif, Horvat Vasile, Molnar Iosif, Husar Gheorghe, Basch Iacob, Katz Alexandru, Nastasie Alexandrina.

Tov. primsecretar deschide ședința și arată următoarea:

Ordine de zi:

3. Analiza muncii Secțiunii Agricole în sprijinirea GAC-urilor și întovărășirilor TOZ, existente și constituirea de noi întov. și GAC.
4. Analiza muncii în privința creerii legumicole pe baza Hot. din 18 dec. 1952.

Se dă cuvântul tov. ing. Chirilă care în raport arată că tehnicienii secțiunii Agricole au dat ajutor în munca consiliilor de conducere cât și adunărilor generale, pentru ca colectivității să cunoască și să respecte legea de bază a GAC, s-a prelucrat statutul model al GAC. Pentru mărirea producției vegetale s-au însușit și pus în practică o bună parte din regulile Agrotehnice superioare, astfel au fost aplicate dezmirișcitul și arătura adâncă a întregii suprafețe de teren arabil, pentru a îmbunătăți și mai mult fertilitatea solului, s-au aplicat atât îngrășăminte naturale cât și îngrășăminte chimice, semințele folosite pentru însămânțări au fost condiționate și tratate conf. regulilor agrotehnice, pentru asigurarea semințelor bune s-au organizat loturi semicere, în urma căruia s-a obținut producții de calitate superioară care au asigurat necesarul de semințe pe

anul următor. Însămânțările s-au făcut în cea mai mare parte cu mașina în rânduri simple și o parte în rânduri încrucișate. La GAC Câmpulung la Tisa s-au organizat și un câmp de experiență, unde s-a însămânțat trifoi tratat cu nitrazon, în urma căruia această cultură dă o producție mult mai mare. S-au pus în studiu măsurile ce trebuiesc luate pentru îmbunătățirea calității de furaje ca prelucrarea tocător a cocenilor de porumb, a sfeclei furajere și altele, la fel s-a dat ajutor efectiv pentru a ține instructaj de felul cum trebuie să se îngrijească și să întrețină animalele. Din partea secțiunii Agricole au fost trimiși tehnicieni pentru a ajuta comitetele de inițiativă în munca de lămurire și antrenarea țăranilor muncitori de a se înscrie în întovărășiri și GAC. Pe lângă realizările obținute au fost și lipsuri, nu s-a dus o muncă continuativă în comunele unde s-a prevăzut înființarea de noi întov. și GAC. Desfășurarea lucrărilor au un mers spontan, nu a fost respectat planul de muncă, nu s-a reușit de a se întări brigăzile permanente de producție să devină unități productive capabile să realizeze planul de producție în cele mai bune condițiuni.

Tov. ing. arată că în privința creerii zonelor legumicole s-a fixat în Raionul Sighet a 35 ha de pământ cu mijloace proprii, la Gostat 10 ha, GAC 10 ha, și alte întreprinderi 35 ha.

S-a mai pus în plan și sfaturile populare, comunale și orașul Sighet de a cultiva terenul cu legume și zarzavaturi, în total 22 ha. neirigate. Pentru a veni în ajutorul instituțiilor și a sectoarelor socialiste s-a ținut ședință cu toți directorii întreprinderilor pentru a studia posibilitatea de asigurare cu unelte și utilaj necesar, în special pentru grădinile de zarzavat irigabil. Pentru a putea da în consumație cât mai devreme legume și zarzavaturi s-au luat măsuri și s-a reușit ca până în prezent câteva întreprinderi și GACuri să se angajeze să producă trufandale. În urma muncii depuse în legătură cu identificarea grădinarilor până în prezent s-a reușit să se obțină 17 grădinari care până în prezent lucrează la diferite întreprinderi, instituții sau în sectorul particular. URCCul, pentru realizare sarcinilor trasate de Hot. din 18 dec. 1952 a transportat până în prezent gunoi de cal necesar pentru răsădnițe, a reparat 100 mp răsădnițe, până în prezent au răsaduri de 5-6 cm mărime. Lipsuri în această direcție sunt că nu s-a făcut un control asupra mersurilor lucrurilor de pregătire în special pentru grădinile irigabile, la fel secțiunea Agricolă nu a studiat în mod amănunțit locurile unde sunt posibilități de a se face irigație prin gravitație, nu a fost o strânsă colaborare cu toate întreprinderile, instituțiile pentru a da ajutor reciproc.

Întrebări:

Tov. Molnar, în ce procentaj s-a ridicat producția față de anul trecut?, Dacă sunt asigurați cu semințe? De ce nu se ocupă de creșterea păsărilor?

Tov. Cinar, care sunt și au fost lipsurile secțiunii Agricole în crearea întov. de la Bârsana?, Care este activitatea tehnicienilor în cadrul secției pentru ridicare nivelului politic și tehnic?, Dacă în fiecare brigadă permanentă s-a ținut cont să

intre m.d.p. ? Cum este asigurată securitatea GAC și a magaziiilor?, Care este ajutorul dat din partea Comitetului Executiv?

Tov. Gogea, cum a contribuit secțiunea Agricolă la întocmirea dărilor de seamă?, Dacă s-au identificat toate terenurile pentru zarzavaturi?, Dacă planul general va fi realizat?, Dacă datele arătate în legătură cu măsurile premergătoare au fost verificate pe teren?,

Tov. Zaharanski, care este cauza că la GAC Săpânța numărul cailor crește numai cu 2 bucăți?, Tov. Nastasie, care este cauza că vitele sunt slabe la GAC și au păduchi?, Dacă alfabetizare decurge așa cum trebuie? , Dacă GAC – urile au aparat de radio și dacă se folosește de ridicarea nivelului cultural al colectivităților?

Tov. Katz, care este preocuparea secției pentru lămurirea colectivităților pentru a valorifica produsele de la cooperative?

Tov. Gherlan, cum se ridică creșterea vitelor, prin cumpărare sau fătare?, Dacă s-au luat măsuri pentru folosirea tuturor grădinilor și dacă cunoști câți grădinari sunt?, Nu s-a amintit nimic despre pomicultură? Cum se exercită control asupra muncii tehnicienilor pentru a se cunoaște dacă aceștia s-au achitat de sarcini?

Tov. Miculeac, cine este vinovat pentru lucrările făcute la grajdurile din Câmpulung? Dacă știi când se încep adunările cu dările de seamă? Dacă s-a controlat comunele unde s-a terminat repartizarea planurilor de cultură?

Tov. Laza, care este rezultatul concret al conferințelor agrotehnice? Dacă secțiunea Agricolă s-a ocupat cu întovărișirea de la Bârsana cu comasarea terenurilor celor intrați? Dacă s-a făcut un proiect de comasare al întovărișirii de la Nănești? Dacă s-a controlat că chiaburii sunt asigurați cu semințe pe baza planului de cultură?

Tov. Gogea, cum stă secțiunea Agricolă cu munca birocratică? Dacă este un studiu sau o preocupare a tehnicienilor ceea ce privește extinderea întrecerilor socialiste, și dacă tov. cunoaște vreun stahanovist în GAC ? Dacă există o răspundere personală din partea tehnicienilor față de comunele cu perspective de creare a noi GAC și întov.? ,Ce măsuri a luat sfatul și secțiunea Agricolă față de acei colectiviști care nu au predat inventarul viu și mort să predea în cel mai scurt timp? Ce ajutor a primit din partea Comitetului Raional de Partid?

Tov. ing. răspunde la întrebările puse și arată că la sectorul socialist producția a crescut, la sectorul individual mai puțin, semințele care asigură statul sunt de la GACuri au plecat delegații pentru semințe, la sectorul socialist se pune accent pentru dezvoltarea păsărilor însă până acuma nu au fost condiții pentru a

da sprijinul, efectiv și necesar, lipsurile de la Bârsana a fost că această problemă a fost scăpată din mână dând reacțiunii loc pentru a lua înaintea, tehnicienii depun o muncă pe teren, în oraș au tehnicieni corespunzători, nu poate da răspuns că în brigăzi sunt m.d.p., există la GACuri o pază de zi și noapte însă mai există mici furturi care nu sunt cauzate de din afara gospodăriei, membrii Comitetului Executiv au dat sprijin efectiv, tov. Polyanka a dat sprijin întotdeauna, mai puțin ajutor a dat tov. Poverlovici, la întocmirea dărilor de seamă a fost delegat un tehnician, care dări au fost întocmite după un model, terenurile pentru zarzavaturi au fost identificate în sectorul socialist și de stat, terenurile abandonate sunt în prezent în folosința Sfatului Comunal cari vor fi din nou reinventariate și predate, datele au fost verificate numai parțial, fruntaș în muncă există, nu cunoaștem că sunt stahanoviști, GACul din Săpânța nu are nevoie de mai mulți cai deoarece au boi, vitele slabe se dătoresc în primul rând muncii slabe de îndrumare din partea Secțiunii Agricole, Secțiunea Agricolă nu a colaborat cu Secțiunea de Învățământ în ceea ce privește alfabetizarea, aparate de radio există la GAC Câmpulung dar audițiile se fac spontan, GAC-urile sunt asigurate cu unelte necesare, s-au preocupat de problema lămuririi colectivelor pentru valorificarea produselor prin cooperative, ceea ce s-a făcut în mică măsură, colectivității au drept să vândă și pe piață, creșterea vitelor se face și prin cumpărare și prin fătare, nu s-a luat măsuri pentru folosirea tuturor grădinilor, în raport nu s-a amintit nimic despre pomicultură deoarece nu intra direct în raport, în fiecare luni se ține ședința de analiză a muncii, unde se constată cum s-au dus la împlinire sarcinile. În construirea grajdurilor de la Câmpulung este vinovat Secțiunea Agricolă și Gospodăria Locală care se ocupă cu aceste construcții. Utilajul existent cunoaște, nu știe care sunt bune pentru a fi puse în muncă, repartizarea planului de cultură se face dar cu încetineală, rezultatele practice nu se poate că sunt în urma conferințelor agrotehnice, sunt rezultate organizatorice, comasarea la Bârsana nu s-a făcut, la fel nici la Năănăești, este sarcina Sfatului Comunal de a vedea dacă chiaburii au semințe necesare, munca birocratică înfloarește la secțiunea Agr. mai ales ceea ce privește situațiile în prea mică măsură este o preocupare de extindere a modelelor sovietice, prea puțin se studiază, a fost repartizat tov. tehnicieni în 1952, la comuna cu perspective de creare de noi GAC și întov. în acest an nu a fost repartizați, măsuri care s-au luat pentru ca colectivității să predea inventarul viu și mort a fost munca de lămurire, ajutor din partea Comitetului Raional a primit, a primit ajutor efectiv din partea tov. instructor Nagy.

Discuții:

Tov. Zaharanski, arată lipsa secțiunii Agricole în pregătirea campaniei de primăvară, ca repararea uneltelor, ceea ce ar fi trebuit făcut până la data de 10 Februarie, fiind deplasat pe teren nu a văzut nici o pregătire, tov. vicepreședinte al Comitetului Executiv tov. Petrovici face interesele personale și generale, tov. arată că munca slabă din GAC Săpânța din anul trecut care la fel și în acest an

nu merge mai bine și arată lipsa tov. Husar membru în Comitetul Raional care nici până în prezent nu a luat nici o măsură pentru îmbunătățire muncii.

Tov. Gogea arată lipsa raportului care a fost o înșirare de date lipsind conținutul politic, arată lipsa Secțiunii Agricole în modificarea terenurilor abandonate la fel și crearea GAC și întov. unde s-a făcut numai muncă de campanie și nu s-a dus muncă în continuitate.

Tov. Nastasie, arată lipsurile din cadrul GAC-urilor de exemplu la GAC Câmpulung, Săpânța vitele sunt slabe, sunt cu păduchi, și dau câte 4-5-6 litri de lapte pe zi, atitudinea nejustă față de muncă la Săpânța unde colectivștii nu vreau sa iasă la muncă, la fel și la Sighet unde colectivștii nu vreau să meargă sa ajute la construcția grajdului atâta timp cât vor exista asemenea lipsuri aceste gospodării nu vor putea servi ca exemplu în fața țăranimii individuale, la fel și alfabetizarea decurge foarte slab în cadrul GAC-urilor, viața culturală este deplasată, în ceea ce privește Hot. CC și a Guvernului în crearea zonelor legumicole, secțiunea Agricolă nu a făcut totul, în privința grădinilor legumicole pe lângă internatele, ar trebui să se dea mai mult sprijin.

Tov. Cinar, arată că părțile pozitive în această muncă, dar sunt o serie de lipsuri cari trebuiesc urgent lichidate. Arată lipsa membri Comitetului Executiv cari nu au făcut datoria așa cum ar trebui la și nici Comitetul Raional de Partid, membrii nu au dat un sprijin efectiv org. de bază în această direcție. În cadrul Spitalului Unificat care este planificat cu 25 ha. teren arabil în ședința org. de bază s-a trasat sarcini concrete fiecărui m.d.p. în această muncă.

Tov. Gherlan, arată lipsurile în pregătirea creerii zonelor legumicole, unde la GAC Sighet unii colectivști influențează pe ceilalți să nu predea geamurile pentru păturile calde, secțiunea Agricolă nu are o evidență despre toți grădinarii în privința transformării socialiste a agriculturii sfatul și secțiunea Agricolă vede această numai munca Partidului și în prea mică măsură dă ajutor la fel și tehnicienii care fac munca superficială și nu sunt trași la răspundere.

Tov. Miculeac, arată lipsa secțiunii Agricole și constituirea grajdului de la Câmpulung unde s-a depus o muncă superficială, că nu s-a controlat cum s-a muncit, tov. de la secțiune sunt indiferenți față de transformarea socialistă a agriculturii. Nu s-a analizat până în prezent stadiul în care se găsesc lucrurile premergătoare, nu se știe câte pompe sunt, ceea ce denotă că nu este răspundere personală, planurile de cultură au stat în pupitrul sfatului și inginerii plecați pe teren nu s-au interesat de acestea.

Tov. Laza, arată lipsa raportului care nu poate fi legată de oameni și lipsa tov. inginer în ceea ce privește munca de ordonare și control, ca tov. ing. nu a știut să cuprindă munca, secțiunea Agricolă ar trebui să controleze amănunțit problemele majoritatea chiaburilor nu au seminte, planurile de cultură nu sunt repartizate, țăranul respectiv nu știe ce să însămânțeze, pentru a avea rezultatele dorite secțiunea Agricolă ar trebui să întreprindă un control sistematic.

Tov. Gadja, arată lipsa în ceea ce privește organizarea muncii în cadrul secțiunii Agricole, unde în afară de planul de muncă în privința campaniei de primăvară nu s-a făcut aproape nimic, uneltele nu sunt reparate, îngrășămintele nu sunt transportate nici la Gac și nici în sectorul individual, tov. arată lipsa

secțiunii Agricole în transformarea socialistă a agriculturii, unde tov. nu au un plan concret, nu cunosc situația de pe teren, ajutorul dat Gac-urilor este minim, la Gac Sighet munca merge fără esența politică, la Săpânța este o desorganizare completă, aici are lipsă și tov. Husar care nu a antrenat pe comuniști și nu a pus la punct Consiliul de Conducere, la Remeți sunt mulți colectivști care nu au predat inventarul viu și mort. La toate aceste lipsuri și greutăți a contribuit și Comitetul Raional de Partid în frunte cu tov. primsecretar care nu a luat în mână mai serios această problemă și nu l-a tras la răspundere pe el pentru a controla și a contribui ca tov. să lucreze mai planificat.

Crede că dacă tov. inginer va face o planificare a muncii și va adânci problemele și vor studia problemele în mod obiectiv și va avea fiecare răspundere personală se va reuși de a se obține rezultate.

Se citește planul de muncă a Comitetului Raional de Partid în legătură cu campania de primăvară care este aprobată în unanimitate.

Față de cele de mai sus se iau următoarele:

Hotărâri:

1. Comitetul Executiv al Sfatului Popular Raional într-o ședință extraordinară va analiza preocupările secțiunii Agricole în transformarea socialistă a agriculturii, precum și întărirea organizatorică-economică a gospodăriilor existente, unde se vor trasa sarcini concrete pentru fiecare membru în parte, până la data de 16 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

2. Sfatul Popular Raional va lua măsuri ca în comunele cu perspective de creere de noi Gac și întovărășiri agricole va trimite câte un delegat tehnician pentru a da ajutor la creerea Gac și întovărășiri, pentru întocmirea dosarelor necesare, până la 18 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

3. Comitetul Executiv al Sfatului Popular va lua măsuri de prelucrarea Hot. C.C. al PMR, în legătură cu campania de primăvară în ședința Comitetului Executiv și la Comit. Executive comunale, pentru a pune în practică această hotărâre pentru buna reușită a campaniei de însemnări pe anul 1953 până la data de 18 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

4. Sfatul Popular Raional cu Comisia Raională legumicolă într-o ședință extraordinară va analiza activitatea fiecărui membru din comisie cum a dus sarcinile la îndeplinire conform planului de muncă și se vor trasa sarcini pe viitor. Până pe data de 20 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

5. Comitetul Raional de Partid prin comisia Raională legumicolă va analiza într-o ședință de felul cum sunt asigurate uneltele necesare, motoare, pompe de irigat cât și semințele necesare, până la data de 20 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

6. Sfatul Popular Raional prin tehnicienii secțiunii Agricola va controla de felul cum este pregătit terenul pentru zonele legumicole cum sunt asigurate mijloacele de irigare, semințele necesare grădinelor, acest control se va face atât în cadrul orașului cât și la comune care sunt programate cu terenuri de legume și zarzavaturi până la data de 20 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

Ne mai fiind altceva la ordinea de zi ședința se ridică.

Primsecretar,
Pazdera

DJMMAN, Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor, dosar 3/1951, 1952, filele 125-128

Ministerul Cultelor

Confidențial – strict

**Împuternicit Raional Sighet Reg Baia Mare
Nr.119 din 30 Septembrie 1953**

Către MINISTERUL CULTELOR
Direcțiunea Împuterniciților

Peste: Preoți rom.
Catolici

Urmare ordinului Împuternicitului regional Baia Mare Nr.195 din 20 Sept. 1953 și 198 din 22 Sept. 1953, prin care se cer date despre preoții romano-catolici, raportează următoarele:

Dobos Ion

1. Atitudinea preotului față de trecut. Este fiu de mecanic de mină de la Mina Petrila. Părinții lui nu au avere. Tatăl lui este pensionar și mai lucrează încă. Mama lui e casnică. Are o soră casierică la o cooperativă în Petroșani. Nu are prieteni. Preotul este născut la Petrila la 23 Dec. 1913. Liceul l-a făcut la Petroșani și la Satu Mare, iar teologia la Budapesta / în 1930-1935 / și la Innsbruck – Austria / 1935 – 36 /. A terminat și secția filosofică. A funcționat / prima numire / la Tiream în 1936 și 1937, apoi la Ardud /1937-1938/, Satu Mare /Sept.1938-Sept 1942 / Munkacs/ Sept.1942-1943/, Satu Mare /1943-1951/ și Sighet /1951 și până în prezent/.

Între anii 1944 Sept. și până în 1945 Sept. A fost locotenent preot militar în armata a 9-a ungară. Nu a fost decorat /declară el/, nu a făcut parte din partidele politice burghezo-moșierești.

În Octombrie-Noiembrie 1939 a fost arestat și acuzat că a făcut parte dintr-o asociație complotistă revizionistă, dar preotul spune că nu a făcut parte, ci a aflat la închisoare că întradevăr a existat acea asociație complotistă. În 1939 a

fost dat peste frontieră în Ungaria, conform înțelegerii cu guvernul de atunci maghiar.

Când s-a spart gașca catolică de la episcopia Satu Mare, în 1951, atunci și preotul Dobos Ion a fost trimis la Sighet, unde preotul spune, că este cu domiciliu forțat. Are decizia de numire semnată de Adorian Carol Nr.91 din 11 Ianuarie 1951, pentru Sighet, în locul decedatului Molnar Carol.

Atitudinea preotului în prezent, față de regimul nostru și față de aulă.

Față de regim este ostil, pentru faptul că au fost arestați toți conducătorii bisericii romano-catolice și el crede că atâta vreme cât episcopii stau închiși nu se va putea reglementa relațiile între stat și biserica catolică, deoarece – spune preotul- loțiitorii nu pot face nici un statut. Numai titularii pot face statutul și ei – spune preotul- l-au și făcut, dar guvernul nu l-a aprobat, ba în plus, mai spune preotul, că autorii statutului au fost arestați, și că vina ar fi a guvernului nostru și nu a conducătorilor cultului catolic. Preotul spune că Schefler /episcopul de la Satu Mare/ a murit în închisoare, iar ceilalți episcopi toți sunt arestați sau cu domiciliu forțat și că nici unul nu ar fi vinovat. Despre Marton Aron spune că nu a făcut nimic. Eu i-am răspuns că a agitat populația pe chestia reformei agrare, propovăduind șovinismul. Preotul mi-a răspuns că Marton Aron a avut dreptate când a afirmat că populația maghiară ar fi fost neîndreptățită la reforma agrară față de populația română. Idem și cu reforma învățământului. Preotul se solidarizează cu Marton Aron, despre care spune că nu este posibil ca el să fi făcut vreo greșală. De asemenea preotul a ridicat problema că de ce episcopii Csizar de la București are domiciliu forțat la Orăștie? Idem și cel de la Iași /Durkovics/? Mai departe, preotul spune că dânsul ca loțiitor al episcopului – conform credinței lor și codexului- nu poate întocmi statutul. El crede că până ce nu vor ieși episcopii titulari de la închisoare sau domiciliu forțat până atunci nu se va putea reglementa raporturile între biserică și Stat. Tot preotul spune că și loțiitorii episcopilor închiși ar fi făcut proiect de statut, dar au fost respinse.

Preotul mai spune că și el a fost dat afară de la Satu Mare de delegații Ministerului Cultelor și i s-a impus domiciliu forțat fără voia lui la Sighet. El este legat mai mult de Satu Mare, unde are 16 ari de teren arabil.

Preotul satisface toate obligațiile către stat, fiind la curent, cu toate obligațiile /impozitele/. Preotul face toate comunicările în biserică pe care le ordonă Sfatul Popular și a comunicat în biserică și cazul de la Pișcari, pe care l-a combătut, dar a susținut minunile recunoscute de cultul catolic. În vara aceasta a fost chemat prin preotul ortodox Ivanciuc Ion /fost protopop provizoriu/ să meargă la consfătuire a preoților pentru campania de vară, dar nu s-a dus /nemotivat/. C.L.P. raional spune că nu l-a chemat, pe când în trimestrul I .A..C mi-a spus că l-a chemat, dar nu a avut timp să meargă, fiind foarte ocupat cu problemele cultului.

De la Ministerul Cultelor nu are nimic scris prin care să dovedească că e recunoscut să funcționeze la Sighet. Nu primește salariu de la stat. Primește salariu de la parohie lei 161 plus stole, care îi aduc venituri mari încât trimite pachete și la ceilalți preoți care sunt ridicați.

Preotul spune că nu are altă greutate decât aceea generală ce o are biserica romao-catolică, cauzată de stat.

Față de aulă trimite corespondență cerută prin protopopiat. Recunoaște aula din punct de vedere administrativ – dar nu din punct de vedere religios. Recunoaște aula dacă dă circulări în conformitate cu legile bisericești și nu o recunoaște când dă circulări contrar legilor bisericești.

În comitetul provizoriu bisericesc a propus pe Leghel Gavril /cârznic/ și pe Panklik Emil /pensionar cârznic/, ambii oameni cinstiți. Primul este și clopotar. Preotul spune că alții au refuzat să fie consilieri din cauză că le este frică de poliție ca să nu fie ridicați, așa că preotul lucrează singur, ajutat de clopotar și de cârznic, și că și el mai lucrează până îi va ajuta D-zeu și mai departe nu știe ce va fi.

3.Characterul preotului. Este fanatic, lucru ce se observă din discuții și din predici, având mare influență asupra credincioșilor. Biserica e mereu plină de credincioși care se adună ca la comandă militară. Biserica romano-catolică e frecventată de toată reacțiunea din Sighet și de către români și de către ucraineni.

Este influențabil atât asupra credincioșilor cât și asupra celorlalți preoți din raion. Este foarte plăcut fetelor credincioase care umblă la biserica care îl admiră că este un bărbat foarte frumos/deși în realitate nu este chiar așa/ și de aceea se duc la biserică ca să-l vadă regulat. Preotul mai este și încăpățânat în credința lui religioasă. Nu lasă nici o iotă din ceea ce a învățat și din ceea ce spune papa de la Roma. Mai face și prozelitism cu ocazia căsătoriilor mixte. Nu recunoaște dreptul altor culte și consideră cultul catolic ca cel mai superior cult din lume și că ceea ce spune papa e sfânt că nu poate greși, că este reprezentantul lui D-zeu pe pământ și că el/papa/ lucrează prin episcopii săi care sunt închiși, iar preotul se consideră ca locțiitor al episcopilor închiși. Preotul crede că guvernul nostru s-ar putea înțelege numai cu papa și episcopii închiși. De altfel, preotul spune în materie de credință nu a primit nimic de la aulă.

Preotul nu-i bețiv, nici afemeiat.

2.Solomajer Ștefan - Câmpulung la Tisa

1. Atitudinea preotului față de trecut. Preotul a fost condamnat și a stat închis 7 luni pentru omisiune denunțare complot. Acuzatul principal a primit peste 10 ani închisoare. A stat închis în intervalul de la ian. 1947 la Dec.1947. Este fiu de plugari din raionul Carei. A funcționat în diferite parohii din regiunea noastră.

2. Atitudinea preotului în prezent față de regim și față de aulă.

Față de regim este ostil. Nu ține legătură cu C.L.T. comunal și nici nu vrea să țină această legătură, spunând că nu face politică. Nu ține legătură cu Sfatul Popular comunal, dar face comunicările pe care le dă Sfatul Popular în biserică. Nu primește salariu de la stat. A refuzat să vină la conferința interconfesională raională pentru pace spunând că nu a putut veni din cauză că a suplinat la Sighet pe preotul Dobos Ion care era plecat din localitate. Nu-i de acord cu dispoziția ca încasarea contribuției benevole să se facă numai în biserică, ci și acasă. Măsura luată de a nu se primi de preot cereale de la credincioși nu o vede bine, spunând că în asemenea condițiuni preotul trebuie să

moară de foame. Face prozelitism, urăște pe preotul romano-catolic pe chestie religioasă. E supărat pentru faptul că acum recent a fost ridicat preotul Borzseni la Seini și că de ce a fost ridicat? Slujbele religioase nu le-a scurtat în timpul campaniei de vară, spunând că locuitorii știu să-și facă datoria la timp față de stat, ba chiar sunt fruntași. Preotul se așteaptă din moment în moment să fie ridicat, spunând că în ziua de 22 Sept. a.c. a fost ajutorul de miliție la dânsul și i-a cerut buletinul de identitate și i-a numărat camerele și că acesta e un semn. Nu știe până când va dura această situație. Întreabă că de ce nu se mai fac tipărituri bisericești, că statul a preluat tipografiile și că lipsesc cărțile de rugăciuni și catehismele. Consilierii parohiali nu vin la ședințe, fiindu-le frică și că cineva de la organele competente în anul 1948 a speriat pe consilieri de nu mai vin la ședințe. Credincioșii lui sunt rezervați față de statul-popular, puțini s-au înscris în Gac, pe când credincioșii reformați și ucrainieni ortodocși au intrat în mare număr în Gac și se înțeleg bine, pe când romano-catolicii se izolează. La acest lucru a contribuit și preotul cu educația lui catolică rigoristă.

Față de aulă răspunde la circulări, dar are aceeași atitudine ca preotul Dobos Ion de la Sighet.

3.Characterul preotului. Fanatic, încăpățânat, influențabil asupra credincioșilor lui. Nu este bețiv și nici afemeiat. Trăiește izolat și e nervos, fiind suferind de stomac.

3.Gulai Edmund - Bocicoiul Mare

1. Atitudinea preotului față de trecut. E originar din comuna Mădăraș, raionul Satu Mare. Născut în 14 Aug. 1913. Familie bogată și frații și surorile cu știință de carte. A funcționat capelan la Moftinul Mare în 1936, apoi la Baia Sprie/1937-38/, Baia Mare/1938-42/, Bregssaz/1942-45/, iar de la data de 16.III.1945 este preot la Bocicoiul Mare. Are personal 16 ha teren bun la Vetiș, raionul Satu Mare. Spune că a făcut cerere pentru cedarea terenului, dar nu poate dovedi. Acum datorează cu aproape un vagon de produse cote obligatorii către stat/5173 cereale kg., 1860 kg. cartofi, 300 kg. floarea soarelui și 3230 kg. fân/. Este urmărit pentru aceste cote. Lapte predă pentru cotă dar în cantități mici.

2. Atitudinea preotului față de regim și față de aulă. Nu a făcut parte din partidele politice și acum spune că nu face politică când este chemat să dea ajutor în lupta pentru apărarea păcii. Colaborează cu Sfatul Popular comunal, face comunicările în biserică. Față de stat este ostil. E fricos și nu știe ce va face cu atâta avere? Este șmecher.

Față de aulă răspunde la scrisori prin protopopiat, dă cotizația la protopopiat. La aulă nu dă cotizație, fiind scutit – așa spune preotul.

3.Characterul preotului. Nu-i fanatic religios, nu-i influențabil dar puțin încăpățânat, susținând cu tărie infailibilitatea papei. Spune că numia de-i de sus pot soluționa problema catolică.

4.Radics Ștefan - Ocna Șugatag

1. Atitudinea preotului față de trecut. Este născut în localitatea Bilke lângă Munkacs. Tatăl său a fost învățător. Are cetățenia română. A terminat teologia la

Satu Mare în 1912/ fiind născut în 1890/. A fost numit preot la Seini în 1919, apoi a funcționat la Baia Sprie, București/ la biserica Barația/, Șomcuta Mare/timp de 20 ani/, iar din 1946 este la Ocna Șugatag. În raionul Sighet s-a comportat bine.

2. Atitudinea preotului în prezent față de regim și față de aulă.

Față de regim are atitudine bună, fiind atașat. Nu are manifestări contra regimului democrat-popular, ci simpatizează și caută să spună vorbe bune despre regim, dar își permite ca să-l și critice când discută cu împuternicitul. Este membru în C.L.P. Organele locale sunt mulțumiți de felul cum lucrează preotul. Ține strânsă legătură cu organele locale

Față de aulă răspunde. A răspuns la toate chemările în legătură cu acțiunea catolică pentru a se face raporturi bune cu statul.

3. Caracterul preotului. Nu-i fanatic, nu-i încăpățânat, puțin influențabil, îi place puțin să bea, puțin afemeiat/cu toată bătrânețea/ și este foarte șiret.

Borsos Alexiu – Coștiui

1. Atitudinea preotului față de trecut. E născut în 1905 în satul Noroieni, raionul Satu Mare din părinți agricultori. Prima numire a fost la Sanislău, raionul Carei în 1929, apoi a funcționat la Baia Sprie, Botiz, Seini, Câmpulung la Tisa, iar din 22 Aprilie 1942 este la Coștiui.

2. Atitudinea preotului în prezent față de regim și față de aulă.

Față de regim se supune, fiind atașat. A cântat internaționala împreună cu muncitorii. A discutat frumos cu soldații sovietici. Duce acțiune pentru pace în biserică și când este conferință la căminul cultural duce credincioșii la cămin. Face toate comunicările în biserică ce i se dau. Își face datoria față de stat, fiind în fruntea acțiunilor/campania de însămânțare, de vară agricolă/ și îndeamnă credincioșii săi să lucreze când cer organele locale.

Față de aulă răspunde la toate scrisorile. Recunoaște aula din punct de vedere administrativ, dar din punct de vedere religios e dubios/e în dubiu/, nedând răspunsuri precise, ci caută să le încurce.

3. Caracterul preotului. E puțin fanatic religios, nu-i încăpățânat, are mare influență în sânul credincioșilor, îi place să bea, nu-i afemeiat.

Gr. Holdiș

Vișeu de Sus, 26 martie 1954

Tabel întocmit de împuternicitul raional Vișeu de pe lângă Ministerul Cultelor, cuprinzând Cultul Mozaic, Cultul Penticostal și Cultul Romano Catolic din Raionul Vișeu.

Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor Regiunea Maramureș, Dosar 6/1953, fila 15

Ministerul Cultelor
Împuternicit Raional
Vișău

T A B L O U
Cuprinzând Cultul Mozaic din Raionul Vișău. și cultul
penticostal și cult. Romano-Catolic.

Nr. Co-rent	Numele și Pronumele Pastor. Ect.	Parohiea	Nr. Credincioșilor	File	Nr. Credincioșilor	Observații
1.	Ederștain Ignitiu	Vișău de Sus	111	-	-	Atașați Rejimului
2.	Schneider Vili	Borșa	40	-	-	Puțin atașați Rejimului
3.	Ganț Moise	Moiseii	30	-	-	Atașați Rejimului
4.	Apel Abraham	Săcel	6	-	-	"
5.	Kahan David	Vișău de Jos	6	-	-	"
6.	Indig Șimon	Ruscova	15	-	-	"
7.	Perl Belui ???	Petrova	8	-	-	Puțin atașați Rejimului
8.	Euharin Leib	Bistra	5	-	-	Atașați Rejimului
9.	Leibovici Isac	Leordina	4	-	-	Puțin atașați Rejimului
10.	Sabou David	Rozavlea	8	-	-	Atașați Rejimului
11.	Perl Mendăl	Poieni sub Munte	12	-	-	"

12.	Sabou Solomon	Rozavlea	4	-	-	"
13.	Zeilic Solomon	Saliște	6	-	-	"
Total Credincioși: 255 Mozaic						
Atașați 10 Puțin Atașați 3						
<u>Vine cultul Penticostal Ucrainean</u>						
1.	Hanțic Ioan	Poieni sub Munte	110	-	-	Atașați Rejimului
2.	Bejeva Mihai	Repedea	40	-	-	Puțin atașați Rejimului
3.	Moroz Vasile	Ruscova	60	-	-	"
Total Credincioși 210						
Atașați Rejimului 1 Puțin Atașați 2						
<u>Vine cultul Romano Catolic</u>						
1.	Temflii Martin Cola Ioan	Vișău de Sus	3500	-	-	Puțin atașați Rejimului
2.	Cadar Iosif	Baia Borșa	600	-	-	Atașați Rejimului
Total Credincioși: 4100						
Atașați 1 Puțin Atașați 2						
Înputernicit Raional Vișău Ofrim Lupu						
Vișău de sus la 26 martie 1954						

Vișeul de Sus, 26 martie 1954

Tabel întocmit de împuternicitul raional Vișeu de pe lângă Ministerul Cultelor, cuprinzând Cultul Adventist de ziua 7 din Raionul Vișeu și Cultul Baptist din Raionul Vișeu.

Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor Regiunea Maramureș, Dosar 6/1953, fila 16

Ministerul Cultelor
Împuternicit Raional
Vișău

T A B L O U
Cuprinzând Cultul Adventist de ziua 7. din Raionul
Vișău. și cultul Baptist din Raionul Vișău.

Nr. Co-rent	Numele și Prenumele Predicatoru.	Comunitate a	Nr. Credincioșilor	File	Nr. Credincioșilor	Observațiuni
1.	Danci Vasile	Borșa	83	-	-	Atașați Rejimului
2.	Coman Vasile	Moisei	123	-	-	Puțin atașați Rejimului
3.	Bolosin Teodor	Vișău de Sus	10	-	-	"
4.	Doagă Gheorghe	" de Mjilloc	-	vișău de mijloc	6.	"
5.	Urda Nicolaie	" de Jos	190	-	-	Atașați Rejimului
6.	"	Bocicoiel		Bocicoiel	1	"
7.	Nistor Ion I.	Leordina	111.		-	"
8.	"			Ruscova	9	"
9.	Sauca Gheorghe	Repedea	21.	-	-	"
10.	"			Poienile de sub Munte	17.	"
11.	Godâncă Nicolaie	Petrova	10	-	-	"
12.	"			Crasna	13	"

Vișeu de Sus, 26 martie 1954

Tabel întocmit de împuternicitul raional Vișeu de pe lângă Ministerul Cultelor, cuprinzând parohiile și filialele cultului ortodox român din raionul Vișeu.

Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor Regiunea Maramureș, Dosar 6/1953, fila 127-128

Ministerul Cultelor
Împuternicit Raional
Vișău

T A B L O U
Cuprinzând Parohiile și filialele aparținătoare
Cultului din Raionul Vișău. Cultul ortodox Român

Nr. Co- rent	Numele și Pronumele Predicatoru.	Comunitate a	Nr. Credincioșil or	File	Nr. Credincioșilor	Observați
1.	Popovici Eroftei	Bocicoiel	1605	-	-	Puțin atașat rejimului
2.	Hojda Ion	Borșa I	2870	-	-	Atașat Rejimului
3.	Botoș Eujen	Borșa II	2610	-	-	"
4.	Timiș Ilie	Borșa III	1715	-	-	"
5.	Cazacu Neonil	Borșa IV	2402	-	-	Puțin atașat rejimului
6.	Codrea Nuțu	Borșa V	1045	-	-	Atașat Rejimului
7.	Iucea Emil	Botiza	2740	-	-	"
8.	Iuga Mihai	Cuheia	2760	-	-	Atașat Rejimului
9.	Sabău Constatin	Dragomireșt i	3400	-	-	Puțin atașat rejimului
10.		Ieud	3545	-	-	
11.	Vlad Gheorghe	Leordina	2632	-	-	Atașat Rejimului

13.	"			Bistra	2	"
14.	Trifoi Ioan	Rozavlea	33	-	-	"
15.	"			Cuhea	2	"
16.	Opriș Ioan	Șieu	51		-	Putin Atașati Rejimului
17.	"			Botiza	4	"

Total Membri in comunități:

632 Iar in file 54

Total sunt cu dela filie cu comunități

Sunt numerar 686

Atașati Rejimului
sunt 12
Putin Atașati
sunt 5

Membri comunități Baptiste din Raionul Vișău

1.	Chiș Ștefan	Săliște a	28	-	-	Atașati Rejimului
2.	"			Dragomi- rești	9	"
3.	"			Săcel	2	"

Total Membri Sunt 39

Sunt Atașati Rejimului
toți Din ntro comună și
două filie.

Înputernicit Raional
Vișău Ofrim Lupu

Vișău de sus la 26 martie 1954

12.	Cârneală Ioan	Moisei	5401	-	-	"
13.	Vulpe Leontin	Petrova	3324	-	-	"
14.	Bârsan Ioan	Poeni. Glod	1170	-	-	Puțin atașat rejimului
15.	Petrovai Gh.	Rozavlea	3200	-	-	Atașat Rejimului
16.	Găzdacu Ioan	Săcel I	1661	-	-	"
17.	Tuță Ilie	Săcel II	1621	-	-	Puțin atașat rejimului
18.	Coclici Toader	Săliște	1942	-	-	Atașat Rejimului
19.	Mihalca Gavrilă	"	2190	-	-	Puțin atașat rejimului
20.	Staciu Emil	Șieu	2459	-	-	Atașat Rejimului
21.		Vișău de Jos I	2767	-	-	
22.	Constantinescu Ioan	Vișău de Jos II	1900	-	-	Puțin atașat rejimului
23.	Iuga Mihai B.	Vișău Mijloc	2327	-	-	"
24.	Anderca Vasile	Vișău de Sus I	3260	-	-	Atașat Rejimului
25.	Olariu Valerian	Vișău de Sus II	1730	-	-	Puțin atașat rejimului

Cultul Ort. Român Din Raion 62282 În total Credincioși Preoși atașați
Rejimului sunt 13. Iar Puțin sunt 9

Cultul Ucrainean din raion

1.	Dutca Andrei	Bistra V. Vișăului Crazna	2032 1994	-	-	Atașat Rejimului
2.	Boico Vasile	Poenile de	3261	-	-	Puțin Atașat

		sub munte				Rejimului
3.	Vzdulschi Isidor	"	2724	-	-	"
4.	Voloşciuc Ioan	Repedea	1900	-	-	Ataşat Rejimului
5.	Măruşceac Mihai	Ruscova	2720	-	-	Puţin Ataşat Rejimului
Total Cred.		14631	Preoţi Ataşaţi Sunt 2 Puţin Ataşaţi sunt 3.			
Vişău de sus la 26 martie 1954			Înputernicit Raional Vişău Ofrim Lupu			

Baia-Mare, 24 octombrie 1955

Referat asupra muncii politice depuse de Comitetul Raional de partid Vișeu pentru consolidarea G.A.C. și întovărășirilor agricole.

Fond Comitetul Regional P.M.R. Baia Mare, Dosar 53/1955, file 190-191.

REFERAT

Asupra muncii politice depuse de comitetul raional de Partid Vișeu, org. de bază pentru consolidarea G.A.C. și întovărășirilor agricole, și creierea de noi G.A.C. și întovărășiri agricole.

Biroul Comitetului raional de partid în lumina hotărârii din 5 martie a Comitetului regional de partid a luat următoarele demersuri:

Au fost instruiți întreg aparatul de partid constituindu-se 3 colective de muncă pentru ajutorarea concretă a org. de bază și Consiliului de conducere din G.A.C. existente și formarea de noi întovărășiri și G.A.C.-uri.

La fel Biroul Comit. Raional de partid analizează periodic activitatea org. de bază și al Consiliului de Conducere din G.A.C.-uri, în urma acestor măsuri se resimte o îmbunătățire în problema creșterii producției la hectar, ca de exemplu G.A.C. Cuhia a obținut în jurul lui 1000 kg. la ha. La fel G.A.C. Săliștea a obținut rezultate frumoase în această privință.

Cu toate preocuparea Biroului raional de partid, în cadrul acestei Gospodării Colective nu s-a reușit ca statutul să fie respectat întocmai și nici hotărârea 141 cu privire la formarea brigăzilor și retribuirea muncii.

În ce privește activitatea org. de bază se desfășoară în mod foarte defectuos, astfel în cadrul G.A.C. Săliștea 2 tov. membrii de partid ca Iugan Mihai și Iuga Simion și-au depus cereri de ieșire din cadrul G.A.C.

Org. de bază nu analizează cu seriozitate activitatea Consiliului de conducere și nu sunt trași la răspundere membrii de partid care nu participă la muncă, cum este cazul la G.A.C. Ieud și Săliștea. organizația de bază din G.A.C. Săliștea a primit în rândurilor candidaților de partid pe tov. Iuga Gheorghe care fiind însărcinat cu responsabil de stână, a mers până acolo ca să fure o cantitate de brânză din avutul obștesc.

De asemenea Comitetul raional de partid a scăpat din vedere creerea de noi întovărășiri agricole și asociații simple, cu toate că există o serie de cereri depuse de către țăranimea muncitoare din comunele Vișeu de Jos, Vișeu de Mijloc, Petrova, Rozavlea, Moisei și altele, care au depus 67 cereri, iar în acest an au fost create decât o singură întovărășire zootehnică, cu toate condițiile existente ce au în raion.

Biroul Comitetului raional de partid nu a îndrumat în măsură suficientă Comitetul executiv al Sfat. Pop. raional care prin tehnicienii și inginerii săi să sprijine mai concret G.A.C.-urile existente, precum și creierea de noi întovărășiri și asociații simple, toate aceste fiind lăsate în seama instructorilor teritoriali cari depun o activitate insuficientă în această direcție.

Baia Mare, 24 octombrie 1955

Referat asupra muncii politice desfășurate de organizațiile de bază și comitetul raional de partid Sighet pentru consolidarea G.A.C. și întovărășirilor existente și muncă pentru transformarea socialistă a agriculturii.

Fond Comitetul Regional P.M.R. Baia Mare, Dosar 53/1955, file 201-202.

REFERAT

Asupra muncii politice desfășurate de organizațiile de bază și Comitetul raional de partid Sighet pentru consolidarea G.A.C. și întovărășirilor existente și munca pentru transformarea socialistă a agriculturii.

Comitetul raional de partid pe baza hotărârii Comitetului regional de partid, a luat măsuri pentru îmbunătățirea muncii organizațiilor de bază din cadrul G.A.C. și întovărășirilor agricole.

Au fost instruiți secretarii org. de bază asupra felului cum trebuie să muncească, la fel instructorii teritoriali ai raionului de partid cari au în primire org. de bază din G.A.C. sau întovărășiri agricole, pentru a da un ajutor mai concret și mai eficace Consiliilor de conducere în întărirea muncii.

Tot pentru ajutorul Gospodăriilor Colective s-au format 2 colective care au stat timp mai îndelungat în G.A.C. și au dat ajutor organizațiilor de bază pentru dezvoltarea multilaterală a G.A.C. din punct de vedere economic și de a se ocupa mai intens pentru întărirea vieții de partid.

Ca rezultat al acestei munci, organizația de bază din G.A.C. Sighet în această perioadă a primit un număr de 7 candidați de partid, iar munca pentru îndeplinirea planului de producție a fost efectuate la timp și în mai bune condițiuni ca în anul trecut.

La G.A.C. Câmpulung pe Tisa Biroul org. de bază analizează lunar activitatea Consiliului de conducere și dă ajutor pentru mobilizarea colectiviștilor la muncă, urmărind ca planul de producție al gospodăriei să fie realizat, punând un accent pe dezvoltarea sectorului zootehnic, unde în acest an s-a cumpărat 200 oi de rase merinos.

Gospodăriile colective au obținut producții bune și la culturile de păioase, cum este la G.A.C. Sighet producția la grâu a fost de 1330 kg. la ha. La G.A.C. Câmpulung pe Tisa 1130kg. la ha., etc.

În fruntea muncilor stau colectiviștii Prodan Gheorghe de la G.A.C. Sighet, Moroz Vasile de la G.A.C. Remeți care vin regulat la muncă, și se ocupă de mobilizarea celorlalți colectiviști de a participa la muncă.

La Teceul Mic, tov. membrii de partid și candidați sunt în fruntea muncilor, cum este tov. Berche Iuliu Cernovici Nicolae și Rusneac Dumitru.

Statutul G.A.C. în majoritatea Gospodăriilor colective nu este respectat, în ceea ce privește suprafața de teren pentru grădina ajutătoare și numărul de vite ce-l posedă ca proprietate individuală, participarea la muncă și reîntregirea inventarului viu și mort, cum avem de exemplu la Câmpulung pe Tisa președintele Fekete Coloman are peste prevederile statutului 0,25 ha. teren și o vacă în plus, lucru ce se manifestă în această gospodărie la mai mulți colectiviști.

La G.A.C. Săpânța din 70 familii, participă la muncă în medie zilnic 15 colectiviști, iar org. de bază nu a luat măsuri prin faptul că însăși membrii de partid nu participă la muncă. La G.A.C. Remeți din 240 brațe de muncă participă efectiv numai un număr de 80 tov. sau la Teceul Mic fierarul Balint Iosif și lemnarii Cioacă Ion și Beseny Ștefan nu au adus inventarul în G.A.C. lucrând în comună la cetățeni pentru bani, iar lucrurile ce le fac pentru G.A.C. primește zi de muncă, creând astfel o atmosferă nesănătoasă între colectiviști, iar org. de bază stă pasiv față de aceste probleme.

Comitetul raional de partid, cu toate că cunoaște o serie din aceste lipsuri, totuși nu a luat cele mai operative măsuri pentru a fi înlăturate și de a întări spiritul de combativitate a organizației de bază pentru a fi în primul rând membrii de partid acei care să respecte prevederile statutului G.A.C. și apoi să lupte pentru ca toți colectiviștii să-l aplice.

O preocupare nesatisfăcătoare o are Comitetul raional de partid și în ceea ce privește formarea de noi întovărășiri și G.A.C., lucru ce se poate vedea că în acest an în raion nu au luat ființă nici-o întovărășire, deși există condiții și posibilități ca la Julești, Berbești, Șugatag sat, și altele, unde sunt cereri pentru a înființa întovărășiri.

Nu a luat de asemenea măsuri necesare pentru ca Comitetul raional U.T.M. și Comit. Executiv al Sfat. Pop. Raional să se ocupe îndeaproape de unitățile socialiste pentru a-le sprijini în muncă și mai ales lipsește sprijinul agrotehnic care trebuie să-l dea Secția Agricolă al Sfatului Popular raional.

Baia-Mare la 24 oct. 1955.

Vișeu de Sus, 11 decembrie 1958

(D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vișeu al P.C.R., Dosar 209/1958, f. 69)

**TABEL ÎNTOCMIT DE COMITETUL RAIONAL VIȘEU AL P.M.R.
privind situația întovărășirilor agricole din raion (11 decembrie 1958)**

**Situația
privind transformarea socialistă a agriculturii**

Denumirea întovărășirii		Nr. total al tovarășilor		
		Întov. Agr.	Întov. Zoot.	Întov. Zoo-pom.
6 Martie	Botiza	-	1	-
7 Noiembrie	Poieni Glod	-	1	-
Viata Liberă	Șieu	-	1	-
Drum Nou	Rozavlea	-	1	-
A 40-a Aniversare	Ieud	-	1	-
A 10-a Aniversare	Cuhea	-	1	-
7 Noiembrie	Bocicoiel	-	1	-
Iza	Dragomirești	-	1	-
Steagul Roșu	Săliștea	-	1	-
Viata Liberă	Săcel	-	1	-
23 August	Borșa	-	1	-
Victoria	Moisei	-	1	-
Valea Vinului	Vișeu de Sus	-	1	-
8 Mai	Leordina	-	1	-
V. Miciurin	Leordina	-	-	1
Înfățișarea	Petrova	-	1	-
1 Mai	Petrova	-	-	1
Înfrățirea	Cransa	-	1	-
30 Decembrie	Ruscova	-	1	-
Ivanov	Repedea	-	1	-
Partizanul Păcii	Vișeu de Sus	-	1	-
Albina	Bistra	-	1	-
Veac Nou	Săliștea	-	1	-
Unirea		-	1	-
TOTAL		-	22	2

Notă din 5 mai 1961 a Direcției Împuterniciților din Departamentul Cultelor în care sunt arătate cele mai importante aspecte din activitatea cultelor și deservențelor care trebuiau supravegheate și semnalate.

Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor, Dosar 36/[1961], filele 19-22.

DEPARTAMENTUL CULTELOR
Direcția Împuterniciților

STRICT SECRET

NOTĂ
5 Mai 1961

Aspectele mai importante din activitatea cultelor și deservenților, care ar fi bine să fie supravegheate de către președinții sfaturilor populare comunale și asupra cărora rugăm să fie informați împuterniciții, sunt următoarele:

La toate cultele în general, conform specificului lor.

1. Supravegherea și informarea asupra atitudinii cetățenești a deservenților de culte din comună, a cântăreților și altor salariați ai parohiilor, precum și a membrilor consiliilor sau prezbiteriilor parohiale.

2. Desfășurarea hramurilor, sfințirilor de biserici și de clopote.

3. De asemenea, se va supraveghea și se va referi împuternicitului regional imediat, asupra desfășurării pelerinajilor sau procesiunilor la moaște, la troițe sau la câmp, manifestări care în general nu trebuie să se producă, dar care în unele localități se practică de către unii preoți.

Pentru toate acestea, cele de la punctele 2 și 3, se va supraveghea și referi asupra:

- numărului de participanți din localitate și din alte localități;
- numărului deservenților care au făcut serviciul religios, pe cât posibil nominal;
- numele deserventului care a predicat și asupra conținutului, pozitiv sau negativ al predicii;
- altor aspecte demne de semnalat.

La fel, trebuie semnalate împuterniciților și practicile unor preoți de a face sfințirea recoltelor, a stânelor, a viilor, etc.

4. Interzicerea oricăror construcții de biserici și case pentru cult sau a reparațiilor capitale, pentru care cultele nu posedă autorizație de construcție, eliberată de către Comitetul Executiv al Sfatului Popular Regional, conform decretului Nr. 144/1958. Se exceptează lucrările curente de întreținere, ca mici reparațiuni, picturi, zugrăveli, etc. pentru care nu este nevoie de autorizație decât dacă biserica este monument istoric sau de artă.

5. Semnalarea eventualelor predici cu conținut dușmănos, rostit în biserici, în zilele de duminici sau sărbători religioase precum și cu alte ocazii, ca înmormântări, nunți, etc.

6. Catehizarea copiilor și tineretului, problemă la care se va supraveghea și referi:

- câți copii sau tineri urmează în mod obișnuit la catehizare.
- Unde se face catehizarea, în biserică sau în casa parohială
- Cine face catehizarea, preotul sau altă persoană
- În ce zile și între ce ore se face catehizarea?

(Împuterniciții Departamentului Cultelor, prin sfaturile populare regionale, vor comunica sfaturilor comunale zilele fixate de fiecare cult pentru catehizare, precum și lămuriri în legătură cu pregătirea pentru confirmări sau prima împărtășanie).

- dacă catehizarea are sau nu caracter de școlaritate, cu metode de verificare a prezenței și împărțirea elevilor pe clase, etc.
- dacă se folosesc stimulente pentru atragerea copiilor, ca acordarea de bomboane, cruciulițe, etc.
- dacă se folosesc presiuni morale asupra părinților sau copiilor, pentru a participa la catehizare și ce fel de presiuni, concret (ex.: neprimirea la împărțășanie, refuzul altor servicii, ca înmormântări, etc.).
- dacă pentru ținerea catehizării sau pentru mobilizarea copiilor sau tineretului, preoții folosesc și alte persoane ca: foști călugări, călugărițe, membrii din comitetele parohiale, etc., cu indicarea concretă și nominală a acestora.

O atenție deosebită se va da acestei probleme la cultul romano-catolic, care nu a făcut o reglementare a zilelor de catehizare.

Se precizează că preoților le este admis să facă catehizarea în zilele indicate prin reglementarea făcută de fiecare conducere centrală de cult în parte, dar numai copiilor care vin în mod absolut benevol la orele de catehizare și numai în biserică.

7. Supravegherea și informarea, asupra modului cum se strâng contribuțiile benevole dela credincioși către biserică sau a contribuțiilor ce se plătesc de către aceștia pentru botezuri, cununii, înmormântări, etc. și semnalarea eventualelor nemulțumiri ale credincioșilor în legătură cu acestea.

O deosebită atenție trebuie dată practicii nelegale a unor preoți cu alți deservenți, de a da un caracter obligatoriu contribuțiilor benevole ale credincioșilor prin diverse presiuni morale, ca refuzul de a boteza, împărțăși sau înmormânta, până când credincioșii respectivi nu-și vor achita contribuția către biserică – uneori aceasta cerându-se pentru mai mulți ani în urmă.

8. Semnalarea discuțiilor și agitațiilor ce s-ar produce între credincioși pe tema unor nereguli financiare în administrarea bunurilor sau fondurilor bisericești, cunoscând că aceasta trebuie să se facă cu respectarea planului financiar aprobat și a legilor în vigoare.

9. Semnalarea cu date concrete și amănunțite a cazurilor când în localitate se produc agitații în rândurile credincioșilor în legătură cu neînțelegerile dintre preoți sau în legătură cu interesele personale ale unor preoți privind completarea posturilor vacante, a completărilor de salarii, a arondărilor sau alte asemenea motive.

10. Semnalarea cazurilor în care unii preoți se strâng în număr mare și țin adunări neautorizate în anumite localități, camuflându-le sub masca sărbătoririi unor așa zise aniversări, ca împlinirea unui anumit număr de ani în ce privește vârsta sau vechimea în preoție.

11. La cererea expresă a împuterniciților, informări asupra situației bisericilor, caselor parohiale, cimitirelor, etc. a necesităților de reparații și de materiale pentru reparații.

II.

La cultele neoprotestante (baptist, adventist, penticostal și creștin după evanghelie).

În afară de problemele de mai sus, care după caz se vor supraveghea și pentru cultele neoprotestante, este necesar ca președinții de sfaturi să mai supravegheze și asupra următoarelor:

1. Dacă comunitatea respectivă are sau nu autorizație de funcționare, eliberată de conducerea centrală a cultului și este vizată cu ștampilă și semnătură de către Departamentul Cultelor (după noile modele).

2. Dacă pastorii sau vestitorii care vin în comună, au sau nu legitimație de tip nou eliberată de conducerea centrală a cultului și vizată cu ștampilă și semnătură de către Departamentul Cultelor, în care să figureze, fie în mod expres localitatea respectivă, fie menționat că este valabilă pentru regiunea respectivă sau pentru toată țara. În eventualitatea că respectivul nu posedă o asemenea legitimație sau nu-i dă dreptul să activeze în localitatea respectivă, președintele sfatului popular urmează să ia măsuri de interzicerea activității lui religioase în acea comună.

3. Dacă se practică prozelitismul religios în rândul credincioșilor altor culte și anume:

- Dacă pastori sau credincioși ai cultelor neoprotestante merg prin casele credincioșilor altor culte și propovăduiesc credința lor, cu scopul de a-i atrage în cultul respectiv cu arătarea concretă a cazurilor.

- Dacă pastori sau credincioși ai acestor culte fac propagandă religioasă în locuri publice ca: piețe, gări, mori, etc., la locurile de muncă sau cu ocazia unor întruniri publice.

- Dacă botezurile, nunțile și înmormântările de la aceste culte se desfășoară în cadrul normal, cu participarea numai a rudelor și prietenilor apropiați, sau se face mobilizare de numeroși credincioși ai acestui cult și din localități sau cu mobilizarea de credincioși ai altor culte. Se precizează că botezurile se vor putea face numai după ce în prealabil, împuternicitul Departamentului Cultelor a verificat îndeplinirea formelor legale de trecere de la un cult la altul. Sunt interzise botezurile în aer liber, la râuri, lacuri, etc.

- Dacă credincioșii acestor culte practică în afara casei de rugăciuni, sistemul procesiunilor cu coruri și fanfara pe străzi sau în aer liber și atrag astfel atenția credincioșilor altor culte, în scop de prozelitism. În asemenea cazuri, președinții vor lua măsuri de oprire și confiscare a instrumentelor, știindu-se că asemenea manifestări nu sunt admise decât numai în interiorul casei de cult.

Se precizează că în afara de informarea scrisă către împuterniciți, în afară de măsurile preconizate la cap.I, pct.4 și cap.II, pct.2 și pct.3 ultimul aliniat, președinții de sfaturi populare comunale nu vor lua nici o altă măsură decât cele care vor fi indicate de la caz la caz de către împuternicitul regional al Departamentului Cultelor, prin sfatul popular regional.

La Teceul Mic, tov. membrii de partid și candidați sunt în fruntea muncilor, cum este tov. Berche Iuliu Cernovici Nicolae și Rusneac Dumitru.

Statutul G.A.C. în majoritatea Gospodăriilor colective nu este respectat, în ceea ce privește suprafața de teren pentru grădina ajutătoare și numărul de vite ce-l posedă ca proprietate individuală, participarea la muncă și reîntregirea inventarului viu și mort, cum avem de exemplu la Câmpulung pe Tisa președintele Fekete Coloman are peste prevederile statutului 0,25 ha. teren și o vacă în plus, lucru ce se manifestă în această gospodărie la mai mulți colectiviști.

La G.A.C. Săpânța din 70 familii, participă la muncă în medie zilnic 15 colectiviști, iar org. de bază nu a luat măsuri prin faptul că însăși membrii de partid nu participă la muncă. La G.A.C. Remeți din 240 brațe de muncă participă efectiv numai un număr de 80 tov. sau la Teceul Mic fierarul Balint Iosif și lemnarii Cioacă Ion și Beseny Ștefan nu au adus inventarul în G.A.C. lucrând în comună la cetățeni pentru bani, iar lucrurile ce le fac pentru G.A.C. primește zi de muncă, creând astfel o atmosferă nesănătoasă între colectiviști, iar org. de bază stă pasiv față de aceste probleme.

Comitetul raional de partid, cu toate că cunoaște o serie din aceste lipsuri, totuși nu a luat cele mai operative măsuri pentru a fi înlăturate și de a întări spiritul de combativitate a organizației de bază pentru a fi în primul rând membrii de partid acei care să respecte prevederile statutului G.A.C. și apoi să lupte pentru ca toți colectiviștii să-l aplice.

O preocupare nesatisfăcătoare o are Comitetul raional de partid și în ceea ce privește formarea de noi întovărășiri și G.A.C., lucru ce se poate vedea că în acest an în raion nu au luat ființă nici-o întovărășire, deși există condiții și posibilități ca la Julești, Berbești, Șugatag sat, și altele, unde sunt cereri pentru a înființa întovărășiri.

Nu a luat de asemenea măsuri necesare pentru ca Comitetul raional U.T.M. și Comit. Executiv al Sfat. Pop. Raional să se ocupe îndeaproape de unitățile socialiste pentru a-le sprijini în muncă și mai ales lipsește sprijinul agrotehnic care trebuie să-l dea Secția Agricolă al Sfatului Popular raional.

Baia-Mare la 24 oct. 1955.

Vișeu de Sus, 11 decembrie 1958

(D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vișeu al P.C.R., Dosar 209/1958, f. 69)

**TABEL ÎNTOCMIT DE COMITETUL RAIONAL VIȘEU AL P.M.R.
privind situația întovărășirilor agricole din raion (11 decembrie 1958)**

**Situația
privind transformarea socialistă a agriculturii**

Denumirea întovărășirii		Nr. total al tovarășilor		
		Întov. Agr.	Întov. Zoot.	Întov. Zoo-pom.
6 Martie	Botiza	-	1	-
7 Noiembrie	Poieni Glod	-	1	-
Viața Liberă	Șieu	-	1	-
Drum Nou	Rozavlea	-	1	-
A 40-a Aniversare	Ieud	-	1	-
A 10-a Aniversare	Cuhea	-	1	-
7 Noiembrie	Bocicoiel	-	1	-
Iza	Dragomirești	-	1	-
Steagul Roșu	Săliștea	-	1	-
Viața Liberă	Săcel	-	1	-
23 August	Borșa	-	1	-
Victoria	Moisei	-	1	-
Valea Vinului	Vișeu de Sus	-	1	-
8 Mai	Leordina	-	1	-
V. Miciurin	Leordina	-	-	1
Înfărtirea	Petrova	-	1	-
1 Mai	Petrova	-	-	1
Înfrățirea	Cransa	-	1	-
30 Decembrie	Ruscova	-	1	-
Ivanov	Repedea	-	1	-
Partizanul Păcii	Vișeu de Sus	-	1	-
Albina	Bistra	-	1	-
Veac Nou	Săliștea	-	1	-
Unirea		-	1	-
TOTAL		-	22	2

Notă din 5 mai 1961 a Direcției Împuterniciților din Departamentul Cultelor în care sunt arătate cele mai importante aspecte din activitatea cultelor și deservenților care trebuiau supravegheate și semnalate.

Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor, Dosar 36/[1961], filele 19-22.

DEPARTAMENTUL CULTELOR
Direcția Împuterniciților

STRICT SECRET

NOTĂ
5 Mai 1961

Aspectele mai importante din activitatea cultelor și deservenților, care ar fi bine să fie supravegheate de către președinții sfaturilor populare comunale și asupra cărora rugăm să fie informați împuterniciții, sunt următoarele:

La toate cultele în general, conform specificului lor.

1. Supravegherea și informarea asupra atitudinii cetățenești a deservenților de culte din comună, a cântăreților și altor salariați ai parohiilor, precum și a membrilor consiliilor sau prezbiteriilor parohiale.

2. Desfășurarea hramurilor, sfințirilor de biserici și de clopote.

3. De asemenea, se va supraveghea și se va referi împuternicitului regional imediat, asupra desfășurării pelerinajilor sau procesiunilor la moaște, la troițe sau la câmp, manifestări care în general nu trebuie să se producă, dar care în unele localități se practică de către unii preoți.

Pentru toate acestea, cele de la punctele 2 și 3, se va supraveghea și referi asupra:

- numărului de participanți din localitate și din alte localități;
- numărului deservenților care au făcut serviciul religios, pe cât posibil nominal;
- numele deserventului care a predicat și asupra conținutului, pozitiv sau negativ al predicii;
- altor aspecte demne de semnalat.

La fel, trebuie semnalate împuterniciților și practicile unor preoți de a face sfințirea recoltelor, a stânelor, a viilor, etc.

4. Interzicerea oricăror construcții de biserici și case pentru cult sau a reparațiilor capitale, pentru care cultele nu posedă autorizație de construcție, eliberată de către Comitetul Executiv al Sfatului Popular Regional, conform decretului Nr. 144/1958. Se exceptează lucrările curente de întreținere, ca mici reparațiuni, picturi, zugrăveli, etc. pentru care nu este nevoie de autorizație decât dacă biserica este monument istoric sau de artă.

5. Semnalarea eventualelor predici cu conținut dușmănos, rostit în biserici, în zilele de duminici sau sărbători religioase precum și cu alte ocazii, ca înmormântări, nunți, etc.

6. Catehizarea copiilor și tineretului, problemă la care se va supraveghea și referi:

- câți copii sau tineri urmează în mod obișnuit la catehizare.
- Unde se face catehizarea, în biserică sau în casa parohială
- Cine face catehizarea, preotul sau altă persoană
- În ce zile și între ce ore se face catehizarea?

(Împuterniciții Departamentului Cultelor, prin sfaturile populare regionale, vor comunica sfaturilor comunale zilele fixate de fiecare cult pentru catehizare, precum și lămuriri în legătură cu pregătirea pentru confirmațiune sau prima împărtășanie).

- dacă catehizarea are sau nu caracter de școlaritate, cu metode de verificare a prezenței și împărțirea elevilor pe clase, etc.
- dacă se folosesc stimulente pentru atragerea copiilor, ca acordarea de bomboane, cruciulițe, etc.
- dacă se folosesc presiuni morale asupra părinților sau copiilor, pentru a participa la catehizare și ce fel de presiuni, concret (ex.: neprimirea la împărțășanie, refuzul altor servicii, ca înmormântări, etc.).
- dacă pentru ținerea catehizării sau pentru mobilizarea copiilor sau tineretului, preoții folosesc și alte persoane ca: foști călugări, călugărițe, membrii din comitetele parohiale, etc., cu indicarea concretă și nominală a acestora.

O atenție deosebită se va da acestei probleme la cultul romano-catolic, care nu a făcut o reglementare a zilelor de catehizare.

Se precizează că preoților le este admis să facă catehizarea în zilele indicate prin reglementarea făcută de fiecare conducere centrală de cult în parte, dar numai copiilor care vin în mod absolut benevol la orele de catehizare și numai în biserică.

7. Supravegherea și informarea, asupra modului cum se strâng contribuțiile benevole dela credincioși către biserică sau a contribuțiilor ce se plătesc de către aceștia pentru botezuri, cununii, înmormântări, etc. și semnalarea eventualelor nemulțumiri ale credincioșilor în legătură cu acestea.

O deosebită atenție trebuie dată practicii nelegale a unor preoți cu alți deservenți, de a da un caracter obligatoriu contribuțiilor benevole ale credincioșilor prin diverse presiuni morale, ca refuzul de a boteza, împărțăși sau înmormânta, până când credincioșii respectivi nu-și vor achita contribuția către biserică – uneori aceasta cerându-se pentru mai mulți ani în urmă.

8. Semnalarea discuțiilor și agitațiilor ce s-ar produce între credincioși pe tema unor nereguli financiare în administrarea bunurilor sau fondurilor bisericești, cunoscând că aceasta trebuie să se facă cu respectarea planului financiar aprobat și a legilor în vigoare.

9. Semnalarea cu date concrete și amănunțite a cazurilor când în localitate se produc agitații în rândurile credincioșilor în legătură cu neînțelegerile dintre preoți sau în legătură cu interesele personale ale unor preoți privind completarea posturilor vacante, a completărilor de salarii, a arondărilor sau alte asemenea motive.

10. Semnalarea cazurilor în care unii preoți se strâng în număr mare și țin adunări neautorizate în anumite localități, camuflându-le sub masca sărbătoririi unor așa zise aniversări, ca împlinirea unui anumit număr de ani în ce privește vârsta sau vechimea în preoție.

11. La cererea expresă a împuterniciților, informări asupra situației bisericilor, caselor parohiale, cimitirelor, etc. a necesităților de reparații și de materiale pentru reparații.

II.

La cultele neoprotestante (baptist, adventist, penticostal și creștin după evanghelie).

În afară de problemele de mai sus, care după caz se vor supraveghea și pentru cultele neoprotestante, este necesar ca președinții de sfaturi să mai supravegheze și asupra următoarelor:

1. Dacă comunitatea respectivă are sau nu autorizație de funcționare, eliberată de conducerea centrală a cultului și este vizată cu ștampilă și semnătură de către Departamentul Cultelor (după noile modele).

2. Dacă pastorii sau vestitorii care vin în comună, au sau nu legitimație de tip nou eliberată de conducerea centrală a cultului și vizată cu ștampilă și semnătură de către Departamentul Cultelor, în care să figureze, fie în mod expres localitatea respectivă, fie menționat că este valabilă pentru regiunea respectivă sau pentru toată țara. În eventualitatea că respectivul nu posedă o asemenea legitimație sau nu-i dă dreptul să activeze în localitatea respectivă, președintele sfatului popular urmează să ia măsuri de interzicerea activității lui religioase în acea comună.

3. Dacă se practică prozelitismul religios în rândul credincioșilor altor culte și anume:

- Dacă pastori sau credincioși ai cultelor neoprotestante merg prin casele credincioșilor altor culte și propovăduiesc credința lor, cu scopul de a-i atrage în cultul respectiv cu arătarea concretă a cazurilor.

- Dacă pastori sau credincioși ai acestor culte fac propagandă religioasă în locuri publice ca: piețe, gări, mori, etc., la locurile de muncă sau cu ocazia unor întruniri publice.

- Dacă botezurile, nunțile și înmormântările de la aceste culte se desfășoară în cadrul normal, cu participarea numai a rudelor și prietenilor apropiați, sau se face mobilizare de numeroși credincioși ai acestui cult și din localități sau cu mobilizarea de credincioși ai altor culte. Se precizează că botezurile se vor putea face numai după ce în prealabil, împuternicitul Departamentului Cultelor a verificat îndeplinirea formelor legale de trecere de la un cult la altul. Sunt interzise botezurile în aer liber, la râuri, lacuri, etc.

- Dacă credincioșii acestor culte practică în afara casei de rugăciuni, sistemul procesiunilor cu coruri și fanfara pe străzi sau în aer liber și atrag astfel atenția credincioșilor altor culte, în scop de prozelitism. În asemenea cazuri, președinții vor lua măsuri de oprire și confiscare a instrumentelor, știindu-se că asemenea manifestări nu sunt admise decât numai în interiorul casei de cult.

Se precizează că în afara de informarea scrisă către împuterniciți, în afară de măsurile preconizate la cap.I, pct.4 și cap.II, pct.2 și pct.3 ultimul aliniat, președinții de sfaturi populare comunale nu vor lua nici o altă măsură decât cele care vor fi indicate de la caz la caz de către împuternicitul regional al Departamentului Cultelor, prin sfatul popular regional.

ISBN: 973-0-03925-9